YENİ ŞİFRE AYKIRI TEZLER

İBRAHİM GEZİCİ

SİS PERDESİ DAĞILIRKEN...

ÜTOPYA
Siyasal Kültür

YENİ ŞİFRE AYKIRI TEZLER

İBRAHİM GEZİCİ

ÜTOPYA

Ütopya Yayınları: 205
Siyasal Kültür Dizisi

© 2011 Ütopya Yayınevi

1. Baskı
Ütopya Yayınevi, Mayıs 2011

Kapak Tasrım
İmam Esen

Baskı ve Cilt
Sözkesen Matbaası
İvedik Org. San. Matbaacılar Sitesi
1518. Sok. No: 2 / 40 Yenimahalle - Ankara
Tel: (0 312) 395 21 10

ISBN 978-605-5580-18-6

Ütopya Yayınevi
Ataç I Sokak 33/15 Kızılay / Ankara
Tel-Fax: (0 312) 433 88 28

İnternet: www.utopyayayinevi.com.tr

E-Posta: utopya@utopyayayinevi.com.tr

YENİ ŞİFRE AYKIRI YAZILAR

SİS PERDESİ DAĞILIRKEN...

İBRAHİM GEZİCİ

kimdir?

İbrahim Gezici, 1971 yılında Adıyaman ili Gölbaşı ilçesinde doğdu. Kendisi bir yaşındayken ailesi Mersin'e göç etti. Genç yaşta sosyalist kimliğinden dolayı hapishaneye atıldı. Dokuz yıllık bir hapishane serüveninden sonra 181 günlük ölüm orucunun akabinde 2002 yılının Şubat ayında tahliye edildi. Uzun bir süre sağlık sorunlarıyla uğraştı. 2002 yılında sağlık sorunları devam ederken keyfi bir şekilde bir ay daha hapishaneye atıldı. Bu açık hukuksuzluk durumuna karşı demokratik kamuoyunun da duyarlılığı sayesinde bir ay sonra tekrar serbest bırakıldı. Ancak görmüş olduğu baskılar yüzünden sağlıklı tedavi olma durumu olmadığından 2003 Mayıs ayında Almanya'ya gelerek iltica etmek zorunda kaldı. Hâlâ Almanya'da "sürgün" yaşamını sürdüren yazarın daha önce yayınlanmış *Alpendos*, *Unutma Beni ve Denizkızı* isimli bir şiir kitabı bulunmaktadır. Kendisinin deyimiyle üretmek (yazmak) yaşamı gerçekleştirmenin en önemli araçlarındandır. Yazar birçok internet sitesine ve sosyalist gazete ve dergilere makaleler yazmaya devam ediyor. Teorik ve politik üretkenliğinin dışında yapmak istediği başka bir şey de ülkeye dönmektir...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ: "İTHAKİ'YE GİDEN YOL"DA.....7

TEMEL DEMİRER

SUNUŞ.....17

EMPERYALİZM, 'KÜRESELLEŞME' VE TASFİYECİLİK.....25

Neo-liberalizmin Şişirdiği Balon: Küreselleşme.....27

SSCB ve Doğu Blokunun Açık Kapitalizme Rücüsü.....30

11 Eylül Saldırısı ve ABD'nin Yeni Asya Stratejisi.....60

Türkiye'de Ekonomik Kriz ve Yeniden Yapılandırma Projeleri.....76

Emperyelizm ve Küreselleşme Denkleminde Yasalcılık.....102

KÜRT SORUNU VE YENİ DÖNEM ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER.....137

Kürt sorunu ve Şovenizm.....139

Kürt Sorunu, BOP ve Marksist Tutum.....151

Şovenizm, Milliyetçilik, Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı.....167

Kürt Sorunu ve Üçüncü Yolcuların Marksizm Saldırısı.....177

Kürt Sorununda İdeoloji / Politika İlişkisi ve Öcalan Eleştirisi.....181

Politika ve İdeoloji İlişkisinde Derinleşmek.....186

Teorik / Politik Kabızlık ve Kürt Sorunu.....191

Dersim'de Seçimler ve Demokrasi.....198

Kürt Hareketi, Ergenekon ve Ilımlı İslam.....206

Kürt Sorunu ve Yeni Çizgisi.....213

KAYPAKKAYA GELENEĞİ DÜNÜ, BUGÜNÜ VE GELECEK: MUHASEBE.....231

İlkin Kendi Durumumuzu Tespit Edelim.....233

Geçmişten Günümüze Başarısızlıklarımızın Genel Bir Analizi.....238

Partiyi Dinamitleyen 'Birlik' Anlayışının Analizi....250
Darbeciliğin Toplumsal, Politik ve Kültürel Kaynakları....257
Kardelen Hareketi ve Karşı Devrimci Hücre....273
Gerçeği Arayan Çok, Bulan Az Olur....280
Devrimciler Arası Şiddetin İdeolojik Anatomisi....287
Statüko, Paradoks ve Seçimler....294
Eklektik Maoizm, 'İbocu Dönüşüm' ve Duygusal 'Birlik' İstemi....301
Kaypakkaya Geleneği ve Yeniden Yapılanma....308
Kaypakkaya Geleneğinin İçinden Geçtiği Tarihsel Süreç....312
Kaypakkaya, Gelenek, Şiddet Kültürü ve 'İDH'....319
Öznelcı Düşünüş Tarzı, Dogmatizm ve 'İDH'....326
TKP Paradigmasının İflası ve Kaypakkayayı Anlamak....331
Kemalizm ve Merkezi Paradigma....335

AKP ve DEMOKRASİ....341

12 Eylül'ü Anlamak Boykot....343
AKP, İkame Sanayi ve Neo-liberal Solun Süküt-u Hayal'i....349

'ÖTEKELİLEŞTİRİLENLER'....361

Aleviliğin İsyanı ve İhanetin Aleviliği....363
Alevi Felsefesi ve İslamcı Aleviliğin İflası....385
Bektaşilik ve Faik Bulut'un Aleviliğe Bakış Açısı....390
İslam'da Erkek Egemen Kültürü ve Alevilik....400
Darbe Provası Olarak Maraş Katliamı ve Gerçekler....409
Eşcinsellik Bir Sapkınlık Değildir....413
Kadınlar Gelinliklerini Yakmadan Özgürleşemez....417
Kadın Sorunun Dünü, Bugünü....421
Bilim, Düşünce ve Umut....428
Kapitalizm Çevresel Felaket Demektir....435
Sosyal Kişilik ve Çürümüşlük Üzerine....443

ÖNSÖZ: "İTHAKİ'YE GİDEN YOL"DA...

TEMEL DEMİRER

"Uyuyamayacaksın
Memleketin hâli
Seni seslerle uyandıracak
Oturup yazacaksın..."[1]

Elinizdeki kitabı okumaya başladığımda, yıldızlı bir Ankara gecesiydi...

"Yeni Şifre Aykırı Tezler"i okurken, gökyüzündeki yıldızların bana yakınlaştığını hissettim; okuduklarım "uzak" denilenleri yakınlaştıran, "anlaşılmaz" denilenleri kavrayan ve en önemlisi gerçeği öne çıkan görüngüye feda etmeyen bir bilimsel cüretin ürünüydü...

Günler geceler boyu okuduklarımın son sayfasına geldiğimde güneşli bir bahar günüydü; dört yanımızı toprağın kokusu ve isyancı baharın, kapımızı gümbür gümbür yumruklayan coşkusu sarıp-sarmalıyordu...

* * * * *

Sevgili İbrahim (Gezici)'in "hapishane ve ölüm orucu koşullarında" başlayan kapsamlı/bütünsel yapıtını okuduktan sonra, aklıma ilk gelen Konstantinos Kavafis'in şu dizeleri oldu...

---

[1] Melih Cevdet Anday.

"ithaki'ye giden yola koyulduğunda,
yolun uzun olmasını dile,
maceralarla dolu, bilgilerle dolu olmasını.
lestrigonalar'dan ve kiklopslar'dan
kızgın poseidon'dan sakın korkma -
yolunda hiç böylelerine rastlamayacaksın,
eğer düşüncelerin yüce, eğer değerli
duyguların ruhunu ve bedenini sarmışsa.
lestrigonalar ve kiklopslar ile,
kızgın poseidon ile karşılaşmayacaksın,
eğer ruhunun içinde taşımazsan onları,
eğer ruhun onları önüne çıkarmazsa..."

Bana sorarsanız İbrahim (Gezici)'in kapsamlı/ bütünsel yapıtı, İthaki'ye gidenlerin cüretkâr umutları ve bilinciyle kaleme alınmış...

"Sis Perdesi Dağılırken..." alt başlıklı yapıttın önsözünde "Yaklaşık olarak 10 senelik makalelerimin toplamını kitaplaştırdım. Olabildiğine çok farklı konuların bu çalışmamda toplanmasına dikkat ettim. Okuyucu açısından hem sıkıcı olmayacağını ve hem de merak edilen birçok şeyi bulacağını düşünüyorum" diyen yazar da yapıtının "kapsamlı/bütünselliği"nin altını çiziyor...

Güçlü bir soyutlama ve zengin bir somutun sentezi olarak da irdelenmesi mümkün olan yapıt; B. Brecht'in, 'Galilei'nin Yaşamı'ndaki, "Bilimin tek amacı, insan yaşamının güçlüğünü hafifletmektir", uyarısına sonuna dek sadık kalırken; Alain'in, "Düşünmek 'Hayır' demeyi bilmektir"; Octavio Paz'ın, "İnsanın dünyası anlamlar evrenidir. Bu dünya belirsizliklere, çelişkilere, çılgınlıklara veya şaşkınlıklara katlanabilir, fakat anlamsızlıklara asla", uyarılarıyla da uyumlu bir sistematiği ortaya koyuyor...

Yani halk düşmanlarının anlamsızlaştırma çabalarına "Hayır" diyor yazar; ancak "Hayır" demekle de yetinmeyerek, yeni bir dünya mücadelesine çağırıyor hepimizi...

* * * * *

Bu yolda neo-liberalizmin şişirdiği bir balon olduğunun altını çizdiği küreselleşmeyi, deşifre edip; "Yeni Dünya Düzeni" ('YDD') yalanını yerle yeksan eden yazar, "Emperyalizm, Küreselleşme Demagojisi ve Neo Liberalizmin Analizi"yle birlikte "Küreselleşme Kavramı Nedir?" sorusuna devrimci

yanıtlar üreterek, "Küreselleşmenin emperyalizmin bir üst aşaması olmadığı, 'YDD'nin ise neo-liberalizmin ideolojik makyajı olduğu... 21. yüzyılda Lenin'in emperyalizm öğretisinin bir kez daha doğrulandığı"na dikkat çekiyor...

Yazarın ifadesiyle, "ABD ve dünyayı saran mali kriz gerçeği"yle alt üst olan yerkürede ve "Türkiye'de ekonomik kriz ve yeniden yapılandırma projeleri" devreye sokulmaya ve buna uygun saldırgan politikalar üretilmeye kalkışılsa da nafile...

'Ekonomik kriz've 'Nedenler'i emperyalist kapitalizmin sürdürülemezliğiyle, devrimin kaçınılmazlığını tarihin gündem maddesi kılıyor yeniden ve bir kez daha...

Gerçekten de emperyalist-kapitalizmin doğal sınırlarına ulaştığı bugünkü küresel saldırganlık koşullarında insanlık, üstelik dünya üzerindeki etkinliğini anlamlandırmak bakımından yalnızca felsefi/teorik değil varoluşsal bir sorunla da yüz yüze. Bütün göstergelerin işaret ettiği gibi, varlığına dünya çapında bir devrimle son verilmediği takdirde kapitalist üretim tarzı, insanlığı ve yerküreyi kendiyle birlikte yok oluşa sürüklemekle tehdit ediyor. Tarihsel bir atılımla kaderine sahip çıkamazsa, insanlığın önümüzdeki yüzyılda sermaye boyunduruğu altında yaşamayı sürdürmesi bile iyimser bir öngörü sayılabilir.

Doğayı, kendini yeniden üretme gücünden daha büyük bir güçle bozunmaya götüren kapitalist üretim yordamlarının bugünkü işleyişi, yeryüzünde canlı yaşamın sürekliliğini ve varlığını tehdit ediyor. Bütün yerküreyi kasıp kavuran, seller, yangınlar, kuraklıklar; dondurucu soğuklar, kavurucu sıcaklar, susuzluk, toprağın, havanın, suyun zehirlenmesi ve türlerin yok oluşu ile bütün kıtalarda yaşayan bütün insanlara kendisini bir felaketler silsilesi olarak her gün daha çok duyuran ekolojik kriz, uygarlıktan kaçışı değil onu dönüştürmeyi, yeni ve daha ileri bir uygarlığa sıçramak için, insan-insan ve insan-doğa ilişkilerini bir ve aynı anda değiştirmeyi zorunlu kılıyor. Kapitalizm, emek gücüne ya da canlı emeğe karşı nasıl davranıyorsa doğaya da öyle davranıyor: Daha çok kâr için iliğine kadar sömürmek! Ekolojik dengenin süregitmesi dahi üretim tarzında bir devrimi şart koşuyor: Yaşamak için devrim gerekiyor!

Kapitalist miyopluk insanı, doğa karşısında dediğim dedik ve başına buyruk bir efendi gibi konumlandırıyor. Kapitalizm, bilim insanlarının bütün uyarılarına kulaklarını tıkıyor, on yıllardır "geliyorum" diyen felaketin aslında artık gelmiş olduğunu gösteren bütün işaretlere gözlerini yumuyor. Doğanın milyarlarca yıl alan kimyasal ve biyolojik evrimle oluşmuş karmaşık bir üretim örüntüsü gibi işlediğini, bunun her türden toplumsal üretim sisteminin

verili önkoşulu olduğunu yok sayıyor: Onun nobranlığı despotların binlerce yıldır değişmeyen ilkesinde özetlenebilir: "Benden sonra tufan!"

Uzağı görmek, insanı doğanın bilinci, doğanın kendisi üzerine düşünme kapasitesi, doğanın evriminin doruğu ve tarih sahnesinde yer aldığı andan bu yana bu evrime bilinciyle de dahil olan bir öğesi olarak algılamak tarih boyunca hep olageldiği gibi bu kez de ezilenlerin ve sömürülenlerin düşünürlerinin omuzlarına yüklenen bir görev. Artık bir ikilemin kapısındayız: Uygarlığın doğa ile barışarak ilerlemesi ya da kendisiyle birlikte biyolojik evrimi de geriye sürükleyerek yozlaşıp çözünmesi! Toplumsal tarihimizi doğanın tarihinin bir bileşeni olarak gören daha derin bir tarih bilinci insanlığa egemen olmadıkça yok oluş bir matematik denkleminin sonucu kadar kaçınılmaz ve kesin bir akıbet. Kapitalizm doğal sınırlara gelip dayanıyor, insanlık(ın) geleceği için devrim gerekiyor.

* * * * *

Evet, emperyalist-kapitalist geleceksizleştirme karşısında, insanlık(ın) geleceği için devrim gerekiyorken unutulmaması gereken Perikles'in şu uyarısıdır: "Önemli olan geleceği kestirmek değil, ona hazırlanmaktır!"

Yazarın yapıtı, hepimize bunu bir kez daha anımsatıyor ve değiştirilmesi gerekeni çözümlüyor...

Örneğin uluslararası ilişkileri "Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar"dan, "11 Eylül Saldırısı ve ABD'nin Yeni Asya Stratejisi"ne ya da "Şanghay Beşlisi"sinden, "Ortadoğu'nun en ciddi sorunlarından birisi de İsrail ve Filistin sorunudur", saptamasına didik didik edercesine irdeleyen yazarın ortaya koyduğu sonuçlar ile Eduardo Galeano'nun şu saptaması arasında önemli paralellikler olduğunu düşünüyorum:

"Gerçek, sürprizler ve gizemlerle doludur ama biz genelde gerçeğe sağır körüzdür. Bugün dünya, sanki yaylım ateşinin ortasında kalmış kör bir insan gibi dönüp duruyor.

Tarihteki en güzel hikâyelerin bazıları mutlu sonla bitmiyor. Elbette tarihin kendisi bitmiyor. Her gün yeniden başlıyor. Bize hoşça kal dediğini sandığımızda aslında 'tekrar görüşeceğiz' diyor..."[2]

Evet, her şey, bizlere her gün yeniden merhaba diyor...

---

[2] Eduardo Galeano, "Daha Azla, Daha Çok Şey Söylemek", *Monthly Review-Türkiye*, No: 26, Mart 2011, s. 158.

* * * * *

Kolay mı?

"Son yıllarda birçok Avrupa ülkesinde gündeme gelen öğrenci-gençlik protestoları, eğitimin ticarileşmesi kadar emek piyasasının esnek ve güvencesiz hâle getirilmesi ya da sosyal güvenlik sisteminin tasfiye edilmesine karşı çıkıyor"ken;[3] Gary Younge'ın ifadesiyle "Eğitimi kamu hizmeti olmaktan çıkarma girişimini protesto eden Avrupalı öğrencilerin yaygaracı veletler gibi görülmesi kabul edilemez.

Öğrencilerin haklı öfkesi bulaşıcı olabilir. İçimizdeki ateşi yakabilir

Öğrenciler gelecekteki daha geniş mücadelelerin kıvılcımı olabilir, fakat tarih bize ateşin kendisi olma ihtimallerinin zayıf olduğunu gösteriyor...

Fransız öğrenciler 1968'de fabrika işçilerinin özgüvenini arttırdı. Britanyalı öğrencilerin teşkil ettiği tehditse bulaşıcı olmaları... Enerjileri, heyecanları, militanlıkları, öfkeleri ve ödünsüzlükleri hepimizin içindeki ateşi yakabilir".[4]

Uzak Asya'da Filipinler'den Hindistan'a ya da "Dünyanın Çatısı"ndaki Nepal'e isyan ateşler yakılmışken...

* * * * *

Tam da böylesi bir anlayışla "Durum İyidir" vurgusuyla ekliyor yazar:

"Dünyada anti-kapitalist, anti-emperyalist eylemler güçlenmeye ve emperyalist sistemi zorlamaya devam ediyor. Birçok emekçi, öğrenci, köylü ve aydın çeşitli ülkelerde bir araya gelerek anti-kapitalist eylemler gerçekleştiriyorlar. Farklı farklı kitle örgütleri ve partilerin bir araya gelerek gerçekleştirmiş oldukları eylemlerde, görüş farklılıkları olsa da öne sürdükleri talepler birbirine yakın taleplerdir. Hiç kuşku yok ki, bu tür küresel eylemler görüş farklılıklarına sahip kurumları ilişkiler geliştirme noktasında birbirine yakınlaştırıyor, görüş farklılıklarını tartışma ya da azaltma olanakları sunuyor. Dolaysıyla bu ortak talepler, aralarındaki ilişkiyi güçlendiriyor".

Bu elbette "Hayırlı" bir durumdur...

Yine yazarın, "Ortadoğu'da diktatörlüklere karşı halk ayaklanmaları birbiri ardına yaşanırken, bu spontane halk hareketlerine hiç kuşku yok ki pek hazır

---

[3] Foti Benlisoy, "Öğrenci Muhalefetinin Neo-Liberal Devirde İmkân ve Açmazları Üzerine", *Yeni Yol*, No: 40, Kış 2011, s. 23.

[4] Gary Younge, "Öğrencilerin Haklı Öfkesi Bulaşıcı Olabilir", *The Guardian*, 5 Aralık 2010.

olan yoktu... Ortadoğu ve Afrika'daki halk ayaklanmalarının ezici çoğunluğu diktatörlüklere karşı ayaklanırken, ciddi anlamda önderliklerden yoksundu. Ancak halkın aşağıdan gelen tepkisi Tunus ve Mısır gibi ülkelerde bizzat diktatörlüğün kendisine ve hatta emperyalizme karşı bir tutum sergiliyordu. Mısır'da direnişi sürdüren halk, Mısır diktatörlüğünü yıktı, fakat bu yıkma sürecinin en önemli zayıf noktası devrimci bir önderlikten yoksun olmasıydı. Dolayısıyla, yıkılan şeyin yerine halk başka bir şey koyamadı. Yıkılan şeyin yerine ABD, Mısır ordusunu ikame etti" diye özetlediği halkçı isyan, *'sonucu' ilk elden ne olursa olsun, maskeleri alaşağı edip, tarih hızlandıran ve en önemlisi de ezilenleri tarihin sahnesine çıkaran bir süreç olması hasebiyle çok önemlidir.*

Kuzey Afrika ile Orta Doğu'da olanlara, yaşananlara bakın!

Bu "demokrasi çığırtkanları" için tam bir iki ikiyüzlülüktür...

Hem aynı senaryonun sahneye konuluşunu Irak'ta ve Afganistan'ın işgalinde seyretmedik mi?

Hatırlanır: Oralara da "demokrasi" ihraç etme kararı almışlardı!

Ne mi oldu? Irak'ta bir milyonun üzerinde insan öldü... Beş milyon insan sakat kaldı... Çocukların, kadınların kolları, bacakları koptu...

Abu Garip, Bagram, Guantanamo'da insanlık dramları yaratıldı, seyredildi...

ABD ile öteki işgalciler ne Irak ne de Afganistan cehenneminden çıkamıyor...

Libya ve diğerleri de öyle olacak elbet...

Ama sormalı Libya'ya saldırılan gerekçeler Bahreyn için de geçerli değil mi?

O hâlde?

Bahreynli muhalifleri bastırmak için o ülkeye asker gönderen Suudiler, Bahreyn'de direnişin simgesi İnci Meydanı'nı bombalayanlar, petrol avcılarıyla birlikte Libya'yı hedef alırlarken çıt çıkmıyor...

Evet, evet Suudi askerleri Bahreyn'e girdiğinde, çıt çıkmadı. Ya o askerler Suudi değil de İran askerleri olsaydı?

Tam tersini düşünün bir an. Önceki gün Bahreyn'e girenlerin Suudi Arabistan değil, İran birlikleri olduğunu... Bahreyn'e rejimi halktan korumak için, halkı rejimden kurtarmak için bir müdahale edildiğini... Herhâlde bugün başka bir dünyada yaşıyor olurduk.

Bu "kabul edilemez saldırganlık" karşısında ABD kıyameti koparmış, BM Güvenlik Konseyi ültimatomu dayamış, NATO düğmeye basmıştı çoktan...

Şaka değil, Körfez İşbirliği Konseyi'ne üye ülkelerin (Suudi Arabistan diye okuyun siz) askerleri güpegündüz, tüm dünyanın gözü önünde, tıpış tıpış Bahreyn'e girdi. Her ne kadar "davet usulü" de olsa basbayağı bir işgal bu. Davet halktan değil, halkın devirmeye çalıştığı rejimden.

Gelgelelim kimseden çıt yok...

Emperyalist ikiyüzlü riyakârlık işte tamı tamına bu...

Bu noktada yazarın, "Dünya gericiliği her ne kadar dünyadaki dengelerin yeniden oluşumu projeleri geliştirseler de, aralarında hem fikir oldukları tek şey devrimci halk ayaklanmalarını boğmak için bir an dahi tereddüt etmemeleridir", saptaması yerli yerine otururken, çok şeyi de 'Ama'sız/'Fakat'sız özetliyor...

* * * * *

Türkiye'de "siyasetin ve devletin 'yeniden yapılandırılması'" ile "gelişen devrimci durum ve olanaklar"a kafa yoran yazar; "Kürt Hareketi, Ergenekon ve Ilımlı İslam"ini sıralarken; "AKP eksenli geliştirilen topyekûn kuşatma ve saldırılara karşı Kürt Ulusunun demokratik kurumlarıyla Türkiyeli demokratik güçlerin ortak bir konsepte ve akla ihtiyacı var" sonucuna ulaşıyor...

Gerçekten de "AKP, özgürlük mücadelelerini 'terör' kapsamında değerlendirip ilişkilendirerek yeni bir 'politik-güvenlik' panoraması kuruyor" vurgusuyla Ertuğrul Kürkçü'nün de ifade ettiği gibi: "Şu dört gücün toplumsal mücadelelerinin siyasi ifadesi olabilecek bir blok kurtarabilir:

- Kürt Özgürlük Hareketinin bir asli ortak olarak Türkiye'nin yeniden kuruluşuna katılma iradesiyle başlattığı, halkın özyönetimine dayanan demokratik özerklik talebinin temel gücü yoksul ve ezilen Kürtler.

- Devlet Sünniliğine karşı durmaksızın süregiden eşit yurttaşlık mücadelesinin kaynağındaki yoksul ve ezilen Aleviler.

- Erkek egemenliğine, taassuba, zulme, evde ve işte sömürüye karşı git gide güçlenerek süren hayat pahasına direnişin kaynağındaki ezilen ve emekçi kadınlar.

- Hemen her gün irili ufaklı mücadelelerle her yerde, işyerinde, okulda, mahallede, kentsel dönüşüm alanlarında, ekolojik yıkıma karşı, kapitalist sömürüye karşı koyan, kadın erkek, Sünni-Alevi, Türk-Kürt milyonlarca emekçi. Türkiye son 40-50 yılda vücut bulmuş olsa da çok güçlü, gelişmiş demokratik ve sendikal geleneklerin olduğu bir ülke. Siyaset bütün bu direnişleri, bütün bu itirazları, bütün bu protestoları birbirine bağlayabilecek bir düzeneği bu zeminlerde bi-

linçli bir biçimde kurmak, buna örgütsel bir karakter kazandırmak ve bu çerçevede yapılacak işleri belli bir sıraya ve plana bağlı olarak yapmak demektir".[5]

Çünkü Paul Valery'nin, "Bilmezler ne dediklerini, çünkü bilmezler ne olduklarını" diye betimlediği "kendiliğindenlik"in aşılması; "Kürt Ulusunun demokratik kurumlarıyla Türkiyeli demokratik güçlerin ortak bir konsepte ve akla olan ihtiyacı"nı büyüterek, acilleştiriyor...

İşte tam da bundan ötürü içinde debelendiğimiz, "geçiş süreci"nde W. Shakspeare'in, "Olmak ya da olmamak/ İşte bütün mesele./ Düşüncemizin katlanması mı güzel/ Zalim kaderin yumruklarına, oklarına/ Yoksa bela denizine karşı/ Dur yeter demesi mi!" uyarısının yüksek sesle haykırılması gerekiyor...

* * * * *

Yazar bu tür bir duyarlılığın sorumluluğuyla, "Kürt Meselesi"ni ele alırken; "Kürt sorununa yaklaşımda ikili bir yön olmalı. Bir elimizle Kürt ulusal hareketini tutmalıyız, onun demokratik haklarının ve taleplerinin savunucusu ve destekçisi olmalıyız. Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını kafalarımızda oluşturduğumuz şablonlara oturmaya çalışmak, Kürt ulusuna karşı da haksızlık ve saygısızlık olur. Kürt ulusu, kaderini birlikten yana, dil, kültürel haklar çerçevesinde sınırlı kalarak gerçekleştiriyorsa, buna saygı duymak, demokratik talepleri desteklemek sosyalistlerin görevi değil mi? Sosyalistler, Kürt halkı adına, onun yerine karar verebilir mi? Hayır!

Diğer elimiz de, Kürt ulusal hareketinin önderliğinin hatalarını eleştirmek, alternatif fikirleri sunmak şeklinde olmalıdır. Kürt halkına karşı ikili sorumluluk bunu gerektiriyor. Bir yandan Kürt halkının demokratik taleplerinin yanında olmamız gerektiğini, Kürt halkına yönelik her türlü saldırıya karşı Kürt halkıyla birlikte olmamız gerekirken; örneğin Öcalan şahsında Marx'a yönelik saldırılar, Kemalizm, demokrasi ve devlet arasındaki ilişkideki eklektizm, Türkiye'ye emperyalist model olma yönünde akıl verme ve ittifak çağrıları vb. kırılma noktaları karşısında olabildiğine tutarlı ve bilimsel bir duruş sergilemek ve bunu karşı saldırı biçiminde değil; ama karşı ve alternatif bir tez biçimde işleyerek gerçekleştirmek mümkündür" diyor...

Sonra da "Kürt ulusal sorunun köklü analizi, öneriler ve PKK'nin yeniden yapılanması üzerine değerlendirmeler"le, "Ulusal soruna Marksist bakış açısı"ndan, "Kürt ulusal mücadelesi, şovenizm, burjuva hümanizmi ve doğru

---

[5] E. Kürkçü, "Seçim Sadece Seçim Değildir...", *Radikal İki*, 20 Mart 2011, s. 7.

tutum ne olmalı?" sorularına "Şovenizm, milliyetçilik, ulusların kendi kaderini tayin hakkı" ekseninde yanıt(lar) arıyor ki, bunların tümüne kafa yorulmasında büyük bir önem olduğu kanısındayım...

Kimilerinin buna; yani bu tür eleştiri ve değerlendirmelere itirazı olabilir; ancak bu tür mutaassıp muhafazakârlıklar karşısında Charles Buxton'un, "Oymacılıktaki kural eleştirilerde de geçerlidir; oyulacak yerler kesilemez", uyarısının altı çizilerek; Diana Raby'nin, "Anlamlı ve devrimci eleştirinin üç temel ön gerekliliği vardır:

Eleştirisellik, destekleyici katılımın bir parçası olmalıdır...

Eleştirisellik, zamanı ve mekânın bilinmesi ve anlaşılması üzerine kurulu olmalıdır...

Eleştirisellik, anlık olanın altında bunalmayacağımız, ama kayıtsız da kalmayacağımız şekilde teoriden beslenmelidir",[6] diye işaret ettiği ilkeye uygun davranıldığında doğru bir iş yapıldığından şüphe duyulmamalıdır...

* * * * *

Nihayetinde "eleştirisiz" bir hayat olmasının mümkün olmadığını bir an dahi göz ardı etmeyen yazar, "Kaypakkaya geleneği dünü, bugünü ve gelecek: muhasebe" için i) "geçmişten günümüze başarısızlıklarımızın genel bir analizi"ni; ii) "emperyalizm ve küreselleşme bağlamında tasfiyeciliğin ideolojik çözümlemesi"; iii) "Tasfiyeciliğin ideolojik çözümlemesi"yle "Tasfiyecilik ve Kaypakkaya geleneği üzerindeki yansımaları"nı yaşanan pratik üzerinden irdeleyerek; "Kaypakkaya geleneği niçin yeniden yapılanmak durumunda ve yeniden yapılanma nedir?" sorusuna yanıt arıyor...

İtiraf etmeliyim ki, bu kapsamlı/bütünsel yapıtta, fikir beyan etmemin –pratik olarak– mümkün olmadığı bu alt başlıktaki yazıları 'ilgiyle okumak'la yetindim...

* * * * *

Nihayet "Kanımca" diyor olanca mütevazılığıyla İbrahim Gezici ve ekliyor: "Sosyalist hareketi yeni bir teorik hamle ve yapılanma gerçekleştirmek durumunda. Eklektik teorik çizgi, solun ağır aksak yürümesine ve geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kuramamasına neden oluyor. Dolaysıyla sosyalistler, bu temel soruna yeni bir bakış açısıyla inmek durumunda".

---

[6] Diana Raby, "Neden Küba Hâlâ Önemli?", *Monthly Review-Türkiye*, No: 26, Mart 2011, s.154-155.

Gerçekten de dünyayı değiştirecek bilgiye ve onu hayata geçirecek olan devrimci cürete olan ihtiyaç giderek büyürken; "Yarım bilinen bir şey, bilgiyi engeller",[7] diye ekleyen W. Goethe'nin uyarısını "es" geçmemek gerek...

Çünkü "İnsanları yalnızca bilinmeyen korkutur, ama insan bilinmeyenle yüz yüze geldi mi, o korku bilinene dönüşür" Antoine de Saint-Exupery dediği gibi...

Evet, evet Mevlana haklı: "Sual de bilgiden doğar, cevap da..."

Ya da "Bilgisini artıran kederini de artırır", Eccesliastes'in altını çizdiği üzere...

Veya "Âlim oldır ki ola anda amel" Amidi'nin hatırlattığı gibi...

Hayır abartmıyorum!

Yazarın satırlarında W. Goethe'nin uyarısını; Antoine de Saint-Exupery ile Mevlana'nın hatırlattığını; Eccesliastes'in altını çizdiğini; Amidi'nin işaret ettiğini gördüm, buldum çok yerde...

* * * * *

Diyeceklerimi toparlıyorum:

Bilmem duydunuz mu? "Güneş mi dünyanın etrafında dönüyor, Dünya mı Güneş'in?" diye sorulduğunda beş Amerikalıdan biri Güneş'in Dünya'nın etrafında döndüğünü söylemiş. Almanların %16'sı, İngilizlerin de %19'u aynı düşüncede. Bunlar, 1990'ların son yıllarında yapılan Gallup anketinin sonuçları...[8]

La Bruyere, "Bilgisizlik kolay ve rahat elde edildiği için çoğunluk bilgisizdir", dediği tabloda yerküre bir cehaletin ortasında...

İşte tam da bu noktada "Şeytanın Avukatlığı"na soyunmak; itiraz etmek; "Hayır" demek; insanlığı bilgiyle donatarak yeni bir dünya için mücadeleye çağırmak gerek...

Nihayet Sabahattin Ali'nin, "Bir gün kadrim bilinirse/ İsmim ağza alınırsa/ Yerim soran bulunursa/ Benim meskenim dağlardır", dizelerini anımsatan bir tarihin içinden süzülüp gelen İbrahim Gezici Kardeşim tam da bunu yapıyor; hem de S. Carnot'un, "Mirovekî hişyar, ji hazaran kesên di xewê de hîn bêhtir hêzdar e",[9] sözlerin anımsatarak...

3 Nisan 2011, Ankara

---

[7] W. Goethe, *Goethe Der ki*, çev: Gürsel Aytaç, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1986, s. 86.
[8] Gündüz Vassaf, "Uzayda Hayat Var mı?", *Radikal*, 20 Mart 2011, s.34.
[9] "Uyanık bir tek insan, uyuyan binlerce kişiden daha güçlüdür" (S. Carnot).

SUNUŞ

Yaklaşık olarak 10 senelik makalelerimin toplamını kitaplaştırdım. Olabildiğince çok farklı konuların bu çalışmamda toplanmasına dikkat ettim. Okuyucu açısından hem sıkıcı olmayacağını ve hem de merak edilen birçok şeyi bulacağını düşünüyorum. *Neo-Liberalizmin Şişirdiği Balon: "Küreselleşme"* olarak analizini yapmaya çalıştığım "küreselleşme" kavramı, bugün de önceminden hiçbir şey kaybetmemiş durumda. Bu noktada yapmış olduğum analizi F tipi hapishane ve ölüm orucunda bulunduğum süreçte, bir hücrede, elimde gazetelerden başka hiçbir kaynağın olmadığı koşullarda yapmıştım. Keza, aynı şekilde Türkiye'de durum, ekonomik kriz, yeniden yapılandırma projeleri ve 11 Eylül saldırısı, ABD'nin Yeni Asya Stratejisi olarak ifade ettiğim makalelerimi de yine aynı koşullar ve atmosferde yazmıştım. Bu makalelerin hepsi de "Partizan" dergisinde yayınlanmıştı. Mektuplaşmaların engellendiği F tipi hapishane koşullarında bu kadar uzun makalelerin mektuplarla dışarı gönderilmesi hiç kuşkusuz ki hiç de kolay değildi. Hapishane sansür kurulunun çok uzun denebilecek mektupları sansürlemeden dışarı göndermesi neredeyse imkânsızdı. Yaşanan özgül durum ve zor koşulların getirmiş olduğu dezavantajlardan kaynaklı olarak, bu makalelerin ruhuna dokunmak istemedim ve aşağı yukarı hiçbir değişiklik yapmadan, yeniden düzenleyerek kitabımda yer verdim.

"Küreselleşme" tezine karşı, emperyalizm tezini savunurken, bu savunu, kapitalist ekonomi-politikin değişmez kategoriler olduğunu ispatlamak için geliştirilen görüşler değildi kuşkusuz. Hiç şüphe yok ki, emperyalizm ne 1913-17'lerin emperyalizmi ve ne de 50 yıl öncesinin politikası aynı biçimde

uygulanıyor. Kapitalist ekonomi sürekli değişen bir kategoridir. Her sürece uygun yeni ekonomi politika perspektifiyle yeni kavramlar, bakış açısı ve mevcut yeni konjonktürün kendisini yönetecek politikalar üretir. Kapitalizm, teknolojik olarak, üretimin toplumsallaşması olarak, hammadde kaynakları olarak, büyüyen sermaye ve bu büyüyen sermayenin çok hızlı bir biçimde dünyanın herhangi bir ülkesine ihracatı-temerküzü olarak, emperyalistler arası rekabetin farklı politikalarla sürdürülme biçimi olarak, sermayenin işçileri farklı enstrümanlar geliştirmesi vesilesiyle yönetme sanatı olarak, tarımdaki makineleşme olarak vb. hiç şüphesiz, ne 1917'lerin ne de 1929 buhranıyla geliştirilen 'sosyal-devlet' modelinin, 1970'li yıllarda yerini neo-liberal ekonomi politikalara bırakmasıyla, 2000-2010 yılları arasında tüm geçiş süreçlerinde tekdüze bir modelle kendisini gerçekleştirmiştir.

Ancak ne var ki, kapitalist-emperyalist sistem açısından tüm bu süreçler farklı olsa da her geçiş sürecinde, sürecin kendisine uygun ekonomi-politikaların geliştirilmesiyle canlı bir organizma gibi sistem kendisini yeniden üretmiştir. Hiç şüphesiz ki sermaye, hammadde kaynaklarını yönetebilmek için Dünya Bankası, IMF, ticaretine yön verebilmek için WTO, vb. kuruluşları kurmuş ve bu kuruluşlar aracılığıyla da dünyanın ekonomisine yön veriyor. Bu kuruluşlar ve yeni politikalar, sermayenin önündeki engelleri nötralize etmenin birer enstrümanları olarak değer görüyor. Sermaye, bir tuş ile dünyanın en uzak noktasına gidebiliyor, sıcak para akışıyla bir borsayı çökertebiliyor ya da ayağa dikebiliyor. Sermayenin temerküzü 1917'li yıllara göre o kadar çok yoğun ki, artık tekeller, sermayeye yön vermek bir yana, tekeller ve kapitalistler bizzat, sermayede cisimleşiyor. Sermaye üretimden koptukça soyuta, sanala ve bir hayalete dönüşüyor. Fakat tüm bunlara rağmen, 'küreselleşme' kavramı reel ekonomi-politikaya tekabül etmek bir yana, reel ekonomi-politike zorlama bir şekilde giydirilen teorik bir kılıf olma özelliğini şiddetle koruyor. Tekelci kapitalizm de üretim, ne kadar tali plana düşerse, ne kadar mali sermayenin temerküzü yoğunlaşırsa ve ne kadar hızlı giriş çıkışlarla, borsayla vb. biçimde sıcak para olarak piyasada dönerse, bir o kadar asalaklaşıyor, çürüyor ve kendisini küreselleştiriyor. Dolayısıyla mali sermayenin tefeci karakteri yavaş ya da hızlı, reel ya da manipülasyonlarla kendisini gerçekleştirmesiyle niteliği değişmiyor. Ona niteliğini veren tefeci karakter özelliğinden bir şey kaybetmiyor. Anlaşılmayan nokta şu: Serbest rekabetçi kapitalizmden tekelci kapitalizme yani emperyalizme geçişle birlikte sermaye zaten küresel bir nitelik kazanmıştır. Emperyalizmin kendisi zaten küresel bir kategoridir. Böyle olma-

saydı ne biz emperyalist mali sermayeden ve ne de sermayenin özellikle de küresel boyutta tefeci karakterinden söz edebilirdik. Bundan dolayıdır ki, temel tez olarak Lenin'in emperyalizm tanımlamasından hiçbir şey değişmemiş, yalnızca emperyalizm farklı süreçlere uygun olarak kendisini yeniden yapılandırmak için sürece uygun ekonomi politikalar geliştirmiştir.

Emperyalistler kimi zaman, aradan on yıllar geçmesiyle birlikte, bir dönem kullanmış olduğu bir politikaya başka bir tarihsel dönemde, yeniden dönme ihtiyacı duymuşlardır. En son 2008 yılında dünya ölçeğinde başlayan kapitalizmin ekonomi kriziyle birlikte başta ABD olmak üzere, batmakta olan şirketleri kurtarmak için devletin müdahaleci rolüne tekrardan dönüş yapmış ve bu yöntemle trilyon dolarla batık şirketler kurtarılmıştır. Küreselleşmede sözde devletin müdahaleci yönünün ortadan kalktığını savunan tez; şirketlerin çıkarları söz konusu oldu mu, yeniden devletin müdahaleci rolüne ihtiyaç duyması karşısında tüm tutarsızlığı ile sırıtmıştır.

Emperyalizmin neo-liberal ekonomi-politiği "küreselleşme" kavramını bolca telaffuz ederken, yarı/yeni-sömürge ülkelerinin yöneticilerine, "küresel" sermayenin ülkenize girmesini istiyorsanız, şu mali planı yaşama geçirin, bankalar kanunu düzenlemesi yapın, KİT'leri özelleştirin, tarım politikanızı gözden geçirin, tarım politikasıyla ilgili DB sunmuş olduğu programı uygulayın vb. 'önermeler' ile bu tür ülkeler kuşatılıyor ve 'küreselleşme' kavramı da bu kuşatmanın argümanı olarak bir manivela işlevi görüyor. Hâlbuki sorulması gereken şu soru (konunun kendisinin anlaşılması için hayati önem taşıyor): IMF (Uluslararası Para Fonu), bir ülkeyi borçlandırdığı zaman koymuş olduğu faizin oranı nedir? Burada sermaye, Lenin'in emperyalizm kuramından daha farklı bir işlev mi görüyor? Ya da 2008 yılında patlayan krizde Almanya neden Opel firmasını kurtarmak için ayak diredi? Çok uluslu şirketler ya da farklı ülkelerde faaliyet yürüten şirketlerin mali kriz içerisinde iflasın eşiğine gelmesi karşısında, hükümetler başka ülkenin şirketlerini çok da umursamıyorlar. İlkin kendi ülkesinin büyük şirketlerini düşünüyor ve hamlelerini buna göre yapıyorlar. Ya da ulusal güvenliği tehdit eden şirket evliliklerine, örneğin ABD, neden izin vermiyor? ABD, ulusal güvenlik meselesi gündeme geldiğinde, 'ulus ötesi devlet' olma rolünü unutarak asıl karakteri olan ulus devlete dönüş yapıyor.

Bugün Türkiye ve Kuzey Kürdistan tarımının içinde bulunmuş olduğu durumu daha iyi kavrayabilmenin yolu, geçmişte tarım için alınan kararların ve uygulanmaya konulan ekonomi-politikaların bilimsel analizini yapmaktan

geçmektedir. Dünya Bankası "Tarım Politikaları'nın Türk egemen sınıfları ve onların politik örgütleri tarafından harfiyen uygulanması, tarımı, köylülüğü adeta yıkıma götürmüştür. Bugün tarımda yaşanan yıkım, yalnızca bu politikaların uygulanmasının bir sonucudur. Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da hayvancılık ve tarım bitme noktasında ise bunun sorumluları bu politikanın uygulanmasının altına imza atan hükümetlerdir.

Emperyalizm, kendisini yeni konjonktüre uygun olarak ekonomi politikaların yenilerken, çevre ülkeleri de dizayn etmeye çalışıyor. Bu anamda Asya, Balkanlar, Ortadoğu belirli planlamalar dâhilinde yeniden yapılandırıldı. Bugün Ortadoğu, ABD öncülüğünde yeniden yapılandırılıyor. Balkanlar, Kafkas ülkelerinde gerçekleştirilen "karanfil devrimleri" ile Kafkas ülkeleri, Asya ülkelerinin işgal ya da finans sermayenin satın alması yoluyla ABD lehine dizaynı, Irak işgali ve ardından bugün Ortadoğu'da diktatörlüklere karşı halk ayaklanmaları birbiri adına yaşanırken, bu spontane halk hareketlerine hiç kuşku yok ki pek hazır olan yoktu. Emperyalistler, daha önce Balkan devletlerinde sivil toplum örgütleri kurarak, onları mali ve politik olarak destekleyerek, söz konusu Balkan ülkelerinin altını oydular. Yeni devletler kurdular. Ortadoğu ve Afrika'daki halk ayaklanmalarının ezici çoğunluğu diktatörlüklere karşı ayaklanırken, ciddi anlamda önderliklerden yoksundu. Ancak halkın aşağıdan gelen tepkisi Tunus ve Mısır gibi ülkelerde bizzat diktatörlüğün kendisine ve hatta emperyalizme karşı bir tutum sergiliyordu. Mısır'da direnişi sürdüren halk, Mısır diktatörlüğünü yıktı, fakat bu yıkma sürecinin en önemli zayıf noktası devrimci bir önderlikten yoksun olmasıydı. Dolayısıyla, yıkılan şeyin yerine halk başka bir şey koyamadı. Yıkılan şeyin yerine ABD, Mısır ordusunu ikame etti. Akabinde Libya'da ciddi anlamda sorunlar gündeme geldi ve halk, Kaddafi diktatörlüğüne karşı isyan başlattı. Aslında durumun çok iyi analiz edilmediği, bir kısım aydın ya da kurumların bu isyanı desteklemesine kadar götürdü. Fakat Libya, birçok aşiretin toplamından oluşan bir devlettir. Libya'yı oluşturan aşiret taşlarının bir kısmı önemli ölçekte yerinden oynadı mı, tüm kurulu dengeler bozulacaktı. Aşiretlerin bir kısmının Kaddafi ile olan çelişkileri derinleşince isyan dalgası silahlı isyana dönüştü ve bu isyan alkışlanmaya başlandı. Ancak ne var ki, bir diktatörlüğe karşı hangi ayaklanma olursa olsun desteklenmeli mi, sorusu da ciddi anlamda gündeme oturuyor. Bir gericiliğe karşı eğer arkasında emperyalizmin olduğu başka bir gericilik isyan bayrağı kaldırırsa, sosyalistler böyle bir isyanı desteklemeli mi? Bence kesinlikle bu noktada dikkatli davranmak gerekiyor. Emperyalizmin halkları birbirine

düşürerek müdahale, işgal koşullarını yaratmak için dışarıdan içeriyi tetikleyerek gerçekleştirilen ayaklanmalar ilerici olmadığı gibi demokrasi açısından da bir kazanım oluşturmaz. Görüşümce olması gereken doğru tutum, ne isyancıların desteklenmesi ne de Emperyalistlerin saldırıları karşısında Kaddafi'den yana tutum takınmak olmalı. Sonuç olarak, Ortadoğu ve Afrika'da yeni bir konsept yaşama geçiriliyor. Bu konsept, hiç kuşku yok ki, BOP çerçevesinde gerçekleşiyor. Model ülke olarak Tayyip Erdoğan'ın (BOP eş başkanı) başbakanlığını yapmış olduğu ülke olarak Türkiye öngörülüyor.

Kürt sorununa yaklaşımda ikili bir yön olmalı. Bir elimizle Kürt ulusal hareketini tutmalıyız, onun demokratik haklarının ve taleplerinin savunucusu ve destekçisi olmalıyız. Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını kafalarımızda oluşturduğumuz şablonlara oturmaya çalışmak, Kürt ulusuna karşı da haksızlık ve saygısızlık olur. Kürt ulusu, kaderini birlikten yana, dil, kültürel haklar çerçevesinde sınırlı kalarak gerçekleştiriyorsa, buna saygı duymak, demokratik talepleri desteklemek sosyalistlerin görevi değil mi? Sosyalistler, Kürt halkı adına, onun yerine karar verebilir mi? Hayır!

Diğer elimiz de, Kürt ulusal hareketinin önderliğinin hatalarını eleştirmek, alternatif fikirleri sunmak şeklinde olmalıdır. Kürt halkına karşı ikili sorumluluk bunu gerektiriyor. Bir yandan Kürt halkının demokratik taleplerinin yanında olmamız gerektiğini, Kürt halkına yönelik her türlü saldırıya karşı Kürt halkıyla birlikte olmamız gerekirken; örneğin Öcalan şahsında Marx'a yönelik saldırılar, Kemalizm, demokrasi ve devlet arasındaki ilişkideki eklektizm, Türkiye'ye emperyalist model olma yönünde akıl verme ve ittifak çağrıları vb. kırılma noktaları karşısında olabildiğine tutarlı ve bilimsel bir duruş sergilemek ve bunu karşı saldırı biçiminde değil; ama karşı ve alternatif bir tez biçimde işleyerek gerçekleştirmek mümkündür.

Kaypakkaya geleneğinin tarihi; başarı ve hatalarla doludur. Geleneğin tarihinin yeniden ele alınması, objektif bir perspektifle bu tarihi irdelemek için birçok tabuyu da karşınıza almanız gerekiyor. Tabular, totemler, dinler, putlar yıkılmadan bilimsel ilerleme olmaz. Her dogma, bilimi budama işlevi görür. Dolayısıyla Kaypakkaya geleneğinin tarihiyle yüzleşirken, eleştirilerle birlikte yalnızca saptamalar yapıp geçmek tarihin bilimsel bir bakış açısıyla sorgulanması ve gerekli veriler ışığında derslerin çıkarılması anlamını taşımıyor. Fikir geliştirmek, alternatif üretmek gerekmez mi? Geleneğin çürüyen ve işi bitmiş yönüyle yüzleşirken, gelişmekte olan dinamiğin üzerinde hassasla durmak, gelişmekte olan dinamiğin aksak, eksik, hatalı yönlerini sineye çekmeden, des-

teklemek de bir sorumluluk gerektirmiyor mu? Keza hâlâ, 1972'nin derin dondurucusuna atılmış teorilerle bugünün sorunlarına yanıt olmaya çalışılıyorsa, bu anlamda esas sorunun dogmatizm ve sübjektivizm olduğuna dikkat çekmek boynumuzun borcu olmalıdır.

Kaypakkaya geleneğinin ama özelliklede partizan dergisinin düşünüş tarzına ciddi anlamda felsefi idealizm sirayet etmiş durumda. Kaypakkaya'nın 1972 yılında getirmiş olduğu tezlerin doğruluğunu, olduğu gibi, bugün de kabul ediyor. İyi de neye göre bu tezler doğru ya da yanlış diyebiliriz? 40 sene, dile kolay, bir ömür. Sosyoloji, ekonomi-politik bilim açısından ise değil kırk sene her bir senenin önemi, üretim ilişkilerinin her bir süreçte yaşamış olduğu değişiklikler ve bu değişikliklere uygun olarak toplumsal yapıdaki sosyolojik farklılaşmalar, sosyoloji ve ekonomi politika biliminin konusudur. Bunun içindir ki, Marksizm, her şeyden önce somut koşulların somut tahliliyle kendi bilimselliğini gerçekleştirir. Aksi halde donuk bir dogma yığınından söz etmemiz gerekir. Soysa iktisadi yapının analizini güncellemeden, bir program ve sayasal belge oluşturmanız mümkün mü? Felsefi idealizm, kafasında tasarladığı 'gerçekleri' yaşamın gerçekleri diye sunarsa, buradan bilimsel gerçeklik çıkmaz. Buradan olsa olsa sübjektivizm ve dogmatizm çıkar. İdeoloji zamanla kalıplar yaratıyor. Yaratılan kalıplar inanç merkezlerine dönüyor. İdeoloji, politik tapınmacı seansı 'bizim' özgülümüzde, işte bu şekilde realize ediyor. Işığın retinaya çarparak yere ters düşmesi ya da çarpıklaşması gibi, Marksist bilim de (maalesef) bilim olmaktan çıkarılarak katı ideolojik bir kalıp haline dönüştürülmüştür.

Görüşümce Kaypakkaya geleneğinin 1994 yılında yaşamış olduğu yenilgi süreci, 12 Eylül Askeri Faşist Cunta sonrası yaşanan yenilgiden daha kapsamlı ve derin oldu. Kaypakkaya geleneği hiçbir dönem olmadığı kadar prestij ve kan kaybetmiştir. Akabinde bu kan kaybı şiddetlenerek devam etmiştir. 1996 yılında gerçekleşen Kardelen Hareketi ile geleneğin bir kanadında "ajan örgütlenmesi" olduğu iddia edilmiş ve onlarca kişi soruşturmaya uğramış, işkence görmüş ve işkenceden ölenler olmuştur. Orada yargılananların "ajan" mı, başka bir başka şey mi olduklarını bilemem, ancak objektif olarak karşı devrime hizmet eden insanların olduğu açık. Keza, yapılan işkenceler sonucu alınan ifadelerin hukuksal açıdan hiçbir hükmü yoktur. Dolayısıyla Kardelen Hareketi ile birlikte yaşanan süreç hukuksal olarak, bir boyutuyla en azından, çöküyor. En azından işkence altında alınan ifadelerin hukuksal olarak hiçbir anlamı yoktur. Yüzde yüz öngörünüz olsa dahi, işkence ile ifade aldığınız an-

dan itibaren işkence ile almış olunan kararların hepsi yok hükmünde sayılır. Bu niyetle alakalı değil, hukukla alakalı bir durumdur.

Yasalcılık eleştirisi, yasal partiye ve yasal alanda gerçekleşmesi gereken devrimci-demokratik kurumsallaşmalara karşı çıkış değildir. "Yeni-Sentez" somutunda yaşanan tasfiyecilik ve dolayısıyla yasalcılık, birçok reformist partinin içinde bulunduğu handikabı da işaret etmesi açısından ilgi çekicidir. Dolayısıyla, "yeni-sentez" özgülünde yaşanan hesaplaşma esas olarak yüzünü Avrupa Birliğine dönmüş olan, "Küresel" demokrasiden medet uman Marksizm'in adını utangaçta olsa anan ama gerçek anlamda ise Marksizm'den kopmuş olan bir düşünüş tarzının ve bu düşünüş tarzının dayanmış olduğu köklerin eleştirisi, benim açımdan kaçınılmaz bir görevdi. Tam da bu perspektif doğrultusunda yasalcı tasfiyeciliğin dayanmış olduğu "küresel" ekonomi politikanın eleştirisi ve tarihsel köklerinin irdelenerek açığa çıkarılması gerekiyordu. İşçi sınıfının bilincine ve örgütlenmesine yönelik özünde Avrupa Birliği merkezli saldırının karşısında durmak, bu saldırıyı teorik olarak deşifre etmenin önemi üzerinde bir kez daha durmakta yarar görüyorum.

Bugünün temel sorunları arasında, Marksist klasiklerin yeniden çevrilmesi, hayati önem taşımaktadır. Bu çeviriler bizzat Marx'ın, Engels'in ve Lenin'in el yazmalarına bağlı kalarak gerçekleştirilmesi gerekiyor. Bu alanda uluslararası birçok çalışma grupları var. Onlarla işbirliği yapılabilinir. Buradan gelmek istediğim nokta: Türkiye-Kuzey Kürdistan solunun ve özelde de Kaypakkaya geleneğinin ciddi anlamda teorik sorunlarının olduğuna parmak basmaktır. Felsefe ve ekonomi-politika arasında önemli derecede bir kopukluk söz konusu; bundan dolayıdır ki, genel olarak topal ayakla yürünüyor. Bu sorun yalnızca Türkiye ve Kuzey Kürdistan'a has bir sorun değil. Uluslararası alanda solun yaşadığı temel problemler bizdekiyle çok farklı olmamakla birlikte, uluslararası Marksist aydınların klasikleri asıllarına bağlı kalarak çevirisi yönünde önemli çabaları söz konusu. Temel sorun burada, Türkiye ve Kuzey Kürdistan solu bu sürecin dışında duruyor olmasıdır. Klasiklerin Türkçeye çevrilmesi sürecinde ciddi aksaklıklar yaşandığı için, klasiklerin temel tezlerinde de yapısal bozukluklar da bu klasiklere damgasını vurdu.

'Ötekiler', bizzat postmodernizmin bu icadına kulak asmıyorum. Sınıf uzlaşmacılığını açık açık çağırıyor. Aslında ötekiler yok, 'biz' var. Kürtler, Aleviler, Eşcinseller, Kadınlar, Çingeneler 'öteki' değiller, bizzat 'bizim' gerçekliğimizdir. Doğrularımız ve hastalıklı yapımızla 'biz', 'ötekileriz'. Bu anlamda bu toplumun gerçek sahiplerinin sorunlarını ve çözüm yollarını tarihsel ma-

teryalist düşünüş tarzı silsilesiyle, bugünün somutunun ta bağrına inmeye çalışarak irdelemeye çalıştım.

Türkiye sosyalist hareketi yeni bir teorik hamle ve yapılanma gerçekleştirmek durumunda. Eklektik teorik çizgi, solun ağır aksak yürümesine ve geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kuramamasına neden oluyor. Dolayısıyla sosyalistler, bu temel soruna yeni bir bakış açısıyla inmek durumunda. Görüşümce Türkiye ve Kuzey Kürdistan solunun kanser haline gelmiş sorunları karşısında pansuman tedavisi uygulamak ile bu hastalıklı yapı iyileştirilmiş olunmuyor. Programda yapılan değişiklikler ya da tek tek yeni politikaların üretilmesi, sorunların çözülmesinde çok da önemli bir işlev görmüyor. Türkiye sosyalist hareketinin birinci dönemini Mustafa Suphiler ve akabinde yaşanan yenilgili süreç olarak görmek gerekiyor. İkinci dönemse Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya'nın teorik, politik, örgütsel ve pratik mirasının (aplikasyonu) damgasını vurduğu ve akabinde Türkiye ve Kuzey Kürdistan solunun yenilgiler yaşadığı dönemdir. Üçüncü dönem ise Kürt ulusal hareketlerinin tarih sahnesine çıktığı ve bunlar içinde de özellikle de PKK'nin sivrildiği dönemdir. Tüm bu süreçler yenilgiyle sonuçlanmıştır. Şimdi yeni ve dördüncü bir döneme ihtiyaç var. Bunun için teorik, politik ve kurumsal anlamda yeniden yapılanmaya ihtiyaç var. Bu yapılanma hiç kuşkusuz ki Kaypakkaya'nın resmi ideolojiyi kökten eleştirisi kadar önemli olacaktır. Türkiye'de kapitalist pazar ilişkilerinin tartışmasız bir şekilde hâkim olduğunu saptamak için ekonomist olmaya gerek yok. Bu anlamda, bu yapılanma perspektifi, "Halk Savaşı" geçerli mi geçersiz mi boyutunu çoktan aşmış durumda. İktidarın nasıl alınacağı kuşkusuz ki ayrı bir tartışma, ancak ne var ki, iktidarın Kızıl Siyasi İktidar perspektifiyle halk savaşı yoluyla alınacağı tezi çoktan eskimiş durumda. O halde sorun, ne tek başına ülkenin sosyo-iktisadi yapısının analizi, ne program, ne politika üretme sorunu. Sorun hepsini de kapsayan, ama kapitalizmin Türkiye ve dünya ölçeğinde kökten eleştirisini de içine alan, Marksist doktrine yeniden dayanma sorunudur.

24 Mart 2011,

İbrahim Gezici

EMPERYALİZM, 'KÜRESELLEŞME' VE TASFİYECİLİK

"Modern sanayinin gelişmesi, burjuvazinin ayaklarının altından bizzat ürünleri ona dayanarak ürettiği ve mülk edindiği temeli çeker alır. Şu halde, burjuvazinin ürettiği, her şeyden önce, kendi mezar kazıcılarıdır. Kendisinin devrilmesi ve proletaryanın zaferi aynı ölçüde kaçınılmazdır".

Komünist Manifesto

NEO-LİBERALİZMİN ŞİŞİRDİĞİ BALON: KÜRESELLEŞME

Neo-Liberal Ekonomi Politika

1974'lerde dünyada patlayan petrol krizi ile birlikte Keynesci 'sosyal devlet' politikası terk edilerek yerine Amerikalı iktisatçı Freidman'ın monetorist (parasalcı) neo-liberal ekonomi politikası getirilmiştir. '74 krizinin esas nedeni elbette ki petrol değildi. Petrol, krizi etkileyen bir faktördü yalnızca. Krizin esas sebebi emperyalist-kapitalist sistemin bünyesinde kronik olarak var olan arz-talep çelişkisidir. Kapitalizm ve plansız üretim, pazardaki alım gücünün, talebin düşmesinin nedenidir. Bir başka deyişle, krizin esas nedeni dünya emekçilerinin yoksullaşarak arzı (tüketim nesnelerini) karşılamayacak duruma gelmesidir. '74 krizinin nedenini tam da bu gerçeklik üzerine oturtmak gerekiyor.

Emperyalistler bu kriz üzerine "devletin ekonomi üzerindeki kollayıcı rolü'nün ifadesi olan Keynesci ekonomi politikayı bir kenara atarak, "ithal ikameci sanayileşme modeli"ne geçişi tanımlayan monetarist, neo-liberal ekonomi politikaya geçmişlerdir. Bu politikaya göre emperyalist tekeller, kendileri açısından pahalıya mal olan sanayilerini ucuz hammadde kaynaklarına (yarı-sömürgelere) kaydırarak:

a) Hammaddeleri kendi ülkelerine götürerek yapmış oldukları masraflardan kurtuluyorlar. Böylelikle direk yarı sömürgelerde hammaddeleri alıp trans-ulaşım masraflarından kurtularak fason üretim yapıyorlar.

b) Yarı-sömürge ülkelerdeki çok ucuz olan, emek gücünden yararlanılarak sağlık, sosyal, güvenlik vb. haklardan yoksun bırakılan emekçiler üzerinden devasal boyutlarda kazançlar sağlanıyor.

c) Emperyalist, kapitalist ülkelerde çok yüksek olan vergiler yarı-sömürgelerde çok az olduğu için tekeller vergi sorunundan neredeyse muaf tutulmuş olunuyor.

d) Çevre kirliliği vb. sorunlar yarı-sömürgelerin üzerine yıkılıyordu.

Neo-liberalizm, aynı zamanda yaygın özelleştirme programıyla yarı sömürgelerin tüm yeraltı ve yerüste zenginliklerini emperyalist tekellere ve bir avuç kompradora peşkeş çekmesini içeriyor. Türkiye'de 24 Ocak kararları, IMF ve Dünya Bankası'nın (DB) politikalarının yaşama geçirilmesinden başka bir şey değildi. 1980'lerde neo-liberal politikalarının yaşama geçirilmesi için Türkiye'de, Arjantin'de, G. Kore'de vb. ülkelerde Amerikancı askeri faşist darbeler gerçekleştirilerek neo-liberal politikalarının yaşama geçirilmesinin önündeki "engeller ortadan kaldırılmıştır". Dolayısıyla Türkiye'de, Arjantin'de, G. Kore'de gerçekleştirilen darbelerle neo-liberal ekonomi-politikaların yaşama geçirilmesi için toplumsal muhalefetin "hizaya" getirilmesi hedeflenmiştir.

1997'lere geldiğimizde Güney Kore, Tayvan vd. Güneydoğu Uzak Asya ülkelerinde büyük bir ekonomik kriz patlak verdi. Bu krizle "Asya Kaplanları" diye şişirilen bu ülkelerin kaplanlıklarının gerçekte bir balon olduğu tüm çıplaklığı ile görülmüş oldu. Bu krizi değerlendiren burjuva analistleri ve iktisatçıları krizin gerçek nedenine bir türlü eğilmeden hep kenarında dolaşarak lafı ağızlarında geveleyip durmuşlardır. Joseph Stiglitz, bu krizin "uluslararası spekülatörlerin sıcak parayı vur-kaç yöntemi ile bu ülkelere sokup ve aniden geri çekmesinden kaynaklandığından dem vururken bazıları da, "para oranlarının yüksek olmasından kaynaklandığını, diğer bazıları da, "borç yükünün fazlalığından" olduğunu söylediler. Sorunun özüne eğilmek yerine tali olan ile yetindiler. "Trabzon'a gelmek yerine" başka kıyılarda dolaşmak, kitlelerde bilinç bulanıklığı yaratmaktan başka bir işlev ve amaç taşımıyordu.

Kapitalizm, pazara yönelik kâr için üretimi önüne koyar. Kâr için üretim plansızdır ve kitlelerin alım gücünü gözetmez. Kapitalistler kâr için üretim yaptıklarından dolayı sürekli birbirleriyle rekabet halindedirler. Bu durum kapitalist üretime anarşik bir nitelik kazandırır. Dolayısıyla kapitalist üretimde sürekli ve dizginsiz bir şekilde sömürüye tabi tutulan yığınların alım gücü şiddetli bir biçimde düşer. Bu durum arzın, talebin üzerinde olmasına neden olur. *Bu üretim ilişkisinin sonucu olarak, arz-talep çelişkisi doğar.* İşte krizlerin patlak verdiği yerde kapitalizmin bu aşil topuğudur. 1997 krizinin nedeni de işte bu arz talep çelişkisidir. Bu tür krizler kapitalist ülkelerde sarmal bir biçimde tekrarlanır ve muazzam çapta üretici güçlerin tahribatına yol açar. On binlerce, yüz binlerce işçiyi yedek işçiler ordusuna kadar. Enflasyon yükselir, faizler daha da

yukarı çıkar ve kriz derinleşir –ki G. Kore ve diğer Güneydoğu Asya ülkelerine yönelik 'sıcak para' akışı durunca kriz derinleşti. Güney Kore 170 milyar dolarlık dış borcunun aylık faizlerini –üretim neredeyse durduğu ve ülkeye sıcak para girmediği için– ödeyemez duruma geldi. Kriz oradan Rusya, Türkiye, hatta ABD'yi etkiledi. Krizin ABD ve Avrupa Birliği'ne etkileri iki yönlü olmuştu.

ABD ihracatını dolar üzerinden yaptığı için Güney Doğu Asya'da borçlarının faizlerini dahi ödeyemeyen ülkelere ürünlerini ihraç etmesi hemen hemen imkânsız duruma geliyordu. Birçok Amerikan tekelinin borsadaki hisse senetlerinde aşağı doğru iniş gerçekleşmişti.

Krizin bir süreliğine de olsa derinleşmesi ABD emperyalizmine olumsuz etkileri olsa da Güneydoğu Uzak Asya'daki birçok sektörün iflas noktasına gelmesi ABD ve AB emperyalizminin iştahını daha da kabartmıştı. IMF yalnızca Güney Kore'ye 40 milyar dolarlık yardım karşılığında sanayi ve diğer üretim tesislerindeki "yabancı şirketlere" verilecek ortaklık payının %50'nin üzerinde olması bir ön koşul olarak öne sürüyordu. Bu ülkelerin pazarlarının daha fütursuzca sömürülmesi ve ucuza büyük sanayi tesislerini ele geçirilmesi anlamına geliyordu. ABD ve AB emperyalistleri bu politikalarında başarılı oldular. 2001'de patlak veren ekonomik krizi değerlendirdiğimizde, hemen hemen aynı olayların benzer bir biçimde Türkiye'de de yaşandığını göreceğiz. Benzer kriz 1990'larda Arjantin ve Brezilya'da da vuku bulmuştu. Egemenler tüm bu krizlerin faturasını geniş emekçi yığınlarına çıkardılar. Binlerce, yüz binlerce emekçi yedek işçiler ordusuna katıldı. Sendikal örgütlenme ve sosyal hakları zaten sınırlı olan emekçilerin geri kalan hakları da daha aşağılara çekilerek gasp edildi. Emperyalistler krizlerin patlak verdiği bu tür ülkeleri adeta mandaları haline getirerek istedikleri gibi at koşturmuşlardır.

İşte, neo-liberal ekonomi politikaların emekçiler, küçük ve orta dereceli işletmeler açısından anlamı budur.

SSCB VE DOĞU BLOKUNUN AÇIK KAPİTALİZME RÜCÜSÜ

'Yenidünya Düzeni' (YDD)

1990'lara geldiğimizde dünyayı etkileyen önemli ve tarihsel gelişmeler oluyordu. RSE'nin (Rus Sosyal Emperyalizmi) yani sosyalist maskeli burjuva diktatörlüklerinin yıkılışı ile takke düşmüş kel görünmüştü. SSCB ve Doğu Bloğu ülkelerinin yüzlerindeki "sosyalist" makyajın bir yağmur ile birlikte erimesiyle kapitalist yüzleri ortaya çıktı: aslında bu, SSCB ve Doğu Bloğu halkları açısından büyük bir zaferdi. Bu zafer yeni devrim fırsatlarının önünün açılması anlamına geliyordu. Evet, yıkılan sosyalizm değil, aksine bürokrat burjuva diktatörlüğüydü. Emperyalist burjuvazinin ve kiralık medyasının "demokrasi" beşiği ve "refah devletleri" olarak gösterdiği Avrupa ve Amerika tekellerinin ne kadar demokrasi yanlısı ve refah devletleri oldukları bu ülkelerin halkları tarafından süreç içinde anlaşılacak. Yani bürokrat-burjuva diktatörlüklerine alternatifin emperyalist tekellerin olmadığını bugün bu ülke halklarının yaşadıkları yoksulluklarla, ulusal ve mezhepsel çatışmalarla daha iyi anlaşılıyor. Bu nesnel tablo devrim için yeni imkânlar yaratıyor. Bunun en somut kanıtı, bu ülkelerin nüfusunun özellikle yaşlı ve orta yaşlı kuşağının bürokratik burjuva diktatörlüğü süreçlerini bile arar duruma gelmeleridir. Ya da sosyalizme olan özlemlerini yapmış oldukları gösterilerde taşımış oldukları Lenin posterleriyle ifade etmeleridir. Halklar açısından yaşadıkları sürecin özeti bu şekildeyken; sosyalist maskeli bürokrat burjuva diktatörlüğünün yıkılması ile birlikte bu süreçte ekonomik olarak zayıflamış, birçok yarı sömürgesini kaybetmiş olarak çıkan Rusya ise aynı zamanda dünya kapitalizmi ile de yarış edebilecek teknolojik alt yapı ve mali

sermayeden de yoksun olarak çıkmıştı. Bu yeni konjonktür de bir süre için meydan sadece ABD emperyalizmine kalmış görünüyordu.

ABD, 'tek kutuplu dünyanın' baş aktörü olarak dünyayı kendi çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirme projeleri geliştirdi. ABD başkanı Bush, bu tek kutuplu dünya konjonktürüne 'Yeni Dünya Düzeni' (YDD) adını vererek dünya düzenin sağlanması görevini ABD bizzat kendi üzerine aldı. Bu süreçte ABD'nin ilk icraatı çok uluslu askeri güçlerle Irak ve Somali'ye askeri müdahalelerde bulunmak oldu. Irak müdahalesiyle Ortadoğu'daki inisiyatifini sağlamlaştırıp derinleştirdi. Dağılan RSE ve Doğu Bloğu ülkelerindeki 'göz kamaştırıcı' pazarlara yönelik yeni planlar geliştirdi. Doğu Avrupa ve Balkan ülkelerine ayrı, Kafkaslara ayrı planlar geliştirdi. Türkiye'yi manivela olarak kullanarak Kafkas pazarını ele geçirme planlarını uygulamaya soktu. Özellikle Balkanlar'da (Yugoslavya) CIA ve NGO (Sivil Toplum Örgütleri) vb. aracılığıyla milliyetçiliği körükleyerek bu bölgeleri adeta kaynayan kazan haline getirdi. Amerikan Ulusal Demokrasi Fonundan 1991'den başlayarak 2001'lere kadar Yugoslavya'daki NGO'lara ve çeşitli medya ve partilere 100 bin dolarla kasanın ağzını açtı, 2001'e gelindiğinde milyon dolarları aşan 'yardım'larla Yugoslavya'nın altını oydu.

Milliyetçiliğin kışkırtılması ve Balkanlara da yeni manda devletçikler yaratılmasıyla Balkanların "yeniden düzene sokulması" rolünü Avrupa Birliği'nin tek başına ABD'ye bırakması beklenemezdi. AB giderek büyüyen ekonomisi ile (özellikle Doğu Almanya ve Batı Almanya'nın birleşmesi çok güçlü bir emperyalist devlet haline gelen Almanya ve yanı sıra Fransa) ABD'nin karşısına ciddi bir rakip olarak çıkıyordu.

"YDD'yi bu tanımlamalar üzerine oturtursak; emperyalistler arasındaki it dalaşından halkların daha çok ezilmesi ve sömürülmesinden makro ve mikro milliyetçiliğin körüklenerek yeni yarı-sömürge devletlerin oluşturulmasından başka bir şey olmadığını formüle etmemiz gerekiyor. "YDD", sosyalizme karşı yoğun bir ideolojik kampanya ve saldırının ifadesidir. Her gün, "komünizm öldü" masallarıyla emekçilere yönelik ideolojik-politik-kültürel, örgütsel, askeri, psikolojik vb. saldırıların alçakça demagojilerle sürdürülmesidir.

'Küreselleşme' Demagojisi ve Lenin'in Emperyalizm Öğretisi

YDD'nin Neo-liberal politikacıları, aydınları, iktisatçıları ve neo-'sol'cular emperyalizmin almış olduğu bugünkü biçimi demagojik kavramlarla süsleyerek neo-liberal politikalarına uygun "küreselleşme" ideolojik kalıbını imal et-

tiler. Bu imalat, özellikle de emekçiler ve demokratlar üzerinde bilinç bulanıklığı yaratma işlevi görmesi açısından tehlikelidir.

"Küreselleşme'yi tanımlayan "solcu" aydın ve iktisatçılar:

1) Büyük firmaların ve onlara ait oldukları güçlü devletlerin "dünya pazarlarındaki payları" artıyor.

2) Belirli bir tüketim kalıpları 'empoze' ediliyor. Yerli tüketim kalıplarının yerine 'uluslararası' yani "büyük firmaların ve onların ait oldukları güçlü devletlerin tüketim kalıpları" alıyor.

* Ya o ülkelerden ithal ediliyor.

* Ya da lisans anlaşmalarıyla haraç ediniyor.

3) Zamanla Çok Uluslu Şirketler (ÇUŞ), az gelişmiş ülkelerdeki 'iç ticarete' giriyorlar. Doğal olarak da, "kendi mallarını" pazarlıyorlar.

* Katma değeri yüksek ürünler doğrudan doğruya gelişmiş ülkelerden (genellikle ileri teknoloji ürünleri) geliyor.

* Katma değeri düşük olanlar, 3. ülkelerde 'fason' yaptırılıyor...

1) At gelişmiş ülkelerdeki firmalar, ÇUŞ'ların "ortağı olarak" tek taraflı bağımlı hale getiriliyorlar. Hangi malların, nasıl, ne kadar, kimin için üretileceği ÇUŞ tarafından belirleniyor, ihracatta ÇUŞ güdümünde oluyor.

2) Az gelişmiş sanayi ve ticaret ÇUŞ'ların güdümüne giriyor.

3) Bunların sonucunda az gelişmiş ülkelerin 'kendi ulusal çıkarları doğrultusunda' bir sanayi ve ticaret politikası izleme olanağı kalmıyor.

4) Küresel sistemde egemen unsur olarak:

* ÇUŞ'lar,

* Gelişmiş ekonomiler ortaya çıkıyor.

Tüm bunların sonucu olarak da, "Az gelişmiş ülkelerde 'siyaset ve bürokrasi" bu ekonomi ve ticari bağımlılıkla birlikte emperyalistlere, ÇUŞ'lara bağımlı hale geliyor.

Az gelişmiş ülkede kültür ve eğitimde, ekonomi ve siyasetteki 'bağımlılığa paralel olarak' güçlü devletlerin ve uluslararası büyük firmaların güdümüne giriyor..." (Erol Manisalı, *Cumhuriyet*, 25 Mayıs 2001).

Görüldüğü gibi, tüm burjuva ve küçük-burjuva liberaller ve "sol"cular ve onların kalemşorları "küreselleşmeyi emperyalizmin bir üst aşaması olarak değerlendiriyorlar. Ya da sanki "küreselleşme" ile birlikte "az gelişmiş ülke-

ler", "güçlü devletlerin mali boyunduruğuna girmiş gibi ele alarak, tekelci kapitalizmin bir asırdan fazladır mali sermaye ihracıyla yarı-sömürgeleri kendilerine bağlı kıldıklarını gizliyorlar.

'Küreselleşme' emperyalizmin bir üst aşaması mı, yoksa 'YDD', neoliberalizmin ideolojik makyajı mı?

Serbest rekabetçi "meta ihracının hâkim olduğu" kapitalizmden (sermaye ihracının hâkim olduğu) kapitalizme geçilmesiyle birlikte tüm zenginlikler, en güçlü kapitalistler olarak ayakta kalan tekeller tarafından denetime alınmıştır.

Tekelleşmeyle birlikte rekabet ortadan kalkmaz. Asgari kâr için yapılan serbest rekabetin yerine azami kâr için yapılan rekabet, uluslararası arenada emperyalistler arası hammadde kaynaklarını ele geçirmesi şeklinde sürer. Bir ve İkinci emperyalist paylaşım savaşlarının çıkış sebebi de azami kâr için yürütülen rekabetin hammadde kaynaklarının yeniden paylaşılmasında cisimleşti. Emperyalizmin (Lenin'in çözümlediği gibi) karakteristik özelliklerini sıralarsak:

1- Meta ihracının yerine sermaye ihracının hâkim olması
2- Dev tekellerin doğması
3- Sanayi sermayesi ile banka sermayesinin birleşmesi ve birleşmenin sonucunda mali oligarşinin oluşması
4- Asgari karın yerini azami karın alması
5- Hammadde kaynaklarının emperyalistler arasında bölüşülmesi

Ve tüm bu (egemen unsur) yönleriyle tekelci kapitalizm ve mali sermaye;

* Uluslararası bir karaktere sahiptir. Yani yarı sömürgelere mali sermayenin temerküz etmesiyle bu tür ülkelerin egemen sınıflarını satın alarak kendine bağımlı hale getirir ve hammadde kaynaklarını hortumlar.

* Ve emperyalist mali sermaye üretimden kopuk olan bu özelliği ile çürüyen ve asalak bir karaktere sahiptir.

Mali sermaye girdiği her ülkede adeta bir kene gibi yapışır. Yarı-sömürgelerden emperyalist ülkelere yüklü (azami) bir artı değer taşınır, servet ve hammadde kaynakları hortumlanır. Yarı sömürge ülkelerin üretici güçlerini yıkıma uğratır, ülkeleri borçlandırarak kapitalist gelişmelerinin ve feodal mülkiyet ilişkilerinin tasfiyesinin yavaşlatır. İşte bu özellikleri ile emperyalizm, dünyadaki tüm toprakların bakireliğini bozmuştur.

Emperyalizmin bu klasik ve Leninist tanımlamasıyla "küreselleşme" tanımlamalarını karşılaştırdığımızda, "küreselleşme" diye cilalanarak pazarlana-

nın biçim olarak farklılıklar olsa da esas da emperyalizmi niteliklerini tanımladığını söyleyebiliriz.

Her şeyden önce şu tespiti yapmak gerekiyor: Büyük firmaların ve onların ait oldukları güçlü devletlerin 'dünya pazarlarındaki paylarının artması doğaldır. Bu görece bir durumdur. Dünyadaki konjonktürel durumla birebir ilintilidir. Birinci paylaşım savaşından sonra, büyük ekim devriminin gerçekleşmesi, ardından Çin, Vietnam, Kore, Küba, Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan devrimler vb. emperyalizmin sömürü alanlarını daraltmıştı. Sömürü alanları daralınca doğal olarak pazarlarındaki paylarında da daralma gerçekleşti. Bugün oluşan farklı konjonktür emperyalistlere yeni yeni pazarlar açtı. Oluşan yeni sürece, kendisini mali ve asgari olarak en iyi hazırlayan ABD emperyalizmi, doğal olarak pastanın en büyüğünü yiyor. Keza önümüzdeki tarihsel süreçte olası devrimlerle durumunda pastadan yedikleri payda azalacak.

Ne kadar çok yarı sömürge olursa, o kadar çok mali sermaye ihraç ederek faizden (tefecilikten) mali servet kazanma esprisinden yola çıkarsak, bugün pazardan büyük paylar kapma oranının 1900'lerin başlarına (17 Ekim Devrimi öncesi) ancak tekabül etmeye başladığını çizerek vurgulamak zorundayız. Bu gerçeklik, "Küreselleşme" teorisyenlerinin çok hoşuna gitmeyecek, ama yinede gerçek, gerçektir!

Bugünkü mali sermayenin uluslararası arenadaki temerküzünü ve dolaşımını bundan sonra 90-100 yıl öncesi konjonktürden ayıran tek faktör; mali sermayenin bu temerküzünün, bugün iletişim ve teknoloji ağının ileri teknolojiyle donanmasıyla birlikte, çok daha hızlı bir şekilde gerçekleşmesidir. *Yani sermayenin dolaşımına niteliğini veren özde bir değişiklik yok. Biçimde, sermaye ihracının girdi-çıktısının daha hızlı şekilde yapılması söz konusu.* Ve hatta kimi araştırmalar gösteriyor ki (Paul Hirt ve Brame Tanipsen gibi araştırmacıların verileri çarpıdır), 1900'lerin başlarındaki sermaye dolaşımı bugünkünden daha fazla ve daha serbestçe gerçekleşiyordu. Karl Polanyi *Büyük Değişim* adlı yapıtında 1870-1914 döneminin kendi kendini işleyen pazar ve insanın tam olarak yıkıma uğradığı süreç olarak tanımlanır. Bu dönemde ekonomi pazar kuralları-na göre ve devletin rolünün 'yalnızca' tekelci kapitalistlerin çıkarlarına göre şekillendiği (Keynesci 'sosyal-devlet' olgusu öncesi) döneme göre işliyordu.

"Sözde küreselleşmiş ekonomi, aslında 1. Paylaşım Savaşı öncesi koşullara dönüşten ibaret. O sıralar ticaret, ulusal gelire oranla bugünküyle benzerdi. Ülkeler arası sermaye akışı da en az bugünkü kadar yoğundu...

Peki, enformasyon teknolojisinin gelişimi, 'küreselleşmede' yeni bir unsur mu? Aslında bundan daha önemli bir gelişme, 19. yüzyılın ortalarında yaşanmıştı. O sırada atların çektiği nakliye araçları ve gemilerden demiryollarına ve transatlantik kablolara geçmiştik. 1873 Viyana mali çıkışının haberleri (bu cümleye de dikkat edelim –y.n.) New York borsasına bu kablolarla ulaştırılmıştı" (Financial Times, "Küreselleşmenin Mazereti", Samuel Britton, 9 Mayıs 2001, akt. *Evrensel* 13 Mayıs 2001).

"Birçok ülkede tahvil piyasaları 1913'e oranla 1980'de milli gelire oranla daha büyüktü. Ancak 1990'ların sonunda 1913 düzeyine yaklaştılar...

Yani 1913'te olan açıklığı yeniden elde etmek neredeyse bir yüzyıl sürdü. Gerilemenin arkasındaki en önemli kuvvetler savaşlar ve depresyondu" (a.g.e.).

Öyle ki, söz konusu olan savaşlar, daha büyük "gerilemelerin" önünü açtı ve emperyalistlerin pazarlardaki payını küçülttü. Bunun nedeni de yaşanan devrimlerdir. Dolayısıyla, "pazarların büyümesi" ya da küçülmesi görecelidir. "Küreselleşmeyle ilişkili değil, emperyalizmin içinde bulunduğu ulusal ve uluslararası konjonktürle; yani krizler, savaşlar, devrimler ve olgularla ilgilidir.

Michel Chossudovsky'de: "Tehlikeli olan, mali servetin büyük yoğunlaşması toplumsal bir azınlığın gerçek kaynaklar üzerindeki egemenliğidir. Bu sonuncusu aynı zamanda uluslararası bankacılık sistemi içinde 'para yatırımını' denetlemesidir" diyerek, "küreselleşmenin" ekonomik boyutunu tanımlıyor (*Yoksulluğun Küreselleşmesi*, s. 31).

1913'lerdeki liberal-ulusalcı ekonomi-politikanın işlediği koşullarda borsa işleminin büyüklüğü ancak bugünküyle paralel ve uluslararası sermaye akışı da en az bugünkü kadardı.

Dolayısıyla "mali servetin yoğunlaşmasını" küreselleşme olarak tanımlamak, emperyalizmin ideolojik, politik özü ve içeriğini neo-liberal şablonla incelterek "küreselleşme" masalını piyasaya sürerek emek ve hammadde kaynaklarına azami saldırının kamufle edilmeye çalışılmasından başka bir şey değildir. Keza tehlikeli olan mali servetin "büyük yoğunlaşması" değil, bizzat kapitalist-emperyalist sistemin kendisidir. Tehlikeyi, Michel Chossudovsky'nin tanımıyla sınırlamak kapitalist-emperyalist sisteme rötuş çekmekten, onda ince bir biçimde reform talep etmekten başka bir şey değildir.

Burjuva ve küçük burjuva aydınları, Türkiye'yi sanki yeni sömürgeleştiriliyormuş gibi teoriler "icat" ederek ya da "icat" edilen teorilere sarılarak gerçekliği nereye kadar çarpıtacaklar?

Fransız-İngiliz (1836 Balta Limanı anlaşmasıyla başlayan) kapitülasyonlarının faturası bugünkü Türkiye IMF-DB ilişkilerinden hiç de hafif değildi ya da tersi! 1900'lerde Osmanlı'nın içine düşmüş olduğu bağımlılık ilişkisi 1923-lerde Fransız-İngiliz emperyalistlerine verilen tavizlerden hiç de hafif değildi. Dolayısıyla, emperyalistlerin "dünya pazarlarındaki paylarının artması" Türkiye açısından da, Türkiye'nin yeni tanışmış olduğu bir gerçeklik değildir.

"Belirli bir tüketim kalıpları 'empoze' ediliyor. Yerli tüketim kalıplarının yerine 'uluslararası tüketim kalıpları' alıyor" savıyla "Küreselleşmeyi" tanımlama çabaları gerçek anlamda saçma ve bir o kadar da emperyalizmin ve yarı/yeni sömürgecilik ilişkisinden hiçbir şey anlamamaktır. 1800'lerin serbest rekabetçi kapitalizmin gelişmesinin belirli bir düzeyinden sonra ya da bunun sonucu olarak tekelci kapitalizm evresine geçen bir elin parmak sayısını geçmeyen emperyalist devletler, kapitalizm ile henüz tanışmaya başlamış olan ülkelere yüksek faizlerle borç paralar vererek, bu tür ülkelerde büyük imtiyazlar elde etmişler, bu imtiyazlarla kendilerine bağımlı olan yarı-sömürgeler yaratmışlardır. Ekonomik ve siyasal bağımlılık, komprador ilişkilerin oluşması ve gelişmesini tanımlarken aynı zamanda yarı-sömürgelerde henüz yeni doğan burjuvazinin de devrimci barutunu daha en başta tüketmiştir. Bağımlı ve güçsüz kalan burjuvazi, kendi gelişimini de tamamen emperyalist efendilerinin kaderine (eline) bırakmıştır. Dolayısıyla bu ilişkiler, emperyalizme bağımlı komprador kapitalizm ve montaj sanayi yaratmıştır. O halde biz: Türkiye'de yerli imalat sanayinin bağımsız gelişimi ve "yerli tüketim kalıplarından" söz edemeyiz. Biz elbette ki, yerli imalat sanayinin bağımsız gelişiminden söz edemeyiz, ama bu, imalat sanayi ve tüketim kalıplarının gelişiminden söz etmeyeceğimiz anlamı taşımaz. Ekonomi durağan bir kategori değildir. Hareket halinde olan ve değişken özellikler taşıyan ve bu değişken özellikleri topluma nüfuz etmesiyle birlikte toplumun yapısını da şu ya da bu oranda değiştiren bir yapıya sahiptir. Tekelci kapitalizm, üretmiş olduğu ürünü satmak ister, iç pazarda birbirine rakip olan büyük şirketler, azami kâr için ürünlerini dünyanın çeşitli ülkelerine pazarlarlar. Bu ekonomik süreç de, tekeller girmiş olduğu ülkenin iç pazarını meta üretiminin kendi doğası gereği daraltmaz, genişletir. Bir ürün, girmiş olduğu ülkenin yalnızca belirli kentlerinde kalmaz, ürünün en ücra köşelere kadar pazara sürülür. Tekelci kapitalizm, bu anlamda, irade ve niyetinin dışında girmiş olduğu ülkenin iç pazarını belirli sınırlar içinde geliştirir. Bir malın bir dağ köyünde bakkalda satılabilmesi için ulaşımı sağlayacak yolun yapılması gerekir, sonra oraya elektrik gider ve ardından herhangi bir

fabrika da üretilen ürün gider. Bir ürünün pazarlanabilmesi için, liman ya da demir yollarının yapılması gerekir. Komprador kapitalizmin emperyalizme bağımlı gelişimi en basit tanımla bu şekilde gerçekleşir.

Bu, 1836 yılından bugüne değin böyle olmuştur. Ve Türk egemenleri yalnızca 'haraç' vermekle kalmamışlardır, emperyalizmin talan ve soygununu içeren ne varsa, onu vermişlerdir. Onurlarını dahi! 'Zamanla ÇUŞ', azgelişmiş ülkelerdeki 'iç ticarete' giriyorlar. Doğal olarak kendi mallarını pazarlıyorlar. Tezi ÇUŞ'ların 'egemen unsur olarak' ön plana çıkması iddiasıyla güçlendiriliyor. Ya da tersten alırsak, ÇUŞ aracılığıyla talan edilmesi her iki biçimiyle de aynı kapıya çıkıyor. Tekelci kapitalizmin, yani emperyalizmin temel unsuru tekellerdir. "Küreselleşmecilerin" temel unsuru ise 'ÇUŞ' (Çok Uluslu Şirketler)!

'ÇUŞ'un egemen unsur haline gelmesinin anlamının aynı zamanda şirketlerin ulus özelliğinin kalktığı iddiası gülünçtür. Böyle bir iddianın kabulü, devletin kendisinin de ÇUŞ'un, yani 'ulus ötesinin' sınıf çıkarlarını temsil eden bir niteliğe bürünmesi demektir ki, böyle bir mantık; henüz daha ilk aşamasında iflas etmeye mahkûmdur. ÇUŞ'un 'egemen unsur' olarak piyasaya sürülmesi ve bu anlamda, devletlerin de ulus öteleştiği saptaması 'post' demagojik bir söylemden öteye gitmez ve gerçek yaşam karşısında hiçbir değer görmez. Böyle bir 'post' demagojinin bir anlık kabulünden yola çıksak, örneğin ABD ile Almanya arasındaki çelişkilerin ortadan kalktığı sonucunun çıkması gerekiyor. 'Ulusötelik', ulusların kendi aralarındaki çelişkilerin (pazardan pay kapmak için çevrilen dolaplar gibi) pek tabii olarak ortadan kalkması gerekmiyor mu? Bu noktaya yeniden döneceğiz.

ÇUŞ'un oluşumu, yani uluslararası şirket evlilikleri (bu evlilikler geçici ya da kalıcı olabilir, adı üzerinde 'evlilik'. Evliliğin kalıcı ya da geçici olması şirketler arasındaki 'sevgi'nin gücüyle ilintilidir), tekeller arası rekabetin ve karteller arası ilişkilerde varılan konsorsiyumların bir sonucudur. Yani tekellerin uluslararası rekabette ayakta kalabilmeleri için (büyük tekeller, küçük tekeller tarafından genellikle yutulma eğilimi taşır) birbirleriyle yapmış oldukları şirketsel birleşmelerdir. Bu tür durumlar istisnaidir. Bu tür istisnai durumlar, egemen unsurun tekel olma özelliğini değiştirmiyor. Uluslararası rekabette söz konusu olan, şirketlerin çıkarlarıdır. Tekellerin genel eğilimi rekabet üzerinedir, diğer tekelleri pazardan sürme üzerine kurulu bir konsept dahilinde hareket ederler. Tekelcilik rekabeti dışlayan bir olgu değil, bilakis rekabet çelişmenin esas yönünü oluştururken, birlik geçici ve tali yönünü oluşturur. Dolayısıyla bu konseptin dışında gündeme gelen birlik eğilimi koşullu ve is-

tisnaları içerir. 2001'in Haziran ayında bir ABD şirketiyle bir İtalyan şirketinin birleşmesine İtalya devletinin ulusal çıkarlarına ters düştüğü gerekçesiyle izin verilmedi. Anlaşılacağı gibi uluslar üstücülük, ulus devletin koruyucu duvarına çarparak tamamen anlamsız bir kavrama dönüşebiliyor –ki eski Doğu Bloku ve SSCB'nin yıkılmasıyla birlikte açığa çıkan pazarların doldurmak için emperyalistler arası kıyasıya rekabetin arttığı ve emperyalist devletlerin pazarları tek başına ya da kurmuş oldukları ittifaklarla ele geçirmek için birbirlerine 'çelme' taktıkları koşullarda ÇUŞ'u 'egemen unsur' olarak koymak ve bu bağlamda da, 'az gelişmiş' ülkelerin kendi çıkarları doğrultusunda bir sanayi ve ticaret politikası izleme olasılığının kalkmasından söz etmek, esasta emperyalizmin içsel karakterini gizleme girişiminden başka bir şey değildir.

Evet, 2000 yılına doğru oluşan şirket evliliklerinin varlığı ret edilemez bir gerçekliktir; ama ÇUŞ' un misyonunu olduğundan fazla abartmakta, emperyalizmin ve tekelci devletlerin karakterini kavrayamamaktır.

"Royal Dutch/Shall gibi birkaç şirket gelirlerini, hisselerini, yönetimlerini... uluslararası alanda yaymışlar, geri kalanların çoğu Almanya'da Volswagen gibi ulusal bağlarını koruyorlar" (*New York Times*, 30/04/98). "ABD'de, Japon ve Avrupa şirketleri küresellik postuna bürünerek dolaşıyorlar" (...) "Şirketlerin uluslarüstü olacağını iddia etmek tam bir paradokstur... Ne zaman bir yardıma gereksinmeleri olsa, hangi ülkeye ait oldukları hemen ortaya çıkar. MİT'ten William J. Keller).

"Şirketlerin hareketliliğinin artması bir şey, ulusal hükümetlerin oyunun kurallarının saptanmalarına olanak tanımayacak bir ortamın oluşması başka bir şey, bunları birbirine karıştırmamak gerekir" (Harward'den Dani Rodrik akt., Engin Yıldızoğlu, "Şeytanın En Büyük Hilesi" *Cumhuriyet*, 28 Mayıs 2001). Yıldızoğlu'ndan aktarmaya devam ederek sayısı üç-beş taneyi geçmeyen ÇUŞ'la dünyanın en büyük tekellerinin listesini vererek doğrudan doğruya kıyaslama yapmış olacağız.

2000'de dünyada en büyük 200 şirketin 90'ı ABD, 17'si Japon, 16'sı İngiliz, 13'ü Fransız, 13'ü Alman, kaynaklıdır. (Institue For Policy Studies Raporu) FT 500'e göre dünyanın en büyük 500 şirketinin (sermaye büyüklüğüne/mülkiyetine göre trilyon dolar) 239'u ABD, (10,8 trilyon dolar) 64'ü Japon (1,8), 40'ı İngiliz (1,6), 28'i Fransız (0,9), 21'i Alman (2,1) (The Economist, 13-12-97).

Bu net rakamlardan da anlaşılacağı gibi zorlama teorilerle ÇUŞ'u dünya ekonomisinin "egemen unsur'u olarak koyanların bu teorilerinin ayaklarının tamamen havada olduğu anlaşılıyor.

Lenin'in emperyalizm teorisini bozarak "küresel ekonomik sistem"in ülkelerin iç bölünmüşlüğünden ve uluslararası bölünmüşlükten beslendiğini iddia (Michel Chossudovsky, *Yoksulluğun Küreselleşmesi*, s. 31) eden burjuva iktisatçılar sömürün esas kaynağını gizlemeye çalışıyorlar. Emperyalizm, yani uluslararası mali sermaye ülkelerin bölünmüşlüğünden değil, yaratmış olduğu yarı-sömürge ülkelerden, işçi sınıfı üzerindeki artı-değer sömürüsünden ranttan tefecilikten beslenir. Çelişki doğru bir şekilde konulmazsa, çelişkinin çözümü de doğru olmayana paralel olarak "çözülür".

Küreselleşmeyi tanımlarken "az gelişmiş" ülkelerdeki kültür ve eğitimde, ekonomi ve siyasette "bağımlılığa paralel olarak" devletlerin ve "uluslararası büyük firmaların güdümüne giriyor" savı da en hafif deyimiyle ve tam anlamıyla emperyalizmin bu güne değin ne yaptığını bilmemek ya da görmemezlikten gelmektir. Çünkü komprador burjuvazinin emperyalizm ile girmiş olduğu iktisadi ilişkiler çerçevesinde ve de esas olarak, bu ilişkiler üzerinden üst yapısını (siyaset, bilim, kültür, ahlak, eğitim) şekillendirir. Her ekonomik ilişki kendine uygun üst yapıyı da inşa eder. Dolayısıyla, bağımlılık ilişkisi siyasetine, eğitimine, kültürüne, ahlakına vb. yansır; kendi kültürüyle, ahlakıyla, eğitimiyle, karıştırarak şekil alır. Türkiye özgülünde dinsel ve kaderci bir kültür, eğitim, siyaset ve ahlak empoze ettirilir. Söz konusu olan internet ağlarıyla eğitim, kültür vb. bağımlılıksa bu da bir yanılsamadır. İnternet kullanımı bağımlılığın olup olmamasını belirlemiyor. Emperyalizm yalnızca gerici kültür, ahlak vb. pompalanmasında hızlı bir iletişim aracının devreye girmesini tanımlıyor. Bu tıpkı bir tuşla, sermayenin dünyanın öbür ucuna hızlı bir şekilde transfer edilmesi ya da aynı sermayenin bir uçakla aynı yere taşınması arasındaki fark gibidir. Bir şeyin hızlı ya da yavaş olması o şeyin niteliğini belirleyen faktör değildir. Ki bazı "küreselleşme" yanlıları da internet aracılığıyla ve ağıyla, demokrasinin geri olduğu ülkelere dahi demokrasi gittiğini ya da demokrasinin kendisinin bu tür dayatıldığını savunacak kadar ileri gidiyorlar. Bu "özgürlük ve demokrasi ağında" uluslararası internet şirketlerinin kâr marjlarını bir kenara bırakırsak, esasta kitlelerin tepkilerinin monitör başında dışa vurulmasıyla onların tepkilerini nötralize etmiş oluyorlar. Dolaysıyla internet, özgürlük değil, özgürlüğün burjuvazinin lehine kullanılmak istenmesidir. Keza elbette ki, işçi sınıfı ve geniş halk yığınları her işe yarar aracı olduğu gibi interneti de kendi çıkarları ve hedefleri doğrultusunda kullanmak isterler, ancak internetin güçlü bir şekilde gizli servisler tarafından denetlendiğini düşünürsek, özgürlüğün sınırlarının da burjuvazi tarafından da nasıl çizildiği ya da de-

netlendiğini de anlayabiliriz. Hiç kuşkusuz ki bu yaklaşım internetten yararlanılmayacağı anlamına gelmez. Tam aksine sonuna kadar yararlanmak gerekiyor, ama bunun adına özgürlük demek, basit bir demagojidir. Dolayısıyla, "küreselleşmenin özgürlük ve demokrasi getireceği" mesajıyla işçi sınıfının önüne tozpembe bir dünya serilmeye çalışılıyor. Marksizm'e yönelik ideolojik saldırının önemli ayaklarından birini de bu tür mesaj bombardımanıyla oluşturuyorlar. Fakat yaşamın gerçek tablosu bu mesajın reklam bombardımanı, bir balonun küçük bir kibrit kıvılcımına dayanma gücü kadardır. *Diğer yandan da, bir günde milyarlarca doların bilgisayar tuşlarıyla dünyanın bir ucundaki borsaya, bankaya vs. transfer olması, Lenin'in emperyalizm tahlilini bir kez daha doğruluyor: Asalak, rantiyeci ve çürüyen kapitalizm.*

Tekelci kapitalizmin asalak, rantiyeci ve çürüyen bu yüzünün bugün almış olduğu biçimde incelemeye değer.

Mali sermayenin uluslararası merkezileşme düzeyi ve bu minvalde de, dünyanın yarı-sömürge ekonomilerini birkaç merkezden yönetme yeteneği 1917'lerin düzeyinden daha yüksektir elbette. İletişim ağının gelişmesi ve bu gelişmeye paralel olarak mali sermayenin dünya çapında dolaşma hızı da artmıştır. Dünyada mali sermayenin dolaşımını yönlendiren IMF ve Dünya Bankası başta olmak üzere, B15 (Uluslararası Sözleşme Bankası) vb. kurumlar, tüm dünyanın ve yarı/yeni-sömürge ekonomilerini kontrolünde tutuyorlar. Özellikle IMF ve DB gibi emperyalist kuruluşlar yarı-sömürgelerin ekonomilerini ve buna bağlı olarak siyasetini yönlendirmede çok önemli roller üstlenmiş durumdalar. IMF ve DB'yi oluşturan ülkeler aynı zamanda G-8'i (Gelişmiş 7 ülke ve artı Rusya) oluşturan emperyalist ülkelerdir. Fakat esas olarak, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası Amerikan Hazine Bankası'nın kontrolündedir. Bu iki kuruluş da, 1980'lerde dünyanın yeniden yapılandırılması programına bağlı olarak, neo-liberal politikalar çevresinde yeniden yapılandırılmışlardır. Bu yapılandırmayla yarı/yeni-sömürgelere borç vermeyi yeni koşullara bağlayıp 'mokra-ekonomik istikrar' ve 'yapısal uyum' programlarını dayatarak neo-liberal ekonomik politikaların yaşama geçirilmesinin önünde engel olan 'önemli döviz kurlarının serbest bırakılması' ve 'ekonomik yeniden yapılandırmayla ve Keynesci 'sosyal devlet' olgusuyla içsel olan Bretton Woods anlaşması bir kenara atılmıştır. Keynesci ekonomi-politikalar bir yönüyle yükselen sosyalizm mücadelesi ve prestijini emperyalist-kapitalist blokta azaltmak ve yığınların sosyalizm istemlerini 'sosyal devlet' ile sınırlamayı ve yumuşatmayı hedefleyen yönleriyle de karakteristikti. Fakat 1980'de

neo-liberal politikalarla bu model terk edilmiş ve dünya, bu neo-liberal ekonomi-politika perspektifiyle yeniden yapılandırılmaya tabi tutulmuştu.

Daha önce de vurguladığımız ve önemli gördüğümüz görüşleri tekrar etmekte ve değinmemekte de bir sakınca yok. Emperyalizm, krizlere ve dünya konjonktürüne uygun olarak kendi ekonomi-politikasını da gözden geçirir ve yapılandırır. "YDD", Rus Sosyal Emperyalizminin ve Doğu Blok'unun yıkımıyla birlikte emperyalizm, neo-liberal ekonomi politikasını terk etmemiş aksine, bu yeni koşullara uygun olarak şekil vermiş ve dünya çapında sosyalizmin prestij kaybına uğramasıyla birlikte Yeni Demokratik Devrim ve sosyalizm mücadelesinin gerilemesini de fırsat bilerek, yakalamış olduğu bu avantajla psikolojik, politik, ekonomik saldırılarını maksimum düzeyde yoğunlaştırmıştır. Dünya proletaryasının geçici dağınıklığı ve özgürlüğünü emperyalist solucanlar için adeta bir fırsattı. Ve onlar yakaladıkları bu fırsatı dünya emperyalizminin "bayram"ı ilan ettiler! Bu dağınıklık ve gerileme, onlara bulunmaz bir saldırı fırsatı doğuruyordu. Çünkü bir politikanın oluşturulması ve uygulanması güç dengeleriyle bire bir ilintilidir. Karşılarında ciddi bir güç olmadığı içinde, neo-liberal ekonomi politikalarını da 1990'lardan sonra daha vahşi olarak geliştirmeye ve uygulamaya koyuldular. Bu gelişmeler yalnızca yarı-sömürge ülkeleri değil, kapitalist ülkelerin bir kısmının da G-7'lerin yedeğine taktı. Özellikle Moodys Standard and Poor "derecelendirmeleri" ülke ekonomilerini ve siyasetini istediği gibi maniple etme imkanı sunuyordu. Tüm kaderini emperyalistlere bağımlı ülkeler, bu manipülasyonlarla suda elektrik yemiş balıklara dönüyorlardı. Emperyalistler "yeniden yapılandırma" politikalarına uygun olarak 1995'de WTO (Dünya Ticaret Örgütü)'nü kurdular. WTO'nun kuruluş tüzüğünde, ulus ticaret politikalarının "denetlenmesiyle", özelliklede hammadde kaynağı ülkelerin ticaretinin emperyalist devletlerin çıkarları doğrultusunda (uluslararası bankalar, ÇUŞ, ticari kuruluşlar vb.) uluslararası bir tüzükle "yasal" güvence altına alınıyor. Böylelikle emperyalist şirketlerin, bankaların yarı-sömürgelerdeki "yaptırımlarına" uyum sağlayamayan ülkelerin kredibilitesi düşürülerek IMF ve DB tarafından borç para verilmesi de güvence altına alınmış oluyor. Bu şekilde emperyalistlerin yatırımları, ticareti, banka faaliyetleri yasal düzenlemelerle güvence altına alındı. "GATT şemsiyesi altında hazırlanan ve 1994 yılında imzalanan Uruguay Turu anlaşmasıyla yabancı ticari bankaların yerli bankacılık sektörüne serbestçe girmelerine izin (Michel Chossudovsky, *Yoksulluğun Küreselleşmesi*, s. 77) veren anlaşmalar da ulusal bankaları çökertme ope-

rasyonuna start verildi. IMF ve DB direktifleriyle yarı-sömürgelerdeki ulusal ve özel bankaların çökertilmesi GATT'ın (Türkiye'de son yaşananlar emperyalizmin bu projesinin) bir ürünüdür.

1994 yılında emperyalistler arasında görüşmelerine gizlice başlanan ve 1997 yılında dünya kamuoyuna yansıyan ve emperyalizmin anayasası olarak da bilinen MAI (Çok Taraflı Yatırım Anlaşması) ile emperyalist şirketler yarı-sömürgelerde istedikleri gibi ve serbestçe dolaşarak yerli yatırımcılarla aynı haklara sahip olmuş olacaklar.

Kompradorlarca, KOBİ'lere devlet ve bankalar tarafından sağlanan haklar yabancı şirketlere de sağlanmış olacak. Eximbank tarafından KOBİ'lere verilen kredilerin yabancı şirketlere verilmesi gibi hakların yabancı şirketlere ve ÇUŞ'lara tanınması gibi önemli tavizleri içeriyor. Dahası: Herhangi bir yabancı şirketle imzalanan anlaşmadan sonra eğer devlet yükümlülüklerini yerine getirmezse ya da söz konusu şirketlerin benimsemediği uygulamaları gündeme getirirse WTO'nun Tahkim Kurulu'na (biz buna emperyalistlerin ekonomi, ticari ve mali mahkemesi olarak ele alalım) gitme hakkı olmuş oluyor. Ayrıca, yabancı şirketlerin zarar etme durumunda zararlarının devlet tarafından karşılanması gerekecek.

Buradan da anlaşılacağı üzere MAI yasalarıyla emperyalizm, her türlü sömürüyü ve talanı yasal güvenceler altına alıyor.

Emperyalistler bununla da yetinmeyerek GATT (Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması) kapsamında 1986-96 yılları arasında yapılan Uruguay Raundu'nda GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) dâhil edilerek, hizmet sektörlerinde emperyalizme peşkeşini öngörüyor. GATS görüşmeleri WTO içinde devam ediyor ve 2002 yılında bu müzakerelerin tamamlanarak bir sonuca bağlanması öngörülüyor.

Dünya Ticaret Örgütü Sekretaryası bu anlaşmaya ilişkin olarak:

"GATS, sadece sınır ötesi ticaret ve yatırımları kapsamakla kalmayıp; bir hizmetin yerine getirilmesiyle başarılı olarak, akla gelebilecek tüm sektörleri kapsayan bir hizmet yatırımları ve hizmet ticaret anlaşmasıdır" (akt. *Evrensel*, 25 Haziran 2001).

GATS müzakereleri:

1- Telekom, posta hizmetleri, görsel ve işitsel iletişim hizmetleri,

2- İnşaat ve bağlantı mühendislik hizmetleri,

3- Eğitim,

4- Su iletim sistemleri, enerji ve atık su işletme,

5- Tüm çevresel hizmetler,

6- Finansal, mali bankacılık hizmetleri,

7- Sosyal hizmetler, (sağlık vb.).

8- Turizm, seyahat vb.

9- Kültürel ve sportif hizmetler

10- Kara, hava, deniz ve tüm diğer ulaşım hizmetleri

11- Diğer hizmet alanları olmak üzere, toplam on bir madde üzerinde sürüyor ve hizmet sektöründeki ticari rekabet ve uluslararası hizmet ticareti önündeki idari engellerin aşamalı olarak kaldırılması amacıyla dünyanın 'yeniden yapılandırılması' ve 'ekonominin iflası' sürecini işletiyor. Dolayısıyla, emperyalistler 'azgelişmiş ülkelerin tüm hizmet ve ticari kolları ve emek yasalarının düzenlenmesini uluslararası mali sermayeye tabi kılarak, emperyalist pençesiyle 'azgelişmişliğin' 'azı'nın da pestilini çıkarmayı hedefliyor.

Örneğin, sağlık sektöründe dünya çapında 3,5 trilyon dolar, eğitim hizmetlerinde 2 trilyon dolar, su hizmetlerinde 1 trilyon dolar bir pazarın oluşması ihtimali üzerine duruluyor.

Türkiye MAI karşıtı çalışma grubunun ifadesiyle "dünyasının en büyük kâr amaçlı hastaneler zinciri, Amerikan orijinli HCA/ Columbia şirketinin yönetim kurulu başkanı sağlık alanının, hava yolu ulaşımı ticareti ya da sıhhi yatak üretimi şirketlerinden farklı bir ticaret olmadığı konusunda farklı bir ticaret olmadığı konusunda yeminler ederek Amerika'da kalan son kamu hastanelerini de yıkmayı, yok etmeyi amaçlamaktadır. Merill Lynch ve benzeri yatırım şirketleri kamu eğitimi sisteminin önümüzdeki 10 yıl içerisinde tüm dünyada özelleştirileceğini ve bu süreçte akıl almaz karların elde edileceği kehanetlerinde bulunmaktadır. Bu arada, Viverdi ve Suez, Yoonnaisdes Eaux ap France benzeri su simsarları da Dünya Bankası'yla el ele vererek, üçüncü dünya ülkelerini su hizmetlerini özelleştirmeleri için zorlamaktadır" (Aktaran *Evrensel*).

Dünyanın yeniden yapılandırılması ve 'ekonominin inşası' her uluslararası sektörün talan ve azami kâr perspektifine uygun olarak sürüyor (Bu arada Türkiye'deki anayasa 'değişiklikleri', bankacılık sektörü vb. yasal mevzuatların değiştirilmesinin bu talan ve sömürüyle ilişkisine gönderme yapmakta yarar var).

Diğer yandan da emperyalistler arası bölgesel ve kıtasal ticari-ekonomik kurumlaşmalarda devam etmekte. 1964'te Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi'ni (NAFTA) kurdular. Meksika dünyanın petrol rezervlerinin %10-

una sahip bir ülke olarak ABD ve Kanada'nın petrol ihtiyacını karşılayacak önemli bir ülke konumunda. NAFTA bu rezervleri ABD ve Kanada'ya hortumlamanın bir örgütlenmesi değil yalnızca, aynı zamanda Amerikan ve Kanada şirketlerine birçok ayrıcalıklar tanıyarak Meksika emekçilerinin (Amerikan emekçilerinden %30 oranında emek maliyeti düşük) ucuz emek güçlerinin ABD ve Kanada şirketlerine sunulmasını da içeriyordu.

ABD ve Kanada şimdi de, Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (FTAA) kurulması planlarını işletiyor. FTAA'nın toplam 34 kurucu üye ülkesi (Küba hariç) bulunmaktadır. Bu şekilde ABD ve Kanada kendi arka bahçesinde bulunan 32 ülkeyi kendi şemsiyeleri altında kurumsallaştırarak her türlü malın "serbest" dolaşımını ön görüyorlar. Hiçbir Amerika kıtası ülkesinin ABD ve Kanada'yla gerek sanayide, gerek tarımda rekabet gücü olmadığını düşünürsek, bu iki emperyalist gücün kıtayı bütünüyle bloke ederek kendi açık pazarları haline getirecekleri anlaşılır bir durumdur. Tüm bu verilerden de anlaşılacağı üzere emperyalizm, talanda, hiçbir sınır, yasa tanımıyor. Dünyada emperyalizmin anayasası ve yasaları (MAI, WTO, GATS, FTAA vb. vb.) borusundan başka hiçbir borunun ötemeyeceği bir yasal, ekonomik, mali, ticari hizmet sektörü düzenlemeleri gerçekleştiriyor.

Ve tüm bu gelişmelere mukabil, İsmet Berkan, "Küreselleşmenin gerçekliği olan kadarı bile, dünyada bugüne kadar görülmemiş nitelikte, yepyeni bir rekabet ortamı yaratıyor. Bakın geçenlerde, ünlü Jean üreticisi Levis Fransa'daki fabrikasını kapattı. Avrupa üretimini Türkiye'den yapmaya karar verdi" (Radikal 4-6-2001) diyor; ama "küreselleşmenin" "nimetlerine" övgüler yağdırırken, neden Fransa'nın hızlı tren fabrikasını, uzay sanayini vb. taşımadığını Türkiye'ye taşımadığını açıklama ihtiyacı duymuyor.

Neo-liberalizmin bu klasik politikasına (örneğin tekstil sanayinin) Türkiye'ye taşınmasına karşılık, trilyon dolar karşılığındaki Bor madenlerinin emperyalistlere peşkeş çekilmesinin (zemini yaratılmaya çalışılıyor) bankaların, petrol sanayi, Telekom ve diğer stratejik sahalara karşılık bir Levis'e fit oluyorlar. İşte, neo-liberalizmin talan politikaları budur. İşte, emperyalizmin günümüzde almış olduğu biçim budur. Ve emperyalist neo-liberalizm ile komprador kapitalizm arasındaki ilişkinin içselliğinin tezahürü budur!

21. yüzyılda emperyalizmin asalak karakterinin 20. yüzyıldan aşağı olmadığı, hatta 1994'te yarı-sömürge tüm ülkelerin toplam borç yükünün 1,9 milyar ABD doları düzeyinde (M. Chossudavsky, *Yoksulluğun Küreselleşmesi*, s. 33) olduğunu düşünürsek ve bu anaparanın dışında faiz yükünü de eklersek,

asalak mali sermayenin dünyayı nasıl sardığını ve halkları yoksulluğa, açlığa ittiğini daha iyi görebiliriz. Ve dünyada dolaşan toplam mali sermayenin %90-ına yakınının tefeci bir karakter taşıdığını düşünürsek emperyalizmin bu asalaklığının aynı zamanda onun mezar kazıcılarında yarattığını görürüz.

Çünkü kapitalizmin tefeci, rantiyeci karakteri her zaman için ulusal ve uluslararası olarak gelir dağılımındaki eşitsizliği muazzam derecede derinleştiriyor ve uluslararası rekabeti ve mevcut ekonomik durgunluğu daha da kuvvetlendiriyor. Bugün dünyada yaşanan emperyalist kutuplaşmalar, pazar kavgaları bu tablonun bir göstergesidir.

Ezilen yığınların hoşnutsuzluğu her geçen gün artmaktadır. Silahlanma yarışı ve silahlanmaya harcanan paraların hacmi büyürken, yoksulluk ve işsizlik oranı da büyümektedir. Bu nesnel koşulların yanı sıra; antikapitalist, antiemperyalist muhalefet dünya çapında güç kazanmaktadır. Nitekim en son İtalyanın Cenova şehrinde yapılan gösterilere 100 binlerce kişi katılmış bir gösterici katledilmiştir. Her yıl emperyalizme karşı yüz binler tepkilerini bu biçimiyle dile getiriyorlar. "Küresel Kapitalizm", dünyanın hiçbir yerinde rahat değil artık.

Dünyada Yeni Kutuplaşmalar 'YDD' Şanghay Beşlisi ve AB İlişkisi

1990'ların başlarında dünyada başlayan yeni dengeler 21. yüzyılın başlarında da, ABD'yi neredeyse rakipsiz bırakmış görünüyordu. SSCB gibi sosyal-emperyalist bir rakibinde olmamasına rağmen, ABD halen stratejik öneme haiz silahlanma programına ara vermeden devam ettiriyordu. Niçin ve kime karşı?

ABD'nin bu silahlanma çalışmalarına ilk tepki 1997'de Çin'i ziyaret eden Fransa Cumhurbaşkanı'ndan gelmişti. Ardından Çin ve Rusya tepkilerini yüksek sesle dillendirmeye başladılar. Bu tepkilerin nedenini irdelemekte yarar var.

1990'ların başlarında ABD'nin Irak'a yönelik diğer ülkeleri de yedeklerine alarak müdahalesine hiçbir güç karşı koyamadı (Irak müdahalesi aynı zamanda "YDD'nin ilk pratik yapılandırılmasını da ifade ediyordu). Ancak, ne var ki, Çin ve Rusya gibi ülkelerden aykırı sesler yükseldi. Ruslar henüz "evinin içini" düzenleme projeleri üretmeye çalışıyordu. Kendi zayıflığını gideremeyen Rusya'nın uluslararası arenadaki it dalaşına dalması beklenemez. Çin ise henüz ciddi anlamda yeni yeni ekonomik güç haline gelen bir ülke idi. Ardından ABD'nin Somali müdahalesi başarısızlığı dünyada hem "YDD'yi halk yığınları ve aydınlar nezrinde sorgulatmaya başladı ve hem de Rusya, Çin gibi devletlere psikolojik moral kaynağı olarak ABD karşısında yeni manevra

alanları sağladı. ABD'nin "YDD" salvo atışları çerçevesinde "tek süper güç" olma yönlü planları 1990'ların ortasından sonra değişmeye başladı. Rusya'nın kısmen de olsa, neo-liberal kapitalizme ayak uydurmaya başlaması ve Kafkasya'da kaybettiği dizginleri yeniden ele almak için atağa geçmiş olması ABD açısından bir "oyunbozanlıktı". AB ile ABD ise Kafkasya koridorunu denetim altında tutmak için adeta Türkiye'yi bir atlama taşı olarak kullanarak birbirlerinin planlarını boşa çıkarmaya çalışıyorlardı. Kafkasya ve Ortadoğu'da bu gelişmeler olurken, 21. Yüzyılın yeni "süper gücü" (adayı) olarak gösterilen Çin ise ABD'nin karşısında rakip olabilecek bir güç olarak sivriliyordu. Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) adaylık başvurusu da bu sürece denk gelir. Çin ekonomik olarak, ticaret hacmi ve üretim kapasitesiyle birçok emperyalist devletin önüne fırlamakla yetinmedi, aynı zamanda silahlanmada da ABD'yle yarış edebilecek altyapı oluşumuna da hız verdi. Mao'nun sosyalist Çin'i, kapitalist yolcuların iktidarı gasp etmesiyle kapitalist aşamayı tamamlayarak sosyal emperyalizme evirildi. Çin, sosyal emperyalist gücüyle dünya pazarlarında söz sahibi olma yolunda önemli adımlar attı. İki milyara yaklaşan Çin nüfusu, bürokrat tekelci Ç"K"P ve Çin egemenleri açısından zaten hali hazırda büyük bir pazarı ifade ediyor. Çin bürokrat-tekelci burjuvazinin azami kâr ereği, onu dünya pazarlarında diğer emperyalist devletlerle ve özellikle ABD ile rekabete itiyor ve ABD'nin Asya'daki gücünü zayıflatma projelerini geliştirmeye yöneltiyordu. Pazarlarını büyütmek, yeni pazarlara açılmak Çin ve Rusya'nın Asya'daki kaderini birleştiriyordu. Bu "kader" birliğinin ilk somut adımı Şanghay Toplantısı'nda gerçekleşti. Bu toplantı, Çin önderliğinde Rusya-Kazakistan, Tacikistan ve Kırgızistan'ın katılımıyla yapıldığı için "Şanghay Beşlisi" diye ifade edildi.

Şanghay toplantısında birtakım ortak kararlar alındı. Bu kararlardan en önemlilerden birisi de, Asya ve Kafkasya'da gelişen "aşırı dinci terör örgütlerine karşı ortak mücadele etmeyi" ihtiva ediyordu. "Şanghay Beşlisi"nin bu toplantısı ve kararlarından hemen sonra Rusya, Dağıstan' da birçok bombalama eylemini yaparak dünyanın gündemini Dağıstan'da yoğunlaştırıp Çeçenleri hedef göstererek, Çeçenistan'ı yeniden işgal etmenin zeminini yarattı. Ve bir süre sonra da Çeçenistan'a girdi. Dağıstan-Çeçenistan, yalnızca petrol bölgesi değil, petrol boru hatlarının da geçiş güzergâhıdır. Bu işgalin aynı zamanda, Türkiye'de doğalgaz projelerinin tartışıldığı bir döneme denk gelmesi tesadüfî değildir –ki bu işgal ile ABD'nin Çeçenistan'daki etkinliği de en azından şimdilik tasfiye edilmiş oldu.

15 Haziran 2001 yılında "Şanghay Beşlisi" Özbekistan'ında katılımıyla (Özbekistan bir süredir "Şanghay Beşlisi"nin toplantılarına gözlemci olarak katılıyordu) "Şanghay Bloğu" oluşturuldu. Şimdi ABD-İngiltere, Kanada, Japonya ittifakı ve AB ittifakının yanı sıra Çin-Rusya'nın başını çektiği "Şanghay Bloğu" dünyadaki hammadde kaynaklarına yönelik maksimum kâr amaçlı yeni alternatif kutuplaşmada resmileşti. "Şanghay Bloğu'nun karşısına alternatif bir güç olarak yalnızca AB'yi koymak, AB ile "Şanghay Bloğu" arasında gelişen ittifak eğilimini doğru bir biçimde kavramamaktır. Esasta ABD, Japonya, Kanada ve İngiltere ittifakına karşı AB ve Çin-Rusya ittifakının gelişmesi için aralarında çıkar ilişkileri bulunmaktadır. *Ancak unutulmamalıdır ki, her birlik çelişmelidir. Her ittifak, kendi içinde rekabet eğilimi taşır. Ve tüm bu birlik ve ittifaklar bozulup, yeni koşul ve çıkar ilişkilerine göre yeniden başka birlik ve ittifaklar kurulabilir. Dolayısıyla emperyalistler arası birlik ve ittifak göreceli, rekabet yani çatışma esastır.*

Bu çıkar ilişkisinin Asya'nın, Balkanlar'ın, Ortadoğu'nun, Afrika'nın kontrol edilmesine yansıması kesin olmamakla birlikte olasılıklar arasındadır. Ki Makedonya'nın Çin'le geliştirilmeye başladığı ticari ilişkiler, AB'den bağımsız olarak ele alınamaz. Tüm bu olgular bileşkesinde, gelecekte AB ile "Şanghay Ticaret Örgütü" arasındaki ilişkilerin nasıl gelişeceğini şimdilik tam olarak kestirmek imkânsızdır. Çünkü AB ile "Şanghay Ticaret Örgütü" arasında farklı çelişkiler söz konusu. Fakat özellikle ABD-İngiltere, hatta Japonya (bu bölgede Tayvan ve G. Kore'nin yedeklenmesini unutmayalım) ittifakına karşı AB ile ŞTÖ arasında blok halinde bir ittifak geliştirmese dahi uzay sanayi, askeri ya da ticari vb. anlaşmalar gerçekleştirebilirler. En son Temmuz 2001'de Fransa Cumhurbaşkanı Jhak Şirak'ın "tek kutuplu dünyayı kabul etmiyoruz" açıklaması önümüzdeki dönemlerde ABD merkezli bloğa karşı yeni saflaşmalar yaşanacağının işaretlerini veriyordu. Fakat bir kuralı anımsatmakta yarar var: Emperyalistler arasında ittifakların gerçekleşmesi durumunda dahi, birbirleriyle rekabet halindedirler. Dolayısıyla, rekabetin esas olduğu bir oyunda rakipler sürekli birbirlerini dışlama eğilimindedirler. AB ile ŞTÖ ilişkisine de bu kural çerçevesinde bakılmalı. Özbekistan'ında katılımıyla "Şanghay İşbirliği Örgütü" adını alan devletlerin örgütü 15 Haziran ve sonrasında yapmış oldukları anlaşmaların sonuçları dünyadaki dengeleri ve taşları yerinden oynatacağa benziyor. Bu anlaşmalar çerçevesinde; Kırgızistan, Tacikistan'ın silahlandırılması (aşırı dinci gruplara karşı) Hindistan ve Makedonya'yı silahlandırma anlaşmaları için gerekli ilişkilerin kurulması kararları alınmış ve planlar gözden geçirilmiştir.

15 Haziran öncesi 4 Mayıs'ta Özbekistan devlet Başkanı İslam Kerimov Moskova'ya giderek Putin ile görüşülerek "Rusya'nın Orta Asya'daki çıkarlarını tanıyoruz" açıklamalarıyla Rusya'ya olan bağımlılığı resmi belge haline getirmiştir.

ABD'nin Yeni 'Savunma' Sistemi Füze Savunma Kalkanı

ABD'nin karşısında gerçek anlamda yarışabilecek güçler ittifakının oluşumu birçok yönüyle tamamlanmak üzere. Bu oluşumun başını AB (Fransa-Almanya, Çin-Rusya ittifakı çekiyor.

AB, NATO'nun olanaklarını kullanarak AGSK'yı oluşturma çabasını yoğunlaştırdı. Bu çabayı ABD Türkiye aracılığıyla sabote etmeye ya da yine Türkiye aracılığıyla içinde ABD'nin de etkisinin olabileceği bir oluşum haline getirmeye yani; teknik ve politik bir ifadeyle, oluşumu dejenere çalışıyor, saptaması yapılabilinir. 21. Yüzyılın AB stratejisi, artık "kriz bölgelerine yalnızca kendi hesaplarına müdahale etmektir.

Avrupa cephesinde bunlar yaşanırken Çin'de nükleer silahlanmaya hız vererek ABD ile yalnızca ekonomik-ticari anlamda yarış etmek değil, aynı zamanda da silahlanmada da yarışa girme yolunu tutuyor.

Ki azami karın teminatı ve başka pazarlara açılmanın yolu aynı zamanda silahlı bir güç olmaktan da geçiyor. Ki Çin, son zamanlarda etkinlik alanlarını Ortadoğu, Asya, Balkanlar, Venezüella, Küba gibi ülkelere de yaymaya başladı. Irak'ın hava savunma sistemini güçlendirdi (Ki Rusya içinde aynı şey geçerli). Bu durum, ABD'nin Ortadoğu politikalarında aksamalara ve gediklere yol açıyor. Dolayısıyla, ABD'nin Irak'a yönelik "akıllı yaptırım" politikası da bu süreçte gündeme geldi. Yani sorun G. W. Bush'un babasının mirasını sürdürmesiyle açıklanamaz. Bush'un ABD silah tekellerinin temsilcisi olduğunu unutmamakta yarar var. Çin Devlet Başkanı Jiang Zemin'in Küba ve Venezüella ziyaretleri de meyvelerini çabuk verdi. Küba lideri Fidel Castro'nun Asya ülkeleri gezisi, Jiang Zemin'le görüşmesinden sonra gerçekleşti. Bu "gezi'de Castro, "İran'ın anti-emperyalist" tutumuna övgüler yağdırdı. Tüm bu gelişmeler, Çin-Rusya ittifakının ve AB'nin dünya pazar savaşımının yeni dengeler üzerine oturtulmaya başlandığın gösteriyor.

Bu yeni ilişkiler ve ittifaklar karşısında ABD'nin kayıtsız kalamayacağının yanıtı Mayıs'ın ilk haftasında Salı günü G. W. Bush "Ulusal Savunma Ünitesi"nde yapmış olduğu konuşmada geldi. Bush yapmış olduğu konuşmada,

1972 Anti-balistik Füze Anlaşması'nın (ABMA) mevcut dünya konjonktüründe ABD'nin ulusal çıkarlarına yanıt olmaktan uzak olduğunu, bu nedenle, ABD'nin oluşan yeni konjonktürel duruma uygun olarak Füze Savunma Kalkanı kuracaklarını, açıkladı. Dolayısıyla, bu yeni Amerikan projesi aynı zamanda ve tepeden tırnağa gözden geçirme ve Clinton raporlarında ABD'nin hegemonyasını sağlamlaştırılması için geliştirilen "aynı anda iki savaş birden" verebilme savaş konseptini terk edilmesini ya da ikinci plana itilmesini gündeme getirmektedir. ABD'nin bu savaş konsepti, bölgesel savaşları, bu savaşlarda hızlı ve etkili vuruşları içermektedir. Sırbistan, Irak, Kuzey Kore gibi "kriz bölgelerine aynı anda sonuç alıcı vuruşların yapılmasıyla karakteristik olan konsept, dünyada ABD'nin karşısına çıkan yeni hegomanik "tehditleri" "bertaraf" edecek geniş kapsamlı bir savaşa yanıt olamayacağı için terk edilerek ya da yedekte tutularak; oluşmaya başlayan bu yeni dengelerin şimdiden kendi lehine bozmayı hedeflemekte ve diğer devletleri (emperyalistler başta olmak üzere), FSK şemsiyesi altına girmeye zorlamayı amaçlamaktadır. Çünkü FSK, nükleer başlık ya da balistik tüm füzeleri kalkışından hemen sonra vurmayı amaçlıyor. Bunun içinde ABD'nin "müttefik güçlerin" topraklarına FSK'yı yerleştirmesi gerekiyor. Şemsiye olma esprisi de buradan geliyor. Fakat FSK'ların "dost-müttefik" ülkelerin topraklarına yerleştirilmesi hem yüksek iletişim teknolojisi ve hem de 100 milyar dolar gibi yüksek maliyet gerekiyor. Her ikisi de ABD açısından pek problemli değil. Çünkü ABD'nin şu anda 40-50 arası uydusu bulunmaktadır. Buna karşılık Avrupa'nın toplam uydusu bunun yarısı kadar bile değildir. Keza Avrupa'nın, Çin'in ve Rusya'nın en büyük handikabı yüksek savaş teknolojisine sahip olmasındadır. Bu teknolojiye kısa sürede, ulaşmaları da en azından şu an için pek mümkün görünüyor. ABD'nin hedefi de, Çin-Rusya ve AB'yi mali olarak silahlandırma yarışına sokup, onları sıkıştırdıktan sonra pes ettirmektir. Bu tablo, ABD'nin hasımlarını etkisizleştirmenin yalnızca görünen yüzünü oluşturmaktadır.

Diğer yüzü ise; FSK'nın teknolojik olarak çok gelişkin bir projeyi kapsıyor olmasıdır. Bu, ABD'nin tüm uzayı ve yeryüzünü tam anlamıyla bloke etmesi anlamını taşıyor. Bu proje, hasım ülkelerin uydularının, bilgisayar ve her türlü iletişimin ve programlanmasının kilitlenmesini, zemin delici nükleer başlıklı silahları kapsamaktadır ki, ABD'nin önüne koyduğu FSK projesinin, aslında kontrol etme ve saldırı kalkanı olduğu anlaşılıyor –ki projelerini, teknik donanımlarını, savaş sanayini, personeli ve ekonomisini en kısa sürede, ya da en iyi biçimde FSK'ya göre şekillendirenler, ABD'nin karşısında rakip olarak kala-

caklardır ancak. ABD, bu projeyle kısa vadede AB'nin Avrupa Ordusu projesini etkisizleştirmeyi etkilemektedir. FSK projesiyle ABD, 21. yüzyılın 'hami' misyonuyla 'sorunsuz' geçirmeyi hedefliyor. Ancak bu gelişmeye karşılık, Almanya-Fransa ve Çin-Rusya yakınlaşması da güçlü bir olasılıktır. Dolayısıyla bu değerlendirmeler ışığında AB ve Çin-Rusya'nın önünde iki yol var.

Ya ABD'nin hegemonya üstünlüğünü kabullenecekler, böylelikle de 21. yüzyılın tüm şekillendirme ve yapılandırma projesinde ABD'nin yedeğine düşecekler; ya da ABD'nin restine restle karşılık verip 21. yüzyılın 'yapılandırılmasının' başrol oyuncuları olacaklardır. İkinci olasılık daha güçlü gözükmektedir.

Bu saptamalar ışığında özellikle de Çin-Rusya ittifakı ile Fransa ve Almanya'nın bu ittifaka göz kırpması durumunun bir olasılık dâhilinde olduğunu söyleyebiliriz. Fakat nedir ki, Fransa ve Almanya arasında da AB'nin yeniden yapılandırılmasına ilişkin çelişkiler söz konusu. Almanya, "Avrupa Birleşik Devletleri" planı çerçevesinde Avrupa'nın federasyonlaşma planını savunurken, Fransa ise federasyonlaşmaya karşı çıkıyor. Ve hatta bu planlamaya karşılık, "Hitlerin yayılmacılığını anımsatıyor" diyerek Alman ekonomisinin AB'nin federasyonlaşmasıyla tüm Avrupa'yı yutma tehlikesine işaret ediyor (çelişki birliğin en yalın yansıması). Dolaysıyla Almanya ve Fransa arasındaki rekabetin birlikte hareket etmelerinin önlerinde engel olmadığını göstermesi açısından da ilgi çekicidir. AB tablosu böyle olmasına rağmen, ABD karşısında AB'nin de birlikte hareketinin olanaklarını zorlamaktan başka da pek şansı görünmüyor. Bu gelişmelere ABD "büyük sarı solucan'ın dünyada tek başına at koşturmasının artık zor olacağını, diğer büyük "kızıl" ve "sarı" solucanların da bir ya da iki blok olarak ABD'nin karşısına dikileceklerini gösteriyor. Bu gelişmelerin yanında, emperyalist-kapitalist sistemin çelişkilerinin ileriki tarihlerde daha da derinleşmeye gebe olduğu görünmektedir.

Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar

Balkanlar

Emperyalistler arası çelişkilerin şu ya da bu şekilde yansıması da bölgelerde ve ülkelerde kendisini kimi zaman açık, kimi zaman ise örtülü bir biçimde gösteriyor. Balkan ülkeleri de bu çelişkilerden üzerine düşen payı fazlasıyla alıyor. Deyim yerindeyse Balkanlar adeta kaynayan kazan görünümünde. Emperyalistlerin bu bölgeyi sürekli kaşıması milliyetçiliği alabildiğine güçlendiriyor ve halklar arasında düşmanlık tohumları ekiyor.

Balkanlar'da özellikle de ABD ve AB arasında önemli çelişkiler ve masa başında kapışmalar söz konusu. ABD ve AB son olarak CIA ve NGO (Sivil Toplum Kuruluşları) aracılığıyla Yugoslavya'da egemen unsur olan Rusya kliğini hükümetten uzaklaştırarak, yerine ABD ve AB emperyalistlerinin temsilciliğini iş başına getirmiştir: ABD ve AB emperyalistlerinin gizli servislerinin bizzat kendi denetimi ve yönetiminde Balkan devletleri içindeki örgütlenmeleri çarpıcıdır. Son olarak, Miloseviç'in tasfiyesi için Sırbistan'daki çeşitli NGO'lara maddi, teknik ve politik destekler sunulmuştur. Yani, orta vadede Miloseviç kliğinin altı oyularak etkisizleştirilmiştir. Dolayısıyla, emperyalistlerin tetiklediği bir "kitle hareketiyle" Miloseviç tasfiye edilmiştir. Bununla da yetinmeyen emperyalistler, Miloseviç'in Lahey Savaş Suçluları Mahkemesi'ne teslim edilmesi karşılığında milyarlarca dolar "yardım" vaadinde bulunmuşlardır. Buradaki amaç: Hastanın iyileşip yeniden faal duruma geçmesinin önünü keserek, Sırbistan'daki etkinliklerini daha da güçlendirmekti –ki bunda da başarılı oldular. 28 Haziran 2001 tarihinde Miloseviç NATO birliklerine teslim edilerek Lahey'deki hapishaneye konmuştur

Tüm bu gelişmelerin Makedonya'da UCK-UKO Arnavut gerillaları ile Makedonya "arasında" süren savaş dolaylı da olsa bir bağ bulunmaktadır. Bu bağlamda, Sırbistan'ın tamamen AB ve ABD'nin kontrolü altına alınarak Makedonya'nın yeniden şekillendirilmesinde Sırbistan'a bir rol biçilmektedir.

Makedonya ile UÇK-UKO "arasındaki" çatışmanın nedeni, burjuva medyada verildiği gibi, UÇK'nın büyük Arnavutluk düşü" değildir. Bu çatışmaların perde arkasında ABD ve AB arasındaki çelişkinin yansıması yer almaktadır. Bu çelişkilerin odağına Michel Chossudavsky'nin (Evrensel, 24 Haziran 2001), "Karadeniz"i Adriyatik sahiline bağlayan Bulgaristan, Makedonya, Arnavutluk ulaşım, iletişim ve boru hattı koridorunun denetlenmesi oturmaktadır. ABD ve AB arasındaki çelişkiler bu koridorun denetiminin ele geçirilmesi ya da bu koridor üzerindeki birbirlerinin etkilerini zayıflatma politikaları çerçevesinde gelişmektedir. Amerikan emperyalizmi İngiltere'yle birlikte BP-Emaco-Arco-Chevren ve Texoco vb. petrol tekel ve uluslararası kartellerini Karadeniz ve Hazar Denizi Havzası arasındaki boru hattı koridoruyla başlanacak olan AMBO Trans-Balkan boru hattı koridoru projesinin stratejik kontrolünü sağlayarak, emperyalizmin petrol konsorsiyumu Total, Ema-Elf'in etkinliğini sınırlandırmak ve hatta tamamen etkisizleştirmeye çalışmaktır. Bunun için UÇK-UKO birliklerini eğitip, silahlandırarak AB etkisindeki Makedonya'yı zayıflatıp kendi kontrolü altına almaya çalışıyorlar.

Fakat ABD ve İngiltere'nin AB'ye karşı geliştirdiği bu etkisizleştirme siyasetinin tam anlamıyla başarılı olması güç görünüyor. Çünkü ulaşım, iletişim ve petrol boru hattı "koridorunun" geçeceği güzergâh olan Bulgaristan, Makedonya, Arnavutluk önemli ölçüde İtalya, Fransa ve Almanya emperyalistlerinin denetiminde. İşte tamda burada UÇK-UKO'nun yeniden silahlandırılarak Makedonya'yla çatışmaya girmesi gündemleştirilerek, AB'nin Makedonya üzerindeki etkisinin zayıflatılması planı yaşama geçirilmeye başlandı. ABD, bu planda sonuna kadar ısrar edecek gibi görünüyor. Keza, bu petrol boru hattı "koridoru" işlevinin daha da genişletilmesi söz konusu olacaktır. Yani ABD-İngiltere konsorsiyumu olan AMBO Trans-Balkan boru hattı projesinin Karadeniz ve Hazar Denizi havzası arasındaki boru hattı koridoruyla bağlanması söz konusu. Bunun anlamı Kafkas, Hazar arasındaki tüm petrol kontrol noktalarının ele geçirilmesi ve dolayısıyla hemen hemen Balkanlar'ın ve Karadeniz'in tüm enerji kaynaklarının ele geçirilmesidir. Bu durum aynı zamanda Rusya'nın kuşatmasını da beraberinde getirecektir. Görüleceği üzere pasta çok büyük! Pastanın büyük olması emperyalistlerin bu pastayı ele geçirme dalaşlarını da bir o kadar büyük kılıyor.

Her ne kadar Bulgaristan, Makedonya-Arnavutluk AB'nin arka bahçesi olsa da ABD'nin elinde güçlü kozlar bulunmaktadır. Avrupa Petrol devi Total, Ema, ELF, İtalyan EN ile birlikte hareket etse de ve İtalyan EN'in Kazakistanın Kuzeydoğu Hazar Kashogenn petrol alanında çok güçlü etkinliği olsa da ve yine EN şirketinin Rus GOZN şirketiyle ortaklaşa olsa da; ABD'nin Hazar boru hattı (Bakû-Ceyhan) gibi kilit bir hattında denetimini elinde bulundurmuş olması ve UÇKUKO aracılığıyla Makedonya'yı zayıflatmış olması, ABD-ye güçlü avantajlar sağlamaktadır. Burada mesele petrol boru hattının geçeceği güzergâhın kontrol altında tutulmasıdır. ABD, Bakû-Ceyhan boru hattıyla Hazar petrolleri güzergâhını denetimine altı. Şimdi de AMBO projesinin en önemli güzergâhı olan Makedonya'nın denetim altına alınması planları işliyor.

Şimdi soru şu: ABD, Balkanlar'da sonuna kadar AB'yi (Almanya-Fransa) tasfiye etme yönelimine mi girecek? Hiç kuşkusuz ABD'nin istemi bu? Ancak, istemlerle nesnel gerçeklik arasında çoğu zaman bir çelişki oluyor. Çünkü ABD'nin AB'yi "görmezlikten" gelerek Balkanları tamamen kontrolüne alması AB'yi uzun yıllar ABD'nin yedeğinde tutacak ya da ABD ile AB arasındaki çelişkileri olabildiğine keskinleştirecek olması şimdilik çok zor. Özellikle AB'nin Balkanlar'daki gücü ve Balkan ülkelerinin AB ile (Makedonya, Bulgaristan ve Arnavutluk'un AB aday üyeliği çerçevesinde çeşitli anlaşmaları söz konusu; İs-

tikrar ve İşbirliği Anlaşması -SAA- vb.) aday üyelik statüsü ve ilişkileri Avrupalı emperyalistlerin elinin-kolunun hiç de bağlı olmadığının göstergesidir.

Dolayısıyla ABD'nin uygulayacağı politika UÇK-UKO aracılığıyla Makedonya'yı zayıf düşürmek ve AB'nin direncini kırarak Makedonya ile görüşmeye zorlamaktır –ki bu politikasında ABD başarılı olmuş görünüyor. Makedonya'nın UÇK-UKO'ya defalarca 'savaş kararı' alma girişimi sürekli olarak AB tarafından engellenmiştir. ABD sürekli bir şekilde NATO'nun ya da NATO birliklerinin Makedonya'da konuşlandırılması yönünde AB'ye baskı yapıyor. Çatışmaların daha da keskinleşmesi ve topyekûn bir savaş haline dönüşmesi durumu, AB'nin işini daha da zorlayacak ve NATO'nun müdahalesine daha güçlü bir zemin sunacağı için; AB, 'zararın neresinden dönersek kardır' mantığıyla ABD ile işbirliğine giderek (UKO-Makedonya görüşmeleriyle) Makedonya'ya şu ya da bu derecede anlaşma ya da ortaklık sağlayacaktır. Bu durumda da NATO'nun Makedonya'da konuşlanması söz konusu olacaktır, ama farklı bir konjonktürde. Yani; Makedonya'da da dengeler olabildiğine karışık ve kimin lehine deneceği emperyalistlerin politikalarına bağlı olmakla birlikte ABD ve AB birbirlerini dışlamak yerine, pusuda bekleyerek birbirlerinin etkinliklerini zayıflatarak "işbirliği" politikaları gütme durumu ağır basıyor.

Emperyalizmin tüm bu komplike çıkar ilişkileri; Balkanlar'a kan, gözyaşı, milliyetçilik getirirken, sınıf çelişkilerinin de, kısa vadede olmasa bile orta ve uzun vadede keskinleşmesinin de koşullarını objektif olarak yaratılmış olacak.

Kafkasya

RSE (Rus Sosyal Emperyalizmi)'nin dağılması akabinde Kafkaslarda sular bir türlü durulmak bilmedi. Kafkaslarda dengeler o denli karışık ki, tıpkı Balkanlar'da olduğu gibi kimin eli kimin cebinde ilk bakışta anlaşılmıyor. Bu bölgede siyaset, Balkanlar'da, Ortadoğu'da olduğu kadar hassas dengeler üzerine kurulu.

Rusya'nın Kafkasya üzerinde kriz politikaları, Gürcistan, Çeçenistan ve kısmen Azerbaycan üzerine yoğunlaşmış durumda. Zengin petrolün geçiş güzergâhlarının bu ülkelerde olması Rusya'yı "hassas" davranmaya itiyor. Fakat Rusya, kendi "arka bahçesini" kontrol etmekte oldukça zorlanıyor ve bazı durumlarda da bunda başarısız oluyor. Rusya, bu anlamda ABD'ci Şevardnadzeyi tasfiye etmek için çeşitli yollara başvuruyor. En son üç yüz askerin Gürcistan Savunma Bakanlığını işgali, uluslararası çevrelerin Şavardnadze'ye karşı Rusya'nın bir eylem planı olduğu yönünde devreye girmelerine yol açtı.

ABD'nin Türkiye üzerinden Gürcistan'ı NATO'ya eklemleme politikalarına karşılık Rusya'da bu vb. hamleleriyle boş durmadığını gösteriyor. Rusya'nın Gürcistan üzerindeki bu gibi hamleleri pek başarılı olmamış gibi görünse de, tüm emperyalist solucanlar "*tasfiye edemediğin gücü kontrol altına almaya çalış*" yöntemlerine başvuruyorlar. Gürcistan'daki Rus kliğinin gücünü de küçümsemek, doğru bir öngörü olmaz. Rusya'nın tüm çabası Hazar petrollerinin geçiş güzergâhının denetimini ele geçirme yönünde yoğunlaşmaktadır. Bu anlamda, Rusya'nın, Amerikan-İngiliz projesi olan Bakû-Tiflis-Ceyhan boru hattının denetimini ele geçirmek için önümüzdeki dönemde Gürcistan ve Azerbaycan'ın Rusya lehine 'düşürülmesi' demek, yalnızca Kafkasya'nın denetiminin Rusya-Avrupa ittifakının eline geçmesi değildir. Böyle bir olasılığın gerçekleşmesi durumunda olayın boyutları daha da farklılaşarak Balkanlar ve Asya'nın petrol kaynaklarının Rusya ve Avrupa'nın (ve buna Çin'de eklenebilir, çünkü Rusya ile Çin arasında stratejik bir ortaklık oluşmuş durumda) denetimine geçebilir. Dolayısıyla, Kafkasya'daki en işe yaramaz toprak parçaları bile emperyalistler açısından hayati öneme haiz ve bu 'işe yaramaz' toprak parçaları, diğer tüm hammadde kaynaklarının denetimi için bir sıçrama tahtası olma işlevi görecektir. Güvenlik nedeniyle Çeçenistan'ın kuzeyine kaydırılan Bakû'den Mohaçkale ve Çeçenistan üzerinden geçerek Rusya'nın Karadeniz'deki Novorossisk Limanına uzanan boru hattı; Kazakistan'dan gelen hattın Rusya'nın güneyinden Komsomolsky üzerinden Novorossisk'ye taşınması sonucu 900 ile bir milyon varil petrolün taşınması ve ihracı anlamına geliyor. Keza, Batı Sibirya-Baltık bölgesi boru hattı sistemiyle 2002 yılından itibaren Kuzey Rusya hattının ihracat kapasitesini günde 250 ton artışını sağlayacaktır.

Rusya ve Avrupa'nın diğer bir planda da; Rusya üzerindeki boru hatlarıyla Almanya, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Sırbistan, Hırvatistan gibi ülkelere Rusya'nın Odesa Limanından petrol taşınmasıdır. Bu da, Rusya'nın Karadeniz pazarına girmesi anlamını taşıyor. Bu minvalde, AB şirketlerinin Rus Gazprom ve Lukoit şirketleriyle ortaklıkları söz konusu. Rusya'nın bu etkinliği Türkiye'ye taşınacak olan "Mavi Akım" doğalgaz projesiyle artmış durumda. Bu projenin sağlam raylar üzerine oturtulmasıyla Rusya'nın Kafkasya üzerindeki etkinliği de artıyor. Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı İvan İvanav'un yapmış olduğu, Kafkaslarda Türkiye'ye özel rol düşüyor. Türkiye ile yeni projeler üretmeliyiz" açıklaması, Rusya'nın Kafkasya kontrol noktalarından Türkiye üzerindeki etkinliğinin arttığını işaret ediyor.

Tüm bu gelişmeler yaşanırken, ABD'de boş durmayarak ve Kafkasya üzerindeki planlarını güçlendirerek Rusya'nın hamlelerine karşı hamlelerle yanıt

veriyor. Amerika'nın Çeçen gerillalarla gizli görüşmeleri, Rusya'nın Çeçenistan üzerindeki rolünü etkisizleştirmeyi planlıyor.

Bunların yanı sıra ABD, Bakû-Ceyhan petrol boru hattı projesini güçlendirerek Hazar Havzası'nda bulunan 5 milyar varillik petrolü ABD-İngiliz şirketlerinin güvencesi altına aldı. ABD'nin Kafkaslarda etkinliğini arttırma politikaları yakın bir gelecekte bu bölgedeki çelişkilerin daha da karmaşık hale geleceğini gösteriyor. Emperyalistlerin dünyanın yeniden yapılandırılması çerçevesinde kendi aralarındaki çelişkileri keskinleşiyor, Türkiye ise bir yandan AB-Rusya, diğer yandan ABD-İngiltere politikalarının arasında enerji koridorunda ana geçiş güzergâhı olma işlevi görürken, adeta iki ucu boklu değnek üzerinde sirk "cambazlığı" yapıyor.

Ortadoğu

Ortadoğu'daki dengelerde Balkanlar ve Kafkasya'dan çok farklı görünmüyor. Bir yandan Irak ile ABD-İngiltere çelişkisi, diğer yandan İsrail-Filistin çatışması müzmin bir sorun olarak bu bölgenin gündeminde yer etmeye devam ediyor. ABD, Irak'a "Akıllı Yaptırımlar" planıyla (BM'de Rusya'nın vetosuyla 3 Temmuz günü suya düştü) politik tavrında yeni bir baskı, sindirme ve hatta Irak'a müdahale etmenin enstrümanlarını yaratmaya çalışacak. Şimdiye kadar süren yaptırımları Fransa-Rusya ve Çin şu ya da bu biçimde ya engelledi ya da deldi.

Keza Çin'in, Irak'ın hava savunma sistemini güçlendirmesi ve ABD Savunma Bakanı'nın İncirlik Üssü'nden Irak'a yönelik hava uçuşların azaltacağız. Çünkü Çin, Irak'ın hava savunma sistemini güçlendirdi. Bıda bizim uçuşlarımızı riske sokuyor" açıklaması, ABD'nin Irak'a yönelik yeni saldırılarda bulunmak için zemin yarattığını gösterirken, diğer yandan bu durum; Irak üzerinde gerek Çin'in ve gerek ise Rusya ve Fransa'nın etkinliğinin arttığı gerçekliğini deşifre ediyor. Dolaysıyla, "Akıllı Yaptırımların" tam da bu süreçte gündeme gelmesi, ABD'nin Ortadoğu (Irak özellikle) ayağının altındaki zeminin kaydığının işaretidir. "New York Times, Saddam'ın Avrupa ve Rusya'dan silah ve teçhizat alarak uluslararası ambargoyu deldiğini" (Aktaran "Evrensel" 21 Haziran 2001) yazıyor. ABD'nin "Akıllı Yaptırım'larına karşılık Rusya-Çin-Fransa ve Irak'ta boş durmuyor. 3 Temmuz günü BM Güvenlik Konseyi'nde görüşülecek olan "Akıllı Yaptırım'lara karşılık bu üç devletin veto hakkını kullanması çok yüksek bir ihtimal olarak görülüyor. Bu durumda, ABD'nin bu planı bir biçimde boşa çıkarılmış olunacak –ki Irak'ında boş

durmadığını, Kerkük-Yumurtalık boru hattını kapatarak Türkiye'nin krizde olan ekonomisine darbe vurmayı ve Ürdün vb. ülkelere karşıda benzer politikalar izleyerek bu tür ülkeleri ekonomik açıdan zor duruma düşürmeyi planlıyor. Özellikle Ürdün gibi ülkelerden gelecek "çatlak sesler" ABD'nin Irak'a yönelik politikalarının da zayıflamasında rol oynayabilir.

İsrail ve Filistin Sorunu

İsrail Başbakanı faşist Ariel Şaron, bugüne kadar izlenen "yumuşak" politikayı Amerika'nın da desteğiyle sertleştirerek Arafat'ı ve dolayısıyla Filistin'i hizaya getirme politikalarını devreye soktu. Burada sorun şu: Bugüne kadar ABD ve İsrail'in yoğun baskı ve saldırılarına rağmen Arafat evcilleştirilemedi mi? Evet, evcilleştirildi; ama Filistin'de temel mesele Arafat'ın ABD ve İsrail baskısına direnç göstermesi değil, Arafat'a rağmen bu direncin gösterilmesidir. Özellikle de Filistin halkının Arafat'ın her türlü uzlaşmacı tutumunu boşa çıkaran intifadayı sürdürmesindeki kararlılığı, Arafat'ın önderlik rolünü de da tali plana düşürüyor.

AB'de Filistin'i şu ya da bu derecede "destekleyerek" ABD'nin Ortadoğu'daki politikalarını etkisizleştirmeye çalışıyor. Bunda kısmen de olsa bugüne değin başarılı oldu. Bu bölgede son olarak Japonya'nın da etkisinin arttığını görmek gerekiyor.

ABD açıktan Şaron'u desteklemesine rağmen, İsrail'in bugüne kadarki katliam politikalarının Filistin intifadasının üzerinde ciddi bir etkisinin olmadığını gördü. Hatta katliam silahları ters teperek Filistin halkının Siyonizm'e ve ABD emperyalizmine karşı tepkilerini daha da çok tetikledi.

Filistin intifadası yalnızca sapanlı direnişle sürmüyor –ki Arafat işbirlikçiliği intifadayı yalnızca sapanlı direnişe sıkıştırmaya çalışarak tasfiye etmeye çalışmasına rağmen- silahlı eylemler ve İsrail'e yönelik intihar saldırıları artarak devam ediyor. İşte bu anlamda, son gerçekleştirilen silahlı eylemler ve intihar saldırıları karşısında Ortadoğu'nun kendi kontrolünden çıkacağı paniğiyle ABD (CIA başkanını yeniden Ortadoğu'ya gönderip) arabuluculuk rolüne soyunarak durumun kendi kontrolünden çıkmasını engellemeye çalışıyor. Bununla da yetinmeyen ABD, Dışişleri Bakanı Pavel'i yine bu bölgeye göndererek 'Ortadoğu barışının' kontrolden çıkmasının önüne geçmeye ve bu iki tarafı da 'uzlaştırma' yönlü çabasını hızlandırdığını gösteriyor. Anlaşılacağı üzere ABD, bu bölgeyi zengin petrol rezervlerinden dolayı kimi zaman katliamları onaylayarak, kimi zaman ise arabuluculuk rolüyle pazarlık yaparak

karıştırmaya ve 'barıştırmaya' devam edecek. Son günlerde ise bir CIA yetkilisine dayanılarak yapılan açıklamalarda, İsrail'in Arafat'a suikast düzenleyeceği ve İsrail'in Filistin'i işgal ederek yeni bir 'savaşı' başlatacağı sıklıkla dillendirilmeye, propaganda edilmeye başlandı (Bu açıklamadan bir süre sonra İsrail gizli servisi Arafat'ı zehirleyerek ortadan kaldırdı –31 Mart 2011 y.n.).

Mısır, Ürdün, Suudi Arabistan, Katar vb. ülkelerin oynadıkları rolde direk ABD'nin karşısına çıkmadan İsrail'e karşı tepkilerini ifade etmekten öteye geçmiyor. Bu kompozisyon onların uşak olma durumuyla tamamen bağdaşıyor –ki Türkiye'nin oynadığı rolde onlardan daha aşağı değil. Hatta daha da alçaldılar. Türkiye bir yandan İsrail-Filistin 'barışına' Demirel aracılığıyla soyunurken diğer yandan ise İsrail'e her türlü askeri-teknik ilişkisini geliştirmekten geri durmuyor. 26 Haziran Perşembe günü Konya'da Anadolu Kartalları tatbikatı İsrail ve Amerikan uçaklarının katılımıyla başladı ve 29 Haziran günü bitti. Adı belirtilmeyen bir İsrail yetkilisi şöyle konuştu: "Bu tatbikatın planlandığı gibi sürmesi, Türkiye'nin Filistin intifadasının yeniden başlamasına rağmen İsrail dostu olmaktan korkmadığını gösteriyor" (*Evrensel*, "Dünyaya Bakış" köşesi). Açıklamadan da anlaşılacağı gibi, Filistin intifadasının "destek" güçlerini ve gerçek destek güçlerini tam olarak ayrıştırmaya yetiyor. Son olarak da 8 Ağustos 2001'de günübirlik bir ziyaret için Ankara'ya gelen faşist Şaron, yaptığı görüşmelerde, müttefiki Türkiye ile hem ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi hem de GAP'a yatırım konularını ele aldı.

Sonuç Olarak

Toparlarsak; dünya gericiliği her ne kadar dünyadaki dengelerin "yeniden" oluşumu projeleri geliştirse de, aralarında hem fikir oldukları tek şey devrimci halk ayaklanmalarını boğmak için bir an dahi tereddüt etmemeleridir.

Emperyalistler arası çelişkiler derinleşirken, bu çelişkiler devrimci halk ayaklanmalarının maddi zemini için sayısız olanaklar da sağlıyor. Ekonomik krizler, buna mukabil artan yoksulluk oranı yedek işçiler ordusunun büyümesi ve emperyalistler arasındaki çelişkilerin keskinleşmesi durumu, kitle hareketlerinin yükselmesi için tüm nesnel koşulları yaratırken spontane kitle hareketlerinin sayısında kabarmalar gözleniyor. Ve anti-"küresel" eylemlerin ardı-arkası kesilmiyor. "Küreselleşme" karşıtlarının eylemleri kendi içinde çok ciddi eksiklikler ve yanlışlıklar taşısa da, emperyalistlerin soygun ve talan politikalarını deşifre etmede önemli bir işlev görüyor.

Anti-"küresel" eylemlerin içinde bütünlüklü bir "antiliğin" olduğunu söylemek çok zor. Buna neden olarak:

Anti-"küresel" hareketlerin bir bütün olarak, anti-"küresel" nitelikler taşımadığı durumlarda oluyor. Emperyalistler bu tür eylemlere katılanların bir kısmını kendi denetiminde tutarak birbirlerinin hamlelerini boşa çıkarmada adeta birer koz olarak kullanabiliyorlar. Örneğin, Amerika'nın silahlanma programına karşı Avrupa'nın kontrol altında tuttuğu "küreselleşme karşıtı" örgütler harekete geçirilebiliyor. Dolaysıyla, anti-"küreselleşmecilerle" bunları ayırt etmek ve bu saptamaya uygun politikalar geliştirmek gerekiyor.

Anti-"küresel" hareketlerin bir kısmı da bütün olarak emperyalizme karşı tutum içine girmiyorlar. Bunların tutumu genel olarak IMF, Dünya Bankası ve WTO (Dünya Ticaret Örgütü) gibi örgütlere tepki göstermek, yoksul ülkelerin borçlarının silinmesi gibi "talep"lerle sınırlanarak kendilerini deşarj eden tepkili ya da dar talepler ışığında tepkilerini dışa vuran eylemlilikleri gerçekleşmektedir.

"Küreselleşmeyi" "emperyalizmin bir üst evresi" olarak değerlendiren çevrelerin bütün olarak emperyalizmin politikalarına karşı çıkan kitle örgütleri, aydınlar vb. söz konusudur. Bu çevrelerin eylem ve politikalarının odağına anti-kapitalizm oturmaktadır.

'Küreselleşme' karşıtı hareket esasta, antikapitalist, antiemperyalist bir özün damga vurduğunu su götürmez bir gerçekliktir. Davos'ta start alan anti-'küresel' hareket 30 Kasım, 3 Aralık'ta WTO (DTÖ)'ya karşı 50 bin kişinin katılımıyla Saatle'de radikal bir şekilde ivme almıştı. Daha sonra Nice, Göteborg, Davos, Washington, Prag, Porto, Alegre, Quebec'de ciddi eylemler gerçekleşti. Son olarak Avusturya'nın Salzburg şehrinde enternasyonal LİG'inde katılımıyla 1 Temmuz 2001'de Dünya Ekonomik Formu (WEF) Doğu Avrupa toplantısı 3 bin kişilik 'Anti Küresel' eyleme sahne oldu. Aslında bu eylem, İtalya'da yapılan G-8'ler toplantısına bir nevi hazırlık niteliğindeydi.

Şimdiye kadar gerçekleştirilen "anti-küresel" eylemlere Alman Anarşistleri "otonom", Globalization From Blew (Aşağıdan Küreselleşme), Raclain the Street (Sokakları Kazanalım), İtalyan "Beto Yol" hareketi, ATTAC gibi örgütlerin yanı sıra Kanada, Amerika, Avusturya, Türkiye vb. komünist partiler ya da örgütler katılmıştır. İtalya'nın Cenova kendinde yapılan G–8 zirvesi bugüne kadarki en büyük " küreselleşme" karşıtı gösterilere sahne olmuştu. Yüz binlerce insanın katıldığı gösterilerde yaşanan çatışmalarda bir kişi polis

tarafından katledilirken 300 kişi yaralandı, 100'den fazla kişi tutuklandı. Gösterilerde gözü korkan emperyalist devletler bir sonraki zirvelerini 26–28 Haziran 2002'de Kanada'da "dağda" yapma kararı aldılar.

Durum İyidir

Dünyada anti-kapitalist, anti-emperyalist eylemler güçlenmeye ve emperyalist sistemi zorlamaya devam ediyor. Birçok emekçi, öğrenci, köylü ve aydın çeşitli ülkelerde bir araya gelerek anti-kapitalist eylemler gerçekleştiriyorlar. Farklı farklı kitle örgütleri ve partilerin bir araya gelerek gerçekleştirmiş oldukları eylemlerde, görüş farklılıkları olsa da öne sürdükleri talepler birbirine yakın taleplerdir. Hiç kuşku yok ki, bu tür küresel eylemler görüş farklılıklarına sahip kurumları ilişkiler geliştirme noktasında birbirine yakınlaştırıyor, görüş farklılıklarını tartışma ya da azaltma olanakları sunuyor. Dolayısıyla bu ortak talepler, aralarındaki ilişkiyi güçlendiriyor.

Avrupa'nın herhangi bir ülkesinden başka bir ülkeye ya da kıtaya aynı taleplер doğrultusunda gidilip, her türlü polis terörüne rağmen güçlü bir direniş gösteriliyorsa, gelecek açısından umut etmek için neden var demektir. Hiç kuşkusuz ki, gelecekte enternasyonalist bir dalganın güçlenmesinin maddi zemini her zamankinden az değildir. Bu maddi zemin gelecekte enternasyonal devrimci bir dalgayı da mayalayacaktır.

Her şeye rağmen uluslararası devrimci durum iyidir!

Ağustos 2001

11 EYLÜL SALDIRISI VE ABD'NİN YENİ ASYA STRATEJİSİ

11 Eylül 2001 tarihinde tüm dünya gözlerini ABD'de gerçekleştirilen saldırılara dikmişti. Saldırıların ilki New York'ta bulunan Dünya Ticaret Merkezi (DTM)'ne gerçekleştirilmişti. ABD emperyalizminin mali ticari simgesi olan ikiz kuleler yerle bir olmuştu. Geriye yalnızca binlerce ölü ve tüm New York'u saran toz ve kül bulutlarının gök kubbeye çökmüş ağırlığı kalmıştı. İkinci saldırı ise ABD emperyalizminin tüm dünyayı askeri ağıyla sararak hükmetmeye dönük plan ve projelerini geliştiren, politikalarını tespit eden demir patentli simgesi Pentagon'a gerçekleştirmişti. Bu saldırıda Pentagon'un bir kısmı imha edilmişti; içinde bulunan bir general, onlarca subay, istihbaratçı vb. görevliler ölmüştü. ABD yönetimi ve halk panik halinde bu olup bitenleri izliyordu.

Saldırının hemen ardından ABD emperyalistleri, Rusya ve Çin timsah gözyaşları eşliğinde 'üzüntülerini' bildiriyorlardı. Türk devleti ise başka telden "ABD ve diğer müttefiklerimiz 'terör'den bizim neler çektiğimizi artık anlamışlardır" diyerek, Türkiye'nin bundan sonra jeo-stratejik öneminin her zamankinden daha fazla arttığını dillendiriyordu.

11 Eylül saldırısının hemen ardından söz konusu saldırıları kimin ya da kimlerin yaptığına ilişkin çeşitli senaryolar üretilmeye başlandı. Suyun çamurlu, kirli ve bulanık olduğu bir zamanda, doğal olarak o sudan içilmez. Dolaysıyla, bu saldırıları kimin ya da kimlerin yaptığına ilişkin kamuoyuna somut doneler (veriler) yansımadığı için, saldırılırı kimlerin ve niçin yaptığına ilişkin belirlemeler yapmak da, bulanık sudan su içmeye benzer. 11 Eylül saldırılarını kimlerin gerçekleştirdiğine dair herhangi bir belirlemede bulunmak yerine eylemlerin niteliği ve tarzına ilişkin değerlendirmeler yapmak daha yerinde olacaktır.

ABD emperyalizmi ve onun tekelci medyasının kamuoyuna maniple ettiği bilgilere göre 11 Eylül saldırılarının bir numaralı şüphelisi ya da sorumlusu olarak Afganistan'da bulunan Bin Laden gösteriliyor. Keza Bin Laden'in bir CIA devşirmesi olduğunu ve Afganistan'ı işgal eden Rus Sosyal Emperyalizmine (RSE) karşı ABD'nin desteğini arkasına alarak savaştığını RSE'nin Afganistan'dan çekilmesi ve yıkılmasından sonraki dönemler boyunca da ABD, Taliban ve Bin Laden'i desteklemeye devam etti. Bundaki amacı, Rusya'nın denetiminde olan Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan, Çeçenistan vb. ülke ve bölgelerde, kendisine bağımlı radikal İslamcı güçleri elinde tutarak, örgütleyerek ve yönlendirerek Rusya'yı kuşatıp zayıflatmaktı.

Bu konuda bizzat Afganistan'ın içinden, hem Rus Sosyal Emperyalizmi'ne ve hem de, dinci gericiliğe karşı kahramanca savaş veren ve büyük kayıplar alan Afgan halkının gerçek örgütü Afganistan Marksist-Leninist Örgütü'nün (AMLÖ) bir değerlendirmesini vermek istiyoruz. Oldukça uzun sayılabilecek bir biçimde alıntısını yaptığımız bu yazısında AMLÖ, gerek Taliban'ı ve gerekse de Bin Laden'i berrak bir biçimde çözümlüyor. Yazılış tarihi itibariyle 3 yıl gibi bir süre geçmesine rağmen yazının bugün yaşananlara ışık tutması AMLÖ'nün analizlerinin değerini de artırmaktadır.

"...Artık ABD, uşaklarını bir parti şeklinde, ideolojik-politik zeminde örgütlemeyi pek uygun görmüyor. Çünkü bu türden örgütler ideolojik-politik zeminde şekillendirilmiş ve parti tarzında disipline edilmiştir. Bunlara sunduğu ekonomik-politik-askeri-teknik desteği kesse (ihtiyacı kalmadığında) dahi, ideolojik/politik şekillenmiş ve parti tarzında disipline edilmeleri bunların, varlıklarını bir biçimde sürdürmelerine ve kontrol dışına çıkarmalarına olanak verir. Bu özelliklerden ötürü de uluslararası alanda kendisine yeni yandaş ve destek bulabilir. Böylelikle bu tür örgütler hem ABD'nin kontrolü dışına çıkabiliyor, hem de ağababalarına bile yönelebiliyordu. Afganistan'da Hikmetyar örneği bunun kanıtıdır.

Bu yeni model gereği ABD, Talibanları bir parti şeklinde örgütlememiştir. Kitleler ideolojik olarak şekillendirilmemiş ve parti biçiminde disipline edilmemiştir. Eğer bir gün Talibanları yönlendiremez duruma gelirse örgütsüz ve ideolojik olarak şekillendirilmemiş kitleleri kısa sürede ciddi zorluk çekmeden dağıtabilecektir. Hiçbir üretimin olmadığı, halkın açlıktan kırıldığı Afganistan'da kitleleri etrafında tutmanın en büyük kozu, ekonomik maddi çıkarlar ve savaştır.

Bu arada emperyalist haydut ABD tarafından ön plana çıkarılan Usame Bin Laden hakkında ise AMLÖ, şunları söylemektedir:

"S. Arabistanlı, çok zengin bir ailenin oğludur. Babasından kendisine yaklaşık 300 milyon dolarlık bir servet kalmıştı. Üniversite eğitimi görmüş, RSE'nin Afganistan'ı işgal etmesiyle birlikte 1980'de dinci grupları güçlendirmek amacıyla CIA tarafından Afganistan'a gönderilmişti. Ladin'in ABD ile ilişkileri daha önceden vardı, ancak Rusya'nın Afganistan'ı işgaliyle birlikte CIA ile daha yoğun-derin ilişkiler geliştirir. Bu yoğun ilişkiler ve Afgan savaşının sunduğu çok yönlü fırsatlarla ekonomik gücü alabildiğince artar. Artık Ladin CIA ve ISI denetiminde dinci örgütlere her türlü imkânı açıktan sağlayan bir finansördür.

Bilindiği gibi Afgan direnişi sırasında dünyanın her köşesinden 'komünizme karşı mücadele' amacıyla yüzlerce hatta binlerce dinci-faşist, siyasi-ideolojik-askeri ve teknik bakımdan eğitilmek üzere Afganistan'a getiriliyordu. Afganistan'ın tercih edilmesinin en büyük nedeni, diğer imkânların yanı sıra askeri eğitim bakımdan her türlü imkânı sunuyor olmasıdır. Organizenin baş aktörü CIA, bölge temsilcisi Pakistan-ISI, Afganistan'da bunu ayarlayan esas güç ise Hikmetyar idi. Askeri eğitim kampları Pakistan ve Afganistan'da bululuyor, uzmanları da Pentagon ve denetimindeki ISI tarafından sağlanıyordu.

Burada örgütlenmeler arasında özellikle kontra gerilla grupları özel suç örgütleri, sabotaj-imha birimleri, uyuşturucu mafya çetelerinin yetiştirilmesine özel önem veriliyordu. "Komünizme karşı mücadele" eksenli verilen her türlü teorik-politik-ekonomik-ideolojik eğitimden sonra öğrenciler pratik eğitim ve tecrübeyi de Ruslara karşı verilen sıcak savaş ortamında kazanıyorlardı.

İşte Laden, ABD'nin "komünizme karşı mücadele" stratejisi doğrultusunda yetiştirilen binlerce kişiden biridir. Laden bu koşullar içinde dünyanın dört bir tarafından gelen mücahitlerle tanıştı ve ekonomik gücüyle de bu ilişkileri alabildiğince genişletti. Rus işgalinin son bulmasıyla Laden, Afganistan dinci partilerinin iktidar sorununda aralarında anlaşamayıp birbirleriyle çatışmaya girmeleri sonucu çok rahatsız oldu ve bunu benimsemeyerek Sudan'a gitti.

1993'te New York'ta Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalanması ve "terör örgütlerine destek vermesi" suçlamasıyla ABD'nin baskıyla, 1994'te S. Arabistan vatandaşlığından çıkarıldı. ABD, Sudan'dan Laden'i teslim etmesini istedi, ancak, Sudan bu teklifi kabul etmedi. Ne zaman ki Rabbani başkanlığında Hikmetyar başbakan olarak atandı, Laden özel bir uçakla hemen Afganistan'a geldi. Daha sonra Laden'e ekonomik gücünden dolayı Talibanlar kucak açtılar. ABD, Talibanlardan Laden'i istiyor ancak Talibanlar vermeyeceğini söylüyor. Talibanların ABD ve Pakistan'ın baskısına dayanması imkânsızdır. Çünkü bu devletlere karşı durarak iktidarı koruması mümkün değildir.

Taliban hareketi kesinlikle her yönden ABD ve Pakistan'ın kontrolündedir. Bir ihtimal, eğer ABD direttiği halde Talibanlar Laden'i teslim etmeme tavrını sürdürürse ABD tekrar saldırarak Talibanları iktidardan düşürür. Ancak, ABD günümüzde Talibanlardan daha iyisini de bulamaz. Bizce, laden de dâhil olmak üzere bu güçler arasında kesinlikle gizli anlaşmalar vardır. Belki de ABD önderlikli yeni bir senaryo gereği Talibanlar Laden'i kendilerinden dünyada resmi düzeyde tanınması için bir kalkan şeklinde kullanıyordur.

Burada herkesin önemle bilmesi gereken bir olgu vardır ki, bütün gelişmelerin Pentagon-CIA ve ISI tarafından tertiplendiği Laden'i suni gündem yaparak Talibanlar üzerinde yeni modelin denendiğidir. Buna bağlı olarak Orta Asya petrol ve doğalgaz rezervlerinin paylaşılması ve taşınması sorununda hangi güzergâhın benimseneceği konusunda dünya gerici güçleri arasında ciddi çatışmalar yaşanmaktadır".

ABD böylelikle Asya ve Kafkasya'nın zengin enerji kaynakları ve enerji koridorlarını kendi denetimi altına alacaktı. Anımsanıyorsa "Şanghay Beşlisi'nin oluşturulmuş protokolünde "Asya'da da güç kazanan ve birer tehdit unsuru olmaya başlayan radikal İslamcı örgütlere karşı ortak mücadele etme" kararında yer almıştı. Bunun gerçek anlamı ABD'nin bizzat örgütlediği radikal-İslamcı örgütler aracılığıyla Asya'da oluşturmaya çalıştığı etkinliği zayıflatmıştı. Keza, Çeçenistan'daki radikal-İslamcı güçlerinde ABD devşirmesi olduğu bilinmektedir. Afganistan yönetimini elinde bulunduran Taliban ve diğer yandan da Bin Laden, ABD'nin oynamasını istediği misyonu yerine getiremeyince ve süreç içinde palazlanıp ABD'nin denetiminden çıkınca ABD, Taliban ve Bin Laden'i gözden çıkardı. Dolayısıyla bu bilgiler, tekerleği yeniden keşfetmek anlamına geldiği için belki gereksiz bir tekrarda olacaktır. Bu anamda, Taliban ve Bin Laden'in kim olduğunu vurgulamaktan ziyade ısrarla 11 Eylül eylemlerinin niteliği, halklar nezdinde uyandırdığı etki ve ABD'nin kendi kanlı tarihi üzerinde duracağız. 11 Eylül'de gerçekleştirilen saldırıların New York ve Washington hedefleri, dünyanın yarı-sömürge ülkelerinin kanını adeta bir Drakula gibi emme isteği gören (DTP-ikiz kuleler-ve Pentagon'un) simgeler olması itibariyle ciddi bir öneme sahiptir. Yani ABD'nin askeri, mali-ticari prestiji borsaları yerle bir edilmiştir. Kâğıttan kaplan yara almıştı ve azgınca kükremektedir. Bu minvalde saldırılarda seçilen hedefler doğru (keza ABD'nin dünyanın birçok ülkesiyle açık ya da gizli savaş halini düşünürsek ve bu savaşta katlettiği mazlum insanları anımsarsak, eğer ki halklar kendini savunmak, yapılanların bedelini ABD'ye ödetmek için bu baş haydut devletin

savaş kurmayının hedef alınması, normal bir savaş mantığı içinde yanlış değildir. Bu mantık çerçevesi içinde hedefler doğrudur, ne var ki söz konusu eylemler savaş mantığının dışında ve karanlıktır) hedeflerdir. Ancak seçilen hedeflerin (özellikle de Pentagon'un), doğru hedefler olması, eylemin niteliğinin –tarz ve yöntemin– de doğru ve devrimci olduğu anlamına gelmez.

Birinci olarak, eylemin kimin ve niçin yaptığı karanlıktadır. Dolayısıyla, ısrarla bu eylemlerin kimin ve niçin yaptığını tartışmasını yapmayı doğru bulmuyoruz. Karanlıkta ve belirsiz olan bir şey üzerine yorum yapılmaz. "Gerçeklere olgulardan varılır" –Lenin. Bu anlamda, ortada bir olgu, yani veri olmadığı için gerçeğe ulaşamayız.

İkinci olarak, eylemin niteliğine eylemin tarzından da yola çıkarak ulaşırız. İkiz kuleler Pentagon'da gerçekleştirilen saldırılar için kullanılan uçaklarda yüzlerce sivilin olması, ikiz kulelerin yerle bir edilmesiyle birlikte binlerce sivilin ölmesi. Yani ikiz kulelerde çalışan sivil insanların olması bu eylemin en olumsuz ve tasvip edilemeyecek yanıdır. Bu anlamda, söz konusu eyleme damgasını vuran nitelik, amaca giden her yol mubahtır, anlayışının tezahürüdür.

ABD emperyalizmi ise bu saldırıları, ABD'ye karşı açılmış bir savaş olarak değerlendirip saldırıları gerçekleştiren "terörist'lere ve onların "yatakçılarına" karşı uzun süreli bir savaşı başlattıklarını açıklamıştır. Bu açıklamanın ardından ABD emperyalizmi ve onun tekelci medyasının öncülüğünde dünya çapında halklara yönelik bir "anti-terörizm" kampanyası başlatılmıştır. Tüm emperyalistler ve onarlın bilumum işbirlikçileri önlerine çıkan bu "fırsat'la koro halinde "karşı" saldırı kampanyasına katılmışlardır. Fakat dünyanın mazlum halkları; ama en çokta ABD emperyalizminin süngüsüyle kan-revan içinde kalan ve katledilen halkları, ABD'nin tarihi boyunca işlemiş olduğu suçları unutmamıştır.

Endonezya'da ABD destekli faşist Suharto'nun darbeyle işbaşına gelmesinden sonra, ABD direktifleriyle bir milyon devrimci-demokrat-komünist-aydın adeta bir sürek avıyla katledilmesi unutulabilir mi? Ve yine ABD'nin direktifleriyle Suharto ve faşist Endonezya diktatörlüğünün Doğu Timor'da gerçekleştirmiş olduğu katliamlarla Doğu Timor halkının neredeyse tüm nüfusunun soykırımdan geçirilmesi unutulabilir mi?

Peki Vietnam'ı ve Kum Pulch'u anımsayan var mı? Hani ABD'nin Vietnam'a atmış olduğu kimyasal bombalar sonucu tüm vücudu yanık içinde çıplak, minik vücuduyla koşan küçük kız Kim Pulch'un tarihe mal olmuş fotoğrafından söz ediyoruz. Ve ABD bombaları ve kimyasal silahlarıyla katledilen yüz binlerce Vietnamlıyı anımsıyor muyuz?

ABD direktifleriyle Şili, Arjantin, Paraguay, Uruguay, Nikaragua ve diğer Latin Amerika ülkelerinde gerçekleştirilen darbelerle on binlerce devrimci, yurtsever ve aydının katledilmesini ve hatta yalnızca Şili'de faşist Pinochte'nin ABD direktifleriyle (ki bu CIA belgelerinde dahi deşifre edilmiştir) en az on bin devrimcinin uçaklarla okyanusa atılarak katledilmesini anımsıyor muyuz? Şimdi onların bir mezar taşları bile yok.

ABD-İsrail ortaklığı ve projesiyle Lübnan işgalinde katledilen 50 bin (elle bin) Lübnanlı ve Filistinlinin katledilmesi... İsrail Başbakanı faşist Şaron'un ABD direktifleriyle iki Filistin kampında bulunan 2 bin Filistinli sivillin yalnızca bir operasyonda katledilmesi... Ve bugüne kadar binlerce Filistinli ve Lübnanlının katledilmesi... Ve Filistin topraklarının ABD desteğiyle işgal altında tutulması... Ve bugün, her gün katledilen on- on iki yaşlarındaki Filistinli çocuklar unutulur mu?

Dünyada her yıl açlıktan ölen milyonlarca insanın sorumlusu/sorumluları ABD ve diğer emperyalist haydutların dizginsiz sömürüsü olması gerçeği... ABD'nin işlediği ve işlemeye devam ettiği suçlar o kadar çok ki, sayılmakla bitmez. ABD emperyalizminin suç dosyası o kadar kabarık ki, milyonlarca klasöre sığmaz.

Dünyanın ezilen halkları ABD'nin bu suç dosyasını algısal düzeyde de olsa biliyor ve anımsıyor. İkiz kulelere/Pentagon'a yapılan saldırılara karşı halklar duygusal çapta da olsa sevinç gösteriyorlar ve "Ohh olmuş" diyorlarsa yaşamış oldukları ve yaşadıkları acıların büyüklüğünden ve yaralarının kabuk bağlamamasından kaynaklıdır.

Evet, New York ikiz kuleleri ve Washington'da Pentagon'a karşı gerçekleştirilen saldırıların tarzını eleştiriyoruz, ancak ne var ki, saldırının gerçekleştirildiği hedefler itibariyle objektif olarak dünya halklarında 'ABD emperyalizmini cezalandırdılar', 'ABD emperyalizmi gerçektende kâğıttan kaplanmış' bilinci uyandırdığı için, bu tepkiler önemsenmelidir.

11 Eylül saldırılarının ardından dünya halklarında uyanan bu politik bilincin tehlike sinyallerini alan ABD emperyalizmi diğer emperyalistlerle birlikte yeminli uşaklarını da yedeklerine alarak dünya halklarına yönelik yoğun bir 'anti-terör' kampanyası başlattılar. Bu kampanyanın hedefi, dünya halklarını terörize ederek onları sindirmek, baş kaldıramaz hale getirmektir. Bu saldırı kampanyalarıyla işçi sınıfının en meşru haklarının gasp edilmesinin zemini de yaratılmış olunuyordu. Mesela, önümüzdeki dönemlerde ABD ve diğer em-

peryalist devletlerde gerçekleştirilmesi düşünülen 'anti-küresel' eylemleri yasaklamaya çalışacaklar. Nitekim Bush ve diğer Neo Con ekibi (silah ve petrol tekellerinin en önde giden temsilcileri bu güruh) yönetime geçmeden önce yayınladığı 'Amerika'nın Ulusal Çıkarları' başlıklı 'Amerika'nın Ulusal Çıkarlarını Koruma Komisyonu' adlı kuruluş tarafından hazırlanan raporda: Amerika'nın en önemli 'yaşamsal' çıkarları listesindeki 4. Madde de 'ticaret, mali piyasalar, enerji kaynakları ve çevre gibi en önemli global sistemlerin geçerliliğini istikrarını sağlamak' (s. 5) olarak tarif edilmiş. Bu tarifi 'küreselleşme' ile ilişkilendiren sayfalarında (s. 45) 'küreselleşmenin' korunmasının ABD açısından bir ulusal güvenlik sorunu olduğu ifade ediliyor. Engin Yıldızoğlu'nun ifadeleriyle (1 Ekim 2001 *Cumhuriyet*, s.13) "Bu yüzden küreselleşmeye karşı çıkanlar, ABD'nin ulusal çıkarlarını tehdit etmiş oluyorlar. Bu açıdan bakınca, bir küreselleşme karşıtı hareketi, teröristlerle özdeş gören mantık şöyle:

Küreselleşme bugün var olan kapitalizmin adıdır,

Buna karşı çıkan doğrudan kapitalizme karşı çıkmaktadır,

Öyleyse bu harekete birlikte, uluslararası anti-kapitalist (komünist) bir hareket gelişiyor,

Bu, daha fazla büyümeden yok edilmelidir!"

Ergin Yıldızoğlu devamla, "Tam bunlar dünya ekonomisinin bir resesyona/girdiği, yoksulluğun, işsizliğin artmaya, küreselleşmenin geleceğinin kararmaya başladığı toplumsal muhalefetlerin yükselme eğilimine girebileceği bir dönemde yaşanıyor. Bilinir ki birileri, yine her zaman olduğu gibi terörizmle savaş bahanesiyle, her türlü toplumsal muhalefeti ezmekte kullanılabilecek tedbirleri uygulamaya koyuyorlar".

Türk medyasında bu kampanyanın savaş çığırtkanlığıyla birlikte borazanlığını yaparak her zamanki gibi büyük bir "görev aşkıyla" kitleleri terörize etme rolünü yerine getiriyordu. Uşak medyanın bütün savaş çığırtkanlığına karşın, kamuoyu araştırmalarında halkın ezici bir çoğunluğunun savaşa karşı olduğu ve ABD emperyalizminin Afganistan halkına yönelik saldırılarının karşısında olduğunu gösterdi. Çanak yalayıcı burjuva medyanın yığınlara yönelik yoğun manipülasyonu bu sefer çok işe yaramamıştır.

ABD Emperyalizminin Yeni Asya Stratejisi

Emperyalistler Birleşti mi? Ya da ABD Emperyalizminin Afganistan ve Tüm Dünya Halklarına Karşı Açmış Olduğu Savaşın Değerlendirilmesi:

11 Eylül saldırısının hemen ertesinde NATO acil olarak toplantı yaptı. ABD'nin "bu saldırlar bize açılmış bir savaştır" açıklamasından yola çıkan NATO 5. maddeyi yürürlüğe koydu. Bu madde de, dışarıdan NATO üyesine karşı yapılan saldırıyı tüm NATO üyelerine yapılmış olacağını varsayıyor.

Bu kararın alınmasından sonra tüm burjuva ve küçük burjuva aydınlar dünyanın ABD merkezli tek kutuplaşmaya doğru gittiğini ve bundan sonra artık, yeni bir dönemin başladığını ilan ediyordu.

Bu ilan: Tüm emperyalist ülkelerin ABD'nin yedeğine takılacağını, yarı/yeni-sömürge ülkelerin ise emperyalizmin emrine amade olacağını, ABD öncülüğünde dünyada; "teröre karşı bir mücadele koalisyonun oluşturulacağının, AB ordusu girişiminin iflas ettiğinin vb. açıklamalarının kamuoyuna deklere edilmesini kapsıyordu. Ancak; emperyalizmin karakterini ve uluslararası konjonktürün analizi doğru bir biçimde yapılmadığı zaman böylesine gerçekçi olmayan ve yanılsamalı bir tablo pekâlâ çıkarılabilinir.

11 Eylül saldırıları sonucu, 3. Paylaşım Savaşı başladı tezleri tamamen saçma ve yaygaradan öteye geçmeyen tezlerdir. Emperyalistler arasındaki çelişkiler, emperyalistleri doğrudan bir savaşla karşı karşıya getiren bir nitelik taşımıyor. Hâlâ aralarındaki çelişkiler uzlaşabilir çelişkiler niteliğindedir. Bölgesel savaşlar, bir emperyalist devletin başka bir ülkenin arkasında olarak desteklemesi vb. süreçlerin hiçbirisi 3. Paylaşım savaşının başladığının göstergesi değildir. Diğer yandan da, 11 Eylül saldırısının arka planında neler var, buna dair birçok komplo teorileri geliştiriliyor. Komplo teorilerinden daha çok, olgular ışığında bu meselenin de mercek altına alınmasında yarar var.

ABD'nin Afganistan'a saldırı düzenleyeceğine ilişkin birçok bilgi yeni yeni basına sızıyor. Bu bilgilerin bir kısmı dezenformasyon amacı taşısa da içlerinde doğruluk payı olanlarda var. 11 Eylül saldırısından yaklaşık 6 ay önce bir ABD diplomatı Pakistan Dışişleri bürokratıyla bir Avrupa ülkesinde görüşmesinde, "Yakında coğrafyanızda büyük bir savaş çıkacak" diye bilgi veriyor. 11 Eylül'den birkaç gün önce İngiliz Kraliyet donanmasına ait savaş gemileri Kızıl Deniz'de tatbikat yapıyor. Bilindiği gibi Kızıl Deniz, Afganistan'ın Hindistan üzeri deniz sularına açılabileceği tek yer. Keza, Orta Asya'da düşünülen Afganistan-Hindistan üzeri geçecek olan enerji koridorunun geçiş güzergâhıdır. Bu iki bilgiyi alt alta koyduğumuzda elbette ki bir anlam taşımıyor. Ancak ne var ki, 11 Eylül saldırısından önce ABD genelkurmay başkanına sunulan bir raporda, ABD'nin Afganistan'ı işgal etme planını deşifre ediyor:

"Afganistan'ı artık kendi haline bırakmaktan vazgeçmeliyiz. Batı'nın Sovyetlerin dağılmasından sonra izlediği bu politika bütün bölgeyi, Kafkasları, Çeçenistan'ı hatta Usame bin Laden'i hesaba katarsak ABD'yi bile etkiler hale geldi. Afganistan sorununa çözüm bulmadan Orta Asya'daki yeni bağımsız cumhuriyetleri güvenceye kavuşturamayız. Bugün Afganistan'da Rusya, Çin, Pakistan, Hindistan ve İran, zıt kutupları destekleyerek işin içinden çıkılmaz hale getirmiş durumdalar" (Aktaran Aksiyon, 29 Eylül, sayı 356, sf. 32)

Bu belge, 11 Eylül saldırısının arkasında tam olarak kim var, onu göstermez; ama 11 Eylül saldırısının ABD'nin Afganistan'a saldırması ve hatta işgal etmesi için bir gerekçe yarattığını gösteriyor. ABD'nin tüm Asya planı, ABD genelkurmay başkanına sunulan bu raporda deşifre oluyor. Tüm bu veriler alt alta toplandığında, ABD'nin zaten bir Afganistan ve dolaysıyla Asya planı olduğunu, bu planın odağında; tam da, hammadde kaynakları ve enerji koridorlarının yeniden dizayn edilmesi amacı olduğunu gösteriyor.

11 Eylül saldırıları sonrası ABD'de her zamankinden daha güçlü bir biçimde kristalize olan istem ve hatta istemi de aşarak yaşama geçirilmeye çalışılan plan (körfez savaşına göndermede bulunursak, benzer süreç ve plan, bu savaş öncesinde uygulanmış ve dünyada ABD eksenli "Yeni Dünya Düzeni" oluşturulmuştu): AB emperyalistleri de dâhil, Japonya, Çin ve Rusya'yı da zayıflatarak kendi yedeğine almayı kapsamaktadır –ki NATO'nun 5. Madde kararı ve tüm dünyaya gözdağı verircesine "Ya beni destekleyeceksiniz ya da sizi ezerim" biçiminde ağa babası çıkışları ABD'nin bu istemini ve planını ifade etmektedir. Ancak, istemler ve uygulamaya sokulmaya çalışılan planlarla yaşamın canlı gerçekleri arasında her zaman bir çelişki vardır. Çünkü bugünkü konjonktürle 1991'lerdeki konjonktür arasında daha keskin çelişkiler söz konusu. Dün ABD'nin lehine olan dengelerde aleyhine değişiklikler var. Dün olmayan "Şanghay Bloğu" ve AB eksenli bir kutuplaşma var. Keza, Japonya'da ABD eksenli bir dünyaya daha şimdiden ayak diriyor.

İkinci olarak ise; ABD özelliklede AB emperyalistlerini kendisine yedeklemek ve kurulması planlanan AB ordusu işlevsizleştirmek için yoğun bir çaba harcıyor. NATO'nun 5. Madde kararı bir yönüyle ABD'nin bu çabasının göstergesi olarak algılanıyor. Fakat yalnızca bir yönüyle; diğer yöne de bakmamız gerekiyor. Çünkü ipin diğer ucunda AB emperyalistlerinin (Çin-Rusya ittifakını da bir dip not olarak düşmeyi unutmayalım) elindedir.

AB emperyalistleri açısındansa NATO'nun 5. maddesini yürürlüğe sokması esas olarak bir taktikten ibarettir. AB'nin niçin böyle bir taktiğe girme

ihtiyacını duyduğunu anlamak için ilkin ABD'nin özelde Afganistan'da geneldeyse Asya'da ne istediğini, ne aradığını mercek altına almamız gerekiyor.

11 Eylül sonrası ABD, Afganistan'a savaş açtığını ilan etti. Fakat ABD, bu savaşı yalnızca intikam almak ve sarsılan prestijini yeniden kazanmak için yapmıyor. Böyle bir savaşta intikam almanın ve yeniden prestij kazanmanın etkisi vardır kuşkusuz. Ancak tüm savaşların temelinde ekonomik ve politik nedenler vardır. Dolaysıyla, ABD'nin esas hedefi, "teröre karşı mücadele kampanyasıyla Asya'da kendi aleyhine olan tüm dengeleri değiştirmek istemesidir. Dünyanın en zengin enerji kaynakları Asya'da bulunmaktadır. Keza Afganistan'da da zengin petrol yatakları bulunmaktadır. Afganistan aynı zamanda bölgede bulunan enerji kaynaklarının boru kanalıyla Hint Denizi'ne taşınmasının da geçiş güzergâhıdır.

Ama unutmamak gerekir ki, bölgede dikkate alınması gereken başka güçlerde bulunmaktadır. Bunların başında Rusya-Çin ittifakının belirleyici olduğu ve önderliğini Çin'in yaptığı "Şanghay Beşlisi"nden, "Şanghay İşbirliği Örgütü"ne dönüşen emperyalist kamplaşma bulunmaktadır.

1996'da Çin ile Rusya Federasyonu, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan arasındaki sınır anlaşmazlıklarını çözmek, bölgesel istikrar ve güvenliği sağlamak amacıyla kurulan Şanghay Beşlisi, Özbekistan'ın 15 Haziran 2001'de katılımıyla Şanghay İşbirliği Örgütü'ne (SCO) dönüştü. İşbirliği Örgütüne son zamanlarda Pakistan'da üyelik başvurusunda bulundu. ABD emperyalizminin son saldırılarını daha iyi anlamak açısından bir 'cazibe' merkezi haline gelen bu örgütlenmenin, muhtemelen üye devletleri şu şekilde sıralanıyor: İran, Hindistan, Türkmenistan ve Ermenistan. Bunun anlamı nedir? "Aslında bu forum neredeyse dünyadaki ABD karşıtlarının bir simgesi, çatısı olmaya adaydır. Diğer küçük çaplı devletleri bir kenara koyup, Rusya, Çin, İran ve Hindistan'ı yan yana koyduğumuzda bu kompozisyonun daha bir netlik kazandığını görebiliriz" (*Stratejik Analiz*, C. 2, Sayı, 14 Haziran 2001, Avusturya'da Güç Mücadelesi Şanghay Beşlisi ya da Mahşerin Beş Atlısı, s. 73). Ne anlama geldiği yapmış olduğumuz bu alıntıda da net olarak görülecektir.

Şanghay Beşlisi'nin toplantılarını değerlendirdiğimizde bu gerçek çok daha çarpıcı bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Beşlinin 25 Ağustos 1999 tarihinde Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te bir araya gelerek yaptıkları dördüncü zirvenin sonuç bildirgesi dikkat çekicidir. Liderler, zirveden sonra yayınladıkları ortak bildiride, NATO'nun genişlemesi, Irak, Bosna ve Kosova'daki gelişmelerle tartışmaya açılan ABD ve NATO merkezli "'tek kutuplu'

dünya düzenine karşı 'çok kutupluluğu' dile getirmişler ve BM Güvenlik Konseyi'nin onayı olmadan uluslararası alanda güç kullanma tehdidinde bulunmasına karşı olduklarını da, özellikle vurgulamışlardır.

Yine Beşinci Zirve'de, bölgedeki etnik bölücülere, radikal dinci faaliyetlere (ki bunların üzerindeki ABD etkisi yadsınamaz) ve diğer suç unsurlarına, aynı zamanda ABD'nin yürütmekte olduğu NMD'ye (Ulusal Füze Savunma Sistemi) karşı tutum bu zirvenin önemli konusu olmuş, 21. yüzyıla yönelik işbirliğinin tablosu çizilmiştir.

Tüm bu gelişmelerinde ortaya koyduğu gibi ABD emperyalizmin bugün "terörizme karşı mücadele etme" stratejisi adı altında Afganistan'a ve Orta Asya'ya yönelmesi, bölgedeki emperyalist çıkar dalaşlarından kaynaklıdır. Bölge'de özellikle, Çin'in ekonomik kalkınma, ülke güvenliği ve 21. Yüzyılda süper güç haline gelme yolundaki "Büyük Stratejisi'nin gerçekleşmesi için, kendisinin de içinde bulunduğu ve aktif bir rol oynayabileceği, NATO ve ASEAN gibi örgütlere alternatif Şanghay Beşlisi Örgütü'nün etki gücünü artırması ABD'nin 11 Eylül saldırılarını bahane ederek bölgede mevzi kazanma çabasının bir ürünüdür. Bu görülmelidir.

Amerikan emperyalizmi Afganistan'ı kendi istediği biçimde şekillendirdikten sonra, yeni Asya stratejisinin diğer hamlelerini yapmak için bir basamak olarak kullanacaktır. ABD, "bu savaş uzun süreli bir savaş olacaktır", diyor. Bunun anlamı, ABD'nin denetimi dışında olan ve zengin enerji kaynaklarına sahip olan (İran, Irak, Özbekistan, Tacikistan, Kırgızistan vb. ülkeleri –ki bu ülkeler esas olarak Rusya ve Çin'in kısmen de AB emperyalistlerinin denetiminde-) ülkeleri yeri geldiğinde askeri, yeri geldiğinde ekonomik, siyasal, kültürel, ideolojik kuşatma altına almaktır. Mesela, koşullar olgunlaştığında Irak'a askeri operasyon düzenlenerek mevcut yönetim değiştirilir; Özbekistan, Tacikistan gibi ülkeler, Rusya-Çin etkisinden kurtarılarak ABD'nin işbirlikçileri durumuna getirilirler. Bu bir ABD planıdır.

Asya'daki dengelerdeki olası kaynaklar birkaç ülkeyle sınırlı kalsa dahi ABD'nin bu hamlesi domino taşı işlevi de görebilir. Bir ülkede meydana gelecek denge değişikliği zincirleme bir şekilde tüm Asya'yı etkileyecek *düzeneğin çalışmasını* da birlikte getirecektir. Bu düzenek, başta Rusya ve Çin'in kuşatılmasını ve AB emperyalistlerinin lehine olan konjonktürün aleyhine çevrilmesi durumunu da beraberinde getiriyor. İşte tam da burada, AB emperyalistlerinin NATO'nun 5. Madde kararını niçin aldıklarına ilişkin soruya bu değerlendirmeler ışığında yanıt verebiliriz.

AB emperyalistlerine göre (ki NATO üyesi olmayan Çin ve Rusya'da AB ile aynı paralelde düşünmektedir) ABD saldırıya uğramıştır ve bu durum itibariyle ABD saldırıya uğramıştır ve bu durum itibariyle ABD "haklı" ve "meşru" pozisyondadır. ABD, saldırıya uğramasının hemen ertesinde "savaş" kararı almıştır. ABD'nin bu kararına AB, Çin, Rusya destek verse de vermese de uygulayacaktır. Rusya, Çin ve AB emperyalistleri ABD'yi destekleme yönünde karar almış olsalar da; ABD, Asya'ya tüm askeri yığınağıyla (İngiltere'yi yanına alıp) girip mevcut dengeleri uzun vadede değiştirebildiği ölçüde değiştirecektir. Diğer emperyalist haydutlar ABD'ye destek vermeseler de onun Asya hamlesinin önünü kısa vadede kesemezlerdi de. *ABD'ye destek vermeleri ve belirli koşullarda (hatta söz gelimi Rusya'nın dahi) onunla birlikte hareket etmeleri ABD'yi sınırlamayı da birlikte getirecektir. Dolaysıyla emperyalistler, ABD'yle "birlik" içinde mücadele-rekabet siyasetini devreye sokmuşlardır* –ki AB devletleri (İngiltere'yi saymazsak) özelliklede Fransa, Almanya, İtalya gibi devletler, 5. Madde kararının alınmasından sonra sık sık "Afganistan'a yapılacak saldırının 'ölçülü' olmasına vurguda bulundular. Burada "ölçü", AB emperyalistlerinin koymuş olduğu sınırdır. ABD'nin Afganistan'a yönelik saldırılarının sınırlarının çizilmesidir. ABD'nin bölgeye yerleşme talebinin diplomatik bir tarzda sınırlandırılmasının dillendirilmesidir.

NATO üyesi olmayan Çin ve Rusya da AB emperyalistlerinin izlemiş olduğu taktiğe yakın bir taktik izlemektedirler. Çin ve Rusya, Asya'ya yönelik politikaların BM'nin daimi üyeleri olmaları sıfatıyla BM içinde yaşama geçiriyorlar. Gözden kaçırılmaması gereken bir nokta da ABD'nin yeni Asya Stratejisini yaşama geçirmek için atmış olduğu her adım, Çin ve Rusya'yı daha yakından ilgilendirmeye, daha dikkatli davranmaya itmektedir. Çünkü bu bölge, Çin ve Rusya'nın arka bahçesidir. Dolayısıyla bu bölgedeki her ABD hamlesi, Çin ve Rusya'yı ilgilendirecektir. Keşmir'den başlayıp (Çin'deki Doğu Türkistan'ı da unutmayalım) Afganistan, Pakistan, Tacikistan, Özbekistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Çeçenistan (dolaysıyla Kafkasya) hattına kadar radikal-İslam'ın güçlü etkileri vardır. Radikal İslam'ın Afganistan ağının zayıflatılması Rusya Hindistan ve kısmen de Çin'in işine gelmektedir. Ama bu ağın daha da genişletilerek, ABD'nin kontrolünde geliştirilmesi Çin ve Rusya'yı kaygılanmaktadır. Keza böyle bir genişleme Afganistan, Pakistan, Hindistan ve Şanghay Bloku'nun (Çin ve Rusya) dışında oluşturulan devletlerde dâhil önemli ölçüde ABD etkinliğinin ve hatta denetiminin artması anlamına gelmektedir. ABD'nin yeni Asya Stratejisi zaten tüm bu genişlemelerin toplamıdır.

ABD'nin, yani Asya Stratejisi bir süredir ABD ekonomisinde, özellikle de 11 Eylül saldırısıyla artan resesyonun (keza tüm dünya ekonomisinde bir süredir resesyon söz konusuydu) önünü kesmek için esas olarak savaş eksenli siyaseti, diplomatik ve ekonomik baskıyı halklar üzerinde ideolojik, kültürel şekillendirilişi (ki yalnızca denge ve yönetimleri değiştirmek ABD emperyalizminin stratejik çıkarlarını kalıcı kılmaya yetmez; söz konusu değişen dengelere uygun olarak kendi nüfuz alanına aldığı devletlerin halklarının da ABD'nin 'kutsal' çıkarlarını kalıcılaştıracak biçimde ideolojik, siyasal, kültürel, sanatsal şekillendirilişle –bombardımana– tabi tutulması gerekiyor. Çünkü en çok uyuşturulmuş ve duyarsızlaştırılmış halk, en kolay yönetilen halktır) kapsayan komplike saldırılar toplamıdır. Emperyalist haydutlar açısından bir resesyondan çıkışın en kestirme yolu, çelişkilerin yoğun olduğu bölgelerde, en zayıf halkalarda savaşı başlatmaktadır. Peki, emperyalizmin, ama özelliklede ABD emperyalizminin başını çektiği haksız bir savaş en çok kimlerin işine yarar? ABD silah ve petrol şirketlerinin! –ki ABD'nin Afganistan hamlesini de en çok Amerikan silah ve petrol şirketlerinin kâr marjlarını yükseltecektir.

Bir süredir Asya'nın İran'dan Afganistan ve oradan kuzey ve doğuya uzanan hattında Çin, Rusya ve AB petrol şirketleri ABD'nin dev petrol şirketlerinin yönetimine sundukları alternatif boru hattı projesinde:

"Bölgedeki petrol ve doğal gaz Afganistan ve Pakistan üzerinden, tek bir boru hattıyla Hint okyanusuna bağlansın!" diyor (akt. Aydın Doğan Cumhuriyet Gazetesi, 18 Eylül 2001)

ABD petrol şirketlerinin bu projesini bir veri olarak kabul ediyor ve devam ediyoruz. 11 Eylül saldırısından hemen sonra ABD emperyalizmi ısrarla Afganistan'ı hedef gösteriyordu. ABD'nin cellât yöneticileri "yalnızca teröristleri değil, teröristlere yardım eden devletleri de cezalandır..."maktan dem vuruyordu. Taliban'ın feodal din ulemalarının almış olduğu "Bin Laden ülkeyi gönüllü olarak terk etsin" kararıyla yapmış olduğu taktik manevraya karşılık ABD aynı anda "Biz yalnızca Bin Laden'i değil onun tüm militanlarını da yakalayıp adalet önüne çıkaracağız. Afganistan'da Hıristiyanlık propagandası yaptıkları gerekçesiyle tutuklu bulunan yabancı heyeti de kurtaracağız..." söylemleriyle yanıt vererek, manevraya, başka bir manevrayla karşılık veriyor. Ve ısrarla hedef tahtasına Afganistan'ı yerleştiriyordu. Keza ABD, gerek askeri operasyon tehditleriyle ve gerekse de para "yardımı" gibi satın alma yöntemleriyle Pakistan yönetimini teslim almıştı. Dolaysıyla, artık Pakistan ABD için bir engel olmaktan çıkarılmış ve bir yedek güç olmuştu. Geriye ise Afga-

nistan kalıyordu. Niçin ille de Afganistan hedef tahtasındaydı? Petrol şirketlerinin projesini en dolaysız yanıt verebilecek durumda olduğu, bu şirketlerin çıkarlarının en çok merkezileştiği noktada bulunduğu için.

İşte tüm bu nedenlerden dolayıdır ki, ABD emperyalizmi, Afganistan coğrafyasını bir manivela olarak kullanarak kendi kontrolünde bulunan Pakistan, Bangladeş, Azerbaycan, Türkiye, vb. devletler üzerinden tüm Asya'yı kuşatma stratejisini devreye sokmuştur. C. Bush'un guguk kuşu gibi "Afganistan, Afganistan, Afganistan!" demesinin ve "Haçlı seferi" gibi "demagojik" (Bush'un "Haçlı Seferi" sözcüğünü ağzından kaçırdığı söyleniyor. Aslında yaşanan bir tiyatrodur. Bush bu sözcüğü bilinçli olarak kullandı) bir söylem yumurtlamasının perde arkasında bu gerçekler var. ABD, bu stratejisini yaşama geçirmek için diğer emperyalist güçlerin de desteğine ihtiyacı var. Rusya ve Çin'in destek koşulu ABD'nin bölgede kalıcı olmaması ve savaşın sınırlı tutulması kriterlerine göre biçim alıyor. Diğer yandan da, göstermelik olarak hava uçaklarıyla Afganistan'a yönelik birkaç sorti yapması Rusya açısından çok da sorun değil. Keza, Rusya bu hamlesiyle ABD'yi de kontrol edebilecek zemini de yaratmış oluyor. Fakat Rusya, Çin ve AB emperyalistleri, ABD'nin Asya kozunu görmüş durumdalar –ki ABD'nin Yeni Asya Stratejisi'ni yaşama geçirmede ısrarcı olması demek, Rusya ve AB emperyalistlerinin bölgeden dışlanması anlamına geliyor. Geriye Çin kalıyor. Çin'in ise burnunun dibinde Asya'nın dengelerini alt-üst edecek ABD'ye göz yumması beklenebilir mi? Ya da Çin nereye kadar göz yumar? Çin kendi çıkarları ortaklaşmadığı müddetçe, kendi çıkarlarına ters düştüğü müddetçe Afganistan'ın sürgit işgaline müsamaha göstermesi ihtimal dâhilinde değildir. Ancak belirli çıkar ve işbirliği çerçevesinde Afganistan işgaline müsamaha gösterebilir. Keza zaten İngiltere ise ABD'nin stratejik müttefiki konumunda olduğu için ABD, böyle bir işgalde birçok ortağıyla birlikte hareket edecektir.

Önümüzdeki dönemde Çin ve Rusya bütün enerjileriyle ABD'nin Asya operasyonunu sınırlandırmaya çalışacaklardır. ABD'nin Yeni Asya Stratejisi, aynı zamanda "Şanghay Bloğu'nun da etkisini zayıflatmaya hatta parçalayabilirse parçalamayı kapsadığı için en yoğun olarak Rusya ve Çin ABD'nin Asya çıkarmasının önüne engel olmaya çalışacaklardır. AB emperyalistleri ise 21. yüzyıla yalnızca kendi egemenliğinin damgasını (bunun adına çok moda ve postmodern deyimle "imparatorluk" diyorlar) ABD'ne bu egemenliğini ilan etmesi "geç" vizesi vermemek için direneceklerdir. Dolaysıyla önümüzdeki dönemde emperyalistler arası rekabet ve çelişkiler daha da keskinleşecektir.

Kargalar gibi kırıntılara sahip olma istemi, her yarı/yeni-sömürgelerdeki işbirlikçi egemen sınıflar da olduğu gibi, Türkiye egemen sınıfları içinde göz ardı edilmemesi gereken bir beklenti yaratmıştır.

Egemen sınıfların kendileri gibi emperyalizme göbekten bağımlı ve kişiliksiz yöneticileri de, NATO'nun 5. Madde kararından sonra, dört gözle ABD emperyalizminden gelecek direktifleri beklediler. Fakat 11 Eylül'den sonra aradan 10 gün geçmesine rağmen efendiden direktifler gelmeyince işbirlikçi hükümet hüzünlü bir bekleyiş içine girdi. Beklenen telefon da beklenen direktifler gelince İsmail Cem Washington'a çağrılınca, bu onursuz yöneticiler rahat bir nefes aldılar.

Bu gelişmelere paralel olarak Türkiye egemen sınıfları içindeki belli klikler Özal ruhunu canlandırmaya çalışıyorlar. ABD'nin Irak'a da savaş açmasını bekliyorlar. Böylelikle Kuzey Irak'a girip "PKK terörünün işini" bitirecekler. Yine Kemal Derviş, ABD'ye koşulsuz destek vermekten söz ediyordu –ki aynı açıklamayı Ecevit'te yaptı. Aslında koşulsuz desteğin göstereceği gerçek koşul ise Kuzey Irak'tır. Bu fikir, egemen sınıflar içinde hâkim bir düşünce olmamakla birlikte, yoğun bir biçimde tartışılıyor ve gözden geçiriliyor.

Türkiye egemenleri derin ekonomik ve siyasal krizden çıkış yolu olarak Irak'a karşı bir savaş konseptini benimseyebilirlerde. Fakat Türk egemen sınıfları bu savaş konseptinin risklerini (Ortadoğu halklarının tepkisini göze almak ve Irak'a savaş açayım derken batağa saplanmak gibi) göze alabilirler. Olur ya! Bu krizden çıkış yolunu bu savaşta görürlerse pekâlâ böyle bir çılgınlığı yapabilirlerde. Ancak, özellikle Genelkurmay Başkanı H. Kıvrıkoğunun son açıklamaları egemen sınıfların bu riski şimdilik en azından, göze alamadıkların göstermiştir. Anlaşılacağı üzere Ortadoğu ve Asya adeta pimi çekilmiş bir bomba gibi. Ne zaman ve nerede patlayacağı belli değil.

Sonuç Olarak

ABD'nin Afganistan'a yönelik doğrultmuş olduğu işgal silahı geri tepse de tepmese de radikal İslam'ın kısa vadede Asya'da güçlenmesi kaçınılmazdır. Radikal İslam, başlatılan "Haçlı Seferi'ne karşılık, "kutsal toprakların korunması için Cihat" çağrısıyla dağınık ve ılımlı İslam güçlerini bir potada toplama hamlesi geliştirecektir. Hiç şüphe götürmez ki, bu hamlede en yakıcı ve ilk elden etkilenen ülke, Pakistan'dır. Pakistan, ABD emperyalizminin Afganistan'a yönelmesine kapı araladığı müddetçe iç savaş olasılığı her zaman gündemdedir.

ABD'nin Asya'yı "yeniden yapılandırma" stratejisinin geri tepme olasılığı da söz konusudur. Olası böyle bir gelişme, emperyalistler arasındaki çelişkilerin ve perde arkasındaki çatlaklıkların yoğunluğuna ve radikal İslamcı güçlerin direncine bağlıdır. Keza böyle bir olasılık, olasılık olmaktan çıkarak gerçeklik haline geldiği zaman ABD, kısa vade içinde olsa, Asya'dan çekilecektir. Bu durumda Rusya, Çin ve kısmen de diğer emperyalistlerin Asya'daki pozisyonları da güçlenecektir.

Bu minvalde, ABD'nin Asya seferi başarısız olursa Ortadoğu'daki çatışmaların kontrol dışına çakması kuvvetle muhtemeldir. Çünkü ABD'nin olası başarısızlığı Ortadoğu'daki radikal İslamcı, Şeriatçı örgütlere güçlü bir psikolojik motivasyon verecektir. Böyle bir durum İsrail-Filistin savaşının fünyesini tümden çekecektir.

ABD'nin Afganistan'a açmış olduğu savaş en çokta yoksul Afgan halkına zarar verecektir. Böyle bir saldırı aynı zamanda Afgan halkını katletmeye yöneliktir. Böyle haksız bir savaşta taraf olunmaz, ancak her koşulda da 'emperyalist işgale hayır!' demek tutarlı anti-kapitalist ve anti-emperyalistlerin de görevidir.

Her ne kadar emperyalistler arasında yoğun çelişkiler ve rekabet yaşansa da, aralarında anlaştıkları tek şey: Halklara, hammadde kaynaklarına ve enerji koridorlarına saldırıdır. 11 Eylül'le birlikte ABD ve AB emperyalistleri yoğun bir biçimde emekçilerin demokratik kazanımlarını gasp etmeye başladılar.

Bunun içindir ki, "terörizme karşı mücadele" kisvesi altında yeni yasalar hazırlıyorlar. Amaç, emekçilerin burjuvaziye karşı ekonomik-demokratik ve siyasal mücadelesinin önüne kalın setler çekmektir.

Son Bir Nokta:

Emperyalizm var olduğu sürece pazar savaşları bitmeyecektir. Emperyalist-kapitalist sistemin bombaları halkların üzerine yağmaya devam edecektir. Aralarındaki rekabet, hammadde kaynakları ve enerji koridorlarının ele geçirilmesi mücadelesini daha da derinleştirecektir. Her bir hamleleri başka hamlelerin önünü açacak bir planlama olacaktır.

Ancak tüm bu savaş ve emperyalistler arası pazar kavgaları ne onların yaşadıkları resesyonları ne de krizleri sonuçlandırmaya yetecektir; çünkü kapitalist-emperyalist sistemin kendisi resesyonların, krizlerin, savaşların bir nedenidir.

Ekim 2001

TÜRKİYE'DE EKONOMİK KRİZ VE YENİDEN YAPILANDIRMA PROJELERİ

1) Ekonomik Kriz

2001 yılı başlarında başlayan ve giderek derinleşen kriz sürgit siyasi bunalımla at başı gidiyordu –ki bu kriz, yapısal bir sorun olmakla ve dışa bağımlılıkla karakteristikti. Bu kriz sonucu bankalarda büyük sermayeye ve uluslararası para spekülatörlerine milyarlarca dolar hortumlanmış, özellikle de küçük üretim durma noktasına gelmiş: Binlerce küçük üretici iflas etmiş, binlerce işçi yedek işçiler ordusuna katılmıştır. Ve bu kriz sonucu spontane kitle eylemliliklerinin yanı sıra, işbirlikçi odaların inisiyatifinde kontrollü eylemler gerçekleştirilmeye çalışılarak, kitlelerin sisteme olan tepkisi bu "kontrol" odakları tarafından sistemin kendi içinde deşarj ettirilmesi hedeflenmiş; ama tüm bunlara rağmen ortaya çıkan nesnel tablo, yani kitlelerin üst boyutta göstermiş oldukları tepkisi ve öfkesi karşısında eylemlerin kendi kontrolünden çıktığını anlayan egemenler panik halinde polis terörüne başvurarak bu emekçi eylemlerini sindirme yoluna gitmişlerdir.

Egemenler kriz yaratıcı faktörlerden biri olan IMF ile krizi aşma yolunu tutuyorlar. Bunun pratik anlamı ise söylenen her şeyi yapmak ve uysal bir şekilde dinlemektir. Diğer yandan IMF'nin verdiği borç paralar yüksek faizli borçların ödenmesine geri gidiyor; yani IMF, kaşıkla verdiğini kepçeyle alıyor. Dolaysıyla IMF, "kurtarıcı" olmak bir yana krizin daha da derinleşmesinin ve halkın daha da yoksullaşmasının aktörüdür.

a) Krizin Nedenleri

Ekonomik krizin kısaca anatomisini bu şekilde verdikten sonra şimdi de krizin nedenlerini ve gelişimini inceleyelim.

Emperyalist-kapitalist sisteme bağlılık demek, ekonomik ve siyasi bunalımlarla iç içe yaşamak ya da her an krizlere maruz olmak demektir. Bizim gibi iktisadi olarak çok da ileri olmayan ülkelerde bazı dönemlerde göreli olarak bir 'istikrar' sağlansa da bunun sürekli ve kalıcı olamayacağı açıkça görünebilen bir gerçektir, esas olan istikrarsızlıktır.

Emekçilerin ücretlerinin genel anlamda her zaman düşük olması bir tesadüfle ya da dönemsel politikalarla açıklanamaz. Kendi bağımsız kapitalist gelişimini sağlayamamış ve emperyalizmle göbekten bağımlılık ilişkisi olan bir ülkenin egemenleri emekçilere yönelik sömürüyü her zaman için pervasız kılar. Türk İş araştırma raporuna göre 700-800 milyon olması gereken asgari ücret 105 milyonda tutularak emekçi yığınlar neredeyse açlığa mahkûm edilmiştir. Hal böyle olunca, arz-talep çelişkisi de bir o kadar keskin hal almıştır. Bu keskinlik, tıpkı bir buhar makinesi kazanına sürekli olarak kaldıramayacağı bir ısının verilmesi sonucu, kazanın patlaması durumuna benziyor. Her yerinden lehimlerle yama tutturulmuş bir buhar makinesinin çalışma kapasitesi kendi özgünlüğüyle orantılı olur. Meselenin can yakıcı özelliği de arz-talep çelişkisinin dışa bağımlı bir tanımla karakterize olmasıdır. Bir yandan dışa bağımlı üretim, diğer yandan ihracat ve ithalat arasındaki uçurum ve bunun getirmiş olduğu dış ticaret açığı ve tüm bu iktisadi ilişki ve sürecin belirli bir dönem sonra talep ve arz arasındaki çelişkiyi daha da derinleşmesini birlikte getirmesi söz konusu.

Dolayısıyla, bizim gibi ülkelerde patlak veren ekonomik krizlerle emperyalist-kapitalist ülkelerde patlak veren ekonomik krizler bir ve aynı özelliklere sahip değildir. Emperyalist ülkelerin devasa boyuttaki (bizden hortumladıkları) yedek mali kaynakları bu ülkeleri ayakta tutmaya ve onlara emniyet sibobu olma işlevi görmeye yeter. Fakat bizde öyle olmuyor. Üretici güçler çok daha yüksek oranda tahrip oluyor. Emekçiler daha pervasızca sefalete itiliyor.

Hiçbir sosyal güvencesi olmayan yedek işçi ordusu büyüyor ve tarım tam anlamıyla kıyıma uğruyor. Kuşkusuz ki, emperyalist kapitalist ülkelerde yaşanan krizlerle bizim gibi ülkelerde yaşanan krizler bir ve aynı olmamamla birlikte, sonuçları itibarıyla birbirini etkilerler.

Anımsanacağı üzere Güneydoğu Asya krizi patlak verdiğinde, Türkiye'nin bugünkü durumuna benzer şeyler G. Kore, Endonezya, Malezya vb. ülkelerde de yaşanmıştır. Para spekülatörlerinin sağladığı sıcak para akışı bu ülkelerde de durmuştu. Kriz patladığı anda para spekülatörleri milyarlarca doları dışarı çekerek muazzam kârlar yaratmışlardır. Hemen hemen benzer şeyler Türkiye'de yaşanan bu son kriz içinde geçerlidir. 8-10 milyar dolar bir gecede uluslararası

mali spekülatörlerin ve birkaç büyük kompradorun kasasına gitmiştir –ki hükümet, bu paraların kimlere gittiğini bir 'devlet sırrı' gibi gizliyor. 8-10 milyar dolarlık paranın bir önemi de, mevcut ekonomik krizi derinleştirmesidir.

Keza, krizin hemen öncesinde bankalarda yaşanan 'hortumlamalar', halkın parasının kimlerin kasasına nasıl gittiğine ilişkin önemli örneklerdir. Tüm bu banka kasalarının, yani emekçilerin mevduatlarının üretim dışı asalak ekonomiye; rantçılara, bürokratlara hortumlaması da bir tesadüf değildir. Çünkü rantiye ekonomisi ve bürokrat burjuvazi Türkiye ekonomisinin köşe taşlarını oluşturmaktadırlar. Her şeyden önce, Türkiye bankalarının önemli bir kısmı kara para aklama, rant ekonomisini işlevli hale getirme ve faiz giderlerinin hesabını tutma işlevi görüyor. Dolayısıyla bu durum, mevcut üretim ilişkilerinin en çürük yönünü tanımlaması (üretimden kopuk olması) açısından ilgi çekicidir.

Bu olgular toplamından Türkiye'deki ekonomik krizin nedenlerini çözümleyecek olgulara işaret etmiş oluyoruz. Krizin nedenini yalnızca arz-talep çelişkisiyle açıklamaya kalkışırsak, Türkiye'nin yarı-sömürge ekonomik etkilerini tanımlamakta eksik ve yanlış sonuçlara ulaşmış oluruz.

Evet, dünyada genel anlamda bir ekonomik durgunluk (bkz. Ergin Yıldızoğlu, *Cumhuriyet*, 3 Eylül 2001, 'Dünya Ekonomisine Bakış') yaşanmaktadır. Bu durgunluk Türkiye ekonomisine de yansıyor. Fakat bu durum, yalnızca sınırlı bir yansıma olarak kaldı. Çünkü dünyada bir ekonomik durgunluk olsa da kriz boyutunda tüm dünyada kendini hissettiren bir gelişme değildir –ki böyle bir gelişme olmuş olsaydı dünya çapında geniş çaplı bir kriz yaşanmış olurdu. Dolayısıyla mevcut kriz Arjantin, Türkiye gibi birkaç ülkede patlak veren lokal bir durumu tanımlamaktadır. Krizin yaratıcısı IMF-DB ve Türkiye ekonomisinin içsel yapısıdır. IMF, Türkiye-Arjantin gibi ülkeleri yeni modeli için kobay olarak kullanarak, uluslararası mali sermayeye 'yapısal uyum' sağlamasını hedeflemesi krizin bir nedenidir. Uluslararası mali sermayeden gelen 'sıcak para'larla ekonomisini 'ayakta' tutmaya çalışan bir ülkenin bu sıcak paranın aniden dışarı çıkmasıyla Türkiye ekonomisinin düşeceği durumu analiz etmek için bir ekonomist olmak gerekmiyor. Borçlarının faizlerini dahi IMF ve dünya bankasından aldığı paralarla ödeyen ve ekonomisini rantiye üzerine kuran bir ülkenin gerçekliğini doğru bir biçimde analiz etmedik mi, bağrında taşıdığı sınıf çelişkilerine müdahale edecek yöntem ve yolda da önemli yanlışlıklara düşeriz.

UNCTAD (Kalkınma ve Ticaret Örgütü)'nin Eylül 2000 tarihli Asya krizinin değerlendirmesini içeren raporda aşağıdaki saptamalar yer almıştır:

Alternatiflerinin bulunmasına karşı IMF politikalarının uygulanması.

1- Yapısal zayıflıklar faizlerin artmasıyla ağırlaşmıştır.
2- Krizin toplumsal yükü ağır olmuştur.
3- Bölgenin uzun dönemli kalkınması, küresel ve piyasaların hükümranlığına bırakılmıştır.

Hiç kuşkusuz ki, Marksistlerin IMF ve DP politikalarına karşı alternatif politikalar sunma diye bir sorunu olamaz. Ancak yeni demokratik devrim ve sosyalizm programı gibi karşıt programlar sunulur. Diğer tüm "alternatif" politika ve programlar kriz üretmek zorundadır. Çünkü krizler yönetici erkin taktiksel politikalarıyla ilişkili değil, ekonominin içsel yapısıyla ilintilidir. "Yapısal zayıflık" ekonominin emperyalizme bağımlı sarmal ilişkisinin sistem içinde engellenemez zorunlu sonucudur. Yüksek faizler ise, rant ekonomisinin ve "yapısal zayıflığın" yansımasından başka bir şey değildir. Dolayısıyla, bizim gibi emperyalizme göbekten bağımlı ülkelerde ekonomik krizlerin tek bir nedeni yoktur. Rant ekonomisi, arz-talep çelişkisi ve emperyalistlere olan yüksek faizli borçlar, hepsi birbirini besleyen temel faktörlerdir.

Eskişehir Ticaret Odası başkanı Vedat Yücelen: "Sorumsuz ekonomik politikaların ortaya çıkardığı sonuç üretimi değil, rantı hedefliyor. Siyaset rant paylaşımı için kullanılıyor" diyor (*Evrensel*, 7 Haziran 2001). Ekonomi politikalarının üretimi değil de, rantı üretmesi siyasilerin sorumsuz ekonomi politikalarından değil, Türkiye siyasetinin bu üretim ilişkilerine göre şekil almasından ya da bu ekonomik ilişkilerin kendisine uygun siyasal ilişkileri üretmesinden kaynaklıdır. Fakat ETO başkanı rant ekonomisine bir gerçeği göstermiş oluyor. Özellikle de emperyalizme bağımlılık ilişkisi sürdüğü müddetçe krizlerin sarmal ilerleyişi devam edecektir.

Öte yandan da IMF ve Dünya Bankasından %14-15 ile aldıkları yüksek faizli paraların büyük şirketlere %0 ile 4 arası verilen düşük faizli kredilerden milyar dolarların kime gittiği daha net anlaşılıyor. Küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen dolar faiz oranı ise %5'lerden başlıyor. Dolayısıyla emperyalistlerden yüksek faizlerle alınan borçların faizlerinin ödenmesinin dahi halkın cebinden nasıl gittiğini salt bu karşılaştırmalı rakamlarla dahi görebiliyoruz. 150 milyar (anapara) dış borcu ve bu dış borcun her ay ürettiği faizlerinin halkın emeğinin katmerlice sömürülmesiyle karşılandığını düşünürsek, halkın alım gücünün esas olarak sürekli bir biçimde aşağı çekilmekte olduğunu görürüz. Bu anlamda, üretimin gerilemesi ve işsizler ordusunun büyümesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Diğer yandan da, rantiye ekonomisi zaten cılız olan Türkiye ma-

li sermayesini de üretime yönelik yatırımlardan özenle uzak tutmaya itmek zorundadır. Banka sektöründe faize dayalı bir ekonominin oluşması kaçınılmazdır. Bu formülasyondan da anlaşılacağı gibi, tüm ekonomik ilişkiler birbirini dolaylı ya da dolaysız olarak besliyor. İşte, Türkiye krizinin nedenlerinin ana şifresi bunlardır. Keza, emekçi yığınlarının sınıf düşmanları da bunlardır.

b) Ekonominin Yeni Kurtarıcı Jönü ve IMF-DB İlişkileri

Ekonomik krizin patlak vermesinin yanı sıra siyasal krizin derinleşmesi sonucu yönetici erk panik halinde ve ivedi olarak ABD'nin direktifleriyle DB bürokratı Kemal Derviş'i adeta bir kurtarıcı jön olarak ABD'den 'getirmiştir'. Bu durumu yalnızca bürokrat ataması olarak açıklayarak sınırlı bir tanıma gitmek son derece yanlış bir değerlendirme olur. Durum; ABD'nin Kemal Derviş aracılığıyla ekonominin denetimini bizzat kendi eline alarak, emperyalist icraatlarını dolaylı ellerden çıkarıp dolaysızca yönlendirmesidir.

Emperyalistlerle her geçen gün daha da bağımlılık ve kölelik ilişkisi sürdüren iş birlikçilerin çürümüşlüğü ve yolsuzlukları emperyalist efendiler tarafından dahi kaygıyla karşılanmıştır. Emperyalizm için önemli olan, alacak taksitlerinin güvence altında olmasıdır. Bunda bir sorun gördükleri an dolaylı müdahalelerini dolaysız müdahalelere dönüştürüyorlar. Bundan dolayıdır ki, verdikleri yardımı' en iyi şekilde kontrol etmek için IMF artık kendi memurlarını söz konusu olan ülkelere atıyor. Sırf bu gösterge dahi,-krizin ne denli büyük olduğunu, sisteminin çürümüşlüğünü ve emperyalizme kölece bağımlılığın kanıtıdır –ki IMF'nin Arjantin vb. ülkelerde uyguladığı politikalarda benzerlik görünmektedir. Derviş'in misyonu da IMF'nin bugünkü mevcut programını en iyi biçimde uygulayarak ülkenin en kârlı kamu kuruluşlarını emperyalist tekellere pazarlamaktır. Tüm bunlar bağımlılık ilişkilerinin doğal bir sonucudur.

Kemal Derviş sıradan bir bürokrat değildir. ABD'nin yetiştirdiği uzman bir kadrodur. Kemal Derviş, Türkiye'de neo-liberal politikaların ilk hazırlayıcısı ve uygulatıcısıdır. Bu vesileyle, tarihi hafızamızı canlı tutup 1978'lere doğru bir göz attığımızda:

"...Türkiye'nin sanayileşme stratejisinde değişiklik yapmak gerekmektedir. Büyük ölçüde büyük bir dış ticaret açığı ile sanayi sorunun çözmek olanaksızdır. Onun için kimya, temel makine ve imalat, maden işletme gibi ağır sanayilerde gelişme beklemek gerçekçi değildir. Kaynaklar ihracata yönelik bir hafif sanayi dallarına kaydırılmalıdır, ağır sanayiden gelişme beklenmemelidir..." (akt. İlhan Selçuk, *Dünya*, 28 Ağustos 1978).

Sahi, 24 Ocak 1980 kararları hangi direktifleri içeriyor? Tam da üzerine bastığımız, K. Derviş'in DB için hazırladığı 'Türkiye Raporunda' ifade edilen bu 'öneriler' paketini içeriyordu. Derviş'in bu raporda belirttiği 'sanayileşme stratejisi' Keynesci ekonomi-politikalarından neo-liberal ekonomi politikaya geçiştir. Dolaysıyla bugünkü 'kurtarıcı' jönümüz, son 20 yıllık neo-liberal politikaların arkasındaki kadrodur. Bakın bunu Rahmi Koç nasıl ifade ediyor? "Kemal Derviş diye bir arkadaş gönderdiler, Türk Telekom'dan bankalara, Türk Hava Yolları'na kadar tüm yasalar çatır-çatır çıkıyor" (*Cumhuriyet*, 21 Mayıs 2001).

Bu cümlenin Türkçesi, emperyalizm bilfiil Kemal Derviş aracılığı ile tam olarak Türkiye ekonomisini (ve dolaysıyla siyasetindeki) kuşatmayı derinleştiriyor. Tüm önemli KİT'ler emperyalist tekellere ve onların işbirlikçisi bir-kaç büyük kompradora peşkeş çekiliyor.

Yaşanan ekonomik kriz ile birlikte Derviş aracılığıyla ABD ve diğer emperyalistlerin kapısını aşındırma turları başladı. IMF ve özelikle de ABD Hazine Bakanlığı, 8-10 milyar dolar karşılığında 15 günde 15 yasa direktifleriyle Türkiye'yi tam olarak teslim alma politikaları izledi.

c) IMF ve DB'nın Sömürü ve Talan Politikaları

Bakınız, ABD Hazine Bakan yardımcısı Taylor, "Bundan böyle IMF Türkiye'ye uyguladığı gibi gereksindikleri kredileri vermeden önce çaresiz kalan ülkelerden-belirli koşulları kabul etmelerini-isteyecek" sözleriyle IMF'nin bundan sonraki süreçlerde 'çaresiz ülkeleri' tamamen teslim alma modelinin ana hatlarını bu şekilde ifade ediyor. Yani IMF, kendisine 'yeniden yapılandırmanın' ilk kobayı olarak Türkiye gibi 'çaresiz' bir ülkeyi seçiyor. Model, IMF'nin dayattığı ekonomi ve siyasi kararlarının çıkarılması koşuluna uygun olarak para verileceğini vaat ediyor. Tarımı çökerten yasaları, bankalar yasası, Telekom yasası, Ortadoğu vs. politikalarını onaylatacak kararları al (vb. biçiminde uzatabiliriz), karşılığında borç parayı al. İşte, emperyalistlerin yeni politikası bu model üzerine oturuyor. Emperyalistler teslim koşullarını ta baştan 'garanti' altına alıyorlar.

ABD Başkanı Bill Clinton'ın ekonomi danışmanları konseyinin başkanı ve kabine üyesi, Dünya Bankası'nda baş ekonomist olarak görev yapmış Joseph Stiglitz gibi "çok yönlü" bir kişinin itiraflarında IMF'nin bugüne değin izlediği siyaseti ele vermek açısından ibret vericidir.

"Son derece dikkatle bir ülke araştırmasının ardından mutlaka bir yardım siyaseti belirlenir. Ülkenin maliye bakanının eline 'yeniden yapılandırma' anlaşması

tutuşturulur ve dört aşamalı bir program uygulanması talep edilir. Bu aslında kan emicilerin iş başına geçtiği bir ölüm fermanıdır" (*Cumhuriyet*, 28 Mayıs 2001)

Birinci aşama: Özelleştirme ülke ekonomisinin temel taşlarını oluşturan KİT'lerin özelleştirilmesi. Bu işlem yapılırken bürokratların büyük miktarda komisyon alması...

İkinci aşama: "Sıcak para'nın serbestçe dolaşımı; uluslararası mali sermayeye bağımlı ülkelere hiçbir engele takılmadan geri çıkabilir. Bu spekülatif para ilkin dövize ve gayrimenkule yönelir. Bu krizin çıkmasıyla birlikte, Arjantin, Brezilya, G. Kore, Endonezya, Rusya, Türkiye vb. ülkelerde yaşandığı gibi hızlı bir biçimde ülke dışına kaçar. Durum böyle olunca kriz yaşanan bu tür ülkelerin uluslar rezervleri daha da azalıyor. Merkez Bankası kapıya dayanan dış borç faizi karşısında 'çaresiz' bir durumda yeniden emperyalist mali sermaye koridorlarını aşındırarak 'mali bürolarda' para dilenciliğine çıkıyor (Gerçi ülkemizde bu görevi Merkez Bankası yetkilileri yerine Maliye Bakanı, hatta onu da aşarak direk Başbakan yapıyor). IMF ve DB, kaçan 'sıcak para'nın bu ülkelere geri dönmesini sağlamak için faizlerin yeniden yükseltilmesi 'önerisinde' bulunuyor. Yükselen faizler gayrı menkul fiyatlarını daha da aşağı çekiyor. 1997'lerde 20 ile 40 milyar dolar arası fiyat biçilen Türk Telekom, 2 milyar dolara emperyalistlere peşkeş çekiliyor. IMF ve DB, birkaç senelik 'yeniden yapılandırma' programlarıyla bir ülke ekonomisini böyle teslim alıyor. Bu biçimiyle üretici güçler daha da baltalanarak çok ciddi biçimde tahrip ediliyor.

Üçüncü aşama: Pazar fiyatlarının devreye girmesi; su, elektrik, petrol, tekel vb. yapılan zam furyasıyla IMF ve DB'ye olan borçlar halkın cebindeki paralardan karşılanarak halk tam bir sefalet içine itiliyor.

Dördüncü aşama: Dünya Ticaret Örgütü ve DB'nin kurallarını ifade eden "serbest ticaret anlaşması"; Stiglitz: "Asya, Latin Amerika ve Afrika pazarların girmek isteyen, ancak bu üçüncü dünya ülkelerinin tarım ürünlerine karşı kendi üreticilerini bütünüyle koruma altına alan zengin Batı, amacına ulaşmak için gereğinde bu ülkeleri finansal abluka altına almaktan geri kalmayacaktır. "Diyerek, emperyalist solucanların neo-liberal ekonomi politikalarını bağımlı ülkelerde nasıl yaşama geçirdiklerini açıkça itiraf ediyor. Görüldüğü gibi, IMF ve DB'nin neo-liberal politikaları bağımlı ülkeler açısından tam anlamıyla vahşi bir soygun, talan ve teslim alma programlarıyla karakteristiktir. Türk egemenleri, IMF ve DB'nın tüm direktiflerini hiçbir direnç göstermeden yaşama geçiriyorlar, yaşama geçirmek zorundadırlar da. Göbekten bağımlı olmak, oyununun bu şekilde oynanması kuralını da beraberinde getiriyor.

IMF ve DB, bu sömürü ve talan politikalarını yüzüne geçirmiş olduğu 'küreselleşme' postuyla gerçekleştiriyor, 'küreselleşme' safsatalarının ve onların uluslararası mali sermaye kuruluşlarını özellikle de yarı/yeni-sömürge ülkelerde daha sınırsız sermaye ve emtia (ticarete konu olan tüm malların) dolaşımını sağlamanın ideolojik kılıfı olduğunu bir kez daha IMF ve DB'nin Türkiye ilişkileri ile görebiliyoruz. Bu ilişkileri neo-liberalizmin 'küreselleşme' safsatasıyla cilalanması olur, yarın ise yeniden Keynesci ekonomi-politika ya da onun başka versiyonlarıyla olur. Bu çıkarsamalardan sonra emperyalist politikaların Türkiye üzerindeki somut uygulamalarına geçelim.

2) Yeniden Yapılandırma'nın İflası

a) Yeniden Yapılandırma Nedir?

Türk egeme sınıfları 24 Ocak (1980) Kararlarıyla Türkiye'de başlatmış oldukları yeniden yapılandırma programlarını bugüne kadar IMF-DB direktifleri doğrultusunda çeşitli biçimler altında defalarca temcit pilavı gibi ısıtıp kamuoyunun önüne sunmuştur. 'Yeniden yapılandırma' programlarının içeriği hemen hemen aynı kalmakla birlikte, koşullarına uygun olarak emperyalizmin temel çıkarları doğrultusunda devlete ve ekonomiye 'yeniden' sondaj çekilmesinden ibarettir. 1999'lardan sonra ise DSP-ANAP-MHP koalisyon hükümeti açısından 'yeniden yapılandırma' adeta bir şiar oldu. Emperyalizm için yeniden yapılandırma, değişen sürecin koşullarına uygun olarak uluslararası mali sermayenin sömürü ve talan çıkarlarını güvence altına alacak, daha da yoğunlaştıracak yeni-ekonomik-politikaların oluşturulmasıdır (neo-liberal politikalar IMF-DB 'yapısal uyum', 'tarım reformları' vb).

Türkiye açısından ise, IMF ve DB'nin bu politikalarına uyum sağlayacak yapılanmalara (sanayide, tarımda, devlette vb.) gitmektir. Ekonomide 'yeniden yapılandırma' özelleştirmenin önündeki tüm engellerin kaldırılması ve bunun için gerekli 'yasal' düzenlemelerin yapılması; bankaların birkaç kompradorun ve emperyalist sermayenin tekelinde birleştirilmesi, tarımda küçük üreticilerin çöküşü vb. yönelimler içermektedir. Tüm bu politikaların temel içeriği 24 Ocak'tan çıkış alan neo-liberal politikaların tesis edilmesini kapsamaktadır.

b) Ekonomide Yeniden Yapılandırma

Ekonomide 'yeniden yapılandırma' IMF direktifleri doğrultusunda 'döviz kur oranının sabitlenmesi', özelleştirmeye hız vermesi, bankalar yasasında gerekli düzenlemelerin yapılması vb. biçiminde sürerken, 2001 yılının başların-

da patlayan ekonomik krizle birlikte bir anda ekonomi ve siyasette önemli belirsizlikler oluşmuş, döviz kur fiyatları dalgalandırmaya bırakılmıştır. Bu yaşananlar IMF programının bir ayağının güme gitmesi anlamına geliyordu. Bu gelişmeler üzerine IMF'nin yönlendiriciliği ile çok hızlı bir şekilde 'yeni' bir program hazırlandı. Sabit kur oranından serbest kur'a geçildi. TL %40-50 oranında devalüasyona uğradı. Durum böyle olunca, atı alan çoktan Üsküdar'ı geçmişti. Krizin patladığı daha ilk anda, uluslararası spekülatörler ve Türk büyük kompradorları milyarlarca doları kasalarına indirmişlerdi.

1980'lerin başından bu yana IMF ve DB gibi emperyalist kurumlar aracılığı ile yarı-sömürge ülkelere, dış borçların yeniden görüşülmesinin bir koşulu olarak dayatılan 'makro-ekonomik istikrar' ve yapısal uyum programları, ulusal programlarının istikrarsızlaşmasına ve yarı-sömürge ülkelerin ekonomilerinin çökertilmesine yol açmıştır. IMF'nin yarı sömürgelerde uyguladığı klasik politika ilkin dövizin sabit kur oranı üzerine oturtulması yönündedir; fakat daha sonra ani para dalgalanmaları ile sabit kurdan vazgeçilir. IMF destekli devalüasyon tüm gıda maddelerine, ilaçlara, akaryakıta, ulaşıma, iletişime ve tüm kamu hizmetlere ardı arkası kesilmeyen zamları getirir. Dolar bir gecede fırlar, enflasyon yükselir. Tüm bunlar yaşandığı esnada büyük vurguncular yüklü bir biçimde dışarı döviz kaçırmış olurlar. IMF bu seferde hükümetin önüne yeni 'anti-enflasyonist program' koyar. Siz bakmayın programın adının 'anti-enflasyonist' olmasına. Aslında, enflasyonun yüksek olması tüm yerli ve yabancı sömürücülerin beslendiği önemli bir kaynaktır.

Devalüasyon koşullarında en çok karlı çıkanların yanı sıra geniş halk yığınları birkaç gecede tam bir çöküş yaşarlar. Ve bu koşullarda pastayı kapıp götüren büyük sermayenin belli klikleriyken, pastadan pay alamayanlarsa feryat-figan çığlıkları atarlar. Mesela TOBB, demokrasi havarisi kesilerek bir gecede milyarlarca doları Merkez Bankasından çekenlerin isimlerinin kamuoyuna açılmasını istemiştir. Aslında TOBB'un tüm derdi de bu arada, yani pastadan pay almamasından yatıyordu. TÜSİAD içinde birkaç büyük kompradorun ve uluslararası para spekülatörlerinin milyarlarca dolar kasalarına indirmeleri, TOBB'u harekete geçiren tek unsur değil elbette; ama en önemli unsurlardan biri idi. TOBB içinde örgütlü olan küçük ve orta dereceli işletmelerde, yaşanan ekonomik krizle birlikte üretim ve arzlarının neredeyse durma noktasına gelmesi TOBB'un hükümetten desteği çekmesinin en önemli nedenlerden biriydi. Tüm bu yaşananlar üzerine TOBB, 'devlette', 'siyasette' ve 'ekonomide' yeniden yapılandırmanın bir an önce yaşama geçi-

rilmesini ve devletin şeffaflaşmasını istedi. Keza aynı biçimde TUSİAD'ta bol bol demokrasi havarisi kesilerek ekonomi de ve devlette 'yeniden yapılandırma' gerektiği üzerine vurguda bulunuyordu. Her şeyden önce hükümetin kitleler nezdinde teşhir olması ve gözden geçmesi gibi faktörler TUSİAD'ın hükümete olan desteğini kerhen desteğe çevirmesine ön ayak olmuştur.

"Yeniden yapılandırmanın ABD ve AB emperyalizminin temel çıkarlarına uygun olarak ekonominin ve devletin günün sömürü koşullarına göre şekillendirilmesi olduğunu ana halkalarıyla ortaya koyduktan sonra meseleye daha yakın plana alarak incelemeyi sürdürelim.

c) Bankalar Yasası ve Özelleştirme

En sıradan bir insana bıkkınlık verircesine ikide bir dillendirilen 'yeniden yapılandırma' programlarının; emperyalistlerin ve egemenlerin daha çok sömürü ve talan yasalarının çıkarılmasını istemesinden başka bir şey ifade etmiyor. 11 Mayıs'ta çıkarılan Bankalar Yasasıyla Emlak Bank, Halk Bankası gibi kamu bankalarının tasfiye edilmesiyle birlikte Ziraat Bankası çatısı altında birleştirilerek, bir taşla iki kuş vurulmuş olunacak.

1- Bankalar tekelleşerek özellikle uluslararası büyük bankaların önü açılmış olacak. Keza aynı şey özel teşebbüse ait finans (banka) kurumlarının tasfiyesi içinde geçerlidir.

2- Önemli ihtisas alanlarına hitap eden bu bankaların tasfiyesiyle, en başta küçük üreticiler gibi kredi ihtiyacı alanlarını düşük faizlerle kredi çekmelerinin önü de kapanmış olacak.

Bankalar kanunuyla Merkez Bankası'nın para miktarları üzerindeki kontrolünün yitirilmesi hedeflenmektedir. Faiz oranları "serbest piyasa'da ticari bankalar tarafından belirleniyor. Böylece tarım, küçük ve orta dereceli işletmelere "ayrıcalıklı" kredi verilmesi işlemi son buluyor. Tam bu süreçte "tahkim yasasının" yasallaşmış olması da tesadüf değildir. İşin özü daha net fotoğraflarla ortaya çıkıyor. Emperyalist mali sermayenin azami kâr ve talanını tabi olunacak en elverişli koşullar yaratılmış olunuyor.

"Ekonomik yeniden yapılandırma" programıyla birlikte ekonominin kilit taşlarını oluşturan tüm KİT'ler özelleştirme kapsamına dâhil edilmişlerdir.

Bor madenleri de bu çerçevede özelleştirme kapsamındadır. Fakat duyarlı kamuoyunun bor madenlerinin özelleştirmesine karşı artan tepkileri vesilesiyle şimdilik geri adım atmış olan egemenler, yarın uygun koşullar oluştuğunda

1 trilyon dolarlık bor madenlerinin emperyalist tekellere peşkeş çekilmesini yeniden gündeme getireceklerdir. Ama KİT'lerin uluslararası mali sermayeye peşkeş çekilmesi demek, ekonomideki en önemli köşetaşlarını uluslararası mali sermayenin denetimine geçmesi demektir. Böylelikle ara-sıra emperyalistlere yönelik ortaya çıkan 'küçük' siyasal dirençlerde kırılmış olunacak (Tüm bu talan ve sömürü yasaları arka arkaya çıkarken yeniden yapılandırmanın en önemli ayaklarından biri olan F tipi hapishanelerin özellikle de bu dönemde yaşama niçin geçirildiği daha bir çıplak gözle görülebilir. Bunu bir anekdot olarak düşelim).

Tüm bu yalın gerçeklere rağmen TUSİAD halen kriz çığırtkanlığı yapmaktan geri durmuyor. Çünkü ne kadar çok kriz çığırtkanlığı yapılırsa o kadar çok sömürü ve talan yasası daha ivedi bir biçimde çıkarılıyor. Fakat bu çığırtkanlık aynı zamanda "reel sektörün canlandırılması" talebini de yansıtıyor. Yani kompradorların kriz meselesiyle durgun olan üretimlerinin yeniden üretime geçmesi dolaysıyla, acentelerinin ve satış bürolarının pazara ürün sunabilmesini, kısacası talebe yönelik canlanmanın gerçekleşmesini istiyorlar. Çünkü bu kriz ile birlikte üretimin %30'lara yakın düşmesi söz konusu. Bu durum, bir süre daha geniş çaplı durgunluğa geçiş anlamına gelir ki, egemenler birçok açıklamalarında açığa çıktığı biçimiyle görüleceği gibi şimdiden telaşa düşmüş durumda –ki kulislerde sık sık daha büyük bir krizin kapıda olduğunu ince mesajlarla kamuoyuna yansıtmaktalar. Bu vesileyle TUSİAD, IMF ve Derviş'in 'yeniden yapılandırma' programına kayıtsız, koşulsuz destek verilmesi yönünde hükümete periyodik uyarılarda bulunmakta.

Tarımda

IMF ve Dünya Bankası'nın "yeniden yapılandırma programının en önemli ayaklarından birini de tarımın çökertilmesi ve bu doğrultuda özellikle de küçük üreticiyi ezme programı oluşturmaktadır.

Dünya Bankası'nın tarımı yeniden yapılandırması projesi yeni değildir. 1997'lere dayanmaktadır. Bu programın özü, tarım sübvansiyonunun kaldırılmasını, emperyalist ülkelerdeki tarım ürünü fazlalarının Türkiye'ye ihracı için hububat, pamuk, tütün, fındık üretiminde daralmaya gidilmesini ve buğday, tütün, pamuk vb. ürün taban fiyatlarının köylülüğün yıllık üretim masraflarını dahi karşılayamayacak bir düzeyde tutturulmasını kapsamaktadır –ki en son buğdaya verilen taban fiyat, üreticileri üretim yapmaz ve geçimlerini sağlayamaz duruma getirmiştir.

Dünya Bankası tarıma verilen sübvansiyonun kaldırılmasını istiyor. 1997'de "tarımda reform ve yeniden yapılandırma taslağı" şeklinde hazırlanan DB programı 1998'den bu yana parça parça uygulamaya sokuldu. 2002 yılında gübre sübvansiyonunun kaldırılmasını 2004 yılında ise tüm sübvansiyonların sona erdirilmesi hedeflenmektedir.

Emperyalist devletlerin kendi çiftçilerine vermiş oldukları sübvansiyon oranı %30-40 arasındadır. Türkiye'nin ise çok cüzi miktardadır. Ve ileriki tarihlerde de tamamen kaldırılacaktır. Dolayısıyla Türkiye tarım üreticilerinin AB ve ABD'nin tarım üreticileri ile rekabet etmesi imkânsızdır. Diğer yanda da Ziraat Bankası'nın üreticilere düşük faizlerle vermiş olduğu kredi bankaların yüksek faiz oranlarına çekilecektir. Bu durumda da üreticiler, tamamen büyük banka tüccar ve tefeci ağına itiliyor. Ankara gibi bir başkent şehrinin tarım bölgelerinde köylülüğün %55-60 gibi büyük bir oranı "gayri resmi ilişkilerden yani tefecilerden yüksek faizlerle borçlanıyor –ki DB'nin 'tarım programının' tamamen yaşama geçirilmesiyle birlikte bu oranın daha da yukarılara çıkması kaçınılmazdır.

Dünya Bankası'nın "tarımsal reform uygulama projeleri" adını taşıyan ve tarım üreticileri açısından tam bir talan anlamına gelen bu proje kapsamında Türkiye'ye verilecek 600 milyon dolarlık kredinin ilk dilimini oluşturan 397 milyon dolarının 116 milyon dolarlık bölümü Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri'nin "yeniden yapılandırılmasında" kullanılacak. DB, "alternatif ürün ve ürünü planlama" ("çiftçi ürün değişim programı") ile tütün, pamuk, fındık, hububat vb. ekim alanlarının daralmasını öngörüyor.

İşte, emperyalizmin tarımı çökertme programının özünü bu biçimde açıklayabiliriz. Hangi bölge de, ne kadar üretim yapılacağına artık IMF ve DB karar verecek. Bu emperyalist yağma programı Türkiye-Kuzey Kürdistan köylülerinin üretimine yönelik açık bir kotadır. Bu kota, çiftçilerin üretim yapamaz duruma gelmesi anlamını taşıyor. Kıt kanat üretim yapanlar ise, emperyalist ülkelerin çiftçileriyle (sübvansiyon çelişkisinden dolayı) rekabet edemeyecek duruma geldiği için ürünlerini çok ucuza büyük tüccarlara vermek durumunda kalacaklardır. Türkiye ise dolar üzerinden emperyalist ülkelerden tarım ürünlerini ithal edeceğinden dolayı, tarım üreticileri ve emekçiler üzerindeki yük katlanmaz hale gelecektir. Bugünkü koşullarda buğday üreticilerine verilen taban fiyat oranı ise gelecekteki sömürü ve talan uygulamalarının da ipucunu vermektedir. Görüldüğü gibi, emperyalistlerin eliyle tarım tamamıyla çöküşe uğramaktadır. Tarım alanlarının daraltılması, toprağın ve tütün sanayinin özelleştirilmesi bir yandan tarımı çökertmeyi hedeflerken diğer yandan

da "borç servisi hedefine de" hizmet etmektedir. Yani Türkiye, emperyalistlere olan borçlarını bu talan ve peşkeş politikalarıyla ödemeyi tasarlamaktadır.

Ekonomide "yeniden yapılandırma" programları üçlü bir karaktere sahiptir. *Sanayinin, tarımın ve hizmet sektörlerinin (KİT'lerin) yağmalanmasına ve peşkeşini kapsamaktadır* (ve Türkiye'ye verilen borçların garanti altına alınmasını içermektedir). Emperyalistler için her şeyden daha çok önemli olan şey, yarı-sömürgelerin kendisine olan borçlarının bir biçimiyle teminat altına alınmasıdır. Emperyalistler açısından alacaklarının teminatı yukarıda ifade ettiğimiz politikalarda cisimleşerek şekil alıyor. Bu tarım politikaları dahi gelecekte daha büyük krizlerin kapıda olduğunun göstergesidir. Türkiye ekonomisinin tefeci-rantiyeci karakteri her geçen gün daha da derinleşirken, tarımdaki tefeci ilişkiler önümüzdeki süreçlerde köylünün geniş kesimine daha da çok vahşi biçimde kene gibi yapışacaktır. Ekonomiye (sanayi, tarım, bankalar, ticaret vb.) damgasını vuran tefeci-rantiyeci ilişkiler ve dış borç yükü ve bu yükün getirdiği faizler Türkiye'nin gelir dağılımındaki uçurumu derinleştirirken ekonomideki durgunluğu da yaygınlaştıracaktır. Bu durgunluk, sarmal bir biçimde banka ve tefeci faiz oranlarını daha da yukarı çekecektir. Üretimden kopuk binlerce, yüz binlerce yedek işçiler ordusunun da oluşması vb. ilişkiler toplamı ile Türkiye ekonomisi adeta çürüyen bir duvarı andırıyor.

3) Siyasetin ve Devletin "Yeniden Yapılandırılması"

a) Siyasette ve Devlette

"Yeniden yapılandırma programının" en önemli ayaklarından birini de yenidünya konjonktürüne uygun olarak "devletin ve siyasetin yeniden yapılandırılması" oluşturuyor. Ekonomide olduğu gibi, siyasetin ve devletin "yeniden yapılandırılması" çeşitli dönemlerde çeşitli biçimler almıştır. Ulusal hareketin devrimci dinamiklerinin henüz tasfiye edilmediği, gerilla savaşının yükselişe geçtiği dönemde devlet bütün kurumlarıyla, Kürt Ulusal Mücadelesi ve sosyal kurtuluş mücadelesine tasfiyesini ve kabul edilebilir bir düzeyde tutmayı hedefleyecek bir şekilde yapılandırılmıştır. Bu biçimde bir "yapılandırma" esas olarak Kürt devrimci dinamiklere karşı olmakla birlikte devrimci-komünist harekete çok yönlü, bütünlüklü politika ve kurumları içeriyordu. Ve esas olarak hâkim sınıf çıkarlarına hizmet eden bir politik sürecin tanımıydı. Bu süreci düşük yoğunluklu savaş konsepti (DYSK), düşük yoğunluklu savaş stratejisi (DYSS) olarak tanımlıyoruz.

Bugün gelinen aşamada ise uluslar ve uluslararası konjonktür, değişen koşullara uygun olarak farklı bir biçim almış durumda. Bu süreç, PKK'nin tasfiye edilmesine ve emperyalistlerin Ortadoğu, Kafkaslar ve Balkanlar'da Türkiye'ye biçtikleri role uygun olarak işletiliyor. Bu sürecin nasıl işlediğini yakın plana alarak emperyalistlerin (esas olarak ABD emperyalizminin) Türkiye'ye biçtikleri misyonu ve egemen sınıfların hangi ihtiyacın ürünü olarak "yeniden yapılandırılması" istediklerini inceleyelim.

Hâkim sınıfların son MGK toplantılarında ve ağustos ayında askerlerin devir teslim törenlerinde yaptıkları konuşmalarda "devletin yeniden yapılandırılmasında yeni bir anlayış doğrultusunda şekillendiklerine tanık olmaktayız. "Stratejik Güvenlik Anlayışı" olarak ifade ettikleri bu anlayışı Orgeneral Cumhur Asparuk şöyle ifade ediyor: "Güvenlik kavramı geçmiştekinden farklı algılanmaya başlanmış, ülke topraklarının dış tehditlere karşı fiziksel savunmasına yönelik askeri tepkilerin yanında, ekonomik, teknolojik, siyasi ve sosyal menfaatler ile devletin temel değerlerinin iç ve dış tehditlere karşı korunması ve kollanması da önem kazanmıştır.

Soğuk savaş sonrası Batıya yönelik tehdidin kalkması üzerine, sınırların korunmasına dayalı savunma anlayışı terk edilmiş, bunun yerine; sınırların ötesindeki menfaatlerin korunması ve olumsuz gelişmelerin ülkeye zarar vermeden yerinden çözümlenmesine dayanan *stratejik güvenlik anlayışına* yönelmiştir. Buna karşılık Türkiye'nin etnik, ideolojik ve tarihi emellerinden kaynaklanan sorunlar, çatışma ve istikrarsızlıklar içeren bir coğrafyanın içinde yer alması, 21. yüzyılın Batıya sağladığı barış ortamının nimetlerinden yeteri kadar yararlanmamasına neden olmaktadır" (23 Ağustos 2001, *Cumhuriyet*, s. 9).

İşte bu anlayış doğrultusunda TC devleti emperyalistlerin Ortadoğu, Kafkaslar ve Balkanlar'da vurucu gücü olarak konumlandırılıyor. TC devleti emperyalistlerin isteklerine göre yeniden yapılandırılıyor. Özellikle Kürt Ulusal Hareketi'nin devrimci dinamiklerinin tasfiye edilmesinde, emperyalistler ve onların yerli işbirlikçileri açısından hiç de küçümsenmeyecek başarılar elde edilmiştir. Ulusal hareket kontrol edilebilir bir düzeye çekilmiştir. Bu emperyalizm ve egemenlerin bir başarısı sonucu elde edilen bir durum değil. Esas olarak PKK'nin kendi ideolojik-politik duruşunun ve bu duruşun bir ifadesi olarak da emperyalizmin koridorlarında siyasal 'çözüm' arayarak tekelci devletlerden medet ummanın zorunlu bir durağıdır. Tam da bu durak da, ortaya yeni koşullar çıkmasıyla birlikte AB Türkiye ilişkilerinde 'değişiklikler 'yaşanmaya başlandı. AB, Türkiye'ye aday üyelik statüsü verecek ('Kopenhag

Kriterleri') diye bilinen 'ev ödevlerini' kamuoyuna deklere etti. 'Kopenhag Kriterleri' birçok İslamcı ve liberal-Kemalist kesim tarafından 'demokrasiye geçiş', 'özgürlük', 'insan haklarının yerleşmesi' olarak ele alındı. Ve Türkiye'nin AB'ne entegrasyonu alkışlar içinde desteklendi, fakat Türkiye'nin AB aday üyeliğinde iki yıl gibi zaman dilimi geçmesine rağmen, devletin yapısında en küçük bir değişiklik (demokratikleşme vb.) olmaması aydınlar ve toplumun özellikle de yaşanan ekonomik krizlerle birlikte patronlar kulübü TÜSİAD bile tepki göstermiştir. TÜSİAD ve TOBB ekonomik krizlerin sebeplerini, '*demokratikleşememek*' ve *siyasetin tıkanmış gözeneklerinin açılmamış olması* biçiminde değerlendirdi. Yine tüm bu süreçte TÜSİAD 'Türkiye Demokratikleşme Perspektifleri ve AB Kopenhag Kriterleri Görüşler ve Öneriler' başlıkla bir rapor hazırlattı ve yayınladı.

TUSİAD genel başkanı Tuncay Özilhan: "Yeniden yapılandırma dönemi içine gireceksek, bunun siyasi yapıların köklü dönüşümünü de kapsayacak şekilde ele alınması kaçınılmazdır" demiştir. Aslanda TÜSİAD'ın bu açıklamaları hiç de "yeni" değildir. Bundan önce de TUSİAD çeşitli demeç ve raporlarında benzer şeyler ifade etmiştir. Demek oluyor ve açıkça itiraf ediliyor ki, bugüne kadarki "yeniden yapılandırma" söyleminin içi boş çıkmış ve bu söylemin pratik uygulaması başarısızlığa uğramıştır –ki Özilhan'ın "yeniden yapılanma dönemi içine gireceksek" söylemi bunu kanıtlıyor.

TUSİAD, "siyasi istikrar için, siyasetin yeniden yapılandırılması" gerekliliğini ve siyasi partilerin yasasının değiştirilmesi, idam cezasının kaldırılması, düşünce özgürlüğünün önündeki sınırlamaların gözden geçirilmesi, MGK'da sivil üye sayısının arttırılması, "anayasadaki dil yasaklarının ve mevzuattaki sınırlamaların kaldırılması" gibi bir dizi 'demokratik' açılımdan söz ediyor. TÜSİAD-ın bu raporuna ise aydınlar başta olmak üzere, birçok kesim alkış tutuyor ve TUSİAD'ın arkasında yedekleniyorlar. Toplumun demokrasi ve özgürlük istemelerini ve bu istemler doğrultusunda dillendirdikleri tepkileri egemenler kendi yedeklerine alarak toplumun geniş kesimlerine "demokrasi ve özgürlüğü bu ülkeye getireceksek, onu da biz getiririz" mesajı veriyorlar. Kısacası Sabancı'nın medyatik bir biçimde başlatmış olduğu "aydınlık için" gerçekleştirilen protesto eylemlerindeki anlayışı bugün değişik versiyonlarıyla yeniden piyasaya sürülüyor. İşte bu politika, devletin 80 yıllık politikalarının hangi hile ve senaryolar üzerine tesis edildiğinin göstergesidir. "Bu ülkeye komünizm gelecekse de biz getiririz", "demokrasi ve özgürlükleri biz veririz" diyerek kitleleri özgürlük, demokrasi ve sosyalizm taleplerini bu politikayla kendisine yedekleyen bir

egemen sınıf ve devlet geleneği ve anlayışıdır söz konusu olan. Türkiye'de "yeniden yapılandırma" sürecinin yalnızla demagojik bir söylem olduğunu açıklamak, sorunun yalnızca görünen bir yüzünü ortaya koyarak sınırlamaktır.

TUSİAD'ın raporundan sora Anayasa'nın "değiştirilmesi" çalışmalarının aynı günlere denk gelerek hız kazanması elbette bir tesadüf değildi. Anayasa'da değişecek mevzuatların, demokratikleşme ile özgürlüklerle hiçbir ilişkisi yoktur. Seçme yaşı düşürülüp, "siyasi partiler yasası" değiştiriliyor, MGK Adalet Bakanlığı'nın da temsil edilerek sivil üye sayısının artırılması gibi "değişiklikler" öngörülüyor. Tüm bu değişiklikler "devletin ve siyasetin yeniden yapılandırılması" projesinin özüdür. İşte bu, düşük yoğunluklu demokrasi (DYD) projesidir. Bizi ilgilendiren yönü de, bu vitrinin iyi anlaşılması ve "yeniden yapılandırmanın" DYD'de cisimleşiyor olmasıdır.

b) Siyasi Partiler Yasasında

Siyasi partiler yasasında yapılacak değişikliklerle partilerin baraja takılma oranının %5'e çekilmesi hesaplanmaktadır. Egemen sınıflar bu değişiklikle 'siyasetteki tıkanıklığın önünü açma'yı hedeflemektedir. Parlamentodaki partilerin kitleler nezdinde uğramış olduğu prestij ve güven kaybı bu partilerin oy oranını %9'lara, hatta daha aşağılara düşürmüştür. Dolayısıyla koalisyonu oluşturan partilerin bile parlamentoya %10 barajla girmesi olabildiğine zorlaşmıştır. Bu değişiklik, parlamento'daki partileri 'kurtarma' operasyonudur.

Diğer yandan da, parlamentodaki partilerin itibar kaybı ve kitlelerin bu partilere olan güvensizliğinin artması, egemen sınıfları yeni arayışlar içine sokmuştur. TOBB ve TUSİAD bu konuda sık sık çağrılar yapıyor, "yeni" oluşumların önünü açacak mesajlar veriyor. TUSİAD başkanı T. Özilhan, "Yeni siyasal oluşumlar var. Biz sorunları ne kadar çok konuşursak ve yeni siyasal oluşumlara destek olursak Türkiye kuyudan o kadar erken çıkar" beyanı, yeni oluşumların faaliyetlerini hızlandırdı. Derviş'in, İnönü'nün, Erdoğan'ın ısıtılması bu yüzden.

Devamla, "yeniden yapılandırma" programının Kürt sorunuyla da birebir ilişkisinden söz etmemiz gerekiyor. Kürt dinamiğinin daha çok sistem içine çekilerek emperyalizmden istemleriyle de örtüşecek biçimde, bu sorunu "çözüm'e bağlamak istiyorlar. PKK'nin, dolaysıyla HADEP'in daha çok evcilleştirilmesi, Kürtçe dilinin sınırlı bir biçimde serbest bırakılması, bu planların dâhilindedir. Dolaysıyla, yüzde 5 barajı HADEP'in parlamentoya girmesine hizmet edecektir. Ancak, Ordu bürokrasini bu sürecin dışında düşünmemek gerekiyor. Bürokrat burjuvazinin Kemalist kanadı planlamalara ayak da dire-

yebilir. Keza bu minvalde, ordu ile hükümet arasında görüş farklılıkların olma olasılığı kuvvetle muhtemeldir.

Bu çözümlemede de görüldüğü gibi, 'yeniden yapılandırma', Kopenhag Kriterleri vs. mevcut devlet yapısının tasfiyesi değil, bilakis TC'ye ulusal ve uluslararası arenada daha çok nefes aldıracak ve hamle yapma olanakları sunacak, sistemin kendi gediklerini onaran politikaların yaşama geçirilmesini ifade eden Düşük Yoğunluklu Demokrasi'dir. DYD, faşizmin bir devlet biçimi olduğu ülkelerde gelişecek devrimci komünist hareketi boğmak için geliştirilen Düşük Yoğunluklu Savaş Stratejisi'nin 'demokrasi' ayağıdır. Yani DYS'nin vitrinidir.

c) Yeniden Yapılandırmada ABD ve AB'nin rolü nedir?

Burada temel sorun, "yeniden yapılandırmanın" hangi emperyalist devletlerin denetiminde gerçekleşeceğidir. ABD mi, AB mi bu sürece damgasını vuracak? Emperyalizmin demokrasi ihraç etmediğine göre, ihraç edeceği tek şey daha çok bağımlılık ilişkisi ve bu ilişkinin üst yapısal vitrininin makyajlanmasıdır. Bu makyajı ABD'nin mi, yoksa AB'nin mi yapacağı sorunu çözülmemiş gibi görünse de, gerçekte ABD'nin Türkiye üzerindeki hâkimiyeti su götürmez bir gerçekliktir. Mesela, Kürt sorununda 'siyasal çözüm' amacıyla AB Kürtçe dil, kültür vb. hamleler yaparak politikalar geliştiriyor. ABD ise yalnızca Kürtçe dilinin serbest bırakılmasını Türkiye'nin önüne bir ödev olarak koyuyor. Kürt sorununda; Türk egemen sınıfın çıkarları ABD ile esas olarak uyuşuyor (ABD'nin Irak Kürdistan'ı planlarına karşı, Türkiye serzenişten öteye hiçbir tepki vermiyor/veremez de. Bu durum, efendi uşak ilişkisinin bir gereğidir.

Demek oluyor ki, AB'ye giriş kriterleri ABD ve AB arasındaki mücadelenin yansıması şeklinde sürüyor. Peki, ABD Türkiye'nin AB üyeliğine karşı mı? Hayır! İngiltere'nin AB'deki (Truva atı olma) rolü ABD için ne ifade ediyorsa, Türkiye'nin AB içinde benzer bir rol üstlenmesi de (benzer diyoruz çünkü İngiltere ile Türkiye'yi benzer kefeye koymuyoruz. İngiltere G8'ler içinde yer alan emperyalist bir devlettir. Türkiye ise yarı-sömürge kapitalist bir ülkedir. Benzerlik, AB'nin siyasal etkinliğini zayıflatmaktan böl, parçala, yönet perspektifinden kaynaklanmaktadır). ABD'nin ekonomik-siyasal çıkarları açısından benzer şeyler ifade edecektir. ABD'nin Türkiye aracılığıyla AB'yi kontrol etmesi ya da kendi çıkarlarına ters düşecek politikaları bozması, ABD'nin böl, parçala, yönet yöntemine uygun düşmektedir. AB ise Türkiye'yi kendi fonksiyonlarına ayak uyduracak düzeye getirmek istiyor. Bunun yolu, Türkiye üzerindeki ABD etkisinin zayıflatılmasından geçer.

Görüldüğü gibi, ABD ile AB arasındaki rekabet birbirlerinin hamlelerini boşa çıkarma biçimine bürünerek devam ediyor. Türkiye'nin işbirlikçi aydınları ise 'küreselleşme' demagojisine paralel olarak Türkiye'nin AB'ye girmesini 'demokrasi', 'özgürlük', 'ekonomi de büyüme' kavramları üzerine oturtmaya çalışıyorlar.

AB-Türkiye ilişkilerini doğru bir çerçeve içine oturtmak zorundayız. Bu doğru çerçeveyi bulamazsak yanlış saptamalara gideriz. AB emperyalistlerinin gelişmiş sanayi ve güçlü mali sermayesi ile Türkiye ekonomisinin mukayese edilmesi en azından şimdiki konjonktür ve gerçeklikte imkansızdır. Bu gerçeği egemen sınıflar da biliyor. Egemen sınıfların esas istemi, AB emperyalistlerinin mali sermayesi altına girmektir. Böylelikle egemenler daha kolay bir şekilde AB'den de mali 'destek' koparabilecekler.

AB açısından ise Türkiye'yi kendi bünyelerine almaları (bu zaten tartışmalı bir mesele, alacaklarına dair derin kuşkular da söz konusu) Türkiye'nin daha açık AB'nin denetimine girmesi, yeraltı ve yerüstü kaynaklarının kendilerine sunulmasında azami kâr için daha fazla ayrıcalıkla konuma gelmesi ve Türkiye üzerinden Ortadoğu ve özellikle de Kafkaslara açılmanın olanaklarının yaratılması anlamına geliyor. "Devletin yeniden yapılandırılması" planları, ulusal ve uluslararası konjonktürün dolaylı ya da dolaysız ilişkililerinin yansımasıdır. Dolaysıyla DYD'yi bu çerçeveye oturtmak zorundayız. Fakat süreç tamamlanmış değil, hatta sürecin nasıl bir hat izleyeceği yine bu konjonktürel (PKK, AB, ABD vb.) durumunda gelişmelere bağlı olacaktır.

4) Kafkaslarda Cirit Atan Emperyalistler ve Pinpon Topları

Kafkasya'da bulunan zengin petrol yatakları ve diğer hammadde kaynakları emperyalistlerin bu bölgedeki ayak oyunlarına ve rekabete hız vermiş durumda. Türkiye bu bölgede kavşak ülke olma vesilesiyle kendisine biçilen "kanat ülke" olma rolünü en iyi biçimde oynamaya çalışıyor. Rusya ve Kafkas petrollerinin (enerji koridorlarının) geçiş güzergâhının Türkiye olması, her halükarda Türkiye'yi de bu bölgede oynanan oyunların bir parçası haline getiriyor. Bu çerçevede ön plana çıkan projeler, Rusya'nın Türkiye ile geliştirdiği "Mavi Akım" hattı ile ABD'nin Bakû-Ceyhan projesidir. Burada dikkatimizi yoğunlaştırmamız gereken nokta, "Mavi Akım Projesi"yle Trans Gaspien Project'in (Hazar Ötesi Doğalgaz Projesi) birbiriyle bağlaşık olmamaları ve birbirini tasfiye etmenin başlı başına birer öznesi durumunda olmalarıdır.

Bu bölgedeki çelişkileri yalnızca doğalgaz ve petrol satışı üzerine sınırlandırırsak, çelişkilerin yalnızca bir kısmını görmüş oluruz. Dolaysıyla her iki

projede yalnızca Türkiye'nin petrol ihtiyacını karşılaması ve Türkiye üzerinden başka devletlere petrol satışıyla sınırlı değil; Kafkaslarda, dolaysıyla Asya'da ve bunlara paralel olarak Ortadoğu'da hangi emperyalist devletin/devletlerin denetim kurması sorununu içermektedir. Bir yandan Rusya'nın "Mavi Akım" projesiyle ABD'yi Kafkaslarda ekarte etme politikası, diğer yanda ise, ABD'nin Bakû-Ceyhan projesi aracılığıyla Rusya'nın Kafkasya üzerindeki etkisini zayıflatma ve Hazar petrollerinin İngiltere ile birlikte tek hâkimi olma politikası. Her iki projede stratejik bir yönelime sahiptir.

Türkiye'nin Türkmenistan üzerinden değil de Rusya üzerinden doğal gaz ithal etmesi (bu, Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacını %70'ini Rusya'dan karşılaması demektir). Türkiye'nin %70 doğal gazla Rusya'ya bağımlı hale gelmesi demektir. Bu proje ve ondan öncesi gelişen ticari ilişkiler, Türkiye'de bir ulus lobisi yaratmıştır. Bu lobinin ekonomik temsilcilerinden biri Rus Gazprom şirketi ortağı Tuncay Haznedaroğlu ve siyasal temsilcisi olarak da Mesut Yılmaz ön plana çıkmaktadır. Aslında bu lobi, Avrupacı kanadın Rusya ile ittifak politikalarının bir ürünüdür. 1999 yılında Başbakan olan Mesut Yılmaz ile dönemin Rusya Başbakanı V. Çernomidin tarafından 3 milyar dolarlık projeyi imzalamıştı. Bu projeye karşılık ABD, Türkmenistan üzerinden Türkiye'nin doğalgaz ihtiyacını karşılamak istiyordu. Fakat Rusya'nın Mavi Akım Projesi dâhilinde, boru hattını Karadeniz'den Samsun Limanına kadar döşemeyi vaat etmesi, bu projenin arkasındaki Rus lobisini güçlendirdi. Dolayısıyla, Türkmenistan doğalgazı kuyuda kalmaya devam edecek mi, sorusuna verilecek yanıt Mavi Akım Projesini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Türkmenistan doğal gazının kuyuda kalması Türkmenistan egemen sınıflarının pek işine gelmeyeceğine göre, bir şekilde doğal gazını satması gerekecek. Türkmenistan doğal gazı Ermenistan üzerinden (Türkiye ile Ermenistan arasındaki ihtilaflardan dolayı) Türkiye'ye taşıma durumu olmayacağına göre, geriye Türkmenistan gazının Mavi Akım Projesi'ne (boru hattına) dâhil edilmesi alternatifi kalıyor. Rusya'nın hedefi de bu zaten. Yani Türkmenistan doğal gazını Mavi Akım Projesi boru hattına bağlayarak Türkiye üzerinden başka ülkelere ihraç etmek istiyor. Böyle bir gelişme ABD'nin Kafkaslar üzerindeki etkisinin zayıflaması anlamına gelir. Türk ordusu üzerinde önemli oranda ABD'nin etkisini düşünürsek, ordunun başından beri bu projeye karşı olduğunu vurgulayabiliriz. NewYork Times'da Douglun Frantz imzalı bir yazıda bir Türk diplomatının "ordu ve dışişleri Rusya gazına bağımlılığın artırılması konusunda çekincelere sahiptir". Açıklaması ordunun Mavi Akım Projesi'ne açıkça karşı olduğunu gösteriyor.

Bu yaklaşım kendini, 'Beyaz Enerji Operasyonu' ve ardından da yeniden Mavi Akım'ın gündemleşmesine yansıttı. ABD ve ordu (Sadettin Tantan'ı öne sürerek) ANAP'a karşı Mavi Akım Projesi'ni kullanarak bir 'yıpratma kampanyası' başlattılar. Enerji Bakanı Cumhur Ersümer'in istifa ettirilmesi bunun bir sonucuydu. Fakat bu kampanya ANAP'ın (Rusya'nın desteğini arkasına alarak) karşı atağıyla etkisizleştirildi. Birkaç üst düzey askeri yetkili pasif görevlere verildi. Beyaz Enerji Operasyonundan yargılanan birçok bürokrat serbest bırakıldı. Talat Şalk etkisizleştirildi ve ardından Tantan tasfiye edildi. Bu gelişmeler, M. Yılmaz'ın arkasındaki gücün etkisinin bir sonucuydu. Keza, Türkiye'de hassas dengeler üzerine kurulu olan siyasetin ANAP'ın avantajına bir hamle yapma olanağı sağlamış olmasında önemli bir rolü olmuştur.

Tüm bu gelişmeler yaşanırken ABD'nin en büyük gazetelerinden New York Times, Mavi Akım Projesi'nin "Amerikan hükümetinin dünyanın stratejik bölgelerinden birinde Rusya'nın etkisini azaltmayı hedeflerken çabalarını sonuçsuz bıraktığını", yazarak Kafkasya'daki petrol mücadelesinin perde arkasını bir biçimi ile açıklamış oldu. Buna karşılık haziran ayında ABD parlamentosunda Bakû-Ceyhan petrol hattının Ermenistan üzerinden geçirilmesi önerisiyle Türkmenistan doğal gazının Bakû-Ceyhan boru hattına bağlanması koşulları yaratılarak Mavi Akım etkisizleştirilmeye çalışılıyor. Bu gelişmelere karşılık merkezi Washington'da bulunan "Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi'nden Zeyna Boran, "Rus politikasının hazirandan başlayarak nakliye ağları üzerindeki denetimini korumak ve attırmak" olduğuna dair açıklama yaptıktan sonra Türkiye'nin Azerbaycan'daki yeni bir yataktan gaz alma kararının, ABD'yi memnun ettiğine vurguda bulundu. Türkiye'nin bu politikasının anlamı, ABD'nin tepkisini yumuşatmak ve Rusya'nın etkinliğini yine bu tepki üzerine dengelemektir. Mavi Akım gibi önemi haiz bir projeyi ABD'nin boşa çıkarmak ya da bunu yapamıyorsa bile etkisini zayıflatmak için fırsat buldukça karşı hamleler geliştirdiğine değinmiştik. Türkiye'nin Azerbaycan'daki yeni petrol yatağından pay alma kararı bunun en son örneğidir. ABD bu gelişmeyi Bakû-Ceyhan projesini (İngiliz BP şirketiyle birlikte bu projeye toplam 7 büyük petrol şirketi ortak) başlanması yönünde kararıyla güçlendirilmiş oldu. Bu son hamlede Bükü çevresinde bulunan 5 milyon varil ham petrol'ün etkisi var. BP başkanı Sir John Browin İstanbul'da yapılan "Üç Denizin Hikâyesi" başlıklı Konferans da: "Bu miktarla ne yapabileceğimizi artık biliyoruz. Bu miktar hattı karlı kılmaya yeter..." açıklamasını yaparak bu projenin stratejik önemine vurguda bulundu. ABD ve İngiltere'nin amacı Hazar (Baku-Ceyhan) üzerin-

den Türkmenistan ve Kazakistan petrol hatlarına kanal açmaktır. Böyle bir kanalın açılması Rusya'nın bu bölgedeki etkinliğini zayıflatacaktır.

Bakû-Ceyhan, "Mavi Gaz" projelerine dair, Türkiye egemen sınıfları arasındaki tüm kapışmaların perde arkasında emperyalistler arası rekabet vardır. Yani Türk egemen sınıflarının arasındaki petrol merkezli klik savaşları da, emperyalistler arasındaki pazar rekabetinin bir yansımasıdır. Diğer yandan da Türk egeme sınıfları yeni yeni ortaya çıkmaya başlayan ve dillendirilen görüşe göre: "Enerji sorununu tek bir ülkeye bağımlılıkla çözmek yerine birkaç ülkeden birden çözmek gerekmektedir". Türkiye'nin bölgede kavşak ülke olması, boru hattının geçiş güzergâhına sahip olması emperyalistler arası rekabetin sonuçlarını daha dolaysız yaşamasına neden oluyor. Kafkasların zengin petrol yataklarının geçiş güzergâhının Türkiye olması durumu, buradaki tüm çelişkilerin direk muhatabı olma durumun da beraberinde getiriyor. Tüm bu çelişkilerin yansıması, Türkiye'nin ekonomik olarak büyümesi şeklinde gerçekleşecektir. Denklem, petrol savaşlarının "güvence" altına alınması ve Türkiye ekonomisinin daha çok militarize edilmesi üzerine kuruluyor. Emperyalizmin Kafkaslar ve Ortadoğu'da Türkiye'ye biçtiği rol budur. Keza, diğer yandan özellikle de, ABD-İsrail-Türkiye eksenin de gerçekleştirilen yeni silahlanma konseptlerine bu noktada göndermede bulunmakta fayda var. Hiç kuşku yok ki, Kafkaslarda işler her zamankinden daha çok kızışacaktır ve Türkiye'de bu yoğun çelişkilerden üzerine düşen payı fazlasıyla alacaktır.

Enerji koridorları ve enerji yataklarının güzergâhı olan Kafkasya üzerinde emperyalistler çeşitli politikalar geliştirirken, bu bölgeyi yoğun bir şekilde kaşıyarak halklar arasında düşmanlık tohumları ekerek milliyetçiliği güçlendiriyor. Dolaysıyla Kafkasya, emperyalist rekabetin bir yansıması olarak istikrarsızlaştırılmaya müsait bir coğrafya olma özelliğini her zamankinden daha fazla taşıyor.

5) Türkiye ve Ortadoğu FSK (ABD) ve AGSK (AB) İlişkileri

a) Türkiye ve Ortadoğu

Ulusal ve uluslararası ajanslar ABD-İngiltere öncülüğünde Irak Kürdistan'ındabir Kürt devletinin kurulması olasılıkları ve senaryoları üzerinde sık sık yazılar ve haberler geçiyorlar. İşbirlikçi Barzani ve Talabani'nin Irak Kürdistan'ında ABD-İngiltere inisiyatifinde bir Kürt devleti kurulmasının güçlü ibarelerinin olduğunu bir biçimde görüyoruz. ABD ve İngiltere ikilisi kurulması planlanan uydu bir Kürt devleti ile hem Irak'ı daha çok zayıflatmış olacak ve hem de Musul-Kerkük petrolünü tam anlamıyla denetimi altına alacaklar. Öte

yandan da Suriye-Irak-İran üçgeninde ABD'nin ileride bir karakolu olabilecek uydu bir devlet ile Ortadoğu'daki önemli koridoru denetimleri altına alacaklar. Böylelikle Rusya ve Çin'in (Şanghay Bloğu) ve diğer yandan da AB'nin Ortadoğu'daki politikalarının etkisizleştirilmesi planlanıyor. Kürt halkının devlet istemi de ABD ve İngiltere'nin çıkarları doğrultusunda bir nevi "halledilmiş" olunacak, ama gelişmelerin yalnızca Güney Kürdistan ile sınırlı kalmasına ise ihtiyatlı-şüpheli bakmamız gerekiyor. ABD-İngiltere emperyalizminin Ortadoğu'yu yeniden yapılandırma planları çerçevesinde İran ve Suriye Kürtlerinin de devlet kurma istemlerinin canlandırılması olasılığı gözden ırak tutulmamalıdır. Yani Güney Kürdistan planı Suriye ve İran'a doğru pekâlâ genişleyebilir.

Güney Kürdistan'ın ayrı bir devlet örgütlenmesi planın ne zaman gerçekleşeceği sorunu ise Ortadoğu dengeleriyle ilintilidir. Bu dengelerde PKK'ye düşen rol de var. Her şeyden önce Saddam'ın zayıflatılması bölgede konumlanan ve pastadan pay kapmak için bekleyen PKK faktörüyle ilintilidir. ABD, PKK-nin Güney Kürdistan'da sökülüp atılması noktasında Barzani ve Talabani'yi desteklemekle birlikte bunun çok da kolay olmadığını geçen zaman diliminde tüm taraflar anlamış durumda. Bu anlamda, ABD muhtemelen ilkin PKK'yi fiili olarak tasfiye edip sonra Kürt devletinin kuruluşuna onay vermek yerine –ki bunun gerçekçi bir politika olunmadığı artık kabullenilmiş duruma- orta vadede Kürt devletini ilan ettirerek PKK'yi de bu oluşumun içine dâhil etmek daha akla yatkın bir politikadır. Bu biçimiyle PKK'nin tasfiyesini, onu denetiminde tutarak (ABD) gerçekleştirmiş olacak. ABD dağda kendisine tehdit unsuru olabilecek PKK yerine uysal durumda olan bir PKK'yi yeğleyecektir. Çünkü dağda tehdit unsuru olan bir PKK, ABD için her zaman tehlikeli olabilir.

Olası böyle bir gelişmeye karşı Türkiye'nin tavrı ne olacaktır, sorusuna yanıt aramamızda gerekiyor. Türkiye devleti bu gelişmelerden rahatsız mı? Evet! Peki, bu nasıl bir rahatsızlık? 26 Mart 2001 itibariyle Türkiye hazırladığı bir raporda "*Kürt devleti savaş nedeni*" sayılıyor. Bu rapor hürriyet gazetesinde 16 Mayıs'ta sızdırıldı. Hürriyet, bu raporu sürmanşetten kamuoyuna duyurdu. Yani bu rapor resmi ağızlardan esas muhataplarına (ABD ve İngiltere sunulmadı). Yalnızca Türkiye kamuoyuna, Barzani ve Talabani ikilisine aktarılıyor.

Türkiye bu raporda nasıl bir mesaj veriyor? Türkiye yağmasa da gürlüyor. Çünkü Türkiye'nin savaş yapacak hiçbir mecali yok. ABD emperyalizminin mali sermayesi boyunduruğunda hiçbir hareket alanı olmayan Türkiye gibi bir ülke serzenişlerde bulunmaktan başka hiçbir şey yapamaz –ki bu serzenişi de resmi ağızlar aracılığıyla değil, Hürriyet gazetesi aracılığıyla yapabilir an-

cak. Fakat burada verilen mesaj, Barzani-Talabani şahsında Güney Kürdistan halkına yönelik gözdağı olarak okunmalıdır.

Türkiye, Kürdistan ve ABD ilişkisinde buraya kadar birinci senaryo, yani PKK'nin Bağımsız Kürdistan oluşumuna eklenmesi üzerine fikir yürüttük. Olası diğer bir senaryo da; ABD'nin bağımsız Güney Kürdistan girişimini orta ve uzun vadede destekleyeceği ve hatta planlayacağı; ama diğer yandan da, Kuzey Kürdistan (Türkiye Kürdistan'ı) ve PKK'ye dair ise, Türkiye devletini kısmi kültürel haklar vereme yönünde motive ederek PKK'yi adım adım tasfiye projesi geliştirmek şeklinde gerçekleşebilir –ki ABD'nin çıkarları ile Türk devletinin çıkarları bu noktada kesişebilir. Keza önümüzdeki dönemde politika ve dengeler bu yönde şekillenecek gibi görünüyor.

b) Füze Kalkanı Projesi (FKP) Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği (AGKS)

Tüm bu gelişmelerin yaşandığı dönem ABD'nin Irak'a yönelik "Akıllı Yaptırım" planlarının gündemde olduğu ve bu bağlamda, ABD savunma bakanı Rumsfeld'in Türkiye'ye geldiği ve aynı zamanda da Füze Savunma Kalkanı Projesinin yoğun olarak tartışıldığı bir dönemdi. Yine tam bu günlerde Org. Kıvrıkoğlu'nun Çin ziyaretinin gerçekleşmesini bazı çevreler ve Kemalistler "Kıvrıkoğlu'nun ABD'ye tavır alması" olarak yorumlandı. Ve hatta daha da ileri giderek Türkiye'nin (ABD) Füze Savunma Kalkanı Projesi'ne rest çektiği gibi inanılmaz şişirme haberler yayınladılar. Tüm bu şişirme haberler ve dolaysıyla dezenformasyon, Türkiye'nin IMF (ve özellikle de ABD) teslimiyetini geniş kitleler nezdinde perdeleme çabasından başka bir şey değildir.

Türkiye'nin Çin'le girmiş olduğu ticari ve askeri ilişkiler kontrolsüz bir gelişme değil. Tam tersine ABD'nin kontrolünde yapılan bir gelişmedir. Bu tür ilişkiler ABD'nin temel çıkarlarına zarar vermedikçe, ABD tarafından özel olarak engellenmez. Her şeyden önce ABD'nin kendisinin Çin ile milyarlarca dolarlık ticari ilişkileri söz konusudur. Dolayısıyla devletlerarası her ticari ilişkiyi farklı bir yere oturtmak doğru bir yaklaşım değildir. Diğer yandan da FSK gibi askeri anlamda stratejik öneme sahip Amerikan projesine Türkiye'nin karşı çıkması beklenemez. ABD bu projeyle Türkiye üzerinden Ortadoğu, Kafkaslar ve Balkanlar'daki etkinliğini sağlamlaştırıp Avrupa'nın AGSK projesini etkisizleştirmeyi ve Rusya'yı devasal ekonomik külfetle baş başa bırakarak Kafkasya ve Avrupa'daki etkinliğini sınırlamayı hedefliyor. Keza ABD, FSK projesine 100 milyar dolar gibi devasal bir miktar ayırıyor. Rusya'nın böyle bir maliyeti gözden çıkarıp, şimdilik ve önümüzdeki 5-10 senede ABD ile yarış edebilecek

konumda olmadığı açık. Fakat Rusya-Çin (Şanghay Bloku) ittifakının önümüzdeki dönemlerde ABD ile silahlanma yarışına gidebilecek bir konseptin ürünü olduğunu gözden ırak tutmamak gerekiyor. Tüm bu gelişmeler olurken Türkiye, ABD'nin FSK şemsiyesine girmek için 'naz' bir yana, buna dünden razı. Türkiye kendisini dünyadaki yeni emperyalist-militarist oluşumların dışında tutamaz. Ha keza, aynı biçimde Türkiye, AGSK çatısı altında yer almak için ABD'nin de desteğiyle uzun süredir bir direnç gösteriyor. Türkiye, ABD'nin FSK şemsiyesi altına girerken diğer yandan AGSK çatısı altında yer almak istemesi bir çelişki değil mi? Görünüşte çelişkili bir durum, ama gerçekte bir çelişki arz etmemektedir. Türkiye'nin AB'ne girmesini istemesindeki amacı ABD açısından ne ise AGSK'ye girmesini istemesindeki rolü de odur. Bu rol Türkiye açısından neredeyse genel bir kural haline gelmiş durumda. AB, yalnızca AB üyesi ülkeler AGSK'ye girer diyor; çünkü zaten AB içinde zaten bir ABD koruyucusu (İngiltere) mevcut. İkinci Truva Atı AB'ne çok fazla gelir. AGSK'nin karar mekanizmasında Türkiye'nin yer almak istemesindeki ısrar, esas olarak ABD'nin bir ısrarıdır. Türkiye'nin AGSK karar mekanizmasında olması demek, Türkiye'nin (bunu ABD diye okuyalım) çıkarlarına ters düşen askeri hareket kararlarından veto hakkını kullanması demektir. AB'nin AGSK'yi oluşturuş mantığı zaten bu veto hakkının Türkiye'ye (ABD diye okuyalım) vermek istememesidir. Türkiye'nin AGSK'ye girmesi, esas olarak Türkiye'nin lojistik ve coğrafi olanaklarını AGSK'ye sunmasıyla sınırlı kalacaktır –ki bu durum, Türkiye'nin ABD etkisinden uzaklaşması durumuyla değişebilecek bir durumdur. Şimdilik bu uzak bir ihtimal olsa da...

Gelişen Devrimci Durum ve Olanaklar

Son ekonomik krizle birlikte Türkiye'nin emperyalistlere mali ve siyasi bağımlılığı her zamankinden daha çok artmıştır. Türkiye'nin dış borcu 150 milyar dolar civarındadır. Türkiye'nin dış borcu edenimi %14–15 faizle gerçekleşmektedir. Böylesine yüksek miktarda faiz oranıyla dış borç alan Türkiye; bu borçlanmanın tüm külfetini emekçilere çıkarmaktadır. Emekçiler tam anlamıyla çifte kıskaç altında sıkılarak inim inim inletilmektedir.

2001 yılında başlayan kriz derinleşerek sürmektedir. İşçi sınıfına "0" zam dayatılmıştır. Milli Güvenlik Kurulu (MGK) patronlarla aynı şeyi dillendirmiş ve işçilerin zam taleplerine karşılık sendika ağalarıyla ortak hareket etmişler, sarı sendikanın çeşitli hileleriyle kabul etmiş olduğu "sıfır" zammın üzerine kül serilerek açık kurnazlıkla kamuoyuna %20 zam yapılmış gibi yansıt-

mışlardır. Hâlbuki %20 oran 2001 yılının ilk yarısına kadar maaşlara yansımayacaktır. Dolayısıyla, %20 diye yutturulmaya çalışılanın adı "0" zamdır. Egemenler, emperyalistlere olan borçlarını ödeyebilmek için işçiler, memurlar, köylüler ve küçük üreticiler üzerinde tam bir sömürü ve talan politikası izlemektedir. Keza, ardı arkası kesilmeyen zam furyası da cabasıdır. Kamu bankaları emperyalizmin ve komprador burjuvazinin çıkarları doğrultusunda özelleştirilerek tam bir peşkeş politikası izlenmektedir.

2001 yılının başında 3.061 dolar olan kişi başına düşen milli gelir, bu krizle birlikte 2700 dolara düşmüştür. İç borç 16 katrilyondan 51 katrilyona, daha sonra 80 katrilyona çıkmıştır. Ortalama %90 faizle iç borçlanmalar gerçekleşmektedir. Türkiye'de çeşitli iş kollarına istihdam edilen 22 milyon emekçi (işçiler, inşaat sektöründe ve madende çalışanlar, memurlar, tarım ve orman bakanlığında çalışanlar, tarım emekçileri vb.) son beş yılda 5 milyon emekçinin yedek işçiler ordusuna katılmasıyla daha aşağılara çekilmiştir.

İşçi ve memurlar başta olmak üzere halkın en demokratik hakkı olan sendikal örgütlenme haklarına fütursuzca saldırmaktadır. Yani IMF-DB politikalarıyla birlikte tütün, fındık, hububat, pamuk vb. üretimi terk ettirilmektedir. Tarımda köylülüğün %70'i, gayri-resmi kuruluşlardan (tefecilerden) borçlanmaktadır. Özellikle de bu krizle birlikte küçük üretici köylülüğün zaten ağır olan durumu daha da ağırlaşarak hem büyük toprak sahipleri ve tefeci-tüccar cenderesi altında ezilmekte ve hem de gübre, tohum vb. borçlarını ödeyemeyerek yedek işçiler ordusuna katılmaktadır. Kısacası, yoksul ve orta köylülüğün büyük toprak sahipleri, tefeci-tüccarlar emperyalizm ve komprador kapitalist devletle arasındaki çelişkiler her zamankinden daha büyük bir şekilde keskinleşmektedir. IMF-DB politikalarının ağır sonuçlarının hissedilmesi ve tarımın ABD ve AB'nin tam anlamıyla yağmasına açılarak gerekli düzenlemelerin tamamlanmasıyla birlikte, (köylülüğün kemiğini keskin bıçak işlevi göreceğinden kuşku yok) halk yığınlarıyla egemen sınıflar arasındaki çelişme daha da keskinleşecektir; ki köylüler, şimdiden çeşitli biçimlerde tepkilerini gösterdiler. İşçilerin patlama noktasına gelen tepkileri, MGK sendikacıları tarafından törpülenmektedir.

Memurların sendikal örgütlenme hakkı sahte sendikal yasasıyla engellenmiştir. Buna karşılık memurların direnişi çeşitli biçimlerde sürmektedir. Tüm bu veriler, halkımızın ne kadar örgütsüz ve dağınık olduğunu göstermektedir.

Fakat bu tüm bu dağınıklığa ve örgütsüzlüğe karşı, halk yığınlarının emperyalizme ve onların işbirlikçilerine karşı tepkisi her zamankinden daha yüksektir. Çünkü emperyalizmin ve onların işbirlikçilerinin soygun, talan ve sö-

mürü politikalarının dolaysız mağdurları emekçilerdir. Bu anlamda, en çok acıyı, açlığı ve sömürüyü yaşayanlar onlardır.

Diğer yandan da, emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişkilerin keskinleşmesinin çeşitli biçimleriyle yansımalarını görüyoruz. Türkiye'ye biçilen kanat ülke olma rolü ve özellikle de ABD'nin FSK projesiyle Türkiye'ye biçtiği misyon çerçevesinde, Türkiye'nin önümüzdeki dönemde ekonomisini daha da militarize etmesi kaçınılmazdır.

Nitekim hâkim sınıfların son üç MGK toplantısında gündeme aldıkları "sosyal patlama" tehlikesi ve buna yönelik alınacak önlemlerin görüşülmesi, hâkim sınıfların son süreçte bu yönelim içerisinde olduklarını gözler önüne serdi. Emperyalizm tarafından "yeniden yapılandırılan" Türkiye "ulusal güvenlik" kavramında değişikliğe gitti. "Stratejik Güvenlik Anlayışı" doğrultusunda devlet hem sınır ötesi, hem de yurt içinde vurucu bir güç olarak konumlandırılıyor. Hâkim sınıfların ve emperyalistlerin böylesi bir yönelime girmesinde Kürt devrimci dinamiğinin etkisizleştirilmesi önemli bir etkendir.

PKK'nin sistem içine eklenmesi rotasıyla birlikte Türk devletine göre nefes almış ve birçok politikasını yaşama geçirme olanağı bulmuştur. Birçoğunu da orta vadede (özellikle de Kürt halkına yönelik) yaşama geçirmeyi planlıyor. Kürt halkının devrimci dinamikleri gerçek anlamda emperyalist bir "komployla" nötralize edilmeye çalışılmaktadır. İmralı çizgisi, Kürt halkını sistem içine yedeklemeye çalışmaktadır. Devrimci hareketin içinden geçmiş olduğu dönem gerçekten de "şansızlık" diye ifade edebileceğimiz tarihsel bir süreci karakterize etmektedir. Özellikle de Türkiye coğrafyasında artan devrimci duruma müdahale edebilecek alternatifin olmaması, öznel güçlerin yetersizliği ve kendisini yenilememesinden kaynaklanmaktadır. Diğer yandan bu yetersizlik ve gelişen sürece uygun kendini yenileyememe, teorik ve politik hattaki tıkanıklıklar Kürt coğrafyasına da ciddi bir biçimde yansımaktadır.

Ancak bu durumun avantaja dönüşmesinin dinamikleri de bu topraklarda bulunmaktadır. Krizin, sömürünün ve baskının en yoğun yaşandığı dönemlerde güçleriniz ne kadar dağınık olursa olsun bu toplumsal basıncın bir yerden patlaması kaçınılmazdır. Her yüksek basınç mutlaka içinde bulunmuş olduğu hacmin (koşulları yaracak) dışına çıkacak bir yol bulur. İşte, tüm bu basınç dışarı vurduğu an, o basıncı hedefe yönlendirecek alternatif bir güç ve politika ile hazır olmak gerekiyor. Aksi halde bu tür halk hareketleri sistem içinde kalmaya ve bir biçimiyle sönmeye mahkûmdur.

EMPERYELİZM VE KÜRESELLEŞME DENKLEMİNDE YASALCILIK

Tasfiyecilik ve Kaypakkaya Geleneği Üzerindeki Yansımaları

Ne tasfiyecilik yeni bir olgu, ne de tasfiyeye karşı mücadele. Tasfiyecik nedir? Bu sorunun tanımı oldukça geniş bir alana yayılabilecek niteliktedir. Birkaç cümle ile ifade edilecek olursak; işçi sınıfının mücadele biliminin (yani Marksizm'in), bu mücadele bilimi ve örgütlenme araç ya da kurumlarının ekstrem olarak basmış olduğu devrimci mecradan uzaklaşması ya da uzaklaştırılması durumudur. Nasıl ki *bilim*, şeylerin analiz (tez, anti-tez) ve sentez ilişkisi, yâdsıma kanalından gelişmesi sonucu oluşuyorsa, bilim karşısına anıa bilim adına dikilen düşünsel ve kurumsal çalışmalarda bu eksende tanımlanabilir.

Bilim denilen olgu araştırma, inceleme, yani bütünlüklü olarak analiz ve 'yeni' bir sıçrama, yani sentezle oluşur. Bilimsel inceleme ve metot, doğa bilimlerinde farklı, toplum bilimlerinde daha da farklı görüngeler izler. Karl Marx ekonomi politiğinin temel taşı 'artı değer', dolaysıyla kapital üzerine inceleme yaparken on yıllarını veriyor. Kapital, yani sermayenin analiz ve tanımı öyle bir günde okusbokusla oluşan bilimsel bir çalışma değildir. Bir insan ömrünün neredeyse yarısını yalnızca böyle bir çalışma alıyorsa, bilimin nasıl bir meşakkatli yol olduğunu ve değer kazandığını anlamak gerekiyor. 1859'un başında yayınlanan *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı*'nın hazırlık çalışmaları sırasında, bir mektubunda şöyle diyordu Marx: "iktisadi incelemelerimin tahlilini tamamlamak için, tufan kopmadan, hiç değilse genel çizgilerini aydınlığa kavuşturmak amacıyla, her gece, sabahlara kadar deliler gibi çalışıyorum" (Marx, *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı*, Sol Yay., 1974, s. 13). Tufan derken K. Marx; işçi

sınıfının burjuvaziye ve onun iktidarına karşı ayağa kalkış anı gelmeden sınıfın eline bir fener (devrimci teorinin) verilmesini kastediyordu. Sınıf, ancak elinde sağlam ve bilimsel bir doktrinle burjuvaziye karşı savaş yürütebilir.

Şimdi sözde bilim adına piyasada o kadar çok insan dolaşmaya başladı ki, neredeyse bilim adamı enflasyonu yaşanır duruma geldi. Bunun uluslararası boyutunu irdelemeden ülkemiz boyutu anlaşılamaz. Örnegin Gonzolo Düşüncesi ya da Prachanda yolu olarak piyasaya sürülen anlayışlar, aslında bilimi basitleştirme işlevi görüyor. ABD Devrimci Komomünist Partisi başkanı Bob Avakian'ın neredeyse kendisini beşinci usta ilan etmesi ise tam anlamıyla evlere şenlik bir gösteri mahiyeti taşıyor. Bu tür anlayışlara karşı "bu kadar basit mi, beyler?" demekten kendimizi alamıyoruz. K. Marx, kapitalizmin işini "Das Kapital" ile bitirdi. On yıllarca süren bilimsel bir uğraşın ürünü olarak Marksizm, işçi sınıfının bilimi olarak tarih sahnesine çıktı. Kapitalizmin köklü eleştirisi, Marx'ın bilimsel çalışmasının da özünü oluşturdu. Öyle akşam rüyasında kendini beşinci usta olarak görüp sabah kalktığında bunu ilan etmek ile usta olunmuyor. İşte, bunun adına bilim tasfiyeciliği, Marksist doktrinin tasfiyeciği denir. Ötesi yok! Ki biz de, bu tür adamları ciddiye alıp, "aaa bakın bilimin yeni zirvesi!", diyecek kadar ileri gidebiliyorsak, bir bayrağı en zirveden alıp en aşağı indirmeye paye biçiyoruz demektir.

Uluslararası arenada böylesine gariplikler yaşanırken, bu komikliğin politik argümanına uluslararası tasfiyecilik denir.

Ülkemize dönersek karşımıza çıkan tablo hiç de iç açıcı değil. Tasfiyecilik adeta genelde devrimci hareketi ve özelde de Kaypakkaya geleneğini adeta kemirmiş durumda. Ülkemiz tasfiyeciliğinin geçmiş olduğu tarihsel dönemler ve almış olduğu biçimler olabildiğine komplike bir sorun olarak karşımıza dikiliyor. Bu anlamda, politika ve tarih biliminin üzerine ciddi sorumluluklar binmektedir. Çünkü genelde, TDH tarihinde ve özelde de Kaypakkaya geleneğinde vuku bulan *tasfiyecilik*, öyle yüzeysel olarak şu tarihte şu oldu ve bu hareket çıktı türündün inceleme mazhar olacak bir nitelik taşımıyor. Ciddi bir çalışma ekibinin tüm yönleriyle meseleyi irdelemesinde fayda var. Tasfiyecilik irdelenirken karşınıza politik bir görüş olarak çıkan anlayışın dayanmış olduğu felsefik temelin irdelenmemesi büyük bir eksiklik olmaz yalnızca; ama aynı zamanda, en başta, yöntemde izlenen yanlışlığın doğru bir sonuca varmayacağının da ilanı olur. Lenin'in *Materyalizm ve Ampiryo-Kritisizm* adlı yapıtında bir mantık, araştırma ve bulgular var. Bu yapıt sırf felsefi açıdan Lenin'in kendisini kanıtlaması için mi ele alınmış? *Bogdanov* ve aynı yolda yürüyen tasfiyeci

hempalarının 1905 yenilgisinden sonra yayınlamış oldukları *Marksist Felsefe Üzerine Denemeler*, *Materyalizm ve Eleştirel Gerçekçilik*, *Marksizm'in Felsefe Yapıları*, *Ampiryomonizm* gibi kitapları yalnızca birer felsefe tartışması değildi. 1905 yenilgisinden sonraki kara yıllarda gerçekleştirilen tasfiyeciliğin teorik alandaki dayanaklarıydı. Buna karşı Lenin, *Materyalizm ve Ampiryo-Kritisizm* isimli yapıtını yazdığında felsefi tartışmanın arka planındaki politik kapışmayı, 1909' da yazmış olduğu bir mektupta bakınız nasıl gözler önüne seriyor:

"Bu kitabın mümkün olduğu kadar tez piyasaya çıkması benim için öldüresiye önemli; sadece edebi bakımdan değil, fakat siyasal nedenlerden ötürü de çok önemlidir" (Akt. Bertram Wolfe, *Devrimi Yapan Üç Adam*, Kuzey Yay., s. 216). Çünkü saldırı, Marksizm'in özüne yönelmişti. Felsefi alandaki tüm çarpıtmalar iktidar mücadelesinde proletaryanın elindeki temel silahları alarak burjuvazi ile uzlaştırmaya ve hatta teslimiyete götürecekti.

Tasfiyecilik iki farklı dönemde ortaya çıkar:

Birinci olarak: Büyük yenilgilerin hemen akabinde ortaya çıkıyor. *1905* Rus devriminin yenilgisi karanlık yılların önünü açarak tasfiyeciliği adeta hortlatmıştır. *1848* işçi sınıfı yenilgisi için de aynı şeyler geçerli. Bu dönemde de karanlık bir tablo ortaya çıkmış ve *tasfiyecilik* her alanda saldırıya geçmişti. Her iki dönemin temel özellikleri hem tasfiyecilikle karşı karşıya bulunmaları ve hem de tasfiyeciliğin elindeki silahları elden almak için büyük çaba ve uğraşlar ile bilimsel çalışmalar içine giren Marx ve Lenin'in tarihsel duruşlarıdır. Tasfiyeciliğin etkin olduğu bu tür dönemler aynı zaman da, işçi sınıfını ve partiyi teorik ve örgütsel olarak da silahlandırmanın daha bir ehemmiyet kazandığı dönemlerdir.

İkinci olarak: Devrim için kader anları sürecinde tasfiyecilik gündeme gelir. *Ekim Devrimi*'nin Hemen arifesinde *RSİDP-MK* üyesi iki kişinin (Zinovyevlerin) piyasaya çıkarak ayaklanmanın ihbarını *Kadet* yönetimine yapmaları. Bu aslında proletaryayı iktidar perspektifinden uzaklaştırma ve proletaryayı büyük bir yenilgi ile karşı karşıya bırakma durumu ile örtüşüyor. Dolayısıyla tasfiyecilik, farklı farklı dönemlerde farklı kılıklara girerek gündeme geliyor.

Kaypakkaya geleneği açısından da tasfiyeciliğin boyutları itibari ile RSİDP'den daha hafif olmamakla birlikte, dünya komünist ders kitaplarına girecek boyutlarda yaşanmış ve yaşanmaktadır.

1973 yenilgisi akabinde örgütsel dağınıklığın en üst boyutlarda yaşandığı dönemlerde birçok hizip çıkarak, Kaypakkaya geleneğini tasfiyeye giriştiler. *1977* ve sonrası yıllar dünyada ve ülkemizde patlayan *anti-Marksist*

rüzgâr, ideolojik olarak büyük bir tasfiye projesini realize etme çabasına girişti. *80* yenilgisi sonrası sağ ve 'sol' tasfiyecilik adeta Kaypakkaya geleneğinin başına musallat olmuştu. Bir yandan *Bolşevik Partizan sağ tasfiyeciliği*, öte yandan *DABK 'sol' tasfiyeciliği* ciddi anlamda zarar verdi. DABK 'sol' tasfiyeciliği Kaypakkaya geleneğinde dogmatizmin temellerini güçlendirdi. 1994 tasfiyeciliği geleneği adeta bir kaosa sürükledi. Bu kaos, Kaypakkaya geleneğine hiç vermediği kadar zarar verdi. Bugün tasfiyeciğin iki biçimi tartışılıyor: Sağ ve 'sol'. Bu iki biçime daha yakından göz atmakta yarar var.

Gelinen noktada yasalcılar olarak piyasa çıkan/çıkarılan[1] *reformist tasfiyecilik*. İkincisi de 'sol' ile sağın iç içe geçtiği, kendi içindeki çelişki ve sorunlara karşı 'sol' ama özünde sağ oportünizme tekabül eden tasfiyeciliği yakın plana alarak tahlil edebiliriz

Bir şey nicel birikimler ve değişimler sonucu nitelik değiştirir. Bir suyun kaynama derecesi 100'dür. 0 dereceden 99 dereceye kadar olan tüm süreç suyun nicel değişimini ihtiva eder. Su 100 derecede kaynama noktasına ulaşır ve artık madde hal değiştirmiş başka bir şey olmuştur. Aynı deneyi tersi bir durum içinde uygulamak mümkündür. 100'den 0 derecesine iniş, buharlaşarak gaza dönüşen suyu maddenin katı haline, yani buza dönüştürür.

Toplumsal gelişmeler için de bu örnek geçerlidir. Mao, "Bir nehir bir gecede donmaz" der. Toplumsal hiçbir sosyo-ekonomik ve kültürel formasyon da bir günde değişmez. Toplumsal değişimler düz bir çizgi şeklinde hiçbir dönem ilerlememiştir. *Sıçramalı bir gelişim seyri ve tablosu izler.* Üretim ilişkileri ve üretici güçler arasındaki çelişki yoğunlaştıkça; ekonomik ve siyasal kriz derinleştikçe nicel birikim nitel bir dönüşüme gebe olur. Bu nitel dönüşüm devrim ya da evrim yoluyla gerçekleşebilir. Feodal toplumdan kapitalist topluma geçiş böyledir. 1789 Fransız burjuva devrimi böyledir. Prusya tipi geçiş evrim yoluyla geçişi tanımlar. Paris komünü, Ekim ve ardından gelen devrimler bu toplumsal yasanın dışında bir yol izlemediler. Pre-kapitalist toplumlarda realize olan toplumsal değişimler ile kapitalist toplumdaki değişim yani devrim birbirinden çok farklıdır. Örneğin feodal toplumda kapitalizmin tüm maddi zemini mevcuttu. Feodal toplum içinde kapitalizm doğdu. Burjuvazi proletarya çelişmesi ve kapitalist mülkiyet bu toplumda ortaya çıktı. Kapitalist toplumdaki sınıflar fonemini hiçbir toplumda olmadığı kadar değişik bir karakter taşır. Bir yanda özel mülkiyet, diğer yandan üretimin toplumsallaşmış biçimi. Büyük bir çelişki; ama biz burada komünist toplumun mülkiyetsizlik ilişkisini göremeyiz. Kapitalist toplum, komünizm için modern bir zemin olsa da, komünist toplumun mülkiyetsizlik

ilişkisi ya da sınıfsızlık durumunun doğmasından söz edemiyoruz. Dolaysıyla kapitalist toplumdan komünizme geçiş sürecinde üst yapının, yani Marksist doktrin ve komünist partisinin iradi müdahalesinin önemli bir rolü vardır.

Bu iradi müdahaleyi tamamen sistem içi reformlara zincirleyen ana/yasalcılar ve bu iradi müdahaleyi devrimci kalkışmaya, devrime bağlayanlar arasındaki farkı doğru analiz etmek, bunun tekabül ettiği niteliği bilince çıkarmak gerekir. Bunun için derinlikli bir analize muhtacız. Reformizmle proleter devrimciler arasındaki kapışma yeni ortaya çıkan bir kapışma değildir. Tarihsel geçmişi vardır. Keza devrimci proletaryanın doktrinin gelişmesi için sürdürülen bu kapışmada Marx, Lenin ve Mao'nun önemli tarihsel denebilecek rolleri olmuştur.

Reform talebi bizim her zaman ret edebileceğimiz bir talep değildir. Üniversitelerde reform talep etmek, YÖK yerine bilimsel, demokratik ve özerk üniversiteler istemek ya da Kürt ulusal sorununda dil, kültürel haklar istemek; tüm toplumun örgütlenme hakkı vb. boyutları ile reform talep etmek yanlış bir politik yönelim değildir. Fakat emek sermaye çelişkisi ve bu çelişkiden kaynaklanan esaslı birçok çelişkinin çözümünü reformlara bağlamak ise ideolojik/politik açıdan, sınıfın dünya görüşünü belirleme bağlamında içsel bir durumdur. Bunun adına reformizm denir. Reformizm, politik ve ekonomik taleplerini ifade etmek ve yaşama geçirmek için çeşitli araçlara başvurur. Bu araçların içinde en önemlisi yasal partidir. Yasal parti aracılığı ile anayasal değişikler ve demokratikleşme hedefini güderler. Kapitalist dönüşümünü tamamlamış ülkelerdeki yasal komünist partileri ile bu dönüşümü yarım kalan ya da bu dönüşümün uzağında olan ülkelerdeki komünist partilerinin izleyeceği yol ve strateji bir ve aynı değildir. Burjuva hukukunun "nimetleri" ile bu hukukun daha en başta hadım edilmiş hali olan faşist devletlerdeki komünist partilerinin izleyeceği yollar ve strateji arasındaki fark birisini tamamen yasal parti (arka planda illegal bir örgütlülüğü göz ardı etmeden) zeminine yaslayabilirken diğerini yasadışı bir zemine dayamaktadır.

Kapitalist ülkelerdeki yasal partinin arka planında nasıl ki illegal bir örgütlülüğe ihtiyaç var ise faşist devletlerdeki illegal partinin gelişmesinin önünü açmak koşulu ile (bu tamamen o an ki nesnel tabloyla alakalıdır) yasal bir parti anlayışı reddedilmez –ki hiçbir aklı başında Marksist de bunu reddetmez. Fakat bu gün, ülkemiz somutunda çok moda olan yasal parti kurma ve yasallaşma anlayışı bu tanımladığımız koşullu durumdan farklı bir yol izlemektedir. İlkin reformizmin üzerinde yürüdüğü bu yolun/zeminin doğru bir analizini yapmak durumundayız. Yasalcılığın analizinin en doğru metotlarından biri de budur.

Ne der yasalcılar?

Ülkemiz ve dünya konjonktürü değişmiştir. Global kapitalizm yani küreselleşme dünyadaki değişimde tetikleyici bir rol oynuyor. Sermaye için tüm sınırlar kalkmıştır. Küreselleşme ile birlikte sermayenin girmediği yer kalmamıştır. Sermayenin bu hareketi sosyal ve kültürel alanlarda da değişikliklere yol açmıştır. Küresel sermaye gelişmemiş ülkelere girdiği zaman o ülkenin ekonomisini kalkındırır ve ülkenin sosyal yapısında değişikliklere yol açar. Bu ekonomik ve sosyal değişiklikler üst yapıda da değişikliklere ilham kaynağı olur ya da üst yapıdaki değişimlerin gerçekleşmesi için basınç oluşturur. Türkiye örneğinde olduğu gibi: Türkiye'ye AB-D sermayesi girdikçe ülkedeki tüm taşlar yerinden oynamaya başladı. Tarımdaki feodal ilişkiler tasfiye edilerek kapitalistleşme sürecine girdi. Kapitalizmin gelişmesi yığınlar halinde işçi sınıfı yarattı. Küresel ekonomiye yön veren kapitalist ülkelerdeki kadar olmasa da sanayi sermayesi ile banka sermayesinin iç içe geçmesi sonucu mali oligarşi oluştu. Türkiye altemperyalist bir ülke olarak biriken sermayesini Türkî cumhuriyetleri gibi bazı ülkelere ihraç etmeye başladı. Böylelikle Türk tekelleri Türkî cumhuriyetlerde imtiyazlar elde ettiler. Tüm bu ekonomik alanda yaşanan değişimler kendisine uygun demokratikleşme sürecinin önünü de açtı. Birçok alanda demokratikleşme hamleleri yaşandı. Uluslararası sermaye ile iç içe geçen Türk mali sermayesi radikal liberal değişimler için sistemin kendisini zorlamaya başladı. Eski yasa ve anlayışlarla ne AB'ye girilebilir ne de sosyal ve ekonomik anlamda uluslararası arenada rekabet edebilir. Türk mali sermayesi ve sanayinin uluslararası alanda rekabet edebilmesi ve küresel ekonomiye entegre olması amacıyla sistem içindeki engelleri (bu engellerin en başında bürokrat burjuvazi, yani OYAK sermayesi gelmektedir) kaldırması ya da dönüştürmesi gerekmektedir. Bu anlamda, tüm demokrat ve devrimciler, başçelişki olan bürokrat sermaye ve onun askeri gücü olan TSK'ye karşı ittifak kurmalı ve AB'nin kapısını zorlamalıdır.

Nedir AB? Sermayenin ve emeğin özgürce dolaştığı uluslararası demokratik bir kurumdur. Bu kuruma girme projesi; Türkiye'yi de demokratikleştirecek ve 12 Eylül gibi faşist bir anayasayı ortadan kaldıracaktır. Emperyalizm girdiği ya da işgal ettiği her ülkede sosyo ekonomik/kültürel değişime yol açar. Bu açıdan da gerektiğinde (ki yasalcılar bu noktada hemfikir değil, bu noktalarda görüş ayrılıkları söz konusudur) işgaller desteklenmelidir. Dolayısıyla, feodal Afganistan'ı ABD'nin işgal etmesi, oradaki Taliban molla rejimine vurulan bir darbedir. Irak işgali için de aynı şey geçerlidir. Faşist Saddam ve BASK yönetimi tasfiye edilmiş; dolayısıyla ekonomik, sosyal ve demokratik sürecin önü açılmıştır.

Yasalcıların dayanmış oldukları temel argümanları bu şekilde özetleyebiliriz. Şimdi, ilkin bu argümanların baştan aşağı analizini yapmamız ve beslendiği kaynağa inmemiz gerekmektedir.

Ülkemiz ve dünya konjonktüründe değişikliklerin olduğu bir gerçek. Hiçbir şey olduğu yerde durmaz, her şey değişir. Ekonomi gibi hareketli yapılardan söz ettiğimizde ise bu belirleme daha çok geçerliliğini korumaktadır. Fakat bu değişimi, doğru bir biçimde tespit etmek durumundayız.

Özellikle SSCB ve Doğu Bloku'nun çöküşü akabinde geliştirilen ve derinleştirilmeye çalışılan kavramların başında 'emperyalizmin Küresel Kapitalizm aşaması', YDD ve tüm bu sürecin altını doldurmak için geliştirilen 'postmodernist' düşünsel akım çok hızlı bir biçimde topluma nüfus ettirilmeye çalışıldı. Geniş kitlelerde muazzam bir bilinç bulanıklığı, yıkılan modern revizyonizmin enkazı altında kalarak burjuvazinin önlerine attığı her parıldayan şeye 'altın' diye sarılan 'sol' entelektüeller ve devrimciler furyasının türemesi, bu sürecin karakteristik özelliklerinden biridir. Aslında söz konusu post modern kavramlar hiç de küçümsenmeyecek geniş bir açı ile topluma nüfuz etti. *Her yenilgi döneminde proletaryanın bilinç dünyası ve örgütlülüğü gerilerken buna karşıt olarak burjuvazi atağa geçti* –ki tekelci burjuvazi ve Batılı burjuva entelektüeller, bu anlamda da, ciddi başarı sağladılar. Kitlelerde ve 'sol' cenah da hiç de küçümsenmeyecek bir oranda bilinç bulanıklığı yaratmayı başardılar.

"Globalleşme, genellikle, sosyal ilişkilerin yoğunlaşmasına ve ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal bütünleşmenin artmasına yol açan mega-trendler ve süreçler olarak tanımlanmaktadır. Teknolojik gelişmeler sonucunda insanoğlunun ulaştığı yeni dönemde dünya 'global köy', toplum 'bilgi toplumu' ve insanlığın ulaştığı zaman 'tarihin sonu' olarak nitelenmekte ve sonuçta globalleşme, insanoğlunun kontrolü dışında gelişen tarihsel ya da evrimsel bir süreç olarak görülmektedir" (Camilleri, 2002: 77, akt., C.C. Aktan-İ.Y. Vural, *Globalleşmenin Politik İktisadı*).

"Üzerinde en fazla uzlaşmanın olduğu tanıma göre globalleşme, nihai aşamada, ülkeler arasındaki gelir dağılımı farklılıklarını azaltan, demokrasiyi evrensel norm haline getirerek kurumları ve yönetim tarzlarını birbirine yakınlaştıran ve farklı kültürel yapıya sahip olan kişilerin birbirleri ile daha sık ilişki kurmasını sağlayarak kültürel zenginliği artıran 'iyi nitelikli' bir güçtür" (Milanoviç, 2003: 667, a.g.e.).

"Globalleşen dünyada en önemli ekonomik aktörlerden biri haline gelen çok uluslu şirketler birden fazla ülkede kazanç sağlayıcı iktisadi faaliyetlerde bulunan ve uluslararası üretimde bulunan firmalar olarak tanımlanabilir. Oligopolcü bir yapıda olma eğiliminde olan çok uluslu şirketler birden fazla ülkede üretim ve satış faaliyetlerini yürütür ve şirketin mülkiyeti ve yönetimi birden fazla ülke vatandaşına ait olabilir" (Gilpin, 1987: 232, a.g.y.). Bu tanımlamaların belki de daha pratik özetini DTÖ (Dünya Ticaret Örgüt) Başkanı Ruggiero 1999 yılında şu sözlerle ifade ediyor:

"...Bugün WTO kuralları on yıl önce tasavvur bile edilemeyecek ölçüde standartlar, hizmetler, fikri mülkiyet, ticaretle bağlantılı yatırımlar ve bir dizi diğer ekonomik faaliyet alanını kapsamaktadır. Sığ bir entegrasyondan daha derin bir entegrasyona, daha dar bir katılımdan daha geniş bir katılıma yöneldik ve şuraya yeni bir kural, buraya yeni bir üye ülke eklemenin ötesine geçtik. Sistemin doğasını değiştirdik... Bütünü parçalarının toplamından fazla olan, iç içe geçmiş çıkarlar ve sorumluluklar ağından oluşan, bağımlılaşmış ve bölünmez bir küresel ticaret mimarisi yarattık. Artık ayrık ulusal ekonomiler arasındaki etkileşmenin kurallarını koymuyoruz, tek bir küresel ekonominin anayasasını yazıyoruz" (akt. O. Türel-C. Somel, *Küreselleşme*, İmge Yay., s. 47).

Yeni Dünya Düzeni ile ABD emperyalizminin ebedi 'imparatorluğu' ilan edilirken sosyalizmin sonsuza kadar tarih olduğuna da 'karar' verildi. Dolayısıyla, rakipsiz tek bir 'süper' devletin varlığı geçerli kılındı.

"Küresel kapitalist sistemden daha ileri bir sistemi hedeflemek, bunun için daha ileri yol ve yöntemler bulmak ve geleceğin ileri toplumunun temellerini bugünkü bilincimizde, yaşam biçimimizde, içinde yer aldığımız örgüt ilişkilerinde atmak zorundayız. Unutmayalım ki geleceğin toplumunu ya şimdi kazanırız ya da şimdiden kaybederiz" (Kemal Kutan, *Yeni Sentez*, 3 Ağustos 2008).

Tabii bu, tasfiyeci reformistin akıl silsilesindeki bu küresel saçmalığa daha sonra bir kez daha değineceğim. Küresel Kapitalizm ya da Globalizm kavramlarının piyasaya dönük ilk sürümüyle birlikte; kavramın altını burjuva aydınlar ve 'sol' entelektüeller yaklaşık olarak aynı biçimde doldurdular. Buna göre:

1. Sermaye tüm sınırları aşmış ve uluslararasılaşmıştır.
2. Emperyalist tekeller yerlerini ÇUŞ'a bırakmıştır. ÇUŞ'lar birçok ulus şirketlerin evliliğinden, yani birleşmesinden oluşan uluslar üstüleşen şirketlerdir. Ve dünyanın kaderini bu şirketler tayin etmektedir.
3. Buna mukabil olarak Küresel sermaye ve ÇUŞ' un girmediği ve nüfuz etmediği çevre ülkeleri kalmamıştır. Bu anlamda ulus devletlerin sınırları aşınmış ve ulus

devletler yerlerini ulus ötesi ya da üstü (postmodern anlamda) devletlere bırakmıştır.

4. Ulus devletlerin kalkması ile birlikte gelişmiş demokrasiye sahip olan dev kapitalist ülkeler demokrasilerini de geri kalmış çevre ülkelere doğru yaymaya başlamışlardır.
5. Küresel Kapitalist dönemle birlikte savaşlar sona ermiş, barış hâkim hale gelmiştir.
6. Emeğin önündeki tüm sınırlar kalkmış, emek özgürce uluslar üstü dolaşıma sunulmuştur.
7. İnternet ile birlikte sermaye çok hızlı bir şekilde dünya piyasasında dolaşmaya başlamış ve böylelikle sermayenin yoğunlaşması ve hareketi en üst boyutlara çıkmıştır. Öte yandan da, bu hızlı iletişim aracı ile demokrasi de genişlemeye başlamıştır.
8. Sermayenin bu denli yoğun ve hızlı merkezileşmesi ve çevre ülkelere yayılması çevre ülkelerdeki eski mülkiyet ilişkilerini de tasfiyeye zorlamıştır.
9. Küresel imparatorluğun bu zaferi, aynı zamanda Marksist bilim teorisinin de yenildiğinin ve tarih sahnesinde silindiğinin de göstergesi olarak algılanmalı. Bu anlamda, tüm postmodernist ve revizyonistlerin birleştikleri nokta: artık Marksizm, günümüzü (Tasfiyeci Bay Kutan ve onun gibi, yeni liberal sol'culuğun politika koridorlarına yeni adım atanlar, büyük bir gürültüyle bu koraya katıldılar. İlerde bu meseleyi irdeleyeceğiz) açıklamaya dair yeterliliğini kaybettiği için yeni arayışlara girilmesi kaçınılmaz bir görevdir.

Peki, burjuva entelektüeller ve neo-liberal 'sol'cuların bu tezlerinin somut olan ile ilişkisi, gerçeği yansıtmakta mıdır? Kesinlikle hayır! Biz bu meseleyi yeni liberal 'sol' ve burjuva entelektüellerin dudak büktükleri Marksizm'in penceresinden irdeleyeceğiz elbette. Marksist yöntem bilimi, tüm sorunları ele alışımızda rehberimiz olacak. Bunu en baştan açıkça ilan etmekte yarar var.

A) Emperyalizm, Küreselleşme Demagojisi ve Neo-Liberalizmin Analizi

a) Küreselleşme Kavramı Nedir?

Emperyalizmin küreselleşme aşaması denilen tanımlama esasta bilinç dünyasında yaratılmaya çalışılan kavram kargaşalığından başka bir şey değildir. Burjuva iktisatçılar ve kapitalistler çok kırılgandırlar. 'Nazik' yapıları vardır. Bir diğer özellikleri de kendilerine yönelik politik sıfatlamayı sevmezler. Bu anlamda da, kavramların içini boşaltmak için her türlü yönteme başvururlar. Kavramları sulandırmak, onu gerçek içeriğinden saptırmak ve kitlelerin bilinç dünyasını bulandırmak için paralı entelektüeller kulübü kurarak bilgide dezenformasyon ve kavram kargaşalığı yaratırlar. Sistemlerinin adına emperyalist dediniz mi, bu kavramı Leninist anlamda politize etmiş olursunuz. Çünkü tüm pis-

lik, çürümüşlük, sömürgecilik ve katliamları bu kavramda kristalize olmuştur. Bunu eğip bükmek, yumuşatmak ve postmodernize etmek gerekir. Emperyalizm yerine 'Küreselleşme' dendi mi, büyük bir keşifmiş gibi ortalığı velveleye verirler. Nedir Küreselliğin anlamı? Küreden türetilme bir kavram olarak yeryüzü ya da dünya anlamında kullanılır. Yani yeryüzü ya da dünyalaşma anlamındadır bu kavram. Keza sistem tüm özellikleriyle (sermaye, meta üretimi, demokrasi vb. toplamı olarak) dünyalaşıyor demektir. Biz bunun adına sistemin kendisini cilalayıp kitlelere farklı pazarlaması diyebiliriz. Emperyalizmin vahşetinin, sömürüsünün, sömürgeciliğinin, insanın yabancılaştırmasının en iyi perdeleme yöntemi ancak böyle içi boş olan bir kavram türetmekten geçer. Bu perdeleme, insanlığın bilinç dünyasına kurulan bir tuzaktır. Bu tuzağa balıklama atlayan 'sol' cenahta, aslında 'post modernleşmenin' etkisinde kalanlardır.

B) Çok Uluslu Şirketlerin (ÇUŞ) Dünya Piyasasındaki Rolü

Küreselleşme kavramını tüm yönleriyle birlikte mercek altına alacağız; ki bunu yapmadaki amacımız, tasfiyeci reformizmin beslendiği kaynağı dolaysızca göstermektir. Boş sloganlardan uzak kalarak, bilimsel bir yöntem eşliğinde bunu yapmak hayati bir önem taşımaktadır.

ÇUŞ'un (multinational corporation) varlığı inkâr edilemez bir gerçekliktir. ÇUŞ 1960 yılına kadar tarihi kökü uzanmaktadır. Burada sorulması gereken soru; ekonomik/politik formasyonda hâkim olan tekeller mi, yoksa uluslararası tekellerin evliliğinden oluşan ÇUŞ mu? Bu soruya verilecek yanıt çok önemlidir. Tüm istatistik bilgiler hâkim unsurun ÇUŞ değil, tekeller olduğunu göstermektedir. ÇUŞ'un hâkim hale geldiği savı aynı zamanda ulus devletlerin kalktığı savını da birlikte getiriyor. Bunun ne kadar büyük bir yalan olduğunu devletlerarası ilişkilere baktığımızda görürüz. Şirketlerin evliliklerine bağlı bulundukları ülkenin hükümetlerinin bazı durumlarda engel oldukları, çeşitli defalar kamuoyuna yansıdı. Tekelci kapitalist devletlerin bazı şirketlerin birleşmesine engel olarak, ulusal ekonomiye ya da ulusal güvenliğe zarar vermesi gösterilmiştir. Bu örnek dahi tek başına ulus devletlerin kendi ülkelerinin ulusal çıkarları karşısındaki duyarlılıklarını ifade etmesi açısından ulus devletin "ortadan kalkma" paradoksunu gösteriyor. Ülke ve dünya politikalarının belirleyici unsuru olarak tekeller her dönem öne çıkmaktadır. Finans sermayenin kâr marjlarını çıktığı ülkeye kanalize etmedeki beceresi daha da yetkinleşmektedir.

Afganistan ve Irak işgalleri karşısında uluslararası düzeyde gerçekleşen ittifakları anımsatmakta yarar var. ABD öncülüğünde gerçekleşen Irak işgaline

en çok direnen Avrupa Birliği'nin iki merkez ülkesi olan Fransa ve Almanya'nın ulusal ve ulus şirket çıkarlarının bu işgal ile çelişmesi bir tesadüf müdür? ABD'nin Irak işgaliyle yaptığı ilk iş olarak; bu iki ülkenin Saddam hükümeti ile yapmış olduğu tüm anlaşmaları yırtıp atmasını, emperyalist ulus devletlerin ve ulus devlet tekellerinin çıkar çatışmasının en tipik yansıması olarak okumamız gerekmiyor mu? Bu savaşta hangi uluslar üstü (ÇUŞ) şirketlerin rolü var? Yoksa bu savaşı tetikleyen büyük Amerika ve İngiltere silah ve petrol şirketlerinin Ortadoğu'nun petrol ve enerji koridorlarını ele geçirme isteği değil mi? Bu durumda, silah ve petrol tekelleri bağlı bulundukları ülkeyi unutuyorlar mı? Irak işgali, tekellerin dünyayı paylaşma mücadelesinin en tipik göstergesidir. Dolaysıyla, ulus devletlerin kalktığı ve ÇUŞ ekonomisinin belirleyici bir rol oynadığı tezleri bir balon gibi sönüyor adeta. Hammadde kaynakları ve bu hammadde kaynaklarının geçiş koridorları için yaşanan kapışmada büyük tekellerin nasıl rol oynadıklarını bir kez daha gördük.

Bugün, özellikle de Rusya ile ABD arasında yaşanan çelişmenin hangi boyutlara taşındığını incelediğimizde, emperyalistler arası kapışma ve bu çerçevede yaşanan bloklaşma, ulus devletlerin çıkarlarını temsil ettikleri tekeller için nasıl bir koruyucu rol oynadıklarına tanık oluyoruz. Ulus devletlerin kalkması bir yana, bilakis her gün yeni kamplaşmalar yaşanıyor. Emperyalistler arasındaki çelişkiler derinleşiyor. Ulusal güvenlik projeleri geliştiriliyor. Latin Amerika gibi ülkelerde ulusal ve küçük burjuva hareketler ABD emperyalizmine kafa tutarken farklı ittifak arayışları içine giriyorlar. Keza başka ülkeler için de aynı arayışlar söz konusu. "Yeni Dünya Düzeni" fiilen bitmiştir. Her alan yeni bir düzensizliğe gebedir. Ne ABD ve ne de AB artık işleri eskisi gibi yürütemiyor. Sınıflı toplumlarda tüm birlikteliklerin çelişmeli olma yasası, tekeller ve tekelci kapitalist devletler için de geçerlidir. AB içindeki birliktelik dahi birçok kapışmaya sahne oluyor. Bu kapışmaların odağında tekeller, hammadde kaynakları, ulusal güvenlik stratejileri, ittifak politikaları, enerji koridorları vb. olgular bulunmaktadır. Görünen ve görünmeyen duvarlar yenidünyayı kuşatıyor.

C) Sermayenin Küreselleşmesi ve Neo-Liberalizm

Sermayenin küreselleşmesi, yani mali sermayenin uluslararası boyutlara ulaşarak tüm dünyayı kuşatması çeşitli periyodik süreçlerden geçmiştir. Bunlardan birincisi 1870 ile 1914 yılları arasını kapsayan ve "BelleEpoque" (altın çağ) ekonomisi olarak bilinen dönemdir. Bu süreçte sermaye muazzam dere-

cede merkezileşerek uluslararası bir nitelik kazandı. Emperyalist sermayenin bu ilk küreselleşme süreci kendi içinde aşırı birikim krizini, rekabetin kızışmasını tetikleyerek emperyalistlerin ham madde kaynaklarını (pazarları) yeniden paylaşmaya kadar götürdü ve sonuç olarak da, 1. Paylaşım Savaşı patlak verdi. 1. Paylaşım Savaşı akabinde dünyada yaşanan muazzam yıkım, tekelci kapitalizmin kendisini yeniden reorganize etmesine de neden oldu.

1929 yılında dünyayı yeni bir kriz dalgası sardı. Bu kriz dalgasını sonucu birçok tekel patır patır döküldü, ayakta kalanlar diğerlerini yuttu. Tekelleşme derinleşirken yoksulluk da buna mukabil olarak genişledi. Bu krizle birlikte tekelci kapitalizm, Keynesci 'sosyal devlet' olgusu modelini geliştirerek hem kendi krizini aşma ve hem de halkın sisteme olan tepkisini maniple etmeyi ve sosyalizme olan sempatiyi aşağı çekmeyi hedefledi. Keynesci ekonomi politika ile mali piyasaların düzenlenmesinde devlet önemli bir rol oynadı. Fakat süreç içinde kapitalizm kendi krizini yeniden üretti. Daralan pazarlar, yoksulluğun artması, arz talep çelişkisinin yoğunlaşması ve sonuç olarak tekelci sermayenin kâr marjının düşmesi, 1970 'petrol krizi' diye bilinen yeni bir dünya krizine yol açtı. Böylelikle Keynesci ekonomi politikanın derinleşen krize yanıt veremez duruma gelmesiyle birlikte, bu politikanın yerine neo-liberal parasalcı ekonomi politikalar yaşama geçirildi. Devletin sermaye piyasasındaki düzenleyici rolü kaldırıldı. Serbest pazar ekonomisi olarak halk dilinde bilinen, bu ekonomi politikalar ile emperyalistler dünya ölçeğinde yeniden atağa geçti. Yarı-sömürge ülkelerde neo-liberal politikaların yaşama geçirilmesi için darbeler (Arjantin, Güney Kore, Türkiye vb. ülkeler) gerçekleştirildi. Bu askeri faşist darbelerle birlikte bu ülkelerdeki halk muhalefetleri ezilmiş, dolaysıyla, neo-liberal politikaların önündeki engeller kaldırılarak emperyalistler işbirlikçi devletlerin evlerinin içini düzenleyerek parasalcı yeni politikalara yol açmıştır. Türkiye'de 24 Ocak paketi ya da diğer adıyla neo-liberal politikaları yaşama geçirmek için Demirel, 24 Ocak Kararlarının altına imza attı, fakat uygulaya geçiremedi. Cunta ve ABD'nin iş başına getirdiği Özal, 24 Ocak kararlarını yaşama geçirerek, Türkiye de neo-liberal ekonomi-politika sürecini başlattı.

Neo-liberal politikalarla büyük tekeller yeniden üretim sürecini yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelere de taşımıştır. Neo-liberal politikalar gereği yeniden üretim sürecinin yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelere taşınmasının nedenlerini anladığımız zaman neoliberal politikaların özünü de anlamış olacağız.

- Üretimde belli dallar ucuz hammadde kaynaklarına taşınmıştır. Böylelikle hammadde maliyeti aşağı çekilecek üretim maliyeti de düşürülecek ve diğer

yandan da, pazarlanmadaki ulaşım bedellerinde de ciddi anlamda avantajlar yakalanacak.

- Yarı-sömürge ülkelerde emek gücünün ucuz olması. Böylelikle yeniden üretim sürecin de kâr marjı (artı değer sömürüsünden kaynaklı) daha da yukarılara çekilecek.
- Bu tür ülkelerde vergi oranlarının düşük olması sayesinde tekel için vergi maliyeti düşürülmüş olunacak.
- Kurulan fabrika ve işletilen hammadde kaynaklarında çevre kirliliğinin önlenmesi için rafine maliyetlerinin yüksek olmasından kaynaklı olarak çevre ülkeleri olarak tabir edilen yarı-sömürgelerdeki yasal düzenlemelerden, üretimden ve kirliliği rafine etmemeden kaynaklı olarak, tekeller bu tür maliyetlerden otomatikman muaf tutulmuş oluyorlar.
- Neo liberal politikaların getirmiş olduğu bu muazzam avantajlarla tekeller, sermaye birikimini daha bir üst seviyeye sıçrattı. 2. Küresel sermaye atağı bu şekil realize edilerek mali sermayenin daha büyük oranlarda merkezileşmesini, yarı/yeni sömürgeleri IMF ve Dünya Bankası gibi banka ve uluslararası para fonlarıyla adeta borç patağına çekmiş; işbirlikçi hükümetlere sunulan yasal düzenlemelerle kamu sektörü olarak bilinen banka, petrol rafineleri, fabrikalar, maden yatakları, hastaneler, okullar, telekümülasyon vd. büyük tekellere ve komprador kapitalistlere peşkeş çekilmesiyle özelleştirme denilen süreç yaşanmıştır. Tarım, sanayi ve bankacılık sektöründe yaşanan büyük kâr getiren özelleştirmelerle mali sermayenin kâr marjları yoğunlaşmıştır.

İşte, uluslararası mali sermayenin 2. Küresel atağı bu şekilde planlandı ve yaşama geçirildi. Kapitalizm dengesiz gelişme yasası farklı periyotlar izlemiş ve bu periyotlara uygun spesifik ekonomi politikalar geliştirmiştir. Emperyalizmin 2. Küresel atağı, kapitalist sermayenin krizleri aşması, kendisini yapılandırması, daralan pazarları açmak, azalan kâr marjlarını yeniden yükseltmek ve tıkanan üretim sürecini yeniden üretime döndürmek için geliştirdiği ekonomi-politikadır. Dün bunun adı Keynesci ekonomi politika iken, bugün bunun adı neo-liberal ekonomi politikadır. Yarın bir başka bir şey olabilir. Kapitalizm kendi yapısal krizlerini aşmak ve söz ettiğimiz diğer enstrümanlardan kaynaklı olarak farklı ekonomi politikalara başvurmak zorundadır. Ve bilinir ki, her kriz sonrası başlayan genişletilmiş yeniden üretim süreci daha yüksek bir sermaye yoğunlaşmasını getirir. Emperyalizmin yapısında, bu vardır. Bu yapıyı anlayamayanlar ve bizati bu yapıyı bilinçli bir tarzda çarpıtanlar emperyalizme farklı isimler bulabilir ve onu şirin bir unsur gibi pazarlayabilirler. Bu gün yaşanan da budur.

D) ABD ve Dünyayı Saran Mali Kriz Gerçeği

"Küresel kapitalist sistemden daha ileri bir sistemi hedeflemek, bunun için daha ileri yol ve yöntemler bulmak..." (Maddi Dünyadaki Gelişmelere Bağlı Olarak Bilinçte Yenilenme ve Gelişme İhtiyacı, Kemal Kutan, 3 Ağustos 2008, *Yeni Sentez*).

Bu alıntıya ilişkin analizime ilerleyen bölümlerinde tekrar döneceğim. Fakat burada kısa da olsa değinmeden geçmek olmaz. Küresel kapitalizmin ileri olmasından yani ilericiliğinden dem vurulurken, bugün ABD'den başlayarak yayılmaya başlayan büyük kriz dalgası küresel kapitalizm ve ilericilik balonunu bir kez daha söndürüyor.

"Biz, ciddi bir mali kriz içindeyiz ve federal hükümet buna bitirici bir eylemle karşılık veriyor" diyerek ABD halkını 700 milyar dolarlık ekonomiyi kurtarma planına destek vermeye çağırdı. Pazarın "düzgün işlemediği" uyarısında bulunan Bush, yaygın bir güven kaybı bulunduğunu, belli başlı sektörlerin risk altında olduğunu ve başka bankaların da başarısız olarak ABD ekonomisini durgunluğa (resesyona) sürüklemekle tehdit ettiğine işaret etti. Bush, "Bunun olmasına izin vermemek zorundayız" dedi.

Televizyonda 12 dakika süren konuşmasında ABD ekonomisini kurtarma planının amacının, kredi akışını başlatmak ve ekonomiyi yeniden canlandırmak için sorunlu alacakların satın alınmasında hükümete yardımcı olmak olduğunun altını çizen Bush, "Kurtarma planının amacı, şirketlere değil ülkemize yardım etmektir" diye konuştu" (25.09.2008 07.10.2008, Radikal, Milliyet, Hürriyet gibi gazetelere yansıyan konuşmadan başlıklar böyle).

G.W. Bush dahi ekonominin resesyonu ve ABD ekonomisini kurtarma planından söz ederken, bizim pek sevimli küreselleşmeci tasfiyeci reformist baylarımız hâlâ küresel kapitalizmin ileri olmasından, kapitalizmin sistem olarak kendisini yenileyerek küreselci aşamaya geçmesinden dem vuruyor. O halde bu kriz dahi tek başına neyin göstergesi? İncelemeye değer!

Yeni ve dünya ölçeğinde başlayan bu kriz, finans kapitalin krizidir. Bu krizin çıkış nedeni nedir? Neden olarak, piyasalarda para olmaması vb. biçimlerde açıklamalar pazarlanmaya çalışılıyor? Fakat krizin nedeni piyasalarda, bankalarda, para olmaması değildir. Bu, her zamanki gibi burjuvazinin, krizin nedenlerini çarpıtma, yani delili karartma girişimidir. Kriz, kapitalizmin kendi içsel çelişkisinden çıkmıştır. Mortgage krizi olarak kamuoyuna yansıyan krizi çözümlememiz önemlidir. Çünkü artık, küreselleşme teorisinin uzmanları da-

hi, bu krizden sonra, bu teorinin arkasında sağlam bir biçimde duracak pozisyonlarını kaybettiler. Mortgage nedir? ABD'de kredi (yani faizle halkı borçlandırarak) halkın ev almasını sağlayan bir bankacılık sistemidir. İnşaat sektörü deyince aklımıza çimento, demir, boya, tahta, cam, elektrik, plastik, işçi, vb. sektörler gelmektedir –ki bunların hepsi birbirlerine göbek bağı ile bağlıdır. ABD'de sistem esas olarak kredi kartı ve banka üzerine oturtulmuştur. Nakit para ile alış veriş yapılmaz pek. Günlük alış verişler dahi kredi kartı üzerine yürür. Halk nakit para akışını banka gibi aracı bir kurumla yürütür. Fakat bu aracı kurum kredi kartlarında cisimleşmiştir. Maaşlar hızlı bir biçimde bitince devreye borçlandırma girer. Kredi kartı üzerinden banka müşterilerine harcama yaptırılır ve borçlandırılır. Halkın alım gücü kapitalist sistemde genel olarak düşme eğilimindedir –ki ABD'de olan budur. Alım gücü düşen halk, daha çok kredi kartlarına sarıldı. Yani bankalara borçlandı. Halkın alım gücü neden düşer? Artık değer sömürüsünün yoğunluğu, vergi yükü, savaş bütçesi, aşırı üretim sonucu yaşanan tüketim çılgınlığı vb. olgulardan kaynaklı olarak alım gücü düşer. Alım gücü düşünce üretim ile tüketim arasında bir çelişki doğar. Ekonomi politika da buna arz-talep çelişkisi denir. Arz talepten fazla olunca fazla üretim pazarda birikmeye başlar. Talebin neden arza yönelik bir azalma içinde olduğunu aktardık. Bu arz talep çelişkisi aynı zamanda anarşik üretimdir. Kâr amacı ile toplumun ihtiyaçları planlanmadan yürütülen üretime, anarşik üretim denir. Arz talep çelişkisinin keskinleşmesi sonucu kapitalizmin genişletilmiş yeniden üretiminde tıkanma gündeme gelir. Kapitalist eskisi gibi üretemez, çünkü pazar daralmıştır. Pazar demek, alıcı demektir.

"Kapitalizmin işleyiş dinamikleri, sermaye birikimini sağlayacak üretim ve tüketim süreçlerini bünyesinde barındırır. Bu sürecin bütünselliğinin aksaması veya sekteye uğraması kriz anlamına gelir. Yani kapitalizm kâr ve sermaye birikimi ile gelişir ve bu sürecin kesintiye uğraması krizlere neden olur. Kâr ve sermaye birikiminin kesintiye uğraması ise kapitalizmin kendi içsel dinamiklerine özgü bir çelişkidir. Bu çelişki, üretim ilişkilerini şekillendiren üretici güçlerin mutlak gelişim eğilimi taşımasından ileri gelir. Bu genel yapı içinde krizlerin düzenli olarak ortaya çıkmasının nedeni şudur. Genişleyen pazarın yarattığı talep, birikim ve sermayeler arası rekabet kapitalist sistemin üretim yapısında kitleselliği ve verimliliği arttıracak yeni teknolojik yatırımlara yol açmakta ve de bunu gerekli kılmakta, bu da üretim güçlerini teknik bileşim lehine geliştirerek *sermayenin* organik bileşimi dediğimiz olguyu yükselterek kâr hadlerini düşürmektedir. Bu nedenle kapitalizmin içsel dinamiği,

sermayenin organik bileşiminin yükselmesi nedeniyle düşen kâr hadlerinin diyalektiği üzerine kurulmuştur. (Marx, 1978, C.III,:230-252)

İngiliz Kiliseleri krizin nedenleri noktasında da olsa Marx'ın haklı olduğunu söylemek zorunda kaldı. Marx'ın yukarıdaki açıklaması, kapitalizmin tüm krizlerinin nedenlerine de ışık tutmaktadır.

Bu minvalde, ABD'deki kriz dalgasına dönersek: Kredi yoluyla ev almada halka borçlarını ödeyemez duruma geldi. Gelir aynı düzeyde kalınca ya da aşağıya doğru düşerken, giderler arttı. Maaştan daha çok harcama olunca bankalara olan borçlar birikti. Paranın bankaya dönmemesi, yani kredi kartları borçlarının ödenememesi demek, bankalardaki nakit para sıkıntısını artırdı. İnşaat sektörü geniş bir sektördür diye açıkladık. Dolayısı ile bankalara para dönmeyince diğer sektörlere de borçlar artmaya başladı. Bankalar için kredi kartı para arasındaki ilişki ne ise borsalar için de kâğıt işlemleri odur. Borçların artması, paranın piyasada dönmemesi borsayı tetikledi. Yani ABD borsası devasal para açığı karşısında tam anlamı ile elektrik yemiş balığa döndü. Tepe taklak oldu.

Burjuvazi bu şok durumunu çözmek için dünyanın birçok ülkesinin toplamının gayri safi milli gelirini katlayacak devasal nakit paranın (700 milyar) ABD temsilciler meclisinden, kongreden geçmesini istedi. İlk başta bu istek reddedilmiş olsa da daha sonra kabul gördü. 700 milyar dolarlık nakit para piyasaya, yani bankalara yöneliktir. –Yeri gelmişken ilginç bir not düşmekte yarar var: 2004 yılında ABD kaynaklı toplam 700 milyar dolar piyasada dolaştı. Bunun yalnızca 2/3'ü ABD dışındadır–. Bu demektir ki, 2004 yılında dünyada dolaşan toplam 700 milyar dolar, bugün tek seferde bankalara verilecektir. Krizin derinliğini varın hesaplayın. Halkın cebine beş sent bile girmiyor. Tam tersine, ABD merkez bankası FED 700 milyar doları direk bankalara hortumlatacak ve iflas eden şirketleri 'kurtaracak'. İşte, finans kapitalin derin krizi budur! Küreselleşme ile birlikte kapitalizmin çağ atladığından, devletin düzenleyici rolünün tamamen kalktığından söz eden baylar; iflas eden, iflas etmesi gündemde olan şirketleri kamulaştırarak (devletleştirerek) ve yüz milyarca dolarları (ki trilyon doları aşacağı tahmin ediliyor FED in piyasaya süreceği sıcak paranın) piyasaya sürerek, devletin ekonomiye bu kadar büyük çapta müdahalesini nasıl açıklayacaklar? Baylar, ezberinizi bozacak gelişme bunlar; ama ekonomi politiğin yasası böyle işliyor. Post modern kavramları piyasaya sürerek değil.

Kriz, derinleşerek 'küresel' bir boyut alarak Avrupa bankalarına, uzak doğuya, Türkiye'ye sıçradı. Devletler kendi şirketlerini kurtarmak için 'küreselliktен' ulus devlete hızlı bir biçimde 'dönüş' yaptılar! Birçok banka ve şirket dev-

letleştirildi. Birçok banka ve şirkete de krizden kurtulmaları için nakit paralar aktarıldı. Bu kriz ABD'deki tüm şirketleri etkiledi demek yanlış bir bilgilendirme olur. Tam tersine bu krizden muazzam karlarla çıkan büyük şirketler var. Savaş sanayi, enerji şirketleri, petrol şirketleri bu krizle kasalarını doldurdular. İşte, devletin düzenleyici rolünün kalktığını ve ulus ötesi sistemden söz edenler, neo-liberal politikaların en karakteristik özelliklerinden sayılan düzenleme dışı bırakma yani deregülasyonun pek mümkün olmadığını, bu anlamda, devletin ekonomiyi düzenlemedeki hassas elini görebiliyoruz. Kapitalist sistemin kendini gerçekleştirme durumu, işte budur! Devlet bunun için var zaten. Bugün kalkıp devleti, kapitalist sistemi allayıp-pullayıp önümüze farklı bir şey gibi sunmaya çalışanları bir kez daha gerçekler ve bilim mahkûm ediyor. Krizin tüm yükü halkın sırtına biner. Yeni vergiler, çalışma saatleri, ücretlerin sabitleştirilerek tüketim nesnelerine (giyecek, yiyecek, elektrik, su, petrol vb. vb.) yapılan zamlarla (dolayısı ile ücretlerin aşağı çekilmesi bu şekilde enflasyonist durumla) gerçekleşiyor. Halkın üzerine binecek yükü yalnızca iflas eden büyük şirketlerin bulunduğu ülkelerle sınırlamak kapitalist ekonomi politikanın nasıl işlediğini anlamamakla eşdeğerdir. Böyle bir sınırlama aynı zamanda büyük bir politik gaf olur. Bu yük tüm dünya halklarının sırtındadır. Yarı/yeni sömürgelere yönelik yüksek yoğunluklu sömürü, baskı, talan politikası artacak ve bu ülkelerin halklarına yeni acı reçeteler sunulacaktır. Emperyalizm ekonomik krizler atlatmak için yeni savaşları da çıkarabileceğini hafızamızda tutmakta yarar var. Irak ve Afganistan örnekleri henüz yeni sayılır.

"Mesele şudur: Bir yanda, üretici güçlerin gelişimi ile sermaye birikimi arasında; öte yandan, mali sermaye için sömürgelerin ve 'nüfuz bölgelerinin' paylaşılmasında mevcut oransızlıkların ortadan kaldırılması konusunda, *kapitalist ortamda*, savaştan başka bir araç var mıdır?" (Lenin, *a.g.e.*, s. 122).

Keza "Küreselleşme" kavramı emperyalist sömürüyü, talanı, işgalleri, katliamların üzerine sis perdesi çekmek için geliştirildi derken, anlatmaya çalıştığımız şey, tam da budur!

E) Küreselleşme, Sermaye ve Emeğin Piyasalarda Özgürce Dolaşması

Küreselleşme yanlısı teorisyenler, sermaye ve emeğin özgürce dolaşmasından söz ediyorlar. Burada birçok yanlış bilgi var. Sermayenin uluslararası piyasada dolaşması yeni bir olguymuş gibi anlatılması tamamen emperyalizmin tanımını tahrif etmekten ibarettir. *Emperyalizm zaten uluslararası bir olgudur.*

Emperyalist sermaye, uluslararası piyasalara nüfus ettiği ölçü de kendi tanımını bulur. Emperyalizm, geri kapitalist ülkelerin hükümetlerini mali boyunduruk altına alarak aynı zamanda politik, ekonomik, insan kaynakları, tarım vb. çok boyutlu imtiyazlar elde ediyor. Bu, yüzyılı aşkındır yaşanan bir olgudur.

Bugün sermayenin transferinin ve uluslararası piyasada dolaşımının hızlı ya da yavaş (20. yüzyılın başında Avrupa'dan Amerika'ya kadar Trans Atlantik iletişim kablolarının döşenmiş olduğu boru hattı sayesinde New York borsası ile Avrupa borsası arasında iletişimin ne kadar hızlandığını biliyoruz) olması sermayenin niteliğini belirlemiyor. Kafayı buraya gömen Küreselleşmeci teorisyenler uzay çağında bir tuşla gerçekleşen sermaye transferini ya da dolaşımını Küresel ekonominin temel taşlarından biri olarak tanımlıyorlar. Peki, buradaki nitelik nedir? Bu nitelik, mali sermayenin transferinden başka bir olgu mu tanımlıyor? Kesinlikle hayır! Dolayısıyla, uyduruk 'tezlerle' pazarlanmaya çalışılan 'küreselleşme' kavramıyla, geniş halk yığınlarının bilinç dünyalarında bulanıklık yaratılmak isteniyor. Emeğin dolaşımı ise koca bir yalandan ibarettir. 1900'lü yıllarda emek erekli yaşanan göç dalgası ya da emeğin dolaşımı bugünden daha fazlaydı. Keza 1900'lü yılların başında gerçekleşen sermaye dolaşımı miktarı bugünkü ile yaklaşık olarak eşdeğerdi. AB içinde emeğin dolaşımı denilen olgu da koca bir yalandır. Keza kalifiye emek her zaman için tüm kapitalist ülkelerin baş tacı olmuştur. Ne var ki, genel anlamda emeğin dolaşımı, birçok koşula bağlanmış ve yasal prosedürle çerçevelenmiştir.

F) Küreselleşme: Ulus Devletler ve Demokrasi Olgusu

Küreselleşme teorisyenlerinin kaçamadıkları iki temel dayanak mevcuttur: Biri ÇUŞ, diğeri de ulus devlet kavramının ortadan kalkışıdır. ÇUŞ meselesini açıkladık. Fakat bugünlerde ne hikmetse Küreselleşmeci teorisyenler ısrar ile ulus devlet kavramı üzerinden atlıyorlar. Temel dayanakları olan ulus devletlerin ortadan kalktığı tezi, aynı zamanda, gelişmiş demokratik ülkelerin demokrasi ihracatında meşru bir zemin kazandırıyordu. Ulus devletler kalkmış ise 'daha ileri olan ulusların demokrasi ve kültürü geri bir ülkenin demokrasi ve kültürünü ileri taşıyabilir'. AB ya da ABD'nin işgal gerekçeleri buna örnektir. Fakat yeni kamplaşma süreci, Latin Amerika'dan, Asya ve Ortadoğu'ya kadar uzanan birçok ülkenin ulusal burjuvazisinin ABD'ye ve AB güdümlü birçok politikaya ayak diremeleri, aslında bize yutturulmaya çalışılan tanımlamanın hiç de süslenip boyanarak pazarlanmaya çalışılan görüntü gibi olmadığını gösteriyor. Balkanlar, Kafkasya, Ortadoğu, Asya, Latin Ame-

rika ulus devletler açısından adeta barut fıçısını andırıyor. Yeni yeni ulus devletler çıkıyor. Kimisi AB'ye, kimisi ABD'ye ve kimisi de Rusya'ya yedekleniyorlar. Küreselleşmeci teorisyenler ve aydınlar kulübü artık ulus devletlerin kalktığı tezinin arkasında sağlam bir şekilde duramıyorlar.

"...Tekel rekabeti, rekabet de tekeli üretiyor.

Dev fabrikaların, dev bankaların ve milyarderlerin amansız rekabeti küçükleri yutan büyük mali güçler karteli düşüncesine yol açmıştır. Emperyalist büyük güçlerin paylaşım savaşından da, onlar arasındaki en güçlüsünün federasyonu sonucu doğabilir ve bu, silahlanma yarışına son verecektir.

Bu yüzden, salt ekonomik açıdan, kapitalizmin bir başka yeni evreyi, kartellerin politikasının dış politikaya aktarılmasını, bir ultra-emperyalizm evresini yaşayabilmesi dışlanmış değildir...

Salt ekonomik açıdan sonuçta emperyalistlerin kutsal bir bağlaşmasıyla emperyalizmi eritecek bu güçlü patlamayı önleyecek hiçbir şey yoktur" (Kautsky, *Seçme Politik Yazılar*, s. 97-98).

Dolaysıyla kapitalizmin bir başka yeni evresinin Küreselleşme boyutu olarak "icat" edilen görüşlerin aslında ilk sürüm olmadığını ve bunun esas kökeninde ultra-emperyalizm tezinin yattığını görebiliyoruz. Kartellerin politikasının dış politikaya aktarılması olgusu ile ÇUŞ'un bunu gerçekleştirmesi arasında bir fark yoktur.

"Ekonomik yönden emperyalizm, tekelci kapitalizmdir. Tam tekele ulaşmak için, yalnızca (belli bir devletin) iç pazarında değil; ama aynı zamanda dış pazarlarda, tüm dünyada her türlü rekabet saf dışı edilmiş olmalıdır. 'Mali-sermaye çağında' yabancı bir ülkede bile rekabetin saf dışı edilmesi *ekonomik bakımdan* olanaklı mıdır? Elbette olanaklıdır. Bu, rakibin mali bakımdan bağımlı hale getirilmesiyle, hammadde kaynaklarının ve sonunda bütün işletmelerinin ele geçirilmesiyle yapılır" (Lenin, *Emperyalist Ekonomizm*, s. 40).

Meselenin can alıcı noktası burasıdır. Uluslararası oportünizm ve onun Türkiye kurmayları bu can alıcı noktadan atlayarak Marksizm'i yeniden keşfetmeye ya da Marksizm'in yetersizliğinden dem vurarak yeni arayışlara çıktıkları zaman, kafalarını sağlam bir kayaya çarparlar çünkü Lenin öğretileri bu açıdan tüm bilimselliği ile karşılarına dikilecektir. Ekonomik yönden emperyalizm neymiş? Dış pazarların tüm kontrollerinin ele geçirilmesidir. Bakınız dünyaya, emperyalistler dış pazarların tüm kontrollerini ele geçirmediler mi? Bunun için IMF, DB gibi mali sermayenin örgütlenmeleri oluşturuldu. Bu-

nun için DTÖ kuruldu. Sermayenin önündeki pürüzleri gidermek, pazarları daha da genişletmek ve krizleri 'akılcı' yöntemlerle aşmak için 1994'te Uruguay Raundu gerçekleştirildi. Dolaysıyla emperyalistler, neo-liberal politikalarını yaşama geçirmek için yalnızca ekonomik tedbirlerle yetinmediler. Ekonomik yöntemlerin yanı sıra politik, askeri (savaş), diplomatik vb. yöntemlerin de geliştirilmesine ihtiyaç vardı. Yalnızca ekonomik yöntemlerle Yugoslavya'nın altı oyulamazdı. Balkanların enerji koridorları ve ham madde kaynaklarının ele geçirilmesi için Yugoslavya olgusunun çözülmesi gerekiyordu. Bu, aynı zamanda Balkanlar'da, Rusya ve Çin'in ekarte edilmesi anlamına gelecekti. Bakınız, ekonomi dışı yöntemlerin yanı sıra uygulanan yeni ve değişik yöntemler Yugoslavya'da bu şekilde mayalanırken, Gürcistan ve Ukrayna'da da yeni türden 'kadife devrimi'yle yeni yöntemler uygulamaya sokuldu. Balkanlar kanlı olarak yeniden şekillendirilirken Ukrayna, Gürcistan gibi ülkelerde ise daha farklı yöntemler kullanıldı. G8, AB, ASEAN, NAFTA, MERCOUSURE gibi ticari/politik örgütlenmelerle sistem kendisini reorganize etti. Sermaye, düşük kâr marjını yukarı çekmek, rant-para ve metanın girdi çıkışlarının önündeki ulusal ölçekli engellemeleri kaldırılarak yarı/yeni sömürgelerin piyasa ekonomilerini yeniden düzenlemelerini gerçekleştirdi. Dolayısıyla tarih ve yaşananlar bir kez daha döne döne Lenin'i doğruluyor. Türkiye örneğine bakınız lütfen! Lenin'in işaret ettiği gibi, bütün işletmeler emperyalist tekeller tarafından ele geçirilmedi mi? Benzer tablolar başka ülkelerde de gerçekleşmiyor mu? Sahi, tasfiyeci reformist küreselleşmeci baylar, emperyalizm nedir? İsterseniz bir kez daha az yukarda Lenin'den yaptığımız alıntı ile bugünü kıyaslayın. Marx ve Lenin'i haklı çıkaran kâhin olmaları mıydı? Hayır! Bilimsel olmalarıydı ve toplumu, sistemi, dünyayı doğru bir biçimde analiz etmeleriydi.

Küresel kapitalizm olgusunun esaslı savunucuları 20. yüzyılın sonlarına doğru sosyalizmin kesin yenilgiye uğradığını ve bu minvalde, küresel kapitalizm evresinde de savaşların bittiği, tüm sınırların kalktığı, barış ve demokrasinin çevre ülkelere doğru genişleyeceği çığırtkanlığını büyük bir iştahla yapıyorlardı. Hatta bazıları daha ileri giderek Küresel Kapitalist sömürgecileştirmeyi demokrasi ve kapitalizmin çevre ülkelere doğru geliştirilmesi için desteklemediler mi?

Eduard Bernstein'in çürümüş görüşlerinin yeniden hortlatılmasını Küresel Kapitalizmin teorisyenlerinde de görüyoruz. Bernstein, uygarlığın geri kalmış ve hatta barbar olan ülkelere taşınması açısından sömürgeciliğin desteklenmesini savunmuştu. 2. Enternasyonalin sağ kanat temsilcisinin bu tezleri; geri ve barbar ülkelerin gelişmesini ve hatta buradan da yola çıkarak ba-

rışçıl bir şekilde sosyalizme geçişi öngörüyordu. Keza Afganistan ve Irak işgallerini alkışlayanların bastığı ölü toprak Bernstein'dir. Küresel Kapitalizm tezlerinin köklü analizini yaparken tarihin bu noktaları arasındaki ilişkiyi göstermeden başka meselelere uğramak tasfiyeci reformistlere de büyük bir haksızlık olur. Biz onlara bu haksızlığı yapma niyetinde değiliz!

Küresel iletişim çağının (internet dünyasının) artık dünyayı değiştirmede çok önemli bir rol oynadığı savı da buhar oldu. Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de muhalif internet web şirketinin yayını mahkeme kararıyla durduruldu. Hatta muhalif olmayanların dahi yayınları durduruldu. YouTube bunların başında gelmektedir. Öte yandan da dünyanın hiçbir yerinde internet ile demokrasinin genişlediği görülmemiştir. *Demokrasi denilen kavram büyük tekellerin hizmetinde olan silahların gölgesinde genişliyor ya da daralıyor.*

Türkiye Emperyalizmin Stratejik İşbirlikçisidir

Türkiye değerlendirmesine gelirsek; emperyalistlere milyarlarca dolar dış borcu olan bir devletin Türkî cumhuriyetlerine sermaye ihracatından söz etmek, ekonomi ve matematik bilimi açısından da doğru bir tespit olmaz. Emperyalistleşme aşamasında olan bir mali sermayeden söz etmek sübjektif bir değerlendirme olur. Ekonomisi sürekli emperyalistler tarafından şekillendirilen ve tahrif edilen, emperyalizme bağımlı kapitalistleşme sürecini yaşamak ile alt-emperyalist ya da emperyalist bir ülke olma değerlendirmesi apayrı şeylerdir. IMF ya da Dünya Bankası; Almanya, Fransa, İngiltere ya da ABD'nin ne ekonomisini ve ne de politikasını belirliyor. Fakat ülkemizi irdelediğimizde, emperyalist ülkelerde yaşananın tam zıttı bir tablo ile karşılaşıyoruz.

"Yarım yüzyıl önce, Marx Kapital'i yazdığı sırada, serbest rekabet, iktisatçıların büyük çoğunluğunca, bir 'doğa yasası' gibi görünüyordu. Kapitalizmin teorik ve tarihsel bir tahlilini yaparak, serbest rekabetin üretimin yoğunlaşmasına yol açtığını, bunun ise, belirli bir gelişme aşamasında, tekelciliğe götürdüğünü tanıtlayan Marx'ın yapıtını, resmi bilim, sessizlik- fesadıyla öldürmeyi denedi. Bugün ise, tekel, bir gerçek olarak ortadadır. İktisatçılar, tekellerin farklı belirtilerini göstermek için dağ gibi kitap yığıyorlar, hep bir ağızdan 'Marksizm'in çürütüldüğünü' ileri sürmekte devam ediyorlar... gerçekler inatçı şeylerdir ve hoşumuza gitsin gitmesin, hesaba katılmaları gerekir. Olaylar gösteriyor ki, kapitalist ülkeler arasındaki farklar, *tekellerin yalnızca biçimleri ve belirme zamanlarıyla ilgili önemsiz bazı değişiklikler göstermektedir; oysa üreti-*

min yoğunlaşmasının bir sonucu olarak tekellerin doğması, kapitalizmin gelişmesinin içinde bulunduğumuz evresinde genel ve temel bir yasadır", Lenin.

Emperyalist mali sermayeden söz edebilmemiz için basit sermaye birikimi tezini aşan donelere dayanmak durumundayız. Üretim araçlarının büyük tekellerini elinde toplandığı emperyalist dünya ile Türk komprador burjuvazisi arasındaki farklılıkları analiz ettiğimizde, hiç de karmaşık olmayan bir tablo ile karşılaşabiliyoruz. Montaj sanayi üzerine kurulu bir ekonomik alt yapı ile üretim araçlarının patentini elinde bulundurup, bunların ihracatını yapan ağır sanayi ya da gelişmiş sanayi ülkeleri arasındaki fark, yüzeysel bir fark değildir. Tekellerin patentlediği ürünlerin kâr marjı, çevre ülkeler denilen yarı-sömürgelere doğru gerçekleşen ihracatı, devasal miktarlarda sermaye birikimi sağlarken, belirli kotalar dâhilinde ihracat yapan yarı-sömürgelerin kâr marjının bununla mukayese edilmesi dahi gülünç olur. Dolayısı ile mali sermayenin bu biçimdeki yoğunlaşmış hali ile tüm hareketini uluslararası tekellerin koymuş olduğu sınırlar dâhilinde geliştiren yarı sömürgelerin ekonomik formasyonunu karşılaştırmak dahi imkânsızdır.

Tarım ve diğer küçük üretim sektörlerinde yaşanan yıkım Türk sosyo-ekonomik sisteminin kendi iç dinamikleri üzerinden gerçekleşmiyor. 1970'li yılların ortalarından sonra dünyada gelişmeye başlayan parasalcı neo liberal politikalar, yarı/yeni sömürge ülkelerin ekonomik gelişimine de etkide bulundu. Üretimin ucuz hammadde ve ucuz emek-gücünün olduğu ülkelere kayması sonucu emperyalizm sanayi hamlesi hız kazandı. Burada temel faktörler hammadde, emek kaynaklarının maliyetinin yarı/yeni sömürge ülkelerde daha ucuz ve tekeller için maksimum artı-değerin yaratılmış olması; ucuz vergilendirme-enerji kaynakları ve üretim sonucu doğanın tahribatına sessiz kalan satılmış hükümetlerin olması, neo-liberal ekonomi politikanın temel taşlarını oluşturuyor. Yani, neo liberalizm denilen burjuva iktisat ve politika, bu esaslı temeller üzerine oturarak az gelişmiş, yarı/yeni sömürge ülkeleri şekillendiriyor. Elbette ki kapitalin özelliklerinden biri de, girdiği her yerde şu ya da bu ölçü de bir değişiklik yaratmasıdır. Sermaye, ölü bir toprağa girip yatırım yapmaz. Onun doğasında kâr elde etme vardır. Girdiği yerin sosyal ve ekonomik ilişkilerinde de değişiklikler, ama aynı zamanda da tahribatlar yaratır.

1980 sonrasında Türkiye'de gerçekleşen (bunun en iyi uygulayıcılarından biri de Turgut Özal'dı) neo-liberal politikalar tam anlamı ile bir yıkıma, sanayi üretiminde çarpıklığın derinleşmesine, nüfusun kırsal alandan şehirlere doğru kayarak büyük çaplarda nüfussal yığılmaya yol açtı. Bu gelişim, Türki-

ye ekonomisinin kendi iç yasaları ve dinamikleriyle vuku bulmadığı için, bildiğimiz anlamda kapitalist ülkelerdeki gelişim sürecinden birçok boyutu ile farklılıklar arz etti. Tarım sektörünün ciddi anlamda çöküş sürecine girmesi, hem Dünya Bankasının yıkım politikalarının bir sonucuydu ve hem de tarıma, çarpık anlamda da olsa kapitalist üretim ilişkilerinin "sızması" ile ilintilidir. Diğer yandan, Kuzey Kürdistan'da milyonlarca köylünün metropol şehirlere yığınsal olarak göçü, metropol şehirlerdeki çarpıklığın ve yedek işçiler ordusunun boyutunu korkunç derecede büyüttü.

Tarımda Dünya Bankası politikalarını işbirlikçi tüm hükümetler sadık uşak olmanın gerekliliklerini harfiyen yerine getirerek yaşama geçirdiler. DB tarım sektörünü esas ve hedef alan politikaları nelerdi?

1999 IMF Direktifleri

2000 yılından bu yana tarım üretiminde gerilemeye neden olan, IMF ve Dünya Bankası güdümlü politikaları nelerdir?

1999 yılında "Krizden kurtulmak için döviz bulma paniği içinde" IMF ile imzaladığımız stand-by anlaşmasıyla bakınız IMF bize neler dikte etti?

* Çiftçi ürün bazında desteklenmeyecek. Arazisini ekip biçsin biçmesin, çiftçiye sahip olduğu araziye dönüm başına her yıl (bütçeden) Doğrudan Gelir Desteği ödemesi yapılacak.
* Çiftçiye ucuz kredi verilmeyecek. Kredi desteği yapılmayacak.
* Gübrede ve diğer girdilerde destekler azaltılarak sabit tutulacak.
* Tarımdaki diğer tüm destek politikalarına son verilecek.
* Buğdaya en fazla dünya fiyatının yüzde 20'si üzerinde fiyat verilebilecek.
* Desteklenecek ürünlere ödemeler tek seferde değil, yılda 2 taksitte yapılacak.
* Şeker fabrikaları ve Tekel özelleştirilecek. Şeker kanunu, alkollü içkiler kanunu, tütün kanunu çıkarılarak pancar, tütün, üzüm üretimi azaltılacak.

IMF'nin dikte ettiği bu politikaların hemen ardından, 2002 yılında Dünya Bankası ile "ARIP Tarımsal Destekleme ve Tarım Reformu Uygulama Projesi" adında bir anlaşma imzaladık.

Toplam 600 milyon dolarlık kredi karşılığı Dünya Bankası da bize şunları dikte etti:

* Tarımda destekleme politikasına son verilecek.
* Tarım kredilerine ve girdilere verilen sübvansiyonlar kaldırılacak.

* IMF'nin istediği şekilde arazi büyüklüğüne dayalı Doğrudan Gelir Desteği (arazide tarım yapılsın yapılmasın) uygulanacak.

* Destekleme alım fiyatları enflasyonun altında belirlenecek. Desteklenen ürün sayısı ve ürün miktarı azaltılacak.

* Tarım satış kooperatifleri kaderlerine terk edilecek. Yaşayamayanlar kapatılacak.

* Tarım sektörüne destek veren devlet kurumları (Et Balık Kurumu, Süt Endüstrisi Kurumu, Devlet Üretme Çiftlikleri, Türkiye Zirai Donatım Kurumu, Orman Ürünleri Sanayi Kurumu, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı çiftlikler ve işletmeler) kapatılacak. Varlıkları özel sektöre satılacak.

Eğer bu direktifler sonucu son 8 yılda Türkiye'de tarımsal üretim arttıysa, tarım sektörü daha iyi durumdaysa, bugüne kadar uygulanan politikayı sürdürelim... Kaynak: Güngör Uras (17.04.2008)

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Dr. Gökhan Günaydın: "Ürünleriyle tanınan, isimlerini ürünlerinden almış yörelerde bile topraklar boş durumda. Kızılcahamam'ın Çeltikçi köyünde artık çeltik ekilmiyor. Tarlalar boş. Bafra'nın Tütüncü köyünde artık tütün ekilmiyor. Tarlalar boş".

2000 yılında 21 milyon ton buğday üretmiştik. Üretim 2007 yılında 17,2 tona geriledi. 18.8 milyon ton olan şekerpancarı üretimi 12,4 milyon tona düştü. 200 bin ton tütün üretiyorduk. Şimdi 80 bin ton üretebiliyoruz. Patates, soğan üretimi bile geriledi" demişti. *Bu ne demek?*

Tarımda yığınsal çöküşün öyküsü çok öncelere dayanıyor. Fakat her birkaç yılda IMF ile imzalanan stand-by anlaşması ve Dünya Bankası'ndan alının 500 ya da 600 milyon dolarlık borç ile tarım politikasının nasıl iflas ettirildiğini görüyoruz. IMF ve Dünya Bankası'nın tarım politikalarının Türkiye-Kürdistan köylülüğü ve tarımına faturası inanılmaz boyutlara ulaşmış durumdadır.

IMF ve DB açıkça buyuruyor: Sübvansiyonları kaldırın ya da bazı üretimlerde en aza indirin. ABD ve AB kendi ülkesinin tarım üreticilerine %30 ile 60 oranında sübvansiyon sağlıyor. Bu koşullarda Türkiye ve K. Kürdistan tarım ve hayvan üreticilerinin AB ve ABD'den tarım üreticileri ile rekabet etme koşulu en başta ortadan kaldırılmış oluyor. Büyük toprak sahipleri devletten gelen fonlardan yararlanırken küçük üreticilerin bu fonlardan yararlanma şansı olmuyor. Çünkü AB ve işbirlikçi Türk devletinin tarım politika ve "kriterlerini" karşılama güçleri zaten yok. Küçük üreticiler bir yandan sübvansiyondan yoksun, bir yandan büyük çiftçilerin baskısı ve tefeci-tüccar ağında mengene olma, öte yandan AB ülkelerinin çiftçileriyle rekabet etme durumu; velhasıl küçük üreti-

ciler sudan çıkmış balık gibi soluksuz bırakıldılar. Küçük üreticileri bekleyen kader, iflas ve yedek işsizler ordusuna katılmaktı. Bu yoldan Portekiz çiftçileri de geçti. Aynı talihsiz kader ya da maküs talih Portekiz çiftçilerini de vurdu. Yaklaşık aynı yoldan geçtiler. Portekiz tarımının düştüğü düzey, AB için ürün üretmek ve ihraç etmek, AB'den de domates, elma gibi birçok ürünü dışarıdan ithal etmek zorunda kaldı. Sütün litre fiyatı neredeyse mazotun litre fiyatı ile eş değer oldu. Yığınsal göçler sonucu çarpık kentleşme ve büyük çapta yedek işsizler ordusu oluştu. Portekiz'de bu süreç çok önceden bu şekilde yaşandı.

Türkiye-Kuzey Kürdistan'da birçok tarım ürününün üretilmesine (pancar, buğday bunların başında geliyor) kota konulurken, dünyanın en büyük firmalarından ve 150 bin çalışanı ve 61 ülkede faaliyet gösteren Cagill ise ülkemizde tamamen kurumsallaşmış durumdadır. Tütün üretimi ülkemizde neden bitti? Ay çiçek yağı, pamuk dibe vurdu. Buğday alanları zeytin ve bağ üretimine zorlanırken birçok buğday tarlası boş kalıyor. Fındık borsası Hamburg'da: Hamburg'un ne alakası var fındık sektörüyle? Fakat dünya fındık üretiminin ezici bölümünü elinde bulunduran Türkiye'nin fındık politikası Hamburg'da belirleniyor. Fındığı üretebilirsin diyor, büyük tekeller. Fındık, Nestlle için gereklidir ve kabuğu kalın ve geç bozulan bir üründür. Fakat domates, buğday, pamuk, ayçiçeğine kota koyuyor. Bu ürünlerin üretimini en aşağılara çekiyor. Türkiye piyasasına ABD fasulyesi sunuluyor.

ABD emperyalistlerinin başını çekmiş olduğu DB öncülüğünde 2000 yılında yaşama geçirilen Tarımda Reform Programı'nın kısa sürede sonuçları yalnızca bunlarla bitmiyor. Tarımda, küçük ve büyük baş hayvancılıkta, balıkçılıkta uygulanan sözde bu reform politikaları sonucu tüm bu dallardaki üretim çok hızlı bir şekilde aşağı doğru düştü. 2000 yılında toplam buğday üretimi 21 milyon ton. 2007 yılında 17,2 bin tona geriledi. 18,8 milyon olan şeker pancarı üretimi 12,4 milyon tona geriledi. 200 bin ton tütün üretimi rekoltesi 80 bin tona düştü. Yaklaşık bir milyon hektar arazi bugün ekilemez durumda.

Evet, bu analiz dahi tek başına tarım sektöründeki çöküşün hangi boyutlarda olduğunu, bu çöküşte AB'nin rolünün ne olduğunu gösterir mahiyette. Sanayi alanında yaşanan da bundan farklı değil. AB uyum yasalarının demokratikleşmeyi hızlandıracağı masallarını şekere bandırılmış zehirli kurşun gibi bizlere sunmaya çalışan reformistlerin AB hedefinin arka planında bu sosyal ve ekonomik göstergeler yatıyor. Şimdi kalkıp da AB'ye bakış açısını basit bir fikir ayrılığı gibi sunmaya çalışan baylar ve bayanlar, aslında bize şu açık çağrıyı yapmış oluyorlar: AB demokrasisi, işte gördüğünüz gibi tarımın, tarım üreticisinin,

hayvancılığın, orta ölçekteki ulusal sanayinin iflasıdır. Banka ve büyük üretim komplekslerinin tamamen emperyalist sermayeye peşkeş çekilerek özelleştirilmesidir. Uluslararası büyük şirketlere sağlanan devasal avantajlardır. Yığınsal boyutta yedek işsizler ordusunun oluşmasıdır. Gelin, bu demokratikleşme paketine, yani her alanda işbirlikçilik ve tasfiyeciğe, yıkıma onay verin ve AB'nin bu 'şatafatlı' rotasına girin. Evet, bu tasfiyeci reformist baylar bize bu çağrıyı yapıyorlar. Kautsky'nin bu kötü örgencileri bize açıktan 'sosyal demokratlaşın' demek istiyorlar. O günün Kautsky ve hempaları 2. Enternasyonal'de emperyalist savaş hükümetin desteklenmesi çağrısını yapmışlardı. Bu çağrı ne kadar ilerici ve devrimci bir rol oynamışsa, bugün Kautsky'nin kötü öğrencileri de bize AB'ni destekleyin çağrısı yapıyorlar. İşte tasfiyeci reformizm Marksizm'i, Marksizm adı altında savunarak, aslında bir ihanet belgesini imzalayarak gündeme oturuyor. Marksist bilimsel öğretinin temelini böylesine sinsici sarsarak liberal ve küçük burjuvazinin ruhunu okşayan fikirlerle piyasa sahnesine çıkıp, bilindik eski yasalcı türküyü söylemekte ısrar ediyorlar. Bu, esasta yaşanan ideolojik bir kırılmadır. Bu çok hızlı bir biçimde burjuva politika yapış tarzına geçiştir.

"Türkiye'de faşizm var ve insanlar hâlâ görüşlerinden, farklılıklarından dolayı baskı görüyor, hapsediliyor ya da katlediliyor. Ama Türkiye ekonomik bakımdan ilerlediği için faşizmin temelleri sarsılmaktadır. Demokrasi Türkiye toplumunun ezici çoğunluğunun ortak talebi haline gelmiş bulunuyor. Tekelci burjuvazinin önemli bir kısmı bile artık demokratikleşmeden yanadır. Bu koşularda büyük bir demokrasi cephesi örgütleyerek faşizmi alt etmek ve yeni demokratik sosyalizmin koşullarını hazırlamak mümkündür. Neden kendimizi hapsederek meydanı gerici partilere bırakalım?" (*Neden Açık Çalışma*, Kemal Kutan,16 Ağustos 2008).

Türkiye'de faşizmin temellerinin sarsıldığını ve tekelci burjuvazinin önemli bir kısmının artık demokratikleşmeden yana olduğunu söylemek kadar, Türkiye gerçekliğini tarif eden bir anlayışa ender rastlanır. Türkiye, tekelci burjuvazisinin önemli bir kısmı ve halk, faşizmin tasfiyesini ve demokrasinin gelmesini istiyorsa, o halde Türkiye'de faşizmin temelleri sarsılsa da varlığının bu temeller üzerine olmasının bilimsel açıklamasını ve izahatını nasıl yapmak gerekiyor?

Devlet nedir? Egemen sınıfın iktidarını sürdürmek için Engels'in deyimi ile kullanmış olduğu sopa, değil midir? Bu devletin çeşitli biçimleri yok mudur? Bu biçimlerden biri de burjuva demokrasisi ve faşizm, değil midir? Faşizm, Türkiye'de bir devlet biçimi ise ve bu devlet biçimi, egemen sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda örgütlenmişse ve de egemen sınıflar içinde esas güç ve belirleyici güç

olan (bay tasfiyeci buna tekelci kapitalistler diyor, hadi bir an Onun diliyle konuşarak görüşlerimize devam edelim) tekelci kapitalistlerin büyük bölümü böyle bir değişim istiyorsa (ki halkın ezici çoğunluğunun da demokrasi istediğini göz önüne alırsak) faşizmin tasfiyesinin önündeki engel nedir? Yani, devlet zaten tekelci burjuvazinin devleti değil mi, bay tasfiyeci? Tekelci burjuvazinin ezici çoğunluğu demokrasi istiyor ve bu anlamda önemli bir halk desteği sağlamışsa, hâkim olmuş olduğu devletin faşist biçimini değiştirip ona, burjuva demokratik bir biçim neden kazandırmıyor, bay tasfiyeci? Yoksa Marx, Engels ve Lenin'in devlet tanımlamasının da modası mı geçti? Ne dediğinizi bilmemekle birlikte bastığınız tasfiyeci reformist/revizyonist zemin, sizi, zaten o demokrasi kulvarına doğru itecek. Bunu niyet olarak değil, politik bilimin sizi nereye götüreceğine dair bir işleyiş yasası olarak söylüyorum. İşçi sınıfının devrim biliminin içeriğini böylesine boşaltırsanız elbette ki bulunduğunuz zemindeki ideolojik kırılma ve kayma sizi liberal/'tekelci' burjuvazinin 'demokrasi' havzasına götürecektir. O havzanın adına Avrupa Parlamentosu deniyor. Milletvekili seçilmeseniz, oradaki boş koltuklara ruhunuzu oturtarak 'Kızıl' Deny gibi pek yakında devrimcilere ve proleter devrimcilerin fikirlerine 'taş devrinden kalma' diye dudak bükeceksiniz. Bu yol, yol değil. Bu yol, çıkmaz bir yola gider. Bu yol, tekelci liberal burjuvazinin 'sosyal demokrasi' kulvarına gider. Benden söylemesi!

Tasfiyeci reformizm, yalnızca küresel kapitalizmin ekonomik alt yapısının ilericiliğinden söz etmiyor, ama aynı zamanda da, bu alt yapının şekil verdiği üst yapının da ilericiliğini, yani demokratlığını kastediyor.

"...Amerika'daki *Özgürlükler Evi*'adlı bir vakfın yaptığı araştırma sonuçlarına göre Türkiye'deki demokrasi, dünya sıralamasında 129. sırada çıkınca 'sosyalistlerin görevinin, demokrasiyi bu sıralamalarda üst basamaklara taşımak ve bunun için demokrasi mücadelesi vermek olduğunu (bkz. Seyfi Öngider, *Sosyalist Kurtuluş* 2) farz edip, buna göre politikalar oluşturulması, küreselleşmeci ideolojinin belirlediği, 'demokrasi söyleminin' etkisinin boyutlarını göstermesi bakımından öğreticidir. Bu yönelim, uluslararası sosyalist merkezlerden görece uzaklıklarına ve her şeye rağmen geçmişin 'orta yolcu' akımlarının yıkılan duvarın altında önemli yaralar aldığını gösterir" (Hacı Yıldız, *İlk Kuşak Marksistlerde ve Lenin'de Emperyalizm Eski Tezler Yeni Dönem*).

Evet, bu çarpıcı bilgi, tasfiyeciğin niteliğini göstermesi açısından da ilgi çekicidir. Tasfiyeci reformistlerin diline pelesenk olan 'ülkeyi demokratikleştirme' ve bu erekle tekelci burjuvaziyle ittifak politikası oluşturma söylemi ABD'deki Özgürlükler Evi vakfının göstermiş olduğu hedefe ne kadar uygun düşüyor.

Bu bir tesadüf mü? Pek tabii! Hatta kuvvetle muhtemel tasfiyeci reformistler bu vakıftan bile bihaberdirler; fakat son perdede, her ikisinin de aynı oyunu sahneye koyması beslendikleri ideolojik kaynağı göstermesi açısından tesadüf olamaz. Bakınız, ilginçtir ki Özgürlükler Evi sosyalistlerin görevinin Türkiye'nin demokrasi sıralamasının 129'dan daha aşağılara çekilmesini farz ediyor, ama bilinmez mi –ki gerçek anlamda sosyalistlerin görevi ABD'nin Türkiye'yi demokrasi cetvelinde nereye yerleştireceği vesaire değildir. Gerçek anlamda sosyalistlerin, yani komünistlerin görevi proleter demokrasiyi hâkim hale getirmek için sosyalist bir devrim gerçekleştirmektir. Türkiye'nin 129. sıradan daha aşağılara çekilmesi görevini bıkalım da, bay tasfiyeciler gerçekleştirsin.

AB emperyalizmini demokratik görerek Türkiye-Kuzey Kürdistan emekçilerini Fillerin sahne aldığı bu arenaya sürükleme girişimleri aslında, her milliyetten emekçinin eline tutuşturulacak olan devrimci teoriyi/kuramı, yani rehber bilimi tasfiye etme projesidir. Kautsky'nin emperyalizm çağındaki sosyal demokrat görüşleri ve Alman hükümetinin desteklenmesi politikası Kautsky'i ne kadar devrime yaklaştırmış ise tumturaklı teorileri elinde bırakmayan baylarımızı da bir o kadar "devrime yaklaştıracaktır". AB'nin demokrasi koridorları bu bayları bekliyor. Yolları açık olsun!

Bakınız Lenin' in Kautsky ile olan kapışması bu noktada bize, reformist tasfiyeciliğin Kautskyzım ile tarihsel akrabalığını göstermesi açısından günümüze de ışık tutar niteliktedir.

"II. Enternasyonal'in en büyük otoritesi olan Kautsky, Marksizm'in sözde kalan kabulünün, gerçekte onu 'struvizm' ya da 'brentanizm' durumuna (yani Rus yazarı Struve ile Alman iktisatçısı Brentano tarafından son derece çarpıcı bir biçimde dile getirilmiş olduğu gibi, proletarya için devrimci olmayan 'sınıf savaşımını kabul eden liberal bir burjuva öğreti durumuna) dönüştürmeye yol açma biçiminin son derece tipik ve parlak bir örneğini veriyor. Plehanov'da bunun bir başka örneğini görüyoruz. Besbelli yanıltmacalar yardımıyla, Marksizm kendi canlı, devrimci ruhundan arındırılıyor; devrimci savaşım araçları, bunların propaganda ve hazırlanması, yığınların işte bu yönde eğitimi *dışında* (proleter devrimci illegal bir parti ve onun mücadele biçimleri diye de okuyabiliriz Lenin'in bu eleştirilerini –y.n.), Marksizm'de *ne varsa kabul* ediliyor. Her türlü ilkeyi çiğneyerek, Kautsky sosyal-şovenizmin temel tezini, güncel savaşta ulusal savunmanın kabulünü, sollara verilen diplomatik ve gösterişçi bir ödünle; savaş ödeneklerinin oylamasında çekimserlik, muhalefet anlayışının sözde kalan dışavurumu vb. ile 'uzlaştırıyor'. 1909 yılında bir

devrimler çağının yakınlığı ve savaş ile devrim arasındaki bağlar üzerine koca bir kitap yazan Kautsky; 1912 yılında yarınki savaşın devrimci kullanımı konusundaki Basel Bildirgesini imzalayan Kautsky (biz buna reformist tasfiyeciler diyebiliriz –y.n.), bugün elinden gelen her şeyi yaparak sosyal-şovenizmi doğrulamaya ve allayıp pullamaya (biz buna AB'yi tekelci burjuvazinin faşizmi tasfiye etme isteği ve demokrasi palavrası, diyebiliriz –y.n.) çalışıyor. Plehanov gibi tüm devrim fikrini, dolaysız bir devrimci savaşımı amaçlayan bütün eğilimleri alaya almak için, burjuvaziye katılıyor.

İşçi sınıfı, bu yadsımaya, bu alçaklığa, oportünizm karşısındaki bu aşağılık yaltaklanmaya, Marksizm'in teorik plandaki bu inanılmaz alçaltılmasına (biz buna AB birliği demokrasisi, Türk liberal burjuvazisinin ilericiliği ve proletarya diktatörlüğünün reddi diyebiliriz –y.n.) karşı amansız bir savaşım vermedikçe, kendi dünya devrimi ereklerine erişemez. Kautskizm (biz buna reformist tasfiyeciler diyebiliriz –y.n.) bir rastlantı sonucu değil (yenilgili dönemin dibe vurmuş ruh-halinin) II. Enternasyonal'in çelişkilerinin Marksizm'e, gerçekte oportünizme boyun eğme ile birleşen sözde bağlılığın toplumsal ürünüdür", s.14, G. Zinovyev-Lenin, *Sosyalizm ve Savaş*, Cenevre 1915, s.13-14, Rusça baskı).

Yenilgi döneminin dibe vurmuş ruh hali. Tek kelimeyle, stratejik bir tespit!

Tasfiyecilik, çeşitli tarihsel dönemlerde yakın akrabalık ilişkilerinden kaynaklı olarak, özünde proletaryayı devrimci savaşımdan yoksun bırakmak ve proletarya diktatörlüğüne sırtını dönmek için esas olarak Marksist öğretinin özüne saldırır. Bu revize etme durumu, Marksizm'i temel dayanaklarından yoksun bırakarak, bazı tumturaklı demokrasi gevezeliğiyle hızlı bir biçim de sosyal demokrat ideolojiye dönüştürür. İşte, burjuvaziye verilen hayat öpücüğü budur!

Revizyonizmin bir mantığı ve sonuçta bir aklı vardır. Fakat yeni türden revizyonizmde bu da yok. Bunu küçümseme anlamında ifade etmemek gerekiyor. Aklın bittiği yerde saçmalama sanatı devreye girer. Bakınız, yeniden boyanmış ve cilalanmış olarak birtakım teorik gevezeliklerle sınıf mücadelesi arenasına çıkan "yeni sentez"den Bay Kemal Kutan hızını alamamış bir tarzda Marksist öğretinin özüne yönelik mızrağın sivri ucunu nasıl yöneltiyor?

"Öyle inanıyorum ki bu yüzyıl sadece ayaklanmaların değil emperyalizmin de son yüzyılı olacaktır. Fakat bu, öyle kendiliğinden olmayacaktır. Evrim, devrime dönüşecek ve ilerleme hızlanacaktır. Ama bu, zamansız ayaklanmalar ve bilinçsiz hareketlerle de olmayacaktır" (*Maddi Dünyadaki Gelişmelere Bağlı Olarak Bilinçte Yenilenme ve Gelişme İhtiyacı*, Kemal Kutan, 3 Ağustos 2008).

Evrim, devrime dönüşecek. İşte revizyonizmin özü budur? Evrim, nedir? Kemal Kutan bunu, emperyalizmin kendisini yenileyerek Küresel kapitalizme dönüşmesi olarak tanımlıyor. Doğa ve tüm canlılar nasıl ki kendisini yeniliyorsa, toplumlarda buna benzer bir şekilde kendisini yenilemek durumundadır, diyen Bay Kutan, ardından da: emperyalizm, kendisini Küresel Kapitalizm biçiminde yenileyerek ayakta, kaldı, diyor. O halde bu evrim, küresel kapitalizmin sonunu da hazırlamaktadır. O zamana kadar sakın ha ne zamansız ayaklanın ve ne de bilinçsizce. Şimdiye kadar gerçekleşen devrimci ayaklanmalar, isyanlar, savaşlar bilinçsiz miydi? Ki içlerinden zamansız ve bilinçsiz olanları vardı elbette; ama dünyanın üç de birinde sosyalizmin gerçekleştirildiğini düşünürsek, gerçekleşmiş olan ayaklanma, isyan ve savaşları zamansız ve bilinçsiz olarak mı, değerlendiriyorsunuz? Evrimin, devrime nasıl dönüşebilir? Ya da, doğada ve tüm canlılarda kendisini yenileme durumu ile kapitalist bir toplumda sosyal bilimin yasaları bir ve aynı mı? Kendinden şey olan doğa ve canlıların kendinden bir şey olarak değişim süreci ile kendisi için şey olan proletaryanın ve toplumun diğer ezilen emekçi kesimlerinin ve hatta kapitalizmin kendi üretim süreci ve buna paralel ekonomi-politikasının gelişim, değişim, sömürü ve sınıf çatışma yasaları bir ve aynı mı? Dolaysıyla kendinden şeyin değişim ve gelişim sürecinin kendinden şey olan doğa ile ilişkisinin zorunlu bir sonucu olarak binlerce, on binlerce yılda bilincin dışında şey olarak değişimi ile her gün ve her an çatışma halinde olan burjuvazi ve proletarya çelişmesindeki gelişim ve değişim süreci kendisi için şeyin tüm bu insan ilişkilerinin ve yapıtlarının ürünü ve sonucu olan nesnel maddi yaşama müdahalesi bir ve aynı mı? Bay tasfiyecilerin, tüm evrimcilerin, bilumum tüm reformistlerin ve sistem içicilerin düşünüş tarzları neredeyse birbirine paralellik izlerken, maalesef Marksist bilim ile bu düşünüş tarzı kafa kafaya tokuşuyor. Anlaşmaları ve uzlaşmaları mümkün değil! Buna en iyisi Marksizm üzerine kırmızı sos dökmüş Bay Kemal Kutan'dan yapacağımız alıntı ile yanıt verelim.

"Küresel kapitalist sistemden daha ileri bir sistemi hedeflemek, bunun için daha ileri yol ve yöntemler bulmak ve geleceğin ileri toplumunun temellerini bugünden bilincimizde, yaşam biçimimizde, içinde yer aldığımız örgüt ilişkilerinden atmak zorundayız. Unutmayalım ki geleceğin toplumunu ya şimdi kazanırız ya da şimdiden kaybederiz" (a.g.y.).

Revizyonizmin ve gericileşmenin tanımını yapın deseler, bu alıntıyı tek başına vermemiz yeterli olacak. Küresel kapitalist sistem daha ileri bir sistem derken, bu bayımız ne demek istemektedir ve neyi kastetmektedir. Küresel

kapitalist sistem ileri bir sistemdir (biz bunu ilerici olarak okuyalım) hedefleyeceğimiz sistem de küresel kapitalizmden daha ileri olmak zorundadır. Bir kere, küresel kapitalizm dediğiniz şey, emperyalizmdir. Bunun adını doğru kayalım. Küresel Kapitalizm diye yutturmaya çalıştığınız şey, düpedüz emperyalizmin kendisidir.

Küresel kapitalizmden daha ileri şey olarak icat edilen tezin fikir babalarında bu tez daha orijinal dururken, eklektik bilincin ürünü bu anlayışa müsemma göstermemiz beklenemez.

"Kuşkusuz, kapitalizm, bugün her yerde sanayiye göre çok geri kalmış olan tarımı geliştirebilseydi, baş döndürücü teknik ilerlemeye karşın, her yerde aç ve yokluk içinde bulunan halk kitlelerinin yaşam düzeyini yükseltebilseydi, bir sermaye fazlası sorunu olmayacaktı. Kapitalizmin küçük-burjuva eleştirmenleri her fırsatta bu 'kanıtı' ileri sürmektedirler. Ama o zaman kapitalizm, kapitalizm olmaktan çıkacaktı; çünkü gelişmesindeki eşitsizlik, yığınların yarı-aç yaşıyor olması bu üretim tarzının koşulları ve kaçınılmaz, temel öncülleridir. Kapitalizm, kapitalizm olarak kaldıkça, sermaye fazlası, belli bir ülkede yığınların yaşam düzeyini yükseltmeye değil –çünkü bu durumda kapitalistlerin kazançlarında bir azalma söz konusudur– dış ülkelere, geri kalmış ülkelere sermaye ihracı yoluyla, bu kârları artırmaya yönelirler. Geri kalmış ülkelerde, kâr her zaman yüksektir; çünkü buralarda sermaye pek az, toprak fiyatı nispeten düşük, ücretler az, hammadde ucuzdur. Sermaye ihracı olanağı, bir kısım geri kalmış ülkenin öteden beri dünya kapitalist çarkına kapılmış olmasından ileri gelmektedir; bu ülkelerde büyük demiryolları yapılmıştır ya da yapılmak üzeredir, sınaî gelişmenin vb. gerekli koşulları yaratılmış bulunmaktadır. Sermayenin ihraç zorunluluğu, (tarımın geri kalmış olması ve yığınların yoksulluğu nedeniyle) sermayenin [s. 75] kârlı" yatırım alanı bulamadığı bazı ülkelerde, kapitalizmin 'yüksek derecede bir olgunluk' kazanmasına bağlıdır" (Lenin, *Emperyalizm*).

Tekelleşmeyle birlikte monipal kapital denilen ekonomik süreç, 1800'lerin sonunda gelişmeye başladı. Rekabetçi kapitalizmin yerini tekelci kapitalizm, yani emperyalizm alınca, hâkim olan meta üretimi tali plana düşerek yerini, sermayenin dünya piyasalarında ve hammadde kaynaklarında dolaşmasına bıraktı.

"SERBEST rekabetin tam olarak hüküm sürdüğü eski kapitalizmin ayırt edici niteliği *meta* ihracıydı. Tekellerin hüküm sürdüğü bugünkü kapitalizmin ayırt edici niteliği ise, *sermaye* ihracıdır" (Lenin).

Sermaye ve meta arısındaki çelişme yer ve biçim değiştirdi. Sanayi sermayesi tekelleşme ile birlikte mali sermayeye dönüştü. Mali sermayenin temel özelliği nedir? Sermaye, tıpkı bütün metalar gibi depoda kaldığı müddetçe hiçbir anlam ihtiva etmez. Depoda kalan sermaye, maldır. Dolaysı ile mali sermayenin pazara ihtiyacı var. Mali sermayenin tüm dünya pazarlarında asalakça dolaşması, sermayenin kendisine zaten küresel bir nitelik kazandırır. Dolayısı ile emperyalizm, doğduğu andan itibaren küreseldir.

"Emperyalizm, genel anlamda, kapitalizmin bazı özelliklerinin gelişimi ve *doğrudan doğruya devamı olarak* ortaya çıkmıştır... emperyalizmin başlıca ekonomik temeli, tekeldir ...emperyalizm, kapitalizmin tekelci aşamasıdır... Üretimin yoğunlaşması, bunun sonucu olarak, tekeller; sanayinin ve bankaların kaynaşması ya da iç içe girmesi *–işte mali– sermayenin oluşum tarihi ve bu kavramın özü*" (Lenin).

Lenin, "*Emperyalizmin başta gelen ekonomik temellerinden biri olan sermaye ihracı*, rantiye tabakasının üretimden kopuşunu daha da artırır ve *denizaşırı bazı ülkelerin ve sömürgelerin emeğinin* sömürüsüyle yaşayan ülkenin topuna asalaklık damgasını vurur" der.

"Bugünkü kapitalizmi (*emperyalizmi*) *belirleyen* temel özellik, en büyük girişimcilerce kurulmuş *tekel birliklerinin egemenliğidir*... Sermaye ihracının sömürgeler fethetmeyi desteklemekte çıkarı vardır; çünkü tekeller *kurarak bir rakibi saf dışı bırakmak*, bir siparişi üstlenmek, gerekli 'ilişkileri' kurmak, sömürge pazarında daha kolay olmaktadır (*hatta* böylesi durumları elde etmek *yalnızca bu pazarda olanaklıdır*)..." (Lenin).

Tüm bu süreçte, meta üretimi tali plana düşüp esas olma yerini sermaye ihracatına bırakınca, kapitalizmin ilericilik görevi tarihin işi bitmişler müzesine kaldırıldı. Dolaysıyla emperyalizm, siyasal olarak gericiliktir. Girmiş olduğu tüm bakire toprakları talan etmiş, üretici güçleri hiçbir dönem olmadığı kadar tahrip etmiş, azgelişmiş yarı/yeni sömürge ülkelerin hammadde kaynakları, ucuz emek-gücünden doğan sömürü ile mali sermayenin bu tür ülkelerin en ücra köşesi ve pazarına bir kene gibi yapışarak elde etmiş olduğu muazzam derecedeki azami kârı kendi ülkesine hortumlamıştır. İşte, bu çağda kapitalizm, hiçbir dönem olmadığı kadar gericileşmiştir. Şimdi kalkıp da, küresel kapitalizmden daha ileri bir sistem icat etmek, özünde emperyalizme ilericilik misyonu biçmek ile eş anlamlıdır. Bunu tasfiyeci reformist bayımız alıntıda da okuduğumuz gibi utangaç bir edayla da olsa itiraf ediyor. Fakat şapkasından her türlü oportünizm ve tasfiyeciliği çıkaran bu bay, küresel ka-

pitalizmden daha ileri sistemin ne olduğunu açık yüreklilikle söylemiyor/söyleyemiyor. Bunun adına sosyalizm ve proletarya diktatörlüğü diyemiyor. Diyemez de, çünkü bu bayımız proletarya diktatörlüğüne bizatihi karşı zaten.

"Küresel kapitalizmin yol açtığı bu dev sanayi hamlesi, dünya nüfusunun ezici çoğunluğunun aleyhine ve bir avuç küresel tekelci burjuva sınıfının lehine olduğu için, dünyanın her tarafında halk mücadelelerine yol açtı. Halk mücadeleleri, küresel emperyalist burjuvazi ve onun yedekleri tarafından şiddetli baskıyla, kanla ve hileyle bastırılmaktadır. Bu mücadele bugün birbirinden kopuk mevzilerde dağınık şekilde sürdürülmektedir. Bazı yerlerde ise yarı-feodal karakterinden ve geri bilinç seviyesinden dolayı haklı zeminden şaşarak terörizm, dar milliyetçilik veya kökten dincilik boyutuna varmakta ve emperyalistlerin yeni saldırıları için bahane oluşturmaktadır. Geniş halk kitleleri çaresizlik ve arayış içindedir" (Kemal Kutan, *Maddi Dünyadaki Gelişmelere Bağlı Olarak Bilinçte Yenilenme ve Gelişme İhtiyacı*, 3 Ağustos 2008).

Tasfiyecilik bilimi tahrif ederek, 'yeni' icat düşünenler 'keşfetmenin' keyfiyle, bir şekilde ekonomi, matematik ve politika bilimine aykırı şeylerle karşınıza çıkarsa, sakın şaşırmayın! Bu revizyonizmin tipik gösterisidir. Avazı çıktığı kadar, 'yeni şeyler keşfettim, bakınız! Sizde beni keşfedin!' diye bağırır. Aslında keşfedilen şeyler ne yenidir, ne de bilimsel bir zemini vardır. M. Hardt ve A. Negri'nin 'İmparatorluk' ve 'tarihin sonu' tezlerinin basit ve daha kötü tekrarıdır söylenenler.

Küresel kapitalizmin dev sanayi hamlelerine yol açmasından söz etmemiz hangi bilimsel verilerle açıklanabilir. Neo-liberal ekonomi politikalar gereği kapitalist ülkelerdeki bazı sanayi dallarının sökülerek ucuz hammadde ve ucuz işgücü kaynaklarının bulunduğu ülkelere monte edilmesi mi, dev sanayi hamlesi oluyor? Dev sanayi hamlesinden söz etmek için kapitalistin genişletilmiş yeniden üretim (bozulan makinelerin ya da yeni makineler, fabrikalar yapmak) için ayırdığı sermayenin devasal boyutlarda olması gerekmez mi? Fakat elimizdeki istatistik veriler, dünyada dönen trilyonlarca dolarda yalnızca yüzde 10 gibi bir rakamın genişletilmiş yeniden üretim sürecine girdiğini geri kalan devasal miktarın dünya piyasasında, borsalarda, bankalarda, hükümetleri borçlandırmak için vb. biçimler altında dolaştığını gösteriyor. Yani, emperyalizmin devasal sanayi hamlesinden ziyade devasal tefecilik hamlesinden söz etmek, tüm kurgu, mantık, aklı, analiz ve sentezi de bu istatistik üzerinden yapmak gerekmez mi? İşte, istatistik bilgiler böyle iken, neden ısrarla gerçekleri ters yüz ederek, zorlama bir şekilde dev sanayi hamlesinden söz ediyor, bu baylar?

Burjuva ekonomistler dahi, son 20 yıldır özellikle dünya ekonomisinin durağanlaştığını söylerken, tasfiyeci baylarımız hızını alamayarak, dev sanayi hamlelerinden söz edebiliyorlar. Elbette ekonomi durağan bir olgu değildir ve elbette ki sermaye yeni yatırımlara ihtiyaç duyar, mevcut olanı da rekabete uygun olarak geliştirme planı önüne koyar. Fakat bu, bay tasfiyeci yazarın abarttığı gibi "dev sanayi hamlesi" değildir. Bir teoriyi ispatlamaya girişirken kafanızdaki hayallerle somut olan verileri mukayese etmek, her halükarda yararlı olacaktır. Çünkü gerçeklere verilerden yola çıkarak ulaşılır.

Halkı yoksulluğa iten dev sanayi hamlesi değildir bay tasfiyeci, azami kâr için gerçekleştirilen "artı değer" sömürüsü, emperyalist sermayenin dünya halklarını iliğine kadar sömürmesi, adeta kanını emmesi, yeraltı ve yerüstü zenginliklerin kapitalistler tarafından talan edilmesi, tarımda yığınsal olarak yıkımların (iflasların) gerçekleşmesi, yani emperyalist kapitalist sistemin ve onların DB gibi kurumlarının tarım politikası ve IMF gibi kurumlarının sanayi, banka gibi sektörleri özelleştirme politikalarıdır. Kapitalizmin ve özellikle de tekelci kapitalizmin yasaları, bu denli sınırsızca tahrif edilirse, karşımıza bay tasfiyecinin böylesine garip ve âlicenap icatları çıkar.

Aslında bay tasfiyeci reformistin görüşlerinin ulaşmış olduğu bayağılaşma şu cümlesinde kendisini alenen gösteriyor:

"Günümüzün dünyasını Marksizm-Leninizm-Maoizm'le açıklayamayız" (a.g.y.).

Günümüz dünyasını Marksizm ile açıklayamazsak ne ile açıklayacağız? Her sabah erken kalkanın kendisini bilim adına yeni katkılar yaptığı (İmparatorluk'un M. Hardt ve A. Negri gibi) kişilerle mi açıklayacağız. Ya da günümüzün dünyasını Marksizm ile açıklayamıyorsak, bay tasfiyeci ve onun uluslararası dayanakları ile mi açıklayacağız? Elbette ki her şey hareket halindedir. Marksizm'in canlı ruhu, somut koşulların somut tahlilidir. Bu ne demek? Her yeni süreci, somut koşulların somut analizi ile açıklamak için diyalektik ve tarihsel materyalist metodolojiye, Marksist bilime dayanmak ve bu zemin üzerinden somutu analiz etmek, bilime derinlik katacağın anlamına gelir. Hiçbir şey durağan değilse, elbette ki Marksizm bilimi de durağan değildir. Sürekli hareket halinde ve somut koşulların analizi ile Marksizm'in ruhuna can verilir. İşte, üzerine basacağımız temel zemin budur. (Arşimet'in) Suyun kaldırma gücüne dair bir bilgi sahibi olmadan suyun günümüzdeki kaldırma gücü arasındaki derece farlılığını anlayabilir misiniz? Hayır! Dolayısıyla basacağın teorik bir zemin olmak zorundadır. Aksi halde böylesine yörüngesin-

den fırlayan uydu gibi uzayın boşluklarında gezinmeye başlarsınız, hangi göktaşına ya da gezegene çarpacağınız belli olmadan hem de.

Tasfiyeci reformizmin incileriyle devam ediyoruz?

"Sosyalist çalışmanın temelini Mustafa Suphi ve arkadaşları attı. Onların eksiklerini TİP giderdi. TİP'in eksiklerini Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya, onların eksikliklerini de Abdullah Öcalan giderdi. Bütün bunların eksikliklerini ise diğer demokratik kurumlar tamamladı" (*Yeni Sentez*, Kemal Kutan, 9 Ağustos 2008).

Oportünizm ne menet bir şey. Herkese gül dağıtır. Mustafa Suphi'nin eksikliğini TİP gidermiş. TİP'nin eksikliğini ne giderdi? Bir şey gidermedi? TİP bugün tasfiyeci reformistlerimiz için örnek alınacak bir model olduğu için Mustafa Suphi'nin eksikliklerini gideriyor? Deniz, Mahir ve İbo'nun eksiklikleri nelerdir? Bu eksiklikler, Abdullah Öcalan tarafından nasıl giderildi? Bu noktada bir şey yazmamış, bay tasfiyeci. Abdullah Öcalan Deniz, Mahir ve İbo'nun eksikliklerini giderdi, çünkü tasfiyeci reformizmin bir oy tabanına ihtiyacı var, bu da Kürt halkında mevcut. Tasfiyeciliğin, çünkü yeni bir yasal zemine ve yasal zemin savunucularına ihtiyacı var. Herkese gül dağıtırken tasfiyeci reformizm, zaten bunun için var! Sahi, siz de tüm bu tarihsel şahsiyetlerin eksiklerini mi gideriyorsunuz?

O halde, hoş geldiniz, arkadaşlar! Sınıf mücadelesindeki yasal boşluk sizi bekliyor.

KÜRT SORUNU VE YENİ DÖNEM ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER...

KÜRT SORUNU VE ŞOVENİZM

Bilimsel Öğreti Marksizm Olmadan Devrimci Pratik Olmaz

Siyasal çizgi olarak nerede durduğumuz, meseleleri hangi yöntemle irdelediğimiz, toplum bilimi açısından sınıf ve ulus çelişkilerine dair tuttuğumuz ayna, kendi gerçekliğimizin de yaşamdaki yansıması oluyor.

Çelişki ve sorunlara bakış açımızda bilimsel bir akıl, yöntem ve yol tutturmamız, aynı zamanda çelişkileri nasıl çözeceğimizin de göstergesi olacaktır. Bilinçsizce tenekeden çıkarılan gürültü aslında, korkuya ve cahilliğe tapınma alışkanlığının dışavurumundan başka bir şey değildir. Marksistler toplumsal bir çelişkiyi ele alırken üç temel silahtan bağımsız olarak bir tahlil ya da sentez geliştiremezler. Felsefe de diyalektik ve tarihsel materyalizm, sınıf çelişkilerini müdahale ederek değiştirmenin ve oradan da sınıfı iktidar yapmanın anahtarı olarak bilimsel sosyalizm ve toplumsal üretim sürecinin örgütlenmesi olarak da, Marksist ekonomi politika. Bu üç dağ, aslında proletaryanın elinde tuttuğu meşale ve teorik hattı olan Marksist bilimden başka bir şey değildir. Bu meşaleyi elinde tutmayanlar hiç kuşku yok ki, karanlıkta el yordamıyla yürürler. Bu anlamda, bir yandan kendine devrimciyim diyeceksin ama öte yandan proletaryanın mücadele bilimi olan Marksizm'e ilişkin kafada devrimci bir aydınlatma gerçekleştirmemiş olacaksın. Dolaysıyla, Marksist teoriye sahip olmadan toplumsal hiçbir sorunu bilimsel olarak tahlil edilemez ve bu tahlilin paralelinde bilimsel bir görüş geliştirilemez, doğru politikalar üretemez, işçi sınıfı ve ezilen, sömürgeleştirilen, ilhak edilen uluslarla ilişkiler kuramaz ve onları patlayacak fırtınaya hazırlayamazsın.

Bir meseleyi doğru tahlil etmek ve çözmek için ilkin Marksizm denilen bilimin kılavuzluğuna ihtiyacımız var. Yani sorunları irdeleyeceğimiz ve müda-

hale edeceğimiz devrimci teorik hat olmadan, realize etmeye çalıştığımız pratiğin devrimci olmasından söz etmemiz imkânsızdır. "Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz" der Lenin. Hareketin devrimciliği teorinin devrimciliği ile içseldir. Toplumsal sorunların kategorize ederek analize yönelmek mümkündür. Fakat burada üzerinde durduğumuz ya da mercek altına alarak çözümlemesini yapacağımız konu, toplumsal çelişkiler içinde en ön plana fırlayan başat bir mesele olması vesilesiyle projektörümüzü (Marksizm'i) yalnızca bu soruna yönelterek; akıl tutulmasına davul, teneke ve zurna çalma yolunu tutan arkadaşları korkularının aslında kapitalist toplumun işleyiş yasalarını bilmemekle ilintili olduğunu da göstermeye çalışacağız.

Ulus, Devlet ve Faşizm Kavramları Üzerine

Mercek altına alacağımız konu genel anlamda ulusal, özel anlamda da Kürt Ulusal Sorununa (KUH) bakış açısıdır. Bu bakış açısının neresinde olduğu sorunu hiç kuşkusuz bir bireyi asgari anlamda demokrat olup olmama ile "ödüllendirecektir". Neden mi? Kürt ulusal sorununa asgari anlamda doğru bir bakış açısına sahip olmak, proleter devrimcilik ile ilintili değil, demokratlıkla ilintilidir. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkını tanımak için Marksist olmak gerekmiyor, bunun sınırı demokratlıktır.

Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını savunmak demek, onun 'ayrılma' hakkına 'saygı' duyman gerektiği manası taşır. Bununla birlikte bir ulusun dil, kültürel haklar, basın-yayın ve gezi özgürlüğünü, ayrılık istemeden savunmak da demokratlığın sınırları içindedir. Çünkü *ulusal sorun demokratik bir sorundur. Tarihsel, iktisadi ve toplumsal olarak bu böyledir. Emek sermaye çelişmesinin devimci tarzda çözülerek özel mülkiyetin proletaryanın mülkiyetine dönüştürülmesi ve bu anlamda verili devletin alt-üst edilmesi projesi ise proleter devrimcilikle alakalıdır.*

O halde, bugün Filistin, Sri Lanka'da Tamil ulusunun, Çeçen, İrlanda, Kürdistan ulusunun vb. Kendi Kaderini Tayin Hakkını savunmak için devrimci olmanıza gerek yok, demokrat olmanız yeterlidir. Ha bunu tanımıyorsanız, bunun karşısında iseniz, siz bırakalım devrimci olmayı demokrat bile olamazsınız. Çünkü ulusal sorunun sınırları demokratik bir çerçeve içerisinde kalıyor. Bunu bilmek için deha olmaya, bunu bilmek için tarihi yeniden 'keşfetmeye' gerek yok, biraz ulusların ortaya çıkış sürecini irdelemeniz yeterlidir. Bugün, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da demokratlığın sınırlarının Kürt Ulusal Sorununa dair gerçekleştirmiş olduğunuz tavırdan geçtiğini söylemeye

gerek var mı? Biz söyleyelim yine de, akıl tutulması yaşanmaması açısından bir kez daha, anımsatalım: Çünkü bu tartışmanın genel seyri içinde, kafalarda uçuşacak her soru işaretinin, Kürt Ulusal Sorununa ve demokrasiyle arasındaki ilişkiye çarpacağını vurgulama ihtiyacı duyuyoruz –ki neo-liberalizmin tornasından son sürüm olarak çıkan 'postmodern' 'devrim'ciliğini kimse bize Marksizm diye cilalamaya çalışmasın. Keza günümüzde post modern devrimcilik ya da demokratlığın kendisi de moda olmuş durumda. Ya da devrimciliğin neo-liberalizmin presinden geçirilerek modalaşmış hali, diyebiliriz.

Onun için ki bazı kavramlar vardır, sınıf içeriğinden boşaltılarak ya da sınıf içeriğini hiç bilmeyerek dile pelesenk etmek, son derece zararlı ve sakıncalıdır. Kürt ulusal sorunu ve bu soruna bakış açısı da böyle bir şeydir.

TKP Çevresi ve Bazı Demokratların Yanlış Tutumu Üzerine

"PKK ve Devlet, İkisi de faşisttir. PKK, ABD Uşağıdır", böyle bir cümle kurulduğu an, bu cümleyi kuranların bırakın devrimciliğini, demokratlığı tartışma götürmez bir şekilde havaya uçar ve hatta kendi karşıtına dönüşür. Burada öyle basit bir sapma ya da akıl tutulması yoktur. Burada dolaysızca uluslararası sermayenin, yani emperyalizmin, yani AB'nin ideolojik koridoruna doğru *direk bir süzülme* var. Sorunun ölümcül noktası da işte tam burasıdır.

Bu ve benzer söylemlerin aynısını ya da çok benzerini AB söylüyor. Türkiye ile PKK arasında süren savaşı Devlet terörü ya da PKK terörü olarak dillendiriyor. Hatta bu tür sözde demokratların bu ve benzeri bakış açısı, AB emperyalizminin bakış açısından daha geride durmaktadır. Onlar PKK terör örgütü derken, PKK faşisttir demiyorlar.

Faşizm ve şovenizm, nedir? Devlet nedir? Bu ikisi arasındaki ilişkide sınıfların yeri nedir? Bu sorular öylesine yazılan sorular değildir.

Devlet, kelimenin en dar anlamıyla, egemen sınıfların örgütlenme aracıdır. Faşizm nedir? Burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin iktidarlarını sürdürmek için halka, uluslara, yoksul köylülüğe sistemli bir şekilde uygulanan karşı devrimci şiddet politikalarının, baskının, zulmün, işkencelerin egemen sınıfın yönetim aracı olan devlette cisimleşmiş yönetim biçiminin adına faşizm denir. Türk egemen sınıfları komprador/bürokratik burjuvazinin iktidar aracının adına da Faşist Türk devleti denir. Bu örgütlülüğün bekasını savunan, iktidarda bulunan sınıfın çıkarları için halka karşı düşmanlık yapanlar da faşisttir. Faşist bir parti de egemen sınıfın, yani yönetimde olan komprador burjuvazinin çıkarlarını korumak için kurulan, örgütlenen ve halka karşı düşmanlık gerçekleştiren partidir (CHP,

AKP, MHP gibi). Yani bir şeyi sosyalist bir bakış açısı ile tanımladığınız iddia ediyorsanız bastığınız ideolojik zemini tanıtlamak zorundasınız. Diğer bir durum da Fransız Sosyalist Partisi de Türkiye'deki İşçi Partisi vb. kendilerine sosyalist sosyalist diyor. Ama birisi Fransız tekelci burjuvazisinin çıkarlarını temsil ederken, diğeri komprador bürokrat Türk burjuvazisinin temsilciliğine soyunuyor. Birisi Fransız tekelci burjuvazisinin çıkarlarını örgütlerken diğeri Türk bürokrat burjuvazisinin çıkarlarını Ergenekon'la örgütlüyor. Burada ulusal meseleye dair üzerine basılan zeminin Marksist olmadığını açık açık söyleyebiliriz.

Öte yandan da, ulusal soruna dair en asgari bir tartışmayı yürütmek için ya sınıflar, devlet, ulusların ortaya çıkısı, uluslaşma süreci, Pazar, emperyalizm gibi temel argümanların dayanmış olduğu ideolojik alt yapının Marksist olması gerekmektedir.

Ulusal Soruna Marksist Bakış Açısı

"Özünde, her ulusal burjuva nitelikte, yalnızca burjuvazi için yararlı ve istenir olarak kalır. Ama bundan, proletaryanın, milliyetlerin ezilmesi siyasetine karşı savaşmaması gerektiği sonucu çıkmaz" (Stalin, *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, Sol Yayınları, s. 24).

Milliyetin ezilmemesi siyaseti, egemen sınıfın bakış penceresinden ulusal soruna yaklaşmama anlamına geliyor. Egemen sınıfın penceresinden soruna bakmak nedir? Devlet demokratik bir devlet değil; ama PKK'de faşisttir, demektir. Uluslararası sermayenin ideolojik/politik kancasını Kürt ulusunun boynuna geçirmektir. PKK ve devlet faşisttir söylemi ile bir yandan PKK'yi tasfiye etmeyi onaylarken diğer yandan da bu devletin AB projesinin bir parçası olması için, devletin yeniden yapılandırılması fikrini onaylamaktır. Uluslararası sermayenin Türk devletini yeniden yapılandırma siyasetinin bu söylemlerle gerçekleştirirken, bunun arka planında elbette ki Türkiye de faşizmi tasfiye etme projesi yoktur. Bu söylem AB emperyalist haydutlarının büyük sömürü çarkını gizlemeye yarayan şatafatlı bir parıltıdan ibarettir. Bu şatafatlı parıltının altını kazıdığınızda karşınıza emperyalizm çıkar.

Temel soru: Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkına (KUKKTH) karşı, bakış açınız nedir? Bu hakkı tanıyor musunuz, tanımıyor musunuz? *Kendi kaderini tayin hakkı demek, ayrı bir devlet kurma hakkını tanımak demektir.* Bu noktada kıvıracak, evirip/çevirecek kaçacak bir yer yoktur. Bu hakkı tanıyıp tanımamak sosyalistliğin değil, demokratlığın kriteri olduğunu söylemiştik. Kürt Hareketini ABD uşağı olarak suçlamak, uşaklığın ne olduğunu bilmemektir.

PKK, diğer emperyalist politikalarda şu ya da bu derecede etkilenebilir, kimi zaman bu etkilenmeler olmuştur da. Fakat buradan yola çıkarak PKK'yı, ABD ya da AB uşaklığı ile suçlamak, şoven tutumdan başka bir şey değildir. Uşaklık ekonomik, politik, askeri ve diplomatik bir olgudur. Uşaklık, birçok açık ve gizli anlaşma ile ülkenin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini emperyalistlere peşkeş çekmektir. Uşaklık, emperyalistlerden milyarlarca dolar borçlanarak ekonomik olarak göbekten bağımlı hale gelmektir. Her borçlanma sürecinde daha çok emperyalist efendilerine taviz vermek demektir. Borçların ödenmesi için daha çok halk sömürüsü demektir. Sömürülen halkın hak arama mücadelesini şiddet yoluyla bastırmak, örgütlenmesini engellemek, kapattırmak, bu örgütlenmelerin önderlerini hapse atmak ve işkenceden geçirmek demektir. İşbirlikçi Türk burjuvazi emekçilerinin taleplerini karşılayacak yeterli sermaye birikiminden yoksun olduğu için şiddet olgusuna başvurur. İşte işbirlikçilik ve faşizm; bizatihi devleti elinde bulunduran Türk hâkim sınıflarının ekonomi politikasıdır. Bizim gibi ülkelerde faşizm, bir devlet biçimidir. İtalya ve Almanya gibi ülkelerde faşizm aşağıdan yukarı örgütlenerek seçimler yolu ile uygulamaya geçerken, Türkiye gibi ülkelerde ise yukarıdan aşağı doğru örgütlenmiş ve yaşama geçirilmiştir.

Tüm bunlara rağmen şovenler diye bilir ki: Biz yine de PKK'yı ABD uşağı görüyoruz. Bir saniyeliğine öyle kabul ederek şöyle bir soru soracağız: Kürtler ABD'nin inisiyatifinde de olsa, Kendi Kaderlerini Tayin Etmek, yani ayrılmak istiyorlar, bunun karşısında tutumunuz nedir?

"Kürt isyanlarının yeni Türk devleti tarafından vahşice bastırılmasını ve peşinden yapılan kitle katliamlarını feodalizme karşı yönelmiş 'ilerici', 'devrimci' bir hareket diye alkışlayanlar, sadece ve sadece iflah olmaz hâkim ulus milliyetçileridir. Böyleleri, yeni Türk devletinin sadece feodal Kürt beylerine saldırmadığını, çoluk-çocuk, kadın-erkek bütün Kürt halkına da vahşice saldırdığını, on binlerce köylüyü katlettiğini görmezlikten geliyorlar. Böyleleri, yeni Türk devletinin bu katliamları yaparken, kendisine karşı çıkmayan feodal beylere candan dostluk gösterdiğini, bunlara destek olduğunu ve bunları güçlendirdiğini unutuyorlar. Böyleleri, Kürt köylülerini ayaklanmaya iten sebeplerle Kürt feodal beylerini ayaklanmaya iten sebep arasındaki son derece önemli farklılığı görmezlikten geliyorlar. Bir de, Şeyh Sait ayaklanmasının arkasında İngiliz emperyalizminin parmağı olduğu iddiasıyla, Türk hâkim sınıflarının milli baskı politikasını savunmaya yeltenen sözüm ona 'komünistler' var. Biz burada İngiliz emperyalizminin parmağı olup olmadığını tartışmayacağız. Böyle bir iddiayla milli baskı politikasının savunulup savunulmayacağını tartışacağız. Şeyh Sait isyanının arkasında İngiliz emperyalizminin parmağının ol-

duğunu varsayalım. Bu şartlarda bir komünist hareketin tutumunun nasıl olması gerekir? Birinci olarak, Türk hâkim sınıflarının Kürt milli hareketini *zorla* bastırma ve ezme politikasına kesinlikle karşı çıkmak, buna karşı aktif bir şekilde mücadele etmek, Kürt milletinin kendi kaderini kendisinin tayin etmesini istemek, yani ayrı bir devlet kurup kurmamaya bizzat Kürt milletinin karar vermesini istemek. Bu, pratikte dışarıdan müdahale edilmeksizin, Kürt bölgesinde genel oylama yapılması, ayrılma veya ayrılmama kararının bu yolla veya buna benzer bir yolla bizzat Kürt milleti tarafından verilmesi anlamına gelir. Kürt hareketini bastırmak için yollanan bütün askeri birliklerin geri çekilmesi, her türlü müdahalenin kesinlikle önlenmesi, Kürt milletinin kendi geleceği hakkında kendisinin karar vermesi, komünist hareket birinci olarak bunun için mücadele eder ve Türk hâkim sınıflarının bastırma, ezme, müdahale, politikasını kitlelere teşhir eder, ona karşı aktif olarak savaşırdı. İkincisi, İngiliz emperyalizminin milliyetleri birbirine düşürme politikasını, bunu her milliyetten emekçi halka, bunların birliğine verdiği zararı kitlelere teşhir eder, İngiliz emperyalizminin müdahale, içişlere burnunu sokma politikasıyla aktif olarak savaşırdı. Üçüncüsü, Kürt ulusunun ayrılmasını, 'bir bütün olarak sosyal gelişmenin ve sosyalizm için proletaryanın sınıf mücadelesinin menfaatleri açısından yargılar', bizzat ayrılmayı destekleme veya desteklememe yolunda bir karara varırdı. Eğer ayrılmamayı proletaryanın sınıf menfaatlerine uygun buluyorsa, Kürt işçileri ve köylüleri arasında bunun propagandasını yapardı; özellikle Kürt komünistleri, kendi halkı arasında *birleşmenin* propagandasını yapardı ve milli baskılara karşı mücadeleyi toprak ağalarının, mollaların, şeyhlerin vb. durumunun güçlenmesiyle bağdaştırma çabasında olanlara karşı mücadele ederdi. Buna rağmen Kürt ulusu ayrılma yönünde karar verirse Türk komünistleri buna razı olur, ayrılma isteğinin karşısına zor çıkarma eğilimleriyle kesinlikle mücadele ederdi. Kürt komünistleri ise Kürt işçi ve emekçileri arasında 'birleşme'nin propagandasını yapmaya, emperyalist müdahaleyle mücadeleye Kürt feodal beyleriyle, şeyhlerle, mollalarla, burjuvazinin milliyetçi amaçlarıyla mücadeleye devam ederdi" (İbrahim Kaypakkaya, *Seçme Yazılar*).

"İngiliz emperyalizminin, Şeyh Sait hareketinde parmağı olduğunu iddia ederek Türk hükümetinin, Kürt ulusunun kendi kaderini tayın hakkını çiğnemesini, kitle katliamlarına girişmesini vs. haklı ve ilerici göstermeye çalışanlar, bir kere daha tekrarlayalım, iflah olmaz Türk şovenistleridir. Bugün, ABD'ci faşist generaller çetesinin amansız savunucusu, tayin edilmemiş akıl hocası Metin Toker'in de o gün Kürt ulusuna reva görülen katliamları haklı çıkarmak için

'İngiliz emperyalizmi parmağı' isnadına sarılması, ibret vericidir. Faşist iktidarların bile açıkça savunma cesareti gösteremedikleri komando zulümlerini alçakça savunmaya yeltenen D. Avcıoğlu'nun da aynı iddiaya sarılması, yine ibret vericidir. Bir milletin kendi kaderini tayın hakkı, emperyalizme alet oldukları veya olabilecekleri iddiasıyla kısıtlanamaz veya ortadan kaldırılamaz; böyle bir iddiayla bir milletin 'ezilmesi ve gadre uğraması' savunulamaz. Kaldı ki, söz konusu dönemde bizzat Türk hükümeti, İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle işbirliği halindedir. Proletaryanın milli meseledeki temel şiarı, her şart altında aynıdır:

'Bir millet ya da bir dil için imtiyaza hayır! Bir milli azınlığın en ufak bir ölçüde dahi olsa ezilmesine ya da gadre uğramasına hayır!'" (Lenin).

Bu uzun alıntıyı Kaypakkaya'nın *Seçme Eserler 2*'den yaptık. Döne döne ve dikkatli bir şekilde okunmasında ve kavranmasında fayda var. Şeyh Sait ayaklanmasına karşı tavır alan şovenlerle PKK'yı ABD uşağı ve faşist gören siz baylar arasında ne fark var? İki tarafta gericilikte ve milli zulümde uzlaşıyor. Şimdi kalkıp milli zulme karşıyız demagojisini yapabilirsiniz. Fakat bu sadece demagoji olarak kayıtlara geçer. Bu anlamda Kaypakkaya'nın vermiş olduğu Şeyh Sait örneğini iyi okumakta, kavramakta fayda var. PKK'ye 'hayır' ama Kürtlere 'evet' demek kadar şovenizmin cilalanmış biçimini bulamazsınız. Beyninin içinde bir damla sosyalistlik taşıyanlar bir ulusal soruna böyle bir bakış açısı sergilemezler. İşte aslında Kaypakkaya'nın şoven-Kemalist yaklaşımların hepsini tarihin işi bitmişler müzesine kaldırmasıyla proleter devrimci fikirleri sentezlemesinin önemi, yakıcı tarzda bir kez daha ön plana çıkmaktadır. Buradan kaçış, buradan kıvırma, buradan bilindik şoven türküleri döne döne söyleyerek bilinç bulandırma yolu yoktur. Çünkü bu rota, Marksizm'in ideolojik rotasıdır.

Devrimci şiddeti anlamayan, isyanı anlamayan, başkaldırının niteliğini anlamayanlar büyük bir gürültü ile hümanizm propagandasını gündeme getirirler. Faşist devletin kullandığı şiddette yanlış, PKK'nin kullandığı şiddette terör, derler. Hatta ikisini aynı torbanın içine koyacak kadar suyu bulandırmayı severler. Bu aslında tipik liberal burjuva ideolojisinin politika yapma tarzıdır. Milli ya da sınıfsal zulme karşı isyan etmek, meşru bir eylemdir. İsyan etmenin meşruluğu proletaryanın dillendirdiği bir slogan değil, 1789 Fransız burjuva devrimin de o günün devrici Fransız burjuvazisinin feodaliteyi yıkmak için kullanmış olduğu bir slogandır. Dolaysıyla milli zulüm altında ezilen ulusların, sömürülen emekçilerin isyan bayrağını kaldırmaları tarihsel bir görev ve sorumluluktur. Bunu faşizm olarak niteleyenler, cahilliklerinden değilse eğer, liberal burjuvazinin suyu bulandırma hedeflerine hizmet ediyorlar. Lenin şunu belirtiyor: "...Her ezilen

ulusun burjuva milliyetçiliği, zulme karşı yönelmiş olan genel demokratik muhteva taşır ve bizim, ulusal imtiyazlar sağlama eğiliminden bunu kesin olarak ayırt ederek... kayıtsız şartsız desteklediğimiz işte bu muhtevadır".

Evet, sosyalist olmak öyle söylemle İbrahim gibi önderlerin resmini asmakla olmuyor. Lenin'in işaret ettiği bu noktayı içselleştirmeden, devrimci bile olunmuyor.

"Kürt milli hareketi, ezilen bir ulusun, hâkim ulusun, hâkim sınıflarına karşı mücadelesi olarak ilericidir ve demokratik bir muhteva taşır. Biz bu demokratik muhtevayı kesinlikle ve kayıtsız şartsız destekleriz. Türk burjuvazisi ve toprak ağaları lehine her türlü imtiyazlara ve eşitsizliğe karşı (devlet kurma hakkı imtiyazı da dâhil) kararlı ve amansız olarak mücadele ederiz. Kürt milli hareketinin bu yoldaki taleplerini de kayıtsız şartsız destekleriz" (İbrahim Kaypakkaya, *Seçme Eserler 2*).

Bunun yanı sıra Kürt milliyetçiliğiyle Türk milliyetçiliğini aynı torbaya koyarak karıştırma, her iki milliyetçiliği bir ve aynı görme Türk şoven bakış açısından başka bir şey değildir. Ezilen bir ulusun milliyetçiliği ezilmişlikten, kendi kaderini tayin edememe koşullarından, milli zulümden kaynaklıdır. Ezilen ulus, hâkim ulus olmadığı için bir başka ulusu ezme ya da asilime etme ve milli zulüm uygulama durumu söz konusu olamaz. Ezmek için, devlet denilen bir araca ihtiyaç vardır. Bu araç ne işe yarar. Emekçileri sömürmeye, başka bir milletin kendi kaderini tayin hakkını engellemek için milli baskı ve zulme yarar. Dolayısıyla bu aracı (devlet: ordu, polis, hapishaneler, mahkemeler, parlamento, merkez bankası, okul, vergi daireleri vb. vb.) elinde bulunduran hâkim ulusun milliyetçiliği bir diğerini ret etme, asimile, zulüm işleviyle içseldir. Bu milliyetçilik, şoven bir milliyetçiliktir. Ezilen ulus milliyetçiliğiyse bu zulme başkaldırmayı, kendi rüştünü ispatlamayı, asimilasyon politikasına karşı koymayı, yani var olmayı ve eşit hak için mücadeleyi içerir. O halde, ezilen ulus milliyetçiliğiyle ezen ulus milliyetçiliği arasındaki fark öyle nicel bir fark değildir. Ezilen ulus milliyetçiliği en fazla milliyetçi bir isyana ve işçi sınıfının bilincini bulandırmaya gider. Ezen ulus milliyetçiliği ise şovenizm ve faşizme gider. Bu aradaki farkı yıllar önce D. Perinçek, D. Avcıoğlu gibi revizyonistler karıştırmıştı. Perinçek'in yolu Ergenekon'la kesişti. Bu bir tesadüf değildir; hangi ideolojinin hangi sınıfı temsil ettiği ve sorunlara hangi sınıfın ideolojisiyle baktığınla ilintilidir.

Bakınız İbrahim Kaypakkaya, Şafak revizyonistleriyle olan ideolojik mücadelesinde Lenin' den yaptığı alıntılarla bu meseleye ışık tutuyor: "Bu ikinci tür milliyetçilik konusunda küçük bir milletin milliyetçiliği bizim; bir büyük mille-

tin fertlerinin tarihi pratikte öteden beri yapmadığımız zorbalık kalmamıştır. Üstelik biz hiç farkında olmadan zorbalık yapar, ona buna hakaret ederiz..."

"İşte bunun içindir ki hâkim ya da, denildiği gibi 'büyük' milletlerin (yalnız zorbalıkta büyük, yalnız kabadayılar olarak büyüktürler oysa) enternasyonalciliği milletlerin eşitliğini biçimde gözetmek olmamalı sadece, hatta hâkim milletin, büyük milletin sessizliği olmalıdır. Böylece, pratikte var olan eşitsizliğe karşı bir denge sağlanmış olacaktır. Kim bunu anlamıyorsa, milli mesele karşısında gerçek proleter tutumunu kavramamış demektir; hayat görüşü hâlâ esasta küçük-burjuvadır ve bu nedenle mutlaka burjuva hayat görüşüne kayacaktır". (...)

"...Milli haksızlık kadar proleter sınıf dayanışmasının gelişmesini ve güçlenmesini geciktiren hiçbir şey yoktur; bir milletin 'gocunan' fertleri her şeyden çok; eşitlik konusunda ve sırf ihmalden ötürü ya da latife olsun diye dahi olsa bu eşitliğin çiğnenmesi kendi proleter yoldaşlarınca çiğnenmesi konusunda hassastırlar. İşte bunun içindir ki, milli azınlıklara tavız verme ve hoşgörüyle davranma hususunda yetersiz kalmaktansa, aşırı gitmek daha iyidir" (Lenin, "Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri", s. 383-384).

Milli zulme karşı yürütülen gerilla savaşını ve serhıldanları bugün, liberal burjuva yazarlar dahi savaş, isyan, gerilla savaşı, Kürt isyancıları olarak tanımlarken, kendine sosyalistim diyenler, Kürt gerilla savaşını "terör" diye nitelendirebiliyorsa, burada büyük bir aymazlık, bilinç bulandırma çabası ve milli isyanı, devrimci şiddeti (Kürt gerilla savaşına silahlı reformizm diyenlerde var, evet ben de bu görüşteyim, fakat bu ayrı bir tartışma konusudur) faşizme ve emperyalizme heba etme çabasıdır ve başka bir şey değildir. Emperyalizmin tüm devrimci ve ulusal hareketler için kullanmış olduğu "terör örgütü" kararı ve yürüttüğü propagandasının basit birer uygulayıcısı olmaktır. Ermeni soykırımı, Şeyh Sait, Koçgiri, Dersim, Maraş, Çorum, 1 Mayıs, Malatya, Amasya, Sivas, Gazi, Amed, Botan, 19 Aralık, katliamlarının sorumlusu ve zulmün sistematik uygulayıcısı faşist devlet ile Kürt gerilla hareketini aynılaştırmak tam anlamı ile UKKTH ret etmek, İşçi Partisi'nin söylem ve programını farklı bir mecrada taklit etmektir. Marksistler bir ulusun önderliğini yapan ulusal hareket ya da ulusun ayrılma hakkının kendisi dahi gerici olsa da, UKKTH'yi kayıtsız koşulsuz savunur. Bu, ulusal soruna dair Marksizm'in temel bakış açısıdır.

"İkincisi, ayrılmanın, devrimin gelişmesini olumsuz yönde etkilemesi durumudur. Böyle bir durum var ve buna rağmen Kürt milleti ayrılmak istiyorsa sınıf bilinçli Türkiye proletaryası ne yapacaktır? Sözlü tartışmalarda bu soruya Şafak revizyonistlerinin verdiği cevap şudur: Zor kullanmak dâhil, her metoda başvu-

rarak ayrılmayı engellemek. Aynı soruya hareketimizin verdiği cevap şudur: komünistler böyle bir durumda zor kullanmayı kesinlikle reddederler. Kürt işçi ve emekçileri arasında 'birleşme' lehinde propaganda yürütmekle birlikte, ayrılma isteğinin önüne asla zor çıkarmazlar. Milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkını tanımak; bir millet bu hakkı kullanmak, yani ayrılmak istediği zaman, onun karşısına asla engel ve güçlük çıkarmamak demektir. Komünistler, Kürt milletinin ayrı bir devlet kurup kurmayacağı kararını tamamen ve kesinlikle Kürt milletine bırakır. Kürt milleti isterse ayrı bir devlet kurar, istemezse kurmaz. Buna karar verecek olan (...) Kürt milletidir. Komünistler, bir milletin ayrılma isteğinin önüne kendileri asla engel çıkarmayacağı gibi, burjuva ve toprak ağalarının hükümetinin engel çıkarına, zor kullanma girişimleriyle de aktif olarak mücadele eder. Her türlü dış müdahaleye karşı mücadele eder. Eğer Kürt proletaryası ve emekçileri ayrılmanın devrimi zayıflatacağının bilincindeyse o zaten birleşmek yolunda elinden geleni yapacaktır; bilincinde değilse, onun adına dışarıdan müdahaleye kimsenin hakkı yoktur. Dışarıdan müdahale, zor kullanma, ayrılma isteğinin önüne engel çıkarma hangi gerekçeyle olursa olsun, 'ulusların kendi kaderini tayin hakkı'na bir tecavüzdür. Böyle bir tecavüz, işçilerin ve emekçilerin birliğini baltalar, birbirine güvenini sarsar, milli düşmanlıkları körükler, sonuç olarak, uzun vadede proletaryanın davasına büyük zararlar verir" (İ. Kaypakkaya, *Seçme Eserler*).

İşte, her türden oportünizm, revizyonizm ve şovenizm ile temel ayrım noktalarından biri de burasıdır.

"Smolni'de" diyor Lenin, "Fin burjuvazisinin cellât rolündeki temsilcisi Svinhufwd'a –Rusçası "domuz kafalı" demektir– kararnameyi uzattığım zamanki sahneyi çok iyi hatırlıyorum. Dostça elimi sıktı, birbirimize karşılıklı iltifatlar ettik. Ne tatsız bir işti! Ama yapılması gerekiyordu; çünkü o sırada burjuvazi Moskofların, şovenlerin, Büyük Rusların Finleri ezmek istediği iddiasıyla halkı, emekçi halkı aldatmaktaydı. Bunu yapmak zorundaydık" (*Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri*, s. 278-279). Lenin'in bu öğretici örneğinde TKP ve İşçi Partisi gibi Türk milliyetçisi ve şoven partileri, kıvıramazlar ve kaçamazlar, demeyin. Onlarda yüz yok ki! Yani cellât rolünde de olsa ayrılma talebinde bulunanlar, o eli sıkmanın mantığını ve bilimselliğini anlamadığınız zaman gideceğiniz yer, şovenizm olur. Başka kaçar yolu yoktur. Dolayısıyla, Finlandiya örneği Kuzey Kürdistan örneği gibi değildir. Finlandiya kendi iç işinde özerk bir yapıya sahiptir. Ve bu özerk cumhuriyetin Başbakanı ile el sıkışan Lenin, Finlandiya yönetiminin niteliğine rağmen bunu yaparak, Finlandiya ayrı bir devlet olarak Rusya'dan ayrılmasının altına imza atıyor. UKKTH, işte budur!

TKP ve İşçi Partisi gibi şoven ve Türk milliyetçi partilerin içlerinde bulundukları atmosfer, vahim ve ölümcüldür. Ölümcül bir şovenizm ile devrimci-sosyalist bir parti olma özelliği tabela gereğidir. Hümanizm söylemleri dahi biçimsel bir söylemdir. Hümanizmin iki biçimi vardır: Biri burjuva diğeri proleter hümanizm. Burjuva hümanizmi sömürünün gerçek kaynağına girmeden açlığı, yoksulluğu, acıyı dindirmek için kazançlarınızdan birkaç kuruş da yoksullara verin de, açlıktan ölmesinler, der. İsyan ve savaşı haklı ve haksız diye ayırmaz. İkisini de aynı kefeye koyar. Burjuva hümanizmi, zulme karşı isyan etmenin meşruluğunu ve anlamını yitirmesi için böyle bir politika belirlemesi, burjuva iktidarın damarlarına doğru kan taşımakla eş değerdir. Proleter hümanizm açlığın, yoksulluğun, barınaksızlığın, zulmün kaynağı olarak kapitalist sistemi işaret etmektedir. Kapitalizmin yoğun sömürüsü ve talanı sonucu halk aç, yoksul, evsiz kalmaktadır. Asgari anlamda da olsa kapitalizmin getirmiş olduğu bu sonuçlara karşı örgütlendikleri ve mücadele ettikleri için halk ya da halkın önderleri zulüm görmektedir. Dolaysıyla yoksulluk, sömürüden kaynaklıysa sömürüye karşı mücadele etmek meşrudur. Sömürü ve sömürenler ortadan kalkarsa tüm insanlık hak ettiğini ve ihtiyacını alacaktır. Bu anlamda, bizim hümanizmimiz Müslümanların yılda bir defa zekât vermesine, burjuva kurumlarının fakirlere yardım eli uzatmasına, bazı kitle örgütlerinin her türlü savaşı kınamasına benzemez.

Kürt Ulusal Hareketinin yürütmüş olduğu mücadelede de Marksistlerle tutumumuz aynı olacaktır. Bu anlamda Marx, Lenin ya da İbrahim Kaypakkaya'nın tayin edici görüşleri bizim sorunlara yaklaşımımızda referans olacaktır. Milli zulme karşı isyan etmek meşrudur! Milli zulmü ortadan kaldırmak için Kürt halkının haklı isyanı meşrudur.

Özellikle TKP köklü bir şekilde siyasal çizgisini sorgulamalı, Kürt ulusal soruna bakış açısında kendisindeki şoven tutumu görmeli, bunun özeleştirisini bir an önce kamuoyuna vermelidir. PKK'yı, Kürt ulusundan, serhıldanlardan bağımsız olarak ele almanın Türk devletinin resmi politikasıdır. TKP bugün, resmi ideoloji ve politikanın savunuculuğunu yapıyor. MHP ile PKK'yı ayınılaştırmak, tüm katliamların organizatörü ırkçı bir parti ile milli zulüm altında inim inim inleyen Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkına yönelik bir saldırıdır. Bugün, Kürt ulusu kendi kaderini PKK'de ifade ediyorsa, siz buna karşılık Kürtler ayrı PKK ayrı, Kürt demek PKK demek değildir diyemezsiniz? Dediğiniz an, MGK (Milli Güvenlik Kurulu) 'sol'culuğu ile özdeşlemiş

olursunuz. Özel Harp Dairesi'nin (ÖHD) Kürt halkına yönelik askeri, psikolojik, sosyolojik savaş stratejisinde tam da bu mantık yatmaktadır. Kitlelerde yaratılacak bilinç bulanıklığı, düşünce kirliliği ve sorunun esasının gizlenmesi siyaseti, DYSS'nin (Düşük Yoğunluklu Savaş Stratejisi) en önemli ayaklarından biridir. Her politika yapış tarzı bir sınıfa hizmet eder. Her politikanın bir hedef kitlesi vardır. DYSS, Pentagon patentlidir. Sınıf ve ulusal hareketlerin sosyal tabanını zayıflatmak ve uluslararası arenada demokratik güçlerin desteğini kesmek için ABD tornasından çıkarak işbirlikçilerinin bekasını korumak için geliştirildi. DYSS'nin en önemli ayaklarından biri de budur. Vietnam halkı iyidir ama ABD'ye karşı savaşan Vietnamlı komünistler canidir, PKP (Peru Komünist Partisi) teröristtir, ama Peru halkı iyidir, HKP(M) terörist bir örgüttür, ama Hindistan halkı iyidir vb... Evet, niyet ne olursa olsun bu şekilde politika yapış tarzı, egemen sınıfların çıkarlarına hizmet etmektedir.

Savaşı kimin çıkardığı, kimin sürdürdüğü meselesi Marksistlerin ilgi alanının dışındadır. İlk kurşunu kimin attığının çok önemi yoktur. Önemli olan, savaşın kendisinin haklı olup olmamasıdır. Komünistler açısından kilit nokta, işte burasıdır! Marksizm, bir bilimdir. Bu bileme sahip olmadan, ne savaş gerçekliğini, ne ulusal sorunu, ne faşizmi, ne devleti, ne halkı, ne örgütlenmeyi ve ne de devrim ve sosyalizm mücadelesini anlamak pek mümkündür. Yüzünü gerçek anlamda sosyalizme dönmeyenler, ulusal meselelerde de yüzünü objektif olarak milli zulüm yapanların çıkarlarına doğru dönerler. Türkiye ve Kuzey Kürdistan proletaryasının ortak mücadelesine 'evet', ama Kuzey Kürdistan ulusunun kendi kaderini tayin, özerklik, ya da kültürel haklar, vb. yönlü yürüteceği silahlı mücadeleye, yani tam hak eşitliğine 'hayır' dediğiniz an, hâkim ulus şovenizminin klasik ve bayatlamış tutumunu sergilemiş olursunuz. Hâkim ulusun sömürgeci bir şekilde Kuzey Kürdistan pazarı üzerindeki egemenliğini devam ettirmek için propagandasını yapmış olduğu "teröristler" temcit pilavının kepçesini çevirenlere de güç katarsınız. Burjuvazi açıktan bağırmaz, pazarımız elden gidiyor, sömürü kaynaklarımız elden gidiyor, bizim vatan dediğimiz şey aslında sömürü kaynaklarıdır, bu kaynaklarımıza elini uzatan Kürt ayrılıkçılar teröristtir, diye propaganda yapmaz. Çeşitli söylemlerle burjuvazi, bu esas amacını gizler. Bu gizleme politikasına alet olanlar ile olmayanlar arasında keskin çizginin altını bir kez daha çizerek; TKP ya devrimci Marksizm ya da Türk şovenizminin arasındaki iki farklı buluşma alanından birini tercih edecek!

23 Ekim 2008

KÜRT SORUNU, BOP VE MARKSİST TUTUM

Kapitalizmin şafağında uluslaşma ve ulus devlet süreci başlamıştır. Uluslaşma süreci tarihsel bir kategori olmakla birlikte feodalizmin bağrında gerçekleşen bir olgudur. Devlet ve halkların tarihi sınıf mücadeleleri tarihi kadar eski bir tarih iken, ulusların tarihi 16. yüzyıla dayanmaktadır. Birçok ulusun ulus devlet kurma süreçleri hep sancılı gerçekleşmiştir. Yeryüzünde birçok ulus halen devletleşme sürecini tamamlayamamıştır. Tamiller, Filistinliler, Kürdistanlılar, Çeçenler ve (diğer) Kafkas halkları vd. birçok ulus aynı akıbete uğramış durumda.

Kürdistan cephesine baktığımızda ise, Kürt ulusu bu hedefine ulaşmak için Nasturi, 1920'de İran'da Simko, Şeyh Sait, Koçgiri, Dersim vb. birçok ayaklanma ve isyan gerçekleştirmiştir. Bu isyanların hepside yenilgi ile sonuçlanmıştır. Belki de bu yenilgiler tarihsel olarak kaçınılmazdı. Bu dönemin isyanlarına damgasını vuran feodal ağalar ve aşiret reisleri idi. İkinci dünya savaşının hemen akabinde Kürtler, bu hedefine ulaşmak için çeşitli parti ve örgütler kurdular. Doğu Kürdistan'da yani bu günkü İran'da Ekim ayında İran KDP (Kürdistan Demokrat Partisi) kuruluyor. 1946 yılında ilk modern Kürt devleti olan Doğu Kürdistan'da Muhabbat Kürt Cumhuriyeti ilan edildi. Fakat bu cumhuriyet, ezildi ve ömrü çok kısa oldu. 16 Ağustos 1946 yılında ise Güney Kürdistan'da Irak KDP'si kuruldu. Suriye KDP'si 1957 yılında kuruldu. 10 Temmuz 1965 yılında Diyarbakır'da ise Türkiye KDP'si kurulur. Türkiye KDP'si bağımsızlığı programına koymamakla birlikte bu hakkı saklı tuttu ve Misak-ı Milli sınırlarını tanıdı. 1970'li yıllar TDH mücadelesinin ivme kazan-

dığı ve tarih sahnesine devrimci örgütlerin çıktığı bir süreçtir. Yine bu süreçte çeşitli Kürt örgütlerinin nüveleri oluşmuştur. 1974 ile 1978 yılları arasında KAVA, KUK, Rizgari vb. bir dizi Kürt örgütü kurulmuştur. 1976 yılı PKK'nin ilk örgütlenme yılıdır. 1977 yılında ise PKK, Kürdistan programını şekillendirdi. Bu süreçten 27 Kasım 1978'e kadar PKK, Apocular ismi ile anıldı. Bu tarihte ise PKK 1. Kuruluş kongresini gerçekleştirdi.

PKK'nin tarih sahnesine çıkısı ile hangi sınıfın temsilcisi olduğu sorunu hep tartışıla gelmiş bir sorundur. PKK, köy küçük burjuvazisinin mi, proletaryanın mı, ulusal burjuvazinin mi temsilcisi olduğu soruları bundan yaklaşık 30 yıl öncede tartışmalı bir konu idi, bu günde tartışılmaya devam ediliyor. PKK'nin kadrolarının ve sosyal tabakasının kır küçük burjuvazi olması realitesi ile ideolojik olarak hangi sınıfı temsil meselesindeki çelişmeyi çözmek, sorunu ele alışta doğru bir bakış açısı sağlayabilir.

Bir hareketin önderliğinin kır ya da şehir küçük burjuvazisinden oluşması ve bu hareketin programının Demokratik Halk Devrimi ya da sosyalizmden etkilenerek şekillenmesi, o hareketi komünist yapmaz. PKK özgülüne gelir isek: PKK önderliğinin sınıfsal yapısının şehir ve kır küçük burjuvazisine dayandığı bir gerçek. Keza aynı tespiti önceli olan dönemin İbo, Deniz ve Mahir gibi önderleri içinde söyleyebiliriz. Dolayısı ile bir hareketin proleter devrimci, küçük burjuva ya da ulusal burjuva olmasının kriterleri, önder kadrolarının sınıfsal niteliğiyle ölçülemez. Dimitrov hariç uluslararası komünist hareketin hemen hemen tüm önderlerinin sınıfsal kökeni küçük burjuva niteliktedir.

Buradan spesifik olarak PKK'nin sınıfsal analizini gerçekleştirmek için meseleyi çeşitli açılardan irdelememiz gerekiyor.

Örgütsel program boyutu ile Kürt Ulusal Hareketi önemli ölçüde sosyalizmden etkilenmiştir. Bu etkilenme hiç şüphesiz PKK'nin sosyalist bir örgüt olduğunu göstermez.

PKK kuruluş sürecinden başlayarak sosyal-emperyalist sistemin aslına rücusuna (dönüşüne) kadar RSE bizatihi etkisi ve yönlendiriciliğinde kaldı. Bu anlamda PKK, revizyonist bir Parti idi. Dolayısı ile programında ne yazdığından daha çok ideolojik/politik olarak nereye kodlandığı sorusu daha çok ön plana çıkmaktadır. Rus Sosyal Emperyalizm'inin suratındaki sosyalist peçeyi atıp kapitalist yüzünü tüm gerçekliği ile göstermesiyle birlikte bu kodlanmadaki şifreler işlevsizleşti, kullanılamaz hale geldi. Dikkat edersek bu süreçte Suriye'de RSE'nin yarı-sömürgesi durumunda olan bir ülke idi. Yıkılan bu sistem

ile birlikte Ortadoğu'da ki bütün taşlar yerinden oynadı ve dengeler değişmeye başladı. Filistin Kurtuluş Örgütü ve Talabani çok hızlı bir biçimde ABD ve AB eksenine kaydı. Bu yapılanma, Güney Afrika Mandela'sına kadar uzanır.

PKK de bu süreçte kendisine yeni bir payanda aramaya başladı. RSE'nin "alternatifi" olarak "AB" öne çıkarıldı ve KUS (Kürdistan Ulusal Sorunu) artık, AB emperyalizmine havale edildi. Dikkat edilirse doğuşunda PKK, RSE'ye yaslanmıştı, daha sonra ise AB emperyalist devletlerine yaslanmaya çalıştı. Tamda burada PKK'nin sınıfsal niteliğine geliyoruz. Bu anlamda, PKK'nin ideolojik hattına bakmak gerekiyor.

Ulusal sorun esas olarak bir Pazar sorunudur. Ulus burjuvazisinin kendi pazarına hâkim olma çabasının ürünü olarak ayrı bir devlet kurma istemini yansıtır.

"Pazar- işte genç burjuvazi için ana sorun. Genç burjuvazinin ereği, metasını pazara sürmek ve bir başka milliyetin burjuvazisi ile rekabetten zafer kazanmış olarak çıkmaktır. Kendi 'öz', 'ulusal' pazarının sağlama bağlama isteğinin nedeni budur. Pazar, burjuvazinin milliyetçiliği öğrendiği ilkokuldur" (Stalin, *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, Sol Yayınları, s. 22).

Stalin'in ulusal sorundaki bu tespiti bizim için aynı zamanda bir bakış açısı olmalı. Ulusal sorun bir pazar sorunu olmakla birlikte aynı zamanda bir demokrasi sorunudur da. Ezilen ulusun en demokratik talepleri (dil, kültür, KKTH'ı vb.) yok sayılmakta ve yasaklanmaktadır.

PKK, sınıfsal bileşen olarak küçük burjuva sınıf ve tabakalara dayanmış olsa da, ideolojik olarak ulusal burjuvazinin temsilcisidir. Keza emperyalizm ve proleter devrimler çağında ulusal sorunun çözüm dinamikleri değişmiştir. DHD ve Sosyalizmin programı bellidir: Ulusların tam hak eşitliği çerçevesinde birleşmesi, sınırların ve sınıfların ortadan kalktığı bir dünya yaratmak. Bu, sınıf bilinçli proletaryanın azami hedefidir. *Ulusal sorununu çözmemiş ülkelerde ezilen bağımlı ulusların ayrı bir devlet örgütleme programı özgül durumlar hariç –ulusal– burjuvazinin programıdır.*

"Özünde, her ulusal burjuva nitelikte, yalnızca burjuvazi için yararlı ve istenir olarak kalır. Fakat bundan, proletaryanın, milliyetlerin ezilmesi siyasetine karşı savaşmaması gerektiği sonucu çıkmaz" (Stalin, *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, Sol Yayınları, s. 24).

PKK kurulduğu andan itibaren Türkiye proletaryası ile birlikte birleşik bir devrimin programı ve politikasını örgütlememiştir. Diğer yandan da,

1977 yılında Türkiye topraklarındaki devrimci mücadelenin geri olması, ama Kuzey Kürdistan'da devrimci mücadelenin çok ileri bir düzeyde olması gibi spesifik bir durumla karşı karşıya değiliz. Ki böyle bir durum yaşanmış olsa idi, ayrı bir komünist partisinin kurulması ve devrimci mücadeleyi ilerletmiş ve mücadeleye önderlik eden bu Komünist Partisinin, ezilen ulusun ayrılması kararına, sınıf bilinçli Türkiye proletaryası tüm gücüyle destek vermesi gerekirdi (ki böyle bir tablonun yanı sıra, KUH anti-emperyalist niteliğini koruduğu müddetçe sınıf bilinçli Türkiye proletaryasının bu hareketi desteklemesi gerekir. Fakat bizim burada sözünü ettiğimiz şey, hangi koşullarda ezilen ulusun proletaryası ayrı bir örgütlenmeye gidebilir. Burada hiçbir muğlâklık olmamalıdır). Ki böyle özgül bir koşulda gerçekleşecek ayrılma enternasyonal proletaryanın stratejik hedeflerine hizmet eder ve ayrılmış olduğu diğer ulusun mücadelesinin önünü de açabilir. Dolayısıyla, proletaryanın programı ve hedefleri ile ulusal burjuvazinin programı ve hedefleri en keskin biçimde kendisini bu çizgide kristalize eder.

Bir hareket, program olarak küçük burjuva ve hatta radikal sosyalist küçük burjuvada olabilir. Ki burada anlaşılması gereken sorun, PKK'nin programının küçük burjuva sosyalizminden etkilenmiş bir program olması, onun ideolojik olarak sınıf karakterinin ulusal burjuvazinin sınıf çıkarlarını temsil ettiği gerçeğini yadsımaz. Proletaryanın asgari ve azami programında "tam hak eşitliğine dayanan ulusların proletaryasının gönüllü birlikteliği" yatmaktadır. Komünizme giden yolda sınıfların ve sınırların kaldırılmasından söz edeceksek, ulusların birleşmesi siyasetinin bu yoldaki en önemli döşeme taşlarından biri olduğunu unutmamak gerekiyor. Bunun karşısına, ulusların ayrılması siyaseti konulmaz ise, ezilen bağımlı ulus burjuvazisinin kendi pazarına hâkim olma siyasetini koymuş olursunuz. İşte, proletarya ile (ulusal) burjuvazinin arasındaki ulusal soruna ilişkin ideolojik/politik ayrım burada yatmaktadır. Bu nokta anlaşılmadan yalnızca PKK'nin sınıf karakteri ve örgütsel programına bakarak Ona küçük burjuva ulusal hareket yaftasını biçmek, ulusal sorunun gerçek karakterini anlamamakla eşdeğerdir.

Onun için ki, Kürt ulusal burjuvazisinin "sol" kanadının ideolojik temsilcisi olan PKK, 1978'lerde kâh RSE'ye, 1990'larda da kâh AB emperyalizmine yanaştı. Tamda bu noktada ulusal burjuvazinin sınıf niteliğini iyi kavramak gerekiyor. Burjuvazi emperyalizm ile ekonomik bir ilişkiye girmeden kendi pazarında üretmiş olduğu malları başka ülkelere pazarlayamaz. Ulus devletleşme sürecinde ulus burjuvazisi emperyalizmin ve egemen ulusun ku-

şatmasının yoğunlaşması ile birlikte geri adım atarak, en azından kendi ulus pazarını ele geçiremese de, bu pazarı egemen ulusun burjuvazisi ile paylaşmak ya da egemen ulusun burjuvazisi ve emperyalistlerden pay dilenmek durumunda kalır. Kendi pazarını ele geçiremeyen ezilen ulus burjuvazisi ehveni şer olarak, hiç değilse pastadan bir bölüm alarak kendine pay isteme talebini gündeme getirir. PKK'nin AB sürecini bu biçimde ele almakta yarar var.

En büyük kavrayışsızlıklardan biri de savaşın çıkarılma nedenini anlayamamaktır. Savaş nedir? Politikanın yoğunlaşmış hali ya da politikanın şiddet araçları ile sürdürülmesi durumudur. Ya politika nedir? Ekonominin yoğunlaşmış biçimidir ya da ekonomiyi yönlendirmek için geliştirilen proje ve uygulamaların bütünüdür. Bu anlamda, savaş, politika ve ekonomi arasındaki ilişkiyi doğru kavramak durumundayız. Proletaryanın devrim yapmak isteği ile gerçekleştirmiş olduğu ayaklanmada ya da savaşta temel neden iktisadidir. Yani sosyalizmin asgari programı olarak özel mülkiyetin her türlü biçimine son vermektir. Bununla birlikte demokratik, hukuksal vb. taleplerde bu savaşımın içinde yer almakta ve bu iktisadi devrime göre şekillenmektedir. Bu durum ulusal hareketlerin "ulus devlet" mücadelesi içinde geçerlidir. Savaş, ulus burjuvazisinin kendi pazarına yani iktisadına sahip olmak için başlatılır ya da yürütülür.

1990'lar sonrası PKK, YDD'de kendine yer kapma mücadelesine girişti. Bu anlamda PKK, 'Demokratik, Bağımsız ve Sosyalist Kürdistan' şiarından vazgeçerek 'barış' ve 'ateşkes' süreçlerinde ifadesini bulan silahlı reformizme kaymıştı. Esas olarak 1992'de start alan bu süreç, PKK'yi 'yeniden yapılandırma' politikası ile birlikte ivme kazandı. 'Demokratik, bağımsız, sosyalist Kürdistan' talepleri kırpılarak 'otonom'a indirgendi. Akabinde Abdullah Öcalan bizatihi bu diplomasi faaliyetlerini Avrupa başkentlerinde yürütmek için ünlü Roma serüvenine girişti. O süreçte 'siyasal çözüm'ün (PKK'nin bir biçimi ile muhatap alınması) sözcülüğüne soyunan AB emperyalizmi açısından A. Öcalan'ın Roma'ya gelmesi erken doğum niteliğindeydi. 'Demokratik çözüm' (PKK'yi muhatap almadan bazı 'demokratik açılımlarla' bu soruna 'çözüm' üretmek) isteyen ABD'nin yoğun diplomatik baskıları sonucu A. Öcalan Türk devletine teslim edildi.

Evet, böylelikle Roma çizgisi kendisini İmralı çizgisine evirerek PKK'deki 'yeniden yapılanma'yı farklı bir boyuta taşıdı. *21. yüzyılın manifestosu olarak piyasaya sürülen düşünceler emperyalistlerin tamda YDD vizyonuna göre şekillendirilmişti.* 'Sosyalizm bittiği' ilan edilerek Aybar'ın 'güler yüzlü sosyalizm'i gibi, ekolojik ve demokratik sosyalizm düşüncesi icat edildi; silahlı kal-

kışmalar ve devrimler döneminin bittiği ilan edildi; Kemalizm'e ilericilik misyonu biçildi vb. tezlerle adeta Türk devleti ve emperyalist sisteme kapsamlı bir özeleştiri verildi. Kürdistan Ulusal Hareketi, 'tam bağımsız demokratik-sosyalist Kürdistan' mücadelesinden demokratik ulusal harekete bu biçimi ile dönüştü. Yeri gelmişken belirtmeden geçemeyeceğiz, MKP'nin Kuzey Kürdistan tespiti çok doğru bir tespit iken (ki tespit yetmiyor, bu doğru tespitlere uygun olarak doğru politikaların üretilmesi de gerekiyor), PKK'nin devrimci olduğu yönündeki tespitleri oldukça yanlış ve 'iyimser' bir tespittir. Bu gün Avrupa Birliği'nin diplomasi koridorlarında çözüm arayan, ABD'ye 'iyi bir müttefik oluruz' çağrısı yapan PKK'nin devrimciliğinden dem vurmak, bakış açısındaki sağlıksızlığın yanı sıra silahlı ekonomizmin bu soruna ilişkin yansımasından başka bir şey değildir. Bu aslında, emperyalizm ve proleter devrimler çağında ulusal hareketin niteliğini kavramamakla da ilintili bir sorundur. Dolayısıyla biz, bir örgütün silah patlatması durumundan yola çıkarak (açıktan bu şekildi ifade edilmese de) o örgüte devrimci misyon biçemeyiz. O örgütün ideolojik/politik hattı ve programını bir kenara iterek politika yapamayız. Elbette ki MKP'nin bu yanlış değerlendirmesinden yola çıkarak da MKP'yi toptancı bir mantıkla sağa kaymakla eleştirmeninde doğru bir yöntem ve bakış açısı olmadığını da belirtmeden geçemeyiz. Böyle bir ifade kullanıyor ise eğer, bu ifadenin de altını doldurmak durumundayız.

Tekrar konumuza dönecek olursak: Kürdistan Hareketi'nin bu günkü sürecini irdelemeden ve genel anlamda Devrimci Hareketin ve özelde de Marksistlerin bu sürece ilişkin politikalarının ne olması gerektiğini tartışmadan önce, TDH'nin KUS ve KUH'ye ilişkin bu güne kadarki yanlış politikalarının ve bu politikalarının sonuçlarının da değerlendirmesini de yapmak gerekiyor.

Her şeyden önce Kürt sorununa yaklaşımda Türkiye Devrimci Hareketi ve özellikle Kaypakkaya geleneği birçok açıdan hata yapmıştır. PKK'nin uzun bir dönem ittifak yapılmayacak bir güç olarak değerlendirilmesi, Kaypakkaya geleneğini ciddi bir şekilde politik kabızlığa da itmiştir. Bu konuda özeleştiri verilmiş olmasına rağmen, bu hatalı tespitlerin geleneğe pahalıya mal olduğunu ve Kürt ulusu nezdinde ciddi ön yargılara yol açtığını unutmamak gerekiyor. Akabinde Kürt ulusal sorununun Türkiye emekçilerine anlatma ve ardından Türkiye emekçileri ile Kuzey Kürdistan emekçileri arasında birleşik devrimin temelini atabilecek günün koşullarına uygun somut politikalar üretilemedi. Sloganlarla bu mesele adeta geçiştirildi. Durum böyle olunca, bırakalım Türkiye ve Kuzey Kürdistan birleşik devrimini örgütlemeyi, *1983'ten 1992'ye*

kadar açık bir şekilde Türkiye devrimci mücadelesinden daha ileride olan Kuzey Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi desteklenemedi. Keza bu süreci anımsarsak: Kürt devrimci dinamiklerinin en güçlü ve diri olduğu, silahlı mücadelenin çok yüksek bir seviyeye ulaştığı ve serhıldanların gerçekleşmiş olduğu tarihsel bir süreçti. Bu anlamda, genelde Türkiye Devrimci Hareketi ve özel anlamda da Kaypakkaya geleneği, Kürdistan Ulusal Hareket'ni önemli bir destekten yoksun bıraktı, böylelikle PKK'nin emperyalizmle geliştirmeye başladığı ilişkinin önüne geçmek için ve Kürt ulusunun ayrı bir devlet olarak örgütlenmesi için 'yardımcı' olmadı. Dolaysıyla Kürdistan Ulusal Hareket'i, en önemli ittifakından yoksun bırakıldı. Kaypakkaya geleneği açısından bu yoksun bırakma fiilinin objektif nedenlerinin yanı sıra, önemli ölçüde de sübjektif nedenlerinden kaynaklı olduğunun altını çizmekte yarar var. *Ve halen Kürt ulusunun demokratik taleplerinin öncülüğünü yapan Kürt Ulusal Hareketi'nin bu demokratik talepleri dillendirişini dahi genel geçer sloganlarla geçiştirerek hem Kürt ulusunun demokratik taleplerini talebimiz olarak görülmüyor hem de Kürt ulusu ile Türkiye halkı arasındaki ön yargıların derinleşmesini engellenemiyor. Bu aynı zamanda, TDH ve özelde de Kaypakkaya geleneğine yönelik bir ön yargı geliştirilmesi anlamına geliyor ki, bu Kaypakkaya geleneğini sınıf mücadelesinin dışına olmasa da kenarına doğru itebiliyor.*

Bugün gelinen aşamada Büyük Ortadoğu Projesi, Kürdistan ve Ortadoğu sorunu doğru okunmadı mı, bırakalım sürece müdahale etmeyi, sürecin kendisini dahi anlamaktan çok uzaklaşılır. Bu bölgedeki muazzam çelişkiler yumağı görünmek durumundadır. Bir yanda Filistin, Lübnan ve İsrail, diğer yandan İran ve Suriye'nin ABD ile olan çelişkisi, öte yandan Irak'ta işgalci güçlere karşı süren direniş (aynı zamanda bu ülke ve ulusların her birinin de ABD emperyalizmi ve birbirleriyle ciddi çelişmeleri) söz konusu. Kürdistan sorununa baktığımızda Güneyde yeni bir Kürdistan oluşumu Büyük Ortadoğu Projesi çerçevesinde devam ediyor. Bu duruma paralel olarak PKK de kendisini konumlandırmaya çalışıyor. Türk devleti, tam üniter yapısından esnemeden PKK'yi çok boyutlu olarak teslim almak ve tasfiye etmek istiyor. Ancak ne var ki, Türk devleti bu hedefini belli ölçüde gerçekleştirmiş iken belli boyutları ile esas hedefine ulaşmış değildir. Kürt ulusal sorunu derinleştikçe proletaryanın ve ezilen emekçi yığınların tüm dikkati bu soruna odaklanıyor. Bu eksende Türk milliyetçiği koyu bir bağnazlığa evirilerek Kürt ve Türk emekçiler arasındaki ön yargı ve yabancılaşma artıyor. Kürt halkında da Kürt milliyetçiliği gelişirken diğer yanda da Türkiye proletaryasına karşı ön

yargılar kök salıyor. İşte çelişmenin bu biçimi sınıf mücadelesinin gelişmesinin önündeki tıkaçlara adeta çimento işlevi görüyor.

"Bu siyaset nüfusun geniş katmanlarının dikkatini, toplumsal sorunlardan, sınıf savaşımı sorunlarından, ulusal sorunlara, proletarya ile burjuvazinin 'ortak' sorunlarına doğru çevirir. Ve bu da, 'çıkarların uyumu' yalanını yaymak için, proletaryanın sınıf çıkarlarına gölge düşürmek için, manevi bakımdan köleleştirmek için, elverişli bir alan yaratır" (Stalin, *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, Sol Yayınları, s. 24).

Tam da bu noktada, ne yapılması gerektiği sorusu, gündeme oturuyor. Fakat bu sorunun yanıtı yalnızca Kürdistan sorununa üretilecek politikalarla sınırlandırılamaz. Bu sorunun yanıtında Kaypakkaya geleneğinin kendisini yenileyecek politikaların üretilmesi, kurumlaşma ve ideolojik inşa gibi önemli saç ayakları yatmaktadır. Yani biz, komplike sorunlar yığınına lokal bir yanıtla çözüm üretemeyiz. Ya da üreteceğimiz lokal yeni politikalar çok kapsamlı sorunlar yığınının bir parçası olabilir ancak. Dolayısı ile bugün, Kürt sorununa ilişkin "şunu şunu yapmalıyız" gibi çözüm önerileri sadece bu sorunun çözümü yönünde sınırlı bir adım olacaktır.

Bu analiz ve tespitlerimizin yanı sıra, PKK'ye karşı Kürdistan halkını kazanmak için Kürt halkı nezrinde yürütülecek propagandaların ciddi anlamda hiçbir hükmünün olmayacağını açıkça vurgulamak gerekiyor. *Kürt ulusal sorunu şu ya da bu biçimde çözülmeden Kuzey Kürdistan halkının Marksist hareket tarafından örgütlemesi çok zor görünmektedir.* Her şeyden önce yoksul Kürt halkının ileri kesimleri PKK'nin ciddi anlamda sosyal tabanını oluşturmaktadır. Bu taban Kürdistan halkının en dinamik kesimidir. Dolayısıyla, bu tabanın PKK'nin silahlı reformizm etkisinden kurtarılarak anti-emperyalist bir rotaya kanalize edilmesi şu aşamada çok zor görünmektedir. Kürt halkı bizzat kendi öz deneyimleri ile PKK'nin uzlaşmacı çizgisinin sonuçlarını görmelidir. Lenin, 1917 "Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi" adlı eserinde: kitleler tarafından Rus burjuva hükümeti olan Kadet hükümetinin gerçek yüzünü görmeden ve hükümetin politikalarının teşhir olmadan, komünistlerin geniş halk yığınlarını kazanmasının zor olduğu vurgularken aslında nesnel gerçekliğin dışında politika yapılamayacağını da göstermiş oluyordu. Onun için ki devrim, Nisan'da değil Ekim ayında gerçekleşti. Buradan, Kuzey Kürdistan'daki örgütlenme görevinin ertelenmesi gibi bir sonuç çıkarılmamalıdır. Tam tersine, *Kuzey Kürdistan halkına Marksistlerin kendisini daha iyi anlatabilmesi için yeni devrimci politikalar ışığında aktif bir rol üstlenmesi gerekmiyor mu*? Do-

laysıyla Marksistler, "Kürdistan halkını kazanacağız" babından çok büyük hayallere de kapılmamalıdır. Devrimci politika yapış, nesnelliği doğru bir biçimde analiz etmekten geçiyor. Marksistler Kendi hayal dünyasından yola çıkarak ayakları havada politika yapamaz. Kaypakkaya geleneği bu *salt romantizmden* (agnostik idealizmden) kurtulmak durumundadır. Politikanın nesnellikle bağıntısı aynı zamanda *salt iradecilikten* kurtulmak anlamını taşımaktadır. Marksistler ve Türkiye proletaryası Kuzey Kürdistan halkı ile doğru bağların kurulması ve bu minvalde stratejik (anti-emperyalist) bakış açısından taviz vermeden Kürt Ulusal Hareketi ile işlevli bir konsept oluşturabilir.

Bu konsept birkaç ana başlık şeklinde ete kemiğe bürünebilir:

1. Kürtçe dilin resmi dil olması,

2. Kürtçe dilin öğrenilmesi için tüm okullarda öğretilmesi,

3. Kürt halkının tüm kültürel haklarının tanınması,

4. Kürt ulusunun ikinci ana ulus olarak tanınması,

5. Kürt ulusunun federasyon ya da (bu Kürt ulusunun kendi talebine bağlıdır) otonom taleplerinin kabul görmesi,

6. Tüm politik tutsakların serbest bırakılması vb. temel talepler doğrultusunda çalışmaların yapılması ve bu çalışmaların örgütlü bir güce dönüştürülmesi.

İşte, çerçevesi belirlenen bu maddeler ışığında Kürt demokratik hareketiyle ortak bir çalışma yapılabilir. Evet, Kürt ulusunun bugünkü asgari talepleri aşağı yukarı çerçevesini çizdiğimiz bu maddelerde şekillenmiş durumda.

"Ulusların ve dillerin eşitliğinin kabulü, Marksistler için önem taşıyor. Ama bu, yalnızca en tutarlı demokratlar Marksistler olduğu için değil. İşçilerin sınıf savaşımında, proletarya dayanışmasının ve yoldaşça birliğin istemleri de, ulusalcı güvensizliğin bütün izlerini, yabancılaşmayı, kuşku ve düşmanlığı ortadan kaldırmak üzere, ulusal-toplulukların tam eşitliğini gerektiriyor. Tam eşitlik, herhangi bir dil için her türlü ayrıcalığın reddini ve bütün ulusal-toplulukların kendi kaderlerini tayin *hakkını* da içeriyor" (Lenin, *Ulusal Sorun Üzerine Tezler*).

Proleter devrimciler somut koşullara uygun olarak yeni ve anlamlı projeler üretebilirler. Keza projeler gri ve soyut politikalarla değil, yaşamın canlı renklerinde ifadesini bulan somut politikalarla yaşama geçirebilir ancak.

Üniversitelerde 'özerk demokratik üniversite' talebi nasıl bir reform ve demokrasi talebi ise Kürt ulusal sorunu da bir demokrasi sorunudur ve bunun

için yürütülen çalışmaların hepside birer demokrasi hareketidir. Basmakalıp laflarla, Kürt ulusal sorunu ancak sosyalizmde çözülür, demek, bilinen ertelemeci ve hâkim ulus milliyetçisi 'sol' lafazanlığın geviş getirme pratiğinden başka bir şey değildir. Kürt ulusal sorunun çözümünü devrime havale etmek kadar öngörüsüz ve Marksist nitelikten yoksun bir politika yapış tarzı olamaz. Bu aynı zamanda güncel demokratik görevlerden kaçmaktır. Bu aynı zamanda ulusal sorunun demokratik niteliğini anlayamamaktır. Kürt ulusal sorunu ekonomik-sosyal bir devrime ertelenemeyecek kadar önemli ve hayati bir gündem maddesidir. Sınıf bilinçli proletarya bu sorunu güncel bir görev olarak önüne koyar.

"Kapitalizm ve emperyalizm ancak iktisadi devrimle devrilebilir; demokratik dönüşümlerle, en «ideal» demokratik dönüşümlerle bile devrilemez. Ne var ki, demokrasi savaşımı okulunda okumamış bir proletarya, iktisadi bir devrim yapma yetisine sahip de değildir" (Lenin, *Marksizm'in Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm*, s. 23)

"Demokrasi sorununun Marksist çözümü, proletaryanın, burjuvazinin devrilmesini ve kendi zaferini hazırlamak üzere, bütün demokratik kurumları ve bütün özlemleri, kendi sınıf savaşımında seferber etmesidir" (a.g.e., s. 24).

"Gerçekler, hem kapitalizmin, hem emperyalizmin herhangi bir siyasal biçiminin çerçevesi içinde geliştiğini ve bunların tümünü kendisine bağımlı kıldığını gösterir. Bu bakımdan, demokrasinin biçimlerinden birinin 'gerçekleştirilemez' olduğunu iddia etmek temel teorik yanılgıdır" (Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, Sol yayınları, s. 156).

Burada anlaşılacağı üzere demokrasi savaşımının okuluna Kürt Ulusal Sorunu karşısındaki güncel görevleri koymak ile koymamak arasındaki ilişkinin belirleyici bir rolü vardır. Lenin bu rolü, proletaryanın devrim yapma yetisine kadar götürüyor. Bu açıdan bakıldığında, güncel demokratik görevler arasında Kaypakkaya geleneği, en az Kürt ulusal sorununa yer verdiğini görebiliriz. İşte, Marksistlerin devrim yetisine sahip olmadaki, Lenin'in işaret ettiği gibi, denek taşı bu duruşta yatmaktadır.

ABD emperyalist haydudunun başını çekmiş olduğu politik, askeri ve ideolojik finansmanlığını ve mimarlığını yapmış olduğu BOP içeriğini doğru kavrandığı ölçüde bu projeye karşı bir alternatif proje geliştirilebilinir.

Filistin'deki Siyonist ve emperyalist saldırı ve kaos sarmalına baktığımızda bu gerçekliği görebiliriz. Irak sarmalına baktığımızda bunu görebiliriz. Siz bakmayın ABD ve İngiltere'nin "biz Irak'ın bölünmesini istemiyoruz" deme-

sine. İlk Ortadoğu projesi, 1914-16'larda hazırlanmıştır. Sevr ve Lozan antlaşması ile Kürdistan dört ayrı parçaya bölünmüştür. Emperyalizmin böl parçala yönet politikası bu gün Irak'ın üçe bölünmesi senaryoları üzerinde sürmektedir. Anımsanırsa, Kuveyt daha önce Irak'ın bir parçası idi. Bir ulus olarak Güney Kürdistan ulusunun ayrılma talepleri meşru ve haklı bir taleptir. Emperyalizmin güdümünde de olsa, bizler bu hakka saygı duyacağız ve savunacağız. Ancak Irak'ın Sünni ve Şiiler olarak bölünmesini savunmanın hiçbir bilimsel izahatı olamaz. Yeni bir Kuveyt, yani suni bir devlet ortaya çıkacak. Bu bölgede Sünniler ve Şiiler iki ayrı ulus değil tek bir ulustur. Dolayısı ile bu, bir ulusal sorun değil, dini, mezhepsel bir sorundur.

Ortadoğu çok karışık ve kaosa gebe bir coğrafyadır. Bu elbette ki coğrafyanın jeopolik konumu ile ilintilidir.

Gelecek açısından Kuzey Kürdistan'da yaratılacak bir kaosun önüne Marksistler bir biçimi ile geçmek durumundadır. ABD'nin denetimine girecek bir PKK, birleşik devrim örgütlenmesine çok büyük zararlar verecektir. Devrimci harekete karşı kullanılan bir PKK, Kuzey Kürdistan'da sonu gelmeyen bir kaosun önünü açabilir. Eğer ki bu sorun, şu ya da bu biçimde ABD'nin denetiminde 'çözülür' ve PKK'de tamamen ABD denetimine girerse, hem Kuzey Kürdistan halkı, bu kaosun içine çekilebilinir ve PKK, Türkiye Devrimci Hareketi'ne karşı kullanılan silahlı bir güç durumuna dönüştürülebilinir. Marksistler önünde duran olası tehlikeleri görmek ve adımlarını bu tehlikelere göre atmak durumundadırlar. Celal Talabani ve Barzani peşmerge güçlerinin bir dönem PKK'ye karşı nasıl kullanıldıklarını hatırlatmakta yarar var. Elbette ki bu bir olasılıktır ve gerçekleşmesi güçler dengesi, politikalar ve bu politikaların özneleri olan dinamiklerin oynayacağı rolle ilintilidir. Bugünün gerçek tablosu ve geleceğe dair olasılıklar, önümüzde durmaktadır. Bu net tabloya karşı sosyalistlerin yeni bir analiz ve senteze ihtiyacı vardır. Olası gelişmelere karşıda B planı olmak durumundadır. *Ortadoğu'nun her gün değişken denge ve politikalarına karşı kalıplaşmış reçete ve politika yapış tarzı ile yaklaşmak, Marksistleri 'sol' tarikat düşünüş tarzına ve marjinalliğine kadar götürebilir. Marksistleri bekleyen tehlike de burada yatmaktadır.*

Kürt Sorunu ve Önümüzdeki Görevler

Gözlerini gelişen sürece kapayarak politika üretmeye çalışanlar, nihayetinde bırakalım politika üretmeyi, gelişim sürecindeki olguları algılamakta

dahi güçlük çekerler. Dünyanın en güç işlerinden biri de ezberi bozmaktır. Ezber doğru bir düşünüş tarzı ve rota ekseninde bozulacak olsa, çok şeyin değişmesi ve sürece uygun politikaların üretilmesi kaçınılmaz olur. Bugün gelinen aşamada Kürt ulusal sorunu, Türkiye ve Kuzey Kürdistan sınırlarını çoktan aşmış bulunmaktadır. Bu kadar komplike bir sorun bağlamında ezberini bozamayan bir gelenek kültürü ile de karşı karşıya olduğumuzu üzülerek de olsa, ifade etmekte yarar görüyorum.

Nasıl bir tarihsel süreçten geçiyoruz? Bu sorunun yanıtını doğru bir tarzda irdelemekte yarar var.

Kürt sorunu, çoktandır uluslararası oyun sahasına taşmıştır. Güney Kürdistan, Doğu Kürdistan ve Kuzey Kürdistan bu oyun sahası içinde aktif olarak yer alan sahalardır. Batı Kürdistan ise, şimdilik sessizlik içerisinde, ama her an, alevlenme potansiyelini taşıyan bir izlenim veriyor. Kürt sorununun bu derece genişlemesine, derinlemesine ve gündeme oturmasının birçok nedeni var. En önemli nedenler hangileridir?

Birinci olarak: Kürt sorununun içsel bir olgu olması realitesidir. İran, Irak, Batı ve Kuzey Kürdistan olgusu, ezen ulus devletlerin inkâr politikalarından kaynaklıdır.

İkinci olarak: Kürdistan'ın tüm parçalarının ciddi anlamda ham madde, özelde de petrol rezervlerine sahiptir.

Üçüncü olarak: Bundan özgül durumdan vesilesiyle, emperyalistler ve ezen ulus devletler için büyük çaplı hazır hammadde kaynakları olması durumu söz konusu.

Dördüncü olarak: İran, Irak, Suriye ve Türkiye arasında vuku bulan çelişmelerin bir yansıması olarak gündemde olmaları.

Beşinci olarak: söz konusu ülkelerden özellikle de İran ve Suriye'nin ABD ile olan çelişmelerden kaynaklı olarak Kürt sorununun ABD tarafından bir kart olarak kullanılmak istenmesi.

Altıncı olarak: Güney Kürdistan olgusunun ABD ve İngiltere'nin kanatlarının altında da olsa bir devletleşme sürecine doğru yol alması durumu karşısında Türk devletinin tüm psikolojisinin bozularak gemi azıya almış saldırgan politikalarına ivme kazandırmış olmasıdır.

Yedinci olarak: Altıncı duruma paralel olarak, işgal altındaki Irak'ta bocalayan ABD emperyalizmi açısından Güney Kürdistan "güvenilir bölge" olarak kabul edilmesi.

Sekizinci olarak: Güney Kürdistan'ın Büyük Ortadoğu Projesinde kullanılabilecek önemli bir mevzi ve manivela işlevi görmesi. Keza bilindiği gibi, BOP ya da Genişletilmiş Büyük Ortadoğu Projesi Afganistan'ı da içine alan Kuzey Afrika'ya kadar uzanan ve bu coğrafi sınırlar içinde yer alan tüm ülkelere yönelik baş ağa ABD'nin çıkarlarına uygun yeniden dizayn ve yapılandırma projesidir. Ha keza bu proje ile Rusya ve Çin'in başını çekmiş olduğu Şanghay Bloğu'nun kuşatılması hedefleniyor. Öyle ki, bu proje aynı zamanda ABD'nin 21. Yüzyılda da "imparatorluğunu" ilan etmesine aracı olacak bir niteliğe sahiptir.

Dokuzuncu olarak: Sekizinci duruma paralel olarak İsrail ile Güney Kürdistan arasında çok boyutlu ciddi ilişkilerin geliştiriliyor olması ve Güney Kürdistan'ın cümlenin geniş anlamı ile İsrail açısından yeni bir manivela alanı olarak kullanılmak istenmesi.

Onuncu olarak: Sekizinci ve dokuzuncu duruma paralel olarak, olası Güney Kürdistan Devleti'nin yalnızca Türkiye'nin dengesini bozmayacağı, aynı zamanda Arap ülkeleri başta olmak üzere tüm Ortadoğu'nun dengesinin bozulacağı ve hatta alt üst olacağı.

İşte, hiç de küçümsenmeyecek geniş bir alanda bir yığın çelişki ve sorunu barındıran Kürt sorununu bu analiz ışığında değerlendirmekte fayda var.

Türkiye ABD'nin Hiçbir Zaman Stratejik Müttefiki Olmadı

Evet, bu cümleyi yüksek sesle ifade etmenin zamanı geldi. Türkiye'nin ABD'nin stratejik müttefiki olduğuna dair ciddi bir yanılsama var. Bu tarihsel bir uydurmadan ibarettir. Kore işgali ve akabinde NATO'ya Türkiye'nin kabul edilişinden bu yana, Türk ordusu, egemen sınıflar ve onların siyasal sözcüleri; Türkiye'nin, ABD'nin stratejik müttefiki olduğuna dair o kadar kendilerini inandırmışlar ki, kendileri aleyhine karşılaşmış oldukları her yeni tabloda adeta şaşkına dönmekteler.

ABD'nin iki tane stratejik müttefiki var: Birincisi İngiltere. İkincisi İsrail'dir. Fransa ya da Almanya dahi kendisini ABD'nin stratejik ittifakı görmüyor. Onlar bazı sorunlarda müttefiktirler, bazı meselelerde ortaklıklar geliştirebiliyorlar, bazı meselelerde de, ABD'nin son Irak işgalinde olduğu gibi, ciddi anlamda çelişmeler yaşıyorlar. Bu durumda, aslında emperyalistler arası çelişmenin esas olduğunu, bu çelişmenin merkezine ise pazar kavgasının oturduğunu görmemiz gerekiyor. ABD'nin stratejik müttefiki olan İngiltere ile dahi birlikteliği çelimselidir.

Tüm bu olgular karşında Türkiye'ye biçilen rol nedir? Tek kelime ile ifade edilecek olursak, işbirlikçiliktir. Türk egemen sınıfları ABD ile stratejik işbirlikçiliği noktasında yeminlidirler. Böylesine bir işbirlikçiliğin kendisini stratejik müttefik yerine koyması, ancak kendisini pazarlama ve uluslararası arenada cilalamaya yarayan bir materyal olmaktan öteye geçemez. Eğer Türkiye, ABD ile stratejik bir müttefik olsaydı, ABD, Türk egemen sınıflarıyla adeta kuklayla oynar gibi oynamazdı. Türkiye, ABD'nin Ortadoğu'daki ileri karakolu ve vurucu timidir. Hepsi bu kadar! Türkiye'ye bundan farklı bir rol biçmek, Türkiye'nin hem ABD karşısındaki ve hem de uluslararası arenadaki rolünü fazlası ile abartmak anlamına gelir.

Bu gün, Türkiye ile ABD arasındaki çelişmenin (Bu çelişmeler her uşakla efendi arasında yaşanabilecek çelişmelerdir. Uşaklar dahi, bazen kendisi açısından hayat memat meselesi gördüğü meselelerde efendilerine sadece çelişmiş olduğu o sorunla ilgili ayak direrler) odağında yalnızca ve yalnızca Güney Kürdistan olgusu yatmaktadır. Güney'de oluşacak olası bir Kürt devletinin Kuzey Kürtleri açısından her zaman bir ilham ve moral kaynağı olacağını bilmek için uluslararası politika medyunu olmaya gerek yok. Güney, bu anlamda, Kuzey'in önünde devamlı kışkırtıcı bir örnek olacak. İşte, Türk bürokrat burjuvazisi ve diğer hâkim klikler ile ABD arasındaki çelişme esas olarak bundan ibarettir.

Bu sıralanan olgular, Kürt ulusal sorununun artık bir bölge sorunu olmaktan çıkıp bir dünya sorunu haline geldiğini göstermesi açısından da önemliydi. Böylesine devasal bir sorun karşısında yalnızca bölgesel dengeler değil, dünyadaki dengeler dahi yerinden oynayabiliyor. İşte bu gerçeklikle karşı karşıya iken, gelenek adeta bu tarihsel sürece seyirci kalmakta ifadesini bulan pasif politikalar sayesinde kabul edilebilir savaş stratejisinin dışına çıkamayan bir pozisyon sergilemektedir. Sürecin izleyicisi olmaktan öteye gidemeyen bu edilgen duruş, geleneği adeta tüm bu pratik gelişmelerin dışına itmektedir. Her an patlamaya hazır Güney, Kuzey ve Doğu üçgenine ilişkin tek bir politika belirleyemiyorsak, burada yalnızca politika üretmede bir kabızlık yok, büyük bir ön görüsüzlük ve körelme var. İşte, yalnızca gelenek açısından değil, devrimci hareketin içinden geçmiş olduğu süreç bu izahatla ifadesini bulacak olan bir dağınıklığı ve yenilgili süreci kendisinde cisimleştirmiş oluyor ki, işte bu, üzerinde düşünülmesi gereken bir tablodur. Bu tablo görülmeden, devrimci hareketin bu gelişmeler karşısında ne yapması gerektiğine dair, ne herhangi bir politika belirlenebilir, ne de sürece müdahale etmesini beklenebilir.

Devlet birçok cephede Kürt ulusuna yönelik pervasızca saldırıyor. Kürt ulusal hareketinden almış olduğu askeri darbelerle çaresizleşen sistem, Gestaponun propaganda araçları gibi her türlü hile ve yalanı devreye sokarak çalışıyor. Güney Kürdistan'a operasyon için çalmadık kapı bırakmayan AKP, adeta dilenerek operasyon için efendilerinden icazet bekliyor.

Güney Kürdistan operasyonunu ve PKK ile yürütülen savaşı tırmandırmanın nedenleri olarak:

1. Güney Kürdistan güçlerini (Barzani ve Talabani) zayıflatmak ve hizaya getirmek.

2. PKK' ye karşı darbe vurmayı hedeflemek ve bu anlamda güneyde tampon bölge oluşturmak için gerekli atmosferi yaratmak ve dengeleri yakalamak.

3. Kerkük ve Musul'da Türkmenleri etkili hale getirerek etkinleştirilmiş Türkmenler aracılığı ile imtiyazlar elde etmek.

4. Kuzey Kürdistan'da ve Türkiye'de başta Kürtler olmak üzere, tüm demokratik mevzilere saldırarak, demokratik güçlerin örgütlülüklerini zayıflatmak, dağıtmak ve bu bağlamda, demokratik-yurtsever güçleri pasifize etmek.

5. Kürt halkını terörize ederek, teslim alabileceği güçleri teslim almak, direnen güçleri de yalnızlaştırmak ve zayıflatmak.

Bu ana başlıklar ekseninde sürecin özelliklerinin görülmesinde yarar var. Bu anlamda egemen sınıflar ve savaş kurmayları sivil faşist odakları demokratik güçlere karşı yönlendiriyor. Devrimciler bu politikaların yabancısı değildir. Maraş, Çorum, Malatya, Sivas katliamları bunun en bariz örnekleridir. Bu şoven dalganın içinde yer alan gruplar kuşkusuz ki homojen bir yapıya sahip değildir. Duygusallığından ya da az çok demokratik görüşlere sahip olup da bir anlığına milliyetçi dalganın atmosferine katılanlar ile faşist odakların ayırt edilmesi sağlıklı bir politikanın üretilmesine de fayda sağlar. Hepsini aynı kefeye koymak büyük bir yanılgı ve politik hata olur. Dolayısıyla, ne olursa olsun kitleler içindeki farklı ideolojik ve duygusal odaklar arasında bir ayrım da yapılmalı.

Saldırı tüm ezilen yığınlaradır. Saldırı aynı zamanda halkları birbirine düşürmeyi hedefleyen bir konsept dahilinde realize ediliyor. *Bu anlamda, tüm demokratik güçlerin bir koordinasyon ve güç birliğine ihtiyacı var. Aynı zamanda bir plana!*

Geçmişteki güç birliktelikleri yürümedi. Bundan sonra yürür mü sorusu, şimdilik yersiz bir soru. Ne var ki henüz, devrimci hareketin önüne koymuş

olduğu bir plan, bir güç birliği politikası yok maalesef. Böyle olunca da ne saldırılara karşı konabiliniyor ve ne de Kürt ulusu ile bir dayanışmaya girilebiliniyor. Günü kurtarma minvalinde gerçekleşen eylemlerin hiçbir kıymeti har biyesi yoktur, demiyoruz; ama ciddi bir yaptırım gücü yoktur diyebiliriz. Dolayısıyla aslında, demokratik kamuoyunun önünde duran görevler açık. *Geniş bir demokratik güç birliğine ihtiyaç var. Bu güç birliğini koordine edecek bir çatı örgütlülüğü elzem niteliktedir.*

Bu çatı örgütlülüğü:

Demokratik çalışmaları gerçekleştirecek bir platforma gereksinim var.

Ciddi bir plan dâhilinde gerçekleşebilecek böylesine bir oluşum, şoven dalganın ve faşist saldırıların önüne set olabilir. Diğer yandan da ezilen Kürt ulusunun taleplerini dillendirmenin aracı haline de getirilebilinir.

Tüm demokratik ve devrimci güçlerin ivedi olarak üzerinde mutabık kalabileceği anti-faşist, anti-şovenist, anti-emperyalist (Kürt ulusunun taleplerini de ifade eden) somut bir belgeye ihtiyaç var. Kaypakkaya geleneği kapanık edilgen yapısından kurtularak atıl duruma geçebilir mi, birleşebilecek tüm güçlerle birleşme siyasetini izleyerek yeni demokratik platformu oluşturmaya öncülük edebilir mi?

Egemen sınıfların ülke içinde ve dışında başta Kürt ulusu olmak üzere tüm demokratik güçlere yönelik kapsamlı saldırılara geçtiği ve halkların bir birine düşürüldüğü tarihsel bir süreçte, devrimciler ve tutarlı demokratlar kayıtsız şartsız Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Hakkını savunacaklardır. Görüşümce AKP eksenli geliştirilen topyekûn kuşatma ve saldırılara karşı Kürt Ulusunun demokratik kurumlarıyla Türkiyeli demokratik güçlerin ortak bir konsepte ve akla ihtiyacı var. Yeni türden demokratik bir cephe ile Kürt ve Türk halkı arasında ortak bir hareket noktası ve birliktelik yakalanabilir.

29 Ekim 2007

ŞOVENİZM, MİLLİYETÇİLİK, ULUSLARIN KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKI*

Sayın İbrahim Gezici, Türk halkı içinde şovenizm ağır basmakta. Bu şekillenişe rağmen bazı Türk aydınları ve hatta bazı Türk sosyalistleri Türk şovenizmden daha çok Kürt Şovenizmden söz ediyor. Bunu biraz açar mısınız?

Tabii:

Bir: Ezilen ulusun şovenizmi tanımlaması yanlış bir tanımlama. Ezilen ulusun şovenizmi olmaz! Şovenizm, bir ulusun başka bir ulustan üstün milliyetçiliği değildir tek başına. Aynı zamanda içinde başka bir ulusu asimile etme programı ile de içsel politik bir tanımlamadır. Asimile etmek için, egemen ulusun devlet üzerindeki inisiyatifi gerekir. Ordu, polis, eğitim sistemi, medya, mahkemeler, hapishaneler vb. kurumların toplamı bu asimile politikasının birer aracıdırlar. Dolaysıyla şovenizm, egemen ulus ve egemen ulusun devleti tanımlaması üzerine oturur. Onun içindir ki, Kürt ulusal hareketine Kürt milliyetçi hareketi diyebilirken, Kürt şoven hareketi gibi bir tanımlama yapmıyoruz. Ki böyle bir tanımlama objektif gerçeklik ve toplum bilimi ile örtüşmez. Bu minvalde biz, ezilen ulusun şovenizminden değil, ezen ulusun şovenizminden söz ediyoruz.

İki: Ezilen ulusun görmüş olduğu haksızlıklar, baskı ve zulüm politikaları ezilen ulusun milliyetçiliği ile ezen ulusun milliyetçiliği arasında ilişkiyi bir ve aynı tutamayız. Ezilen ulusun ezilmişliğinden kaynaklı tepkisel milliyetçiliğini anlayabilir ve buna karşı hoşgörülü davranabiliriz.

---

* *Devrimci Tavır Sitesi*'nin İbrahim Gezici ile Yapmış Olduğu Röportaj, 16 Mart 2011.

Üç: Bu duruma mukabil olarak, egemen ulusun hâkim sınıfları tarafından her türlü zulme tabi tutulan ve hatta kimi zaman da egemen ulusun bizatihi kendisi tarafından zulüm gören ezilen ulusu ve ezilen ulusun haklı talepleri ve mücadelesi noktasında sosyalistler pozitif ayrımcı bir politika gerçekleştirmek durumundadır. Eğer ki, egemen ulusun devrimcileri ezilen ulusun gelişen mücadelesi karşısında zamanında doğru politikalar belirleyemiyor, yaşama geçiremiyorsa ve tam da bu perspektif ışığında, ezen ulusun şovenizmini geriletemiyor ve ezen ulusun egemen sınıfının saldırılarını geriletemiyorsa, komünistler hatanın esasını kendisinde arar, hatalı politikalarından kaynaklı düşmüş oldukları egemen ulus şovenizminin öz eleştirisini tutarlı bir biçimde verirler.

Sözgelimi, 1990'lı yıllara kadar KUH'ne sosyal-faşist diyen devrimci örgütlerin sayısı hiç de az değildir. Kürdistan'da gerçekleştirilen katliamlar, köy boşaltmaları politikaları karşısında Türkiye'nin batı, yani metropol şehirlerinde Türk devletini teşhir etmeyen, Kürt ulusu ile Türkiye işçi sınıfının dayanışmasını gerçekleştirmeyen ve hatta, önüne böyle bir politikayı çok uzun bir süre koymayan devrimci hareketin düşmüş olduğu egemen ulus şovenizmi ile malul siyasal çizgisinin eleştirilmesi, her tutarlı devrimcinin temel görevidir. Kürt ulusu ile dayanışma ve ittifak politikaları geliştirilmek istenirken bunun adı "cephe" örgütlülüğüne denk düşüyor diye, sudan bahanelerle ittifak politikalarının önünü uzun yıllar kesen, yine bu devrimci hareket değil mi? Dolayısıyla, formel tartışma ve bakış açısı, esas sorunun önüne geçmişse, devrimci hareketin pohpohlanmasından ziyade, eleştiriye tabi tutulması, tutarlılık ve sorumluluk gereğidir.

Bu örnekleri kuşkusuz ki çoğaltabiliriz. Bu örneklerden yola çıkarak, KUH'nin hataları yoktur sonucunu çıkarmamak gerekiyor. Biz, esas olarak, ezen ulus şovenizmi ile ezilen ulus milliyetçiliği arasında kesin ayrım ve kalın çizgileri belirlerken; demokratların, aydınların ve sosyalistlerin bu iki farklı kavram arasında nasıl tavır takınmaları gerektiği üzerine de perspektif sunmuş oluyoruz.

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve bunun karşısında şovenizm sorununu biraz daha açmanız mümkün mü? Çünkü bu noktada anlamlı bir kafa karışıklığı var. Bu kafa karışıklığı birçok aydından, demokrattan ve hatta birçok devrimciye kadar etkili olmuş durumda.

Devrimci hareket belirli anlamda kendi yanlışlıklarını, buna biz yüzeysel bir sorgulama da desek, gözden geçirirken, söz konusu tabloda açığa çıkan düşünceler, tabiri caizse en gerisinden ve egemen ulusun milli çıkarlarına

hizmet eden, yani "şovenizm" kavramının üzerine cukka diye oturduğu Türk şovenizminin tamda kendisi oluyor. Bir şeyi tanımlamak için bazen çok da tarife gerek kalmaz.

Yanlışlıklar manzumesi sistemli bir düşünüş tarzına dönüştüğü zaman, köken olarak Aydınlıkçıların ve TKP'nin klişe şoven tutumundan beslenen tarihsel raya oturan yanlış bir düşünce silsilesi olarak karşımıza çıkarsa; burada, devrimcilerin çok köklü bir hesaplaşma yaşamak zorunda olduklarını bir kez daha salık vermekten başka da bir şansımız kalmıyor.

Aslında bu sorun bana, İbrahim Kaypakkaya'nın şafak revizyonizmine karşı ulusal soruna dair yürüttüğü polemiği andırıyor.

İlk önce şu tutumdan kurtulmalıyız diye düşünüyorum. Ezilen ve sömürge ulusların uğramış oldukları haksızlıklar, zulüm ve asimilasyon politikaları ile ezilen ulusun siyasal mücadelesinin önderliğini yapan parti ve örgütlerin, ya da bu parti ve örgütlerin önderlerinin yanlış politika ve duruşları arasında kalın bir çizgi çizmek durumundayız. Nesnel gerçeklikle sübjektif olguyu bir ve aynılaştırdığımız zaman, biz bu kafayı idealist teorinin duvarına güçlü bir şekilde toslarız.

Nesnel gerçeklik nedir?

Kürt ulusunun devlet tarafından katliamlara, zulme, büyük asimilasyon politikalarına tabi tutulması ve bunun karşısında Kürt ulusunda ulusal bilinç öğesinin kendisini gerçekleştirme durumudur. Komünistler bu nesnel tablo karşısında nasıl davranmaları gerektiğini, Kürt Ulusal Hareketinin yani PKK'nin yanlış teorik ve siyasal çizgisine bakarak karar vermezler. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'da tam da budur. Bir ulus, siz beğenseniz de beğenmeseniz de, emperyalizmin güdümünde ya da değil, ayrılmak istiyorsa eğer, kadehinizi havaya kaldırıp buna saygı göstermekten (Lenin'in Finlandiya başbakanı için, o domuzun gözlerinin içine bakarak kadeh kaldırdım, demesi gibi) başka şansınız var mı? Var elbette ki, ezen ulusun egemen sınıflarının yanında saf tutarak, ben bu hakkı tanımıyorum da, diyebilirsiniz. Nesnel gerçeklik ile sübjektif bir olgu arasındaki ilişkinin götüreceği sonuç, kendisini bu şekilde tezahür edebilir. Dolayısıyla ve bundan dolayıdır ki, iki farklı ama benzer, yani biri diğerinin varlık nedeni olarak vuku bulan olgular arasında bulamaç yapıldığı zaman, ortaya koca bir teorik keşmekeşlik çıkar.

PKK'nin Türkiyeli devrimci hareketi eleştirmesinden neden korkalım? Öcalan şu ya da bu hataları yapmış, yakalandığında devrimci bir duruş sergi-

leyememiş diye, söz gelimi TDH'nin yalnızca Kürt sorununa bakış açısını eleştirmesi şahsen beni rahatsız etmez –ki bizim, bu eleştiriyi, PKK ya da Öcalan'a bırakmadan gerçekleştirmiş olmamız gerekmez mi?

Kendi tarihimizi bilmeden bugün geldiğimiz noktayı anlamamız, açıklamamız ve karşımızdakini ikna etmemiz çok güç olur. PKK bugün, Kürt ulusal mücadelesine önderlik ediyorsa, devrimcilerin geçmişte yapmış oldukları hiç de küçümsenmeyecek hatalarından kaynaklıdır.

Kürdistan'da gerçekleştirilen katliamlara karşı örgütlerin bir araya gelip eylem birlikteliği yapma çabaları; "bu tarz birliktelik örgütsel koalisyondur" diyerek, tipik Çin tarzı cephe anlayışına tekabül etmediği için ya da böyle bir cephe anlayışını tanımlayan bir politika öngörüldüğü için (tüm ittifak politikaları) ellerinin tersiyle itildi.

On yıllarca Kürdistan sorununa dair bir tek proje dahi olsa geliştirmek yerine, "12 Eylül 1980 AFC'nda biz Beka kampına çıkmadık, içerde faşizme karşı direndik; ama siz çıktınız" türünden tezleri kendine övünç kaynağı olarak, gelecek jenerasyonlara da aktararak aşılarsın; ama ne var ki, atı alan Üsküdar'ı geçmiştir hâlbuki! Doğru politikalar gerçekleştirmek ve yaşama geçirmek yerine kahramanlıklar sosyalistlerin övünç kaynağı ve kahramanlıklarla yaratılan direnişler hep doğru politikalar olarak kabul görmüştür.

Türk şovenizmine karşı bizim görevlerimiz nedir, soruna kafa yormak yerine, adeta *şovenizmin doludizgin ilerlemesine seyirci kalınacak bir politik hatta durma tercih edilmiştir.* Kürdistan'da katliamlar olurken, sen İzmit, Bursa, Tuzla, İzmir, Adana, İstanbul vb. metropol şehirlerde şalterleri indiremiyorsan, ya da yapmış olduğun eylemleri Kürdistan'da gerçekleştirilen katliamlar için yapıyorum diyemiyorsan, zaten Kürt ulusunu yalnızlaştırıyorsun demektir.

"Türkiye"nin bütün işçi ve köylüleri'nin bugün Kürt milletinin en haklı ve ileri isteklerini dahi desteklediğini iddia edemeyiz. Bu, sadece arzu edilen bir şeydir, ama ne yapalım ki, gerçek değildir. Türk işçi ve köylülerinin bilinçleri, Türk hâkim sınıfları tarafından milliyetçilik ideolojisiyle geniş ölçüde kararılmıştır. Hâkim ulus milliyetçiliği, değil köylülerin, proleterlerin en ileri unsurlarının bile gözlerini az çok karartmıştır. Yani özellikle Türk komünistlerinin önünde Türk milliyetçiliğini yıkmak görevi, işçi ve köylüleri burjuva milliyetçiliğinin her türlü kalıntılarından temizlemek görevi vardır. Bu görevi ihmale veya önemsememeye yol açacak her tespit, sınıf mücadelesi açısından sadece zararlıdır" (İbrahim Kaypakkaya –*Seçme Yazılar*).

Dolayısıyla, komünistler, en basit demokratik talepler için mücadele veren ezilen ulusların haklı taleplerini ezen ulusa mensup işçi ve köylülere anlatmak, Türk milliyetçiliğinin etkilerini zayıflatmak ve Kürt ulusunun demokratik taleplerinin ve haklı mücadelesinin önünü açmak için, Türk ulusuna mensup emekçilerin yaşadığı şehir ve köylerde kendi görevlerini yaparlar. Dayanışma sadece propaganda mahiyetli bir dayanışma değil, Türk devletinin Kürdistan'daki saldırılarını geriletecek bir konseptle olmalıdır.

1990 ve sonrası süreçler hep böyle geçmedi mi? Kürdistan'da katliamlar gerçekleşirken, Batı da siyasal grevleri örgütleyebiliyorsan (ekonomik taleplerle gerçekleştirilen grevlerden söz etmiyoruz) ya da en azından perspektifi ve hedefi Kürdistan ulusuyla dayanışma, grevler gerçekleştirme ve kampanyalar başlatma diye bir sorunun olmamışsa (uzun yıllar boyunca), bırakınızda ezilen ulusun siyasal önderliği sosyalistleri bu noktada eleştirsin.

Ezilen ulus milliyetçiliği ile ezen ulus milliyetçiği bir ve aynı şey değildir. Ezilen ulusun burjuvazisinin şoven politikaları olabilir, ancak biz, ezilen ulusun şovenizminden söz edersek ciddi bir hatanın altına imza atmış oluruz. Komünistler ezilen ulusun milliyetçiliğin aslında tepkisel bir milliyetçilik olduğunu (ezilen ulusun burjuvazisinin ezilen ulus milliyetçiliğini her zaman körükleme eğiliminde olduğunu unutmadan), ezilen ulusun milliyetçiliğinin temel kaynağının tam hak eşitliği gibi demokratik muhtevadan kaynaklı olduğunu bilerek politika belirlerler ve ezilen ulus milliyetçiliğine, ezen ulus milliyetçiliğine göre daha hoş görülü yaklaşabileceklerini ifade ederler.

'Bölücü politika' tabiri, son derece sakat ve zararlıdır. Bu tabiri, hâkim sınıflar, kendi şoven politikalarına karşı çıkan herkese yapıştırıyor ve 'bölücülüğü', 'toprak bütünlüğünü bölmek', 'ayrı bir devlet kurmak' anlamında kullanıyorlar. Komünistler, her milliyetten işçilerin ve diğer emekçilerin 'birliğini' savunurlar. Toprakların birliğini veya devletin birliğini, her milliyetten emekçilerin birliğine hizmet ediyorsa savunurlar, etmiyorsa toprakların ve devletin bölünmesini, ayrılmasını savunurlar. 'Toprakların birliği' veya 'devletin birliği' sloganı, hâkim ulusun burjuvalarının ve toprak ağalarının sloganıdır. Komünistler, her milliyetten 'işçi sınıfının ve emekçi halkın birliği' şiarıyla, 'toprakların ve devletin birliği' şiarını birbirinden kesin ve kalın çizgilerle ayırt etmek zorundadırlar. Yoksa hâkim ulusun milliyetçileriyle bir anda aynı paralele düşüverirler. Bu durumda, çeşitli milliyetlere mensup işçilerin ve emekçilerin birliğini kökünden baltalar. Program Taslağı, 'bölücü politika' ifadesini terk etmeli, hangi çeşit birlikten yana olduğunu açıkça belirtmelidir' (İ. Kaypakkaya, *Seçme Yazılar*).

"...Her ezilen ulusun burjuva milliyetçiliği, zulme karşı yönelmiş olan genel bir demokratik muhteva taşır ve bizim ulusal imtiyazlar sağlama eğiliminden bunu kesin olarak ayırt ederek... kayıtsız şartsız desteklediğimiz işte bu muhtevadır..." (Lenin).

"Yarın, Kürt burjuva ve toprak ağalarının "olumlu eylemi" daha kuvvetle kendini hissettirdiği zaman Şafak revizyonistlerinin ne yapacağını merak etmekteyiz. Ama ne yapacakları daha bugünden bellidir! Türk milliyetçilerinin saflarına kayıtsız şartsız iltihak edeceklerdir".

Kaypakkaya sanki bugünü öngörüyordu: Şafak revizyonistlerinin, yani Doğu Perinçek çizgisine baktığımızda bugün Türk ordusu ve tamamen Kürt düşmanlığı üzerine oturmuş olduğunu artık kanıtlamaya dahi gerek yok! (İbrahim gezici).

"Şu noktayı da belirtelim: Komünistler, ezilen bir milletin milliyetçiliğiyle hâkim bir milletin milliyetçiliği arasında, küçük bir milletin milliyetçiliğiyle büyük bir milletin milliyetçiliği arasında daima ve mutlak bir ayırım yaparlar" (İbrahim Kaypakkaya, *Seçme Yazılar*).

Lenin'de bu konuda şunları söylüyor:

"Bu ikinci tür milliyetçilik konusunda [küçük bir milletin milliyetçiliği] bizim; bir büyük milletin fertlerinin tarihi pratikte öteden beri yapmadığımız zorbalık kalmamıştır. Üstelik biz hiç farkında olmadan zorbalık yapar, ona buna hakaret ederiz...

"İşte bunun içindir ki hâkim ya da, denildiği gibi "büyük" milletlerin (yalnız zorbalıkta büyük, yalnız kabadayılar olarak büyüktürler oysa) enternasyonalciliği, milletlerin eşitliğini biçimde gözetmek olmamalı sadece, hatta hâkim milletin, büyük milletin sessizliği olmalıdır. Böylece, pratikte var olan eşitsizliğe karşı bir denge sağlanmış olacaktır. Kim bunu anlamıyorsa, milli mesele karşısında gerçek proleter tutumunu kavramamış demektir; hayat görüşü hâlâ esasta küçük-burjuvadır ve bu nedenle mutlaka burjuva hayat görüşüne kayacaktır".

Lenin, şöyle devam ediyor:

"...Milli haksızlık kadar proleter sınıf dayanışmasının gelişmesini ve güçlenmesini geciktiren hiçbir şey yoktur; bir milletin "gocunan" fertleri her şeyden çok, eşitlik konusunda ve sırf ihmalden ötürü ya da latife olsun diye dahi olsa bu eşitliğin çiğnenmesi, kendi proleter yoldaşlarınca çiğnenmesi konusunda hassastırlar. İşte bunun içindir ki, milli azınlıklara taviz verme ve

hoşgörüyle davranma hususunda yetersiz kalmaktansa, aşırı gitmek daha iyidir" (*Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri*, s. 383-384).

"Şafak revizyonistlerinin yaptığı, Lenin yoldaşın savunduğu şey midir? Hayır, asla! Şafak revizyonistleri, bugün esas olarak Türk milliyetçisi bir çizgi izliyorlar, Türk hâkim sınıflarının imtiyazlarını savunuyorlar; ileride göreceğimiz gibi Kürt milletinin kendi kaderini tayin hakkını alçakça ve bir yığın demagojiyle çiğniyorlar; Türk şovenizminin temsilcilerini kendilerine bayrak ediyorlar. Onların yaptığı şey, Lenin yoldaşın savunduğu şeyden tamamen farklıdır. Onlar, bir yandan hâkim millet milliyetçisi bir çizgi izlerken, öte yandan da Kürt işçi ve emekçileriyle Kürt burjuva ve toprak ağaları arasındaki çizgiyi siliyor, Kürt burjuva ve toprak ağalarının görüş açısında yer alıyor. Bu, hâkim ulus milliyetçiliğine karşı, milli azınlıklara taviz verme ve hoşgörüyle davranmada aşırı gitme değil; hâkim millet milliyetçisinin azınlık milletin işçi ve emekçilerine karşı, azınlık milletin sömürücü sınıflarının milliyetçi emellerini desteklemedir" (İbrahim Kaypakkaya *Seçme Yazılar*).

İbrahim Kaypakkaya'dan uzun bir alıntı ile devam edelim. Kaypakkaya Lenin'e de dayanarak der ki:

"Öte yandan, "Türkiye"nin bütün işçi ve köylüleri"nin bugün Kürt milletinin en haklı ve ileri isteklerini dahi desteklediğini iddia edemeyiz. Bu, sadece arzu edilen bir şeydir; ama ne yapalım ki, gerçek değildir. Türk işçi ve köylülerinin bilinçleri, Türk hâkim sınıfları tarafından milliyetçilik ideolojisiyle geniş ölçüde karartılmıştır. Hâkim ulus milliyetçiliği, değil köylülerin, proleterlerin en ileri unsurlarının bile gözlerini az çok karartmıştır. Yani özellikle Türk komünistlerinin önünde Türk milliyetçiliğini yıkmak görevi, işçi ve köylüleri burjuva milliyetçiliğinin her türlü kalıntılarından temizlemek görevi vardır. Bu görevi ihmale veya önemsememeye yol açacak her tespit, sınıf mücadelesi açısından sadece zararlıdır. Lenin yoldaşın Rusya için söylediği şu sözler, bizim için de aynı ölçüde geçerlidir:

"Şimdi bile ve herhalde daha uzun bir zaman için, proleter demokrasisi (ona tavizde bulunmak anlamında değil, onunla mücadele etmek anlamında), Rus köylüsünün şoven milliyetçiliğini hesaba katmak zorundadır" (Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayın Hakkı*, s. 127).

Şafak revizyonistleri bu gerçeği hesaba katmamakta, komünist hareketin Türk milliyetçiliğiyle mücadele etmek görevini unutturmaktadırlar".

"...Her türlü burjuva milliyetçiliğine karşı ve özellikle Rus milliyetçiliğine karşı mücadele etmek, sadece genel olarak bütün ulusların tam hak eşitliğini

tanımakla yetinmemek, fakat aynı zamanda bağımsız devlet kurmada da hak eşitliğini, yani ulusların kendi kaderlerini tayin etmede, ayrılmada hak eşitliğini [abç] tanımak..." (Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayın Hakkı*, s. 128).

Komünistler, bir milletin ayrılma isteğinin önüne kendileri asla engel çıkarmayacağı gibi, burjuva ve toprak ağalarının hükümetinin engel çıkarma, zor kullanma girişimleriyle de aktif olarak mücadele eder. Her türlü dış müdahaleye karşı mücadele eder. Eğer Kürt proletaryası ve emekçileri ayrılmanın devrimi zayıflatacağının bilincinde ise, o zaten birleşmek yolunda elinden geleni yapacaktır; bilincinde değilse onun adına dışarıdan müdahaleye kimsenin hakkı yoktur. Dışarıdan müdahale, zor kullanma, ayrılma isteğinin önüne engel çıkarma hangi gerekçeyle olursa olsun, 'ulusların kendi kaderini tayin hakkı'na bir tecavüzdür. Böyle bir tecavüz, işçilerin ve emekçilerin birliğini baltalar, birbirine güvenini sarsar, milli düşmanlıkları körükler, sonuç olarak, uzun vadede proletaryanın davasına büyük zararlar verir" (İbrahim Kaypakkaya, A.g.e.).

Daha bir düzine alıntı ile ulusal soruna bakış açımızı kanıtlamaya devam edebiliriz. Ne var ki, bu kadar yeterli olacak diye düşünüyorum. Demek ki, ezilen ulus milliyetçiliği ile ezilen ulus milliyetçiliği arasındaki ayrımı doğru koymadık mı, bu bizim politikamızda da önemli hatalara yol açabilir. Aslında sorunun temelinde, ulusal soruna dair kavrayışsızlık yatmaktadır.

Tezlerin gücü, gerçek dünyayı ne kadar yansıttığı ile alakalıdır. Fakat her tez değil, ama bazı "tez" ve görüşler vardır ki, her satırı kendi paradoksal sarmalının rüzgârıyla ilerler.

Hiç şüphesiz buradaki görüşler, egemen ulusun şovenizmiyle yürütülen teorik bir hesaplaşma olarak görülmelidir. Bu anlamda, fikirlerimizi ileri sürerken mızrağın sivri ucunu Türk egemen ulus şovenizmine yöneltir, ama öte yandan da, ezilen ulus milliyetçiliğini eleştiririz.

Sorunun temelinde Kürt ulusal sorununa bakış açısı var. Böylesine önemli bir soruna bakış açısında rast gele kullanılan cümlelerin sonucunun nereye varacağını, takdir edersiniz –ki önemsemek ve dolaysıyla sonucunu da öngörmek durumundayız.

Hiç şüphesiz ki, bazı kavramlar vardır ki, hiç olmayacak yerde kullandınız mı, tüm sorunun niteliğini belirler. Keza sosyal bilim, kendi teorik gerçekleştirmelerini kavramlar üzerine yapar.

Peki, Kürt ulusal hareketinin ya da Öcalan'ın bugünkü pozisyonunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu soruna bakış açısındaki mihenk taşı denebilecek nirengi noktaları gözden kaçırılarak, ulusal hareket ve Öcalan eleştirileri basitleştiriliyor. Öcalan'ın Marksizm'e yönelik saldırının arka planı ile ilgilenmek daha önemlidir. Ben bu noktaya bir kez daha dikkat çekmek istiyorum.

Tarihte Zorun Rolü, 1990'lara kadar olan süreçte ulusal hareketin temel belgesiydi. PKK'nin temel siyasal çizgisi ve bu çizginin hangi yöntem ve araçlarla yaşama geçirileceğine dair politik/politik-şiddet programı ihtiva eder. 90'lı yıllara geldiğimizde bu perspektiften uzaklaşılarak, silahlı reformizm rotasına evirilen bir PKK gerçekliği ile karşı karşıyaydık. Komünistler haklı olarak o günden beri tahlillerinde ve belirlemelerinde PKK'yı silahlı reformist hareket olarak eleştirmeye başladılar. Öcalan'ın Marx'a saldırmasının, devlet kavramından vazgeçmesinin, tüm suçların kaynağını devlet olarak göstermesinin, Kemalizm'e sarılmasının vb. nedenlerini anlamadan, tek başına 'cahil', 'teslim olan bir lider' olarak sunulması, kanımca sorunun özünü de karartan tepkisel bir yaklaşımın dışa vurumu olarak okunur. O halde bir kez daha sorunun özü ve arka planı üzereni birkaç anekdot düşelim.

Bir: "Tarihte Zorün Rolü" Birleşik, bağımsız, demokratik sosyalist Kürdistan'ın ancak silahlı mücadele ile kurulabileceğini tanımlıyordu. Bundan vazgeçildi ve 21. Yüzyılın manifestosu olarak yutturulmaya çalışılan silahlı mücadele döneminin bittiği şeklinde kendisini kristalize ediyordu.

İki: "21. Yüzyılın manifestosu", devlet kavramına da bir "çözüm" geliştiriyordu. Prodhon ve Bakunin'in tezlerinin bir anda desteklenmesi, yani anarşizmin bu kuramcılarının devlet üzerine söylemlerinin daha bilimsel olduğunun savunulması, Öcalan'ın bağımsız-birleşik-sosyalist Kürdistan projesinden vazgeçmesinin teorik kılıfı olarak hazırlanmıştı. Artık devlet, tüm kötülüklerin kaynağı olduğuna göre, Marx ve Lenin'in tezleri zaten yanlışta olmalıydı. A. Öcalan, o kadar ileri gitti ki, teorisini kanıtlamak isterken saçmalama sanatına kadar başvurmayı kendisine bir yol olarak seçmişti. Devlet, tüm zorbalık ve kötülüklerin kaynağı olarak sunuluyordu. Ancak ne var ki, A. Öcalan'ın üzerinden atladığı ve karartmaya çalıştığı olguyu anlamadık mı, devlet üzerine yürütülen tartışmanın temel içeriğini de anlamaktan uzaklaşırız. Devlet tüm kötülüklerin kaynağı değildir, tüm kötülüklerin kaynağı ya da tabiri caizse zorbalık ve sömürünün kaynağı devlet değil, temsilcisi olduğu sömürücü sınıflardır. Öcalan burada, emek sermaye çelişkisinin özünü gözlerden saklayarak, aslında burjuva teorisyenlerine hizmet ederken, anarşizmin Proudhon ve Bakunin gibi temsilcilerine dahi rahmet okutuyor. Üretim ilişkilerinin özel

mülkiyet biçimi olan kapitalizmin işçiler üzerindeki artık-değer sömürüsünü saklayarak, kapitalizme özgü bu sömürüyü egemen sınıf olan burjuvazi lehine korumanın aracı olan devleti tüm kötülüklerin kaynağı olarak göstererek, bir bakıma kapitalizmin bizatihi kendisi aklanmış oluyor. Öcalan, burjuva değirmenine su taşıyan görüşleriyle de paradoks içinde görünse de, aslında sorunun derinine indikçe ortada bir paradoks olmadığını görebiliriz. "Tüm devletler kötü değildir, demokratik ve hukuk devleti olursa" derken, aslında Türk devletinin yeniden yapılandırılmasına göz kırpan ve bunu açıkça dillendiren bir politikayı benimsemiş olduğunu gösteriyordu. Dolayısıyla demokratik sosyalist bağımsız Kürdistan'dan, Misak-ı Mille sınırları içinde burjuva hukuk devletine geçiş, bu tezlerle tamamlanmış oluyor.

Üç: Kemalizm meselesinde de Öcalan, aslında sistem içiciliğe geçişin teorik zeminini oluşturuyor. Kemalizm'i faşizm olarak değerlendiren çizgiden yalnız başına kalmış ve kuşatılmış bir çizgi olarak değerlendirilecek ve aslında demokratik olduğunu icat edecek kadar ileri giden bir Öcalan çizgisinin gerçekleştirilmesi; Türk devletinin yeniden yapılandırılmasında Öcalan'ın sistemin temel ideolojik dayanağı ile barışarak kendisine yol arama politikasından başka bir şey değildir.

Sonuç olarak: "Tarihte Zorun Rolü" ve "Bağımsız Birleşik Demokratik Sosyalist Kürdistan" tezlerinden uzaklaşmasının ve bu tezlerin ters yüz edilerek 21. yüzyıl manifestosu şekliyle piyasaya sürülmesi, tüm fırtınanın koptuğu ve sis perdesinin kalktığı ana damarlar olarak görülmesi gerekiyor. Polemiklerin fırtına merkezi bu argümanların çıkış ve geliş noktasına dayanmaktadır. Bir önceki duruşundan tamamen vazgeçerek yeni duruma açıklamanın teorik kılıfının hazırlanışı olarak sorunun özünü okumak, yüzeysel tartışma ve değerlendirmelerden bizleri uzaklaştıracaktır.

KÜRT SORUNU VE ÜÇÜNCÜ YOLCULARIN MARKSİZM SALDIRISI

Uzun bir zaman dilimidir AKP hükümetinin "Demokratik Çözüm" masalı, KCK operasyonları adı altında 1000'i aşkın yurtseverin tutuklanması ile derinlemesine ve genişlemesine tasfiyecilik nirenginde devam ediyor.

Kürt ulusunun en demokratik haklarına dahi tahammül gösteremeyen faşist devlet, yasal alandaki en diri Kürt yurtseverleri tırpanlayarak kendi Kürt'ünü yaratmaya çalışıyor. Faşizm, bazen öyle sinsi politikalar üretir ki, bir eliyle umut vaat ederken diğer eliyle aynı zaman paralelinde büyük katliamlara, tutuklamalara yb. suçlara imza atabilir. Faşizmin vaat ettiği umudun parıldayan ışığına, küçük burjuva aydınların koşmasını bir nevi doğal karşılamak mümkündür. Onlar derinlerdeki stratejik tasfiyeciliği ya göremezler ya da görmek istemezler. Bugün yaşananlar tamda buna denk düşmektedir. Bir yönü ile küçük burjuva aydınlarının at gözlü bakış açısını anlamak için nedenler üretebiliriz. Ne var ki, Kürt Ulusal Hareketinin bu derinlikli tasfiyeciliği görememesi ya da görmek istememesini anlamamız mümkün değil. KUH temsilcileri AKP politikalarının tasfiyecilik olduğunu söylüyorlar. Bunu, AKP dahi itiraf ederken, yaşananın tasfiyecilik olduğunu söylemek, tekerleği yeniden keşfetmektir.

KUH'nin göremediği ya da görmek istemediği tasfiyecilik nedir?

İster sonuçtan nedene ya da isterseniz nedenden sonuca doğru ilerleyin, bu soruya yanıt olarak varacağınız nokta, Öcalan'dır. Hiç kuşkusuz Öcalan'ın Kürt Hareketi'nin yaratılmasındaki rolünü ne görmezlikten gelebiliriz ne de küçümseyebiliriz. Öte yandan, bugün Öcalan'ın oynamış olduğu tasfiyecilik rolünü ciddi bir analize tabi tutmazsak sorunun özüne vakıf olmak neredeyse imkânsızlaşır. Yaşanan ateşkesler, barış istemleri vb. politikalar tek başına tasfiyeciliği tanımlamaz. Onurlu bir barış, hepimizin ortak telkin ve talebi olabilir. Bu noktada dev-

rimcilerin üzerlerine düşen ödevleri yerine getirmesini beklemek hem Kürt Ulusal Hareketi'nin ve hem de en sıradan yurtseverlerin dahi görevidir. Nalıncı keseri gibi hep Kürt Hareketi'nin zaaflarına vurmak devrimci politika yapış tarzı değildir. Ancak öte yandan da Öcalan eliyle gerçekleştirilen tasfiyeciliğe sessiz kalmak da devrimci bir tarz değildir. Şu tespitler üzerinde ısrarlı durmak gerekiyor:

1. Öcalan, Mustafa Kemal'e yönelttiği övgülerle, işi bitmiş Kemalizm'i yeniden iyi bir şeymiş ve umutmuş gibi piyasaya sürüyor. Devrimci teori ve devrimci politika doğrultusunda sistemin içinde misiniz, yoksa dışında mısınız sorusuna verilecek en temel yanıtlardan biri Kemalizm'e dair teorik/politik bakış açısının neresinde olduğunuzla alakalıdır.
2. Öcalan, barış gerçekleşirse eğer, Türkiye'nin 18. yüzyılın İngiltere'si olacağını büyük bir keşif yapmış gibi sunuyor. Dışişleri bakanı Davutoğlu'nun 'Mir devlet', Osman Öcalan'ın 'Süper devlet' tezleri ile Abdullah Öcalan'ın '18. yüzyılın İngiltere'si' önermesi arasında nitelik olarak hiçbir fark yoktur. Tüm bu tez ve istekler sömürgeciliğe işaret ediyor.
3. Öcalan bir yandan Kemalizm'i aklamaya çalışıp, büyük Türk burjuvazisi ile Kürt burjuvazisi arasında ortaklık anlaşması sonucu 18. Yüzyılın İngiltere'si gibi sömürgecilik teklifini yaparken, öte yandan da Marksizm'e 3. Yolcuların ışığında saldırmayı da ihmal etmiyor. Kemalizm'i aklayarak ve Türk devletine sömürgecilik önermesi ile giderek stratejik anlamda ödünler üzerine ödünler ver, öte yandan da Marx'a ve Marksizm'e saldırarak teorik tasfiyecikte derinleş. Oh ne ala!

Marx için, ulus devlet sınırları içinde kaldığını söyleyerek (hatta kendisinin aştığını beyan ederek) acaba bunun tarih bilimi açısından ne kadar gerçekçi bir 'tespit' olduğunu sorgulama noktasında herhalde kendi dışındakileri akıldan yoksun zavallılar zannediyor. Avrupa'da dolaşan komünizm hayaleti ve bir Avrupa devrimi istek ve beklentisi, acaba Öcalan'ın gerçeklerin sınırlarını zorlamanın da ötesinde bu sınırları nasıl ilhak ettiğini göstermiyor mu? Nedir bu demokratik konfederalizm? Marksizm'e sırtını dönmenin yeni politikası olarak realize edilmiş 'ütopik' bir tezden ibarettir. En ilerisini Bedrettin Hareketi'nin 'ortaklaşa' yaşam tarzında görüyoruz. Mazdekizm ve Karmate topluluğunda görüyoruz. Demokratik kon-federalizm önermesi bunların hepsinden daha geri bir önermedir. Sınıflarüstü bir demokrasi perspektifi sunmaktadır. Pre-kapitalist üretimin en yoğun olduğu Botan'da, demokratik konfederalizmin ekonomik ve politik temelinin en ileri boyutunu gözlerimizi kapatarak hayal etmeye çalışalım. Toprak ağaları ya da aşiretler bu konfederal ilişkilerin neresinde olacaklar. Ya da bir yandan 18. yüzyılın İngiltere'si önermesini Türk devletinin önüne koyarken öte yandan da bu emperyalist sömürgeci önermenin neresine demokratik konfederalizmi yapıştıracaksın, Sayın Öcalan.

Açıktan ve net olarak sormak gerekiyor, Marx İngilizler tarafından kullanılmış mı? Hani ajan demiyor ama Öcalan, kullanılmış olduğunu söylüyor. Elbette ki bizim açımızdan hiçbir şey ne teolojik bir kutsamaya tabu tutulabilinir ve ne de bireyler tabulaştırılır. Marx açısından da eleştirilecek yönler varsa eleştirilmelidir. Ne var ki bu eleştiriler elle tutulur, bilimsel bir derinliği olan eleştiriler olmak zorundadır. Saçmalaya bayrak dikerek, eleştiri adı altında neo liberalizmin değirmenine su taşıyan teoriler icat ederek, eleştiri gerçekleştirmek, tasfiyeciliğin en sinsice olanıdır. Öcalan, Kemalizm'i övecek, Türk devletine sömürgecilik önermeleri sunacak, Marx ve Marksizm'e saldıracak, ama bizler ne hikmetse bu tasfiyeci düşünüş tarzını eleştirmeyeceğiz. Tam tersine, teorik zeminde eleştirinin dozunu yükselterek eleştiri gerçekleştirmek her zamankinden daha yüksek bir önem taşımaktadır. Üçüncü yolcuların Marksizm'e kapsamlı saldırıları karşısında yanıt olmak Marksizm'e karşı da tarihsel bir ödevdir.

Kemalizm'e yönelik yanlış bakış açısı, Türk kapitalist sisteminin köklü eleştirisinde kırılmaya kadar götürebilecek sistem içi düşünüş tarzını ifade eden bir paradigmadır. Lenin'in, Stalin'in ve Komüntern'in Kemalizm sorununda bakış açısı yanlıştır. Stalin ve Komüntern'in Kemalist diktayı cumhuriyet adına desteklemesi, Kürt sorununa Türk egemen sınıfların resmi görüşü paralelinde baktığının açık göstergesidir. Bu hata, Mehabet Kürt devletine dair belirlenen yanlış politikalara kadar uzanır. TKP, tüm bu süreçte baş mimardır. Şovendir. Devrimci hareketinde bu minvalde küçümsenmeyecek hataları olmuştur. KUH ile ittifaklarda kararsız politikalar izlemesi, uzun bir sürü PKK' ye karşı devrimci olarak görmesi gibi büyük hatalara imza atmıştır. Kaypakkaya'nın duruşunu burada özel irdelememiz gerekiyor. Kaypakkaya, Kürt sorunu ve Kemalizm meselesinde Lenin, Stalin, Komüntern'in yanlış karar ve yanlış politikalarını karşısına alarak, Kemalist resmi ideolojiyi köklü bir eleştiriye tabi tutmuştur. O günün koşullarında Kürt Sorununu çok doğru bir şekilde çözümlemiş ve bu çerçevede reel politikalar geliştirmiştir. Kaypakkaya, sistemin ideolojik zeminini oluşturan Kemalizm'in gerici ve faşist niteliğini açığa çıkarmıştır. Tüm bilindik dogma ve ezberleri bozarak Türkiye-Kürdistan proletaryasını teorik ve politik olarak silahlandırarak Kürt-Türk ulusundan ve çeşitli milliyetlerden emekçilerin bilincine ışık tutmuştur. Bugünü anlayabilmemiz, geçmişi doğru çözümlemekten, tarihsel olgular ve olayları bilimin süzgecinden geçirerek sentezlemekten geçer.

Ermeni soykırımını tahlil edelim. Ermenilerin katledilmesinde Kürt aşiretlerin rolü nedir? İttihat Terakki ve onun çeşitli kolları önderliğinde yeni Türk burjuvazisinin Ermenileri tasfiye etmek için Hamidiye Alayları kurması ve Kürtleri

de Ermeni ulusuna yönelik büyük soykırıma ortak etmesinin üzerinde düşünmek zorundayız. Kürt aşiretlerinden oluşan Hamidiye Alayları, Türk ordusu ile birlikte Ermenilere karşı insanlık suçu işledi. Türk devletinin yüzlerce yıllık devleti yönetme geleneğini anlamak için olgu ve olaylardaki tüm bulguları taramadan geçirmek durumundayız. 1925 ve akabinde yaşanan süreci doğru okumalıyız. Türk devleti, 1925 Koçgiri katliamı ile bu sefer Kürtlere yönelmiştir. 1925 Koçgiri katliamı Dersim katliamının da hazırlığı niteliğindeydi. 1937-38 Dersim katliamında bombardıman uçağını kullanan (M. Kemal'in evlatlığı) Sabiha Gökçen kimdir? 1915 tarihinde soykırıma uğrayan Ermenilerin kayıp kızlarından biridir sadece. M. Kemal'in üvey evlatlığıdır. M. Kemal'in emriyle Dersim' i uçaklarla bombardıman eden pilotlardan biridir. Bu bombardıman akabinde havaalanında Mustafa Kemal evlatlık kızı Sabiha Gökçen'i karşılar ve kutlar. Bu karşılanma fotoğraflarla belgelenmiştir. M. Kemal ölmeden çok kısa bir süre önce TBMM'ye yazmış olduğu mektupta Dersim'in işinin bitirildiğini müjdeler. Ermenilerin kayıp kızlarından, Dersim'in kayıp kızlarının nasıl yaratıldığını işte bu tabloya bakarak görebiliriz. Bu ne garip bir 'oyun' ki, o Dersim halkı, soykırıma uğrayan Ermenilere elini uzatmış, soykırımın bir parçası olmamış bir halk.

Bugün Kürtlerin Kayıp kızları yaratılıyor. Aileler toplu halde tutuklanıyor, katlediliyor, çocuklar öldürülüyor, hapse atılıyor ve ilginç bir şekilde kaybediliyorlar. Biz, bu fotoğraf karesini doğru bir şekilde algılamak zorundayız. Bu fotoğraf karesi bize, Kemalizm ve Kemalizm bazında sistemi karakterize ediyor. Şimdi Öcalan, avukat görüşmelerinde Mustafa Kemal'i etrafı İngiliz uşakları tarafından kuşatılmış, çok şey yapmak istemiş ama bu kuşatmayı yaramamış yalnız bir adam olarak sunuyor. Ancak, aynı zamanda, Karl Marx'ı ajan olmasa da İngilizler tarafından kullanılmış bir şahsiyet olarak sunuyor. Bir yandan Kaypakkaya'nın her açıdan işini bitirdiği Kemalist ideolojinin kurtarıcılığına soyun ama öte yandan da Marx'a onun şahsında Marksizm'e saldır. Keza esas görevi maddi dünyanın yani kapitalizmin kökten eleştirisi olan devrimci komünistler de bu çok yönlü saldırı karşısında gözlerini kapasınlar.

Dostlarımızı eleştireceğiz. Eleştirmek, birlikte yürümenin önünde engel teşkil etmez. Kürt ulusunun kendi kaderinin tayin hakkının yanındayız. Bu hakkı nasıl kullanmak istiyorsa öyle kullanır. Kürt ulusunun demokratik talepleri için ortak mücadele araç, politika ve platformlarının yaratılması ivedi bir görevdir. Ortaklaştığımız noktaları güçlü bir şekilde vurgulamamız gerekirken, ayrıldığımız, farklılaştığımız ve eleştireceğimiz noktalarda da turnosun yapmadan, aynı ciddi duruşla göstermek zorundayız.

KÜRT SORUNUNDA İDEOLOJİ/POLİTİKA İLİŞKİSİ VE ÖCALAN ELEŞTİRİSİ

Kürt ulusunun demokratik haklarına karşı şovenist dalga ve faşist saldırılar artarak devam ediyor. Devlet, kırıntı ve sopa politikası doğrultusunda PKK'yi en geri noktaya çekmek ve bu çerçevede DTP'yi hizaya getirmek istiyor. Öcalan'ın dar bir hücreye mahkûm edilerek adeta oksijensiz bırakılması, İzmir'de Kürt halkına yönelik faşist saldırılar ve Başbakan'ın bu saldırıları doğru bulması, aslında "açılım'dan anlaşılan şeyin bütünlüklü bir tasfiye projesi olduğunu bir kez daha hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak şekilde kanıtlıyor. Bu minvalde, Öcalan'ın son açıklamaları içinde bir doğru ve bir yanlışı barındırıyor.

Öcalan: "AKP, samimi değil. Bu barış grubunun gelmesiyle AKP'nin ne yapmaya çalıştığı açıkça ortaya çıkmıştır. Zaten benim grup çağırmamdaki amaç da buydu. Bunlar sözde burada beni kullanarak bu meseleyi kendilerince halledeceklerini hesaplıyorlar. Beni bu amaçla kullanamazlar. Açılım hikâye, asıl amaçları PKK'nin tasfiyesidir" diyor. Bu tespiti artık görmeyen devrimci politikacı yoktur. Keza, AKP dahi açılımdan anladığını, PKK'nin tasfiyesi olduğunu açık açık söylemekten çekinmiyor. Dolayısı ile bu çerçevede yaşanan tartışmada, tekerleği yeniden keşfetme girişimi anlamsız bir zaman kaybı olacaktır. Tartışmayı bu eksenden çıkararak esas rayına oturtmamız gerekiyor.

Devrimci hareketin bir kısmı Kürt ulusal sorununa bakış açısında eksen kayması yaşamaktadır. Kandil'den inişleri 'düzene iniş' diyen anlayış olağanüstü mekanik ve politikanın soyut olarak kalıba dökülmesi ile eş değerdir. Kandil'den 'barış grubu' olarak bilinen grubun inmesini düzene iniş olarak değerlendiren anlayışın sorunu ele alışını tahlil etmek zorundayız. Düzene inişi yalnızca Kandil'deki birkaç gerillanın gelişine endeksleyen, bir soruna bütünlüklü bakmaktan ve Kürt ulusal hareketin sınıfsal niteliğini anlamaktan

uzaktır. Bir tespitte bulunmak sorunun bizatihi özünün anlaşıldığı anlamına gelmez. O halde, Sorunun özü nedir?

Kürt ulusal sorunun çözümünü devrime havale eden anlayış, Ulusal sorunun bir pazar sorunu ve dolayısı ile çözümünün demokratik çerçeve ya da demokrasi ekseninde olduğunu kavramaktan uzak duruyor demektir. Kapitalizmin şafağında oluşma sürecine giren uluslar, içinde burjuvazi ve sömürülen sınıfları barındıran geniş bir yelpazeyi içine alması ile karakteristiktir. Ulusal çelişkiler proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme gibi antagonist bir çelişme değil, uzlaşabilir ve burjuva sınırlar içinde çözümlenebilir çelişkilerdir. Bunun çerçevesi ve sınırları elbette ki esas olarak sorun öznesi olan ezilen ulusun talepleri ile belirlenir. Türkiye Kuzey Kürdistan toprakları, bu topraklarda vuku bulan çelişkiler, bu çelişkilere yön vermek isteyen ulusal ve uluslararası aktörler ve bu aktörlerin stratejik ve taktik rolleri o kadar çok derinlemesine tahlile muhtaç ki; ancak bu derinlikli tahlil üzerine bir sentez gerçekleştirilebileceğini söylemek zorundayız. Aksi halde basit argümanlar ışığında güncel politikaları doldurmak günü kurtarmaya bile kâfi gelmez. O halde bütünlüklü düşünmek, derinlemesine ve genişlemesine tahliller yapmak, farklı çelişkileri doğru bir şekilde ilişkilendirmek bizim diyalektik düşünüş tarzımızın gereği olmalıdır.

Türkiye Kuzey Kürdistan coğrafyası Truva savaşanı andırıyor. Tanrılar birbirleri ile savaşıyor, insanoğlu bu savaşın içinde; sisli bir havada entrika ve komplolar birbirini izliyor. Bu kadar karışık bir alanda düz politika yapma anlayışı geliştirenler; Kürt ulusunun demokratik görevleri ile Türkiye proletaryası ve ezilenlerin sınıf çıkarlarını birleştirmekten, halkların kardeşliği temelinde devrim ve sosyalizm mücadelesine dair projeler geliştirmekten ve dolayısı ile ezen ulus ile ezilen ulus arasındaki esas çelişkide "şovenizm" e karşı aktif bir duruş sergilemekten uzak durmamaları kaçınılmazdır.

Devrimci parti ve örgütlerin Kürt sorununun demokratik muhtevası ya da demokratik çözümüne dair görüş farklılıkları her geçen gün derinleşiyor. Bazı devrimci parti ve örgütler iki şeyi birbirine karıştırmaktadır.

Kürt ulusal sorununun demokratik muhtevasıyla PKK'nin ideolojik eleştirisi. Bu noktada daha önce belirttiğimiz gibi ulusal sorunda vuku bulan çelişki demokratik ve uzlaşabilir bir çelişkidir. Bazı devrimci kurumlar ve partiler sorunun bu boyutunu, adeta proletarya burjuvazi arasındaki uzlaşmaz çelişki ile iç içe geçirecek şekilde ele alıyorlar. Dolayısı ile sorun, proletarya burjuvazi çelişkisinin farklı bir nüansı gibi irdeleniyor. Bu açıdan Kürt Sorununun demokratik muhtevasının desteklenmesi, örgütlenmesi boyutu es geçiliyor. Durum böyle

olunca ideolojik eleştiri de dar bir alana sıkıştırılarak ve esas olarak da yanlış bir zeminde yürütülüyor. Bu kadar kapsamlı bir sorun ve dahi yaşanan gelişmeler, ABD'nin bir projesi olarak tartışmanın baş gündemine oturtuluyor. Daha önce belirtmiştik, barış sorununun önünde ya da arkasında AB-D'nin olup olmamasının çok da önemi yok. Hâlâ anlamayan ve anlamamakta da direnen bu anlayışlar, ulusal hareketin burjuva niteliği ile komünist hareketin proleter niteliğini karıştırarak, dogmatik ideoloji ile "çözüm" önerileri sunmaya devam ediyorlar.

PKK'nin ideolojik eleştiri kısmına ise daha sonra değineceğiz. Şimdi 'Barış Grubu' meselesine gelelim. Bu noktada, PKK çok akıllıca politika yaparak adeta gündemi belirlemiştir. Yüzbinlerce Kürt kitlesinin desteğini arkasına alarak gerekli mesajları verdi. Kitlenin gücü karşısında egemenlerin her renkten klikleri adeta şaşırdılar. Politika, kitle, taktik ilişkisinin doğru kavranması ve akıllıca yaşama geçirmesi gerekir. Politikanın yaşama geçirilmesi somut gerçek üzerine gerçekleşir. Kürt ulusal hareketinin girdiği stratejik rota, somut bir olgu mudur? Evet! Bu stratejik olguya karşı devrimci hareketin ne gibi bir planlaması ve geliştirdiği politika var? Ya da böyle bir planlama ve politika var mı? Hayır! Devrimci hareket PKK'nin içine girmiş olduğu sistem içi yönelimi yeni mi keşfediyor?

Bu sürece, esas olarak 1992'de girildi. Abdullah Öcalan tarafından Bill Clinton'a yazılan mektuplar bilinmektedir. Süreç daha sonra onlarca ateşkesin devreye girmesi ile bugüne gelmiştir. Barış grupları 1999 tarihinde de ülkeye giriş yapmıştı. Öcalan'ın savunma ve Avukat görüşlerinin içeriği de bilinmektedir. Tüm bu gerçekler bilinmesine rağmen adeta yeni keşfedilmiş gibi refleks gösterilmesi aslında devrimci hareketin kendi tıkanıklığı ve açmazlığının dışa vurumudur. Devrimci hareket, Türkiye ve Kürt ulusal sorununa dair politika üretmekten uzaktır. Kendi tıkanıklığını ulusal hareketin açığı üzerinden kapatmaya çalışması doğru değildir. Kandil grubunun gelişine de teslim oldular, bu geliş düzene geliştir, gibi basit argümanlarla açıklamaya çalışmak, oldukça sığ ve düz mantıkçı bir yaklaşımdır. Kandilden inişte kimse, biz teslim oluyoruz, demedi. Kendi taleplerini kamuoyuna sunmuşlardır. Büyük bir kitle tarafından bu gruplar sahiplenilmiştir. Akabinde de, bilindiği üzere büyük şovenist saldırı dalgası başladı. Kırıntılarla ve basit bir ilizyon manevrası ile milyonlarca Kürdü ve bu süreci yakından takip eden demokratik kamuoyunu aldatacağını düşünen devlet suç üzerinde yakalanınca, bu seferde Kürtlerin üzerine faşist çeteleri sürmeyi denedi. PKK, bu sürecin kendisini ve Öcalan'ı hedef aldığını fark eder etmez, Türkiye ve Kuzey Kürdistan topraklarında genel bir direniş sürecine girdi. Her yer ateş topuna döndü. Tam da bu süreçte DTP'nin kapatılması için düğmeye basıldı. Türk devleti Başbakanı ABD'de iken ve DTP'nin kapa-

tılması için Anayasa Mahkemesi'nde görüşmelere başlanmadan bir gün önce akşamüzeri ABD Ankara Büyük Elçisi müsteşarı, DTP merkez binasına gelerek ("DTP'nin ABD'de temsilcilik açması karar"ını bildiren) elindeki zarfı Ahmet Türk'e verdi. Bu geç vakitte, bu zarfın alelacele DTP'ye verilmesi, Anayasa Mahkemesine bir mesaj niteliğinde idi. Bu mesaj hiç şüphesiz ki, ABD hükümetinin DTP'yi yasal bir muhatap olarak kabul ettiği anlamına geliyordu.

Bir gün sonra, Tayyip Erdoğan'ın ABD Başkanı B. Obama ile görüşmesinde, Obama'nın "Askeri yakın koordinasyonu konuştuk. PKK ile mücadele konusunda. Göreve geldiğimden bu yana da dillendiriyorum, PKK'nin terör örgütü olduğu gerçeğini... PKK tehdidini daha önce de dile getirmiştik, Irak'ta kaygı var. NATO müttefiki olarak bölgelerimizin savunması konusunda birbirimize destek vermek, bunun dışında iki müttefik ülke olarak terörizme karşı ortak hareket etmede fikir birliği içindeyiz. PKK konusunda bence Sayın Başbakan'ın attığı adımlarda özellikle Kürt toplumuna karşı kucak açması çok önemli. Çünkü sadece askeri anlamda çözüm bulunamaz sosyal ve siyasi noktaları vardır. Irak konusunda da merkezi hükümette Kürt nüfusun hakikaten temsil edilmesi gerekiyor. Bu şekilde uzun vadeli sorunlara çözüm bulunabilir, Kerkük gibi mesela. Çözümün, çatışmaların daha çok siyasi anlamda bulunduğu bir ortam lazım. Biz böyle bir süreci teşvik ediyoruz"(Enis Berberoğlu, *Hürriyet Gazetesi*).

Kürtlere 'Terörden politik alana doğru kayması gerektiği' yönlü açıklaması söz konusu desteği güçlendirir nitelikte idi. Bu açıklama dahi, ABD'nin Kürt sorunu karşısındaki yerini göstermeye yeterlidir. Bu minvalde egemen sınıflar arasındaki süren kapışma, anti-ABD kamplaşmasında kristalize olan bir kapışma değildir. İttihatçı ırkçı katliamcı gelenek (esas olarak koyu Kemalist klik) ile süreci küçük kırıntılarla 'çözme' yolunu, yani tasfiyeyi seçen klik arasındaki çekişmede Amerikan emperyalizmi açıktan AKP'ye açık çek veriyor. Bu süreç, ABD'nin Ortadoğu politikalarına uyum sağlamak durumunda ya da Amerikan emperyalizminin yeni Ortadoğu politikalarına uygun, bir sürecin yaratılması gerekiyordu.

İttihat ve Terakkicilerin çizgisinin devamcıları, bugüne kadarki politikalarında da görüldüğü gibi Ermenilere ve Kürtlere yapılan katliam ve yok etme projeleri ve politikalarının bu gün de uygulanmasını hararetle istiyor. Öte yandan AKP'nin küçük kırıntıları dahi büyük bir nimetmiş gibi sunması, tasfiye sürecinin özünü gösterir niteliktedir. Küçük bir kırıntıya dahi tahammül gösteremeyen bu iki kliğin ortaklaştıkları en önemli nokta Öcalan'ın bu savaşın belki de son anına kadar bir koz ve şantaj öznesi gibi kullanılacağı gerçekliğidir. Kürt Ulusal Hareketi'nin bu noktada kafası net olmalıdır. Dünyada tüm devrimci ve

ulusal hareketlerin önderleri bir şantaj öznesi olarak görülmüş ve politikalar genel anlamda buna göre endekslenmiştir. İsrail'de HAMAS lideri Şeyh Ahmet Yasin 18 Mayıs 1989'da tutuklandı ve yıllarca zincirli bir şekilde hücrede tutuldu. 30 Eylül 1997 Salı akşamı ise serbest bırakıldı. Fakat Yasin 22 Mart 2004'te ise İsrail Siyonizm'i tarafından bir hava saldırısı ile katledildi. Elbette ne Türkiye İsrail ne de A. Öcalan Şeyh Yasin'dir. İsrail dahi bir askeri için yüzlerce Filistinli tutsağı serbest bırakabiliyor. Keza, Türk devletinin niteliği, kendi halkına verdiği değerin ne anlama geldiğinin de anlaşılması, hakeza, devletin yapısının bütünlüklü, tarihsel ve doğru irdelenmesi gerekmiyor mu? Yasin'in 3 Ocak 1990-da çıkarıldığı mahkemedeki tutumuna baktığımızda net bir duruşu söz konusudur. "Bu mahkeme kanuni olarak beni yargılama hak ve yetkisine sahip değildir. Çünkü bu mahkeme işgalciler tarafından kurulmuştur. Dolayısıyla tamamen gayri meşru ve kanundışıdır". Öcalan ise daha çok uzlaşıcı çizgiye yatkındır. Bu anlamda, PKK, hem faşist devletlerin devrimci ve ulusal hareketin önderlerine yönelik tutumunu doğru bir şekilde analiz etmeli ve bu önderlerin duruşunun getiri ve götürülerinin neler olabileceğini hesaplamak durumundadır.

Hiç şüphesiz ki "demokratik açılım" denilen tasfiyeci süreçte Kürt Ulusal Hareketi ile pazarlıklar kimi zaman tıkanma noktasına, kimi zaman inişe, kimi zaman çıkışa ve kimi zaman da iplerin kopma noktasına gebe olacaktır. Nihai hedefi uzlaşma ve Kürt Ulusal Sorununun sistem içinde ve demokratik hakların anayasal güvence altına alınması ile çözüme çizgisinde olan PKK ile hedefi, Kürt ulusal hareketini minimalize etmek, demokratik talepleri en aşağı çekmek, ulusal hareket içindeki devrimci dinamikleri sisteme entegre etmek ve Kürt ulusunun direnişçi güçlerini teslim almak olan faşist devlet arasındaki bu karmaşık süreç ne bugünden yarına tamamlanır ve ne de düz bir çizgide seyir izler. Devrimciler, Kürt ulusunun tüm demokratik taleplerinin yanında olmak ile egemenlerin tasfiyeci yönelimi arasındaki ilişkiyi birbirine karıştırmadan doğru bir rotada ilerlemeli ve özellikle esas tehlike olan şovenizme karşı yaratıcı politikalar geliştirmelidir. Türk şovenimi ile Kürt milliyetçiliği arasında ayrım çizgisinde bulanıklığa neden olacak hatalara düşmemek gerekiyor. Egemen Türk ulus şovenizmine karşı Kürt milliyetçiliğini aynı kefeye koymak tamiratı zor hatalara neden olabilir. Kürt milliyetçiliğine karşı ılımlı ve anlayışlı bir duruş sergilememizin onlarca nedeni var. Fakat Türk şovenizminin eksen alanına kaymak için tek bir gerekçe gösterilemez. Esas tehlike şovenizm olmakla birlikte KUH'a karşı ideolojik mücadeleyi bilimsel bir zeminde sürdürmek ile ancak doğru bir tutum takınabiliriz.

POLİTİKA VE İDEOLOJİ İLİŞKİSİNDE DERİNLEŞMEK

Politika daha çok elle tutulur bir olgu iken ideoloji daha soyut bir kavramdır. PKK'nin içine girmiş olduğu ideolojik ve politik çizgi birbirinden bağımsız değil birbirini besleyen özelliğe sahiptir. PKK, Kürt ulusal sorununu Kürt ulusunun kültürel hak ve taleplerini anayasal güvence altına alınması şekline indirgemiş ve çözümü de bu indirgeme üzerine bina etmeye çalışıyorsa, devrimciler PKK'nin daha geriye düşmesini engellemek için yaratıcı politikalar geliştirmek ve Kürt ulusunun demokratik taleplerinin savunuculuğunu yapmak durumundadırlar. Kürt ulusunun demokratik haklarının savunuculuğu ile PKK'nin daha gerilere düşmemesinin dengesini tutturmak için politikada yaratıcı, ideolojik eksende eleştirel ve yapıcı olmak; bu iki durum birbirinin ne tam aynısı ve ne de karşıtı olduğunun göstergesidir.

PKK'nin ideolojik rotasına vurmak aynı zamanda Kürt emekçilerine yönelik tarihsel bir görevdir; özellikle Öcalan'ın içine girmiş olduğu ideolojik yönelime karşı ciddi şekilde eleştirel bir tavır almak gerekmektedir. Bu eksen, devrimci rotadan reformist rotaya geçişin tanımlaması olarak okunmalıdır. Bu eksende yaşanan fay hattındaki kırılmalar ulusal hareket ile Marksistler arasındaki ideolojik çelişkiyi derinleştirmekte ve açıyı fevkalade genişletmektedir. Öcalan, savunmasında silahlı kalkışmalar dönemi bitmiştir diyerek dünya ölçeğinde bir realiteyi mi tespit ediyordu yoksa içinde bulunduğu durumu bu manevrayla kotarmaya çalışıyor ve emperyalistlere bu minvalde nasıl bir mesaj vermek istiyordu?

Öcalan, Kemalizm üzerine vermiş olduğu mesajlar nasıl okunmalıdır? M. Kemal Kürt sorununu çözmek istedi de İngilizlerin kuşatması ile mi gerçekten

karşı karşıya kaldı; yoksa M. Kemal, çözümsüzlüğün ve faşist devlet sisteminin baş mimarı mıdır? M. Kemal iyi adamdı, hoş adamdı, yakışıklı ve boylu poslu bir adamdı, ama İngiliz kuşatması ile yalnız kalınca tüm bu özellikleri bir işe yaramamış mı? Tarihsel gerçekler gerçekten de Öcalan'ın sunduğu şekilde midir?

Mustafa Kemal, TKP genel sekreteri Mustafa Suphi ve 15 TKP MK üyesinin katledilmesinin emrini vermiştir. Mustafa Kemal, Çerkez Ethem hareketini tasfiye etmiştir. Mustafa Kemal, Kürt ulusuna özerklik (muhtariyet) sözü vermesine rağmen Kürt ulusunun Kendi Kaderini Tayin hakkını fütursuzca gasp etmiş ve Koçgiri'den Dersim Katliamı'na kadar birçok katliamın altına imza atmıştır. Koçgiri katliamı Kürt ulusuna yönelik politikanın en ikiyüzlü örneklerindendir. Koçgiri katliamının emri bizzat Mustafa Kemal tarafından verilmiştir. Koçgiri katliamı Dersim katliamının da provasıydı. Dersim Katliamında Mustafa Kemal üvey kızını bizzat kendisi uçağa bindirerek yolcu ediyor. Bunun çeşitli kanıtları ve fotoğrafları hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak şekilde kamuoyuna yansımıştır. Mustafa Kemal ölmeden yaklaşık 9 gün önce TBMM'ye okunmak üzere gönderdiği mektupta Dersim Katliamının başarı ile sonuçlandığını ve artık bu defterin kapandığını müjdeliyor.

Mustafa Kemal, kendi emri ile 1935 yılında Türkiye'deki ilk kadın örgütlenmesini yasaklamıştır. Güneş dil teorisi, bir Türk dünyaya bedeldir, gençliğe hitabedeki ırkçı yaklaşımları ile tek ırk, tek ulus, tek dil yaratma projelerinin mimarıdır. Bu proje, İttihat ve Terakki'nin ırkçı kanadının temel taşını oluşturmaktadır –ki bu projenin benzer sürümü daha sonra Hitler faşizmi tarafından yaşama geçirilerek komünistler, Yahudiler ve Alman Çingeneler katlediliyor. İttihat Terakki çizgisinin devamcısı ve uygulayıcısı olan Mustafa Kemal daha sonra Hitler'e de ilham kaynağı olmaktadır –ki Öcalan yakalanmadan önce de Hitler ve Mustafa Kemal arasındaki benzetmeyi sık sık yapmaktaydı. İnsanlık karşısında suç dosyası bu kadar kabarık olan bir lideri Öcalan, ne oldu da birden bire aklayıp paklamaya çalışıyor? Kime ne mesaj veriliyor?

Her şeyden önce bu, Mustafa Kemal'in Öcalan tarafından aklanıp paklanması politikası Kürt ulusuna verilen bir mesajdır. Kürt ulusunun bilinç dünyasında doğru gerçekleştiren büyük bir bombardımandır. Mustafa Kemal Mezardan kalksa kendisini bu biçimde aklayamaz. Bir düşman, insanlığa karşı işlemiş olduğu suçları ancak düşmanının kendisi hakkında pozitif propagandası ile aklayabilir. Bir dönem İsrail, Arafat aracılığı ile bunu yaptı. Bugün de Öcalan aracılığı ile Kemalizm aklanmaya ve bu yolla Kürt ulusunun bilinç dünyasında bulanıklaştırılmaya çalışılıyor. Hiç kimse bunun günlük bir politika ve

taktik olduğunu söyleme yüzsüzlüğünü göstermesin. Bu basit bir pragma değil, bu düşmanın açığına terzi olma durumudur. Burada milyonarca Kürt, Öcalan ne diyecek diye bakıyorsa, hiç kimsenin Kürt halkının bilincini böylesine bombardıman etmeye hakkı yoktur. Hele hele bu denli ipi çoktan pazara çıkmış faşist ideoloji ve onun mimarı için böyle bir çaba fevkalade tehlikelidir.

"Ben savunmalarımda devletin çözüm olmadığını tarihsel toplumsal temelde anlattım, açımladım. K. Marx, Lenin, Mao bunlar da devleti iyi tahlil edememişlerdir. İngiltere K. Marx'a kucak açıyordu, onlar tarafından besleniyordu, Almanya'ya karşı kullanma amacındaydı. Marx İngiliz ajanıdır demiyorum, ama objektif olarak İngiliz politikalarına hizmet etmiştir. Alman sosyalistleri, komünistleri Marx'ı bu yüzden sevmezlerdi. O nedenle komünizm yerine Almanya'da milliyetçilik gelişmiştir. Hitler faşizmi deniliyor ama kapitalist modernite faşizmin ta kendisidir. Lenin, 'sosyalist devlet' üzerine kafa yoruyordu. Proudhon, Kropotkin ve Bakunin bunlar devleti daha iyi tahlil etmişlerdi. Hatta Kropotkin, Lenin'e karşı çıkarak 'sen diktatörlüğü getiriyorsun, demokrasiyi yok ediyorsun' diye karşı çıkmıştı. Lenin de ona 'bunamış' diyordu. Ama sonuçta Sovyetler birliği yıkıldı, Çin bugünkü krizde kapitalizmi ayakta tutan ülkedir. Dolayısıyla Kropotkin haklı çıktı. Öncesinde Sovyetler Birliği de objektif olarak kapitalizme hizmet etmiştir. Devletin sosyalisti olmaz. Sosyalist devlet de olmaz. Baskının, sömürünün, zorbalığın kaynağı devlettir. Devlet tümüyle de kötüdür demiyorum. İyi yanları da var; demokratik devlet, hukuk devleti olursa" (Öcalan'ın Avukat görüşmesi notları)

Tam da burada Marx'tan bir alıntı yaparak bu saçma iddiaları en merkezi halkasında çürütmekte fayda var.

"PARA! İnsanların yabancılaşmış yeteneği, evrensel orospu, insanların ve ulusların pezevengi, insani ve doğal nitelikleri karşıtına çevirebilen göze görünür tanrı" Karl Marx.

Öcalan, kendi durumu ile Marx'ın durumunu karıştırmıyor olmalı. Fakat biz bu noktada tartışmayacağız. Bu kadar pervasızca ve tek bir bilimsel dayanağı olmadan Marx'a yönelik saldırı ile Öcalan kime ne mesaj veriyor. İnanın ki emekçilere umut verecek tek bir mesaj yok burada, ama burjuva ideolojiye büyük bir ödün verildiği ortadadır. Marx ve ailesini İngiltere beslemiş ise nasıl oluyor da Marx ve tüm ailesi açlıkla geçen bir yaşam sürüyor? Nasıl oluyor da Marx'ın 7 çocuğundan 4'ü ya açlıktan ya da açlığın getirdiği bunalımdan kaynaklı intihardan dolayı ölüyor? Marx'ın İngilizler tarafından beslendiğini, kullanıldığını ve İngiliz politikalarına hizmet ettiğini söylemek için bir insa-

nın kökten anti-Marksist olması gerekiyor. Çünkü yeryüzünde aklı başında hiçbir düşünür ve politikacı böylesine (Lenin'in deyimi ile) "gerçeğin sınırlarını zorlayan" (saçmalama sanatı budur işte!) bir açıklamada bulunmaz. Marx'ın Alman sosyalistleri tarafından sevilmediğini iddia etmek, tam bir çarpıtma ve hiçbir tarihsel bilgiye sahip olmadan gerçekleştirilen uydurmadır. Almanya'da faşizmin gelişmesi ile K. Marx'ın ne alakası var? Marx'a karşı bu kadar akıl dışı bir saldırı olur mu? Demek ki, oluyormuş!

Öcalan, Marx, Lenin, Mao için ulus sorununu aşamamışlardır, diyor. Marx için yapılan bu eleştiri gerçekleri ters yüz etmektedir. Bunu anlamak için biraz Marx'ın hayatını okumak, biraz Komünist Parti Manifestosunu okumak kâfidir. Bütün ulusların ezilen proleterleri birleşin, derken Marx, ulus sorununa bakış açısını da net olarak ortaya koymaktadır. Öcalan aslında, Kürt Ulusunun ayrı bir devlet olarak örgütlenme hakkından vazgeçmesinin teorisini mi yapıyor? Öcalan, Kürt ulusunun ayrı bir devlet olarak örgütlenmesinden vazgeçmesinde vuku bulan bu kırılma noktasını işçi sınıfının savaş, iktidar ve sınıfsız toplum yaratma biliminin kuramcılarına saldırılmakla mı kapatmak istiyor?

Öcalan, Marx, Lenin, Stalin, Mao devlet savunuculuğu yaparak sosyalizmin çöküşünün de nedenleri olmuşlardır, diyerek Marksizm'e yarı-anarşistçe saldırmaya devam ediyor. Fakat Öcalan, devletin her biçimine karşı olduğunu vurgularken, "Devlet tümüyle de kötüdür demiyor. İyi yanları da var; demokratik devlet, hukuk devleti olursa" iyi olduğunu beyan ediyor. Öcalan'ın demokrasi söylemi soyut ve sınıfsal temelden uzak bir söylemdir. Öcalan'ın Demokratik Konfederalizm tezi sınıfsal çelişkileri çözmekten oldukça uzak durmaktadır. Demokrasi sanki sınıflar üstü bir kavram ve olgu imiş gibi piyasaya sürülüyor. Büyük toprak sahipleri, tefeciler, burjuvazi demokratik konfederalizmin ve bu demokrasinin neresindeler? Sahi, demokratik konfederalizm tezi, dört büyük parça bölünmüş olan (İran, Irak, Suriye ve Türkiye) Kürdistan'ı birleştirme projesi olan "birleşik ve bağımsız Kürdistan" tezinden vazgeçilmesinin teorisi olmasın? Bağımsızlık iddiası ile yola çıkan Suriye, Irak ve İran Kürtlerinin ödediği bedele karşılık, Türkiye'de sorun şu ya da bu şekilde çözülürse eğer, bu üç parçanın Kürtlerine bağımsızlık tezinden vazgeçilmesinin gerekçesi demokratik konfederalizm ile mi açıklanmak isteniyor? Bu anlamda, diğer üç parçanın bağımsızlık talepleri bağımsız sosyalist birleşik Kürdistan projesinden vazgeçmeye mi tabi tutulmalı? Bu vazgeçme gerekçesini sosyalizme ve onun kuramcılarına saldırarak "keşfet", Marksizm'in eskidiğini ve yanlış olduğunu ilan et, ama bunun üzerinden de üç parçada bedel veren

savaşçıları ikna et! Oh, ne ala! Minareyi çal kılıfını uydur. Öcalan, Marksist bilime saldırırken geriye dönüşün nedenini sosyalist devlette arayacağına, sınıfsal çelişkilerin sosyalizmde de varlığını sürdürdüğüne, bu çelişkilerin komünist parti, devlet ve toplumun çeşitli kesim ve gözeneklerine yansıdığına; meta üretiminin sosyalizmde devam ettiği realitesine, merkezi devlet otoritesinin bürokrasiyi güçlendirmesinden ve diğer yandan da komünist partilerin bu bürokratlaşmada anahtar rol oynayan hatalı politika ve parti kitle ilişkilerine kafayı yorsa daha akla yatkın olur. Ancak Öcalan, hukuk ve demokratik devlet iyidir derken, sosyalist dünya görüşüne savaş açıyor ve burjuva demokrasi ve laik devleti sosyalizme tercih ediyor. Keza öte yandan da Öcalan, bağımsız Kürdistan devlet çizgisinden vazgeçerek laik Kemalist burjuva demokrasisi şemsiyesi altına sığınmasının teorisini yapıyor.

(...)

Kürt ulusal sorunun çözümü tam ve eşit haklar temelinde çözümü ne Marksizm'e saldırı, ne Kemalizm'i aklayarak biat, ne Türk devleti ile 18. yy İngiltere'sinin birlikte yaratılması projeleri ile gerçekleşebilir. Bu proje ve Öcalan'ın yeni konsepti belki büyük Türk burjuvazisi ile Kürt burjuvazisine umut verebilir; ama ezilen Türk, Kürt ve çeşitli milliyetten diğer emekçilere tek bir umut veremez.

Sonuç olarak,

Somut görev olarak; pompalanan ve derinleştirilen büyük Türk şovenizmine karşı ciddi anlamda devrimci tavır koymak, bu saldırı dalgasını püskürtmek için Türk emekçilerine yönelik yeni politikalar geliştirilmek zorunludur. Kürt ulusu ile de dayanışmanın en iyi yollarından biri budur, ama öte taraftan da devrimci hareketin kendi sınıfsal görevlerini yerine getirmesinin yolu Türkiye'de ezilen halk kitlelerine dönük politikalar geliştirmekten geçiyor. PKK çizgisine yönelik eleştirilerle Kürt ulusunun demokratik taleplerine yönelik devrimci görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi ne birbirinden kopuktur ve ne de birbirinin karşısındadır. Kürt ulusunun demokratik ve haklı taleplerinin yanında olmamız gerekirken öte taraftan da, PKK ve Öcalan'ın yanlış ideolojik/politik çizgisine karşı ideolojik mücadeleyi tamamen bilimsel temelde yürütmek kaçınılmaz bir görevdir.

10 Aralık 2009

TEORİK / POLİTİK KABIZLIK VE KÜRT SORUNU

Devrimci Parti ve örgütler 40 yıldır aynı uzun havayı söylemek ve aynı zamanda dinletmekten de usanmadılar. Halkımız der ki: "Kendisi çalıp kendisi oynar" bu deyim, devrimci hareketin içinde bulunmuş olduğu makûs talihi açıklamak açısından cukka oturuyor.

Kürt sorunu karşısında doğru dürüst politika üretemeyen devrimci parti ve örgütler, yargılamaya geldi mi, adeta birbirleri ile yarış eder haldeler. Var olmanın dayanılmaz hafifliği bu olsa gerek. Teorik açıdan kendisini yenilemeyen devrimci parti ve örgütlerin politikalarını devrimci bir bakış açısı ile beslemeleri de beklenemez. Dolayısıyla sorunun temel kaynağında bu var.

Sosyalist hareket ve dergilerin Kürt sorununa bakış açısı nasıldır? Devrimci Hareketin temel taşlarından biri olan Atılım'ı analiz ettiğimizde su katılmamış bir fırsatçılık görebiliriz. Atılımın genel bakış açısı, ne olursa olsun Kürt Ulusal Hareketi ve onun politikalarının desteklenmesi yönündedir. Kürt Ulusal Hareketi'nin geri yönlerine vurup, olumluluklarını sahiplenme anlayışı yerine, geri yönleri ile uzlaşma siyaseti izlenmektedir. Olumlu ve olumsuzluklar tek sepetin içinde bir ve aynı şeylermiş gibi sunulmaktadır. Bu tarz yaklaşım dosta yardımcı olmak yerine olumsuzluklarını görmemesini sağlamaktadır.

Sorunu ele alışın diğer tarafında ise Devrimci Demokrasi, Kızıl Bayrak ve İşçi Köylü var.

Devrimci Demokrasi, PKK'yı dünyanın en devrimci ulusal hareketi olarak tanımlıyor. Fakat son zamanlarda da farklı bir literatür ve bakış açısı tutturan

Devrimci Demokrasi ve aynı çizgideki kurumlar süreci tamamen PKK'nin teslimiyeti ve ABD Büyük Ortadoğu Projesi'nin bir parçası olarak değerlendiriyor. DHF'nin son bildirisi bunun en somut örneğini teşkil etmektedir. Aslında anlaşılacağı üzere Devrimci Demokrasi'de Kürt Ulusal Sorununa ilişkin kaburgadan söz etmemiz söz konusu değildir. PKK için dünyanın en devrimci ulusal hareketi tanımlamasını yapan bu anlayış bir başka zaman diliminde bakıyorsunuz aynı PKK için teslimiyetçi tespitinde bulunabiliyor.

O halde soru şu: PKK hangi kriterlere göre dünyanın en devrimci ulusal hareketi olarak tanımlandı? Silahlı mücadele diyorsanız daha önce de vardı? Ya da PKK, hangi duruma göre bugün teslimiyetçi oldu? Barış grubu ve ateşkes sürecinden bahsediyorsanız benzer bir süreç 1999 yılında gerçekleşmişti. O zaman Devrimci Demokrasi çizgisi neyi keşfetti? Keşfettiği yeni bir şey yok. Ulusal Soruna ilişkin çizgi olmaz ise sözde üretilen politikaların günü birlik olmasından öte bir şey beklemek saflık olur.

Devrimci Demokrasi neye karşı? Ateşkese mi? Türk devleti ile yürütülen "barış" sürecine mi? Peki, DD çizgisi, neden Nepal de Nepallı maoistlerin ateşkes ve barış sürecini ve hatta bu barış sürecinin parlamento boyutunu hararetli bir şekilde propaganda etti? Ki Nepal'deki bir Maoist parti, Kuzey Kürdistan'daki ise bir ulusal burjuva hareketidir. Devrim ve sosyalizm mücadelesi verdiğini söyleyen Nepallı maoistlerin ateşkes ve barış sürecine mi daha çok tolerans tanımak gerekiyor yoksa Kürt ulusal hareketine mi? Eğer ki, KUH karşısında bu kadar sekter bir tutuma yönelmişse, Kaypakkaya geleneğinin bu kanadının çizgisini dikkatli bir şekilde irdelemek durumundayız. KUH'nin yerel seçimlerde Dersim'deki tutumu yanlış ve hatta suçu içinde barındıran politik bir yönelim içindeydi. KUH'nin birçok hatası var, fakat bu hatalara karşılık olarak Kürt Ulusunun demokratik hak ve taleplerini tukaka yapamayız. Ulusal hareketin demokratik muhtevasının içeriğini anlamazlıktan gelemeyiz. Diğer taraftan ise PKK'nin son sürece ilişkin politikalarını eleştiren DHF bildirisi büyük bir talihsizliktir. Ve bu bildiri sanki Dersim seçimlerine ilişkin bir rövanşmış gibi anlaşılıyor.

Kızıl Bayrak'a gelince: Kürt Ulusal Hareketi'ni ve Ulusal sorunu sekter bir şekilde ele alması ile karakteristiktir. KUS karşısında tutunmuş olduğu sekter politika ile Kızıl Bayrak, ulusal sorunun bilfiil demokratik özünü anlamaktan uzak ve hatta ulusal soruna at gözlüğü bakarak tahlil edip sonuçlar çıkarıyor. Kendisine kurmuş olduğu dünyanın dışına çıkmadan, nesnel tabloyu kendi ekseninde döndürerek sonuca gitme çabası Kızıl Bayrağın ulusal soruna ilişkin

politikalarına da damgasını vuruyor. Bolca işçi sınıfından söz eden Kızıl Bayrak, Türkiye işçi sınıfının çıkarları ile Kürt halkının taleplerini birleştirmekten uzak bir politika izliyor. Marksizm'in bu sekter yorumu anlaşılan Devrimci Demokrasi gazetesi ve aynı çizgideki kurumlara da feyiz oluyor.

İşçi Köylü gazetesi'nin ise bu noktada biraz daha tutarlı ve daha doğru bir politika izlediğini söyleyebiliriz.

"Kürt Ulusal Hareketi'ne karşı TC devletinin yakın zamanda İran ile yaptığı anlaşmalar, yürütülen ortak imha operasyonları, Irak Kürdistan yönetimine yapılan baskılar ve en son Suriye ile yapılan anlaşmalar ve ortak yönelim, ulusal harekete yönelik kuşatmanın boyutlarını göz önüne sermektedir. Bu saldırılara karşı ulusal hareketle ve Kürt ulusuyla dayanışmayı artırmak, bunu önemsemek başlıca yapmamız gerekendir. *Ancak bunu söylediğimizde ulusal hareketin politikalarına kayıtsız şartsız destek vermekten bahsetmiyoruz.* Kürt ulusuna yönelik baskı, inkâr ve imha saldırılarına karşı, omuz omuza direnmek ne kadar önemli bir görevse, hali hazırda, işçi sınıfı ve emekçi halkımızın sürdürdüğü sosyal kurtuluş mücadelesinin müttefiki durumunda olan ulusal hareketi, geliştirilen emperyalist politikalar ve tasfiye saldırılarına karşı uyanık olmaya çağırmak da o kadar önemli bir görevdir. Bu ikili görevin bir yanı ihmal edildiğinde, hem ulusal sorun hem de Türkiye devrimi açısından taşıdığımız sorumlulukları yerine getirmemiz mümkün olmayacaktır.

"Açılım sürecinin startının verildiği ve rapor edildiği yer olarak 'Beyaz Saray'dan sürecin hamiliğini üstlenmesi; ulusal hareketi tasfiye amaçlı geliştirilen politikalar karşısında anti-emperyalist mücadele vurgusunu da gerekli kılmaktadır. Emperyalizm tarafından geliştirilen çözümlerin ve bölge devletleri tarafından oluşturulan gerici ittifakların Kürt ulusunun mücadelesine katkısı olmayacaktır. Çünkü sorunun merkezinde onlar bulunmaktadır. Gerici sınıfların 'çözümlerini' insani sloganlarla, yeri geldiğinde gözyaşlarıyla parlatması göz boyamamalıdır. Kuşkusuz barış iyi bir şeydir. Fakat bunu her şeye rağmen savunduğumuzda 'barış'ı kazansak da her şeyimizi kaybetmiş olabiliriz. Bu tehlike görülmelidir" ('Açılım' Sınırları Aştı, Esat ve Erdoğan'ın Tasfiye Kardeşliği' *İşçi Köylü*, Sayı 51).

Burada daha olgun, Kaypakkaya çizgisine yansıtan bir anlayış görüyoruz. Her ne kadar da olsa Kaypakkaya geleneğinin bir kanadının görüşlerini ifade eden "İşçi Köylü Gazetesi" Türkiye Kürdistan'ı gibi tespitleri yanlış olsa da, politika üretme anlamında, yukarıda yapmış olduğumuz alıntıda da görüleceği gibi, daha doğru bir perspektif yakalamış durumda.

Daha önce de ideoloji ile politika arasındaki ilişkiyi doğru bir biçimde kurmaktan söz etmiştik. Politikada esneklik ve ideolojide derinlik sağlanmalıdır. Kendi programlarını (Komünist Parti Programı ve çizgisi) ulusal harekete dayatan ve dolayısıyla da politik beklentilerini de bu dayatılmış çerçeve içine sığdırma gayretkeşliğine giren anlayışlarda ideolojik derinlik ve politik genişlikten söz etmemiz pek mümkün değildir. Bir yandan devrim ve sosyalizm, silahlı kalkışmalar dönemi bitmiştir diyen ve kendisini zaten bu belirleme ile devrimci görmeyen PKK'ye karşı "hayır sen yanılıyorsun, aslında sen kendine her ne kadar da devrim ve silahlı kalkışmalar dönemi bitmiş de desen, aslında sen dünyanın en devrimci ulusal hareketisin" diyerek PKK'yi bir anda en üst basamağa çıkaran anlayış, ulusal hareketin özünde değişen hiçbir şey yokken bir anda teslimiyetçi ilan ediyorsa orada biz bel kemiğinden söz edemeyiz. Kusura bakmasınlar!

Şimdi de kalkmış kendi program ve politikanızı bir kalıba koyarak PKK-yi de adeta o kalıbın içine sokarak eleştiriyorsunuz. Hayır, burada yanlış olan çok temel ve stratejik bir anlayış söz konusudur! Ulusal burjuva harekete proleter devrimci (komünist) hareketmiş gibi yaklaşır ve eleştirilerinizi böyle bir bakış açısı ile sunarsanız, orada çuvallarsınız!

Bu minvalde:

1. Ulusal sorun, demokratik bir sorundur.

2. Ulusal hareket, ulusal burjuvazi ve küçük burjuvazinin önderliğinde bir harekettir.

3. Ulusal sorun bir pazar sorunudur.

4. Proleter ve emperyalizm çağında ulusal sorunun esaslı çözümü de proletaryanın omuzlarındadır.

Genel çerçevesini çizdiğimiz bu dört sentez, Kürt Ulusal Sorunu ve Kürt Ulusal Hareketinin niteliğini birebir tanımlıyor. Dolayısıyla, ulusal hareketin bu çağda mutlak devrim ve bağımsız devlet hedefinde olması saptaması, isteği ve beklentisi yanlıştır. İstek ve beklenti durumu dahi yanlış, çünkü politika niyetlerle değil, somut durum üzerinden gerçekleşir. Niyet ve isteklerinizi somut durumun önüne geçirirseniz kaçınılmaz olarak sübjektivizme düşersiniz.

Ulusal sorunun demokratik bir sorun olması tespiti ne demek? Tam hak eşitliği, dil, kültür vb. taleplerin anayasal güvence altına alınması demektir. Dolayısı ile burada hangi çelişki çözülüyor? Emek ve sermaye arasındaki çelişki mi? Hayır! Demokratik muhtevanın içerisinde yer alan, kültürel haklar, dil,

vb. sorunlar çözülüyor. Pazarda hâkim olan hâkim ulusun dili olmaktan kısmen ya da tamamen çıkarılarak yerini iki ulusun dili dolduracak şekilde yasal güvence altına alınacak. İşte, demokratik muhteva dediğimiz şeyler bunlardır.

PKK, reformist bir harekettir. Evet, bu doğru bir tespittir. Demokratik/reformist bir hareket olarak PKK'nin reformizmini eleştirmek her tutarlı devrimcinin görevidir. Ancak, reformizmi eleştirirken, reformları göz ardı edecek şekilde ipin ucunu kaçırmamak gerekmektedir. Sosyalistler reformlara değil, reformizme karşıdır. İkisini birbirinden ayırt etmek bir elzemdir.

Ulusal hareketin özellikle de Kürt emekçileri üzerinde yaratmış olduğu bilinç bulanıklığını gidermek için yoğun anlamda ideolojik kampanya yürütmek gerekmektedir. PKK'nin devrim ve sosyalizm sorununa bakış açısında ciddi sakatlıklar söz konusudur. Keza, Kemalizm'e ilişkin pragmacı tutumu bu eleştirilerimizden kopuk değildir.

Türk devleti açısından "demokratik açılım" sürecinin emperyalizmden bağışık olduğunu söylemek neredeyse imkânsız gibi bir şey. Kuşkusuz ki "demokratik açılım" bir Amerikan projesidir. Bill Cilinton döneminde ABD, Kürt sorununa "demokratik çözüm" önerisini gündeme getirmişti. Bu önerme; Kürt sorununu siyasal çözümden uzak tutarak, PKK'nin tasfiyesi ve minimalize edilmesi, genel af yerine pişmanlığın çeşitli sürümlerinin pişirilmesi, Kürtçe dilin anayasal güvence altına alınmadan TV aracılığı ile kabulünü kapsıyordu. ABD öncülüğünde yaşama geçirilmeye çalışılan "demokratik çözüm" paketinden siyasal bir çözüm beklemek saflık olur. Oynanan oyunun sinsiliği ortada. Bu klasik bir tasfiye projesidir.

PKK'nin çok basit bir şekilde bu tasfiyenin öznesi olacağını düşünmekte, PKK'yi fazla hafifsemek olur ki, bu yanlış bir tutumdur. PKK, Ortadoğu politikalarını bilen ve bu anlamda birçok taktiği kullanabilecek yetenekte bir örgüttür. Keza "barış grubu" olarak gelenlerin arkasına kitle desteğini alması ve hem de çok iyi bir şekilde propagandasının yapılması, bunun en somut örneğidir. Kürt Ulusal Hareketi'nin, arkasına çok büyük bir kitle desteğini alması devletin süreci dondurmasına neden oldu. Çünkü tasfiye projesi sadece basit bir şekilde PKK'nin teslim alınmasını ya da tüm hareket alanının sınırlandırılmasını içermiyor; ama aynı zamanda PKK'nin kite desteğini de marjinalleştirmeyi hedefliyor. Ancak daha işin başında PKK, büyük bir kitle desteğini arkasına alınca devlet panikledi.

Süreç bundan sonra da birçok inişli çıkışlı zikzaklarla götürülmeye çalışılacak. Tüm bu süreç boyunca kimi zaman savaş tırmanabilir, kimi zaman

ateşkes süreçleri yaşanabilir. Devlet süreci ve Kürt Ulusunun taleplerini en aşağıda tutarak sürdürmek isteyecek. Bundan hiçbir kuşku duyulmaması gerekiyor. Katliamlarına, baskılarına, operasyonlara, çocukların öldürülmesine ve tutuklanmasına, psikolojik savaşa, halka saldırılara, bölge ülkeleri ile gerçekleştirdiği ittifaklarla PKK üzerindeki kuşatmayı derinleştirmeye devam edecektir. Devletin bu politikası 'demokratik açılım' reçetesi ile birbirine tezat değildir. Devlet, bir yandan sopa ve öte yandan da küçük kırıntılar şeklinde verilecek demokratik haklar politikası ile şekere barındırılmış zehiri Kürt ulusuna yedirmeye çalışacak. Karşınızda eli kanlı bir düşman varsa ondan merhamet ve adalet beklememeli. Dolayısıyla, böyle bir düşmandan hakkını alma mücadelesi çok çetrefilli geçecek. Bir atasözü der ki: 'Güler yüz kurdun merhametini değil, iştahını kabartır'. O halde, barış süreci sadece diplomasi ve barışçıl gösterilerle sürdürülmeyeceği, ama bununla birlikte gerektiği anda PKK'nin şiddet biçimi ile barış politikasını sürdüreceğini öngörebiliriz. Devlet kadife eldiven içinde yumruğunu Kürt ulusuna sallarken, Kürtler yüzünün diğer tarafını da dayak yemek için devlete dönmeyeceklerdir.

Diplomatik olarak kaile alınmak ve masaya güçlü bir şekilde oturmak için güç olmak gerekmektedir. Gücünüz olmadı mı, ne diplomatik olarak dikkate alınırsınız ve ne de masada eliniz güçlü olur. Bu anlamda süreç, çok çetrefilli ve inişli çıkışlı geçebilir ve hatta tamamen tıkanabilir. PKK, bu süreci kendi lehine yürütmek için kuvvetle muhtemelen, mevcut gücünü her alanda korumak yerine daha da geliştirme yolunu seçecektir. Sürecin kendisinin kısa zamanda sonuçlanacağını beklemek yanlış bir tahmin olur.

Devrimciler bu süreci çeşitli açılardan ve boyutlardan irdelemek zorundadır. Kürt Ulusal Hareketin ideolojik olarak girmiş olduğu rotayı eleştirirken Kürt sorununun demokratik muhtevasını da desteklemek durumundayız. Ne Kızıl Bayrak ve Devrimci Demokrasi'nin yaptığı gibi sürecin kendisine karşı çıkılmalı ve ne de tersi olarak Atılım Gazetesi'nin yaptığı gibi kuyrukçu bir tarza düşülmeli. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı, ille de ayrılma hakkı demek değildir. Bir ulus tercihini birlikten yana da kullanabilir. Bazı devrimci dergi ve gazeteler neden zorlama bir şekilde "bağımsız Kürdistan" şiarını dayatma ihtiyacını duyuyor? Birleşik devrimin projesini oluşturmak, bunun propagandasını yapmak devrimcilerin asıl görevidir. Karşımızda ayrılmak isteyen bir ulus yok. Kürt ulusunun demokratik taleplerini Türk ve Kürt halkının kardeşliği temelinde şekillendirmek, buradan masaya oturmak yanlış değil doğru bir projedir. Bu projenin muhatabının Türkiye ya da ABD olma-

sının çok da önemi yok. Türkiye'nin sanki Amerika'dan bağımsızmış gibi, "bu projenin arkasında Amerika var, onun için biz 'demokratik açılım'ın bütününe karşıyız demesinin bir mantığı da yok. Sürecin onursuzlaştırma boyutuna karşı olmalıyız, ancak Kürt ulusunun demokratik haklarının pazarlığının yapılmasına karşı olamayız. Barış savaşanlarla olur. Bunun önünde ya da arkasında ABD'nin olmasının çok önemi yok. Örneğin Stalin, Hitler'in Alman emperyalizmini ve İngilizlerle barış ve ittifak politikalarını gerçekleştirmedi mi? Burada önemli olan onurlu bir duruş sergilemek, Kürt ulusunun taleplerini doğru bir şekilde savunmak.

Bu sorun çözülmeden ne Türk şovenizmi etkisizleştirilebilinir ve ne de Kürt emekçilerinin üzerindeki Kürt milliyetçiliği geriletilir. Türk ve Kürt emekçilerini birleşik devrimin rotasına doğru yönlendirmek için onurlu bir barış gereklidir. Bunun için Kürt Ulusal Hareketine karşı çelme takma tutumu yerine, onun olumlukları ile dayanışma, olumsuzluklarını eleştirme ve emperyalizm ve onun işbirlikçisi Türk devletinin ayak oyunlarına karşı uyanık olmaya davet etmek, olması gereken doğru politikadır.

26 Ekim 2009

DERSİM'DE SEÇİMLER VE DEMOKRASİ

Çok çetrefilli bir dönemden geçiyoruz. Sistemin çürümüşlüğü ve kitleleri peşine takmak için her türlü Makyavelist politikaya başvurması, burjuvazinin seçime ve halka yaklaşım tarzını bir kez daha gün ışığına çıkarıyor. Halk aç, umutsuz, barınak sorunuyla boğuşuyor ve ancak *halk, devrimci önderlikten yoksun durumda.* Bu boşluğu faşist partiler doldurmak için her türlü dalavereyi çeviriyorlar. Evet, bir yandan bu gerçeklikle karşı karşıyayız öte yandan da, Kürt Ulusal Hareketi (KUH) ve Türkiye Devrimci Hareketi'nin (TDH) bu sürece dair yaklaşımı, üretmeye çalıştığı "politika" gerçekliğiyle.

Egemen sınıflar arasındaki çelişkiler derinleştikçe *İslamcı faşist klik* ile *Kemalist faşist klik* arasında süren çatışma da uçlaşıyor. Kapitalizmin ekonomik krizi toplumun geniş kesimini etkiliyor. Büyük burjuvazinin bir kısmı üretimi durdurmuş, orta burjuvazinin bir kısmı borç batağı içinde iflas etmiştir. Bu tablo yüz binlerce emekçiyi yedek işçiler ordusuna katmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana işsizlik oranı rekor seviyeye ulaşmış (resmi rakamlara göre %14'e yaklaşmış) durumda. Gayriresmi rakamlara göre ise 11 milyon işsiz bulunmaktadır. Halkın önemli bir bölümü açlık sınırında yaşıyor. Seçimlerden sonra bu tablo daha da derinleşecek. Seçim rüşvetleri katlanarak halka geri dönecek. IMF'yle yapılacak anlaşmanın tüm faturası emekçilere çıkartılacak. Dolaysıyla ülke, adeta kaynayan kazanı andırıyor. Bakmayın siz AKP'nin oy oranını artırmasına. Bu tablonun bir anda tersine dönmesinin koşulları fevkalade mevcuttur. Bu anlamda, sosyal ve ekonomik dokuyu değerlendirdiğimizde devrimci olanakların sosyalistlerin lehine oldu-

ğunu söyleyebiliriz. Devrimci olanaklar olgunlaşırken Ulusal Hareket ve TDH'nin bu sürece dair politika, plan ve projesini ele almakta da yarar var.

Kürt Ulusal Hareketi kendi ulusal çıkarları doğrultusunda sürece iyi hazırlanıyor. Bu anlamda, seçim kampanyasını da yine kendi çıkarları doğrultusunda iyi yürütüyor. KUH, tüm politikalarını "demokratik çözüm projesi'ne göre endekslemiş durumda. *Bu anlamda, önüne çıkan olanakları ve kitle faaliyetlerini de bu proje üzerine oturtuyor.* KUH, kendi bakış açısı doğrultusunda tutarlı bir çizgi izliyor. *Bizler, Kürt ulusunun demokratik talepleriyle söz konusu tutarlılığı doğru bir şekilde tahlil etmek durumundayız.*

Yerel seçimlerde DTP'nin izlemiş olduğu ittifak politikasının örgütlenme biçiminde ciddi anlamda sakatlıklar söz konusudur. Her şeyden önce belediye başkan adaylarının seçimi ve kitlenin bu sürece katılımını sağlamada DTP'nin anti-demokratik yaklaşımlarının olduğu tespiti, abartılı bir tespit olmaz. *DTP, bu demokratik sürecin içine kitleleri katmada başarısız olmuştur.* Merkezden belirlenen aday ve kontenjanlar aşağı yukarı CHP, AKP, DSP de ne ise DTP' de o olmuştur. Tam da bu minvalde, burjuva partiler ile DTP arasındaki aday belirlemedeki ayrım çizgisi nedir, diye sorabiliriz.

Adayların merkez tarafından belirlenmesinde esasa yönelik bir farklılık görünmüyor. *Belediyecilik anlayışında demokratik belediyecilik ile burjuva tarzda bürokratik belediyecilik arasındaki temel fark nedir?* Hiç şüphe yok ki bu fark: devrimci-demokratik belediyecilik de söz, karar ve yetki hakkının halkta olmasında cisimleşirken; burjuva belediyecilik de, bürokratik çalışma tarzında (amir-memur tarzı) olması arasındaki farklılık da ete kemiğe bürünüyor.

Devrimci-demokratik belediyecilikte söz, karar ve yetki hakkı, yani yönetme mekanizması nasıl işliyor? Halk meclisleri aracılığı, yani halkın öz yönetim organlarıyla bu demokratik mekanizma işliyor. *Halk meclisleri bu sürecin temel omurgasıdır. Bu omurga olmadan devrimci anlamda bir demokratik işleyişten söz edemeyiz. Bu omurga olmadan, halk demokrasisi ve burjuva demokrasisi arasındaki keskin sınır ortadan kalkar ve anti-demokratik bir düzlemde buluşma gerçekleşir. Dolayısıyla, olmazsa olmaz çizgi ve ilke cümlenin gerçek anlamıyla tam da bu omurgadır. İşte Marksistlerin demokratik belediyecilik anlayışı bu temel iskelet üzerine yükselir.*

DTP'yi tahlil ettiğimizde, demokratik işleyiş süreci ile ters orantılı olarak adaylarını belirlediğini görebiliyoruz. Bu gerçekliğin altını kalın bir şekilde çizmekte yarar var. Sürecin anti-demokratik tarzda işletilmesine rağmen, öz-

gün nedenlerden kaynaklı olarak DTP adaylarının birçok alanda esas olarak desteklenmesinin nedenlerini irdeleyeceğiz.

Olanaklarımızın olmadığı ya da nispeten sınırlı olduğu kent, kasaba ve köylerde egemen sınıfların tasfiye projelerini boşa çıkarmak, Kürt halkı üzerindeki baskı ve zulme yanıt olmak için DTP belediye başkanı, muhtar adayları ve meclis üyelerinin seçimleri noktasında destek vermeliyiz. Bu politikada bir yanlışlık yok. *Ancak sınıf mücadelesinin gelişmesinin olanaklarının olduğu ya da olanaklarının yaratılma koşulunun olgunlaştığı alanlarda sınıf bilinçli proletarya kendi bağımsız adaylarıyla da yerel seçimlere katılabilir, katılmalıdır da.* Bu politikada da bir yanlışlık yok. İki farklı durum birbiriyle paradoks halinde değildir. Olguları kendi özgül durumlarını göz önüne alarak analiz etmek zorundayız. Tüm bu farklı koşullara rağmen, proleter devrimciler DTP ile ortak aday, ortak çalışma da yürütebilirler. Bunun koşulları yoksa dahi yaratılabilinir.

Felsefi idealizm, TDH'nin politika üretme ve yapma tarzına o denli sirayet etmiş durumda ki; şeylerin kendi özgül çelişmesini irdelemek; farklı farklı alanlarda ön plana çıkan çelişkileri doğru bir şekilde görerek sınıf çıkarları doğrultusunda bu çelişkilere yoğunlaşmak; süreçler arasındaki farklılığa gözlerini kapamak yerine doğru ve yerinde devrimci "refleks" göstermek vb. daha da çoğaltabileceğimiz özgün çelişme ve olgulara karşı doğru bir perspektif geliştirilmesinde sosyalist cenahta ciddi sorunlar söz konusudur.

Devrimci Hareket'te şöyle bir düşünüş tarzı hâkim olmuştur: *Faşizm, Kürt Ulusal Hareketi' çok yönlü saldırıyor, o zaman biz, (Kürdistan'da) her yerde mutlaka KUH'u desteklemek zorundayız. İşte bu düşünüş tarzı, 'gerçeğin sınırlarını zorlayan', ama bir o kadarda devrimci politika yapma tarzı ve iradeden yoksun olmasıyla karakteristiktir. Bununla övünecek hiçbir şey yok. Devrimci mücadelenin ufkunu bu kadar dar bir çerçeveye sığdırma girişiminin esasta buluştuğu nokta iktidar perspektifini yitirme durumudur. Dersim, özgülünde yaşananlarda iktidar perspektifinin kaybedilmesiyle alakalıdır.*

Keza Dersim'de böyle bir süreç de işletilmeye çalışılmış durumda. Fakat ortak aday ve çalışma perspektifine ve çalışma tarzına DTP kulak tıkamış, ha keza kendini dayatmış ve benmerkezci bir tutum izlemiştir. DTP'ye sunulan öneriler tamamen demokratik ve halkın inisiyatifini ön plana çıkaran önerilerdi. Belediye başkan adayı Dersim halkına danışılarak seçilecek, bu bir. Belediye, Halk Meclisleri aracılığı ile yani söz, karar ve yetki hakkının halka verilmesi önerisi, bu da iki. Bu iki öneri, devrimci demokrasinin çimentosudur. Bu iki öneri, sözünü ettiğimiz iskeletin, omurganın tam da kendisidir. DTP,

bu demokratik süreci işletmek yerine bürokratik bir tarzı işleterek halkın ve tüm kurumların kendisine tabi olmasını tasarladı.

DTP, Dersim özgülünde üç ön koşulla, kendi parti kararını devrimci kurumlar karşısında da tartışmasız hale getirmiştir.

1) Belediye başkanı DTP'li olacak.

2) Başkan, DTP'nin "kadın kotası" kararından kaynaklı kadın olacak.

3) Olası bir birlik sağlanırsa seçime DTP ismiyle girilecek.

Bu dayatmaya karşı çıkmak her tutarlı devrimcinin görevidir. Kendi dışındaki anlayışları ve halkın demokratik iradesini yok sayarak politika yapma ve dost kurumlarla ilişki sürdürme tavrının hiçbir biçimde akla yatkın bir yanı yoktur. DTP'nin bu minvalde bir tutarlılık içinde olduğuna vurgu yapmıştık. Dayatma ve benmerkezci tarzın tutarlılığından söz edebiliriz, ama bilimselliği ve demokratlığından söz edemeyiz. Söz konusu *ön koşul* bir güç birliği politikası mı, yoksa devrimci demokratik kurumları kendisine *tabi kılma*, biat ettirme politikası mı? Kuşkusuz ki, buna verilecek yanıt sorunun özünü kavramamıza da yardımcı olacaktır. Peki, bunun karşısında diğer devrimci-demokrat kurumlar nasıl bir yaklaşım sergilediler? *Omurgasızlık*!

Söz konusu omurgasızlığın analizini yapmamız, demokrasinin ve devrimci politikanın nasıl olması gerektiğinin çözümlemesi açısından da gereklidir.

Devrimci politika savaş-barış ya da DTP-AKP ikilemine sıkıştıramayacak kadar bilimsel bir içeriğe sahip olmak zorundadır. İşçi sınıfını, yoksul köylülüğü ve ezilen tüm emekçileri böyle bir politika yapış tarzına tercihe zorlamak, cümlenin tam ve gerçek anlamı ile ezilen emekçileri devrim ve sosyalizm mücadelesinde ve burjuvazinin saldırıları karşısında silahsızlandırmaktan başka bir anlam taşımıyor. Ezilen kitleleri alternatifsiz bırakma durumu ile karşı karşıyayız. Yaşanan tablonun özetini tek bu cümlede dahi ifade etmek mümkündür. Yığınları alternatifsiz bırakmak, onları her türlü devrimci donanımdan yoksun bırakmak ile eş anlama geliyor. Devrimci Hareket, Sistemin düşünüş tarzının ve Düşük Yoğunluklu Savaş Stratejisinin belirlediği sınırların, yani Kabul Edilebilir Politika ve Mücadele Sahasının (KEPM) dışına çıkamayan hastalık ile kötürümleştirilmeye çalışılıyor. TDH'nin bugün yaşadığı marjinalizmin derinliğinde, düşünüş ve politika yapış tarzına inceden inceye ve tedricen sirayet eden, işte bu hastalıktır. Bu hastalığın daha köklü bir analizinin yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu tahammülsüz anti-demokratlığın, kitleleri yok sayan politika yapış tarzının ideolojik arka planı irdelenmeye muhtaçtır.

Bugünlerde küçük burjuva politika yapış tarzının en moda hali, "DTP'yi destekleyerek Kürt halkı ile dayanışma içinde olmalıyız, bu mevzide AKP'ye kaptırmamalıyız" biçiminde kendisini dışa vuruyor. Evet! DTP esas olarak desteklenmeli, ama bu destek bir zemin üzerine basarak ve kriterler temelinde gerçekleşmeli. Kaygan bir zeminde ve sadece "güç' olma durumunun getirmiş olduğu "avantaj" paralelinde gerçekleşen dayatma karşısında boyun eğerek "destek" olma durumu, proletaryanın devrimci politika yapma tarzı ile taban tabana çelişiyor. *Dersim özgülünde ya da başka alanlarda proletarya, kendi bağımsız politikasının dışında politika geliştirir ve ulusal hareketin yedeğine takılırsa, devrimci partilerin bağımsız örgüt olma durumu tartışılmaz mı?* Kürt halkının demokratik taleplerini elbette ki destekleyeceğiz, fakat bu, beynin bir köşesinde kanıksanarak politikaya yansıyan DTP'ye yedeklenmeliyiz anlayışıyla birleşecek ideolojik/politik eksene kaymamız gerektiği anlamı mı taşımalı? Söz gelimi, Kürt ulusal sorunu 5 ya da 10 yıl daha rölanti bir şekilde sürerse, TDH 5 ya da 10 yıl sonra da aynı şekilde kriterleri ve kendi bağımsız politikaları bir kenara iterek aynı oportünist tutumu devam mı ettirecek? Aslında bu soruya verilecek yanıt, oportünizmin kendi tutarlılığı gereği KUH'un adaylarına desteğinin devam etmesi yönünde olması gerekiyor.

Genel anlamda yerel seçimler ve özgül durumda da Dersim'de 'demokrasi' sorununun bilimsel bir şekilde çözümlenmesinin yapılması gerekiyor. Demokrasi güçlerinin bir araya gelerek ortak bir zeminde buluşması, halkın iradesine başvurması, devrimci demokratik belediyecilik anlayışının halk ile bütünleşmesi için "Halk Meclisleri" perspektifi ile söz, karar ve yetki (yönetme) hakkının bu organlarda kristalize olması; demokrasi sürecinin işleyişi işte, bu şekilde yaşamda vücut bulur! Elbette ki bu, devrimci demokratik işleyiş, üzerine basacağımız zemin olmak zorundadır. Halkın kendi iktidarını icra etmesinin yolu da buradan geçmektedir. Bu tezin aksi pratiğini sergileme tutumu, kendi tarihsel paradoksunu da olumlar. Bu paradoks, bu pratiğin sahiplerinin yakasını bırakmayacaktır. Bugün Dersim'de Halk Meclisleri, gelecekte yaratılacak demokratik devrimin, sosyalist sistemin küçük bir prototipi olamaz mı? Geleceğin toplumunun bu küçük prototipi ile bu günden geleceği inşa etme perspektifi gündemimize oturmuş durumdadır. Bugün Dersim'de demokratik iktidar modelinin yaratılması projesi ile karşı karşıyayız. Bu küçük iktidar modeli gerçekleştiği (Dersim özgülünde ete kemiğe büründüğü) zaman, hiç şüphe yok ki diğer illerde, ilçelerde, kasabalarda ve köylerde ezilenlere ilham kaynağı olması kaçınılmazdır. Halk Meclislerini en ileri ve devrimci (bugün için) ikti-

dar (demokrasi-yönetme) modeli olarak düşünürsek, bunun karşısında olmak, tartışmamak, bu omurga/iskelet üzerine dayanmamak, esas ve öz olarak, halkın söz-karar ve yönetme sürecine karşı çıkmak ve demokrasi perspektifini bürokrat burjuva belediyecilik sınırları içine hapsetmektir. Kitlelerden koparak ya da kitlelerin üzerinde, kitlelerin dışında, kulislerde, bürokrasi koridorlarında politika yapmak, bürokrat- burjuva yönetim anlayışını sürgit devam ettirmekten başka bir anlam taşımıyor. Keza, düşünüş tarzı olarak da, sistem içi belediyeciliği tasarlamaktan, sistemin belirlemiş olduğu sınırların dışına çıkmamak ve muhalif olma kimliğine çakılı kalmak anlamı taşır. Halk Meclisleri modelinin dışında kalarak, klasik burjuva belediyeciğe demir atanların ideolojik ve siyasal çizgi olarak da, küçük burjuva ve ulusal burjuvazinin dünya görüşünden beslenmiyorlar mı? Bu devrimci modeli yaratma olanakları ve koşulu varken, tehdit ve şantajlara boyun eğerek klasik belediyecilik anlayışına doğru hızlı adımlarla koşan devrimci-demokrat kurumlar, kitleleri iktidar perspektifinden yoksun ve alternatifsiz bırakmış durumdalar.

'İşçi-Köylü Gazetesi' ve 'Partizan' dergisi, oportünizminin dükkânında bulundurduğu 'doğru' ve 'yanlışı' farklı tarihsel süreçlerde nasıl piyasaya sürdüğüne dikkatli bir şekilde bakıp, objektif bir gözle bu tabloyu sorgulayalım.

"Dersim'i değerlendirirken yurtsever güçlerin gerçekliliklerimizi göz önünde bulundurarak değerlendirme yapmaları gerekmektedir. Dayanışma anlayışını koşulsuz ya da ilkesiz destekleme olarak algılamak yanlış bir yaklaşımdır. Bizim açımızdan dayanışma ya da destekleme olgusu ilkesel bir yönelimdir. Destekleme ya da dayanışma tavrını 'tabi' olma veya yedeklenme' olarak algılayan dost güçleri eleştirmekteyiz. Söz yetki ve karar halka diye ifade ettiğimiz demokratik katılımcı yaklaşımı hayat geçirmek için sürecin başında belediye başkanı, il genel meclisi, belediye meclis üyesi ve muhtarlıkların halk tarafından belirlenmesi" (*İşçi Köylü*, Sayı 36, s. 16-17).

Bu görüşler, doğru olan görüşlerdir. Çünkü Dersim'i değerlendirirken Kaypakkayacıları ve Dersim halkının iradesini yok sayarak politika yapamazsınız. Fakat bu doğru görüşleri ilan ettikten bir süre sonra, DTP'nin gerçekleştirmiş olduğu şantaj ve tehdit karşısında küçük burjuva ruh halinin tipik bir gösterisini sunarak, kafasında çakan şimşekle birlikte 'İşçi Köylü' ansızın, Türk devletinin KUH tasfiye projesine karşı Kürt illerinde DTP'nin desteklenmesi, fikrini 'keşfetti' ve benimsedi.

KUH'a karşı faşist devletin gerçekleştirmeye çalıştığı tasfiyecilik ne yenidir ve ne de bundan sonra da son bulacaktır. Tasfiyeciliğe gerçek anlamda

karşı koyuş; içeriği doğru malzemelerle doldurulmuş güç birlikleri ve üretmiş olduğun doğru politikalarla sınıf mücadelesinin gereklerini yerine getirebilmekten geçmektedir.

Bir halkın tüm kaderini savaş-barış, AKP-DTP çelişkisi ve korkusuna kilitleyerek tüm ufkumuzu böyle bir ikileme hapsedenlerin sınıf mücadelesine müdahale edecek özne olma durumundan uzaklaşıp başka kurum ya da partilerin karar aldığı, kendisinin ise onayladığı bir mercii olma durumuyla tanımlanan bir politika yapış tarzı karşımıza çıkmaktadır. Alternatifsizlik, korkulardan ve umutsuzluktan yola çıkarak politika yapmak, esas olarak burjuvazinin politika yapış tarzından beslenmektedir. Devrimci, demokrat ve yurtsever kurumların daha ileri mevziler yaratmak yerine mevcut bürokrat-burjuva belediyecilik mevzisine duraklama siyasetini doğru bir şekilde teşhis etmek durumundayız. Oportünizmin bir kıvırma noktası da, Dersim'deki mevziimizi korumak için DTP'yi destekleyelim, diyor. Bu mevzii az çok deşifre ettik. *Oportünizm, devrimci mevzii yaratma perspektifini dışlamış görünüyor. Oportünizmin mevzisi küçük burjuva, bürokrat, kitleyi dışlayan ve ulusal burjuvazinin ufkuna göre kendi kaderini tayin eden bir belediyecilik anlayışıdır. İşte bu, burjuva belediyecilik anlayış ile devrimci demokratik belediyecilik anlayışı arasındaki keskin ayrım çizgisidir. Bunu bulanıklaştırmak, bunu görmemezlikten gelmek ve bu eşiğin üzerinden atlayarak politika yapmak, öz olarak burjuva belediyecilik anlayışıyla bütünleşen bir politik çıkarımada kendisini tezahür ettirebilir ancak. Bu bir eşiktir. Bu eşiğin üzerinden atlayıp klasik belediyecilik anlayışını selamlamak, küçük burjuva demokrasisi ve oportünizmin sularına doğru yelken açmaktır. Halk meclisleri temel iktidar organlarından biridir. Böylesine devrimci bir organı ve programını yok sayarak yerel seçime dair tavır belirleyip politika yapmak, iktidar perspektifinden uzaklaşma ve ideolojik olarak savrulma durumudur. Bunun adını başka bir şekilde koyarak kendimize kıvıracak alan yaratmanın, lafı eveleyip gevelemenin bir anlamı yok.*

İrdelemede derinleşelim. Yüzeysel tahlillerden kaçınalım. Analiz, sübjektivizmden ve yanlış politika yapma tarzından uzaklaşmanın en iyi yöntemlerinden biridir. DDHD'nin DTP'ye sunmuş olduğu önermelere baktığımızda sorunun demokrasi ve iktidar olma sorununda nasıl kilitlendiğini görebiliyoruz. Devrimci demokrat kurum ve partiler aşağıdaki soruların yanıtını vermek zorundadır?

1. Halk meclisleri devrimci önerme midir? 2. Belediye başkan adayının halk tarafından seçilmesi demokratik önerme midir? 3. Halka dayanmadan, hal-

kın önermeleri ve onayı alınmadan atama ile gerçekleşen belediye başkan adayı anti-demokratik midir, değil midir? Bu şekilde aday seçme durumu, burjuva politika yapış tarzından bir milim de olsa farklı mıdır? 4. Halk meclisleri geleceğin toplumunun prototip yönetim organları ise, bu organların Dersim'de yaşam bulma koşulu varken, bu yönde çaba göstermemek, bu kurum ve partilerin devrim ve sosyalizm perspektifleri ile çelişmiyor mu? 5. Atama yöntemi ve dayatma karşısında boyun eğerek bu politikanın birer uygulayıcısı durumuna gelmek, esasta EMEP, 'İşçi-Köylü', ESP, DTP'nin kendi örgüt ya da kurum içindeki demokrasi anlayışının yansıması değil midir? Keza, ideolojik formasyon politika yapış tarzında da belirleyici olmuyor mu? 6. Dersim halkının iradesinin dışında 'çözüme' koşanlar, Dersim halkının iradesine de saygısızlık yapmış olmuyorlar mı? 7. 'İşçi-Köyle Gazetesi' ve diğer kurumlar, Halk Meclisleri ve Belediye başkan adayının halk tarafından belirlenmesi önermelerini 'ret' ederek, Dersim halkına açıkça bir şekilde güvensizlik ilan etmiyorlar mı? Tüm burjuva politika yapış tarzı, bu yol ve yöntemi izlemiyor mu? 8. 'İşçi-Köylü Gazetesi' açısından 'kitlelerden kitlelere' politikası Dersim özgülünde ne anlam taşıyor? 9. Kürt Ulusal Hareketinin tasfiye edilmesi 5 ya da 10 sene daha bir proje olarak gündemde yerini korursa, tüm bu devrimci-demokrat kurum ve partilerin tavrı ne olacaktır?

Dersim de bugün tarih yazılıyor. Dersim halkı ve DDHD bu tarihi yazıyor. Burnundan kıl aldırmayarak kendi dışımdaki devrimci demokratik kurumlara karşı dayatmacı, halkın iradesine saygısızca yaklaşanların önlerine koymuş oldukları model, eskimiştir. Çürümüştür. Bu modelin örnekleri Türkiye'nin her yerinede mevcuttur. Sadece bu modeli uygulayan parti tabelaları değişiktir. Kötü örnekler, örnek değildir. Dersim halkı bugün, DDHD ve onun adayını bağrına basıp sahiplenmiştir. Bu örnek dahi tek başına, doğru bir iktidar perspektifi ve kitle politikası ile hedefe kilitlenildiğinde nelerin başarılabileceğini gösteriyor. Buz kırıldı, yol açıldı artık. Bu yürüyüş, tüm kara çalmalara, dayatmalara ve şantajlara rağmen emin adımlarlar sürecektir. Yeter ki iktidar perspektifinden şaşılmasın. Yeter ki her özgül duruma ilişkin doğru politikalar üretilsin. Yeter ki halka güvenilsin. Halkın gücünü açığa çıkaracak doğru proje ve politikalar geliştirilsin. Süreç, önüne iktidar perspektifi koyanlar ile bu perspektiften yoksun kalanlar arasındaki ideolojik-politik, doğru ya da yanlış mücadelesi şeklinde de tezahür etmektedir. Devrim ve sosyalizm mücadelesini yeni iktidar organ ve modelleri ile ileri taşımak için somut model ve önermeler ışığında yol almak gerekmiyor mu?

KÜRT HAREKETİ, ERGENEKON VE ILIMLI İSLAM

İşgal Girişimi ve İflas Eden İnkâr Konsepti

Ortadoğu adeta bir satranç tahtası gibidir. Günlük yüzlerce kombinezasyonun karşılıklı etkileşimi ve mücadelesi yeni hamlelerin de önünü açmakta, dengeleri değiştirmektedir. Kemalistler ve AKP, Güney Kürdistan ve PKK noktasında asgari çerçevede uzlaştılar. Bu minvalde, ABD destekli yapılan Güney Kürdistan operasyonu Türk devleti açısından adeta ve cümlenin gerçek anlamı ile başarısızlık ve hatta taktiksel bir yenilgiyle sonuçlandı. Elbette ki hiçbir savaş tek bir çarpışmadan ibaret değildir. Fakat bu yenilginin ve başarısızlığın önceki başarısızlıklardan ciddi anlamda farklılıklarına da gönderme yapmadan, bu karmaşık döngüsel fotoğrafın karelerini bir araya getirmek güçleşecektir.

Bu son Güney işgal girişimi Türk devleti açısından bir konsept dahilinde vuku bulan stratejik hamle idi. Bu stratejik hamleyi gerçekleştirmek için egemen sınıflar arasında pürüzler geçici de olsa giderilmişti. Kürt realitesini tam anlamı ile yok saymak ve bu realitenin Güney ve Kuzey ayağını minimalize etmek için uygulanan plan, aynı zamanda da; Kürdistan sorununa, Türk devletinin stratejik bakış açısının imhacı ve *devşirmeci* açılımını göstermesi açısından da, ilgi çekicidir. Bunun için ABD'den icazet dilenen Genelkurmay, hükümet ve diğer işbirlikçi şürekâlar, Güney hamlesine büyük bir önem hâsıl etmişlerdi. Kürdistan'a işgale giderken, satranç oyununun karşılıklı oynanan stratejik ve taktiksel zenginliklerle dolu bir oyun olduğunu unuttular. BBGE (Biri Bizi Gözetliyor Evi)'ne benzetecek kadar Kürt yurtsever gerillasını küçümseyen generaller şürekâsı, karşılarında tam anlamı ile bir

direnç odağı görünce büyük şaşkınlık, hayal kırıklığı ile ama girdikleri gibi de çakamayarak soluğu tekrardan "sınır içinde" aldılar. Bu yenilgiyi gizlemek için sirk cambazlarını aratmayan taklalarla kamuoyunu aldatmaya dönük her zamanki yalan propagandalarını satılık medya ve kalemşorları aracılığı ile piyasaya sürerek psikolojik harp merkezli *asparagas* haberler sipariş edilse de, "ne yazık ki!" artık mızrak çuvala sığmayacak kadar büyüktü. Stratejinin büyük taktiksel hamlesi, Güney'de Kürt yurtsever gerillasın güçlü direnişi sayesinde, tam anlamı ile bozguna uğradı. Savaş ilkin, evet, masada kazanılır. Savaş ilkin, evet, kafada kazanılır. Dolaysı ile bu savaşı, işgalci Türk ordusu ilk olarak masada, sonra da meydanda kaybetti tespitini yapmak durumundayız.

Keza, tam tersi olsaydı, yani Türk devletinin işgal girişimi başarı sağlasaydı, birçok esaslı kombinezasyon yeniden oluşturulacaktı. Güney, Batı, Kuzey ve Doğu Kürdistan ulusunun kendine olan güveni kırılacaktı. Bu, en büyük tahribatlardan biri olurdu. Bugün yalnızca Amed ve başka Kürt şehir ve kasabalarında yüz binlerce Kürt bir araya gelip Newroz bayramını kendi renkleri ve talepleriyle kutlayabiliyor ise bunda hiç şüphesiz Güney'de gerçekleştirilen başarı ve kazanımın büyük rolü var. PKK'nın olası başarısızlığı bir yandan TDH' yi (Türkiye Devrimci Hareketi) moral motivasyon politik yönden etkilemesi söz konusu olacaktı (Dolaysıyla, Türk devleti kazanmış olduğu politik ve psikolojik üstünlükle toplumun tüm katmanlarına yönelik daha kapsamlı bir saldırı projesini yaşama geçirebilecekti) diğer yandan da: Kürt Ulusal Hareketi, taleplerini en geri noktaya çekebilecek ve hatta Kürt ulusunun yasal ve illegal dinamikleri arasında ciddi çelişkilerin dolaysıyla çatlakların oluşması sağlanabilecekti. Osmanlının ünlü böl, parçala ve yönet (Bu durum tam tersi olarak da, TC'nin her büyük başarısızlığı ve yenilgisi kendi bölünmüşlüğünü ve çelişkilerini artıracaktır. Ergenekon operasyonu ve AKP'nin kapatılma talebi bunun en açık göstergelerinden biridir) politikası ancak Güney'de olası bir TC zaferi ile gerçekleşebilirdi. *Velhasıl statükocu stratejinin en önemli taktiksel adımı boşa çıkarılmış oldu.*

Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkına saygı, onu tanıma vb. olgular bir yana, bu esaslı politik bakış açısından kaynaklı dahi olsa, elbette ki ulusal hareketin direnişi çok önemlidir. Elbette ki, Türk hâkim bakış açısının başarısızlığı için yurtsever Kürt ulusu ile birlikte olmak gerekiyor. Türk şovenist bakış açısının karşısında olarak politikalar üretilmelidir. Bakınız, zaten TKP ve İP gibi şoven partiler Genelkurmay'ın çizgisi karşısında hizada durmaktadırlar. Kendilerine İbocu olduklarını söyleyen bazı Türk şove-

nisti baylarımız, bal gibi de Türk şovenizminden semiriyorlar. Bakınız, bu sözde Kaypakkayacı baylar Kürt sorununa ilişkin tek bir politika dahi üretemiyorlar. Büyük bir aymazlıkla demezler mi ki: 'Siz Kürtlerin kuyruğuna takıldınız, Kaypakkaya zaten Kürt sorununa ilişkin politikalar üretmiş, neden farklı şeyler söylüyorsunuz?' Evet, ağızlarından çıkan ana bakış açısı bu! Ürpertici olduğu kadar tarihe ve Kaypakkaya'ya hakaret içeren bakış açısıdır bu. Ezbercisiniz desek, bu tespitimiz ezbercilere yönelik bir hakaret olacak. Yani Kaypakkaya'yı ezberlememişsiniz, adeta onu çarpıtarak eklektik düşüncelerinizle Marksizmi tanınmaz halc getirmek için 'eklektizm' değirmenine su taşımakla birbirleriyle hummalı bir yarış halindesiniz. Diğer yandan da, aynı düşünsel çeper içinde olan ve Kürt ulusu ile dayanışmayı PKK propagandası yapmak olarak ele alacak kadar aymazlıkta başa güreşen şovenist baylarımız var. Kürt Ulusunun en demokratik taleplerini dahi adeta tarihin mezarlığına gömmek isteyen Türk şovenizmi ile objektif olarak aynı çizgide olanlar var. Dolayısı ile bu süreç öyle bir şekilde işlemektedir ki, 'sol' çeper açısından da ulusal soruna bakış açısında keskin bir ayrışmanın yaşanmasını hızlandırmaktadır. Bu kötü bir şey mi? Kesinlikle hayır! Genel anlamda devrimci hareketin ve özel anlamda da Kayapakkayacı geleneğin ulusal sorun karşısında ideolojik inşa sürecini hızlandırması ve bu minvalde de politik duruşunu keskinleştirmesi ve politika üretme kabızlığını gidermesi açısından, gerekli ve yaşanması gereken bir sürecin içinden geçiliyor.

Kürt Ulusal Sorunu (KUS) bugün ülkenin gündemini tayin ediyor mu, etmiyor mu? Egemen sınıflar dahi kendi içlerindeki birçok çelişki ve çatışmayı KUS'un almış olduğu özgüllüğe göre programlamıyorlar mı?

MUSİAD ve OYAK Merkezli Çatışma

Bakınız, sınır ötesinden "sınır içine" çekiliş akabinde egemen klikler adeta it dalaşı ile birbirlerini yemeye başladılar. Çekmecede tuttukları birçok dosya bugün havada uçuşuyor. Ergenekon operasyonu ne zaman gerçekleşti? Bunun zamanlaması sizce de çok ilginç değil mi? Yani, Türk ordusu Güney Kürdistan seferinde bozguna uğramış bir ordu olarak, moraller dipte bir şekilde, ölen askerleri dahi çatışma alanlarında bırakıp gerisin geri kaçarak "sınır içinde" soluğu aldıktan hemen sonra, egemen klikler arasında geçici uzlaşma bozulup kılıçlar çekilmedi mi? Eğer ki, Güney operasyonu başarılı olsaydı, Ergenekon çetesine yönelik tasfiye hamlesi gerçekleştirilebilinir miydi? Ya da en azından şimdi gerçekleşebilir miydi? Dolayısı ile Ergenekon çetesine yönelik hamlenin zamanlaması, bu açıdan çok önemli.

PKK direnişi, egemen sınıflar arasında da yeni hamlelerin start almasına vesile oldu. Şunu unutmamak gerekiyor: Bu ülkede ABD'nin istemediği hiçbir tasfiye projesi hükümette bulunan klik ya da klikler tarafından gerçekleştirilemez. ABD, Kemalist kliği zayıflatmak ve dizayna sokmak istiyor. Bunu neden istiyor? ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi ve Türkiye'nin bu anlamda yeniden yapılandırılması ereğiyle, bu programın önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. Herhangi bir yanlış anlaşılmanın en öne geçmek için statükocu güçlerin ABD'nin karşısında pozisyon belirlemeleri söz konusu olmadığını vurgulamakta fayda var. Aralarındaki temel çelişkiler esas olarak: Kürt sorununa getirilen "çözüm" önerilerinden ve Güney Kürdistan'a bakış açısından, işbirlikçi MÜSİAD sermayesinin sürekli devşirerek OYAK merkezli büyük bürokrat sermayenin rekabet alanını daraltmasından kaynaklıdır. Bu rekabet süreci homojen bir şekilde işlememektedir. TÜSİAD içindeki belirli büyük sermaye odakları ile birlikte MÜSİAD (Müstakil Sanayici İş Adamları Derneği) sermaye ittifak halindedir. Buda aslında, devletin yeniden yapılandırılması projesinin de ittifakıdır. Bu ittifakın temel politik stratejisi Afganistan, Kürdistan ve Ortadoğu ve aşağılara, yani Nil Nehri'nin öteki yakasını aşarak Kuzey Afrika'ya kadar uzanmaktadır. Bunun adı elbette Büyük Ortadoğu Projesi'dir. Ve bu kapışma aslında, uluslararası arenada emperyalistler arasındaki rekabetin Türkiye'deki temsilcileri ve işbirlikçileri arasında cereyanı olarak görülmelidir. Bu kapışmanın yerel ve Küresel aktörleri birbirlerinden bağımsız değiller. Bilakis asgari anlamda birbirlerinin ortak çıkarları doğrultusunda politikalar belirlenebiliyor. Biri diğerinin uç noktada çıkarlarına ters düşecek politikalar belirlediği zaman kurulan ittifakların çatlama durumu gündeme gelebilir. Elbette bu tespit, TSK içinde de tek bir kliğin olduğu anlamına gelmiyor. Küresel aktörler var olduğu müddetçe bu küresel aktörlerin her ülkede kendi klikleri de olacaktır. Bu kaçınılmaz bir çelişme yasasıdır.

Ergenekon çetesinin özellikle Rus ve Çin emperyalistleri ile geliştirmiş oldukları ilişkiye dikkat etmek gerekmektedir.

"Ergenekon soruşturması kapsamında, Ümraniye'de bir gecekonduda ele geçirilen el bombalarının sahibi olduğu iddiasıyla tutuklanan emekli Binbaşı Mehmet Zekeriya Öztürk'ün, Danıştay saldırısı sonrasındaki ifadesinde, önceki gün gözaltına alınan İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek hakkında çarpıcı iddialarda bulunduğu ortaya çıktı... Perinçek, son dönemlerde Atatürkçü Düşünce Derneklerinden beslenmiştir. Kamuoyu, Perinçek'in iyi bir istihbarat ve hatta askeri kanaldan beslendiğini düşünür. Oysa Perinçek daha

çok Rusya ve Çin istihbaratıyla yakın bilgi alışverişi içerisinde olan gruplarca yönlendirilmektedir. Ayrıca, Alman ve İngiliz istihbaratlarıyla diyalogları vardır" (*Milliyet*, Ankara temsilcisi Tolga Şardan, 23 Mart 2008).

Keza Doğu Perinçek'in Çin ve Rusya ile ilgili "Asya Açılımı"nı yani, Türkiye'nin "Şanghay Bloğu" bloğuna dâhil olması gerektiği tezini biliyoruz. Ha keza ordu içindeki belirli bir kliğin Çin ve Rusya ile olan ilişki ve anlaşmaları daha önce de kamuoyuna yansımıştı. Demek oluyor ki, çeteler ve egemen klikler arasındaki çelişkiler emperyalistler arasındaki çelişkilerden bağımsız ele alınamaz. ABD, AB ve Şanghay Bloğunun iki güçlü emperyalist aktörü Rusya ve Çin; Türkiye ve Ortadoğu'da adeta cirit atmaktalar ve kendi temsilcileri aracılığı ile politikalarını yaşama geçirmeye çalışmaktadırlar. Keza bazen, söz konusu emperyalist haydutların (bu arada MOSAD'ın bu çerçevede önemli bir rolü olduğunu bir kez daha anımsatmak durumundayız) gizli servislerinin bu süreçte fiili olarak yer aldığı da artık MİT ve diğer ilgili TC kurumları tarafından da inkâr edilmeyen bir unsur olarak belirtilmektedir.

Türk egemen sınıfları arasındaki hiçbir klik çatışması emperyalistlerden bağımsız olarak ele alınamaz. Bu sorunu biz bu şekilde değerlendirmek durumundayız. Ergenekon çetesi oldukları gerekçesi ile emekli generallerden faşist Veli Küçük ile başlayan operasyon, daha sonraki süreçte Veli Küçük'ü 'şerefli bir vatansever' olarak ad eden ve öven faşist Doğu Perinçek, eski rektörlerden Kemal Alemderoğlu ve Cumhuriyet Gazetesi başyazarı ve imtiyaz sahibi İlhan Selçuk, 21 Mart '08'de gözaltına alınma süreçlerine kadar devam etmiştir. Bu basit bir klik çatışması değil. Bu aynı zamanda Kürt sorunu, İslam, Kemalizm vs. birçok noktada, MÜSİAD sermayesi ile OYAK merkezli Kemalist klik arasındaki iktidarı paylaşma ve ülkeyi yeniden yapılandırma kavgasıdır. Bu yeniden yapılandırma projesinde ABD VE AB emperyalistleri, Kemalizm'in sivri ucunu törpülemeyi, egemen klikler arasındaki çatışmanın toplumsal dayanaklarını zayıflatmayı da hedeflemektedir. *Öte yandan da, bugün açısından bu kavganın su yüzüne çıkmasında belirleyici politik aktörlerden birinin ise Kürt Ulusal Direnişi ve bu direnişin iç ve dış dinamikler üzerindeki etkileri olarak tespit edebilir.*

Ergenekon çetesine yönelik operasyon, bir bütün olarak orduyu hedef alan bir operasyon değildir. Emekli generaller başta olmak üzere, birçok unsura yönelik MÜSİAD sermayesi ve bürokrasinin politika yapma manevrasının önündeki engellerin kısıtlandırılması durumudur. Buna karşılık elbette, raflarda bekletilen AKP dosyası, Ergenekon çetesinin (Ergenekon Lobisi olarak bilinen çete örgütlenmesi esas olarak "Kızıl Elma Koalisyonu"nun tutarlı

ve farklı bir sürümü olarak geliştirilen ve içinde basın, sermaye, yargı, parlamento, emekli ve emeksiz generaller vb. kişi ve kurumların illegal örgütlenmesinden başka bir şey değildir) yargı ayağının sanıldığı gibi zayıf olmadığını gösteriyor. Faşist klikler bir hamleye başka bir hamleyle yanıt veriyor.

Bakınız bu hesaplaşmaya ilişkin (AB)-Türkiye Karma Parlamento Komisyonu Eşbaşkanı Lagendijk'in Milliyet Gazetesinden Güven Özalp kaynaklı basına yansıyan demecinde: "Böyle devam ederse ülke açısından kötü sonuçlar doğacak. Adeta futbol maçına dönüşen gelişmeler var. Bir taraf bir gol atıyor, diğeri buna karşılık vermek için başka bir gol atıyor ve ülkedeki gerilim yükseliyor. Bu durumun, genel anlamda olumlu bir atmosfer yarattığını söylemek mümkün değil... Bir taraf, iktidardaki partiyi kapatmaya çalışıyor, diğer taraf buna karşılık verme çabasıyla Ergenekon soruşturması kapsamında bazı isimleri gözaltına alıyor. Bu gerçekten böyle mi ya da iki unsur arasında gerçekten bağlantı var mı bilmiyorum, ama en azından dışarıda yarattığı algılama bu yönde...

En kötü sonuç ya da en kötü senaryo AKP'nin karşı tarafla kavgaya tutuşup bundan başka herhangi bir şey yapmaya zaman ya da enerji bulamaması olacaktır. En önemli tehlike 2008'in 2007 gibi kayıp bir yıl olması. Bu iki taraf arasındaki mücadelenin en önemli potansiyel tehlikesidir" (Kaynak *milliyet.com.tr*).

İşte, bu klişe, ama bir o kadarda reel olan tespitler aslına çatışmanın odak noktalarından birini göstermesi açısından da ilgi çekicidir. AB'nin bu çatışmanın neresinde olduğu ve siyasal talepleri ile ülke içindeki kliklerin bu taleplerle ne kadar ortaklaştıkları noktasında da bu açıklamaların satır aralarındaki diplomatik mesaj deşifrasyona değerdir.

Ülkenin siyasal konjonktürü bu şekilde kendisini dışa vururken, elbette ki siyasal konjonktür ekonomik süreçten bağımsız ele alınamaz. TÜSİAD'nin AKP hükümetini, ekonomik cari açığı artması ve bunun da tehlikeli bir sinyal olduğu yönlü uyarısı anlamlıdır. Bu da, dış borçların ödenmesinde ciddi sorunların yaşanacağı ve bu süreçte, arz talep çelişkisinin bir üst aşamaya sıçrayarak keskinleşeceği anlamını taşımaktadır. Egemen sınıflar ve sistem kendisini üretememe sorununu ciddi anlamda yaşarken, her kriz aslında sistemin kendisini üretmesine ve bu minval üzere, devletin kendisini yeniden yapılandırmasına yönelik bir hamle oluyor. Öte yandan, mevcut sıcak para spekülasyonundan tutalım da ülkedeki mevcut sermaye dolaşımında kimlerin ne kadar pay aldığı sorununa kadar bütünsellik içinde ekonomik süreci analiz ettiğimiz de MUSİAD sermayenin ciddi anlamda atak halinde olduğunu gözlemleyebiliriz. Türk faşist İslamcı güç ve MUSİAD sermayesi ile Filistin ve Lübnan'daki İslamcı güçleri

karıştırmamak durumundayız. Birisi göbeğine kadar ABD' ye bağımlı ve onun icazeti ile hareket ederken, diğerinin ABD ile ciddi çelişkiler yaşadığı alenen ortadadır. Türk MÜSİAD sermayesi daha çok Arap yeşil sermayesi ile benzerlikler taşımaktadır. Bu anti-parantez ışığında Türkiye'de ABD ve AB destekli MÜSİAD sermayesi büyük, orta ve küçük ihalelere kadar önemli paylar alarak devşiriyor. TOBB ve OYAK merkezli sermaye odağının ve onların temsil ettiği güçler ekonomik rekabet ve bürokratik konumlanış olarak zayıflatılmış durumdadır. Üst yapıda yaşanan bürokrat atamaları (bunun en uç örnekleri YÖK Başkanlığı ve Cumhur Başkanlığının MÜSİAD sermayenin denetimine geçmiş olmasıdır) çarpıcı göstergeler olarak görülmelidir. Kapışmanın ekonomik ayağını etki alanı azaltılmaya çalışılan Türk bürokrat burjuvazisi ile MÜSİAD sermayesi arasındaki hâkimiyet mücadelesi olarak da sorun irdelenebilir.

Tüm bu çelişkiler, çatışma ve hamleler karşısında Ufuk Uras gibi tescilli bir reformist tarafından kliklerden herhangi biri yanında taraf olarak politika belirlenmesi cehaletine ve iki kötüden birinin yanında tavır alma seçeneği ve hatasına Marksistler düşmezler. Marksistlerin kliklerden herhangi birinin ekmeğine yağ sürme sorunu olamaz. Aralarındaki ekonomi, bürokrasi ve başta Kürt sorunu olmak üzere herhangi bir konuda politika yapma çelişmesinde Marksistler taraf olmazlar. Marksistlerin bakış açısı sınıfsal bir düzlemde olacaktır. Bizler, hem faşist Erdoğan özgülünde temsil edilen İslamcı faşist kanadın inkârcı ve katliamcı çizgisini biliyoruz ve hem de faşist Kemalist kliğin inkârcı ve katliamcı karakterini. Bu açıdan bizlerin kafasında tek bir soru işareti bile olmamalı.

Egemenler arasındaki bu çelişmeleri tüm doneleriyle birlikte kitlelere anlatmak, Kürt sorununun bu çelişkilerdeki etkisini göstermek ve bu bağlamda devrimci politikalar geliştirerek bir yandan söz konusu faşist klikleri teşhire yönelirken diğer yandan da Kürt ulusu ile dayanışmayı güçlendirmek olmalıdır. Kürt ulusu ile dayanışmayı güçlendirmek Kürt ulusunun siyasal temsilcisi PKK'nin eleştirilmeyeceği ya da belirli çerçevede telkinlerde bulunulmayacağı anlamı taşımıyor. Bizim hassas olmamız gereken ayrıntı, devletin Kürt ulusuna yönelik saldırı politikalarının en uç seviyede seyrettiği dönemler ile bu saldırı politikalarının nispeten aşağıda olduğu dönemler arasındaki farkı gözetmek ve dolaysıyla, bu spesifik duruma uygun bir şekilde ve doğal olarak da zamanlamaya dikkat ederek eleştirileri realize ve kombinize edilmeli.

21-23 Mart 2008

KÜRT SORUNU VE YENİ ÇİZGİSİ

Devrimci hareket iki temel noktayı birbirine karıştırmıştır:

Birincisi: Öcalan'ın devletine teslim edilmesiyle birlikte, Öcalan önderliğinde geliştirilen tasfiyeci çizginin bütünlüklü analizini yapmada oportünist davranmıştır. *İkincisi*: TDH, söz konusu tasfiyeci çizginin analiziyle Kürt ulusunun demokratik taleplerini ayırt etme noktasında tam bir kısır döngü yaşamıştır.

Bu iki noktada, analizdeki tutarsızlık ve ideolojik eksendeki ilkesiz tutum, genel anlamda TDH'yi Kuzey Kürdistan'a ilişkin politika üretme ve ürettiği politikalar ile Kürt ulusunun demokratik talepleriyle dayanışma yerine, KCK'ye (PKK) yedeklenmesini getirdi. Bunun en son olarak somut örneğini Dersim'de 28 Mart yerel seçimlerinde yaşandı. DDHD ile DTP ekseninde bir araya gelen demokratik güçlerin politika yapış tarzı, çok net bir şekilde bu sürecin fotoğrafını çekilmesini ve ulusal hareket ve TDH'nin düşünüş tarzını göstermesi açısından ilgi çekiciydi. Bir yandan DTP ve hatta KCK'nin antidemokratik ve komplocu tarzı, öte yandan bu tarza yedeklenen TDH. Bizler KCK'nin ideolojik-politik çizgisini çözümlemeden TDH'nin kabızlaşmış halini anlayamayız. Dolayısıyla çözümlememizi bu bilinç ışığında, ama somut veriler üzerine gerçekleştireceğiz.

Sosyalist, Birleşik, Bağımsız Kürdistan Şiarından...

PKK'nin ilk programındaki temel taşlar ile 1990 ve sorası programındaki temel taşlar arasında ciddi farklılaşma yaşandı. Bu temel taşlardaki farklılaşma aynı zamanda PKK'nin ideolojik yapısını da tamamen değiştirdi. Birleşik, bağımsız, sosyalist Kürdistan projesinden demokratik Kürdistan tezi ile Mi-

sak ı Milli sınırları kabul edildi. 1992 yılı ve sonrası PKK'deki değişim süreci hızlandı. Öcalan'ın Beka Vadisinde Talabani ile birlikte gerçekleştirdiği basın açıklaması ile birlikte, PKK, "Tarihte Zorun Rolü"nü boşa çıkararak silahlı reformizm şeridine kaymıştı. 1992 yıllarında TDH'de Kaypakkaya geleneğinin doğru tespitlerini anlamaktan çok uzaktı. PKK'de yapılan eleştirileri anlamaktan uzaktı. Fakat görüşümce, Kaypakkaya geleneği de, proje üretmekten uzaktı. Doğru tespitler yapıyor, eleştiriyor, ama ne var ki, alternatif politikalar üretemiyordu. Alternatif yaratma, Kürt ulusu ile dayanışma projeleri geliştirmek için bütünlüklü bir bakış açısı oluşturmamıştı.

PKK'deki değişim ilk ateşkes ile birlikte hız kazandı. Bill Clinton'a yazılan iki mektup, defalarca yapılan tek taraflı ateşkesler, Türk hâkim ulus burjuvazisinin PKK'yi sistem içine çekmek için yaptığı dalaverelere PKK'nin programından ve temel politikalarından taviz verecek şekilde yapmış olduğu değişikliklerle Kürt Ulusunun Demokratik Taleplerini Avrupa Birliği'nin diplomasi koridorlarına çözüme endekslemesi PKK'nin ideolojik-politik zafiyetini derinleştirdi– ki süreç, erken doğum diye tabir ettiğimiz Öcalan'ın Avrupa'ya çıkışı ile birlikte hız kazandı. Öcalan'ın Roma-Yunanistan-Moskova Bermuda Şeytan Üçgeninde kaderini emperyalistlerin ağzından çıkacak cümlelere bağlaması, akabinde de 'komplo yapıldı' teorileri üretmesi, belki Öcalan'a bulunmuş olduğu durumun izahatı için yardımcı malzeme olarak kullanılabilir, ama soruna proletaryanın kendi sınıf perspektifinden baktığımız zaman durumun hiç de böyle olmadığı sonucuna varıyoruz. 'Komplo' teorisini yüzeydeki doğru olarak kabul etmek gerekir. Fakat şeylerin derinliklerine indiğimizde bu doğru başka büyük bir doğrunun kapısını açıyor. Evet, ortada gerçektende emperyalistlerin ve Türk devletin gerçekleştirmiş olduğu bir komplo var; ama ne var ki, bu komployа giden ideolojik/politik sürecin bütünlüklü değerlendirmesini yaptığımızda, Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesinin hiç de beklenmeyen bir sonuç olmadığını görebiliriz. Oyunu, emperyalistlerin oyun sahasında ve onların kurallarına göre, onların belirlediği çerçevede oynarsanız, her türlü sonuca da katlanmak durumundasınız. Atılan yeme hiç düşünmeden atlandığı zaman, sonra da başınıza gelecek sonucu, kendi hatanızı görmeden yalnızca 'komplo' diyerek açıklamaya çalışmak gerçekçi, sağlıklı ve ikna edici bir gerekçe olmaz. İdeolojik olarak emperyalizme ve sosyalizme dair bakış açınız tepe taklak olmuşsa, AB emperyalistlerinden demokrasi medet umacak siyasal bir çizginin yaratıcısına dönüşmüşseniz emperyalistleri ve onların işbirlikçilerini eleştirmeden önce, kendi tasfiyeci çizginizi sorgulamanız gerekmiyor mu?

Öcalan'ın Türk devletine teslim edilmesi ile başlayan süreci öncesinden kopararak değerlendirirsek ciddi anlamda hata yaparız. Bunu izah ettik. PKK önderi Öcalan'ın yakalanarak uçağa bindirildiği andan başlayarak sonraki sürece kadar ağzından çıkan en belirleyici tümce, "Türk devletine hizmet etmeye hazırım" oldu. İşte bu, daha büyük bir ideolojik kırılmadır. İdeolojik çözülmeden ideolojik kırılmaya giden tüm süreci bu tek cümlede sentezlesek ve bu tek cümleden sürecin derinlikli analizini yapmış olsak, hiç de yanlış bir yöntem izlemeyiz.

Türk devletine hizmet etmeye hazırım, diyen Öcalan, ideolojik ve politik eksende gerçekten de Türk devletine hizmet etmeye başlamıştır. Bugün, karşımıza çıkan bu yeni türden tasfiyecilik ve ideolojik kırılma kendi durumunu mazeret uydurmak için çeşitli kamuflaj işlevi gören teoriler icat etmiştir. Marx'ı aşan, Hegel'i keşfeden Öcalan, çok moda haline gelmiş "yeni uygarlığı" ve dünya kapitalizminin yeni modernitenin demokrasi anlayışını tastamam benimsemiş durumda.

Öcalan'daki ideolojik çözülme, ne zaman ideolojik kırılmaya dönüştü, Öcalan Türk devletine hizmet etmeye başladı. Roma süreci, çözülmeden kırılmaya geçiş sürecidir. Öcalan'ın yakalandığı an uçakta başlayarak mahkeme ve avukat görüşlerinde kristalize olan görüşleri bir anda gerçekleşmemiştir hiç kuşkusuz. Hiçbir nehrin bir gecede donmayacağı gerçekliği, Öcalan'ın Türk devletine teslim edilmesi ile birlikte yapmış olduğu savunmalar içinde geçerlidir. Dolayısıyla, İmralı Çizgisi bir günde oluşmamıştır.

Öcalan, İmralı savunmalarının daha ilkinde ideolojik/politik çizgide emperyalistlere ve Türk devletine şirin görünmek için özet olarak:

1- Silahlı kalkışmalar dönemi bitmiştir.

2- Devrimler çağı bitmiştir.

3- Bağımsız Kürdistan şiarı yerine Misakı Milli sınırları içinde çözüm,

4- Kemalizm, faşist bir ideoloji değil, ilericidir,

Söylemleriyle Öcalan, sorunun çözümü için her türlü "katkıyı" yapmaya hazır olduğunu beyan etmiştir. Bu söylemler 21. yüzyılın manifestosu olarak yutturulmaya çalışılmış; ama aslında neo-liberal yenidünya düzeninin ideolojik çerçevesidir, bu söylemler. Bu savunmanın bizzat kendisi, Türk devletine ve emperyalistlere ideolojik hizmetin tam da kendisidir.

Şu sözler Abdullah Öcalan'ın savunmasının *Sonuç* bölümünden alınmadır:

"Cumhuriyet tarihinin bu en zor sorunu çözümlendiğinde, Türkiye'nin iç barışında aldığı güçle bölgede lider bir ülke olarak hamle gücüne kavuşacağı kesindir. Ortadoğu'da liderlik dönemi Orta Asya'dan Balkanlar ve Kafkaslara kadar etkili olma anlamına gelecektir. Demokratik sistemin çözüm gücü, başta barış olmak üzere, birçok çelişki ve sorun olan bu bölgelere haklı bir müdahale ve desteğin verilmesi ve istenmesine de yol açacaktır. Bu, aynı zamanda gelişmiş ekonomi ve kültürel gelişmenin de taşırılarak zenginleşmeye yol açacaktır. Türkiye iki binli yıllara bu perspektifle girmektedir. Kürt sorunu ayak bağı idi".

"Kürt sorunu çözülürse Türkiye, Ortadoğu'nun en önemli ülkesi haline gelir, dönemin İngiltere'si gibi olur. 19. yüzyılda İngiltere ne idiyse Türkiye bu sorunu çözerse o dönemin İngiltere'si gibi olur. Ortadoğu'da demokrasinin gelişmesinde Kürtler anahtar rolündedir. Ortadoğu'da Kürt Sorununu çözümü katalizör görevini görecektir. Kürt Sorununun demokratik çözümü Ortadoğu'da demokrasinin yayılmasında katalizör rol oynar. Bu demokrasiyle çözülürse Ortadoğu'ya da demokrasi yayılır. Ben Erdoğan'dan da Gül'den de bunu talep ediyorum" (*15 Nisan 2009 tarihli Görüşme Notu*).

Öcalan'ın bu önermelerinden ne anlaşılması gerekiyor? Öcalan Türk egemen sınıflarına açıkça demek istiyor ki: Kürt sorununu Türk devletinin önünde bir ayak bağıdır. Bu sorunu çözersiniz, Türkiye 19. yüzyılın İngiltere'si olur. 19. yüzyıl İngiltere'si 'Güneş batmayan imparatorluk' olarak yüzyıla damgasını vurmuştur. Afrika, Latin Amerika ve Asya'ya kadar çok geniş yelpazede sömürgecilik yapmıştır. İşte, Öcalan, tam da bunu öneriyor Türkiye'ye. Sömürgecilik! Fakat sömürgecilik, Türk devletinin tek başın yapabileceği bir şey değil, buna da ancak Kürt sorununun çözülmesiyle akabinde Kürtlerle birlikte yapılabilir, demek istiyor. 'Rasmussen'in NATO'nun başına gelmesiyle NATO'da yeni bir dönem başlayabilir. Rasmussen özel olarak seçilmiş biridir. NATO, yeni bir döneme girecektir. Rasmussenli NATO'nun PKK'ye yaklaşımı da eskisi gibi olmayabilir, daha esnek, daha ılımlı da yaklaşabilir, PKK'yi anlayabilir. Bu da yeni bir döneme işaret edebilir' (*15 Nisan 2009 tarihli Görüşme Notu*)

Öcalan artık hızını alamamış olacak ki, emperyalizmin asgari kurumu ve bir suç makinesi olan NATO'dan medet umar duruma düşmüştür. Bu, son derece talihsiz bir açıklama ve sonuç itibariyle de vahim bir tablodur. Sanki NATO, ulus devletler üste, ABD ve diğer emperyalist devletlerin çıkarları doğrultusunda işgal hareketleri düzenlemeyen bir kurummuş gibi, sanki bu kurum Kürt halkı üzerinde oynanan oyunlarda suç ortağı değilmiş gibi. Öyle görünüyor ki, pusulayı iyiden iyiye şaşırmış durumda.

"Günümüz demokrasileri, basit ve karmaşık yönleriyle önce fikri boyutta, 17. ve 18. yüzyılda gelişirken, kurumsal yönetimsel gelişme, 19'uncu yüzyılın ortalarından itibaren hız kazanmış, 20'nci yüzyılda ise, faşizmin total amansız diktatörlüğüyle, zıt yöndeki reel sosyalizmin totaliter rejimlerine karşı direnerek, yüzyılın sonunda kesin zaferini ilan etmiştir" ("*20. Yüzyıl Sonunda Zafer Kazanan Demokrasi" Öcalan Savunması*).

Daha ileriden şöyle devam ediyor Abdullah Öcalan:

"90'lı yıllardan itibaren, sosyalist sistemin çözülüş ve demokrasiye dönüşümüyle, demokrasinin büyük zaferi aslında daha başlangıcındadır. Bir yerde diğer sistemlerin güçlü kalıntıları sürekli etkide bulunacaklar, saf bir demokrasi bir türlü kurulamayacak, ama gelişme hep bu yönde olacaktır".

"2000'li yılların zaferini kesinleştiren demokratik sistem, derinliğine tüm toplumlara yaygınlaşmasının önüne geçilemez gibi görünüyor. Buna karşı direnen kaybederken, başarıyla uygulayanın kazanacağı da aynı kesinliktedir" (a.g.y.) ABD ye direniş kastediliyor.

"Demokratik bakış açısıyla, çok genel hatlarla günümüze kadar getirdiğimiz çağdaş tarihin son yüz elli yıllık gelişimi, demokrasinin zaferine doğru bir yön gösteriyor. Tıpkı dünya genelinde olduğu gibi, eğer çok ciddi hatalar yapılmazsa, özellikle Kürt sorununun demokratik çözümüyle, solun demokratik partileşmesi ve İslam'ın da demokrasiyi sindirmesi bu süreci oldukça başarılı kılabilir" ("*Türkiye'nin 2000'li Yıllar Gündemi" Öcalan Savunması*)

Öcalan'ın demokrasi vb. noktalarda kafasının karışık olduğunu kesinlikle düşünmüyorum. Tam aksine, demokrasi sorununa bakış açısında kafası son derece net. Fakat Marksistler ile Öcalan'ın baktığı yer ve nasıl baktığı meselesinde görüş ayrılığı söz konu.

Öcalan'a, totaliter sosyalizme karşı demokrasinin zaferinden, buna karşı direnecek odakların kazanma şanslarının olmadığından dem vuruyor. Öcalan'ın süsleyerek sunmaya çalıştığı demokrasi dediği şey, burjuva diktatörlüğüdür. Demokrasi denilen bu kavram, burjuva diktatörlüğü tarafından sistemin çerçevesine oturtulmuştur. Dolayısıyla burjuva demokrasisi, bizatihi diktatörlüğün tam da kendisidir. Bu diktatörlüğün halk hareketlerine karşı tavrının ne olduğunu biliyoruz. Yunanistan'da başlayan ekonomik kriz karşısında yunan sosyalistleri, anarşistleri ve sendikalarının direnişine Yunan polisinin nasıl karşılık verdiğini biliyoruz. Demokrasi denilen zırvalık, Yunan halk hareketini engellemek ve boğmak için tüm gücüyle saldırıyor. Demokrasi

denilen bu zırvalık, bizatihi Öcalan'ın kendisini Roma'dan kovan, Yunanistan'a kabul ettirmeyen ve sonuç olarak da İmralı'ya sonuçlanan bir sürecin toplamı değil mi? Demokrasi denilen bu zırvalık, Kürt halkına saldırılması için Alman panzerlerini, Fransız helikopterlerini vb. Türk ordusuna satmıyor mu? Demokrasi denilen zırvalık ya da onun kesin zaferi denilen tespit, tekelci burjuvazinin iktidarının kesin zaferi olarak okunmaz mı acaba?

"Yaşlı gezegenimiz 1970'lerden bu yana yeni bir demokratikleşme atılımına sahne olmaktadır. 70'li yıllarda Portekiz, İspanya ve Yunanistan demokrasiye geçişi ya da yeniden dönüşü yaşadılar. 1980'ler, özellikle Latin Amerika ülkeleri başta olmak üzere, askeri-bürokratik rejimlerin önemli bir kısmının çözüldüğü yıllar oldu. 1990'dan sonra da, sosyalist otoriter rejimlerin dağılmasıyla birlikte Avrupa ve Asya'da yeni demokratik rejimler dünya sahnesine girmeye başladı" (*Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri*, s. 1). TUSİAD'dan yapılan bu alıntı ile Öcalan'ın demokrasi perspektifi arasında ne fark var?

Öcalan'ın demokrasi söylemleriyle, TUSİAD'ın *Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri* tespitleri arasında neredeyse paralellik var. Büyük sermayenin beklentisi ve tespitleriyle, KUH'un önderinin beklenti ve tespitleri tam anlamıyla örtüşüyor. "Aslında kendini dönüştürmesi gereken yıllar da gerçekten bu 90'lı yıllardır. Özellikle 93'ten sonra dönüşme; dünya çapındaki gelişmeleri görerek çözüm konusunda yaratıcılığını gösterememesi bir noksanlık olarak görülebilir. Kendini bu yıllarda aşırı tekrarlamıştır. Dolayısıyla, çözüm gücünden tekrar problemin ağırlaşmasına da yol açmıştır. Burada şüphesiz yaşadığı savaş tarzının her iki tarafta raydan çıkmasının da rolü çok önemlidir. Talihsizliklerde eklenince sorunda ağırlaşma oldu. 2000' e dayanırken PKK'yı hem kendini aşıma hem de sorunu tekrar çözüme yöneltme gibi iç içe yaşadığı çelişkili konumunu çözerse, tarihi rolünü oynamış olacaktır. Bir devrimci örgütten, demokrat örgüte dönüşerek bunu gerçekleştirebilecektir" (*PKK'nin Ortaya Çıkısı ve Kürt Sorununda Yeni Aşama*).

Ve işte, baklanın ağızdan çıkma durumu. Stratejik hedef ve beklenti, PKK'nin sistem içine çekilerek devrimci bir örgütten demokrat bir örgüte geçmesi için tüm koşulların yaratılması talebi. Kürt ulusal sorunu, bir biçimiyle çözüme bağlanmak durumundadır. Kürt ulusunun haklı talepleri karşısında elbette ki, bu haklı taleplerin yanında olmak gerekiyor. Bu savaşın bitmesinin Türk şovenizmine yönelik ciddi darbe vuracağı kesin. Şovenizmin dayandığı zemin kayacaktır. Şovenizmin kendisini gerçekleştirme durumu, yani objektif olarak şovenizmin semirdiği zemin ortadan kalkacaktır. Savaş-

tan yorgun düşmüş Kürt halkı da rahat bir nefes alacaktır. Kürt milliyetçiliğinin dozajı da aşağı doğru inecek ve dolaysıyla Kürt emekçileri kendi gündemine dönecektir. Kürt emekçileri, gözlerini boyayan milliyetçiliğin etkileri aşağılara çekildiği için artık dişe dişi Kürt burjuvazisi ve büyük toprak ağalarına karşı mücadele noktasında önündeki bir engeli aşmış olacak. Bu çerçevede olası bir çözüm, hem Türkiye proletaryasının ve hem de Kürt proletaryasının çıkarına olacaktır. Marksistler Kürt ulusuna yönelik her ileri reform programının karşısında olmazlar. Keza, bu reformlar ve Kürt sorununa dair geliştirilecek çözümler, Türk ulusu ile Kürt ulusu arasındaki eşitsizliği tam gideremmemiş olsa da, azaltacak ve halkları birbirine yakınlaştıracaktır.

Soruna bu şekilde bakmak doğru bir düşünüş tarzıdır. Ancak Öcalan, burjuva demokrasisini alkışlarken ve sosyalizmde yaşanan deneylere totaliter derken (ki kuşkusuz ki reel sosyalizmin ciddi hataları olmuştur), ancak ne var ki, burjuva demokrasisine vermiş olduğu hayat öpücüğüyle burjuvazinin "demokrasi" biçiminde gizlenmiş totaliterliğini göz ardı ediyor. Öcalan, demokrasi sorunun aslında egemen sınıfların diktatörlük sorunu olduğunu bilmiyor olamaz, ancak ne var ki Öcalan, burjuvaziye şirin görünmek için ve kendi gerçekliğini meşrulaştırmak için Marksizm ve sosyalizme vuran görüşler ileri sürüyor.

"Mustafa Kemal ve yürüten kadroyu takdir etmek gerekir. Kürt tarafını bu dönemde işbirlikçi saymak tarihi bir hatadır. Doğru olanı yapıyorlar, ama daha sonra belirecek olumsuz gelişmelere karşı, bilinç ve örgüt eksikliğini önemli oranda taşıyorlar. Bu noktada giderek derin bir açmaz her iki tarafta da oluşacak ki çok doğru bir başlangıç, zaferle sona eren ulusal kurtuluşçuluk ve ilan edilen Cumhuriyet aslında güzel bir ortak eserdir" (*Ulusal Kurtuluş Savaşı ve Türk-Kürt İlişkilerinde Yeni Aşama*).

"Yapılması gereken Cumhuriyeti ve onun ortak vatan gerçeğini tartışmasız kavramak, kabul etmek, onun içinde Atatürk kişiliği de dâhil, toplumsal sorunların daha demokratik çözümünü, TBMM'de tartışarak, gerektiğinde gruplaşarak asla geriye ve ayrılıkçılığa düşmeden, gerektiğinde aynı cumhuriyet, misak-ı milli esaslarına bağlı ama daha demokratlaştıran, çözümlerle bunu birçok toplumsal birime taşıran, gerek yeni parti ve ittifakları da deneyerek, birçok Avrupa devletinde yapıldığı demokrasiyi yaygınlaştırarak, cumhuriyet devrimciliğini demokratik evrimlerle ilerletmek demokratik cumhuriyete götürmekti. Doğrusu, ama halen başarılamayanı da tam budur" (a.g.y.).

"Ergenekon'u iki aşama olarak ele almak lazım: Birincisi 1925'ten '50'lere kadarki dönem. Bir de 50'lerden sonraki dönem. 1925'lerden '50'ye kadarki

dönemde asıl rol oynayan Fevzi Çakmak'tır. Bu dönemde Recep Peker, İsmet İnönü '50'lere kadar rol oynamışlardır. Ben buna ideoloji demiştim, daha doğrusu teoloji demiştim. Mustafa Kemal'in etrafını kuşatmışlardır. Bu dönemdeki devlet anti-Kürt, kısmen de anti-İslam şeklinde yapılandırılmıştır. Bu dönemde bu şekilde bir teoloji geliştirdiler. Mustafa Kemal 1925'lerde İngilizlerin siyasi oyunlarını, planlarını bilmesine rağmen etrafındaki kuşatmayı kıramamıştır. Mustafa Kemal son aylarda da İsmet İnönü'yü görevden aldı. Hatta bir ara öldüğünü biliyordu. Yani büyük oyunlar vardı. Hiçbir tarihçi Mustafa Kemal'in etrafındaki kuşatmayı tam olarak çözememiştir. Ergenekon'u şimdi daha iyi çözümlüyorum, anlıyorum" (15 Nisan 2009 tarihli Görüşme Notu).

Aslında Mustafa Kemal tüm sorunları çözmek istedi, ama etrafındaki kuşatmadan kaynaklı olarak buna gücü yetmedi. Değme Kemalistler dahi, Mustafa Kemal'i bu denli savunamazdı. İyi de Mustafa Kemal bizzat Kürtlere yönelik katliamları yönetti. Ölümünden kısa bir süre önce TBMM'ye yazmış olduğu mektupta Dersim'in işinin nasıl bitirildiğini övgüyle anlatıyor ve Dersim'i bombalayan Sabiha Gökçen'i bizzat karşılıyor. Dolayısıyla, Mustafa Kemal'in Kürt halkına karşı izlemiş olduğu politika; Kurtuluş Savaşı sürecinde farklı, savaşın akabinde daha farklı bir rota izliyor.

Mustafa Kemal tek adam değildi. TKP kadrolarını ve Çerkez Ethem'i nasıl tasfiye etti? Koçgiri ve Dersim katliamlarını Mustafa Kemal tek başına mı gerçekleştirdi? Sahte TKP'yi tek başına mı kurdu? 1 Mayıs'ı tek başına mı yasakladı? Daha birçok örnek verilebilir. Anlaşılması gereken Mustafa Kemal tek değildi. Çevresinde ciddi bir çekirdek kadro vardı. Bu çekirdek kadronun bazılarıyla zaman zaman çelişkiye düşmüş olsa da, bu çelişki sorunun özüne dair bir çelişki değildi.

M. Can Yüce, '*Demokrasi kültürü ya da Kültürsüzlüğü*' başlıklı makalesinde İmralı partisinin yöntemlerinin neler olduğunu kısaca özetliyor. Aynı makale'den anlaşılır olsun diye bir alıntı yapalım.

"İsmail Beşikçi, PKK ve Öcalan'a bir eleştiri yapar, ama bu iktidarın sahibi ve kulları hemen harekete geçerler. Yapılan eleştiriyi eleştirmekte özgürsünüz, ama eleştiri ölçüleri içinde ve sadece eleştiri silahı ile yaparsanız bir anlamı olur. Ama bunu yapmak yerine tipik despotik, 'Tanrısal' iktidarın ezbere laflarını tekrarlar: Burada adalet, vicdan ve en sıradan ahlak ölçüsü aranmaz! 'Güç ve iktidar' tekeli elimde, toplumu tek yönlü şartlandırma ve saldırtma olanağım var; o zaman 'vur abalıya'! 'Psikolojik savaşa hizmet', 'paralı yazarlık', 'ajanlık'

gibi Öcalan iktidar sisteminin en bayat ve politik etkisi güçlü silahları ateşlenir! Bütün farklılıkların susturulması ve tasfiyesi de 'ajanlık', 'objektif ajanlık' silahlarıyla gerçekleştirilmişti. Dolayısıyla bugün bu silahların İsmail Beşikçi gibi bütün yaşamını hiçbir çıkar ve kayıp endişesi olmadan Kürtler ve Kürdistan davasına adayan bir bilim adamı için kullanılması, ancak bu iktidar sisteminin Kürdistan demokrasisi için ne denli ciddi bir engel haline geldiğini gösterir!

Ya boyun eğ, secdeye gel ve tap, ya da sus, yani politik ve aydın olarak öl!

İşte dayatılan bu!"

Öcalan: 'Savunmalarımda ilke olarak ortaya koydum. Anlama, düşüncenin dünyalaşmasıdır. Anlama olmadan pratik olamaz. Felsefeyi ve tarihi iyi anlayamazsak bugün gelinen aşamayı çözemeyiz, anlam biçemeyiz. Türkiye'de felsefeyi bitirdiler. O yüzden tecavüzler oluyor. Halac-ı Mansur, Yunus Emre, Mevlana, Yunus Emre'de çok önemlidir. Bunların yaptıkları, anlayışları aşktır. Bunlar iyi anlaşılamazsa Anadolu'da birlikte yaşama olanağı kalmaz. Bunlarla birlikte Mustafa Kemal'in de iyi anlaşılması, güncellenmesi, çağa uygun hale getirilmesi gerekiyor. Bana Mustafa Kemal'le ilgili düşüncelerimden dolayı 'Kemalist olmuş' diyenler de var. Benim Mustafa Kemal'de önemsediğim bilimdir. İnönü'den önceki Başbakan kimdi? Mustafa Kemal, Serbest Fırka'yı kuran Fethi Okyar onların nasıl düşürüldüğünü, kendi etrafını nasıl kuşattıklarını biliyordu. Bu konuda özellikle Yalçın Küçük okunabilir, Mahir Kaynak da kısmen değiniyor. Mustafa Kemal'in ordusu, silahı, ulusu vardı ancak O, bunların hiçbirisine güvenmezdi, önemsemezdi, bilimi esas alırdı. Bu nedenle ben Mustafa Kemal'i önemsiyorum. Ama esas aldığı ilim, dönemin pozitivizmidir. Lenin'le ilişkileri de bu bilim temelindedir' (Öcalan ile görüşme notları) diyor.

Aslında Öcalan bu açıklamalarında "Kemalist olma" gerçekliğini bir biçimiyle ifade ediyor. Bunun adına minareyi çalıp kılıfını uydurma deniyor. Öcalan, Kemalist olduğu için Kemalizm'i ya da Mustafa Kemal'i savunmuyor, eğer durum böyle olmuş olsaydı birçok Kemalist'e olduğu gibi Öcalan'a da Kemalist der ve eleştiri hakkını saklı tutardık. Fakat durum tam aksine, Öcalan Kemalist olmamasına rağmen Kemalist gibi görünüyor, yani tahkiye yapıyor. Sisteme şirin görünme, sistem içine döndüğünün mesajını vermek için sık sık Kemalizm şakşakçılığı yapma ihtiyacı duyuyor. "AKP, Hizbullah'ın resmi biçimidir. Bunu böyle anlamak lazım" (Öcalan ile görüşme notları).

AKP, Hizbullah'ın resmi biçimiyse bağımsız adaylar da (Murat Kur için PKK tarafından yapılan açıklamalardan) AKP'nin öteki yüzüdür diyen bu anlayış

aslında cümleyi Öcalan'dan almış durumda. Dolayısıyla bu, bağımsız adayların Hizbullah'ın resmi biçimi olduğu sonucu da çıkıyor. Öcalan ya da PKK, dostlarıyla düşmanı arasında çizgi çekmede sorun yaşıyor. Pragmatizm ve makyavelizm PKK'nin politika yapış tarzına damgasını vuruyor. Bir belediye başkanlığı seçimi için dostlarını düşmanıyla aynılaştırmaktan hiçbir sakınca görmüyor.

Öcalan'ın Marx Eleştirisi Üzerine

"Marx ve Lenin'i çarpıttılar" Lenin ve Marx'ın çarpıtıldığını ifade eden Öcalan, "Marx'ı nasıl çarpıttıklarını biliyoruz. Bunu İngiltere bilinçli olarak çarpıtarak verdi, dünyaya böyle yaydı. Lenin'i de aynı şekilde nasıl çarpıttıklarını biliyoruz. Marx, kapitalizmi çözmedi demiyorum, çok iyi çözdü, çok iyi tahlil etti. Ancak Marx'ın kapitalizme karşı nasıl mücadele edileceğine ilişkin bir politik stratejisi, mücadele metodolojisi, siyaseti yoktur. Bunu oluşturmamıştır. Bazıları 'Marx politik stratejiyi sonradan yazacaktı, ömrü yetmedi' diyor. Yazacak mıydı bilemiyorum ama yazmadı. Ben olsaydım önce ilkeleri, politik stratejiyi, mücadeleyi, politikayı belirler yazar, sonra kapitale geçerdim. Ancak Marx bunu yapmadı. Marx sonrasındakiler de bunu geliştirmediler. Gramsci bu eksikliği fark etmiş, çözmüş. O da benim gibi hapisteydi. Politik mücadele stratejisinin eksikliğini tahlil ediyor. Bu olmadan mücadelenin başarılamayacağını anlamış. Lenin'de iktidarı ele alıyor. Ancak hepsi olayın bir tarafını aydınlatıyor. O da eksik. Burada hepsi her alan iktidar, politik mücadele, ekonomi, kadın, çevre, sistem hepsi birbirleriyle et ve tırnak gibi bağlıdır. Birini yok sayamazsınız. Sosyalistlerin anlamadıkları şey budur. Bunların özel hayatları başka, ekonomileri başka, politik mücadeleleri başka işliyor. Eğer sosyalistler bütün bunları anlayamazsa, bu kuşatmaların nasıl gerçekleştiğini, nasıl yapıldığını bilmezlerse mücadele başarılamaz. Hepsi farkında bile olmadan kullanılır, kullanılmaktan da kurtulamaz. Hobsbawm tarihe ilişkin, tarihte bunların nasıl işlediğine ilişkin, bu sistemlerin nasıl örüldüğüne ilişkin önemli açıklamalar yapıyor ancak eksik yanları var. Arada önemli cümleler var. Bazı önemli noktalar, tespitler var. Tarihte bunlar bilinemezse yapılan mücadelede de başarılı olunamaz' dedi" (Görüşme notları).

Öcalan Marx'ı anlamış, ama yanlış anlamış! Nereden düzeltsen, neresinden tutsan bu anlayışın, diye düşünüyor insan, ama işimizin çok da zor olmadığını belirtmek gerekiyor.

Öcalan Marx'ı anlamak bir yana, bilinçli bir şekilde sorunun özünü çarpıtıyor. Marksist doktrinin diyalektik özünü görmeyen Öcalan, Marx'ın neden

Kapital'de başlaması gerektiğini de anlayamıyor. Marx'ın sorunu, Kapitalizmin köklü eleştirisin gerçekleştirmekti. Marx, kapitalizmin ekonomik-politik kategorisele ilgiliydi. Kapitalizmin köklü eleştirisi, ekonomik kategorisi incelenmeden ve dolaysıyla işçi sınıfının eline bir bilim tutuşturulmadan, işçi sınıfına sorunun özü gösterilmeden yani işçilerin neyle, kime karşı kavga ettiği en temelden anlaşılmadan, nasıl oluyor da politik iktidar mücadelesinden söz edebiliyoruz? Marx, işçi sınıfını bir ütopyadan uyandırarak eline bilimsel sosyalizm meşalesini verdi. Kapitalizmin iktisadi kategorisi ve yasaları anlaşılmadan, başka hiçbir şey anlaşılamaz. Dolaysıyla kapitalizm anlaşılmadan, kapitalizme karşı mücadele gerçekleştirilemez. İşçinin bilincini belirleyen maddi yaşam koşullarının tahlilli yapılmadan, o bilinci kendisi için bir bilince dönüştürecek bütün o karmaşık sürecin kategorileri anlaşılamaz. Bu kadar yalın, bu kadar basit bir gerçekliği Öcalan bilmiyor olabilir mi? Belki de bilmiyordur. Ne var ki, felsefi açıdan Hege'in ayakları havada olan diyalektiğinin ayakları üzerine dikilmesi mantığı ne ise, işçi sınıfının bilincini çarpıtan burjuva iktisadının tüm bu çarpıtmaların tarihin çöp kutusuna atılarak yeni bir bilimin doktrinin oluşturulmasına ihtiyaç vardı. İşte Marx, işçi sınıfına "büyük tufandan" önce böyle bir meşaleyi vermeliydi. Ve verdi de!

"Öcalan, 'Bahçeli'nin, DTP'liler ile tokalaşmaları basına yansıyor. Eğer gerçekten samimilerse, çözüm istiyorlarsa kendi aralarında toplumsal bir mukavele imzalarlar. Karşılıklı masaya otururlar, toplumsal mukavele yaparlar. Önemli olan budur, çatışmaların önünü bu alır. Aksi halde sadece tokalaşma, ifsattır, bozucudur, bir işe yaramaz' diye konuştu" (*14.05.2008 tarihli görüşme notu*).

Bahçelinin elini sıkanlar, devrimcilere karşı her türlü kara çalmayı yaparak fütursuzca saldırıda fazlasıyla cömert davranabiliyorlar. Bahçeli'nin elinin sıkılmasından dahi büyük sonuç çıkarabilen Öcalan, devrimcilere yönelik her türlü kara çalma karşısında ise tek bir kelime dahi etme ihtiyacı duymuyor. Garip bir paradoks bu!

"*Yeni Anayasa Tartışmalarını Değerlendiren Öcalan, Barışın Anahtarını Sundu*: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası bütün kültürlerin demokratik bir şekilde varlığını ve kendini ifade etmesini kabul eder' cümlesinin Anayasa'ya girmesini isteyen Öcalan, 'Bu cümleyi anayasaya koysunlar iki ay içinde PKK silahı bırakır, gizli örgütlenmeler de biter' dedi

"Öcalan geçmişte yaşadığı bir anekdotu da anlattı: 'Zamanında Abdülmelik Fırat da gelmişti bana, 'Ben, Demirel ve Genelkurmay ile görüştüm, onlar da

benim HADEP'in başına geçmemi istiyor. Beni genel başkan yap!' demişti. Ben de O'na 'Ben demokrat bir kişiyim, böyle bir talebin varsa partiye gidersin, halka ve kadrolara kendini kabul ettirirsin, onlar kabul ederse olursun' demiştim. Şimdi anlıyorum ki, bunların hepsi tasfiye girişimiydi. Demek ki bir şekilde genel başkan olsa götürüp partiyi genelkurmaya teslim edecekmiş".

Bunun iki nedeni vardır:

1. Kürt Ulusunun demokratik taleplerine ve silahlı mücadeleyi tekrar başlatmanız olması olgusuna duyulan saygı. 2. Türkiye Devrimci Hareketinin biraz da oportünist tavrı. Sizi açık bir şekilde eleştirmeyi göze alamaması.

Devam ediyoruz...

Öcalan'ın Bill Clinton'a yazmış olduğu iki mektubu kamuoyuna açıklar mısınız? Hafızalarımız tazelensin lütfen. Kim devlet destekli ya da emperyalistlerden medet umuyor, bir kez daha anlaşılsın.

KCK'in Obama ya yazmış olduğu mektubu bir kez daha kamuoyu duymak ister. Kimden, ne medet umuyorsunuz? Bir kez daha hafızamızı tazeleyelim.

Öcalan'ın "size hizmet etmeye hazırım" manifestosunu tüm buyotlarıyla buraya yazmamıza gerek var mı? Kim devletten medet umuyor? Kim hizmet etmek istiyor? İlginçtir, Öcalan uçakta bu açıklamayı yaptığında Med TV'de 'Öcalan uyuşturulmuş, bilinçaltında bunları söylüyor', söylemleriyle anı kurtarmaya çalışılıyordu. Akabinde mahkemede de benzer şeyler söylenince, bunun adı, 'manifesto' oldu(!) Pragmatizm ve Makyavelizm, Öcalan'ın her türlü uzlaşmacı ve devlete hizmet etmek istediğini söylediği cümlelerine nasıl olsa bir gerekçe uydurabilir. Bu konuda kendileri tescilli bir yeteneğe sahiptirler. Marx için İngilizler ajanı demiyorum, ama İngilizler tarafından kullanıldı' cümlesi öyle altı doldurulan ve ayakları yere basan bir tez değildi kuşkusuz. Fakat Öcalan, kimlere ne mesaj veriyorsa, Marx'ın adını ikide bir de bu tür saldırılarda zikretmesi nahoş bir tutum olmasının yanı sıra, adama ilkin kendine bak, diye sormazlar mı? Öcalan'ın sistem içine eklenmesini meşrulaştırmanın yolunu Mustafa Kemal'i Övmek, Marx ve Lenin'e saldırmak ve basit politika yapış tarzıyla aradan sıyrılıp sisteme yeni rüştünü ispatlama girişimi: vahim bir tablo!

Öcalan'ın Kemalizm Paradoksları

"Devlet, İmralı'daki yargılamayı dünyaya örnek olarak düşündü. Bunun temel yargılananı olarak saygı ve şükranla karşıladım" (Öcalan'ın Türk Devlet Yetkililerine Yazmış Olduğu Mektup).

"İsyan bahanesi ile aşırı bir ulusçuluk anlayışını tüm Cumhuriyet tarihine yaymak, en büyük yanlışlık ve talihsizlik olmuştur. Asli bir kurucu öğenin tarihte bir benzeri daha görülmeyen 'dil yasağına' kadar varan uygulamaya tabi tutulması trajik bir durumdur.

Cumhuriyetin kurucusu olarak Atatürk'ün temel bir amacının bu olduğuna inanmıyorum. Kuruluşta cumhuriyetin beka sorunu temel bir kaygıdır. Tüm sorunlara bakışta bu vardır ve anlaşılırdır. Atatürk'ün demokratikleşemeye adım atmaya yönelik iki demokratik deneyimi vardır. Bu denemelerde başarılı olamaması otoriterliği ile izah edilemez. Başarılı olamamada sosyal gelişme düzeyi ve yetersiz kadro daha objektif bir rol oynamıştır. Kaldı ki cumhuriyetin kendisi bilime verdiği şansla, özgür bireyin ortaya çıkısında fidelik rolünü oynamıştır. Demokrasinin alt yapısında en temel bir gelişmedir bu. Atatürk'ün çağdaş medeniyet hedefinin de en iyi ifadesini uygarlıkta bulduğu açıktır. Cumhuriyet nesillerine bırakılan görev buydu. Yerine getirilmeyen en temel görev de budur. Cumhuriyeti yoz bir oligarşiye dönüştürenler bundan sorumludur" (Yargıtay Başkanlığına ve 9. Ceza Dairesine, 21 Ekim 1999).

"Bu yıllarda savunmamda da belirttiğim gibi, Cumhurbaşkanı, Başbakanlık, Genelkurmayın her birinin kendi misyonlarınca dolaylı da olsa yansıttıkları önemli mesajlar söz konusu oldu. Bu mesajlara karşı, tek taraflı iki defa ateşkes denemesine girişttim. Bu tutumumun altında yatan temel nedenler, şüphesiz dünya ve Türkiye'deki gelişmeler kadar PKK'nin eski program ve eylem yapısının artık kilitlendiği, çözümsüzlüğe yol açacak kadar derinleşmesi, çözüm yeteneğini gösterememesi dolayısıyla yeni anlayış ve yöntemlere ihtiyaç duyulmasından ötürüydü. Her geçen gün, bunun etkisi daha da hissediliyordu. Daha dışarıdayken kontrol ve denetim yanı ağır bassa da 96'lardan itibaren MGK konseptlerinde payıma düşene TV programlarında yoğunca işleyerek yanıt vermeye çalıştım. Örgütü bu yönlü hazırlamaya çalıştım" (a.g.y.).

Öcalan savunmasının *Kişisel Durumum* başlıklı bölümünde şunları söylüyor:

"Başlangıçta her bakımdan kişi ve kültür, dil inkârına dek baskı ortamı nasıl şiddete götürdüyse, özellikle doksanlı yıllara kadar, daha sonra sınırlı özgürleşme olanağı belirince giderek bu benim için anlamını yitiriyordu. Siyasetin daha uygarlaştırıcı demokratik yöntemi etkili olmaya başladı. Doksan üçten itibaren daha sıkça dile getirdim. Şiddeti devletle ulaşılması halinde gerçekten bırakmak her geçen gün kendini daha fazla hissettiriyordu. Bunda imkân, olanak azlığından ziyade anlamsızlığı, kadar amaca demokratik siyasetle varılabileceği kanısı temel rol oynuyordu.

"Bu konuda en temel eksikliğim ateşkes sürecini derinliğine ve devletin yaptığı hazırlıkları çok iyi görüp değerlendirememe ve böylelikle tarihi bir fırsatı kaçırma olarak değerlendiriyorum".

"(PKK) 70'ler programını bırakıp yeni bir programa ulaşmalıydı. Türkiye'yi, hem kuruluşunda hem '90'larda yaşadığı gelişmeyi göz önüne getirerek yeniden çözümlemeli ve programını bu yeni gelişmelere dayandırmalıydı. Dünya çapında reel-sosyalizm çözülüyor, Sovyet sistemi dağılıyor, çözüm kör-topal bir demokraside görülürken bundan şüphesiz önemli sonuçlar çıkarılmalıydı. İdeolojik-ütopik bir söylemden öteye gitmeyen, ayrı parça ayrı devlet yerine, ortak anavatanın bir parçası olarak ana coğrafya kavramı ve gerçekliği de objektif olarak mümkünü çok zor bir parça devlet anlayışı yerine -ki kurulsa da kendini yaşatması mümkün olamaz ve gerekmezdi de- bunun yerine, dünya çapında gelişim gösteren aynı sınırlar dahilinde, ama demokratik bir toplum olarak Kürtlerin cumhuriyetle özgür birlikteliğini açık görmeli, göstermeliydi. Hele aşırı iç içe geçmişlik, yoğun asimilasyon, nüfusun neredeyse yarıya yakını farklı coğrafyada ise bulunacak çözüm ve tercih edilecek olanı da, derinleşmiş bir demokrasiydi. Bunun pratik dili kendini giderek yozlaşan ve çok acılara, kayıplara yol açan şiddet yerine siyasal-demokratik faaliyeti yoğunlaştıran bir eylem çizgisine yönelmeliydi. Giderek kirleşen savaşa son vermede usta ve sorumlu hareket etmeliydi. Artık orduya karşı sürgit bir gerillanın bile, eninde sonunda aynı çözüm noktasına gelmekten öteye rol oynamayacağını görmeli, kontrollü bir biçimde kendini siyasal-yasal bir seçeneğe dönüştürmeyi gündemleştirmeliydi. 93'ten sonra gerillada ısrar, tekrar yerine bunun tedbirlerini alabilmeliydi. Devleti kullanan çetecilik ve gerilladaki aşınma her ne kadar sorumlu tutulsa da yine de doğrusu, 90 başlarındaki hem dünya hem devletteki gelişmeyi görüp yanıt oluşturmaydı" (*PKK'de Dönüşüm Sorunları*).

*"Demokratik Birlik Çözümü İçin Tezler"*in beşincisi şöyle başlıyor: "Silahlı çatışma ortamının ortadan kalkması, yıllardır yasadışı konumda olan birçok örgütü, demokratik ortamla bütünleşmeye itecektir. Önellikle çıkarılacak bir af ve yasa ya da siyasal çalışmanın önü açık tutulduğunda, demokratikleşmenin daha da kökleşmesine yol açacaktır".

"Bugün Güney'de bir Kürt devleti doğuyor. Arkasında ABD ve Avrupa var. Bu devletin ideolojisi milliyetçidir. Bu milliyetçilik yerinde durmayacak. İran'dan, Türk'ten, Arap'tan, şundan bundan bir şey isteyecek. Bu da katliamları getirecek. Bunlar yaygınlaşacak. İkinci bir Siyonizm gibi Kürt işbirlikçiliğinin devletleşmesi söz konusudur. Kürt milliyetçiliğinin devletleşmesi

İran ve Türkiye'ye karşı kullanılacak. Ben bunu engellemeye çalıştım" diyerek, sömürgeci Türk egemenlerine Güney Kürdistan Federe Devleti'ne izin verilmemesi gerektiği noktasında uyaracak kadar, hamisi olan güce samimi itiraflarda bulunuyordu (Öcalan 05.01.2005 görüşme notları).

"Silahlı savaşımız bir hataydı. Yüzde yüz kazanacağımızı bilsek bile tek bir kurşun sıkmayacağız" diyordu (İmralı Savunması).

"M. Kemal'in Kürd politikası ile ilgili Osmanlı sultanlarıyla aynı politikayı sürdürdüğünü görüyoruz. Çünkü 1920'lerde Kürd'lere karşıtlık, kalan Türk devlet kalıntılarında yok olması demektir. Hatta ulusal tehlikenin gırtlağına kadar gelişmesidir. Bunu bildiği için, tüm gücüyle 'Türk-Kürd kardeşliği, tarih boyunca birlik-beraberlik' gibi bir safsata ile kendi faşist-milliyetçi amacını gizler. Ama gelişen yeni bir devlet biçimidir.(politik rapor s:100)

'M. Kemal işe ittihat Terakkicilikle başlar. Cumhuriyetin kuruluşu ile yeni bir dönem gelişir. Buna karşı tepkiler gelişir. Zaten Ermeniler, Rumlar tasfiye edildikten sonra son olarak sıra Kürdlere geliyordu. Onların kendi düzenlerini (dinsel yönü ağır bassa da) korumak adına geliştirdikleri isyanlar vesile edilerek acımasızca bastırılır. Bu bastırılmanın sonucunda bildiğimiz gibi tümüyle Kürd etnik özelliğini hedef alan bir soykırıma doğru yol alma sürecine girilir. Bu yeni bir süreçtir ve kesin ulusal imha amaçlıdır. Kemalist tarz isyan bastırılması ile Osmanlı tarz isyan bastırılması farklıdır. Kemalist tarzda isyanların ezilmesiyle birlikte dil yasağı, kültür yasağı konulur. Hatta her türlü topluluk (tekke ve zaviyelere kadar) yasaklanmıştır. İsim hakkı bile elinden alınır. Böyle bir geme vurulma dönemi başlar. Bu da tarihte belki Hitlerin bile cesaret edemediği veya aklına getiremediği bir *Soykırım*'dır.

'Yunan işgali nedeniyle Anadolu neredeyse elden gitmeyle karşı karşıya iken, M. Kemal bunun büyük tehlikesini görüp, kendisinde yarattığı fobi ile 'bir de Kürd'ler başkaldırırsa tekrar Türklük biter' diye düşünerek isyanları şiddetle bastırmaya yönelmesidir. M. Kemal'in Türklük dediği Osmanlı kalıntısı devletin resmi Türklüğüdür ve bunun bitmesi ona dehşet verici geliyor. O açıdan tıpkı bir yılan gibi adeta vurup öldürmekten, ısırmaktan başka bir politika aklına gelmiyor."(politik rapor s,104)

"Şimdi görüyorsunuz ki, bu düzene faşist demek bile yetersiz kalıyor. Türk egemen sınıfı hem kendi halkı için hem de diğer halklar için imhacı bir sınıftır. Faşizmden daha beter, hatta ad vermekte güçlük çektiğimiz bir rejim söz konusudur. Bunun 12 Mart'ta,12 Eylül'de nasıl daha geliştiğini biliyoruz.

Aslında Cumhuriyet tarihini tümüyle böyle Kemalizm'in esas yönünü teşkil ettiğini de biliyoruz. Kemalizm gerçekten Mussolin'iyi, Hitler'i de geride bırakan 1920'lerdeki Faşist dalganın en gelişkin örneğidir. Bu dalgada hiçbir eksilme olmadığı gibi daha da katılaşarak, sertleşerek günümüze kadar devam etti" (Politik Rapor, s. 105).

"Türkiye beni yanlış anlamasın. Üniter devlete bir itirazım yok. Bayrağa saygılıyım. Bayrağa yaklaşımımı, saygılı olunmasını Şam'da da söylemiştim. Bayrak olayı da zaten bir provokasyondur. Demokratik konfederalizmin legalite veya illegaliteyle alakası yok, ayrım yapmıyorum. Kürt-Türk ayrımı da yapmıyorum. Bütün halk toplulukları için geçerlidir. Despotik devletin yürümeyeceğini İngiltere ve Amerika da anlamışlar, desteğini çektiler. Yenisini de kuramıyorlar, çıkmazdalar. ABD ve İngiltere biraz demokrasiye açık olun diyor. Çıkmazdan kurtulmak için demokratik çıkış çok önemli. Tek başına ABD'ye bırakırsak kaos, kriz olur. Demokratik konfederalizm çıkısı bunun için çok önemlidir. Tek çıkış yolu budur. Konfederal sistemi Araplar için de, Türkler için de öneriyorum. Demokratik konfederalizm demokrasinin bir gerçekleşme biçimi, üslubudur. Deniz Baykal iftira ediyor, ben devlet kurmuyorum. Zorla devlet verseniz de kabul etmem, karşı çıkarım. Ben demokrasiyi kuruyorum, Baykal'ı protesto ediyorum. Bayrak benim, devletin değil. Mezarımda üç bayrak yan yana olabilir: AB bayrağı, üniter bayrak, bir de demokrasiyi sembolize eden konfederalizm bayrağı.

Biz devlet istemiyoruz. Devlet istesek, Irak gibi kıran kırana yaparız. Ben sınırlardan bahsetmiyorum Irak'taki gibi bakanlık peşinde değiliz. İstediğimiz mahallelerde, köylerde, kentlerde halkımızın demokratikleşmesine engel olunmamasıdır. Yalnız Kürtler için de değil, Türkiye demokratik konfederalizmi daha gerçekçidir. Bütün Türkiye için bunu öneriyorum. Üniter yapıyla sorunumuz yok. Devletten bahsetmiyorum, onun aşağısındaki toplumun kendi demokrasisini kurma biçimidir, demokratikleşmesidir. Kürtler bu sistemi bütün parçalarda uyarlarlar, geliştirirler" (27 Nisan 2005 Tarihli Görüşme Notu).

Sonuç Olarak

Öcalan'ın "21. yüzyılın manifestosu" diye piyasaya sürülen tezleri bir kez daha anımsayalım.

1. Kemalizm ilericidir. Mustafa Kemal Kürt sorununu çözmek istemiştir, ama çözüme gücü yetmemiştir.

2. Dünyada silahlı mücadele dönemi bitmiştir. Bundan sonra barışçıl mücadele açıktır.

3. Devrimler çağı bitmiştir.

4. TC devletine hizmet etmeye hazırım.

Daha düne kadar faşizm olarak nitelenen Kemalizm, ne oldu ve ne değişti de ansızın ilerici oldu? Pragmatist ve Makyavelist politika yapış tarzı nedir diye sorulduğunda, bu paradoksun irdelenmesi yeterlidir.

Türkiye, Kuzey Kürdistan ve dünyadaki mücadelenin bitmesi ya da başlaması Öcalan'ın yakalanmasına mı endeksliydi? Buna Öcalan mı karar veriyor?

Devrimler çağının bitmesi ne demek? Devleti artık silahlı savaşlarla, ayaklanmalarla yıkıp yerine yeni tipten bir devlet modeli gerçekleştiremezsiniz demektir.

TC devletine hizmet etmeye hazırım derken aslında üste sıralanan tüm mantaliteyi bu hizmetin üzerine oturtmuş olmuyor musunuz? Bu hizmet, söylemler ve sözde bu manifesto, ideolojik olarak hangi sınıfın, hangi dünya görüşünün bir yansımasıdır. Bu söylemleri, kimler duymak istiyordu? Emperyalistler, ulusal hareketi hangi çizgiye çekmek istiyorlardı? Bu söylemlerle çekilmek istenilen çizgi arasında nasıl bir bağlantı vardı? Öcalan, bu kadar geri adım atmasına rağmen, emperyalist haydutlar neden Öcalan'ın atmış olduğu bu geri adımları "önemsemediler"?

Devam ediyoruz...

Son 10 sene içinde Güney Kürdistan'da kaç sefer CIA ile görüşme gerçekleşti? KCK, CIA ile görüşmeler yaptığını itiraf etti. Bu görüşmelerin tutanaklarını kamuoyuna açıklar mısınız? Özellikle, demokrat yurtsever kamuoyunun bu görüşmelerin içeriğinden haberdar olması gerekir.

Devam ediyoruz...

Ahmet Türk, TBMM'de hangi parti yetkilisinin önünde ayağa kalkıp saygı duruşunda bulundu? Devlet Bahçeli! Hangi faşist partinin liderinin elini sıktı? Devlet Bahçeli! Kim bu Devlet Bahçeli?

Devam ediyoruz...

Ahmet Türk, AKP için, bizimle MHP'nin arasını bozmak istiyor, derken, aralarında neler var, kamuoyunu bilgilendirirler mi? MHP, AKP'den daha mı demokrat ki, aranız bozulunca zarar göreceksiniz? Faşist partilere karşı böylesine ılımlı yaklaşırken, devrimci komünist geleneğin bağımsız adayına karşı

neden bu kadar fütursuzca, komplo teorilerini kendinize rehber alarak politika yapmayı tercih ediyorsunuz?

KCK, silahları patlattığı zaman devrimci, susturduğu zaman reformist mi oluyor?

KCK, kendi dışında politik bir örgütlülüğün bağımsız politika yapmasına karşı her zaman tahammülsüz davranmıştır. İşin paradoks yanı şudur: Bugün herhangi bir yapıya ya da yapının sempatizanlarına "düşman yönlendirmesidir" diye, çamur at izi kalsın politikasını kendisine rehber alan KCK merkezi kadrolarının yarın her an kendilerinin de bu pozisyona düşmemesinin hiçbir garantisi yoktur. Çünkü Ulusal Hareket'in tarihi bunun sayısız örnekleriyle doludur.

KCK ve DTP'nin demokratik tahammülsüzlüğünü anlayabiliyoruz. Kendi dışındaki devrimci dost güçleri düşmanın yönlendirmesi, AKP'nin diğer yüzü, Vali'den yardım alıyorlar, gibi iftira, karaçamla ve komplocu yaklaşımlarla burjuvaziden ödünç alınmış bir kirli siyaset yürüttü. Bu kirli siyaset sınıfsal olarak ulusal burjuvazi ve zengin köylülerin sınıf çıkarlarına dayanmaktadır. Bu tahammülsüz kültür, bu anti-demokratik politika yapış tarzı, bu komplocu duruşun temel yönelimi "rakip" olarak gördüğü devrimci güçleri "sindirme'dir. Bu niyetle alakalı bur tutum ve politika yapış tarzı değildir. Sınıf gerçekliğinin, politik ve kültürel şekilleniş getirmiş olduğu ve birazda Ortadoğu politika yapış tarzının kendisine has yansımalarıdır.

Kürt ulusal hareketi, demokratikleşme üzerine yeni yeni konseptler oluştururken, devlet ile bu anlamda görüşmeler yaparken, devrimcilere karşıda yeni bir "demokrasi" konsepti geliştirse Kürt ve Türk emekçilerinin ya da en azından "sol" ittifakın önünün açılmasına da kapı aralamış olacak.

KAYPAKKAYA GELENEĞİ DÜNÜ, BUGÜNÜ VE GELECEK: MUHASEBE

"...insan bilgisinin doğruluğu, toplumsal pratikte (maddi üretim sürecinde, sınıf savaşımında, bilimsel deneylerde) beklenilen sonuca ulaşılırsa anlaşılır. İnsan, işinde başarıya ulaşmak, yani beklenilen sonuca varmak istiyorsa, düşüncesinin, kendisini çevreleyen nesnel dünyanın yasalarına aynen uymasını sağlaması gerekir. Bunlar birbirine uymazsa, pratikte başarıya ulaşamayacaktır. Başarıya ulaşamayınca, bundan ders alacak, nesnel dünyanın yasalarına uyacak biçimde düşüncelerini değiştirecek ve böylece başarısızlığı başarı haline getirecektir."

Mao Zedung

İLKİN KENDİ DURUMUMUZU TESPİT EDELİM

Geçmiş ve hatalarla yüzleşmek için cesur olmak gerekiyor. Fakat yüzleşme yalnızca bir cesaret sorunu değildir. Yüzleşmek için aynı zamanda sübjektivizmden arınmış bilimsel bir düşünüş tarzı ve bilimsel bir akılda gereklidir. Kör ve cahil cesaretin ulaşacağı sonuçlardan Tanrının bizleri korumasını âmin etmekten başka bir şey dileyemeyiz! Hiç kuşku yok ki, hatalarla yüzleşmek ve buradan doğru dersler çıkarmak, bizleri ileri taşıyacaktır. Işığa koşanlarla olduğu yerde koşanlar arasındaki bir farkta buradadır.

Meseleye farklı bir soruyla giriş yapalım. Bir insan, bir parti, bir devlet kendisini niçin dev aynasında görme ihtiyacı duyar? Başkalarının ulaşmış olduğu zirvelere ulaşamamanın yaratmış olduğu bir kompleks ya da bir yığın problem karşısında çözüm üretememekten kaynaklı düşünsel ve psikolojik sendromun getirmiş olduğu basınçtan kaynaklı olabilir mi?

Bir nevi, başarısızlığının üzerini örtmek için her defasında gerekçe üretmek zorunda kalmak bir kültür, tarz ve davranış biçimi haline gelerek, olumsuzluk gelecek jenerasyonun önemli bir kesitinin de genetik kodu oluyor. Hatta tüm bu nedenlerin toplamından, bir doğru ortaya çıkarmak pekâlâ mümkündür. Dolayısıyla, böyle bir kompozisyonun neden sonuç ilişkileri, pedagojik olarak dahi ele alınabilinir.

Hatalarıyla gerçek anlamda ve sorgulayıcı tarzda yüzleşmeyenlerin korkuları olduğunu ve bu korkuları saklamanın yolu olarak kedilerini dev aynasında gösterme çabasına girdiklerine çoğu zaman tanık olmuşuzdur. Kendimizi dev aynasında gösterme çabamız çok öncelere dayanan bir çocukluk hastalı-

ğıdır. Bizim dışımızdakilerin bizi gözlerinde büyütmelerini sağlamak, aynı zamanda işimize de geliyor. Bazen bu büyüye o kadar kendimizi kaptırıyoruz ki, karşısına geçtiğimiz aynadaki görüntüye kendimiz dahi şaşırıyoruz. Gölgelerin duvarlarda ki büyük yansımaları karşısında keyif alıyoruz. Fakat ne ilginçtir ki, kendi elimizle gerçekleştirmiş olduğumuz bu illüzyonun etkisi, çoğu zaman illüzyonu gerçekleştirenlerle sınırlı kalıyor. Evet, bu bir gerçekliktir. Bu gerçekler bizi yaralıyor, farkındayız. Ne var ki, gerçekliğiyle yüzleşmeyenlerin, kendilerini değiştirmeleri ve yenilemeleri imkânsızdır.

Bu bir psiko-politik nefreti durumudur. Dolayısıyla beyin ile nesnel dünya arasında ciddi bir uyumsuzluk söz konusudur. Düşünsel eğreti ve sağlıksızlık durumu, doğru politikaların üretilmesi ve bu anlamda sürece müdahale edilmesini imkânsızlaştırıyor. Bu anlamda, mevcut konjonktürü çözümlemek için yoğunlaşmak gerekiyor.

Türkiye Devrimci Hareketi'nin Kaypakkaya güzergâhında bulunan iki önemli partisi, yaklaşık 35 yıllık tarihlerinde devrimci mücadeleye çok önemli değerler kazandırmışlardır. Fakat bu hiç de küçümsenmeyecek değerlere rağmen maalesef, işçi sınıfı ve ezilen kitlelerin önderliğini yapabilecek durumdan, şu ya da bu nedenlerden dolayı uzaklaşmışlardır. Bu olumsuzluğun tersine çevrilmesinin yolu, sınıf mücadelesinin önündeki *tıkaçların kaldırılmasından* geçmektedir. Bu tıkaçların kaldırılmaması ya da kaldırılamaması, hiç şüphe yok ki niyetlerle ilgili değildir. Nesnel süreçlerin ve bu nesnel sürece müdahale ediş tarzında ete kemiğe bürünen öznelliğin (politikaların ve örgütlerin genel yapısının) analizinde, tamamıyla Marksist aklı ve yöntemleri geliştirmek ve içselleştirmek durumunda olduğumuzu büyük bir alçak gönüllülükle belirtmek durumundayız. Bu, şekilleniş ve politika yapış tarzını ele alış ile ilgili bir sorundur. Bu minval üzere, Kaypakkaya geleneğinden gelen partilerin teorik, politik, örgütsel, felsefi, kültürel, sisteme karşı mücadele yöntemleri vb. meselelerde birtakım *yapısal problemler* söz konusudur. Bu yapısal problemler aşılması için her şeyden önce hastalıkların ciddiyetle tespitine ve bu hastalıkları iyileştirecek gerçekçi çözümlere ihtiyaç var. Çözüm için diyalektik akılcılığın yanı sıra, güçlü bir değişim, dönüşüm ve yenilenme iradesinin yaratılması gerekiyor. İşte bu politik, düşünsel ve örgütsel adımların atılması, Türkiye ve Kuzey Kürdistan sınıf mücadelesinde istenilen trendin yakalanmasını beraberinde getirecektir.

1) Türkiye'deki ekonomik krizinin önümüzdeki süreçte derinleşme eğiliminde olduğunu, birçok ulusal ve uluslararası veri aracılığıyla görmek müm-

kündür. Türkiye ekonomisi adeta pamuk ipliğinde yürümektedir. Halkın alım gücü her geçen gün düşmekte, ülkenin birçok yerinde kendiliğinden kitle eylemleri gelişmektedir. İşçiler ve köylüler, miting ve sokak gösteriyle gidişata karşı tepkisini koymaktadırlar. En son fındık ve domates üreticilerinin eylemeleri buna en iyi örneklerdir.

2) Egemen sınıflar arasındaki geçici uzlaşı durumu yerini önemli çeliksilere bırakmış durumdadır. Onları bu çelişkilere götüren birden fazla neden var. Fakat söz konusu olan tüm nedenler, egemen sınıfların yönetim problemlerini her geçen gün daha çok ön plana çıkarmaktadır. Bu yönetememe ya da teşhir olma durumunu egemenler, yine kendi aralarında çözmek için yoğun çaba harcamaktalar.

3) Kürt ulusal hareketi açısından da ciddi problemler yaşanmaktadır. Emperyalizmin diplomasi koridorlarında çözüm için koşturan Kürt Ulusal Hareketi (KUH), ulusal ve uluslararası arenada da ciddi tıkanıklarla karşı karşıya görünüyor.

TDH, Kürt ulusal müttefik güce karşı tarihsel görevlerini yerine getirmek babında ne çok istekli görünüyor ve ne de buna uygun politikalar üretebiliyor. Bunu kendi doğallığı içinde anlıyoruz. Sosyal devrim mücadelesinde kitlelere önderlik etme görevlerini yerine getiremeyenlerin, zor savaş koşullarında Kürt ulusunun yanında olabilme görevini de yerine getirmesi beklenemez. Ancak, dışarıdan gazel okumakla da Kürt demokratik ulusal hareketi doğru bir rotaya sokulamıyor. Elbette ki bizim eleştirilerimizle Kürt ulusal hareketi doğru bir rotaya girmeyebilir. Ancak, en azından, eleştiri ve telkinlerimizi bu dostlara anlatabilmek, onları doğru ve devrimci bir kanala yönlendiremesek de, önemli politik mevzilerin kazanılmasının olanaklı olabilir.

Bu kısa ve orta vadeli politikaların yanı sıra, daha da büyük düşünmek durumunda olan solun yaratılması gerekmiyor mu?

Kaypakkaya'nın Kürt ulusal sorununa ilişkin tespitlerinde bir sakatlık ya da yanlışlık yok. Nedir ki, Kuzey Kürdistan' da uzun bir zaman dilimidir süren bir savaş gerçekliği var. Kürt ulusal uyanışı ciddi bir düzeye gelmiş durumda. Her ulusal uyanış eşyanın tabiatına uygun olarak *milliyetçilik rengini* de beraberinde taşır. Bu durumun tersi olsaydı garip olurdu. Keza, bu renk sosyal kurtuluş mücadelesinin gelişmesini yararlı olabileceği gibi bu mücadelenin önüne *objektif* olarak birtakım engellerde koyabilir. Savaşın devamından yana olan Türk egemen sınıflarının savaşın devamından yana tavır koymalarının

nedenleri, yalnızca devletin ırkçı ve inkarcı politikalarının olması ve savaştan rant sağlayan kliğin savaşın sürmesinde çok yüksek ekonomik karının olması değildir. Bu etkenler savaşın sürdürülmesinde çok önemli rol oynamaktadır. Ancak öte yandan da, gözden kaçırılmaması gereken diğer bir etkende: Kürt ulusal hareketle yürütülen savaş, bir yandan Türk şovenizmini yükseltirken diğer yandan da, Kürt milliyetçiliğini körüklüyor. Bir yanda şovenizm, diğer yandan ise milliyetçilik, bu ikisinin arasında pres olan işçi sınıfı, yoksul köylüler, örgenciler yani sınıf mücadelesinin tüm sosyal katmanlarıdır (Burada Kürt ulusal demokratik hareketinin taleplerinin haklılığını tartışmıyoruz. Verilen mücadelenin meşruluğu bizler açısından su götürmez bir realitedir. Fakat nesnel dezavantajlar da irdelenmek zorundadır). Devrim ve sosyalizm mücadelesinin tüm dinamiklerinin dikkati şovenizm ve milliyetçilik ekseninde yoğunlaşırken, halklarda muazzam bir bilinç bulanıklığı gelişiyor. Sınıf mücadelesi kısırlaştırılıyor. Doğru politikalar üretmede yaşanan kabızlık vesilesiyle, bu nesnel durum, bizim açımızdan her zaman için dezavantaj olarak görülür. Bu dezavantajın sürgit görülme ya da kanıksanma durumu, kesinlikle yanılgılı bir düşünüş tarzının ürünüdür. Birleşik devrimin doğru politikalarını günün somut koşullarına uygun üretebilmesiyle, ulusal hareket ya da Kürt ulusu birleşik devrimin güçlü bir ittifakı haline getirilebilinir. Yeter ki günün koşullarına yanıt olamayan politikalarla yola devam etmeye harcanan enerjiyi, doğru politikalar üreterek devrimci bir rotaya kanalize etmesi ereğiyle akılcı düşünüş tarzı geliştirilsin ve bunu, canlı bir sinerjiye dönüştürülsün.

Bu noktada soru şu: Nesnel koşullardan kaynaklı bu dezavantaja rağmen, doğru politika ne olmalı? Bu sürece ilişkin bir proje ve plan vara mı?

Görünen o ki, bu sorunun yanıtı: maalesef, koca bir hayır!

Ne yapmalı?

Kürt ulusal hareketinin tüm ilerici reform talepleri sahiplenilmeli. Bu talepler demokratiktir. Bir haktır. Keza Lenin'in, Rus Yahudilerinin reform taleplerini nasıl desteklediğini anımsayalım. Dolayısıyla, reformizm ile reform birbirine karıştırılmamalıdır. İkisi ayrı şeylerdir.

Kürt ulusal hareketi dil, kültürel haklar, af vb. noktalarda kültürel ve demokratik talepler mi öne sürüyor? Bu talepler bizimde talebimiz, diyebilmeliyiz. Bu çerçevede yeni bir ittifak politikası geliştirilmelidir. Bu, kuyrukçuluk değildir: Bir ulusun demokratik taleplerini lafta değil, bizati yaşamda sahip-

lenmedir. Bu, kendi gücüne güvenmedir. Biz, bu politikalar aracılığıyla sınıf mücadelesinin üzerindeki presi hafifletebiliriz, ya da burjuvazinin aleyhine bir karşı prese dönüştürebiliriz. Biz, bu durumda, Kürt ulusunun Türkiyeli devrimcilere dair oluşturduğu ön yargıları parçalayabiliriz. Bu durumda, Kürt ulusunun demokratik taleplerini Türk ve çeşitli milliyetlerden emekçi kitlelere anlatma ve taşıma fırsatımız olacak. Bu durumda, Kürt halkı ile Türkiyeli emekçiler arasında bir köprü kurulabilinir. Bu köprü, Türk ve Kürt emekçilerini sınıf mücadelesine kanalize etmede önemli bir rol oynarken aynı zamanda, Türk ve Kürt ulusuna önderlik edecektir. Dışında olup yakınmak ile birlikte içinde olup inisiyatif sağlamak ve buradan da emekçi kitlelerin kalbinde ve bilincinde yer etmek, olması ve geliştirilmesi gereken bir projedir.

Anlamak çok güç, spesifik koşullarda komprador burjuvazi ile dahi ittifak politikalarını önüne somut bir görev olarak koyabileceğini açıklayan 'Maoistler', demokratik Kürt ulusal hareketiyle özel örgütlenmeler ya da eylem birliktelikleri yapabilecek bir proje geliştiremiyor. İttifaklar ve eylem birliktelikleri tavizler üzerine kurulur. Zira herkes aynı şeyi düşünse, ayrı olmanın mantığı kalmazdı. İttifaklar ve eylem birliktelikleri ve bunlar için geliştirilen özgül araçlar, böyle bir politika üzerine bina edilebilir. Bu politikalar zayıf mevzileri güçlendirmenin, geliştirmenin, büyütmenin ve yeni mevziler kazanmanın yöntemidir. Düşmanı zayıflatmak ve onun dayandığı sosyal tabakaları akılcı politikalarla darlaştırmak, oyunu kuralına göre oynamaktan geçer.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BAŞARISIZLIKLARIMIZIN GENEL BİR ANALİZİ

> "Nesnel [*gegenständliche*] hakikatin insan düşüncesine atfedilip atfedilmeyeceği sorunu -bir teori sorunu değil, *pratik bir sorundur*. İnsan, hakikati, yani düşüncesinin gerçekliğini ve gücünü, bu dünyaya aitliğini [*Disseitigkeit*] pratikte kanıtlamalıdır. Pratikten yalıtılmış düşüncenin gerçekliği ya da gerçeksizliği konusundaki tartışma, tamamıyla *skolastik* bir sorundur."
>
> (Marx, *Feuerbach Üzerine Tezler*)

Geçmişin muhasebesini yapmadan bu gün içinde bulunmuş olduğumuz duruma açıklık getirmeden ve buradan da, geçmiş ve bugün arasındaki ilişkiyi doğru bir biçimde ele almadan, geleceğe dair projeler geliştirmek imkânsızdır. Özellikle de ve döne döne Kaypakkaya geleneğinin ve TDH'nin tarihini irdelemek, bu irdeleme sonucu çıkan deneyimleri özümsemek, devrimcilik açısından ciddi bir sorumluluk değil midir? Tarihini bilmeyenlerin devrim yapmaları ya da devrime önderlik etmeleri imkânsızdır, diyordu Mao Zedung. Halkın tarihi, TDH'nin tarihi, Kaypakkaya geleneğinin tarihi; bunların hiçbiri de birbirinden kopuk değildir. Bugüne ve geleceğe dair projeler geliştirmenin ve devrimci politikalar üretmenin ilk somut ayaklarından biri, hiç şüphe yok ki, bir tarih bilincinden geçmektedir. Doğru bir tarih bilinci, diyalektik ve tarihsel materyalist felsefenin içselleştirilmesinin bir sonucu olarak oluşturulabilinir ancak. Dolayısıyla, bilimsel tarih bilinci olmayanların bu günü anlama ve geleceği yaratmaya ilişkin bir düşünüş tarzları da olamaz.

Bir gemi düşünelim: 1972 yılında çok zor koşullarda tasarlanmıştı ve henüz inşa edilmeden denizin açık sularına doğru yelken almıştı. Bu geminin baş mimarı ve kaptanı o günün koşullarına uyan, yaklaşık olarak doğru bir rota (siyasal çizgi) belirlemişti. Ancak, bu geminin, erken denize açılması, onun için büyük bir yara alacağı anlamına geliyordu. Fırtınalar, devasal dalgalar, tuzak kayalar vb. tehlikeler karşısında bu geminin dayanıklılık gücü yeterli değildi. Manevra yeteneği zayıftı.

Bir gemi nasıl sağlamlaştırılır? Dayanıklılık gücünün artması ve gövdesinin dev dalgalara uygun inşa edilmesi: bunun için çok sağlam bir iskeletin oluşturulması, gerekli teknik ve gemiyi yürütebilecek kadro donatımının asgari oranda sağlanması ve geminin doğru koordinatlar ışığında yönlendirilmesiyle.

Birinci yenilgiyi, çok iyi beslenen bir çocuğun erken doğumuna benzetebiliriz. Erken doğan çocuk gelişemedi.*

Birinci yenilgiyi irdelerken çelişmenin olumlu ve olumsuz yönlerini birbirinden koparmamak sağlıklı bir bakış açısı olacaktır. 1. yenilgide örgütün inşası meselesi ve halk savaşına başlama sorununda hiç de küçümsenmeyecek derecede hataların yapıldığı görüşündeyim. Özet olarak: *Savaşa hazırlık yalnızca teknik bir hazırlığa indirgenmişti.* Bir parti, savaşı karşılayabilecek bir düzeyde kendisini inşa etmeden ve kendisine kan taşıyan kitle örgütlülükleri yaratılmadan savaşa başladı mı, hiç kuşkusuz burada başarıya ulaşması imkânsızdır. Savaşa hazırlık DKÖ'lerde (köy kooperatifleri, yoksul ve orta köylülerin oluşturduğu sendikalar ve işçi sınıfı sendikaları, dernekler, vb.) çalışarak partinin nefes alabileceği ve partiye kan taşıyabilecek kitle kanalları oluşturmak, örgütü asgari oranda inşa etmek, parti okulları vb. oluşturmaya çalışmak, silahlı eğitim ile gerilla birliklerini eğitmek, teknik olanakları sağlamak gibi geniş perspektifli bir politika ve bu politikanın uygulama dönemine

---

* Kaypakkaya'nın kurucusu olmuş olduğu partinin kuruluş sürecindeki siyasal çizgisi *esas olarak* Marxis'tır. Kaypakkaya hiç şüphe yok ki sıradan bir önder değildir. Kaypakkaya, devrimci teori ve politikaları Türkiye ve Kuzey Kürdistan'a uygun olarak geliştirdi. Secdeye yatılan Kemalist ideolojiyi sorgulayarak ve yargılayarak kökten bir hesaplaşmaya gitti. Kürt ulusal sorununu can alıcı bir tarzda irdeleyerek oradan yeni bir senteze ulaştı. Demokratik halk iktidarı perspektifi ile devrimci savaşın rolünün devrime ebelik edeceği temel siyasetini kabul ederek reformizm ve modern revizyonizmden köklü bir biçimde koptu. İşte, tüm bu teorik, politik ve örgütsel çıkış, bir önderi sıradan bir önder yapmaktan çıkarıp O'na halkların ve tarihin bilincinde hak ettiği yeri vermişti. Dolaysıyla Kaypakkaya'ya, sıradan bir paye biçilemez. Onun devrimci harekete yönelik bu önemli kazanımlarının yanı sıra, bu sürecin getirmiş olduğu hatalarla da yüzleşilmelidir.

verilen addır. Halk Savaşına hazırlık; stratejik savunma dönemine ait olan bir alt aşamadır. Stratejik Savunma döneminin alt devresinin bu can alıcı politikaları yaşama geçirilmez ise şayet, verilecek herhangi bir savaşa, üç beş kişilik öncü kadrosu ile beyaz ordu diye tabir edebileceğimiz güç ile çarpışması diyebiliriz ki, bu da Halk Savaşı çizgisinden sapmadır. 1972 parti kuruluş sürecine damgasını vuran, sözünü etmiş olduğumuz bu hatalı anlayıştır.

Bundan sonraki sürece kimi dönem, kitleden kopuk 'sol' maceracı siyaset, kimi dönem ise koşullara müdahale edemeyen sağ oportünizm damgasını vurdu. GKK ve yurtdışı hizbi, 2. MK ve DABK çizgileri gibi örnekleri anımsatmak yeterlidir. Daha sonraki süreçte de, bu hatalar giderilmek bir yana, tersine, derinleştirildi ve adeta sistemleştirildi. Bu güne kadar hiçbir konferans ve kongre bu hataları gidermeyi ön gören bir politika üretemedi. Üretme girişimleri ise, revizyonizm olarak değer gördü. Halk Savaşına hazırlık tezleri de aynı akıbete uğramıştı. 'Revizyonizm' gibi kızamık etkisindeki bir kavram, insanları bulaşıcı hastalıktan kaçırabilecek en iyi saldırı silahı olarak kullanıldı. TKP/ML 1. Konferansı'nda, 'Gerilla Savaşına Hazırlık Dönemi' kabul edilmişti. Ancak, 'hazırlık' döneminin bu biçimiyle ele alınışı dahi, stratejik savunma aşamasının alt döneminin kapsamını daraltıyordu. Buna rağmen, diğer konferanslar bu yönelimi revizyonizm olarak damgalamaktan geri durmadı. Ancak, bu noktada şunu söylemekle yetiniyorum: ÇKP, PKP ve NKP-M'nin halk savaşına hazırlığı ele alışlarını irdelemek son derece bilimsel bir çalışma olur. Keza, ÇKP, PKP, NKP-M'nin savaşı ele alışı ile Kaypakkaya geleneğinin ele alışında çok ciddi farklılıklar söz konusu. Bu minvalde, Prachanda'nın Halk Savaşı röportajı 'Özgür Gelecek' gazetesinde ve PKP-MK imzalı 1991 tarihli 'Halk Savaşı' makalesini Partizan Dergisi'nde ve bunların her ikisi de 'Kazanılacak Dünya'nın eski sayılarında mevcuttur.

Diğer yandan da, görüşümce, geleneğin Konferans yapma mantığında ciddi sakat anlayışlar söz konusu. Tüm konferanslar adeta yeni önderliğin kendisini aklaması, bir önceki önderliği ya da konferansı mahkûm etmesi üzerine kodlanmış durumda. Bu, tam anlamıyla küçük burjuva köylü kültürünün Kaypakkaya geleneğine nüfuzunun, yalnızca şematik değil ama aynı zamanda politik ve ideolojik boyutuyla da, bir göstergesidir. Gerçek anlamda, günün somut koşullarına yanıt verebilecek devrimci politikanın üretildiği ve uygulamasında da derinleşildiği KP'lerde iç didişmeler olsa da, bu didişmeler esasa damgasını vurmaz. Ne var ki, bunun tersinin yaşam bulduğu bizdeki gibi gelenekler, sürekli kendisiyle kavgalı oluyor. Kendisiyle kavgalı olanların önünü görmesi imkânsızdır. Sınıf mücadelesinin görevlerini yerine

getirmesinde zorlanırlar. Bu anlamda demir atmış olduğu limandan bir türlü ayrılamazlar. Artık bir statüko oluşturulmuştur: Kavgalı, mevcut durumu koruyan, mevcuttan memnun olmayanlara karşı agresif bir statükodur bu.

Sosyal yaşamın statik bir yapısı yoktur. Bazı tarihsel süreçlerde doğru politikaları yaşama geçirmediğiniz zaman, geçmişte keşfedemediğin doğru politikaları daha sonraki farklı bir tarihsel süreçte "keşfederek" uygulamaya çalışırsanız başarılı olamazsınız. Keza politika, nesnel yaşamın yasalarından çıkar. Nesnel koşulların değişmesi ile değişen nesnel koşullara uygun yeni politikalar geliştirilmek yalnızca gerekli değil, ama aynı zamanda da somut koşullara uygun olması açısından da zorunludur.

Dolaysıyla, nesnel koşulların gerilla ve halk savaşı için uygun olduğu koşullarda hatalı politikalar yaşam bulması sayesinde, halk savaşı karikatürize edilerek öncü savaşı biçimine dönüştürüldü. Bu, halk savaşına pratikte öncü savaşı giysisi giydirildiği anlamına gelir. Bu giysi, işi bitmiş bir hurdaya dönmesine rağmen, bugün de, ısrarcı bir biçimde giyilmeye devam ediliyor. Siyasal çizgi belirleyicidir, diyordu, Mao Zedung. Yanlış taktiklerle, doğru olan siyasal çizgi tanınmaz hale getirildi. Öncü savaşı ve dogmatizm siyasal çizginin rotasını değiştirdi. Klikçiliğin ve tasfiyeciliğin mağdurları bir çırpıda "yılgınlar" olarak afişe edildi. İşte, Kaypakkaya geleneğindeki devrimci teori, bu yanlış politikaların bir sonucu olarak içe dönük eklektik "Maoizmc" evirildi.

Doğru zamanda uygulanan yanlış politika ve taktikler doğru stratejiyi bitirdi. Bugün siyasal ve iktisadi koşullarında Türkiye için Halk Savaşı stratejisinin hiçbir önemi kalmamıştır. Geçmişin koşulları, bugünün koşullarıyla fevkalade biçimde uyumsuzdur. Bu uyumsuzluk geçmişin politika ve savaş stratejisiyle bugüne yanıt vermenin kendisini bizati ölümcül bir hata durumuna getiriyor. Dersim artık, partizan geleneğinin mezarı haline gelmiştir. Kazanımlar ve kaybedilenlere baktığımızda, kaybedilenler esaslı biçimde ağırlıktadır. Gerisi şehit edebiyatıdır.

Aradan yaklaşık 35 yıl gibi uzun bir zaman dilimi geçti. Birçok kaptan, kaptan yardımcıları, makineciler, tayfalar ve mürettebat bu gemide yol aldı. Ancak ne var ki, gemi hareket etmiş olduğu limandan çok uzaklaşamadan gerisin geri döndü. Gemideki arızalar artı. Gövdede ağır yaralar, çatlaklar ve delikler oluştu. Geminin hareket kabiliyeti çok zayıfladı. "Küçük masraflardan kaçınmamalıyız, bazen küçük bir delik koca bir gemiyi batırabilir". Keskin sınıf mücadelelerinin bu küçük deliği koca bir yarığa dönüştürebileceğini ve gemiyi alaborayla karşı karşıya bırakabileceğini yaşanılan tecrübeler defalarca ve döne döne gösterdi.

Bu tarihsel süreç çok zengin tecrübelerle doludur. Bu tecrübelerin derinlikli analizden geçirilmesi ve buradan da yeni bir sentezle Kaypakkaya geleneğinin yeni bir evreye geçmesi gerekmiyor mu? Kaypakkaya geleneğinin Devrimci Demokrasi (Halkın Günlüğü) gazetesi bu tarihsel süreci kendi perspektifi ile irdeledi. Bu irdeleme sonucu ortaya çıkan ürünü beğenilir ya da beğenilmez, ama bunun değişim ve gelişim isteyen bir çabanın ürünü olduğu görüşündeyim. Ancak ne var ki bu çaba, Marksist doktrinin derinliği karşısında son derece yetersiz bir çaba olarak kalıyor.

Bu anlamda, Kaypakkaya geleneğinin tarihsel sürecini ana başlıklar halinde irdelemekte yarar var.

1978 Dönemeci ve Komünist Harekette Yaşanılan İdeolojik Ayrılıklar

Geleneğin tarihi hizipler, ayrılıklar ve karşıtlarına karşı mücadele tarihidir. KK, GKK, MZ hizbi, Yurtdışı (YD) Bolşevik Partizan hizbi gibi irili ufaklı hizipler 1978'lere damgasını vurdular.

1978'lerde dünyada yeni türden revizyonist dalga esiyordu. Başını Enver Hoca'nın çekmiş olduğu AEP, Mao Zedung'un temsil ettiği çizgiye sırtını döndü. Maocu MZD çizgisi ile modern revizyonizmin bu yeni akımı arasında yaşanan kopuş, hiç abartısız dünya devrimci hareketini önemli şekilde etkilemiş yeni saflaşmaların önünü açmıştı. AEP'nin yeni çizgisiyle Mao Zedung çizgi arasında yaşanan mücadele dünyanın birçok ülkesindeki devrimci örgütlere sirayet etti. Genel anlamda Türkiye Devrimci Hareketi ve özel olarak da Kaypakkaya geleneği, bu ideolojik mücadelenin dışında kalması imkânsızdı.

Bu tür derinlikli görüş farklılıklarının yaşandığı tarihsel dönemeçlerde yalpalama, orta yolculuk, duraklamanın olması kaçınılmaz olarak gerileme ya da büyük hataların önünü açar. Kaypakkaya geleneğinin temsil ettiği örgüt ve çizginin duraklaması 1978 Parti 1. Konferansında başladı ve Bolşevik Partizan ayrılığına gelene kadar tam bir şark dansözü oportünizmine dönüşüverdi. Dolayısıyla buradan çıkarılması gereken ders, böylesine keskin ideolojik (anti yeri gelmişken, kavram olarak ideoloji kavramının Marksist bilime sirayet etmesini büyük bir talihsizlik olarak görüyorum. İdeoloji kavramının geçtiği yerleri sizler teorik mücadele diye de okuyabilirsiniz. Ne var ki anlaşılması gereken önemli bir noktaya vurgu yapmadan sorunun kendisini vurgulayışımızda da yeni yanlışlıklara kapı aralayabiliriz. Bu önemli nokta şudur: Şüphesiz ki Mao Zedung'un ile SBKP arasında yürütülen tartışmanın teorik

temelleri vardı. Mao'nun ölümü akabinde Türkiye devrimci hareketi içinde Enver Hoca çizgisini temsil eden örgütler ile Mao Zedung çizgisini temsil eden örgütlerin sürdürdüğü mücadele teorik tartışmadan daha ziyade politik görüş farklılıklarının kendisini dışa vurma mücadelesinden başka bir şey değildi. Söz gelimi Kaypakkaya'nın Şafak revizyonizmi ile girmiş olduğu mücadele, teoriye tekabül eden bir tartışma ile karakteristikti diyebiliriz) mücadelelerde Marksist bilimin sulandırılması karşısında tavizsiz bir duruşun sergilenmesi gerekliliğidir. Parti duruşu kaya gibi sağlam olmalı. Ancak bir *partinin duruşunun kaya gibi sağlam olabilmesi için, teorik hattının çok sağlam bir zemine oturması gerekir.* Sağlam bir zeminde, sağlam temeller üzerine inşa edilen bir binayı, irili ufaklı depremlerin yıkması beklenemez, beklenmemeli. Dolayısıyla geleneğin, uzun bir zaman dilemidir bu meselede ciddi anlamda sorunları söz konusu. Bu noktaya ileride tekrar döneceğiz.

YDB'de Bay İ adlı baş oportünistin başını çekmiş olduğu siyasal çizgi ile TKP-ML'deki Maocu hat arasında keskin bir çizgi mücadelesi yaşandı. Belki de bu, TKP-ML tarihinde yaşanan tek ve gerçek anlamda iki çizgi mücadelesiydi. Fahri Üyelerin (FÜ) önderliğindeki MZD çizgisi, Enver Hocacı bu yeni revizyonist akıma karşı mücadele kılıçlarını çekti. Bu mücadele sonucu Kaypakkaya geleneğinin temsil ettiği siyasal çizgi kurtarılmıştı. Bugün, Türkiye ve Kuzey Kürdistan topraklarında Kaypakkaya geleneğinin kurumsal temsili marjinal de olsa varsa, hiç kuşku yok ki bu 1981'e kadar süren iki çizgi mücadelesine bir sonucudur. Bir tarihi değerlendirirken, üzerine basılan ya da üzerinden atlanılan sürecin ehemmiyeti göz önünde bulundurulmalıdır. Bu tarihsel sürece damgasını vuran tüm özellikler irdelenmek durumundadır. Dolayısıyla "Bolşevik Partizan" hizbiyle yaşanan süreç bir bütün olarak irdelendiğinde, yaşanan ideolojik mücadelenin Kaypakkaya geleneğinin varlığını devam ettirmesine neden olduğunu söylemek, bir gerçekliği ne küçümseyerek ve ne de abartarak vurguladığımızı gösterir.

Akabinde 1980 AFC'nin tank paletleri TDH'yi bir silindir gibi ezdi. Birçok örgüt ciddi yenilgiler aldı ve tarih sahnesinden silindi. PKK, 12 Eylül'ün topyekûn imha saldırısına karşı taktikle yanıt vererek, 12 Eylül'ün topyekûn saldırısı karşısında güçlerinin bir bölümünü cephe gerisine çekmeyi başardı. 12 Eylül'de ağır darbeler alarak yenilgiye uğrayan parti ve örgütler; 12 Eylül öncesi ve sonrası TDH ve Kürt Ulusal Hareketi'nin güçlü bir değerlendirmesini gerçek anlamda yapamadı. Bunu kısmen Kürt ulusal hareketi başardı. Ancak geçmişin muhasebesini yapmaya kalkışan TDH'den bazı parti ve örgütler

esas olarak kendilerinin ne kadar kahraman olduğunu ispata girişti-ler. Kaypakkaya geleneğini de bu grup içine koyabiliriz. Yalnızca bir partinin kahramanlığı ile devrimci mücadele gelişmez ve faşizmin azgın saldırılarına karşı konulamaz. Ya da doğru politikalar üretememenin adı, kahramanlık olmaz. Keza toplumsal bilinç düzeyi ve halkın örgütlülüğünün gelişmediği ülkelerin devrimcileri kahramanlar yaratır. Aslında kahramanlık, mitolojiden ödünç bir kavramdır: Tıpkı şehitlik kavramının İslam dininden ödünç alınması gibi.

Bir parti, her değişen sürece uygun doğru politikalar üreterek ve uygulayarak başarılı olabilir. Bu anlamda, Süleyman Cihan ve diğer önderliklerin 12 Eylül'ün azgın saldırıları karşısında Türkiye'de kalmaları başarı değil, başarısızlıktır. Kaypakkaya geleneğini önderliksiz bırakmak ve bu geleneğin güçlerini korumamak başarının ölçütü değildir. 12 Eylül Cuntasının azgın saldırıları karşısında gücünüz zayıfsa ve bu saldırıları karşılayabilecek durumda değilseniz, Mao Zedung'a kulak vermemiz gerekiyor: Bu durumda, diyor Mao, toprak mı, insan mı, tercihini yapacak olursak, yanıtımız insandır. Toprak sonradan tekrar kazanılır ama insanları kaybettiğimizde, kaybettiklerimizi geri getiremezsiniz. Halkın, devrimin ve partinin hayati çıkarları söz konusu olduğunda, toprakları düşmana bırakmasını öğrenmek durumundasınız. Fransız atasözü: "Daha iyi sıçramak istiyorsan bir adım geri çekilmek zorundasın" diyor. Ne var ki, Kaypakkaya geleneğindeki sol maceracı çizgi o denli bünyeye sirayet etmiş ki (buradaki konuyla tam bağlantısı olmasa da dolaylı olarak bir bağlantısı olduğu için yeri gelmişken söylemekte son derece yarar var); konferansları ya da kongreleri dahi, devletin, açık ve şiddetli saldırılarının olduğu alanlarda yapmayı cesaret, kahramanlık ve doğru bir politika olarak kabul görmüştür. Yani o topraklardan, savaş bölgesinden uzaklaşıp, başka alanlarda konferans yapmayı korkaklık olarak ele alacak kadar bozuk ve yanlış bir şekilleniş var maalesef. Lenin'in partisinin İsviçre'den başlayan Kongresini, polis takibinden kaynaklı olarak, İngiltere'de sonuçlandırması, "sol" maceracı çizgide yürüyen söz konusu kadrolara göre, normal olarak, dünyanın en sağ ve korkak kongresi olması gerekiyor. Tüm bu çıkarsamalardan ulaşılan sonuç: Kaypakkaya geleneğinin, 12 Eylül ve daha sonraki süreçlerde devletin imha amaçlı saldırıları karşısında da, ciddi hiçbir politikalarının olmadığıdır. 12 Mart, 12 Eylül sürecinde alınan yenilgiler ve yaşanan konferans ve kongre çalışmalarında ölen delege ve savaşçıların sayısı muazzam bir tecrübe durumundadır.

Bu kadar kan kaybına karşın Kaypakkaya geleneğinin sağlıksız olsa da yaşamda kalmasının en önemli üç nedeni var:

Birincisi: Türkiye ve Kuzey Kürdistan topraklarının devrim mücadelesi açısından bereketli olması.

İkincisi: Kaypakkaya'nın özellikle kitleler nezdinde uyandırmış olduğu büyük saygınlık.

Üçüncü olarak da: Kaypakkaya geleneğin hayranlık uyandıracak derecede bir direniş kültürüne sahip olmasıdır. Bu üç öğe, güçlü bir motivasyon işlevi görüyor. Bu üç öğe, tüm yanlış politikalara rağmen gelenekten partilerin yaşam damarlarına kan taşıyor. *Geleneği besleyen bu kan, Kaypakkaya geleneğini ölümden kurtarıyor, ama sağlıklı bir bünyeye kavuşması içinde yeterli olmuyor.*

Bir parti önemli tarihsel süreçlerde doğru politikalar üretip tüm kadro, örgüt ve aktivistlerini bu doğru politikalar ışığında şekillendirmez ise, o parti, bunun bedelini yalnızca kısa vadeli olarak ödemez.

1972'deki sübjektif hatalar Partiye tarihi bir yenilgi getirmişti. 1980'de yapılan sübjektif hatalar TKP-ML'yi 1986-87 sürecine götürdü. Yenilgilere yol açan politik hatalar, Kaypakkaya geleneğini çok ciddi kan kaybına uğrattı. Önderliği omuzlamak zorunda olan tecrübesiz ve politik olarak yetersiz kadrolar, geleneği doğru bir rotaya sokamadı. 12 Eylül'ün azgın saldırılarının yavaşladığı, yığınların ve devrimci hareketin nefes almaya başladığı bir dönemde (80'de geriye çekilerek bir cephe gerisi yaratıp gerilla birliklerini eğiterek gerilla savaşına hazırlanıp, 1983'lerde gerilla savaşını birkaç alanda başlatması gereken geleneğin önderliği) birçok sempatizana "askere gidin" dedi. Yani "sol" oportünizm sağ oportünizmi 1980'de böyle besledi. Birinci yenilgiyi nesnel koşullara bağlayan Partinin eski tüfek dogmatikleri, 1980 ikinci yenilgisini de nesnel koşullara bağladılar Bir parti, kendi hatalarına sağlıklı bir biçimde eğildiği, çözümlemeler yaptığı ve oradan da bir bakış açısına ulaştığı zaman ancak başarıya imza atabilir. 1. yenilgiyi 1905 RSİDİP yenilgisine benzeterek "teoriyi" kurtarmaya çalışanlar aslında arabayı tam anlamıyla çamura saplıyorlar. 1905 yenilgisi gerçektende objektif bir yenilgiydi. Bir yığın hareketi başlamış ve devrimci dalga Rusya'yı kasıp kavuruyordu. Bu nedenle, Lenin'in RSİDİP'i kitlelerin gelişen ayaklanmasının dışında bırakamazdı. 1905'te yaşanan durum bu idi. Ne var ki, 1972'de yaşanan durum, çok farklı olmasının yanı sıra, 1905 Rusya 1. devriminin tam zıttı durumundaydı. 12 Mart cuntası devrimci hareketi geriletmiş ve ciddi darbeler vurmuştu. Kitle hareketleri gerilemiş ve hatta durma noktasındaydı. 1905 yenilgisiyle hiçbir benzerlik yok. Sapla samanı karıştırarak hataları kotaracak teoriler icat etmek, bu geleneğe hiçbir yarar getirmemiştir. Kanımca bundan sonrada getirmeyecektir.

Profesyonel devrimciler örgütü, böyle bir durumda "düşman saldırılarını geriletme" yerine, örgütün inşası ve savaşın hazırlığına önem verir. Aksi halde beyaz ordunun tüm dikkati senin sınırlı sayıdaki kadrolarına yönelir –ki böyle de oldu. 1973 yenilgisi sübjektif olduğu kadar objektif nedenleri de vardı. Ancak belirleyici olan sübjektif nedenlerdi. Sübjektif ve objektif iki çelimseli yöndür. Bu çelişmelerde hâkim olan ve ağır basan yön sübjektif hatalardı.

1980 12 Eylül AFC dönemi içinde aynı tespit geçerlidir. Bu yenilgiyi objektif değerlendirmek tam anlamıyla koyu bir sübjektivizm ve dar kafalılıktır. Bu noktada çok açık bir çeliksiyi gösterebiliriz. PKK aynı süreci yaşadı; ama ne var ki, TDH gibi bir yenilgi yaşamadı. Ciddi darbeler aldı hiç kuşkusuz, ancak zamanında ve doğru politikalarla örgütü geri çekerek güvenli alanlara kaydırmasını, örgütün ana iskeletini korumasını, yeniden inşa etmesini ve savaşa hazırlık yaparak zamanında hamle yapmasını bildi. Dolayısıyla 12 Eylül yalnızca TDH için geçerli değil, ama aynı zamanda PKK içinde geçerli bir süreçti. PKK, doğru bir politika uygulamasını bildi, Kaypakkaya geleneği bilemedi. Burada karmaşık ve anlaşılmaz olan bir şey yok. Yani, Kaypakkaya geleneği için geçerli olan yenilginin 'objektif' olması, PKK açısından geçerli değildi. Ya da tam tersi, Kaypakkaya geleneği için geçerli olan yenilgi, PKK açısından da bir yenilgi sayılmalıdır. Keza düz mantığın getireceği sonuç burasıdır.

DABK Ayrılığı ve Sağlıksız Gelişen Parti Bilincinin Etkileri

Yenilgiler kimi zaman kâh 'sol'u ve kimi zaman ise kâh sağı besledi. 12 AFC hemen sonrası 'sol' maceracı bir hatta yol alan TKP-ML önderliği izlemiş olduğu politikalarla partiyi saldırılara karşı açık bıraktı. Bu, TKP-ML'ye 2. yenilgiyi yaşattı. İkinci yenilgi sonrası 2. MK TKP-ML'yi bu sefer sağ çizgiye yatırdı. Sağ oportünizm, kırdaki gerilla birliklerini (DABK) yalnız bıraktı. Gerillaların, silah, basit ayakkabı sorunu vb. lojistik ihtiyaçlarını dahi çözmekten uzak kalan sağ oportünist (2. MK diye bilinen) parti önderliği, ideolojik-politik olarak da DABK'ı yönlendiremedi ve şekillendiremedi. TKP-ML önderliğinin doğru politikalarından beslenmeyen/bes-lenemeyen DABK kadrolarında salt askeri bakış açısı ve tepkisellik gelişmeye başladı. 1985'lerde DABK-ın salt askeri bakış açısına doğru iyiden iyiye kaydığı görülmeliydi. Bunun için gerekli doneler vardı. Ancak sağ oportünist önderlik, aynı zamanda bürokrat bir önderliğe dönüştüğü için, bunu görmesi imkansızdı. DABK-ta asi çetecilik eğilimlerinin gelişmeye başladığı yine eldeki donelerde mevcuttu. Ama TKP-

ML önderliği, bu doneleri 'ciddiye' almadı ya da bürokrat sağ oportünist bir önderliğe dönüştüğü için müdahalede edemedi/etmedi. 1986'ya gelindiğinde, aslında iş işten geçmişti. DABK kendisini TKP-ML'nin merkez yerine koydu. Konferans yeri deşifre olmasına rağmen Konferansın Dersim bölgesinde yapılması yönünde kendisini tüm örgüte dayattı. 11 savaşçı ve parti üyesi devletin operasyonu sonucu öldürüldü. Akabinde dokuzlar (bunların 7'si delege idi) devlet tarafından öldürüldü. Ancak DABK, tüm bu hayati kayıplara rağmen Konferansın Dersim Bölgesi'nde yapılması yönünde kendisini kendi partisine dayatmaya devam etti. Akabinde, 1987'de gerçekleştirilecek olan konferansa katılmayacağını bildirdi. DABK, sağ parti önderliğiyle aynı konferansa katılmayı doğru bulmuyordu. Ancak bu davranış, DABK kadrolarının kendilerine karşı duydukları ideolojik-politik güvensizliğin ve geriliğin ta kendisiydi. Silahı elinde bulunduranın otorite olma sevdası, Kaypakkaya geleneğine en büyük darbelerden birini vurmuş oluyordu. 1980 'sol' maceracı çizgi 1982 sağ oportünist önderliği yarattı. 1982 sağ önderliği ise 1987'de tamamen ayrı bir örgüt olarak kendisini deklere eden salt askeri bakış açısının ideolojik bir ürünü ve Çin'deki asi çeteciliğin Türkiye sürümü olan DABK'ı yarattı. DABK'ın yöntemlerindeki yanlışlıklar ve kendisini kendi partisinin üzerinde gören kır küçük burjuvazisinin ideolojik şekillenişinde vücut bulan asi çeteci eğilimler, DABK'ın yerden göğe *haklı olan bazı eleştirilerini de güme* götürdü. Dolayısıyla bazı eleştirilerde haklı olmak yetmiyor, bu haklı eleştirileri doğru politika ve yöntemlerle yaşama geçirmek gerektiği, Kaypakkaya geleneği açısından ciddi bir tecrübe olması gerekiyordu. Ancak bu böyle olmadı. Batı Anadolu Bölge Komitesi (BABK) delegeleriyle konferansını gerçekleştirdi. Konferansçılar olarak anılan BABK kanadı, en başından beri DABK'a, yani dolayısıyla salt askeri bakış açısına önemli tavizler vererek geleneğin ilkelerini liberalizm ile sulandırdı. 1987'ye gelene kadar yaşanan çok ciddi sayılabilecek kayıplara rağmen konferansın Dersim bölgesinde yapılma istemini 'birlik' adına Batı Anadolu Bölge delegelerinin onaması, Kaypakkaya geleneğini bir bütün olarak imhayla yüz yüze bırakma rizikosunu da taşıyordu. Bir partinin geleceğinin söz konusu olduğu durumlarda, ciddi hiçbir parti ilkesel meselelerde pazarlık yapmaz. 1980lerden bu yana birçok ciddi darbe yiyen Kaypakkaya geleneği; partiyi korumak, kan kaybını önlemek adına ilkesel meselelerde taviz üzerine taviz verdi. Hâlbuki bir partinin kan kaybı ya da birlik ve bütünlüğü bu tür pazarlıklar ya da ilkesel tavizler üzerine kurulamaz. Bir parti güçlü bir teorik çizgi geliştirdiği, devrimci politikalar ürettiği ve tüm kadro ve örgütlülüklerini bu devrimci poli-

tikalara göre şekillendirdiği oranda, ancak o partiyi, önderliği ve partinin gövdesini koruyabilir ve mücadeleyi geliştirebilir.

Diğer yandan da bir komünist parti; parti içinde farklı bir çizgi, hatta hizip olsa dahi, iki çizgi mücadelesini yaşama geçirmesi gerekmektedir. Hiziplere karşı uygulanacak ilk yöntem dışlamak yerine, onları uygun bir platformda iki çizgi mücadelesine çekmek ve dönüştürmek olmalı. Bu aynı zamanda bir partinin gelişmesi için başvurulması kaçınılmaz olan bir yöntemdir. Dolayısıyla sağlam teorik temeli olan bir partide, 2. MK olarak bilinen sağ oportünist kadrolar, konferansa çağrılmasından doğal bir şeyin olmaması gerekir. *3. Konferansı bu anlamda doğru yaptı; ama konferansa çağrının hesaplı olması ve tasfiye amacı gütmesi kesinlikle yanlıştı. Arınmacı zihniyet adeta TKP-ML'de bir gelenek haline gelmiş durumda. Parti, farklı görüşlerin çatışacağı arena olmalıdır. Gelişim ve ileri yönelik değişim bu şekilde gerçekleşir ancak. Parti disiplinine uydukları müddetçe farklı düşünceler de savunsa insanlar, partide bırakılmak zorundadır. Burada rica minnet yoktur. Bu bir haktır. Burada demokratik merkeziyetçilik ve iki çizgi mücadelesi siyaseti vardır; ki olgun bir parti, bu siyaseti uygulamasıyla bilinir. Parti bilincini içselleştirmiş bir parti, aynı zamanda bu siyaseti hayati ve ilkesel bir mesele olarak ele alan partidir. Parti tasfiyenin bir aracı değildir. Dönüştürmenin, yenilemenin ve parti bilinciyle kendi kadrolarını şekillendirmenin aracıdır. "Bolşevik Partizan'cılar olarak bilinen 2. MK önderliği ile ciddi anlamda çizgi mücadelesi yaşandı. Başka bir örnek yoktur.*

DABK'ın parti içinde gelişim ve ortaya çıkış süreci, çok daha ciddi bir biçimde irdelenmek zorundadır.

Keza gelenekte ciddi bir parti bilinci oluşmamış, mevcut parti bilinci de, 1986-87 yılında DABK ayrılığı ile birlikte iyiden iyiye kırılmıştır. Bu nokta hayati önem taşımaktadır. Olgun, sınıf bilinçli proletarya partisi, farklı düşünce ve hatalara karşı kazanıcı ve dönüştürücü yaklaşımıyla da diğerlerinden ayrılır. Yoldaş sevgisi; emek, bilgi ve paylaşım kültürünün toplamıdır. Emek ve paylaşım tek başına yoldaş ve parti sevgisinde yeterli değildir. Bilginin olmadığı yerde sevgi zayıf kalır. Dolayısıyla Marksist bir bilinç emek ve paylaşım, bir partiyi güçlendirmek ve geliştirmek için üzerinde yoğunlaşılması gereken temel taşlardır. Bu üç öğeden herhangi birinin zayıf kaldığı bir yerde gelişim sağlıklı olmaz. Dolayısıyla gelenekte en ciddi problemlerden biri de, bir parti bilincinin sağlıklı bir şekilde geliştirilmemiş ve oturtulmamış olmasıdır. Bu yetersizlik, parti içi bunalım ve krizlerin gelişmesine ve bilinçlerde hızlı kaymalara neden oluyor. Bu aynı zamanda, Kaypakkaya geleneğinin proleter aydınlanma süreci-

ni tamamlamasıyla at başı giden bir süreçtir. Düşünceyi felsefi idealizmden kurtarıp gerçek anlamda diyalektik ve tarihsel materyalist felsefe üzerine oturttuğumuz zaman, çizgiye tekabül etmeyen tüm ayrılıkların (DABK, 94 Nisan, GÖK, küçük grup olarak Devrimci Yeniden İnşa, TKP(ML) ÖK vb.) parti bilincinin oluşmamasından kaynaklığını daha iyi görmüş olacağız.

Nedir o halde Parti bilinci?

Demokratik merkeziyetçilik, parti içi iki çizgi mücadelesinin içselleştirilmesi durumu, farklı düşüncelere tahammül göstermek için gerekli olgunluk yeterli değil yalnızca, farklı düşüncenin kendisini partide demokratik bir şekilde ifade edebilmesini sağlayan bir kültür ve işleyiş, partide yüksek bir teorik bilincin oluşması, partinin işçi sınıfı içeresin de çalışmasıdır (ki bu devrimci bir partiyi köylü ve bölgeci düşünüş tarzından kurtaracaktır). Tüm bu tespitlerin toplamı ve sonucu olarak, parti bilincinin yaratılabileceğinden söz etmek mümkün olur. Keza, tüm bu tespitlerin toplamının bazı parçaları bir partide eksik olduğu zaman o parti yalnızca sağlıksız gelişmez; ama aynı zamanda da somut koşullara uygun politikalar üretemeyen içe dönük bir partinin gelişmesine doğru gider ki, bu da bir parti açısından en büyük talihsizlik olur, diyebiliriz.

PARTİYİ DİNAMİTLEYEN 'BİRLİK' ANLAYIŞININ ANALİZİ

1992 yılına geldiğimizde Konferans ve DABK 5 yıllık bir ayrılık süreci yaşamıştı. '92 yılında spontane sayılabilecek tepeden inme bir "birlik" gerçekleştirildi. İki taraftan MK adına oluşturulan "Birlik Komisyonu'nun karşılıklı görüşmesi sonucu "birlik" kararı alındı. Böylelikle MK'ler birleşerek GBMK (Geçici Birleşik Merkez Komitesi) oluşturuldu.

Bir parti düşünün; ikiye bölünüyor ve aradan beş sene gibi, sınıf mücadelesi açısından hiç de kısa olmayan bir zaman dilimi geçiyor ve akabinde birlik kararı alınıyor. Keza bu karar, yangından mal kaçırırcasına çok hızlı bir biçimde yaşama geçiriliyor.

İdeolojik ve politik paradoksal reflekslerle sınıf mücadelesinin acil ve hayati ihtiyaçlarına yön verilemez. İlkesizliğin söz konusu olduğu durumlarda çok hızlı bir biçimde söz konusu ilkesizliklerle uyuşup yaşama geçirmede garipsenecek düzeyde bir tutarlılık sergileniyor; ama ilkesel sorunlara ilişkin kararlar ve politikalar, ne hikmetse aynı tutarlılık ile yaşama geçirilemiyor.

İlkesizlik sorunu nedir? Her iki kanadın kendilerini bölen nedenleri hiç tartışmaması durumudur. Bu beş yıllık ayrılık sürecinde nasıl bir şekilleniş gerçekleşmiş? Bu sorgulanmamıştır. Geçmişin gerçek anlamda muhasebesini yapıp, tüm partiye, TDH-ye, enternasyonal proletaryaya ve çeşitli milliyetlerden Kürt ve Türk emekçi halklarına yönelik bir özeleştiri verilmemiş ve buradan bir birlik kararı çıkarılmıştır. Sanki geleneğin her iki kanadı da, tüm bu süreç boyunca bilinç kaybına uğramış. Evet, aslında beş yıllık süreç gerçek anlamda bir bilinç kaybıdır. Neden ve nasıl bu duruma gelinmiş bilinmiyor(!) Aniden uyanılıyor,

kafada 'birlik' fikri parlayıveriyor. Bu durumda elbette ki, eşyanın tabiatı gereği parti güçleri ve bu güçlerin kadroları tek bir parti içinde kaynaşmazlar. Bir kez ilke sorunlarında tavizler üzerine koalisyon kuruldu mu, bir yığın temel politik meseleler çözümlenmeden tam tersine genişleyen bir açıyla büyür.

Keza söz konusu olan tarihsel süreçte de ilkesizlikler daha büyük ilkesizlikleri gebe bıraktı. *Birlik yönteminin kendisi Kaypakkaya geleneğinin parti kültürüne, siyaseti ve ilkelerine yönelik bir darbeydi.* İşçi sınıfı hareketi ciddiyet ister, ilkeler üzerine pazarlığa oturmaz ve ilkeler üzerine orta yol aramaz. Dünya işçi sınıfı hareketinin yaklaşık 150 yıllık deneyimleri göstermiştir ki; bu tür orta yolcu pazarlıklar, ilkesel tavizler tüm küçük burjuva sulandırmaları partiye taşıyarak partiyi kitlelerden koparacak ölümcül bir darbe ile karşı karşıya bırakabilir. Partileşme sürecine harcanan tüm enerji ve emekler bu ölümcül darbe ile sıfırlanabilir. Sınıf mücadelesine bu ciddiyetten yoksun yaklaşımların, tam da Marx'ın *Goethe ve Erfurt Programları Eleştirisi*'nde W. Bracke'ye Mektupta, ilkeler üzerinde pazarlığa girişilerek ya da ilkesiz: "Birleşme olgusunun tek başına işçileri mutlu kıldığı bilinmektedir, ama pek kısa zaman içinde elde edilen bu sonucun bedelinin çok pahalı olmadığı sanısı bir yanılgıdır" diyordu. Sanki Marx, büyük bir kâhinlikle (yalnızca Alman Lasalcı önderlerini değil) Kaypakkaya geleneğinin yakın tarihini işaret ediyordu. Dolayısıyla darbeyi, yalnızca çoğunluk azınlık ilişkisinde aramamalı. Parti içi darbecilik, parti tüzüğünün bir bütünü karşısında duruş da, parti kültüründe ve işleyişinin bütününde aranmalı. Meseleler gerçek anlamda devrimci proletaryanın politik sorgulayıcılığı ve onun ideolojik ışığı ile irdelediğinde, şeytanın gizli olduğu ayrıntıları görmek için teleskopa gereksinim duyulmaz. Böylece karmaşık sorunlar anlaşılır kılınabilir ve çözümlenebilir.

Bizde Tarihi Kahramanlar Yaratıyor, Kitleler Değil

Bu alt başlık özellikle 1992-94 kargaşa dönemini tanımlaması açısından ironik bir veri olarak ele alınabilir.

Evet, kitleselleşemeyen, yani ezilen kitlelere önderlik edemeyen, onları sınıf mücadelesinin engin denizine taşıyamayan ve parti bilincinin oluşmadığı ya da oturmadığı hareketlerde genelde kahramanlar ön plana çıkar. Bu, tıpkı bir çocuğun massallardaki hayal dünyası gibidir. Çocuk yarattığı kahramana benzemeye ya da öykünmeye çalışır. Teori ve pratik arasında çelişmeler derinleştiği zaman bocalanmaya başlanır. Tam bu bocalama anında mitolojiden bir kahraman çıkarılır. Keza bizim kurtuluşa ihtiyacımız var. Bizi kurtuluşa İbrahim'den sonra ancak ikinci bir İbrahim götürürdü: Laz Nihat!

Gün gelir bu kahramanın etrafında pervane olursun. Dalkavuklukta yarışa girersin. Ona yönelen eleştirileri "namus" sorunu olarak görürsün. Tarihi yaratmada problem yaşayanlar, tarihin seni sınamak için yaratmış olduğu sahte kahramanlar karşısında, cümlenin tam anlamıyla, bürokrat memurlar gibi davranırsın: Başımı sallarım, vazifemi yaparım. Bir kahraman yarattığın an, kahramanın tüm yanlışlarına, hata ve suçlarına karşın, Onu kahramanlık tahtından indirmen çok güçleşebilir. Süreç seni kahramanınla ciddi çelişmelere götürdüğünde (kahramanının seni kurtaracak niteliklerden uzak olduğunu görmeye ve sana zarar vermeye başladığında) kahramanın artık senin düşmanındır ve savaşmak durumunda kaldığında 'mitoloji'den çekip 'çıkardığın' bu kahramandır.

Bu kahramanımızın icraatlarını derinlemesine irdelemek, kişilik çözümlemesi açısından gereklidir. Ne var ki, bu ayrı bir makale konusudur. Fakat kısada olsa, dönemi ve böyle bir kahramanın bu döneme dair politikalarını ve şekillenişini bir iki ana sorunda irdeleyerek, en azından o döneme ışık tutmuş olacağız.

Devam edelim, Geçici Birleşik Merkez Komitesinin (GBMK) ilk toplantısında Laz Nihat'ın Merkez Komitesinin (MK) bir başka üyesine silah doğrultması gündeme oturdu; ama gelin görün ki, oportünist şekilsiz anlayış bu olayı geçiştirdi. Bir partinin MK üyesine aynı partinin bir başka MK üyesi silah doğrultacak, burada nasıl bir şekilleniş ve nasıl bir parti kültürü olduğu sorgulanmayacak ve bunu yapan cezalandırılmayacak. Ciddi bir partide böyle olaylar gündeme gelmez. Gelse de söz konusu olan MK üyesinin MK üyeliği derhal dondurulur ve parti iradesi ile MK üyeliğinden düşürülür.

DABK ve Konferans'ın MK bileşenleri bu suçun üzerini kapatarak ve liberal davranarak bir partinin önderlik kadrosunda yer alan bu "*zat-ı dokunulmaz*" hazretlerini suça götüren ideolojik şekillenişi sorgulamayacak, mahkûm etmeyecek ve cezalandırmayacak. Bu ne anlama geliyor? *GBMK'nin suç işlemiş olduğu ve bileşenlerinin bir kısmının da ciddi anlamda yozlaştığı.* Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir MK bileşeni ve önderlik şekillenişi örneği gösterilemez. Bu, GBMK bileşenlerinin bir kısmının, esas olarak maksimum oranda salt askeri bakış açısına; sulandırılmış, ilkesiz, salt birlikçi liberalizme, agnostik bilinmezciliğe ve en alt derecede de yani minimum seviyede Marksizm ile beslenen bozuk ve eklektik bir şekillenişle karakterize olduklarının dolaysız kanıtıdır. Bu tespit ve çözümlemeler öznel bir empozeyi realize etme durumu değildir. Bilakis, nesnel tabloyu objektif bir perspektifle yansıtma çabasıdır. Diyebiliriz ki, hatta sağlıklı bir çözümleme açısından öznelciliğin ve salt iradeci

idealizmin yetişmiş olduğu toprakları işaret etme doğrultusunda büyük bir hassasiyet ile bu toprakları ve ürünlerini analiz etmek durumundayız.

Darbe kültürünün ilk çıkış noktasını birliği ele alış ve GBMK toplantısında işlenen suçta aranması mı gerekiyor? Sorunun kendisi bu düşünüş tarzıyla irdelenirse görüşümce hatalı bir sonuca ulaşmak kaçınılmaz olur. DABK ve Konferans kanadı olarak Kaypakkaya geleneğinin ayrışması sürecinde yozlaşmış bir kültür kendisini zirveye taşıdı. Devrimci bir parti yerine dar bölgeselcilik ve adamcılığın hâkim olduğu bir kültür artık gelenekte esas olarak hâkim hale gelmişti. Darbeci kültür işte bu şekillenişte vücut buldu. Yoldaşının, MK üyesinin ya da herhangi bir parti üyesinin kafasına silah doğrultan, parti üyesi olan karısını döven, halkı döven bir ideolojik-politik-kültürü yalnızca bir kişide cisimleştirmek, gerçekleri saptırma işlevi görür ancak. Bu yöntem, kolaycılıktır.

Dolayısıyla bu silah, MK üyesine çekilmemiştir, o tokat karısına karşı atılmamıştır, o küfürler (Victor Hugo, *Sefiller* isimli romanında, kullandığımız dilin çözümlemesini yaparken, "argo karanlığın dilidir", Mao Zedung, "insana özelliğini veren tarzıdır" diyordu. İşte karanlık ve karanlığın tarzı!) ve dayaklar birkaç sıradan mahzun köylüye karşı atılmamıştır; bu silah, tokatlar ve küfürler partiye, halka ve devrime yöneliktir. Bu ölümcül suçlar yalnızca Laz Nihat isimli kadroya ait hatalar değildir. Birçok kadroda benzer hatalar vardı. Birçok kadro birbirine bu tarzda yaklaştı. Yarın sosyalist bir toplumda bu tür zatların ordu komutanları olduğunu tezahür edin: Bu komutanlar tanklarını Tienanmen Meydanı'ndaki gibi halkın üzerine sürerler, Çin'de Lin Bio gibi darbe tezgâhlar. Bu tıpkı, özel işi için yanında çalıştırdıkları bir işçinin artı-değerini gasp eden bir kişiliğin kendisine 'komünistim' demesi gibi insanın ufalandığı değirmendir. Proletaryanın yaşam tarzında, ahlakında, kültüründe, siyasetinde ve onun teori, felsefe, ekonomi-politika, estetik vb. kristalize olduğu bilimsel dünya görüşünde; kendi yoldaşına silah çekme, parti üyesini ve halkı dövme yoktur. Proletaryanın iradesinin cisimleştiği bir komünist parti ve onun Merkez Komitesinde böyle bir hayâsızlığa asla prim verilmez ve böyle bir hayâsızlık karşısında boynu bükük durulmaz.

Onun için ki gerçek anlamda komünist kadrolar Kaypakkaya geleneğine, halka ve devrime kalkan bu eli daha işin başında iken GBMK toplantısında etkisizleştirirdi. Gerçek anlamda komünist kadrolar, bu zat-ı "şaheser" kendi karısını ve halkı döverken başı eğik, suskun ve utangaç bir edayla bu icraatı izlemezlerdi. Komünist kadrolar partinin ilkelerinin *havaya uçuruluşu* karşısında, yumruğunu 1992 ve 1993'te masaya vurmasını bilirlerdi. Onun için ki, *tüm GBMK ve Konferans bileşenleri suçludur.* An an, adım adım, kerte kerte

partiyi, ilkelerini ve geleceğini kemiren bu ideolojik-politik (her şeyden önce, objektif olarak karşı devrimci) uygulamalar, düşünüş ve yaşam tarzı karşısında sessiz kalışlarıyla suçludurlar. Onun için ki, *geliyorum diyen darbe ve partiyi ideolojik ve örgütsel olarak yok etme projesi, gerçek anlamda Marksist bir dirayet sergilenmiş olsa idi başarılı olması bu kadar kolay olmazdı.* Ne var ki geleneğin grupçu, köylü kurnazlığı, bölgecilik ve menşevizmle içsel olan şekillenişi, bunu engelleyemedi. İşte, bu kafa yapısından dolayı engellenemezdi de! Bu anlamda, 94'ün üzerinde atlayarak ya da yüzeysel bir değinmeyle '*muhasebe*' olmaz. O tabloyu Kaypakkaya geleneğinin aşağı yukarı tüm kadroları yarattı Evet! Geleneğin aşağı yukarı tüm kadroları suç işledi ya da işlenen suçlara ortak oldular. Çünkü o tablo, onlarca yıllık bir sürecin eseriydi. Zamanında sürecin köklü bir çözümlemesi ve özeleştirisi yapılsaydı eğer, gerçek anlamda bir parti bilincinin yaratılmasının önü açılabilirdi. Ne yazık ki, olamadı!

Yapılan Kirli İşin Muhasebesi

Geçiyoruz adı ünlü kirli işe. Bilindiği gibi, '94 kaosunun en önemli ve ön plana çıkan nedeni olarak '...kirli işi' diye bilinen '...ticareti' gösterilmişti. O süreçte yapılan bu kirli iş, gerçek anlamda çözümlenmediği ve sonuçları Kaypakkaya geleneğinin tüm kadrolarına duyurulmadığı için, ilerde geleneği kaosa sürükleyebilecek parlak ve değerli bir hazine gibi, Laz Nihat ve arkadaşlarının komplo ve tezgâhlarını sakladığı 'pandoronın kutusu'nda bekletildi. Koşullar olgunlaştığında bu kutu, anahtarı elinde bulunduranlar tarafından açılacaktı. Görüşümce tasfiyecilik tasfiyeye karar vermişse ona zemin sunacak her zaman bir malzeme bulur. Ancak böylesine bir havai fişek gösterisi parlaklığında bir malzeme, tasfiyeciliğin eline her zamanda düşmez. Dolaysıyla bu malzemeyi 'bir gün gelir lazım olur', diyerek yan cebinde tutanları eleştirirken, bu malzemeyi tasfiyeciliğin eline sunan anlayışı da aynı ciddiyetle eleştirmek durumundayız. Birisini öylesine eleştirirken, diğerini yerden yere vurma anlayışı hem klikçiliğin bir göstergesidir hem de tasfiyeciliğin ikili yönünü gözlerden saklamaya hizmet eder. Yani kirli işi yapmanın kendisi ciddi anlamda ideolojik, kültürel, ahlaksal ve örgütsel bir tasfiyecilikken bu kirli işi Kaypakkaya geleneğine bir bomba atmak için elinde tutan ve bu doğrultuda kullananlar nitelik olarak birbirlerinden farklı değildirler.

Bu soruna doğru bir bakış açsı geliştirmek mümkün müydü?

Konferans kanadında birkaç MK üyesi kirli bir iş yapacak ve bunu, kendi organları olan MK ve tüm partiden saklayacak. Sonra iş tesadüfen patlayacak

ve GBMK'da bunu yine tüm partiden saklayacak. Olağanüstü Parti Konferansı gerçekleşecek ve bu yine tüm partiden saklanacak. Buyurun buradan yakın!

MK üyeleri yapılan kirli işi bilecek, ama bunu tüm partiden saklayacaklar. Sahi, darbeyi nasıl tanımlamamız lamız. Parti iradesi ve hukuk karşısında birey ya da komitelerin tutumuyla ilişkili değil mi? Bakın bu sürecin devamında neler yaşanıyor? 1. OPK (Olağanüstü Parti Konferansı) yapıldı ve konferansta bu durumun saklanması resmi bir karar haline getirildi. Dikkat edilirse, ciddi bir Komünist Partisinden söz ediyoruz. Kaypakkaya geleneğinin ilkelerini pazarlayanlar böyle ciddi bir partinin politikalarına yön vermekte ve kaderini belirlemektedirler. İşte! Bir partinin bir bölümünü saran çürüme, ayak oyunları ve pazarlıklar bir partiye, 12 Eylül'den daha ciddi bir yenilgiyi ancak bu şekilde yaşatabilir. Dünyanın hiçbir KP'sinde, parti içinde parti, örgüt içinde örgüt olmaz. Bu partide tüzük, hukuk birkaç kadro için geçerli değil her halde. Birkaç kadro için geçerli olmayan bir hukuk, daha sonra Konferans resmi kararı ile tüm parti için geçersiz oluyor. Bu, parti içinde illegal bir örgütlenmedir. Bu illegal örgütlenme, Marksist örgütlenme tarzından değil yalnızca, ama aynı zamanda, Marksizm'den ne ölçüde açık ara uzaklaşıldığının da kanıtıdır.

Bu kirli iş ne anlama geliyor? Burjuva ahlaksızlığın ve yöntemlerin birkaç eski kadronun gizli teşkilatı ile Kaypakkaya geleneğini kirletmesi durumudur. Bir sefer ya da birkaç sefer olmasının niteliksel bir önemi yok, niceliksel bir yöne işaret etmiş oluruz yalnızca, hepsi o kadar! Bu kirli ve burjuva bir niteliktir; ama ne var ki, yaygarayı yalnızca kirli işin yapılmasında çıkaran faydacı, tasfiyeci zihniyet, sorunun can alıcı noktalarını es geçiyor. Keza, bu esas noktalarla kendileri de muzdariptir. Mesele yalnızca "partiye açılmalı idi", meselesi değil. Mesele, parti içinde illegal örgütlenmenin (ki OPK dahi buna onay vermiştir. Yani OPK, bu kirli işi partiye açmayarak, dolaylıda olsa bu işe suç ortağı olmuş ve bu işi yapan ayrıcalıklı kadroları korumuştur. Bu konferansın, iradesini taşıdığı partiye yabancılaşmıştır) hangi ideolojinin, politikanın ve örgütlenme tarzının bir ürünü olduğudur. İşte bu sorun, bizler açısından kirli işin kirliliğinin yanı sıra; ideolojik-politik ve örgütsel kirliliğin içten içe partiyi ve onun en devrimci yönlerini nasıl kemirdiği meselesidir.

Böyle de oldu! Parti içinde illegal örgütlenme sorunu Kaypakkaya geleneğinde bugüne kadar tartışılmadı. Bir partiye ajan/provoka-törler her zaman sızmak için çaba harcar. Bu durum, karşı devrimin çalışma tarzı açısından anlaşılırdır. Ancak, bir parti içinde MK üyeleri, parti adına şöyle ya da böyle bir ilkesiz ve son tahlilde insanlık suçu olan kirli bir iş yapacak (yok biz yapma-

dık da, yapanlara aracı olduk vb. açıklamalar, halkın deyimiyle 'özrü kabahatinden büyük') ve bunu bağlı bulunduğu kurumdan saklayacak. Burada amaca giden her yol mubahtır siyasetinin yanı sıra, halka, devrime ve Marksist bilime güvenmeme söz konusudur. Başka ne var burada? Amaca giden her yol mubahtır siyaseti ve bu siyasetinin doğrultusunda parti içinde bilfiil çeteciliğin realize edilmesidir. İşte, bu sorunda vuku bulan çelişmenin ikili yönünde can alıcı mesele, tam da işaret ettiğimiz bu noktada yatmaktadır. Çetecilik ve bu denli yüksek boyutlu kirliliğe rağmen bir partinin (o partinin teorik ve politik yönelimi ve hattını bir an için bir kenara bırakılsa dahi) komünistliğinden söz etmek hiç şüphe yok ki, saçmalıktan başka bir şey değildir.

Birkaç perspektiften irdelemeye çalıştığımız sürecin çözümlemesinde bol ünlemli ve kırılgan bir detaya girme ihtiyacı duyduk. Keza, o dönem soruna ciddiyetle bakılmadığı için, tarihin yeniden ve objektif bir gözle muhasebe edilmesi ihtiyaç var.

Özet olarak: Gerçek bir komünist parti kültürü yaratıldığı zaman, Kaypakka-ya geleneğinde ne kahramanlara ihtiyaç duyulacaktır ve ne de küçük burjuva tasfiyeci bireyler böylesine rahat at koşturacaklardır. Marksist parti kültüründe, kitlelerin yaratıcı gücüne güvenme politikasıdır vardır. Marksist kadrolar, ayrıcalıklı kişilik ya da kadrolar değil alçak gönüllü kadrolardır. Marksist kültür: Parti işleyişi, hukuku, ahlakı karşısında sorumluluk bilincinin her daim yaşama yön vermesinde anlam bulur. Dolayısıyla bütünlüklü bir komünist parti kültürü, geçmişin tüm olumlu ve olumsuz tecrübelerinin yeniden rafine edilmesiyle gerçekleşebilir ancak. Rafine edilmiş tecrübeler somut koşullara ışık tutan devrimci teori ve yeni politikalarla buluşmadığı zaman, ayakları havada kalır. Marksizmin yaşayan canlı ruhu ile devrimci proleter kültür, yaşam tarzı, vb. kaynaştırmadığın zaman bu talep ya da çabalarının gerçek yaşam karşısında ciddi anlamda bir karşılığı olmaz. İşte, en ciddi sorunlardan biri de: Yapısal problemler karşısında çözümleri, tek bir parçadan ele alıp ve bu parçayı da diğer sorunlardan yalıtarak, yani diyalektik akılcılığa kapıyı kapatarak partiyi, hata ve eksikleriyle mücadelede silahsızlandırmanın bir yöntem olarak seçilmiştir. Bu, bir partiyi, bilimsel gelişim ve değişim sürecinden koparmaktır. Hâlbuki tüm bu olumsuzluklarına rağmen Kaypakkaya geleneği, kendi tecrübelerini eleştirel bir gözle yeniden rafine ederek somutu yakalayacak politika üretebilseydi, kendisini tepeden tırnağa yenileyecek teorik bir inşaya girişseydi eğer, iktidara yönelecek bir güç haline gelebilirdi.

DARBECİLİĞİN TOPLUMSAL, POLİTİK VE KÜLTÜREL KAYNAKLARI

> "Bir şeyi bilmek için, bütün yanlarını, bütün bağlantılarını ve ara bağlantılarını iyice kavramamız, incelememiz gerekir. Bunu tam olarak asla başaramayacaksak da, çok yanlılık, yanılgılara ve katılığa karşı en iyi güvencedir." (Lenin, "Once Again on the Trade Unions, the Present Situation and the Mistakes of Trotsky and Bukharin" (1921), *Selected Works*, Eng. ed., International Publishers, New York 1943, Vol. IX.

1994 Nisan ayında Kaypakkaya geleneğinin TKP/ML ve TKP(ML) olarak ikiye ayrılması yalnızca bir sonuçtur. Sonuçlarla ilgilenmek gerekiyor. Diyalektik düşünüş tarzı bunu gerektirir çünkü. Ancak, sonuçtan önce sonuca götüren sürecin tüm özne ve objeleri, nesnel bağıntılarıyla birlikte irdelenmek durumundadır. Laz Nihat'ın önderliğini yapmış olduğu '94 darbesi cümlenin gerçek anlamıyla bir darbedir; ama bu darbeye gelene kadar yaşanan diğer gizli darbeleri gözlerden kaçırılırsa fotoğrafın kareleri eksik yerleştirmiş olunur. Dolayısıyla Parti tarihine hizipler tarihi demenin yanı sıra, darbeler tarihiyle de 1992 ile 1994 sürecine damgasını vurdu. Darbeciliğin bir toplumsal kökeni var. Düşünceler içinden gelmiş oldukları toplumdan yalıtık bir kavramlar yığını değildir. "Toplumsal kökeni bakımından darbecilik *lümpen*-proletarya ve küçük burjuva ideolojisinin bir bileşimidir", diye tanımlıyor, Mao Zedung (*Seçme Eserler 1*, s. 149).

Bu ideolojik bileşenin felsefi kaynağı öznelciliktir. Öznelci, yani sübjektif, nesnel dünyayı doğru bir yöntemle ele alarak incelemez. Araştırmacı olmayan, olayları ve olguları tüm bağıntılarıyla birlikte ele alarak irdelemeyen öz-

nelcilik, kafayı kuma gömerek nesnel durumu yorumlamaya çalışır. Bu aynı zamanda dogmatizmin de kaynağı olan bir düşünüş tarzıdır. Şeyleri dondurur. Öznelci düşünce tarzının dünyası kurbağanın kuyunun deliğini gökyüzü olarak tanımlamasıyla sınırlıdır. Kuyunun dışına çıkmak için kafa yormaz. Çıkacak olsa tüm dünyası, alışkanlığı ve yaşam tarzı değişecektir.

Tarih boyunca, özneyi nesnenin yerine koymak ya da nesneden önde tutmak yönlü düşünüş tarzı var olmuştur. Özne, nesnenin etrafında döndüğü merkez durumundadır. İlkel dinlerden tutalım da tek tanrılı dinlerin ortaya çıkış sürecinde de bu düşünüş tarzı söz konusudur. Bilimin olmadığı, yanılma sınama ve buradan da bir senteze ve sentezden yeni bir sentez sürecine girme yönteminin işlemediği yerde keskin dogmalar ön plana çıkarılır. Söz gelişi peygamberler ve peygamberlerin icat ettiği ayetler gibi.

Muhammet, kendisini peygamber ilan ettiğinde İslamiyet'i yaymak ve kendisinin peygamber olduğuna halka inandırmak için ilkin Mekke ahalisine gitmişti. Ne var ki, o dönem okuryazar, ticaretle uğraşan ve oturmuş bir Ortadoğu kültürü olan Mekke ahalisi, Muhammet'e neredeyse zerre kadar inanmamıştı. Daha sonra Muhammet, kendi dogma ve doğaüstü fikirlerini yaymak için çöl Bedevilerini seçti. Bunlar toplumsal yaşamın, aydınlanmamış kitlelerini oluşturuyorlardı. Yoksul oldukları içinde kendilerine vaat edilen sahte cenneti bir kurtuluş olarak alıyorlardı. Yani, en büyük dogma olan İslam dininin tutunabileceği toplumsal tabaka çöl Bedevileri idi. Diğerleri de kılıç zoru ile Müslümanlaştırıldılar.

Dolayısı ile öznelcilik, idealizm ve dogmatizm, toplumsal örgütlülüğün zayıf olduğu, aydınlanmamış sınıf ve sınıfsal tabakalarda daha çabuk tutunuyor. Bu tez bin yıl öncesi içinde geçerli, bugün içinde. Fakat burada sorun, bir insanın sınıf kökeni itibariyle ne tek başına köylü olması, ne proleter ve ne de aydın olması. İnsan düşüncelerini köken olarak hangi sınıftan geldiği belirlemiyor, insanın düşüncelerini ilişkide bulunmuş olduğu tüm üretim sürecinin toplamı, yani toplumsal ilişkiler bütününün beyindeki yansıması belirler. Örneğin Marx bir aydın ve sınıf olarak da küçük burjuva kökenli, Engels bir fabrikatör oğlu, Dimitrov bir maden işçisi, Lenin aydın, Kaypakkaya yoksul köylü kökenli bir aydın, Mao yoksul köylü kökenli bir aydın; bu örnekleri daha da çoğaltabiliriz. Kaypakkaya yoksul bir köylü, ama halk oyunlarıyla, kemanla, üniversitede Türk Dil Tarihi, matematik, felsefe ve daha birçok şey ile ilgileniyor, işçi sınıfı ve öğrenci hareketinin içinde yer alıyor. İşte, anlatmak istediğimiz şey budur. Toplumsal ilişkinin toplamı budur. Bir kadronun çok yönlü-

lüğü onun dünyaya bakış açısında da bir genişlik ve derinlik sağlar. Bir kadro ne kadar tek yönlü olursa, o kadar dar ve basmakalıp olur. Dolaysıyla sübjektivizmin iklimi için eşi bulunmaz koşul, ya da düşüncenin çölleşmesi durumu buradan gelmektedir. Teorik açıdan da sorun bir eserin ezberlenmesi ya da okunması meselesi değildir. Kişinin ilişkide olmuş olduğu dünyayı kavrayışı ile teorik bilginin yaratıcı bir şekilde kaynaşması ve içsel hale gelmesi sorunudur. Bunların tersi durumunda, Bedeviler gibi bizde yaşamı ve olayları dondurma ile özdeş olan dogmatizm ve tapınmacılık gelişir. Bazen Kaypakkaya geleneğinde öyle kadrolar sıyrılıp önderlik yapma durumuna gelmiştir ki, hayatında fabrika görmemiş bir insan, "yüksek" sınıf bilinci ile önemli mevkilerde önderlik konumuna getirilebiliyor. Burada sıradan bir savaşçıdan söz etmiyoruz. İşçi sınıfının öncülüğü ve önderliği durumundan söz ediyoruz. Burada bilimsel sosyalizm yoktur. Burada köylü sosyalizmi vardır. *Dağınık üretim ilişkisi sürecinin (köylü küçük üretim tarzının) yaşamını, kültürü ve bilinci nasıl şekillendirdiğini ve bu şekillenişin örgütlü mücadeleye nasıl yansıdığının zengin bir tecrübesi önümüzde durmaktadır.* Fakat bu tecrübeler, bu geleneğe çok pahalıya mal olmuştur. Darbeciliğin ideolojik, felsefi ve sınıfsal kökleri de bu yaşam, sınıf, kültür ve ideolojik şekillenişten gelmektedir.

Mao Zedung, niçin darbeciliğin sınıfsal bileşkesi olarak lümpen proletarya ve küçük burjuvazi ideolojisini gösteriyor? Lümpen proletarya ve kır küçük burjuvazi aynı zamanda darbecilik ve dogmatizmin sınıfsal kökenidir. Bu toplumsal tabakaların ortak özellikleri: toplumsal üretimden kopuk ve üretim sürecinden doğan kolektif ilişkilerin dışında olmalarıdır. Dolaysıyla toplumsal üretim sürecinden kopukluk toplumsal emek sürecinden ve bu emek sürecinin bileşkesi olarak da, toplumsal üretim sürecinin insan beynindeki yansıması olan toplumsal düşünüş (kolektif) tarzından da kopuyor. Köylülükte esas olarak küçük burjuva sınıfsal bir niteliğe sahiptir. Köylülüğün üretim süreci dağınık ve toplumsal üretimden kopuktur. Dolayısıyla, maddi üretim süreçleri, onların düşünüş tarzlarını da belirliyor. Parti kadrolarının ezici çoğunluğunun köylülükten gelmesi, onların kendi kültür ve alışkanlıklarını partiye taşımalarını da birlikte getiriyor. Bu kadroların dağınık ve şekilsiz, öznelci ve dar deneyci düşünüş tarzları Kaypakkaya geleneğine ciddi zararlar verdi.

"Çünkü siyasi bir durumun öznelci tahlili ve çalışmaların öznelci bir şekilde yönlendirilmesi, kaçınılmaz olarak oportünizmle ya da darbecilikle sonuçlanmaktadır. Öznel eleştirilere, belirsiz ve temelsiz konuşmalara ya da kuşkuculuğa gelince, Parti içinde bu gibi uygulamalar genellikle ilkesiz tartışmalara yol açar ve Parti örgütünü içinden yıkar" diyor, Mao Zedung (a.g.e. s. 144).

'94 darbeciliği ve öncesi yaşanan tüm olumsuzlukların felsefi ve toplumsal kaynağı, işte buradan gelmektedir. Ancak ne var ki, bu meselede can alıcı noktaya da vurgu yapmakta yarar var. Sorun yalnızca bir "ajan örgütlenmesi" sorunu değil, düşünüş tarzındaki bozukluğun kendisini dolaysızca dışa vurumu sorunudur.

1994 Nisan darbesini (kimisi buna hâlâ darbe dememekte ısrarlı, yani mafya hizbinin kopuşu olarak tanımlamaktalar) yalnızca 'ajanların' üzerine yıkmak felsefi idealizmin ve küçük burjuva benmerkezciliğin göstergesi olarak ele alınabilir. Bu aslında, sorumluluğu üzerinden atmaktır. O sürecin hareket tarzı, örgütsel işleyişi ve hukuksal boyutları ile mesele irdelendiğinde, karmaşık gibi görünen bu çelişmeler daha anlaşılır hale gelebilir. Ortada bir ajan örgütlenmesinin olduğu iddia ediliyor. Bu iddiayı bir an doğru kabul edersek: Laz Nihat'ın başını çekmiş olduğu bu ajan örgütlenmesinin görevi nedir? Gelişmekte olan parti güçlerini zayıflatmak, partiyi yıkıma uğratmak değil midir? Aksi halde bir partiye ajanların sızma mantığı ortadan kalkmış olur. Biz doğru bildiğimiz bu teorimden yola çıkar isek, bu ajan örgütlenmesinin yaratmış olduğu kaosu ya doğru bulacağız, dolayısı ile 1994 Nisan'ına darbe demeyeceğiz (keza buradan partiye yönelik bir darbe için ille de o partide bir ajan örgütlülüğünün olması gerektiği sonucu çıkarılmamalıdır) ya da bu kaosu tespit ettiğimiz zaman, esas ile tali arasındaki ayrımı doğru yapacağız. Yani Laz Nihat ile H. Hüseyin'in (sorun burada tek başına kişiler değil. Sanırım sorunun kişilere indirgenmesi, birazda kaosu arkasındaki sis perdesinin açığa çıkmasını engeller niteliktedir) pratiğini aynılaştırmayacağız. 'Ajan' pratiği ile hizip pratiğini aynılaştırmak öznelci ve benmerkezci düşünüş tarzının bilimsel düşünüş tarzını, yani tarihsel diyalektik materyalizmi katletme girişimidir. Bu uç bir söylem, ama doğru bir söylemdir. O halde, Laz Nihat'ın 'ajan' olduğu (hipo) tezinden devam edersek, bu 'ajan' örgütlülüğünün pratiğinin devrimci, teorisinin başka bir şey olduğunu dillendirmesinden söz etmek için bir insanın akıl sağlığını yitirmiş olması lazım. Dolayısıyla, görüşümce 'ajan' olarak iddia edilen bir kişiliğin pratik faaliyeti de 'ajan' faaliyeti de olmak durumundadır. Bu ne demektir? 1994 yılı Nisan ve öncesi tüm hukuksal ihlaller, OPO'nun faaliyetinin askıya alınması vb. çalışmalar 'objektif olarak' bir ajan faaliyetidir.

Bu keşmekeşliğin bir diğer halkasına gelirsek: Söz konusu "ajan" faaliyetini bilmeden, ama hukukun çiğnendiğini bile bile alınan tüm hukuk dışı kararlara destek sunmak ne anlama geliyor? *O sürecin özneleri objektif olarak darbenin öznesi olurlar. İşte, fırtınanın koptuğu nokta burasıdır.* DABK çiz-

gisini mahkûm edebiliriz; "birlik" siyasetini, GBMK toplantısında yaşananları, kirli işi ve kirli işin özel örgütlülüğünü mahkûm edebiliriz; Laz Nihat'ı ve "ajan" pratiğini mahkûm edebiliriz; ama bu pratiğe, farkında olmadan o süreçte onay veren özneleri eleştirilmemesi beklenmemeli. Ne var ki böyle bir beklenti, tamamen dar grupçu ve spesifik olarak dar grubun çıkarlarının ve hatta daha ileri tahlilde "partinin" kendisinin amaçlaştırıldığı bir düşünüş tarzından kopulmadığının göstergesi olabilir ancak.

O halde biz bu süreci nasıl değerlendirilmesi gerekiyor?

Birçok yanlışın toplamından bir doğru çıkarılmaya çalışıldı: Birlik! Ancak bu bozuk bir maya idi ve tutmadı. Yapay bir birlik gerçekleştirildi. Bu birliği isteyenler vardı, istemeyenler vardı. Birlik anlayışını doğru olarak ele alanlar azınlıktaydı ve hatta bir elin parmakları kadar diyebiliriz bu azınlığa. Yanlışların toplamı, Kaypakkaya geleneğini uçurumun kenarına getirdi. Bunda her iki kanadın kadrolarının da hiç de küçümsenmeyecek rolleri vardı. Ancak, bu birliği parçalayan esas çelişmeyi de göstermekte yarar var. (Hipo) tezimizden yola çıkarsak (niçin 'hipo' tez diyoruz? Bu makalenin yazarına göre, kanıtlanmamış tüm tezler hipo aşamasındadır. Varsayımlar, delilsiz söylemler, ya da yetersiz deliller bu aşama ile karakteristiktir. Fakat görüşümce Laz Nihat'ın birçok pratiği objektif olarak karşı devrime hizmet etmiştir). Laz Nihat'ın 'ajan' olduğunu kabul edersek, birliği parçalayan çelişmenin esas yönünü 'ajan' örgütlenmesi ve bu örgütlenmenin illegal hukukunu onaylayan o dönemin devrimci kadroları oluşturduğunu söylemek gerekmiyor mu? Bu meseleyi çözmek için Arşimet olmaya, ya da suyun kaldırma gücünü yeniden keşfetmeye gerek yok. Olguları, Marksist bir bilinç ve hukuk modeli ışığında çözümleyerek Marksist bilimin laboratuarında rafine etmek gibi, bilinen en iyi yöntemini seçmek yeterlidir. Gerisi, bulanık politika yapış tarzının âlicenap girişiminden öteye geçmeyen kaşarlanmış bir aplikasyon modeli olarak kalacaktır.

Yapmış olduğumuz çözümlemeler ve tespitler, Kaypakkaya geleneğinin her iki kanadının da ölümcül sayılabilecek hatalarının olduğunu gösteriyor. Eğer ki 1994 ayrılığına neden olarak ayrılma sürecinde yaşananlar gösterilecekse, burada sakıncalı bir yaklaşım söz konusu. 1994 yılındaki ayrılık eğer ki bir neden değil de bir sonuç olarak tanımlanacaksa, hiç kimse birbirini suçlamasın o zaman. Suç ve hata aranacaksa eğer Kaypakkaya geleneğinin onlarca yıllık şekillenişinde aramak gerekiyor. Sosyal bilim karşısındaki duruşunda aramak gerekiyor –ki Kaypakkaya geleneğinin sorununun tüm yükü esası, ne Laz Nihat ve hempalarının ne de Hasan Hüseyin'de cisimleşen kliğin üzerine

atılamaz. Bu kolaycılık, bu statükoyu ve klişeleşmiş düşünüş tarzını meşrulaştırmak olur. Sorunların esas kaynağına inmek yerine yüzeyde dolaşanlarla, açığa çıkan ve göze batanlarla uğraşmak, çok kolaycı bir yaklaşım olur.

Kaypakkaya geleneğinin sorunu, gerçek anlamda Marksist bir parti bilincinin yaratılamamasında, şeyleri ve olguları yüzeysel olarak ele alan kaba materyalist düşünüş tarzında yatıyor, her taşa baktığında atomu gördüğünü iddia etmesinde yatıyor. Dolayısıyla, pragma ve yaşa yaşat politikasında cisimleşen liberalizm ve liberalizmin kotaramadığı durumlarda imdadına yetişen sekterizm ve dükkânında ne ararsan bulunduran oportünizmin dönemi kurtarma teorileri ve bunun üzerinde şekillenen politika yapış tarzları, tam anlamı ile tarihsel olarak sorgulanmak ve mahkûm edilmek edilmeden sürecin kendisiyle kapsamlı ve gerçekçi bir hesaplaşma yapıldığını söylemek mümkün değil.

Bu zorunluluk ve sorgulama ilişkisi kendisini: Parti kurucularından ve önderlerinden, bir dönemin FÜ'den (Fahri Üyeler), bu özellikleriyle geçmişine saygı duyduğumuz; ama bu geçmişinin sermayesini "Aydınlık" karanlık karşı devrimci ajan örgütüne sığınarak tüketen Arslan Kılıç'ın dükkânında bulunan fevkalade müzelik önermeleriyle yeniden bir kurtarıcı "önder'likte vücut bulmasına değinmeden geçemeyiz. Tersi bir durum, kendisinin "yüce" kişiliğine dair bir saygısızlık olurdu. Uzun süredir suskunluğunu bozan Arslan Bey, birden Kur-an-ı Kerim'in şifresini kırarak İslam dünyasının dününü, bugününü ve geleceğini aydınlatan Kuran bilgiçleri gibi, Kaypakkaya geleneğindeki tüm "kötülüklerin" nedenini keşfetmişti.

"TKP(ML)'de Bölünmelerin Nedenleri" başlıklı makale "İşçi Partisi" yayın organı olan "Teori'nin Mayıs 1995 tarihinde yayınlanmıştı. Arslan Kılıç, H.H. Erdoğan yoldaştan (13 Eylül 1984'te yakalandı, yapılan ağır işkencelerin akabinde 1984 yılında katledildi) yoldaştan yapmış olduğu alıntıyı 1984 yılı içinde yapılan MK toplantısında gündeme getirmiş olduğu "Acil İhtiyaç: Köklü Bir Özeleştiri" başlıklı yazısına dayandırmaktadır.

"Partimiz bugün çok önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Önümüzde (...) çözmek zorunda olduğumuz bir sorunlar yumağı mevcuttur. (...) Geleceğe hizmet etmesi, diğer sorunların çözümünü kolaylaştırması açısından, bütün güçlerimizi üzerinde seferber edebileceğimiz bir halka tespit etmek zorundayız. Yani, *önümüzdeki sorunlar yumağını çözmek için nereden başlamalıyız?* Bu halkayı doğru veya yanlış tespit etmek partimizin geleceği açısından hayati bir öneme sahiptir. (...)

"Peki, bizim için bu hayati halka nedir? Bu soruya tartışmasız ve kesin bir dille, 'Partimizin geçmişini doğru bir tarzda değerlendirip, hata ve zaaflardan doğru dersler çıkarıp, bu dersleri bilgi birikimi haline getirip, onu gelecek için maddi bir güç haline getirmektir' diye cevap vermek, hiç de yanlış olmaz. Yani çözüm için kavranması gereken halka *özeleştiridir*".

Arslan Kılıç, H.H. Erdoğan'dan yapmış olduğu alıntıdan sonra kendisi devam ediyor.

"H.H. Erdoğan'ın işaret ettiği halka, onun istediği biçim ve düzeyde hiçbir zaman kavranamadı. Örgütün, genel olarak yöntemindeki ve özel olarak temel teorisine karşı tutumundaki dogmatizm ve öznelcilik bunu engelledi. (...)

"Pratiği tıkayan, onu ilerletmeyen hata ve zaaflar teoriden temizlenemeyince; mücadeleyi her defasında, tökezleten ve başarısızlığa uğratan teoriksiyasi çizgide ısrar edilince, örgüt saflarında ortaya çıkan, çıkması kaçınılmaz olan eleştiriler, farklı görüşler, kuşkular, güvensizlikler de büyüdü ve çoğaldı. Örgütten kopmaları, örgüt içi bölünmeleri, tasfiyeleri vb. getirdi".

Evet, Arslan Kılıç'ın bu eleştirileri genel anlamda doğru ve mahzun görünüyor. Bu tıpkı, koyu bir sofinin dünya elipstir, kendi ekseni ve güneşin ekseninde dönüyor, demesi kadar doğru ve mahzun; ama bu koyu sofist ardından, ama bu elips dünyayı, güneş sistemi ve tüm evreni Tanrı yaratmıştır, dediği andan itibaren bu doğrular birden idealizmin sefaletine ve çöplüğüne dönüşüyor. Arslan Kılıç, devamında bu sefaletten ve çöplükten nasıl beslendiğini yüksek bir "Aydın" aristokratlığı ile dile getiriyor.

"Örgüt içi görüş ayrılıklarının çözümü konusunda 1972 TİİKP-TKP(ML) bölünmesinden kalan olumsuz mirasın, bölünme ve ayrılıkları kolaylaştırıcı etkisine daha önce değinmiştik".

Evet! Biz bu önermeleri biliriz. Bu önermeler yeni yumurtlamıyor. Bir yanlış üç doğruyu bu biçimde siler. Üç doğru ne kadar mahzun duruyor. Güneş sisteminin yasalarına kimse itiraz etmiyor artık. Koyu sofiste bile. Fakat bu yasaların nasıl işlediği meselesi, gümbürtünün koptuğu temel sorudur. İlahi gücün bu yasalara yön verdiği, İslamcının doğrusunu bu biçimde siler. Onu idealizmle buluşturur. Arslan Kılıç açısından da, ihanetle! Ne demek istiyor Arslan Kılıç? H.H. Erdoğan yoldaşın işaret etmiş olduğu köklü bir özeleştiri. Bu temel halka olmalı, diyen yoldaşın düşüncelerini onadığını, ama TKP-ML'nin bunu hiçbir zaman yerine getiremediğinden söz ediyor. Ardından da ince, sinsi önermesini sunuyor: 1972 TİİKP-TKP(ML) bölünmesinden kalan

olumsuz mirastan dem vuruyor. Türkçesi, biz hata ettik, bir bok yedik, bakın bu hatalar bize pahalıya mal oldu, bu hatayı gelin görün ve İşçi Partisi'ne köklü bir (anımsanırsa Arslan Kılıç'ın bu açıklamasından kısa bir süre öncede D. Perinçek alçağı Kaypakkaya geleneğine sistemden özür dileyin ve bize katılan çağrısı yapmıştı) özeleştiri verin ve işte, bu köklü halkayı görün çağrısıydı. Evet! Bay Arslan Kılıç'ın işaret ettiği 'temel halka', işte budur! İhanet edin! diyor. Devletin faşist Kemalist ideolojisine biat edin! diyor.

1972 bir mirastır, evet! Ne var ki, Arslan Kılıç'ın bugün yorumladığı biçimi ile bölünmelerin mirası değil, bir başkaldırı, sistem içicilikten köklü kopuş, Kemalist ideolojiyi yerle bir ederek tarihin işi bitmiş müzesine kaldıran bir bayraktır. Türkiye ve Kuzey Kürdistan işçi sınıfı hareketinin yaratılmasının projesidir. Bu proje, yani Kaypakkaya'nın düşünceleri dondurulmuş ise, geliştirilmemiş ise, köklü bir parti bilinci yaratılamamış ise, bu senin kafanda parlayan fikirlerinden kaynaklı değildir. Bu, sen içerden çıktıktan sonra, senden ciddi anlamda beklentileri olan Kaypakkaya geleneğine önderlik yapamamandan, birikimlerini ve tecrübelerini Partinin, devrimin ve halkın çıkarları için harekete geçirmemenden kaynaklıdır. Rolünüzü oynasa idiniz, sizden doğru bir önderlik beklentisi olanlar, doğrularınızın peşinde elbette gideceklerdi. Ancak, hapishanede imzalamadığınız pişmanlık yasasını, çıktıktan sonra Doğu Perinçek aracılığı ile gövdenizi gere gere, devrimci tarihe ihanet ede ede, umarsızca imzaladınız. Kime? Doğu Perinçek'e. O Doğu'yu (tarihte yanılmıyorsam) 2004 yılında "Ermeni Jenosidi yoktur" diye Lozan'da açıklama yapmasının ardından gözaltına alan İsviçre polisi dahi (tercümanlığa giden kişinin anlatımından): Bu adamı bir devletin gizli servisi yönlendiriyor, ama hangi devlet? Aksi halde burada provokasyon yaratmasının hiçbir anlamı yok, diyerek aşağı yukarı bir sonuca ulaşmasına rağmen, Arslan Kılıç'ın bir sonuca ulaşamaması, hayret ve ibretle karşılanacak bir vakadır. Ancak her şeye rağmen, sizden de öğrenmesini bilmeliyiz. Düşmandan öğrenmesini bildiğimiz gibi, sizin yanlışlarınız karşısında doğrularınızı tuk aka yapmadan örenmemiz gerekiyor. Geçmişinizden öğrenilip, geleceğinizden ders çıkarılarak, tarihe bir ibret belgesi olarak dikileceksiniz. Komünizm panteonunda, ateşli bir komünistin, Kaypakkaya'nın güneş kızılı mirası parlarken, Ona, komünizmin bu şanlı tarihine ihanet et diyenlerin acaba esamisi okunacak mı?

Evet! İşte, bir eski tüfeğin 1995'te meseleyi ele alışındaki İşçi Parti yaranmacılığının aciz tablosu ve ibret belgesi bu biçimde önümüzde durmaktadır. Kaypakkaya geleneği içindeki ayrılıklarda timsah gözyaşları eşliğinde bıyık al-

tında gülerek, "son bir darbeyi de biz vuralım, kitlesini ele geçirelim" anlamında getirilen bu eleştiri ve önermeler elbette sahibinin elinde paslı bir tüfek gibi patlar. Onlar ancak, Kaypakkaya geleneğinin artıklarıyla yetinebilirler. Ötesi yok! Ancak Arslan Kılıç, bu geleneğe neyi öğretiyor? Kendisine gelmesini! Bu geleneğin kafasını duvara toslama döneminin bitmesi gerektiğini; ki bir daha onları güldürmesin ve heveslendirmesin. O, bugün, Kemalist ideolojinin sözcüsü olarak Kaypakkaya geleneğine, bunları öğretiyor.

Bu sorunu niçin irdeledik? Bu gelenek, düştüğü ve kafasını duvara tosladığı zaman bir tekmede vurmak için bekleyen "eski dostların" iştahının görülmesi gerektiğini ve dolayısı ile Kaypakkaya geleneğine yapılan darbelerin, hukuksuzlukların, küçük burjuva rotanın ve anti- bilimsel tarz ve teorik düzlemin bir an önce düzeltilmesi gerektiğini göstermek açısından.

Devam ediyoruz: 94 ayrılığı, Kaypakkaya geleneği açısından 12 Eylül yenilgisinden daha ağır bir tahribat ve giderilmesi çok güç olan izler bıraktı geriye. Her zaman için yapmak, kurumsallaşmak, yükseltmek zor bir iştir; ama tersi ise yıkımdır. Yıkım çok hızlı bir biçimde gerçekleşir. Yıkımın kapsadığı hacim kendi kütlesiyle orantılıdır. Büyük yıkımların enkazı da bir o kadar büyük olur. Yıkımdan sonra gelen enkazın görüntüsü dehşet vericidir. O binayı yapmak için emek harcayanlar ile binanın yıkımını hazırlayanlar arasında derin bir güvensizlik doğar. Hele birde, yıkımı gerçekleştirenler bu icraatlarının hemen akabinde soluğu sınıf mücadelesinin dışında almışlarse bu, onlar açısından daha vahim bir durum olduğu anlamını taşıması gerekiyor. Bu, 'biz yıktık, işte seyrettiğimiz ve sizlerin şaşkınlıkla izlediğiniz eserin yaratıcısı, biziz' demenin tablosudur. Evet! Yıkımı gerçekleştirip çekilmekle normal koşullarda çekilmek arasındaki fark burada yatmaktadır. Halka karşı sorumsuzluğun ulaşmış olduğu zirvedir bu. Evet, 94 bir yıkımdır. Yıllardır süren kaosun da bu yıkım sonucu oluşan enkazda büyük bir rolü var. Ancak bu yıkımın artçılarını anlamadan öncüsünü anlamak mümkün değil. Bu yıkıma, biriken ve sıkışan tüm olumsuzlukların patlaması diyebiliriz –ki geleneğin prestiji hiçbir zaman bu kadar üst seviyede sarsılmadı. Partinin kitleler ve enternasyonal alandaki saygınlığı adeta bir patlama sonucu çöküşe uğradı. Parti, hiçbir dönem bu kadar yoğunluklu deşifre yaşamadı.

12 Eylül'de Kaypakkaya geleneği ağır bir darbe aldı. Birçok kadrosu, örgütlü militanı ve MK üyesi işkencede katledildi, hapishanelere atıldı. Fakat o dönem Kaypakkaya geleneği, kitleler nezdinde bir itibar kaybına uğramadı. Bir güven unsuru olarak varlığını sürdürdü. Fakat 94 ve akabinde Kaypakkaya geleneğinin kitleler karşısındaki itibarı neredeyse dibe vurdu. Birçok kadrosu

derin güvensizlikten dolayı geleneğin saflarını terk etti, onlarca ve hatta yüzlerce savaşçı orduyu bıraktı. Onlarca gerilla ve kadro çatışmalarda yaşamlarını yitirdi. Partinin birçok tepe kadrosu yakalandı. Gerillaya katılmak için bekleyen yüzlerce insan bu pozisyonlarını terk etti. TKP-ML kendi kendini deşifre etti. 12 Eylül'den yedi sekiz yıl sonra Kaypakkaya geleneği kendisini toparladı, fakat 94 yılından 17 yıl geçmesine rağmen geleneğin kendisini toparlaması bir yana daha çok marjinalleşti –ki gelenek 1980'lerde olmayan birçok olanağa sahip olmasına rağmen, bu marjinalleşme devam etmektedir.

Kaypakkaya geleneğindeki çürüme hiçbir zaman bu kadar derinleşmedi. Kadroların bir kısmı o dönem, partiyi 'kurtarma' telaşından, bu çürümeyi göremiyordu. Bir yandan Laz Nihat'ın başını çekmiş olduğu hizip ve tasfiyecilik vardı, diğer yandan haksızlığa uğrayan mağdurlar ve hukukun makaslanması vardı. Dolayısıyla bazı kadrolar, yüzeye çıkan bu görüntü ile uğraşırken aslında derinliklere kök salmaya başlamış çürümeyi görme durumundan uzaklaşmıştılar. Tamamen Kaypakkaya geleneğini 'kurtarmaya' konsantre olmuşlardı. Yüzeyde görünen gerçeklerin peşinden koşarken, derinden biriken çürümenin esasta Kaypakkaya geleneğini teorik, örgütsel, ahlaksal, kültürel ve politika yapış tarzı olarak nasıl salladığını göremiyorlardı. Mekanik materyalist düşünüş tarzı iyi niyetli bu kadroların söz konusu duruşuna yön veriyordu.

Hiçbir nehir bir günde donmaz. Yılların biriken sorunlarına eğilmeyen ve her defasında muhasebe yapmaktan kaçan bir anlayışın yaratmış olduğu ürün sağlıklı olmaz. Felsefi idealizm, politika yapış tarzına o denli sirayet etmiş ki, tüm başarısızlıkların nedenlerini irdelerken zevahiri kurtarma babından öteye gitmeyen düşünce ve bu düşüncenin uygulamadaki izdüşümü, geleneğin genel siyasal çizgisi haline gelmiş durumda. Evet, felsefi anlamda öznelcilikte beslenen dogmatizmin yön verdiği 'sol' maceracı oportünizm, geleneğin siyasal çizgisi durumuna getirilmiştir. Başarısızlıklar, ciddi hatalı politikalar ve kararlar, yenilgiler vb. bir günde realize olan gerçeklikler değildir. Felsefi idealizm, olayları birbirinden ve öncesinden koparır. '94 bir tarihtir. 94 bir partinin baltayı kendi ayağına vurma siyasetidir. Ancak ne var ki, '94 ü yaratan nedenler, '94 öncesi tüm süreçlerin diyalektik toplamıdır. Meseleye buradan bakılmadığı zaman, ne doğru bir çözümleme yapılabilinir ve ne de buradan bir sonuç çıkarılabilinir. Bu açıdan bir senteze ulaşmak durumunda, Marksist yenilenme, bir ihtiyaç değil yalnızca, ama aynı zamanda bir zorunluluktur.

Kaypakkaya geleneğindeki erime noktası, aynı zamanda bir çıkış noktası da olabilir. Keza bilinmelidir ki, tarihin tüm ciddi Komünist partilerinde di-

be vuruştan sonra, alınan radikal kararlarla rotayı bulma ve zirveye doğru yükselme dönemi başlamıştır. Çünkü dün, tecrübesi olmayanların, bugün, dünyada ender rastlanacak bir büyüklükte bir tecrübe edinmişlerdir. *Önemli olan bu ham tecrübeyi, işleyebilmektir.* İşte, H. H. Erdoğan'ın, temel halka dediğinden ben bunu anlıyorum. Bu, Kaypakkaya geleneği açısından gerçek anlamıyla bir temel halka olabilir. Bu temel halka, Kaypakkaya geleneğini, eskisinden çok sağlam bir biçimde Marksist bir rotaya sokabilir. Bu rota ve zirve yürüyüşüne, Türkiye, Kuzey Kürdistan ve hatta oluşan yeni Ortadoğu dengeleri ile birlikte tüm coğrafyada Kaypakkaya geleneğinin Marksist dinamikleri önderlik edebilir. Bu bir "mihenk taşı'dır. Öte yandan da, ham tecrübenin işlenmesi önermesinden geçmişin hatalarından pratik dersler çıkararak, yeni taktik politikalar geliştirmek anlaşılmamalıdır. Ham tecrübe, teorik, politik vb. noktalarda baştan aşağı geleneğin kendisini yenilemesidir. Kapitalizmin ekonomik-politik kategorilerinin kökten eleştirisine girecek teorik yenilenmeye girmek ve bu bağlamda, yeni politikalar ışığında kendisini gerçekleştirecek bir Kaypakkaya geleneğinden söz ediyoruz. Köklü bir yenilenmeden, yapılanmadan söz ediyoruz. Tüm statükoyu parçalayacak yeni bir düşünüş tarzından söz ediyoruz. Marksizm'in temel taşlarına, köklerinin aslına bağlı kalarak, büyük bir teorik öğrenme ve yenilenme sürecinden söz ediyoruz. Bu yenilenme yalnızca dar anlamda Marksizm'in Türkiye'ye dair yorumlanması çerçevesinde olmayacak kadar derinlikli olmalıdır. Yalnızca kapitalizmin ekonomik-politik kategorilerinin köklü eleştirisinin realize edilmesi yeterli değildir; sosyalizmin tüm sorunlarının yeniden ele alınması, felsefeye yüzeysel bir dalışla algısal düzeyde bir bilincin kristalize edilmesi değil, Kant-Hegel-Marx diyalektiğinin köklü bir şekilde irdelenerek (birini diğerinden koparak değil) yeniden öğrenme sürecinin yaşanmasından söz ediyoruz. Yani bilimi öğrenmeden, algısal bir bilgiyle işçi sınıfının tek bir sorununa dair doğru politika üretilemez. Bunu başarabilecek bir düşünüş tarzı, köklü devrimci bir teorinin yaratılmasını sağladığı zaman ham tecrübenin işlenmesinden söz edebileceğiz ancak. Bunun dışındaki söylemler laf-ı güzaftır.

Başka Neler Değişti Bu 35 Senede?

Denizde esen fırtınaların yönü değişmiş olabilir mi? Dalgaların boyu artmış, denizde kayalıklar yer değiştirmiş ya da girdaplar oluşmuş, olabilir mi? Keza, eski koordinatlarla, rotayla ve alışkanlıklarla zaten hareket kabiliyetini zayıflamış bu gemiyle bırakalım denizlerin zorlu sularını aşmayı, bulunmuş olduğu liman-

dan dahi ayrılamıyor. "Kaptanı iyi olmayan gemiye her rüzgâr kötü gelir" diyor, yazar. Çok doğru bir tespit bu! Ya peki, gemisi sağlam olmayan bir kaptana en iyi rüzgâr ne yapsın? İçinde olduğumuz geminin lehine defalarca iyi rüzgârlarda esmesine rağmen gemi gidemediyse, rüzgârın suçu ne? Devrimci durumların yükseldiği, sistemin krizlerinin yoğunlaştığı dönemlerde, Kaypakkaya geleneği bunların hiçbirini değerlendiremedi ise devrimci durum ne yapsın?

Bu Gerçeği Görmek İçin Daha Neleri Yaşaması Gerekiyor?

Denizlerin ve gökyüzünün yeni koşullarını analiz etmek ve bu analize uygun olarak yeni bir gemi; ama bu saydığımız tüm tehlikeleri göğüsleyebilecek bir gemi inşa etmek diye bir problem olmalı. Böyle bir problem olmaz ise, bir 35 yıl daha aynı şeylerin yaşanması olasılıklı mı?

"Siyasette her şeyin başı dürüstlüktür" diyordu, Lenin. Elimizi vicdanımıza ve beynimizi işçi sınıfının Marksist bilimine dayayarak, şu sorunun cevabını bulalım: Bir 35 yıl daha kitlelere, dogmatizmin cilalı söylemleri eşliğinde politika yaparak önderlik etmek, mümkün mü?

Bir an gözlerimizi kapatalım ve aradan *35 yıl daha* geçtiğini hayal edelim. Kendimizi ajite etmeden, tabularımızdan arınarak *bir 35 yıl daha*, mürettebata ve geminin tüm çalışanlarına hedefteki limana ulaşamamayı hangi gerekçelerle anlatılacağını düşünelim.

Keza, şimdiye kadar olduğu gibi, tüm açmazların nedenini, geminin önderliğini yapan kaptanların korunamaması, "siyasetimiz doğru; ama bu siyaseti kararlı ve yaratıcı bir tarzda yaşama geçiremedik" vb. bir dizi gerekçeye mi indirgenecek? Bu, gerekçe üretmek için kabızlık sorunu olmayan indirgemeci bir düşünüş tarzıdır. Kaptanların korunamaması, geminin dalgalar, fırtınalar karşısındaki dayanıklılık derecesiyle ilgilidir. Her dalga, geminin kapılarını, camlarını, güvertesini kırarak sularını gemiye dolduruyorsa, bunun nedeni: kaptanların bu geminin içinde olup, gemiye önderlik etmesi midir ya da *geminin yapısıyla* ilgili problemler mi var? Bir siyaset, yaşama geçirilemiyorsa, TKP/ML ve MKP gibi TDH'nin tarihe mal olmuş iki partisinin gelmiş geçmiş tüm kadrolarının kararlılıkları ya da yaratıcılıklarını günah keçisi yapmak kadar ezberci ve işin kolayına kaçan bir gerekçe olamaz. Sınıf mücadelesi için bu kadar bedel vermiş ve birçok kadrosu ve savaşçısı halkın kurtuluşu ve devrim mücadelesinde toprağa düşmüş olanların, uygulama kararlılığını sorgulamak için, en hafifinden bir insanın akıl sağlığını yitirmiş olması lazım. Dolayısıyla artık; ezberlerin bozulmasının zamanı geldi ve hatta geçiyor bile.

Gerçekleri, gerçekçi olmayan ajitelerle farklı sunmanın moda babında tavan yaptığı bir tarihsel süreçten geçerken; başından sonuna kadar abartılı dolduruşlarla enjekte edilen sloganların, bilimsel sorgulamanın önüne geçtiği bir tarihi yaşamak kadar büyük şansızlık olamaz.

"Canımız halk savaşına feda olsun!" kabilinden sloganlar doğru mu? Bu sloganın içeriği nedir ve neden böyle bir sloganın bu denli yüksek bir ritimle dillendirilme ihtiyacı duyuluyor? Bunun sorgulanması gerekmiyor mu?

Savaş nedir? Politikanın yoğunlaşmış, ya da şiddet araçlarıyla sürdürülme biçimidir. Savaş, hedefe giden yolda bir araçtır. Niyetler böyle istediği için başvurulmuyor bu araca ya da yönteme. Zorunluluktan kaynaklı olduğu için başvuruluyor. Savaş için hiçbir can feda edilmez. Savaşın doğal seyri içinde ölme durumu söz konusudur, yani bu ikisi birbirinden farklı şeylerdir. Dolayısıyla bu slogan buram buram fokoculuk kokuyor. Bu slogan savaşı yüceltiyor ve amaçlaştırıyor. Bu slogan ölümü de yüceleştiriyor. "Gerilla savaşını yaygınlaştırmak için politikada derinleş, uygulamada kararlı ol, kitleleri seferber et!" Böyle bir slogan bilimsel olur. Bir hedefi olur. Yani hedeften kopuk bir slogan, kitleden kopuk savaş gibidir. Bunun yanı sıra, verilen savaşın ne kadar halk savaşı olduğu ya da gerilla savaşının karikatürize edilmiş hali olduğunu da şimdilik tartışmıyoruz.

Kendimizi dev aynasında görme tarzımız sloganlarımıza da yansıyor. Abartıyoruz. Tıpkı, 1997'lerde geliştirilen şu slogan örneğinde olduğu gibi, "Şan olsun gelinen bilge evreye!" Ancak, ajitenin adrenalinden bir an uzaklaşıp sağlıklı düşünüldüğü zaman; bir bilge evre varda, bilgelerden başkaları mı, bu bilgeliği göremiyor diye, bir soruda ortaya atılabilinir pek ala. Bir delinin ağzından fırlayan soruya, kırk akıllının yanıt araması, belki de, bu küçük hicivle anlatılmak istenilen bir şey olsa gerek. Sloganlar gerçeklerin diliyle konuşturulduğu zaman gerçek anlamda bir işlev görür.

Gemide ciddi anlamda çatlaklar oluşmuş durumda, su sızıntıları mevcut. Makineler arızalanmakta. Çürüme artmış durumdadır.

Ne yapılması gerekiyor?

Gemi (Parti'nin) hedefe giden yolda *amaç* değil, bir *araçtır* diyerek aslında tekerleği yeniden keşfetmiş oluyoruz. Marksistlerin ne kişilerin putlaştırılmasına ve ne de, parti ve parti politikalarının tabulaştırılmasına ihtiyaçları var. Tam tersine, her türlü tabu ve putlaştırma, işçi sınıfı davasına zarar verir. Bir komünist partisi kendisini, halkın ve dost güçlerin eleştirilerine açık tutmak duru-

mundadır. Eleştiri, çelişkiye müdahaledir, Çelişmeli şeyleri analiz etmektir ve son tahlilde eleştiri, bir sentezdir; gelişim ve değişimin dinamik gücüdür. Sadece analiz içeren bir eleştiride, diyalektiğin saç ayaklarından biri kopuk kalır. İleri sıçramak için, sentez belirleyicidir. Sentez olmadan, değişim ve dönüşümün dinamikleri gerçek anlamda çalışmaz. Fakat her sentez yeni analiz ve yeni bir senteze gebedir. Eleştiriden korkan ve eleştirileri saldırı olarak ele alan bir parti, ne Marksist bir partidir ne de proletarya ve ezilen emekçi kitlelere önderlik ve öncülük rolünü oynayabilme niteliğini taşır. Hiçbir güç halktan üstün değildir.

Eleştiri ve fikir tartışmalarının içinde yer alan gelişim dinamiğini görmek bir elzemdir. Çok tanrılı dinlerin doğuşu, insanlığa olumlu katkılar sunmuştur. Mısır'da, antik Yunan'da, Roma ve Mezopotamya topraklarındaki tanrıların çokluğu ve bunların düşüncelerinin çatışması; bilimsel gelişmeleri geliştirmiş ve insanın düşünce dünyasını zenginleştirmiştir. İnsanın düşünce dünyasının eseri olan tanrılar, aslında insanın düşünce ve yaşam dünyasının çatışmasında kristalize oluyordu. Bakınız dünyanın ilk barajı Mısır'da yapılmıştır; ilk doğum kontrol yöntemleri de Mısır'da geliştirilmiştir; su kanalları vb. gelişmeler bu ülkededir. Tıp ve matematiğe irdelediğimizde antik-Yunan çağını göreceğiz. Keza Roma içinde aynı şeyler geçerli. Mezopotamya'ya irdelediğimizde çok tanrılı dinlerin yanı sıra dinsizlerin de yaşadığı bir coğrafya karşımıza çıkıyor. Astroloji, tarım, takvim, tıp, mimari, sanat üst seviyede gelişmiştir. Bunların hepsi karşıt fikirlerin çatışmasının ürünüdür. Ne zaman ki insanlık, mitten tek Tanrı'ya çıkıyor, tüm fikir çatışmaları askıya alınıyor. Yahudi kavmi, tek tanrı ile kendilerini tüm insanlıktan en azından teorik olarak koparmıştır. Hıristiyanlıkla birlikte aynı şeyler gerçekleşmiştir. İslamiyet bu süreci zirveye taşımıştır. Mezopotamya'da 11. yüzyıla kadar bu gelişim dinamikleri canlıydı. İslamiyet'e rağmen İran ve Irak çok gelişmiş topluluklardan oluşuyordu. Büyük âlimler bu coğrafyada yaşıyordu. İslamiyet bu ülkelerde tam hâkimiyetini sağlayamamıştı. Çok tanrılı din ile İslamiyet iç içe yaşıyordu. Ancak İslamiyet, çok tanrılı dinleri yok etmeye yemin etmişti. 1100 yıllarında İslamiyet bu coğrafyaya tamamen hâkim oldu. Artık dünyanın en aydın toplumları karınlığa itilmişti. Allah tek yaratıcı ve sonsuz güç ve Kuran tek doğru, Muhammet son peygamber idi. Aslında tüm gelişim süreci Nesimi ve Hallacı Mansur ile çarmığa geriliyordu. Bundan sonraki süreç, İslamiyet'in ortaçağ karanlığı idi; ki öyle de oldu. Aleviliği İslami düşünüş ve yaşam tarzından görece ileri tutan bileşkeler nelerdi? Şaman, Mazdek inancı ve komünizmi, Mani dini, Zerdüşt inancı, Hıristiyan agnostik inançları, Ortodoks İslam yerine heteredoks İslam (reformcu ve hü-

manist İslam, yani Aleviliğin ilk biçimi), Karmati öğretileri vb. inanç ve öğretilerin harmanlanmış biçimi Anadolu Aleviliğini yarattı. Alevilikteki hoş görü buradan gelmektedir. Aleviliğin aydınlanmacı yönü de etkilenmiş olduğu bu dinlerin ve öğretilerin ilericiliği ile içseldir. Öte yandan Avrupa'da ise, Ortaçağın Engizisyon mahkemeleri iş başında idi. Galile ve Buruno bu mahkemelerde yargılandı. Buruno görmüş olduğu yoğun işkencelerden sonra meydanda yakıldı. Yani bilim kül olmuştu. Rönesans ile birlikte, kutsal tabular yıkılmaya yüz tuttu, bilim ve sanat külleri üzerinden doğdu.

Düşüncelerin çatışmasının, tarihsel serüveni bu şekilde gelişmiştir. Bu durum, parti ve devlet olgusunda da, benzer biçimlerde yaşanıyor. Düşüncelerini söyleyenlerin düşman ilan edildiği süreçler az yaşanmadı. Tek tanrının partilerde vücut bulması bu biçimiyle gerçekleşti. Tartışmanın önü daha baştan tabuların dokunulmaz kılınmasıyla kesilmiş olunuyordu. O halde, tartışmak, düşünce alışverişinde bulunmak, eleştirmek karşıtların çatışmasıdır. Düşüncenin dinamizmi buradan kaynaklanmaktadır. Aristo, Mazdek, Dante, Hegel, Kant, Marx vd. bu dinamizmin ürünleridir. Gelişim bu dinamizmin ürünüdür. Dolayısıyla doğru bir tartışma ortamı yaratıldığı zaman, çok güçlü ve yaratıcı bir akla sahip olmuş olunuyor.

Teoriyle nesnel süreç birbirinden bağımsız değildir. Düşünce ile dış dünya arasında diyalektik bir ilişki vardır. Teorinin içsel dönüşümü nesnelliğin bilimsel analizinin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Böylece nesnellik, analiz laboratuarından damıtılarak teoriye geçiş yapar. Bu geçiş yatay ya da dikey, spontane veya tedrici gerçekleşebilir. Nedir ki, bu geçiş sürecinin ilk başlangıç noktası ile ulaşılan nokta birbirinden çok farklıdır. Nesnel dünyanın yasaları ve doğru koordinatları ışığında vuku bulan teori, kendi yatağını yaratmak için yeniden pratiğe döner. Eğer teori, bu yatağı yaratamıyorsa, burada bir problem var demektir ve bu problem de giderilmek durumundadır.

Bana göre, bu problemi yalnızca elit birtakımının çözmesini beklemek doğru bir yöntem olmaz. Maddi dünya kolektif bir aklın ürünü olduğu müddetçe değiştirilebilinir. Hiç kimse kendi birikimi ve deneyimini hafife almasın. Kendi gücünü küçümsemesin. Kitlelerin, Kaypakkaya geleneğinin taraftarlarının, geleneğin eski emekçi kadroların ve Devrimci Hareketten ve sınıf mücadelesinin zengin deneyimlerinden öğrenilmelidir. Buradan bir itki gücü yaratılabilir. Bu bir dinamizm sağlayabilir pekâlâ. İsa'nın bir gün yeryüzüne inerek elindeki sihirli değnekle tüm insanlığı kurtaracağına (aslında bu bir bakıma Tanrı'yı "kurtarma" girişiminden başka bir şey değildir!) olan

inanç gibi, nedense hep, bir kurtarıcı arayışı sürgit devam etmektedir. Hâlbuki K. Marx'ın yüz elli yıl önce, kendi gücünün bilincine varan bir halkın, kendi gücünden dahi korkabileceğini açıklaması boşuna değildi.

Diğer yandan da Eleştirilere tahammülsüzlük, gerçeklere yönelik saldırılar, âlicenap belkemiksiz teoriler; devrimci düşüncenin gelişmesinin önündeki anti-demokratik saçmalıkları Marksizm'e taşımakla eşdeğer olarak kabul edilebilecek statükocu düşünüş tarzının siyasal finansmanlığını yapma işlevi görüyor.

Eleştiride öğrenme vardır. Marksizm'i doğru bir yöntemle öğrenme hangi süreçleri izler? Halktan öğrenme, doğru pratiklerden öğrenme, sınıf mücadelesinin zengin deneyimlerini irdeleyerek öğrenme. Bir taraftar şekillenişiyle değil, laboratuara giren bir örgenci ya da bilim adamı bilinciyle öğrenmektir aslolan. Hiçbir ön yargıyla laboratuara girilmez. Acaba, inandığım düşünceler değişecek mi, kaygısı taşınmaz. Düşüncelerimiz değişecek ise, bu analiz sürecinin bir sonucu olarak değişmeli. Yeni bir senteze ulaşılmalı. Bunda korkulacak bir şey yok. Dolayısıyla, böyle bir süreç Marksistleri, tabularının esiri olmaktan kurtaracaktır. Bu, bizi, belirlemecilikten uzaklaştıracak ve dış dünyadaki gelişmeleri analiz etme yeteneği kazandıracaktır. İlkin bu bilinç, yenilenme ve dönüşüm sürecine yön vermeli.

Ardından:

Rota ve koordinatlardaki hatalarla başlayacağız işe. Bunun için, denizin ve gökyüzünün yeniden (Türkiye ve dünya konjonktürünün) analizine ve akabinde, yeni koşullara uygun çok sağlam bir gemi inşa edilmesine ihtiyaç var.

KARDELEN HAREKETİ VE KARŞI DEVRİMCİ HÜCRE

Bu sorun şimdiye kadar birçok biçimiyle irdelenmiştir. Biz de kendi cephemizden objektif bir bakış açısıyla, bu sorunu çeşitli bağıntıları ile birlikte irdeleyeceğiz. Burada hedefimiz Kaypakkaya geleneğinin bir kanadını köşeye sıkıştırmak değil elbette.

O halde bu analizdeki hedef: Kaypakkaya geleneğinin tarihinde eşi görülmemiş bir biçimde damgasını vuran sürecin ideolojik, politik yönlerini irdelemek, gözden kaçırılan ya da görülmek istenmeyen yönleri gözler önüne sermektir. Kaypakkaya geleneğinin tarihini olumsuz anlamda etkileyen ve kirleten bir sürecin değerlendirmesini yaparken liberal davranıp hatalar ve suçlarla uzlaşma yöntemine ya da yönelimine kesinlikle girmeyeceğiz. Şimdiye kadarki değerlendirmelerimizdeki bu bakış açısını bir *ilke* sorunu olarak ele aldığımız için bundan sonrada buna sadık kalacağız. Lenin: "Başkaları ne der' ruh hali, zayıf ruh halidir" diyordu. Dolaysıyla, başkalarının ne diyeceğinden çok, doğruların peşinde koşma siyasetini izlenmek, bilimselliğin tutarlılığının da etik göstergesi olarak okunacaktır.

Şimdi tarihin "beni gör" dediği, karanlık ve uzaklarda bir şimşek yalımı gibi gözü alan tünelin ışıklı noktasına geldik. "Beni gör" diyen tarihi göstermek ve tünelin karanlığında uçuşan sözde gizemli "bilgilere" ışık tutmak, sorgulamak, proletaryaya ait olmayan yabancılaşmış ve kirlenmiş olgulara karşı ideolojik bir savaş açmak ve buradan da gerçek anlamda yeni bir sonuca ulaşmak gerekmektedir. Hiç şüphe yok ki, devrimci bir sentezin yaratılması sürecinde, Kaypakkaya geleneği tarihinin analizini yaparken, hiçbir süreç birbirinden koparılmaz. Kaypakkaya geleneği tarihinin en önemsiz gibi görünen sorunları

dahi, bazen başka bir sorunun bağıntısı ya da yaratıcısı olmuştur. Dolaysıyla, bir partinin analizi yapılırken kesinlikle tutarlı bir bütünlük içinde olmak gerekiyor. 1978 Konferansı ile 1987 arasındaki bağıntı koparıldı mı, 1987 tarihini anlamak mümkün olmaz. Nedir ki, bu meselede 1987, 1993-94 ve 1996 tarihsel kesitlerini ve tarihsel kesitlerde cisimleşen politika yapış tarzı ve sınıf mücadelesi anlaşılmadı mı, tarihin bundan sonra gelecek kesitlerine ilişkin bırakalım müdahale etmeyi en küçük bir ön görü sahibi olunmaz. Bu açıdan oportünistlerin liberalizmle sulandırılmış eleştiri ve politika yapış tarzına karşı taviz verilmemelidir. Keza, 1992 birlik anlayışını eleştirel bir perspektifle mercek altına almıştık. Kirli işi yapanları ve bu kirli işin kirlenmiş kişiliklerini Kaypakkaya geleneğinin içinde tutan liberal anlayışlar eleştirenlerle mahkûm edildi. Şimdi de, Kaypakkaya geleneğinin tarihinde; 12 Eylül AFC-dan daha büyük bir yenilgiye yol açan parti içi "DARBE" ve darbenin yaratmış olduğu tahribatları 1987 ve 1997 bağıntıları ile birlikte analiz etmek gerekiyor.

Tarihin beni gör, dediği noktaları atlamak, tarihin belleğindeki kaydı silmez. Bu yanlış yöntem ancak bizleri kötü bir tarihsel materyalist yapar.

Bu irdeleme, 1994'te gölgede kalan yönleri açığa çıkarmaya hiç şüphesiz ki yardımcı olacaktır, diye düşünüyorum. 1994'te gerçekleşen ve Kaypakkaya geleneğinin çöküşüne yol açan sürecin düğmesine nasıl basıldığını dehşet içerisinde göreceğiz. Kardelen Hareketi iddialarından yola çıkarsak eğer; örgüte "sızdırılan ajanlarla" bu "düğmeye basan devletin" yanı sıra bu sürecin yaratılmasına objektif olarak hizmet etmiş devrimci kadroların esasta Kaypakkaya geleneğini devasal bir kaosa sürüklemede nasıl rol oynadıklarına bir kez daha kanaat getirmiş olacağız. Bir mantığı, düşünüş ve politika yapış tarzını anlamak açısından, Kardelen Hareketi'de yargılamalar sonucu elde edilen tüm delillerin doğruluğunu bir an kabul ederek, tahlillerimizi, çelişkilerin zirve yaptığı tırmanma şeritlerini göstermek durumundayız. Karmaşık bir sürreci incelemenin birçok yöntemi olmakla birlikte ironik eleştirel tahlillerde bu yöntemlerden biridir Dolaysıyla, şimdi izleyeceğimiz yöntem, farklı bir mukayeseyle yüzleşmek, sorgulamak, soru işaretleri bırakmak için, "ajan" iddiasının "doğru" olmasından yola çıkarak, süreci ve hukuku farklı bir açıdan irdeleyeceğiz. "Ajan" örgütlenmesinin kabulünden yola çıkar ve tüm mantımızı böyle bir silsile içinde kurarsak, bu mantığın götüreceği yer farklı bir tablo olacaktır.

Afakî eleştiri ve söylemler yerine, somut doneler ışığında irdelememize başlayalım.

"Ajan Bahar'ın Laz Nihat'a ilişkin itiraflarından:"

"5. Parti içinde 1991'den bu yana kendisini ön plana çıkarıp, programcı kesilerek diğer kadro ve üyeleri yermesi".

"6. Birlik döneminde grupçuluk yapması ve birliğin yanlışlığına ilişkin düşünceler yayması".

Birlik döneminde "grupçuluk yapması" olarak atfedilen şeyin en çok bilinen diğer adının hizipçilik olduğunu bir kez daha anımsatmaya gerek var mı? Dolaysıyla, Laz N. İktidar olduğu ilk andan itibaren kendisini ön plana çıkarıyor ve "birliğin" gerçekleşmesi ile birlikte grupçuluk yapıyor. Peki, o dönem ne deniyordu? Başını HH kliğinin çekmiş olduğu 2 Nolu OPO'nın hizipçilik yaptığı. Bu söylem kim aracılığı ile dillendiriliyordu. Laz Nihat'ın emri ile Savaş İnce tarafından.

"9. Hizipçilik dedikodusunu yapması.

"10. Kendisine muhalefet olan üye ve kadroları, üyelikten atmak istemesi yani parti tasfiyeciliği.

"11. Ajanların önderliği ele geçirmelerini sağlayarak, partiye hâkim olma faaliyeti" ("Partizan Sesi" 18-28 Şubat 1997).

5. ve 6. kararda Bahar, Laz Nihat'ın hizipçilik yaptığını itiraf ederken 9. kararda aynı Laz Nihat'ın "Hizipçilik dedikodusu yapması'ndan dem vuruluyor. Yani bu objektif olarak karşı devrimci bir faaliyet olarak görünüyor. Ortalığı karıştırma, fakat bu ortalığı karıştırma faaliyetinde esas hedefi saptırmak için bir manipülasyon ile tüm dikkatleri başka yöne çekmek.

Burada ajan Bahar, sıradan bir ajanın değil, merkezi önderlikte yer alan bir ajanın nasıl bir parti yıkıcılığı ve bölücülüğü yaptığını ve kadroları yıprattığını anlatıyor. "Birlik döneminde grupçuluk yapması ve birliğin yanlışlığına ilişkin düşünceler yayması" suçu dahi, 1994'te iş bu ajan örgütlülüğünün en önemli görevlerinden birinin ne olduğunu göstermesi açısından çarpıcıdır. Fakat delillerimiz bu kadarla da kalmayacak ve hatta bu deliller bir başlangıç olacaktır.

Hasan Batmaz'ın itirafından:

"Birlik dönemi Atom bana güven kazanmanın en iyi yolu parti politikasını savunmandır. Onun için birliğin yanlışlığını savun, zaten bunlar bir arada yaşayamazlar, kısa sürede bölünürler".

Ne tesadüf bir rastlantı bu! Polis şefi Atom, işbirlikçi Hasan Batmaz'a birliğin yanlışlığını savunmasını ve partinin kısa sürede bölüneceğini büyük bir "öngörü" ile söylüyor. Laz Nihat'ın çalışmaları ve görevi ile Atom'un bu açıklaması birbirine ne kadar paralel ve bu "ön görü"(?) gerçektende kısa bir sürede nasıl oluyor da gerçekleşiyor?

Peki, Atom, bu ön görüyü böyle açıklarken 1996 KHK'na (Kongre Hazırlık Konferansı) ilişkin nasıl bir düşünce beyan ediyor?

Hasan Batmaz'ın itiraflarından devam ediyoruz. Batmaz'ın polis şefi Atom ile arasında geçen diyalogdan bir örnek:

"TKP(ML)'nin tehlikeli olmaması için denetimi elimizde tutmamız lazımdır. Bundan dolayı bu adamlar kongre yapamazlar ama sen git, kongre olursa daha iyi olur. Partideki denetim Nihat'ın elindedir. Gerçi hakkında çok iddia ortaya atıldı. Ama bir dönem daha idare eder. Zaten onun halefi de vardır, senin görevin kongrede Nihat'ı desteklemek. Bölünme olmazsa daha iyi olur' diyordu. Buna dikkat ediyordu... Bölünmeyi neden istemiyorsun dediğimde, 'bunlar bir aradayken bir iş yapamadılar en az on baş var. Her biride kendine iş yapmaya çalışıyor. Bugünkü haliyle denetim olanağımız daha rahat oluyor' dedi" (a.g.e.).

Burada önemli gördüğümüz birkaç noktanın altını çizmekte yarar var:

1- Partideki denetim Nihat'ın elinde olduğu açık bir biçimde ifade ediliyor. Peki, bu açık ifadenin altında yatan başka bir gerçek nedir? 1994 Nisan "darbesi'nin yapılmasının bir nedeni de parti denetiminin Nihat ve diğer "ajanların" eline geçirilmesidir.

2- Atom, KHK'da bir bölünmenin olmasını istemiyor. Ancak ne var ki, aynı Atom parti güçlerinin birlik döneminde tam tersi yönde direktifler veriyor. Partinin bölünmesi için hizip çalışmasına girilmesini istiyor. Ajan Bahar ve Batmaz'ın az yukarıdaki itiraflarında bu gerçekliği tüm çıplaklığı ile görüyoruz.

3- Atom, Batmaz'a bu haliyle denetim daha iyi olur, diyor. Dolaysı ile devletin 1994 yılına ilişkin politikası TKP-ML güçlerinin ayrılması iken, 1996 yılında TKP(ML)ye ilişkin politikası örgütün bölünmeden devam etmesi yönünde oluyor ve bu anlamda da, bir dönemin "bölücü ajanları'na başka bir dönem mevcut örgütlülüğü birleştirici rol veriyor.

Biz, dar grupçu ve anti-bilimsel düşünüş tarzını realize etmeyerek mevcut gerçekliğe çözümsel bakış sunmaya devam edelim. Bu anlamda, Laz Nihat'ın sorgulamasının sonucunda TKP(ML)-MK' sinin varmış olduğu sonucu buraya aktarmakta fevkalade yarar var.

"Ajan Nihat'ın partimiz TKP(ML) içinde işlemiş olduğu suçlar

"17. Partimiz ve diğer devrimci örgütleri karşı karşıya getirmede birinci derecede rol oynamak.

"18. Parti ve ordu içinde bozgunculuk ve hizipçilik yapmak.("Partizan Sesi" 1-16 Ocak 1997).

17. ve 18. şıktaki tespitin bir benzerini aktarıyoruz" Ajan Nihat'ın pratik faaliyeti komisyonumuz tarafından irdelenerek şu sonuca varmıştır.

"4. Parti ve ordu içinde hizipçi ve bozguncu faaliyet içinde bulunduğu kanıtlandı.

"5. İki çizgi mücadelesi adı altında, parti kadrolarını, parti programını savunmuyorlar suçlamasında bulunarak örgütsel tasfiyeye gitmiştir.

"6. Parti içinde böl-parçala-yönet politikasında profesyonel bir düşman ajanı olduğu somutlaştırıldı" (a.g.e.).

Evet, bu tespitler devletin genel anlamda devrimci partilere ve özel anlamda da TKP(ML)ye karşı izlemiş olduğu politikaları göstermesi açısından olağan üstü çarpıcıdır. Diğer devrimci güçlere karşı Laz Nihat'ın izlemiş olduğu politikalar zaten biliniyordu. Birlik sürecinde partiyi PKK ile nerede ise çatışma ortamına getirmişti. Laz Nihat örgütü yalnızca örgütsel olarak değil ideolojik ve politik olarak denetim altına almış olsa idi, hiç kuşkusuz biz, bu gün çok farklı bir tablodan söz edebilecektik. Buradan çıkarılması gereken sonuç: devlet, Laz Nihat'ın politik, ideolojik ve örgütsel önderliği ile özellikle de Dersim'de PKK'ye karşı parti ve orduyu tıpkı bir köy korucuları ya da faşist ordu güçleri gibi savaştıracaktı. Aksi halde diğer devrimci güçlere karşı provokasyon yaratmasının esas hedefinin farklı bir şey olması gerekiyordu.

Komisyon ve TKP(ML)-MK'sının açıklamasından da anlaşılacağı gibi, Parti ve ordu içinde iki çizgi mücadelesi adı altında bozgunculuk, parti kadrolarını örgütsel tasfiyeye girmesi ve nihayet parti içinde böl-parçala-yönet politikasını uygulamak olarak tespit ediliyor. İşte, tüm gerçeklerin saklı olduğu temel sentez, temel şifre ve temel yönelim bu "böl-parçala-yönet" politikasında yatıyor. 1994 Nisan "darbe'si bu temel üzerine gerçekleştirildi. Bunu görmeden gerçek bir muhasebe yapılamaz. Tam da bu temel nokta, tarihsel bir durak, her defasında tekrar tekrar incelemeye ve buradan da yeni bir sentez yaratmaya ihtiyaç duyulan tecrübe bütünüdür. Bu "KDH'nin partinin gelişmeye en açık olduğu tarihsel bir süreçte nasıl bir rol oynadığını göstermesi açısından ibret vericidir. Keza, ısrarla ve döne döne üzerinde durmaya çalıştığım başka bir tarihsel durakta, bu sürece onay veren ve bu anlamda, "böl-parçala-yönet" politikasının tuzağına düşen iyi niyetli kadroların nasıl bir ideolojik, örgütsel, kültürel ve politik şekillenişlerinin olduğunun sorgulanması gerekmez mi? Bu bilimsel bir özeleştiri durağıdır. Bu özeleştiri durağı, bir bilinç sıçramasının gerçek anlamda manivelası olma işlevi de görecektir.

İşte tarihin hükmü ve gerçekler!

Bir kez daha "ajan" Bahar'ın itiraflarını anımsayalım.

"5. Parti içinde 1991'den bu yana kendisini ön plana çıkarıp, programcı kesilerek diğer kadro ve üyeleri yermesi".

"6. Birlik döneminde grupçuluk yapması ve birliğin yanlışlığına ilişkin düşünceler yayması".

"9. Hizipçilik dedikodusunu yapması.

"10. Kendisine muhalefet olan üye ve kadroları, üyelikten atmak istemesi yani parti tasfiyeciliği.

"11. Ajanların önderliği ele geçirmelerini sağlayarak, partiye hâkim olma faaliyeti" (*Partizan Sesi*, 18-28 Şubat 1997).

Bu itirafların 5. maddesi ile 1993-94 yılları arasındaki kaosa ışık tutalım. "Ajan" Nihat 1. OPK (Olağanüstü Parti Konferansı) ile MK (Merkez Komitesi) üyeliği, MK içinde de SB (Siyasi Büro) ve AK (Askeri Komisyon) üyeliğine seçiliyor. Nihat aynı zamanda AK'un sekreteri. OPK'da gündeme getirilen "İbrahim Kaypakkaya Düşüncesi" ret edilmişti. Ancak "Kaypakkaya Düşüncesi" teorisi 1. OPK'da ret edilmesine rağmen, Konferans iradesi çiğnenerek AK kliği bu teoriyi parti organlarına genelgeler aracılığı ile sunuyor. Ve yine bu süreçte bolca, Konferans kanadının kadrolarına yönelik "bunlar 2. MK'nın devamı" yönlü anti-propagandalar yapılarak, bolca parti programcılığı üzerine Laz Nihat ve AK kliği kendilerini cilalayıp boyalıyorlardı. Aslında GBMK toplantısından bu yana ideolojik yıpratma kampanyası başlatılmıştı. OPK ve sonrası bu kampanya adeta katlanarak hız kazandı.

Bir kez daha Atom'um emirlerini anımsayalım.

"İşbirlikçi" Hasan Batmaz'ın itirafından:

"Birlik dönemi Atom bana güven kazanmanın en iyi yolu parti politikasını savunmandır. Onun için birliğin yanlışlığını savun, zaten bunlar bir arada yaşayamazlar, kısa sürede bölünürler".

Ajanlar güven sağlamak için en çok parti ve Kaypakkaya çizgisi üzerinde propaganda ve yaygara çıkarmakla görevlendirilmişlerdi. Ne ki, bu propaganda partinin ileri ve bilinçli kadroları üzerinde pek etkisi yoktu. Genellikle bilinç seviyesi geri olan kadro, üye ve savaşçılar üzerinde bu propaganda etkili oluyordu.

"...Revizyonist şebekenin bir diğer adıyla Mafya Çetesinin bu oyunlarını boşa çıkarmak tüm üyelerimize düşen birincil görev olmalıdır". (...)

- Kahrolsun Anti-Birlikçi Revizyonist Mafya Hizbi!

- Yaşasın Parti Birliğini Koruyan Parti Önderliğimiz! (...)

(18 Nisan 1994-TKP(ML) MK)

Devamla TKP(ML)-MK-AK(Askeri Komisyon) bildirisi daha ilginç:

"'72 programı üzerine yükselen birlik ve bu birliğin MLM'nin bilimi ile perçinleşmesi, dövüşerek sağlamlaşması parti içinde parti programına düşman oportünist ve revizyonist unsur ve klikleri çileden çıkarıyordu..." (26.4.1994).

Evet, bu bir sonuç bildirisidir. Bu sonuç bildirisinde dikkat etmemiz gereken iki nokta var: biri revizyonizmden çokça dem vurması, ikincisi de birliği koruyan parti önderliği. Hâlbuki iddiadaki gerek Polis şefi Atom'un emirleri ve gerek ise "ajanların" itirafları ve bu anlamda da, Laz Nihat'a yüklenen görev; Parti birliğini korumak değil, tam tersine bu birliği parçalamak yönünde olduğu görülüyor. Bu çözümlememiz, hiç kuşkusuz ki bir ideadan yola çıkarak hukuksal, politik ve nihayetinde mantıksal çelişkileri, kendisiyle paradoks halinde olan hukukun, on yıllardır sınıf mücadelesinin şu ya da bu şekilde içinde alan Kaypakkaya geleneğinin yılların eseri olarak omzunda küf tutmuş bir yükün altında nasıl kaldığının, bu bağlamda, basiretsizliğini ve Marksist bilimsel öğreti karşında nasıl miyoplaştığını göstermesi ilginç değil mi?

Bir sürü insan ajan ilan ediliyor (kişi olarak ben, kimin ajan kimin ajan olmadığını bilemem). Araştırmalar sonucu elimizde sağlam bir verinin olmasından söz edemiyoruz. Keza, Kardelen Hareketi sonucu alınan ifadelerin kendisinden yola çıkarak '94 sürecini yargılama tarzı ve ulaşılan neticenin kendi "ajan" sorgulamaları sonucu elde ettikleri verilerle ne kadar ters orantılı durduğu ve eğreti bir tez olarak sırıttığı açık değil mi? Ajan iddiasında bulunduğunuz onlarca insanın görevinin bir partiyi yıkmak, bölmek, parçalamak, itibarsızlaştırmak vb. olduğunu söyleyip, akabinde 1994'te bu ajanların rolünün tali planda olduğunu söyleyecek kararlar alıyorsanız, kendi içinizde büyük bir tutarsızlık içindesiniz. Kardelen Hareketiyle ortaya çıkardığınız sonuçlardan yola çıkarak 1994 Nisan ayında gerçekleşen eylemin de bir devlet operasyonu olduğunu, TKP-ML güçlerinin bir devlet operasyonuyla bölündüğünü ve yıkıma uğratıldığını da itiraf etmeniz gerekmiyor mu? Aksi halde paradoksunuzu izah etmeniz çok güç olacaktır.

Bu analiz, hiç şüphe yok ki, Kardelen Hareketi ve Kongre Hazırlık Konferansı'nın "ajan" iddiasının doğru olduğunun kabul edilmesinin bir ürünü olarak ortaya çıkıyor. "Ajan" iddiasının doğruluğunun kendi paradoksunu nasıl taşıdığını, mantık hatalarıyla dolu olduğunu ve 1992-93-94 yıllarını farklı 1996 yılını farklı değerlendirerek, her iki sürece bakış açısında bir "samimiyet" çelişkisinin olduğunu da göstermiş oluyoruz.

GERÇEĞİ ARAYAN ÇOK, BULAN AZ OLUR

Statik olma durumu, hareketsizliktir. Statüko, mevcut olanı korumadır. İkisi birbiriyle bağlantılıdır. Biri diğerinin varlık nedenidir. Biri diğeri üzerinden mevcudiyetini korur. İkisi de birbirinin sarmalıdır. Gelişim dinamiğinin ileri yönelik her somut adım ve politikalarla kesiştiği yere konan pimi çekilmiş bombadır, statik ve statüko. Hiçbir şey kesinlikle nesnel olarak statik değildir. Ancak, her şey öznel olarak statikleştirile bilinir. Bu tıpkı, naklen çekilen bir akarsu karesinin, bir kamera düğmesine basarak dondurulması gibidir. Fakat her şeye ve bize rağmen, akarsu akmaya devam ediyor. Bize rağmen yaşam devam ediyor.

I

Marksistler meselelere yalnızca taraftar olma gözlüğü ile baktığı zaman bilimin laboratuarına girme şansını kaçırmak ile birlikte, kapının eşiğinde bekleme hakkını bile elde edemezler. Tarih, Marksistlere bunu defalarca göstermiştir. Fakat tüm bu sınamalara rağmen, Türkiye ve Kürdistanlı Marksistler gerekli tecrübeyi çıkaramadılar. Sübjektivizm ve dar grupçu bakış açısı Marksistlerin hem teorik ve hem de pratik yönelimini belirledi. Önemli yenilgiler alındı. Birçok başarısızlıklar, hata ve suçlar ciddi kırılmalara yol açtı. Fakat bu yenilgiler, başarısızlıklar, hata ve suçların nedenlerini irdelemek yerine günü kurtarma işlevi gören savunmalar geliştirildi. Bu savunmaları o denli ikna merkezine oturuldu ki, kurbağa ile kuyunun deliği arasındaki gökyüzü ilişki-

sinin 'paha biçilmez' önemine demir atıldı. Buna inanıldı ve kendi dışındakiler de inandırmaya çalışıldı. Ne var ki, sınıf mücadelesinin yasalarıyla Kaypakkaya geleneğinin düşün dünyasının gerçekliği arasındaki uçurum her geçen gün derinleşti. Gelenek kendi sübjektif niyetlerini sınıf mücadelesinin yasalarının yerine koydu. Böyle olunca başarısızlıklar ve yenilgiler kaçınılmaz oldu.

Sübjektivizm ve dogmatizminin geleneğin esas olarak örgüt, sınıf mücadelesi ve kitle politikalarına yön verdiğini söyleyebiliriz. Bu, beraberinde kitlelerden kopmayı, marjinalleşmeyi, gerçek bir proletarya partisi yaratmak yerine bölünen, küçülen ve dar grup anlayışlarının hâkim olduğu örgüt anlayışını geliştirdi. Bu anlayışa paralel olarak: aynı zamanda neden sonuç, sonuç neden ilişkisi ile tanımlanabilecek bir kopuşu, yabancılaşmayı ve çürüme ile at başı giderek benmerkezci düşünce ve uygulama alanının önünü açan bir kanal oluşturuldu ve sürgit bu kanaldan beslenildi.

Keza makalelerimizde bunun hesaplaşmasını (belirli sınırlar dâhilinde de olsa) yapmaya çalıştık. 1973 yenilgisine ilişkin MKP'nin "sübjektivizm" değerlendirmesinin kavram olarak doğru ifade edildiğini ama içeriğinin doldurulması meselesinde eksikliklerin olduğunu ifade ettik.

MKP'nin DABK değerlendirmesinin muhasebe açısından önemli bir adım olduğuna vurgu yaptık.

GBMK (Geçici Birleşik Merkez Komitesi) döneminde açığa çıkan kirli ilişki ve bu işi yapanların suç işlediklerini ve bu suçun kendisinin işçi sınıfının bilimi olan Marksizm'e yabancılaşmanın bir ürünü olarak ortaya çıktığını ve yabancılaşmanın adının da, çürüme olduğunu yüksek sesle haykırdık. Bu olayın GBMK ve 1. OPK tarafından saklanmasının ayrı bir suç olduğunu, bu suçu saklamanın kitlelere güvenmemek, kendine güvenmemek, işçi sınıfı bilimine olan yabancılaşma olarak tanımlanabileceğini söyledik.

GBMK toplantısında Laz Nihat'ın başka bir MK üyesine silah doğrulmasının tüm partiye, devrime, sosyalizm davasına doğrultmak olarak görülmesi gerektiğine vurgu yaptık.

Bizler, doğru anlayışın bilince çıkarılması ve yaşamda vücut bulmasının peşindeyiz. Fakat biz biliyoruz ki, doğru anlayışların bilince çıkarılması ve yaşamda vücut bulması sancılı ve çatışmalı bir sürecin sonunda gerçekleşebilir ancak. Bu aynı zamanda bir düşünce tarzı çatışmasıdır. Bizim düşüncelerimize hangi ideoloji, politika, kültür ve ahlak anlayışı yön veriyor, bunun çatışmasını yaşamaktan daha doğal hiçbir şey yoktur.

II

Gündemimize Gelirsek:

Sorunu kavramayan ya da kavramamakta ısrar eden arkadaşlar lütfen bir kez daha Marksist bilimin hukuk anlayışına baksınlar. Bu hukuk anlayışı hiç şüphesiz bizi direk kültür ve ahlak anlayışının kapısını aralamaya götürür. Hep birlikte bu hukuk anlayışını irdeleyerek söz konusu kapıyı aralamaya çalışalım. Bizi nasıl bir gerçeklik bekliyor?

'Kardelen Hareketi' sürecinde, karşı devrimci bir yöntemin referans olarak konferans tarafından benimsenmesi yalnızca tarihsel bir hata değil, ama aynı zamanda tarihsel bir suçtu. Bu suça ilişkin MKP, elbette ki bir özeleştiri veriyor. Ve bu suçu da tanımlamaya çalışıyor. Fakat bu tanımlama ve özeleştiri, işlenen suçun niteliği göz önünde bulundurulduğunda yetersiz kalıyor. Keza bu öyle bir yetersizlik ki, işlenen bu suça objektif olarak pirim vermek olarak değerlendirilebilinir. Neden mi?

> 1. Kongre Hazırlık Konferansımızda karar altına alınan, sonraki süreçte sorgulama yöntemi olarak uygulanan ve adına, devrimci şiddet' denilen uygulama devrimci şiddetle alakası olmayan ve karşı-devrimden ödünç alınmış bir metottur. Bu, devrimci ilkelerin çarpıtılmasıdır ve tamamıyla pragmatizme düşülmüştür" (Maoist Komünist Partisi 1. Kongre Kararları'ndan).

İşkencenin bir metot olarak karşı-devrimden ödünç alındığı tespiti kesinlikle doğrudur. Fakat 'tamamıyla pragmatizme düşülmüştür' tespiti fevkalade eksiktir. Pragmatizmin Türkçe karşılığı 'faydacılık', 'yararcılık' anlamına gelmektedir. Partinin çıkarı için faydacılığa düşülmüştür tespiti, sorunun esas özüne ilişkin liberal bir tutum almaktır. İşkence yapmanın esas nedeni pragmatizm değil, *Marksizm'e karşı yabancılaşma ve çürümüşlüktür.*

> 2. "Kardelen Harekâtının Soruşturma ve Sorgulama Yöntemi: KHK'mızın 'ajan ve işbirlikçi' iddiasıyla tutuklananlara soruşturma-sorgulama sırasında 'devrimci şiddet' adı altında belirlediği politikanın Marksist-Leninist Maoistlerin proleter adaletiyle ve hukuk anlayışıyla uzaktan yakından ilgisi yoktur. Bu politika burjuvaziden ödünç alınmış burjuvaziye ait soruşturma ve sorgulama yöntemidir. Bu pragmatist bir politikaydı. Siyasi olarak amaca ulaşmak için her aracı mubah görmekti. Bu politika ve yöntemleri Marksist Leninist Maoistler ne savunur ne de uygular. Parti tarihimizde ilk kez böyle bir politika bir Konferans kararıyla benimsenip uygulandı" (a.g.e.).

Kongre, işkencenin Marksist proleter adaleti ve hukukuyla alakasının olmadığı tespitini yaparken çok haklı ve yerinde bir tespit yapmıştır. Ne var ki,

bu tespiti pragmatist politika ile açıklamaya çalışması ve tanımlamasını bunun üzerine oturtması kendi paradoksunu da yaratacak eklektik bir görüşü de kapı açıyor. MKP kongresinin bu belirlemesi yanlış değildir. Fakat bu belirlemenin içini doldurmamakla birlikte, ama aynı zamanda bir sonraki cümlesi ile bu belirlemeyi isim vermeden farklı bir tanıma taşımıştır.

Sorunu biraz daha açarak bu kavram(sızlık) kargaşasını çözelim. Pragmatizm kavram olarak Fransızca *pragmatisme*'den gelir. Anlamı yararcılıktır. Felsefi olaraksa esas kökeni İngiltere'ye dayanmaktadır. İngiltere'de kapitalist üretim ilişkilerinin ilk gelişme süreci ile birlikte burjuva üretim ilişkilerinin felsefi yapısını oluşturma ve geliştirmeye hizmet etmiş olan Joun Stuart Mill Pragma felsefesinin projesini oluşturduğu akabinde ABD'de Charles Pierce'nin bu projeyi temellendirmesi ve William James'in geliştirmesi ile birlikte kapitalizmin *metafizik felsefesinin* kurulduğunu görebiliyoruz. Pragmatizmi 70'lik bir dedenin de anlayacağı biçimde anlatırsak: her ipte oynamaktır, diyebiliriz. Bunun pratik bir faydası var ise pragmatist için hangi ipin olduğu fark etmez. Dolaysı ile gerçek, faydası olandır. Deng'in beyaz ya da siyah kedi fark etmez, önemli olan fareyi yakalamasıdır, anlayışında pragmatizm vardır. *Bu anlayış felsefi olarak metafizik, uygulamada ise birey ya da grup için ne yararlı ise o mubahtır anlayışının yaşam bulduğu bir düşünüş tarzıdır. Pragmacılık dünyanın nesnel gerçeğine gözlerini kapamaktır. Gerçek, o an çıkarım, faydam ne gerektiriyorsa ona göre şekillenir. Bu öznelliğin yaşam öpücüğüdür. Dolaysıyla pragmatizmin felsefi dayanağı metafiziktir.* Buranın altını özellikle çiziyoruz. Buradan biz, Konferansta alınan işkence kararının ve işkenceyi yapanların felsefi olarak nereden beslenildiğinin fotoğrafını çekmiş oluyoruz.

Devam edelim: "...Bu pragmatist bir politikaydı. Siyasi olarak amaca ulaşmak için her aracı mubah görmekti" (a.g.e.).

Bu cümleden ne anlamamız gerekiyor? "Siyasi olarak amaca ulaşmak için her aracı mubah görmek" anlayışı pragmatizm tanımlamasını içinde barındırsa da, politik açıdan bu kavrama denk düşmeyen bir belirlemedir. *Amaca ulaşmak için her yolu mubah görmek, Makyavelizm'dir!* Makyavelizm'in temel düşüncesi erki (devlet, örgüt vb. kurumlar olabilir), her türlü aracın kullanılmasında hiçbir sakınca görmeden, yaşatmaktır. Erki yaşatmak için ise her yol mubahtır. MKP anlaşılmaz biçimde açıkladığı fikrin, amaca ulaşmak için her aracı mubah görmede cisimleşen Makyavelizm olduğu tanımlamasını yapmıyor. Bu tanımlamayı yapmamak ile kendi paradoksuna kapı aralıyor.

"Böylesine ciddi bir karşı-devrimci örgütlenmeyle ilk kez karşı karşıya kaldığından, bu noktada yeterli bir deneyim birikimine sahip olmayan Partimiz soruşturma ve sorgulama yönteminde ilke hatalarına düştü" (a.g.e.).

Her şeyden önce bir parti, işkencenin bir yöntem olarak seçilmesinin gerekçelerinden biri olarak, eğer ki tecrübesizliği gösteriyorsa, burada en hafif deyim ile büyük bir 'gaf' vardır. İşkenceyi ifade almanın bir yöntemi olarak seçen konferans ve delegeleri, hiç şüphe yok ki, böyle bir 'ajan' örgütlenmesinin açığa çıkarılması noktasında tecrübesiz olabilirler, fakat ne var ki; 'ajanları' konuşturmanın yöntemi olarak işkencenin seçilmiş olması tecrübesizlik değil, Marksist ilkelerden ve Marksist bilimden uzaklaşma ve yabancılaşmadır. Çünkü asgari Marksist bilinci olan (ki Marksist bir partide parti üyesi olmanın kriterlerindendir bu!) her parti üyesi bilir ki, sosyalizmin temeli insandır. İnsanın temel alındığı bir projede işkence, asla bir yöntem olamaz. Bunu bir yöntem olarak seçmek, ideolojik bir sorundur. İşte, sorunu hangi bakış açısı, nereden ve nasıl irdelediğimiz 'bizi' 'diğerlerinden' ayıran bir metodolojidir.

Sorunun felsefi, politik ve ideolojik boyutu hukuk anlayışının da fotoğrafını çekme işlevine sahip olması ile de enteresandır. Şimdi sorunun esas halkasına gelmiş bulunmaktayız. Keza bu esas halka, şimdiye kadar hep üzerinden atlanan ve görülmeyen ya da görülmek istenmeyen bir nitelikte taşıyor.

Bu anlamda ve özet olarak konferansın 'devrimci şiddet' kararının felsefi dayanağının metafizik, politik dayanağın Makyavelizm, ideolojik dayanağının 'sol' sekter küçük burjuvadır ve yöntem olarak ise karşı-devrimcidir.

Devrimci Hukukun Dili Nedir?

1. Hukuk fakültelerinde öğrencilere ilk öğretilen ders, işkence ile alınan ifadelerin hiçbir geçerliliğinin olmayacağıdır. Evet, çok ilginç değil mi? Burjuva hukuk sisteminin temellerindendir bu olgu. Şimdi biz, Şeytanın avukatlığını yapıyoruz! Kişisel olarak Laz Nihat vd.nin pratiğinin objektif olarak karşı devrimciliğe denk düştüğüne dair hiçbir şüphem yok. Fakat bizim tartıştığımız nokta bu değil. Tartıştığımız nokta, 'ajan'da olsa işkenceyle alınan ifadelerin geçerliliğinin olup olmayacağı? Evet, soru bu? Fakat bu soruya bir türlü yanıt gelmedi. Çünkü bu soruya verilecek bilimsel bir yanıt, bir yapı açısından önemli sorunlar yaratabilir. Eğer bu sorun, bilimsel bir biçimde çözülmez ise niyetten bağımsız olarak burjuva hukukundan daha geri bir noktaya düşülmesi kaçınılmazdır. Sorunun bu boyutu ve ciddiyetiyle ile şu an o noktadayız.

2. MKP Kongresi işkence kararı alan KHK hakkında bir soruşturma başlatmamıştır. İşkence kararı alan ve uygulayan tüm delegeler suçludur. Sorgulanan

insanlara işkence yapılmıştır ve işkence ile öldürülenler olmuştur. Soru şu: İşkence kararı almak ve uygulamak, işkence ile bir "insan" öldürmek, bir insanlık suçu mudur, değil midir? *Eğer bu, ciddi bir suç ise (keza MKP çok doğru olarak "partimizin tarihinde bu bir kara lekedir" diyor), bu ciddi suçu işleyenler hakkında herhangi bir soruşturma kararı alınmış mıdır? Cezai işlem yapılmış mıdır? Burjuva hukukunda dahi, işkenceyi yapanları yargılama hakkı var iken, tarihsel olarak en ileri ve devrimci olan proletaryanın hukukunda bu suçu işleyenler neden yargılanmadı? Bu suçu işleyenler hakkında neden cezai işlemler yapılmadı? Bu soruları soruyoruz, çünkü bu sorular, bilimseldir.* İş diye sorulan sorular değildir. Bu soruları devrimci proletaryanın adalet, hukuk ve insana dair evrensel bakış açısı perspektifinden yola çıkarak soruyoruz.

3. Bu gerçekler ışığında işkence insanlık suçu demek yetiyor mu? İşkence ile alınan ifadeler faşist mahkemelerde dahi biçimsel olarak da olsa geçersizse; hem fiziki ve hem de psikolojik işkencelerle alınan ifadelerin devrimci hukuk cephesinden hiçbir geçerliliğinin olması gerekmiyor mu? Dolaysıyla, Kardelen Hareketi'nde ajan suçlaması hukuksal olarak (en azından bugünkü doneler ışığında değerlendirecek olursak, işkence ile alınan ifadeler), çökmüş, sıfırlanması gereken, yani sil baştan yeni bir değerlendirme ve yeni bir izahat gerektirmektedir. Bu açıdan, işkence ile delillere ulaşma yönteminden yola çıkan Kardelen Hareketi amacına ulaşamamış ve başarısız olarak tarihe geçecek ve esas olarak da, yanlış yöntemler ve uygulamalar toplamıdır.

4. Laz Nihat ve birçok kişiliğin Kaypakkaya geleneğine vermiş oldukları zararlar hiç şüphe yok ki, bir ajan örgütlülüğünün verebileceği zararlar kadardır. Bu anlamda, Laz Nihat başta olmak üzere birçok eski kadro objektif olarak karşı devrime hizmet etmiştir. Ancak ne var ki, Kaypakkaya geleneğinin bölünmesinde, prestijinin dibe vurdurulmasında ve 12 Eylül Cuntasından daha büyük bir yenilgi almasında tüm sorumluluk Laz Nihat üzerine yıkılacaksa eğer, bu ancak hamamcının namusunu kurtarma işlevi kadar etkili bir yöntem olur. Zevahiri kurtarmaya dahi yetmeyen bu yöntem, köylü kurnazlığının tipik bir yansıması olarak okunmalıdır. Büyük kötülüklerin bir ya da birkaç sahibi vardır. Trajik-komedi!

III

Devrimci harekette uzun bir süredir ciddi bir dağınıklık ve devrimci proleter bilimden uzaklaşma var. Eğer devrimci hareket; zamanında Bedri Yağancılar diye bilinen gruba karşı uygulanan sözde şiddete karşı ciddi bir duruş sergileyebilseydi, MLKP Kemal Yazar'ı öldürme cüretini gösteremezdi.

Eğer devrimci hareket; Devrimci Sol ayrışmasında Bedri Yağancı'lara yönelik "kontra" iddiayla saldıran Karataşçı kanada karşı tutarlı bir duruş sergi-

lemiş olsaydı, yada PKK'nin TDKP'lileri pusu kurarak öldürmesi karşısında bir tavır sergileyebilseydi, eğer MLKP'nin Kemal Yazar'ı öldürmesine karşı ciddi bir duruş (gerekirse tüm ilişkileri dondurma) sergileyebilseydi, TKP/ML 2. OPK'sına üç kişi hakkında ölüm kararı çıkartamazdı (ki bunu TKP/ML Kaypakkayacı kültürün baskın gelmesi vesilesi ile uygulamadı); eğer devrimci hareket devrimci hukuk ve adalet anlayışında bir yozlaşma ve kırılma yaşamasaydı, bu gün bu sorunları biz tartışıyor olmayacaktık. Dolaysıyla bu sorunlar, yalnızca geleneğin sorunları değil, devrimci hareketin omzundaki yüklerdir.

Bizlerin önünde iki şık var: Ya bilincimizi dar grup bakış açısının sorgulamayan, eleştirmeyen, alternatif politikalar geliştirmeyen ve insan merkezlilikten uzak şekillenişine teslim edeceğiz (ve böylelikle işler eskisi gibi gitmeye devam edecek. Statüko iyidir!) ya da bu statükoyu değiştireceğiz. Bu aynı zamanda düşünüş tarzımızı değiştirmek anlamına da geliyor. Keza, düşünüş tarzı değiştirilmeden statüko değiştirilemez!

07 Ağustos 2007

DEVRİMCİLER ARASI ŞİDDETİN İDEOLOJİK ANATOMİSİ

Devrimci kitle çizgisi aynı zamanda devrim çizgisidir de. Buna böyle bakmayanlar, kendilerini kitlelerden üstün gören, Partiyi kitlelere karşı koruma ve kitlelere yabancılaştırma aracına dönüştüren tapınmacı zihniyetlerdir. Devrim mücadelesini kitlelerle birlikte değil, kitleler adına sürdürme eğilimi, yeni bir eğilim değildir. Kökeni çok eskilere dayanır. Bugünkü geriye dönüşlerin temelinde de bu çizginin belirleyici bir rolü vardır.

Partinin mutlaklaştırılması, felsefi gıdasını idealizmden almaktadır. Amaç ve araç arasındaki ilişkinin yer değiştirmesi sonucu aracın tamamen amaç haline getirilmesi, "mutlak" ve "tapınmacı" parti anlayışını doğruyor. Bu anlayışın önderliğinin sınıfsal kökeni, bürokrat küçük burjuva sınıfıdır. Kitlelerden kopan bürokrat küçük-burjuvazi, eşyanın kendi ilişkisi gereği kitlelere yabancılaşır. Onun Marksizm söylemleri, kâğıt üzerindedir. Bir hareketin kâğıt üzerindeki program ve söylemlerinden daha çok politik hattına baktığımızda teori ile pratik arasındaki çelişmede pratik çalışmaların, kendisine ışık tutan teorinin neresinde kaldığının en yalın haliyle görebiliriz.

"Peki, nedir parti bilinci? Bu kavram her şeyden önce partinin sınıf savasına önderlik edecek, iktidarı alacak yegâne güç olduğuna inanmayı ifade etmektedir. Partinin ideolojik-politik ve örgütsel çizgisinin iktidar hedefine ulaşmadaki tek doğru yol olduğunu kavramanın, onun kararlarını, yönelimini benimseyerek uygulamanın, her koşulda ve her şartta sahiplenmenin ve korumanın, geçmişten bugüne kan ve can bedeli yaratmış olduğu değerleri korumanın ve büyütmenin özlü ifadesidir" (*İşçi Köylü Pusula*, Sayı 19, 13-26 Haziran).

Partiyi mutlaklaştırma, araç amaç arasındaki ilişkinin yer değiştirilmesi, 'partiyi her koşulda ve her şartta' sahiplenme biçiminde kendisini açıkça dışa vurur. Parti bilincine bakış açısında ciddi bir farklılığın olduğu ortada. Parti bilincine bakış açısında bir sorun olduğu da, körün gözünde dahi görünebilecek kadar açık. Fakat bu, 'Pusula'daki bakış açısı ile Marksist bakış açısının tamamen birbirinin zıttı şeklinde tezahür eden iki ayrı ideolojinin kendisini gerçekleştirme durumudur. Keza bu, 'talihsiz' düşünüş tarzında Partinin sınıf, ezilenler ve hatta tüm insanlık için doğru kullanılması gereken bir araç olduğu bilincinde kırılma ile yeni fay hattı oluşuyor. *Büyük Proleter Kültür Devriminin ideolojik ruhu tamamen boşa çıkarılarak, kaba materyalist, benmerkezci ve klişeleşmiş sekter çizgiye oksijen veriliyor.*

Bir parti halka yabancılaştığı zaman, parti ile halk arasında çeliksiler çıktığı zaman parti kadrolarının bu çelişmede sergileyeceği tavır nasıl olmalı diye sorduğunda Mao Zedung yanıt olarak: çelişmenin halk saflarından yana tavır alırız, diyor (Bkz. *Yayınlanmamış Yazılar*, MZ). Dolayısıyla Partinin kararları ve yönelimi her koşulda ve her şartta sahiplenilmez. Bir partinin kadrolarına, militanlarına ve hatta kitlesine bakış açısında 'sürü' olma mantığını tam da bu eksende açığa çıkar. Kitleleri ve kadroları 'sürü' görme anlayışı cümlenin gerçek anlamıyla küçük/büyük burjuva yönetme biçiminin en tipik karakteristik özelliklerinden biridir. Keza bu bilinç, Doğu Bloku, SSCB gibi ülkelerde kitleleri, Partinin burjuvazinin eline geçmesi karşı silahsızlandırmıştır. Parti nasıl olsa her zaman doğru yapar, dolaysıyla her koşulda sahiplenmemiz gerekir anlayışını Mao Zedung yıkmıştır. *Parti içindeki çelişmeyi ve sosyalizmde iktidar mücadelesini çözme yöntemi olarak geliştirilen 'Burjuva karargâhları bombalayın!' perspektifi, bir devrimdir. Büyük Proleter Kültür Devriminin Şanghay Komününde parıldayan ruhu, budur!*

"Sorunumuz parti kavramını ve partinin rolünü tartışmak, yeniden tanımlamak veya bir kez daha tanımlamak sorunu değildir" (*İşçi Köylü Pusula*, Sayı 19, 13-26 Haziran).

Sorunumuz partinin rolünü tartışmak ve doğru bir biçimde tanımlamaktır. Eğer ki Marksist bir Parti anlayışının dışında küçük burjuva bürokrat bir parti anlayışı geliştiriliyorsa, sorunumuz budur. Felsefi anlamda diyalektik ve tarihsel materyalizmi kavramada ciddi anlamda bir sorun var. Bu anlamda, felsefeye bakış açısında ve dolaysı ile dünyaya bakış açısında sorun var. Bu meseleyi basit bir sapma olarak görmek, sorunun kendisini görmemezlikten gelmektir. Bu, Marksist parti bilincinde ideolojik bir kırılmadır. Bu, şeyleri

kendi karşıtı ile birlikte ele almayan ve kitlelerden koparan parti diktatörlüğü anlayışı ve düşünüş tarzına açık bir ikame etme durumudur. İşte bu, eklektik Marksist parti bilincidir!

Bürokrat küçük burjuvazi, işçi sınıfı kültürü ve yaşam biçiminden kopuktur. Sınıf olma disipline uzaktır. Dolaysı ile kendi çeperini lümpenlerden oluşturma eğilimdedir. Sınıfın disiplinine uzak olanlar, sınıfın disiplinine uzak olan başka bir tabaka ile kaçınılmaz olarak buluşur. Buradan birbirlerine hayat öpücüğü verirler. Amir memur ilişkisi mevcut aracın işleyiş biçimi haline getirilir. Memur sorgulamaz: "Gözlerimi kaparım vazifemi yaparım!" Sekterliği politik gerilikle açıklayabilirsiniz, ama parti bilincine bakış açısındaki bu farklılaşmayı politik gerilikle açıklayamazsınız. Bunun ideolojik anatomisi doğru çözümlenmek durumundadır.

Emek süreçlerinden kopukluk, emeğe karşı yabancılaşmayı getirir. Bu yabancılaşma, kitle politikalarına dolaysızca yansır. Emek sürecinden kopuk olmaları, özel anlamda emekçilerin kendi arasındaki, genel anlamda da kitle içindeki çelişmelere devrimci politika üreterek müdahale etme, dönüştürme, ikna etme ve tüm bunlar minvalinde eleştiri özeleştiri silahını çalıştırma yönteminden uzaklaşırlar. Bu yöntemin yerini, sınıfın kültürü, ahlakı, düşüncesi, yaşam ve politika yapış tarzının dışında farklı bir politik hat tesis eder. Bu politik hattın eleştirisini yapanlara karşı büyük bir öfke duyar. Eleştirileri kendisine karşı yapılan bir saldırı ve karalama olarak ele alır. İncitildiği düşünülen Parti ilkeleri mi yoksa kendi küçük burjuva gurur ve kariyerleri midir? Bu sorunun yanıtını burada 'evet' ya da 'hayır' biçiminde vermek yerine; geleneğin bu kanadının kitle çizgisine, halk içindeki çelişkileri ele alış yöntemine bakarak yanıt vermek, bizleri teorik gevezelikten çıkararak pratik karşındaki ayna ile yüzleşme gerçekliğine götürecektir ki, bu büyük bir sorumluluk gerektiren davranış biçimi olur. Bunun Marksist normdaki karşılığı, devrimci ahlaktır.

Halk saflarındaki tüm çelişmelere eleştiri özeleştiri mekanizmasının hayati önemine vurgu yaparak müdahale etmenin, Marksist hatta olmanın en belirleyici ideolojik formasyonlardan biri olduğunu belirtmeye gerek var mı? *Eleştirilerde hata olsa dahi, adı üzerinde halk içindeki çelişmeler olması esprisiyle çelişme, kendi içsel mantığı içinde anlaşılmalıdır. Keza aksi durumda, halk içindeki çelişmeler ya da hatalı görüşler demenin bir mantığı yoktur. Dolaysıyla, düşünüş tarzı olarak, çelişmenin özüne yönelik bakış açısının da dışına çıkılmıştır tespiti abartılı olmaz. Devrimcilere karşı uygulanan şiddeti onaylamıyorsan ya da böyle bir şiddet uygulamıyorsan devrimci kitle politikasının içindesin*

demektir. Tersi durumda ise, yani böyle bir şiddeti onuyor ve pratiğini sergiliyorsan, bu hattın dışındasın demektir. Yöntem belirleyici ise yöntemde ulaşılan doğru hat ile doğru olmayan hattın neyi ifade ettiğini anlamak açısından asgari anlamda devrimci kültür, ahlak ve düşünüşe sahip olmak yeterlidir.

Halka ve devrimcilere karşı uygulanan şiddet politikasında yenilgilerin önemli rolü vardır. Yenilgiler devrimci hareketin kendisine ve kitlelere yönelik güvenini kaybetmesine de neden oldu. Bu güvensizlik, kitlelerle buluşacak politikaların üretilmesi yerine halk ya da devrimcilerle olan sorunlara karşı şiddet politikasını geliştirmede önemli bir çözülme noktasıdır. Yengilerin ve başarısızlıkların ideolojik, politik, örgütsel, felsefi nedenleri analiz edilerek buradan da bir senteze ulaşmak ve devrimci teorik hattaki gedikleri kapatarak örgütü ve mücadeleyi yeniden şekillendirmek yerine, daralan örgütü amaçlaştırma politikasını geliştirir. Partiyi amaç haline getirmek ve tüm kadro ve militanları buna uygun olarak şekillendirmek; yenilgilerden dersler çıkarmak yerine, yenilgilerin ve başarısızlıkların nedenlerini kendi içinde çelişme halinde olduğu ve bu çelişmeleri parti dışına ittiği eski kadrolarına ve militanlarına yükleme yolunu seçer. Tüm günahların nedenleri şu ya da bu biçimde parti dışına itilen ya da çıkan kadrolara olarak gösterilmeye çalışılır. Başarısızlığınızın üzerini örtmek istiyorsanız, dikkatleri başka yönlere çekecek politikalar geliştirmek durumundasınız. Devrimcilere karşı uygulanan şiddet politikasında bu düşünüş tarzının önemi küçümsenemez. Yapılan konferanslara ve sonuçlarına baktığımızda bunu pekâlâ görebiliriz. Konferansların ve sonuçlarının değerlendirmesi ve eleştirisi, parti kadro ve üyelerinin dışında devrimciler tarafından da yapılmış mıdır? Halktan öğrenmek, halkın eleştirisine karşı da açık olmak demektir. Devrimci eleştirilerden öğrenmek, devrimcilerin eleştirilerine açık olmak demektir.

Devrimci Dönüşümcüler özgülünde değerlendirmeyi yakın plana aldığımızda, bu arkadaşları devrim saflarında mı görüyorsunuz yoksa karşı devrim saflarında mı? Karşı devrim saflarında görüyorsanız, bu görüşünüzü açıkça devrimci kamuoyu ve enternasyonal proletaryaya deklere etmeniz gerekmektedir. Tersi durum için de aynı şeyler geçerlidir. Eğer ki, karşı devrim saflarında görüyorsanız, bu saldırılarınızın mantığı kendi içinde anlaşılır. Bu noktada da, sizi Kaypakkayacı ya da genel ifadeyle Marksist görüp görmeme de sizin dışınızda kendisini Marksist olarak ifade eden güçlerin değerlendirmesine kalmış bir şey olacaktır. Eğer ki bu arkadaşları devrim saflarında görüyorsanız, şiddet uygulamanızın mantığını dünyanın tescilli beyin özürlü insanına dahi anlatabilir misiniz?

"Bugün değerlerimize yaklaşımımız, Partiyi koruma ve sahiplenmedeki duruşumuz olması gereken yerde değildir. Kuskusuz ki, bütün bunlar sınıf mücadelesinin genel atmosferinin, devrimci hareket içerisindeki tasfiyeci anlayış ve pratiklerin birer yansımasıdır. Ve elbette ki faaliyetçilerimizin birçoğu bu atmosferin havasını solumaktadır. Dolaysıyla da yoldaşlarımızın uğruna canlarını verdikleri Parti değerleri, bizim gözümüzde basit bir eşya olabiliyor. Partinin saygınlığına, onuruna gölge düşürecek, zarar verecek pratiklere tahammül gösterebiliyoruz. Oysa "bir çöpün" yaratılmasında bile onlarca yoldaşımızın emeği ve ödediği bedeli anlamak gerekmektedir" (*İşçi Köylü Pusula*, Sayı 19, 13-26 Haziran).

Bu alıntıda ne anlamamız gerekiyor. Partinin saygınlığı ve onuruna gölge düşürecek pratikler nelerdir ve bu pratiklere nasıl tahammül gösteriliyor? Bu, olabildiğine muğlâk bir tanımlama ve tespittir. Bu tespitinin politik gereklerinin ucunun nerede duracağı belirtilmemiştir. Fakat bu anlayışın pratik izdüşümüne baktığımızda devrimcilere karşı şiddet eylemini görüyoruz. Böylece söz konusu teorik muğlâklık gibi görünen şey, politikanın yaşama döküldüğü arenada nasılda billurlaştığına tanık oluyoruz. Devrimcilere karşı şiddet politikasının ideolojik bir kökeni vardır. Bu kökende bir örgüt, bir kadro modeli ve düşünüş tarzı vücut bulur. Işığın suda kırılması ne kadar maddesel bir gerçek ise ideolojik sapmanın sonucu gelişen politik hatta bir o kadar maddi bir gerçektir. Birinden birini yanılsama olarak göstermek tipik metafizik düşünüş tarzının gereği olsa gerek. Fakat daha önemli başka bir noktaya dikkat çekmeden sorunun gerçek mahiyetinin anlaşılması eksik kalır. İdeolojik sapmadan söz ettik. Bu sapma (hatta halk içindeki çelişmelere bakış açısındaki kırılma), Marksist hattan çıkışta ifadesini buluyor. Bu bize, Devrimci Sol sürecinde Bedri Yağanlara yönelik Karataşçı olarak bilinen kanadın 'kontra' söylemleri adı altında fütursuzca gerçekleştirmiş oldukları şiddeti anımsatıyor. Bu bize, Laz Nihat vd. kadroların TKP/ML-TİKKO kadro ve gerillalarına yönelik atılan pusu, silahsızlandırma, halktan insanların dövülmesi, en başta kendi eşi olan kadrolara dahi şiddet kullanılması vb. yönelimleri anımsatıyor. Bu bize, MLKP'in Kemal Yazar gibi bir devrimciyi öldürme gibi tarihsel bir suçu anımsatıyor. D. Perinçek'in Kaypakkaya'yı öldürmek için attırmış olduğu pusuyu anımsamayan bir tek Kaypakkayacı bulabilir misiniz? *Dikkat ediyor musunuz, kötü örnekler ne kadar da birbirine benziyor. Nedir ki, kötü örnek, örnek değildir!*

Devrimcilere karşı diğer devrimci hareketlerin gerçekleştirmiş olduğu saldırıların temel gerekçelerini irdelediğimizde karşımıza "Partiye karşı karalama",

"Partinin saygınlığına gölge düşürme", "Partinin maddi değerlerini ayrılan grubun alması" gibi bir dizi argümanlar vardır. Bu argümanlar, minareyi çalanların kılıfını önceden uydurmasına benzer. Tarihsel olarak irdelediğimiz de, devrimci hareket arasında uygulanan şiddete dair üretilen gerekçeler benzeşmektedir. Tüm bu suçlarla TDH (Türkiye Devrimci Hareketi) köklü bir hesaplaşma gerçekleştiremediği için, bu kötü (olumlu yönlerini sahiplenmek de devrimci sorumluluğun bir gereğidir, ama olumsuzluklarına karşında eleştirel devrimci sorumluluğun gerekleri yerine getirilmelidir) tarihlerinden utanmalıdırlar. Bu tarihleriyle hesaplaşmadan halkın karşısına çıkanlar pişkindirler (tu kaka yapmadan ve açıkça söylüyoruz, hiçbir küçük burjuva kaygı gütmeden söylüyorum). Devrimci Sol'un bölünmesi sonucu Yağancılara karşı uygulanan şiddet karşısında TKP/ML'in duruşu, devrimci bir duruştu. Her türlü olumsuzluğa ve zora rağmen bu duruşundan bir adım geri atmadı. Bu duruşu alkışlıyoruz. Fakat o günden bugüne, Devrimci Sol'un bu olumsuz mirasını kendisine örnek alan TKP/-ML'nin mevcut duruşunu eleştirmek ve bununla hesaplaşmak, her sorumlu devrimcinin de görevidir. Devrimci tutarlılık bunu gerekmektedir. TKP/ML'ya Devrimci Sol'un Yağancılara, MLKP'in KPİÖ'e karşı uygulamış olduğu şiddeti eleştirirken ve buna karşı devrimci bir tutum sergilerken izlemiş olduğu politikanın yanlış olduğunu ve söz konusu örgütlerin o günkü tarihsel süreçte doğru yaptıklarını ifade ederek özeleştiri verecek ya da, tutarlılık gereği girmiş olduğu mevcut politik yönelimin kapsamlı bir özeleştirisini verecek. 1994, 1995 yıllarındaki TKP/ML'nin halk içindeki çelişkileri ele alan devrimci çizgisi mi doğru ya da o sürecin tam zıttı bir yerde olan mevcut çizgi mi doğru? Kaypakkaya geleneğinin bölünmesine rağmen Konferansçı diye bilinen kanadın, ...işi diyerek yapılan tüm yaygara ve kara çalmalara rağmen, geleneğin birçok mevzisini kaybetmesine rağmen o günkü Konferans kanadının kitleler ve enternasyonal proletarya nezdindeki saygınlığı mı daha fazla, yoksa bugünkünün mü saygınlığı daha fazla? Hiç kimse diyemez ki, her ikisi de aynı Kaypakkaya geleneği. Hiçbir şey bir gün öncekinin bile aynısı değildir. *Tüm mevzilerinizi kaybedebilirsiniz ve tekrardan kazanabilirsiniz, ama kitlelere/devrimcilere karşı kazanmış olduğunuz saygınlığı kaybettiniz mi, ideolojik mevziinizde bir kırılma yaşadınız mı, bunu tekrar onura etmek, çok daha zordur. Bir partinin politik çizgisi belirleyicidir der, Mao Zedung. Politik çizgi bir bütündür. Parti içi demokrasi, örgütlenme, mücadele, kitle, ittifak vb. yöndeki politikaların toplamı o partinin bütünlüklü politik çizgisini tayin eder. Dolayısıyla, bir partinin kitleler nezdindeki saygınlığımızı ölçütünü kendi dışındaki nedenlerde aramak yerine (felsefi idealizmin tipik özelliği şeylerdeki çelişmenin*

belirleyiciliği yerine dışsal olguları belirleyici olarak görmesidir) politikasının doğru olup olmadığında aramak daha akla yatkın ve bilimseldir.

Sonuç olarak:

Devrimcilere karşı şiddet, ideolojik rotadan çıkan kaptanların belirlemiş oldukları mevcut rotaya da güvensizliklerinin göstergesidir. Bu ideolojik güvensizlik aynı zamanda kitlelerin yaratıcı gücüne ve devrimin kitlelerin eseri olacağı bilincine karşı da açık bir güvensizlik ilanıdır. Bunun başka bir adı yoktur. Gerçeklere olgulardan ulaşılır. Kendi gerçekliği ile hesaplaşmayanlar ve bu anlamda tarihsel sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin büyük bir devrime önderlik etmeleri, tarihin istisna sayfalarında bile görülmemiştir. Geleneğin Konferans kanadı eğer Kaypakkaya'nın ideolojik ve örgütsel mirasına sahip çıkıp ve buradan da bu mirası tepeden tırnağa yeni bir yönelim ve yenilenme perspektifiyle büyütme amacını taşıyacaksa, bu geleneğe emek vermiş insanların dürüst, açık ve hiçbir kaygı gütmeyen eleştirilerini dikkate almalı ve bir an önce kitlelere, devrimcilere ve enternasyonal proletaryaya özeleştiri vermelidir.

17. Haziran 2008

STATÜKO, PARADOKS VE SEÇİMLER

Bilimin kendi etik ve analiz sürecinin değeri, objektif olmaktan geçer. Marx: Taşa baktığımızda atomu görseydik bilime ihtiyaç kalmazdı, der. Dolaysıyla taşı un ufak etmek, taştan yeni bir şeyler yaratabilmek bilimselliğin kombine yönelimi ve yöntemleri ile ilgili bir meseledir. Yeniyi yaratmaya yönelik her ileri adımı değerlidir. Fakat her 'yeni' denilen şeyde, aslında yeni değildir. Yani bu sözde yeni denilen şey, sübjektif düşünüş tarzının tornasından imal edilen dogmatizmin yontulmuş halinden başka bir şey değildir. Birde bizim, ille de yeniye ihtiyacımız yok. Tabii bu ironi üzerinden atlayarak devam etmek istiyorum. Doğruları bulmak zaten kendi içinde bir yenilenmeyi getiriyor. Keza doğruyu bulmak, eskiyle ya da yanlışla çatışma sürecinden geçerek imkânlı hale gelebilir

Diğer yandan da 'var olan sonuca muhalefet etmek' bir değişim dinamiği taşıdığı anlamına gelmez. Var olan sonuca anarşistlerde muhalefet ediyor. Bir şeydeki değişim dinamiği ve yenilenmeye açık olmak tek başına muhalif olmakla ilgili bir durum değildir. Yenilenmeye açık olmak çelişmeyi ele alış yöntemi ile ilgilidir: analiz-sentez ve karşıtların mücadelesinin devrimci bir yöntem ışığında sürdürülmesiyle alakalıdır. Bu ilişki muhalif olmayı değil, alternatif olmayı getirir. Zaten bizim en büyük hastalıklarımızdan biri de, muhalif olmaktır. Muhalifiz, ama bu muhaliflik bilimsellikle kristalize olmadığı için alternatif geliştiremiyor. Kendisini tekrarlıyor. Düzene karşı çıkıyor, ama düzeni değiştirecek esaslı politikalar (analizden senteze ulaşmak sentezin sonlandığını değil, sentezden yeniden analiz sürecine geçerek buradan da yeni

bir sentez yaratmayı hedefler. Bu eşittir, alternatifliktir!) üretmiyor. Yani muhalif kişilik yalnızca belirlemeler yapıyor. Bu kötüdür, ama neden kötü, hangi yönleri kötü, bu kötülüğü yaratan olgular nelerdir, demez ve analiz yapmaz. Analizden senteze geçmek, arızayı görmek, dağınık parçaları birleştirmek ve hatta tüm yönleri ile irdelemeğimiz bu parçalardan yeni bir şey yaratmaktır. Dolaysıyla yeni bir sentez öncekiyle savaşım ve yadsınma üzerine bina edilir. Bilimsel düşünüş sürecide budur işte!

Hiçbir şey sonsuz değildir. Bu diyalektiğin yasasına aykırıdır. Bu düşünüş tarzında 'paradoks'u realize etmede *idealizm* vardır. *Her şey kendi karşıtına akar*, der Mao ve diyalektiği tek cümlede bu sentezle açıklar. Her şeyin kendi karşıtına aktığı şeyler dizinimin de sonsuzluk kavramı diye bir şey yoktur. Doğal süreçler ve varlıklar için değil, kapitalizmin ekonomik kategorileri, sınıflarlar arasındaki çelişki olarak, her şey kendi karşıtına akar. Dolaysı ile paradoks çelişmenin kendisi ile çelişir hale düşmesidir: Yadsımanın yadsıması. Bir tezin süreç içinde ya da süresin sonunda kendisine ters düşmesidir. Lenin der ki, demokratik devrim ile sosyalist devrim bir paradokstur. Tez devrim, ama ne var ki nasıl bir devrim olacağı tezi çelişmenin kendi özgünlüğünden rengini alır. O halde, demokratik devrim ile sosyalist devrimler arasında bir paradoks vardır. Bu esasta, özel mülkiyetin bir kısmı ile kontrollü ittifak ile özel mülkiyetin tamamen tasfiyesi ve üretim araçlarının tamamen sosyalist dönüşüme sokulması arasındaki çelişmede cisimleşen koşullar arasındaki tezatlıktır/karşıtlıktır. Diğer yandan da bir tez, bir olgu için doğru iken başka bir olgu için yanlış olabilir. Ya da tersten gelirsek bir doğru bir olguya uyarlanabilir iken başka bir olguya uyarlanmaz ya da uyarlanamayabilir: Kimya bilimindeki bir doğrunun sosyolojik bir kategoriye uyarlanamayabileceği gibi. Ya da kendinden şey olan doğayı inceleyen bilimin kendisi için şey olan sınıf mücadelesine uyarlanamayacağı gibi. Kendinden şey için doğa bilimi, kendisi için şey olan karşıt sınıfların mücadelesi ve tüm toplumsal iktisadi sürecin yasaları ve bu yasaların incelenme yöntemi ve düşünüş tarzı olarak da diyalektik. Dolaysıyla diyalektiğin doğa bilimlerinde kullanılamayacağı gibi tersten gelecek olursak doğa bilimlerinin sosyal topluma uyarlanamayacağı perspektifiyle farklı farklı süreç ve olgulara tekabül eden bilimden söz edebiliriz ancak.

Seçimleri irdelediğimizde Lenin ya da Dimitrov açısından *seçim, esnek bir taktik sorunu* iken, gelenek açısından *stratejik bir ele alış sonudur*. Bu bir paradoks mudur? Devrim bilimi açısından, evet! Lenin ve Dimitrov açısından sürecin kendi koşullarına uygun politikalar geliştirme esnekliğini gös-

termek ile gelenek açısından sürecin kendi koşullarına uygun esnemeyen sabit politikalar 'icat' etmek, devrim bilimine iki farklı yaklaşımdır.

Sabit fikirli olmak, düşünceyi canlı tutmaz ve geliştirmez. Geliştirilemeyen düşünce ise yaşama yön veremez. Rus Çarlığı Avrupa'nın en çürümüş sistemi idi. Fakat aynı Lenin, bu çürümüş sistem karşısında kimi zaman kâh seçime girdi, kimi zaman ise kâh boykot etti. BKP (Bulgaristan Komünist Partisi) için de aynı şey geçerli idi. Onların yasal partisi BİP (Bulgaristan İşçi Partisi) idi. Dolaysıyla burada anlaşılması gereken şey, her özgül duruma uygun farklı farklı seçim taktiği geliştirilmesi gerektiği gerçekliğidir. Bu, bir anlayış sorunudur. Bu anlayışın felsefi, ideolojik ve politik bir dayanağı vardır. Bizim hep 'boykot' mantığımızın da öyle. Bu çerçevede, bu gün, seçime girilir mi girilmez mi vb. boyutları tartışmıyorum (bu konuya az sonra gireceğiz). İlkin bir anlayışı koymak durumundayız.

Seçimlere girmemenin gerekçesi 'çürümüş rejim', 'burjuvazinin ahırı parlamento', 'faşist diktatörlük' gibi kavramlarla açıklanır.

Birincisi: tüm kapitalist rejimler çürümüştür.

İkincisi: Duma seçimlerine Rus Bolşevikleri de girdi. Yani gerektiğinde bu ahıra girilebiliniyor. Bu, burjuvazinin ahırında burjuvazi ile dövüşme taktiğidir.

Üçüncüsü: faşizmin olduğu birçok ülkede devrimciler seçimlere girmişlerdir. Bulgaristan, Nepal gibi örnekleri var. Dolaysı ile düşüncenin ilk çıkış noktası olarak 'boykot' tavrında cisimleşen sabit ve dogmatik anlayışın mahkûm edilmesi gerekiyor. Her ülkenin ve her sürecin kendi özgünlüğü göz önünde bulundurmak yararlı olmaz mı? O halde, henüz hiçbir analiz yapmadan seçimlere girelim ya da seçimleri boykot edelim gibi bir düşünce tarzı çok da yararı olmaz. Yalnızca dar anlamda proletaryanın çıkarları değil, fakat aynı zamanda geniş halk yığınlarının çıkarlarına uygun politikalar geliştirilmek durumundadır. *Stratejik olarak sınıf çıkarları esas iken, taktik olarak geniş halk yığınlarının talepleri göz önüne alınmalıdır.* Tersten olursa, dar teorik bakış açısının yaşama yansıması, pratikteki darlaşmanın kaynağı olmaz mı? Teorik ve pratik darlaşma kitlelerden kopmayı da birlikte getirmez mi?

Bu güne dönersek:

Bir seçime katılıp katılmama kararı verilirken birçok boyutu ile birlikte değerlendirilir. Demokratik Kürt hareketinin seçime girmeyi önüne temel bir görev olarak koymasından daha doğal bir şey yoktur. Önüne devrimi temel

görev olarak koymayanlar ile devrimi temel görev olarak koyanlar arasında farkı gözden kaçırmamak gerekiyor.

Faşizm bir konsept dahilinde Kürt halkını inkâr ve demokratik Kürt hareketi imhaya yönelmiştir. Devlet açısından bu imha politikası onun en öncelikli görevidir. Bu eksende sözde laik Kemalist faşist klik ile kedi/köpek gibi birbirine girdikleri İslamcı faşist klik arasındaki 'bir gecelik' 'kutsal ittifak' sonucu olarak seçim yasaları değiştirildi. Böylelikle demokratik Kürt hareketinin bağımsız adaylar çerçevesinde seçilmelerinin önüne set çekilmeye çalışıldı. Salt bu tablo dahi sistemin siyasal krizinin hangi boyutlarda yaşandığının göstergesi durumundadır. Kürt demokratik hareketinin bağımsızda olsa parlamentoya girmelerinden daha doğal ne olabilir ki? Eğer ellerindeki malzemeyi doğru kullanabilirlerse (ilerde toplu şekilde istifa vb taktiklerle) elde edecekleri milletvekilleri ile egemen sınıflar arasında çelişkinin derinleşmesini sağlayabilirlerde. Bu analizi yaparken politik empati ile (Kürt ulusunun demokratik taleplerini anlayarak) sorunlara yaklaşmaya çalışıyoruz. Aynı zamanda bu, eşyanın kendi tabiatı içinde diyalektik sürecinin nasıl işlendiğini de gösterme gayretidir. Tamda bu noktada anımsatmakta yarar görüyorum: Lenin'in 'reform ile reformizm ayrı ayrı şeylerdir. Proletarya reformlara karşı değildir, reformizme karşıdır' düşüncesi halen güncelliğini korumaktadır. Kürt ulusunun ileri reform taleplerini savunmak bir elzemdir.

Eğer seçimler ve akabinde ortaya çıkacak sonuç, Türk devletini dünya kamuoyuna daha çok teşhir edecekse; eğer Kürt milletvekilleri Kürt sorununu Türkiye emekçilerine de anlatma fırsatı doğuracaksa; eğer seçimlerden sonra parlamentoda olası bir tıkanıklıkla siyasal bir krizin yaratılması ve bu krizle egemen sınıflar arasındaki çelişkinin derinleşmesi sağlanacaksa; eğer seçimler, Kürt demokratik hareketine diplomatik manevra alanı sağlayacaksa Kürt demokratik hareketiyle seçimler noktasında ortak hareket etmemek için bir tek neden var mı? Kürt demokratik hareketi ve Türkiye devrimcilerinin küçük burjuva gurur ve sürtüşmelerinden başka öne sürülebilecek tek bir neden var mı?

Görüldüğü gibi, Kürt demokratik hareketinin seçime girmesi için birçok neden söz konusu. Kürt demokratik hareketi elbette ki reformizmin kıskacında. Silahlı reformizm, kırpılmış demokratik taleplerde bulunmaktadır. Bizler, reformizmi değil, ancak Kürt ulusunun her türlü demokratik talebini savunuruz. *Politikada güçlülük ya da kendine politikalarına güvenmek*, Kürt demokratik hareketini bu Kurtlar sofrasında yalnız bırakmamayı, onların ileri talepleri ile bir protokol oluşturmak için azami çaba harcamayı da gerektirir.

İşte bu önerme seçimlere bakış açısında, bir perspektif olabilir. Geniş kapsamlı bir demokratik platform ile seçimlere dair farklı bir açılım getirilebilinir mi? Bu düşence tartışılmalı ve üzerinde düşünülmeli. En azından demokratik bir platform için görüşmeler yapılmalı, görüş farlılıkları masaya yatırılmalı, ortaklaşılan yönler öne çıkarılmalı.

Sınıf bilinçli proletarya açısından olması gerekene döner isek:

TDH yenilgili bir süreçten geçiyor. Hem dünyadaki devrimci hareketin geri bir noktada olması ve hem de genelde devrimci hareketin ve özelde de Kaypakkaya geleneğinin alternatif politikalar üretememesinden kaynaklıdır ki, gövde olarak zayıf, kafa olarak da istenilen üretkenlikten uzak bir yapıya sahip. Halk yığınları bir bütün olarak burjuva partilerden umudunu kesmemiş. Ancak ne var ki, mevcut partilere karşıda bir güvensizlik gelişmekte. Kitlelerin bu güvensizliği karşısında sınıf bilinçli proleterlerin seçimlere bağımsız adaylar şeklinde girmesi pek gerçekçi bir yaklaşım değil. Partilere güveni azalan kitlelerin bireylere karşı güvenlerinin ne olacağını tahmin etmeye bile gerek yok (istisnai durumlar hariç).

Her defasında seçimleri boykot tavrı ise politik üretkensizliğin bir yansıması olarak görülmeli. Lenin'in 'Sol komünizm bir çocukluk hastalığı' tespiti tamda bu tabloya uygun düşüyor. Bu süreç özgülünde 'boykot' tavrını ayrı değerlendireceğiz. Fakat bu genel anlayışın eleştirilmesi gerekiyor. Seçimlere girmek için her şeyden önce çelik gibi devrimci bir partiye ihtiyaç var.

Yasal bir partinin kurulması yalnızca bir ihtiyaç değil ama aynı zamanda ivedi bir görevdir. Kaypakkaya geleneği büyük bir tıkanıklık ve kabızlıkla karşı karşıya. Kitlelerin dışında, marjinal bir arenada politika ve dar anlamda bir sınıf kavgası yürütüyor. Kitlelerin ihtiyaçları, talepleri nelerdir? Bu soruya yanıt olarak bilimsel bir çözümlemeden uzak durmakta –ki kitlelerin nabzını yoklamak aynı zamanda senin nasıl politikalar üretebileceğin sorusuna yanıt niteliğindedir. Fakat kitlelere gitmenin, kitlelerin sorunların örgütlemenin çeşitli araçları yaratılabilinir. Yasal bir partide bu araçlardan yalnızca bir tanesidir. Yasal bir parti ve seçim taktiği ya devrimci hareketin çok zayıf olduğu dönemlerde ya da çok güçlü olduğu dönemlerde gündeme taşınmıştır –ki Türkiye, Kuzey Kürdistan coğrafyasına birinci şık daha uygun düşmektedir. Devrimci hareket zayıf ve dağınık; gelenek temel teorik sorunlara eğilemiyor/eğilmiyor; bu durum geleneği politika üretmekte uzaklaştırırken öte yandan da işçi sınıfı ve geniş halk yığınlarından da koparıyor. Kitleler ile Türkiye Devrimci Hareketi arasındaki mesafe ne yazık ki, açılmıştır. Ciddi anlamda

kadro sorunu yaşanmaktadır. Bir yığın yapısal sorunlar adeta ağırlaşarak devrimci bir hamlenin atılmasında engel teşkil etmekte. O halde ne yapmalı?

Lenin'in 'Bir adım ileri iki adım geri' bir Fransız atasözü ile gönderme yapabiliriz: bir adım ileri sıçramak istiyorsan iki adım geri çekil, der. O halde, her zaman için seçimlere katılmaya karşı çıkanlar için Lenin'in, 'sol' komünizm bir çocukluk hastalığı, dediği noktayı görmekle başlayalım işe. Akabinde gelenek kendi yapısal sorunlarına karşı gıdıklayarak değil, acıtarak eğilsin. Tüm bunlar sonucunda baştan aşağı bir devrim projesi oluşturulur. Kitlelerle bütünleşmenin bir aracı olacak bir yasal parti oluşturulabilinir. Yani yapısal problemler çözülmeden, gerçekleştireceğin en iyi hamle bile bir saman alevi etkisinden öteye geçemez. Keza bu kadar birikmiş yapısal sorunlarla ciddi hamleler yapılıp yapılamayacağı da ayrı bir tartışma konusudur. Bu soruya her birey kendisi yanıt arayabilir.

Yasal bir partinin olmadığı bu günkü koşullarda ne yapmak gerekiyor?

Aslında bu soruya verilecek yanıtı birkaç cepheden irdelememiz gerekiyor. Az yukarıda aktardığımız Kürt demokratik hareketinin seçimlere girmesi kendi mantık çerçevesinde doğaldır. Politik açıdan tüm engellemelere rağmen bu iradenin parlamentoya taşınması gerekiyor. Çünkü Kürt halkı bunu istiyor. Bu bir irade savaşıdır aynı zamanda. Faşizmin iradesi ile demokratik Kürt ulusal hareketi arasındaki bu irade savaşında bizler bu demokratik talepleri savunarak bir biçimi ile Kürt ulusuyla dayanıştığımızı göstermeliyiz. Kürt ulusal sorunu bir biçimi ile 'çözüme' ulaşmalı. Bu keşmekeşlik, bu tıkanıklık ve bu şovenist dalga kırılmalı. Bu dalgayı kıracak politikalar oluşturulmalıdır. Bu şovenist dalganın kırılması aynı zamanda devrimci harekete yeni hamleler yapma fırsatı getirecektir. Diğer yandan egemen sınıflar ile emekçiler arasındaki çelişkinin de yoğun bir biçimde su yüzüne çıkmasının önü de açılmış olacaktır. Kürt halkı açısından başka bir sorun öne fırlayacaktır: Hem kendi egemen sınıfları ile ve hem de Türk egemen sınıfları ile sınıf mücadelesi temelinde hesaplaşma yaşayabilecektir. Marx'ın Polonya'ya karşı tutumunda bu mantık vardı. Tüm bunlar bizlerin Kürt demokratik hareketi ile bir protokol oluşturmamızı sağlayacak hiç de küçümsenmeyecek politik hamlelerdir. Gelenek, bu anlamda bağımsız adaylar çıkarmasa da Kürt halkının demokratik taleplerini sahiplenecek bir konsept oluşturabilir. Bu konseptin içeriği ve nasıl yaşama geçirileceği tartışılabilinir. Bu noktayı açmıyorum, çünkü bu nokta esnek bir tartışma alanıdır. Bu tartışma alanına tek bir cümle ile katkı sunmak istiyorum: *Öyle tarihsel süreçler olur ki, sınıf bilinçli proletarya bir reform*

hareketini savunabilir ve koşullu destekleyebilir ve hatta gücü oranında bu reform hareketine yönde verebilir (söz gelimi 'demokratik halk cumhuriyet'inin propagandasını yapmak gibi, bu kitlelere kendi programımızı taşımanın bir yöntemidir).

Geleneğin birtakım önemli sorunları var. Bu sorunları Teorik, politik ve kültürel sorunlar olarak sıralayabiliriz. Keza sorunların büyüklüğü ideolojik açılımların önüne de engel koyuyor. Keza tıkanıklığın nedenlerini bu ana başlıklar ve bu ana başlıkların açılımlarında görmek gerekiyor. Polyanacılık oynamıyoruz kuşkusuz. Fakat sorunların boyutunu görmeyen ve bu sorunlara uygun çözüm üretmeyenler en hafif deyimle Polyanacılık oynuyordur. Diyalektiğe, tarihsel materyalizme, mantığa, bilime ve değişim dinamiğinin o yaşamsal noktasına (somut koşulların somut tahliline) karşı bilincini bu derece tıkayanlar açısından denebilecek söz yoktur! Bu koyu sübjektivizm durumu her saniye ve an dogmatizmi üretiyor. Bu koyu sübjektivizm, dondurulmuş düşünceleri gözü kapalı pratiğe sokmakta ustalaşmıştır. İşte biz, bu düşünüş tarzını anlamadan, seçimlere nasıl yaklaşılacağını da anlayamayız.

Ne demiştik, tek başına yenilenmeye değil, doğruyu bulmaya ihtiyacımız var. Doğruyu bulma sürecinde biz, yanlışlarımızdan arınır, eski olanı tedricen üzerimizden atar ve yenileniriz. Bir kez daha yüksek bir vurgu ile tekrarlarsak: Gelenek açısından sürecin sorunu seçimlere girmek ya da girmemek değildir. Kendi yapısal sorunlarına karşı radikal çözümler üretmektir. Bu çözümler üretildiği zaman yasal parti isteği daha yüksek sesle dillendirilmelidir. Keza yasal partiyi yönlendirebilecek ve onun ağırlığını taşıyabilecek güçlü bir 'özneye' ihtiyaç var.

21 Temmuz 2007

EKLEKTİK MAOİZM, 'İBOCU DÖNÜŞÜM' VE DUYGUSAL 'BİRLİK' İSTEMİ

Felsefi idealizmin ve sübjektivizmin en karakteristik özelliklerinden biri de, sonuçlardan yola çıkarak başarısızlığın ve yenilgilerinin üzerini bir incir yaprağıyla örtme girişir. Yenilgilerin nedenlerini analiz etme; bu nedenlerin teorik, politik, örgütsel boyutlarının neler olduğunu irdeleyerek bilimsel bir belgeye ulaşmak için bir çaba sarf etmez. Eklektikzm, onun en karakteristik özelliklerinden biridir.

Parti içi demokrasi kültürünü proletaryanın değil kendi küçük burjuva düşünüş tarzı ve bu tarzın yansıması olan dar grupçu bir örgüt ve demokrasi kültürüne göre şekillendiren; kendini tekrar etme ve sisteme alternatif projeler geliştirememe, keza, *yalnızca muhalifliğe demir atmada cisimleşerek sübjektivizmden beslenen (dolaysıyla da politika üretemeyen) eklektik Marksizm, ciddi handikaplarla karşı karşıya bulunmaktadır.*

Eklektik Marksizm, Marksizm'in önündeki en büyük engeldir. Eklektik Marksizm ("Maoizm"), sınıf mücadelesinin devrimci ayaklarının oluşturulmasının önünde ket olan tüm yanlış politikaların sorumlusudur. Bilinir ki, bir komünist partisi, her şeyden önce devrimci proletaryanın bilimsel doktrinine dayanmak durumundadır. Bu doktrin (temel), yapının sağlam bir şekilde yükselmesinde kilit rol oynar. Bu doktrinel temel, yapıya yön veren ve onu ete kemiğe büründüren komplike ve çok yönlü politikaların üretilmesinin de kaynağıdır. Ve her şeyden önemlisi de, bu doktrinel temel ve bu doktrinel temelin yön verdiği örgütsel omurga canlı bir organizma gibidir.

Nedir canlı organizma gerçekliği?

Lenin'in emperyalizm analizi ile Marksın kapitalizmi çözümleyen ekonomi politikasını geliştirme durumudur. Mao'nun Büyük Proleter Kültür Devrimi siyasetinde cisimleşen, sosyalist sistemde iki sınıfın en üst seviyedeki mücadele biçimidir. Marx, kapitalizmin kökten eleştirisiyle ilgiliydi. Ömrü yoksulluk, sürgün ve hastalıklarla geçen bu büyük kuramcı Kapitalizmin köklü eleştirisini realize etti. Marx, Lenin'de Emperyalizmin köklü eleştirisiyle vücut buldu. Marksist doktrinin yaşayan canlı ruhu, serbest rekabetçi kapitalizmin eleştirisini geliştirerek tekelci kapitalizmin eleştirisine ulaştı.

Marksist doktrinin yaşayan bu canlı ruhu, Kaypakkaya ile nasıl buluştu? Analizlerle! Neyin analizleri? Kemalizm'in ve dolaysı ile Türk devletinin, Kürt ulusunun, partinin, toplumun sınıfsal yapısının analizi, revizyonist hareketin analizi. *Ve Kaypakkaya, kanıksanmış resmi ideolojiyi yerle bir eden bir düşünüş tarzının Türkiye ve Kuzey Kürdistan ayağının ideolojik organizmasını geliştirdi. Resmi ideolojiden kopuşu sağlayan Marksist yöntem bilimidir. Kaypakkaya'yı Kaypakkaya yapanda, hiç şüphesiz budur.*

Eklektik 'Marksizm'se bu yöntem bilimini adeta derin dondurucuya hapsetti ve bir küçük burjuva tepki ideolojisi olarak varlığını devam ettirmeye çalıştı.

Marksist parti bilincinde halk içindeki çelişmelere asla sekter yaklaşılmaz. Çünkü bu çelişmeler antagonist olmayan, uzlaşılabilinir ve barışçıl yöntemlerle çözülebilir çelişmelerdir. En devrimci doktrin, yani proletaryanın Marksist bilimi bu çelişmeleri büyük bir olgunluk ile ele alır. Bu çelişmelerin kendisini ifade etmesine karşı tahammülsüz davranmaz. Bilir ki, bu çelişmeler bir toplumsal zeminden, bir sınıftan kaynaklıdır ve dolaysıyla, belirli üretim ilişkilerinin yansımasının ürünüdür. Bilir ki, bu çelişmeleri çözmenin yolu ezme, tasfiye etme, sekter ya da karşı devrimci yöntemler kullanma, bu çelişme sahiplerinin kendilerini ifade etmelerini şu ya da bu biçimde engellemekten geçmez. Marksist doktrin bilir ki, bu çelişmelerin toplumsal, yani sınıfsal kökleri çözülmeden tarihin şu ya da bu kesitinde her zaman parti içinde ya da dışında vuku bulması ve yansıması kaçınılmazdır. Dolaysıyla Marksist doktrin bilir ki, ortaya çıkan çelişmelere doğru bir yöntemle yaklaşmak, çelişmeyi ya çözer ya da hafifletebilir (mutlak olarak böyle gerçekleşeceğine dair bir yasada yok tabii).

Kaypakkaya, devrimci bir yöntem bilimine sahipti. Bundan dolayıdır ki, analizci yeteneğiyle hep somut olana indi. Bundan dolayıdır ki Mao'nun, kendi tarihini bilmeyen komünistlerin devrime önderlik edemeyeceği, perspektifiyle Kemalist ideolojiyi analiz etti, bu devletin gerçek yapısını deşifre etti. Hataları da vardı hiç kuşkusuz.

Kaypakkaya, o günün koşullarında bir devrim partisi yarattı ve buna mukabil bir devrim projesi geliştirdi. Bunlar çok zor koşullar altında yaratıldı. Ağır illegalite koşulları, devletin 12 Mart Cuntası sonrası geliştirdiği saldırılar, Marksist klasiklerin yeterli çevirisinin çok sınırlı olduğu koşullar vb. Kaypakka'yı sübjektif düşünmeye ve yanlışlıklar yapmaya götürdü. Ne var ki Kaypakkaya, tüm bu eksik ve hatalarına rağmen teorik olarak resmi paradigmadan koptu. Yani bir alternatif yarattı. Keza bu alternatif büyük olanaksızlıklar içinde yaratıldı. Fakat yaratılan alternatif, Kaypakkaya ardılları tarafından 'yaşamın canlı yeşil' tonuna uygun olarak geliştirilmedi. Bu anlamda, yaşamın bu canlı yeşil tonu ile grileşen teorisi arasında çelişkiler hız kazandı, derinleşti ve adeta sürekli doğmakta ve gelişmekte olan yaşamın spesifik öğelerinin adım adım gerisine düşüldü. Birkaç ciddi sorun varken, onlarca yapısal sorunlar adeta geleneğin sırtında bir kambur haline geldi. Somuta inme becerisini gösteremeyen bir anlayıştan, buradan güncel, orta ve uzun vadeli politikalar geliştiremeyen, Marksist düşünüş tarzından uzaklaşarak gelişmekte olan sınıf mücadelesine müdahale etme yetisini kaybeden ve hatta denebilir ki, 35 yıldır bir program (sosyo-iktisadi yapının analizi yapılmadan yazacağınız tüm programların ayakları havada ve soyut bir teorik kalıptan öteye geçemez. Bu cümlede programımız var diyenler içindir) dahi gerçekleştiremeyen, parti içi demokrasi ve iki çizgi mücadelesi kültürünü adeta tasfiyeciliğin hizmetine uyarlayan bir anti bilimsel yöntemler dizinleriyle Kaypakkaya'nın proleter devrimci yönteminden eklektik 'Marksizme' ('Maoizme') geçiş, tamamlanmış oldu. Bu anlamda, koyu sübjektivizme çok şey borçlu olduğumuzu ifade edebiliriz!

Eklektik Marksizm; felsefi olarak bilinmezci idealizemden (agnostisizmden) besleniyor. Nesnelliğe inip çelişkilerin analizini yapmayarak; politikanın varoluş nedeni, niyetlerin dışında sübjektif ve bilinmezci bir düşünüş tarzı ile hadım edilerek adeta beceriksizliği tescilleyen 'sihirli' bir ayna işlevi görüyor durumda.

Eklektik Marksizm; devrimci teori ve politikadaki üretkensizliği ile daha çok kendi içine kapanmış, gelenek içindeki 'çatlak seslere' karşı sekter ve benmerkezci bir pratik sergilemiştir. Dolayısı ile eklektik Marksizm, gelenek içi demokraside sekterdir (sekterlik noktasında MKP'nin yapmış olduğu iki kongre ile daha demokratik bir yapıya evrildiğini söylersek, yanlış bir saptamada bulunmuş olmayız). Bu aynı zamanda düşünsel anlamda da gelişim dinamiğinin önüne tıkaç koymaktır.

Eklektik Marksizm; kitlelerin ve kendisinden farklı düşünenlerin düşüncelerine önem vermez. Kitle politikası der, ama kitlelerden öğrenmeyi Mark-

sizm'in abc'si oluğunu anlamayacak kadar devrimci kitle kitle politikasından kopmuştur. Kendi içinde ayrılanlar ise, eklektik Marksizm'in kendi beceriksizliğinin günah keçisi olarak Tanrılara kurban edilmiştir! Keskin söylem ve sloganlar onun bu gerçekliğini perdelemek için en iyi malzeme olarak kullanılır.

Politika, devrimci teoriyi beslemek durumundadır. Politika üretemediğin zaman (yani kılcal damarlar çalışmadığı zaman) teorik damarda kireçlenme ve tıkanma gündeme gelir. Eklektik Marksizm, bu tıkanmanın adıdır. Dolaysıyla sorun, politika ve teori arasındaki ilişkinin doğru orantılı olarak ele alınmasında yatmaktadır.

Politika nedir? Basit bir soru bu! Tüm üretim sürecini, yani ekonomiyi yönlendirmek için kullanılan uygulamalar bütünüdür. Her ekonomik ilişki kendisine uygun olarak bir üst yapı, dar anlamda da bir politika geliştirir. Yani politika, ekonominin yansımasıdır. O halde, Marksistler, temel politikalarını mevcut üretim ilişkilerine göre şekillendirir. Fakat ne var ki, burada şöyle bir çelişki söz konusu: Ekonomi, çok hareketli bir özelliğe sahiptir, değişkendir. Dolaysıyla politikalar sürekli bu değişkenliğe adım uydurmak zorundadır. Bunun adına da somut koşulların somut tahlili, denir.

Savaş nedir? Politikanın en yoğunlaşmış hali ya da politikanın şiddet araçları ile devamıdır. Dolaysıyla formül; ekonomi (sermaye, emek, mal, meta üretimi ve dağıtım, yeniden üretim sürecinin toplamı) politikanı belirler, politikada savaşı şeklinde olmalıdır. Son ikisinin doğru olup olmadığının yolu ekonomik ilişkilerin analizinden geçer. Bu bir düşünüş tarzı ve yöntem sorunudur. Marx, Lenin, Mao ya da ülkemizde İ. Kaypakkaya bu yöntemle kendi teorilerini, tezlerini geliştirdiler (Sevgili İbocu Dönüşümcüler, geleneğin klasikleşen düşünüş tazının yanı sıra, bu cümlede size bir gönderme. Görüldüğü gibi, dönüşüm bir proje ve tamamen bir düşünüş tarzı sorunudur). İşte biz de, her şeyden önce bu düşünüş tarzı ve yöntemde bir kopuş var. Bu kopuş geleneği eklektik Maoizm ile buluşturdu. Bu kopuş, geleneğin kendi içindeki demokrasiyi, kültürü, çizgi mücadelesi anlayışını sarstı, birçok yönü ile yıkıma uğrattı.

Kaypakkaya geleneğindeki çelişmelerin temel yönlerini görmek durumundayız. Temele inmediğimiz müddetçe, yüzeysel sorunlar etrafında dönüp dolaşılır.

İki çizgi mücadelesi ve demokrasi bir kültür sorunudur aynı zamanda. Bir teorik bakış açısıdır. Bu bakış açısı darlaştı mı, tahammülsüzlük ve benmerkezcilik her şeyin önüne geçmeye başlar. Bu bakış açısı genişlemeye başladı

mı, çelişmeler daha derin perspektiflerle ele alınır. Doğruları bir çatışma sürecinin ürünü olarak görürsün. *Doğruların varlık nedenini yanlışa borçlu olduğunun bilinci ile yanlışı savunanları doğru ve bilimsel olana çekme mücadelesi vermek, bir partinin ya da genel anlamda kitle içi demokrasinin nasıl ele alındığı sorununda kilit taşı olması gerekmiyor mu? Bir Marksist, eleştirinin odağı haline gelmekten korkmaz.* "Eleştirimiz, ne kendi sonuçlarından ve ne de var olan güçlerle olan çelişkilerden korkmaz" (K. Marx).

Bu bilinç bir devrimcinin tüm yaşamına yön verir. İki çizgi mücadelesini, kendi küçük burjuva merkezini (ben merkezi) korumanın bir "yöntemi" olarak görmekten ve bu ben merkez için dışa itme politikasından çok, devriminin gelişmeni sağlayacak bir dinamo olarak ele alınır. Ve bilir ki: "Açılmamış kanatların büyüklüğü bilinmez" (Andre Gide). Dolaysıyla bilmek için, kanatları açılması gerekir. Bunu beklemezsin yalnızca, kanatların açılması için tüm olanakları yaratırsın. Böylelikle kanatların büyüklüğü ya da küçüklüğünü görürsün. Farklı düşüncelerin açıklanması için gerekli tüm demokratik mekanizmaları oluşturursun ki, bir tezin karşısına bir tez koyabilesin. Kişiler değil, tezler çatışmalı. Bilim böyle ilerler. Kişilerin çatıştığı yerde Marksist doktrin yoktur. Tezlerin üretilmediği yerde bilim yoktur. Yüzeysel politika yapış tarzı varsa dahi, bu politika yapış tarzı cemaat ya da tarikatların fikir telakkilerinden bir adım ilerdedir belki.

Parti amaç değildir ve hiçbir şey kutsal değildir. Tabu yoktur. Tabulaştırma primitif (ilkel) toplumdan kalma bir mirastır. Parti halktan üstün değildir. Parti kadroları da halktan üstün değildir. Kadro ya da militan olmak bir ayrıcalık değil, tam tersine çok güçlü bir mütevazı kişiliğin yaratılmasını getirir. Bunun adı, yeni insan tipidir. Yeni insan tipi aynı zamanda çok yönlü olan kişiliktir. Çok yönlü kişiliklerin sorunlara bakış açısı dar değil, daha geniş perspektifli olur. Sorunlara karşı daha olgun, daha yapıcı, olgulara karşı analiz ve sentez ilişkisiyle alternatifi yaratmanın üretkenliğine sahip olur. Bu kadro özellikleri ile donanmış bir parti, sınıf sorunlarına ilişkin doğru politikalar üretmede her zaman için bir adım önde olur.

Kaypakkaya geleneğinin gerçekliğini tüm bu sıralananlar içinde isteyen istediği gibi yorumlayabilir. İsteyen istediğini yakıştırabilir.

Kendi gerçekliğimize yönelme durumu çoğu zaman sorunların ucu bize dokununca geçekleşiyor. Fakat bu gerçekleşme, liberalizm şeklinde vücut buluyor. Kendi gerçekliğimizi suya sabuna dokunmadan irdelemeyi marifet görmeyi çoğu zaman bir yöntem olarak seçeriz.

İbocu Dönüşüm Hareketi içinde yer alan arkadaşların, tüm bu sürecin neresinde olduklarını sorgulamaları gerektiği kanısındayım. Bu olumsuzlukların neresindeler? Bu olumsuzluklardaki payları nedir? İlkin bunun özeleştirileri ile çıkmaları etik açıdan daha doğru olur. Devrimciliğin başında dürüstlük gelir. Halka karşı dürüst olunmak durumundadır. Kendi hatalarını da masaya yatırdığın zaman, dürüstlükten söz edebiliriz pekâlâ.

Diğer yandan, İbocu Dönüşüm Hareketinin isminde ve çıkış mantığında ciddi sakatlıklar var.

Bunlar neler? İsimden başlayalım. Bir dönüşümden söz edeceksek, bunun kısası İbo değildir: Marksist doktrin ve politikalar ekseninde dönüşümden söz edebildiğinde ancak bir anlamı olur. İbrahim, tarihin bir kesitinde yaşamış, o günkü somut koşullarda politikalar üretmeye çalışmış, bir program çerçevesi (programatik görüş) belirlemiş komünist bir önderdir. Geleceğe çok şey miras bıraktı. Bu miras, hep beş temel belge ve on bir ilke olarak algılandı. Bu tamamen sübjektif düşünüş tarzının yansımasıdır. İbonun bırakmış olduğu esas mirası görmezse, teorinin derin dondurucuya atılması da kaçınılmazdır. Kaypakkaya'da Marksist yöntemi, bilimi görülmez ve bunun Marksizm'in yaşayan canlı ruhu olduğunu içselleştirilmezse, her zor anda, sübjektivizm ve dogmatizm İbo'nun şapkasını kendi gerçekliğine gölge yapmayı adeta bir alışkanlık haline dönüştürür. Bu devrimci politika yapış tarzı değildir.

Öte yandan da, şöyle bir gerçeklikle karşı karşıyayız. İbocu Dönüşüm Hareketi, kopmuş olduğu geleneğin önderliğini sağ oportünist olarak ad ediyor. Buradan anlaşılan şey, daha çok soldan esen bir anlayışla karşı karşıyayız. Tarihi, geri biçimleri ile tekrar etmeye çalışanların başarı şansı yok denecek kadar azdır. Mevcut önderliği verili programatik görüşe göre teoride "sol" uygulamada sağ oportünist olarak değerlendiren bir yaklaşım sergilemiş olsalar, bu mantığı kendi çerçevesi içinde anlayabiliriz. Fakat ortaya çıkan tabloda, neye göre sağ eleştirisinde; tamamen bilinmezci bir denklem görüyoruz.

Bir dönüşüm neye göre olur? Somut koşulların somut analizine göre olur. Buradan veriler toplanır. Analiz süreci tamamlanır. Buradan yeni bir senteze ulaşırsın. Bu sentez, bir politika, bir proje, bir model ortaya çıkarır. İşte, dönüşüm, bu eksen üzerinde gerçekleşir. Aksi halde dönüşüm mantığı, gereksiz ajitasyondan ve laf salatasından öteye geçemez. İDH'nin de en azından şu anki manzarayla yapmış olduğu da, işte budur! Varsa bir program, varsa bir devrim projesi, varsa Marksist bir örgüt modeli, varsa geçmişin muhasebesini yapma dirayeti ve yeteneği, varsa bugünün somut koşullarını analiz edecek bir

düşünüş tarzı, işte bunlarla çıkarsın kamuoyuna. Klişeleşmiş muhalif olma hastalığı ile alternatif gerçekleşme arasındaki fark da, işte budur!

Türkiye ve Kuzey Kürdistan halklarına yapılacak en iyi şey, sağlam bir proje ile sağlam bir örgüt modeli, bir devrim programına mukabil tepeden tırnağa bir reflikasyon ya da tepeden tırnağa bir yenilenmenin etüt çalışmalarına girişmek (Marksizm'i yeniden öğrenme süreci, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'ın sosyo-iktisadi yapısının analizi vb, bu çalışmaları bir bilim mühendisliği duruşu ve titizliğiyle tamamlamak ve buradan Marksist temellerde bir parti çalışmasına girmektir. Böyle oldu mu, anlamlı bir birlik projesinden söz konusu olabilir. Aksi takdirde duygusal bir istemden öteye gitmeyen ve bilakis geri duyguları tatmin eden bir birlik politikası güdülür ki, bunun hiç kimseye bir yararı olmaz.

Komünistlerin 'birlik' projesi, ilkin 'komünist' olmanın temelleriyle ilintilidir. Bu temeller oluşturulmadı mı, küçük burjuva birlikteliklerinden öteye bir sonuç çıkarılması imkânsızdır. Kır küçük burjuva ayağı ile şehir küçük burjuva ayağın birleşmesinden devrimci proleter bir duruş çıkmaz. İki topal ayak birleşti mi, bir sağlam ayak olmaz. Yani ilkin, gelenek kendi gediklerini gidersin, kendi yapısal sorunları üzerine yoğunlaşsın. Yapısal sorunlarını tahlilinin akabinde buradan bir sonuca gitsin ve tüm değerlendirmeler bütününde, olumsuz yönlerini, yani posa olanları atsın, olumlu yönlerini sahiplensin. İşte, tüm bu süreç komplikasyonu beraberinde Marksist doktrinin Türkiye, Kuzey Kürdistan özgülünde kendisin gerçekleştirmesini, politikaların somutta derinleşmesini sağlayabilir. Böyle bir proje ya da hedef öne konmadan, 'birlik' istemleri sade suya tiritten öteye gitmez. Yapısal sorunlarını çözmeden 'birlik' istemi, yapısal sorunların bir tutkalla birleştirilmesi anlamına gelecek ki, keza bu durum, çok ciddi yeni handikaplara kapı aralar. Dolaysıyla istemlerimiz, bilimsel bir gerçeklikle örtüşmek zorunda. Ya da bilimsel gerçeklerle 'birlik' istemleri yaratıcı politikada kendisini yapılandırmalı. 'Birlik' talebi yanlış değildir, ne var ki Marksist yenilenme olmadan, böyle bir çaba içinde olmak, faydadan daha çok zarar verir.

21 Eylül 2007

KAYPAKKAYA GELENEĞİ VE YENİDEN YAPILANMA

"Yöntem, düşmanı ve kendi durumumuzu bütün yönleriyle bilmek, her iki tarafın hareketlerine egemen olan yasaları bulma ve girişiğimiz harekâtta bu yasaları kullanmaktır."

(Mao Zedung, *Seçme Eserler 1*)

Düşüncelerimi ifade ederken mantık silsilesinin birbiriyle eşgüdüm halinde ve birbirini tamamlayıcısı olmasına dikkat etmeye gayret ediyorum. Bilimsel düşünme tarzının irdelenmesiyle akabinde geleneğin irdelenmesinin uyum halinde işlenmesi önemlidir, diye düşünüyorum. Keza, bilimsel düşünce tarzına sahip olmadan, politik çözümlemeler ve sentezler geliştirmek ve bu olgu ve olayları, bütünlüklü olarak devrimci bir tarzda sorgulamak, adeta imkânsızdır. Bilimsel sorgulamanın ajite edilmeye ihtiyacı yoktur. Tam tersine, böyle bir sorgulama kombinasyonun da ajitenin devreye girmesi, çoğu zaman sorgulamanın kendisini karartma işlevi görmektedir.

Yürüyorsan, her zaman için düşme ya da sendeleme riski vardır. Bu risk, ikili bir yön taşıyor. Biri, bizden kaynaklıdır. İkinci yön ise yürünen yolun niteliğinden kaynaklıdır. Ancak, bu yürüyüş esnasında düşüyorsak ya da sendeliyorsak, nedenlerini irdelemek için bu ikili yönü göz önünde bulundurmak durumundayız. Diyalektik akılcılık ya da diyalektik düşünüş tarzı bunu gerektirir.

Yol çok kaygansa, bu zeminde yürümek her zamankinden daha rizikoludur. Yolun çok kaygan olması, yürünmeyeceği anlamına da gelmez.

Diğer yandan da yolda nasıl yürüneceği, yola uygun vücudun donatılması, bünyenin güçlendirilmesi ve yolda karşımıza çıkacak çeşitli engelleri aşmak

için gerekli hazırlıklar içinde yürüyüş teçhizatının oluşturulması gibi, bize bağlı olan koşullarında yaratılması gerekmektedir.

Sınıf mücadelesine de asgari ölçülerde bu bilinç ışığında yaklaşmak gerekiyor.

Devrim mücadelesine önderlik etmek gibi bir misyonla hareket eden parti ya da partiler de komplike bir sürecin çesitli araçlarını ve mekanizmalarını yaratırlar. Yaratılan her bir araç ve mekanizma, oluşturulan strateji ve taktiklerle uyumlu olmak durumundadır. Strateji ve taktiklerde nesnel koşullara uyum sağlamak durumundadır. Tüm bu uyumluluklar bütünü gerçekleştiği müddetçe, sınıf mücadelesine gerçek anlamda önderlik edilebilir. Ciddi denilebilecek herhangi bir uyumsuzluk ise, bir insanı ya da partiyi sınıf mücadelesinin ya çok gerisine iter ya da sınıf mücadelesinin çok "ilerisine" götürür.

Sınıf mücadelesinde de düşmeler ve kalkmalar olur. Hatta bu durum, sınıf mücadelesinin bir yasasıdır. Yenilmeden, yengi öğrenilemez. "Yenilgi, yenginin anasıdır", Mao.

Ancak, yenilgilerden doğru dersler çıkarıldığı ölçüde yenilgiler yenginin anası olur. Yenileceksin, düşeceksin, nedenleri üzerine bilimsel ve sorgulayıcı bir bilinçle eğilmeyeceksin ve sonra "yenginin anası" olmaktan söz edeceksin. Bu doğru değildir.

"Yanılgı insanlar içindir, ancak silginiz kaleminizden önce bitiyorsa, fazlaca yanlış yapıyorsunuz demektir" J. Jenkins.

Bir savaşa girerken hedef yenmektir. Yenmek için bütünlüklü bir hazırlık gerekiyor. Bir boks maçında bile hazırlanmadan çıkamazsın, Futbolda da böyledir vb. Daha az yenilmek için iyi hazırlanmak gerekiyor. Doğru politikalar, örgütlenmeler, strateji ve mücadele için hazırlık gerekiyor. Hazırlık, yalnızca bir sürecin teknik olarak donatılmasıyla karakteristik değildir. Zira yılların en ciddi hastalıklarından biri de, "sol" maceracı çizginin hazırlığın bu biçimde ele alınmasıdır. Elbette ki burada; ne kitle politikasından, ne kadro politikasından ve ne de örgütlenme politikasından söz edebilinir. Kapitalizmi ve onun tüm kurumlarını bütünlüklü olarak küçümseyen aceleci devrim beklentisinin dışa vurumu olarak kendisini yansıtan bu çizgi, dünyanın hiçbir yerinde başarıya ulaşmamıştır Doğru politikalar ve bu politikalara uygun kadrolar belirleyicidir. Fakat her şeyin başında da doğru politika gelmektedir. *Orta da bir başarısızlık varsa her şeyden önce bunun nedeni oluşturulan politikaların doğru olup olmadığıyla ilintilidir. Politika, müdahale, yönetme ve uygulama sanatı-*

dır. Müdahale etmek ve yönetmek için analize ihtiyaç vardır. Bu çalışmalar sonucu elde edilen verilerin kullanılabilir hale gelmesi ise politikayı oluşturur. Diğer yandan politik çizginin doğruluğundan önce de teorik hattının Marksist olup olmaması belirleyicidir. Bu nokta gözden kaçtı mı, havanda su dövmekten öteye gitmeyen politik belirlemelerden söz edilebilinir ancak.

Bir kitle çalışmasında başarısızlık varsa, örgütlenmede başarısızlık varsa, partileşmede başarısızlık varsa vb. vb. başarısızlıklar varsa: analiz sürecinde ya bir yerde yanlışlık var, ya kopukluk var ya da birden fazla yerde bunların her ikisinden de olduğu için, başarısız olunmuş veyahut yenilgi alınmış, demektir. Satrançta hedef rakibi mat etmektir. Bu oyun, yüzlerce ve hatta binlerce taktik kombinasyondan oluşur. Diyelim ki, rakibe bir piyade ya da fil verilecekse, rakip bunları almayı hesaplamışsa, bunun karşılığında rakibin kalelerinin düşürülmesi ya da bir at ve bir filin alınması hesap edilmek durumundadır. Aksi halde, şah mat olmak birkaç hamlelik iştir. Sınıf mücadelesi de böyledir. Bir insan bu mücadele içinde şu ya da bu biçimde engelleniyorsa, her bir engellenen kişinin onlarca örgütlenmenin yaratıcı olması gerekiyor. Yani bire on, ona yüz ve hatta bin değer yaratıldığı ölçüde, verilen kaybın bir anlamı var demektir. Aksi halde, yenilgi kaçınılmazdır.

İyi bir Marksist donanıma sahip olmadan, nesnel koşullar bütünlüklü olarak bilimsel anlamda tahlil edilemez. *Politika aynı zamanda tüm güçler dengesinin kombinize bir şekilde irdelenmesi sonucu oluşturulur.*

Soruna buradan bakmak gerekiyor. Bu gerçekler bağlamında, Kaypakkayacı geleneğin ayrı parçalarının birleşip birleşmeme düşüncesinin doğru olup olmadığını anlayabiliriz. Geleneğin bu iki gücü birleşirse sanki birçok sorun esas olarak çözülecekmiş gibi bir hava var maalesef. Bu çok yanlış bir anlayış ve şekilleniştir. Birlik her zaman için Komünistlerin gündeminde olan bir sorundur. Komünistlerin birleşmesi, kitleyle birleşme, dost güçlerle belirli alan ve noktalarda belirli projeler üzerine birlikteliklerin yakalanması: keza bu sorun, komünizme kadar anlamından hiçbir şey yitirmeyecektir.

Hepimizin kendi tarihimizle şu ya da bu ölçüde yüzleşmesi gerekmiyor mu? Muhasebe olmadan ilerleme olabilir mi? Mao Zedung: "Her şey kendi karşıtına akar" (Yayınlanmamış Yazılar) diyordu. İşte, bir toplumda, sınıf mücadelesinde, partide ilerlemenin itki gücü budur. Kendi tarihiyle hesaplaşma yaşayamayanlar, kendi tarihini bütünlüklü olarak masaya yatırmayanlar için bir itki gücünden söz etmek mümkün mü? Bu hesaplaşma, elbette ki, doğruların reddi üzerine şekillenecek bir hesaplaşma olmamalı. Fakat geleneği, geçmişe

bağlayan tabular yıkılacaksa, bırakalım yıkılsın. Tarihi ve sınıf mücadelesini ileri taşıyan hiçbir itki gücü geçmişin tabularına sarılarak ilerlememiştir.

Bir hastalığı teşhis etmek için dahi çok ciddi ve bilimsel çalışmalar gerekiyor. Kanda bir hastalık olup olmadığını anlamak için, çok gelişmiş bilimsel makinelerle kanın birçok analiz sürecinden geçirilmesi gerekmiyor mu? Daha sonra ise, hastalık tespit ediliyor. Tespit edilen hastalığa uygun tedavi süreci işletilmiyor mu? Analiz süreci ve ardından da tespit gelir. Tedavi amacıyla sunulan çözüm(sentez) için dahi, yeniden bir analiz (sentezde derinleşmek) sürecine girilebiliyor. Çünkü her ilaç her hastalığı tedavi etmez. Bazen, bünyenin hastalığı yenmesi için mevcut tedaviler ve ilaçlar yetersiz kalabiliyor. Bu vesileyle biz, işletilen bu yeni sürece, sentezde derinleşme ya da sentez üzerinden daha yüksek bir senteze ulaşma diyebiliriz. Her bir sentez, yeniden analiz ve sentez sürecinin başlangıcıdır aynı zamanda. Her şeyin kendi karşıtına akmasından söz ettiğimiz yerde, sentezin ulaşılan son bir bilimsel süreç olduğunu söylemek, diyalektiğin ve doğa bilimlerinin özüne aykırıdır. Bir şeyler artık istenilen fonksiyon da olmadığı zaman, birçok yönüyle çürüdüğü ya da eskidiği zaman, yeniden rafine edilmeye ve ardından da, yeniden yapılanmaya ihtiyaç duyulur. Toplum bilimi ve sınıf mücadelesi açısından bu durum daha sıklıkla yaşanabilir. Bu durum, toplumsal çelişme ve devinimlerin doğası gereğidir.

30 Nisan 2006

KAYPAKKAYA GELENEĞİNİN İÇİNDEN GEÇTİĞİ TARİHSEL SÜREÇ

Devriciler kendilerini yenilemediği zaman, statükonun mişli geçmiş zaman tünelinden bir türlü değişen konjonktüre gelemezler. Bu tıpkı 1968 model eskimiş bir arabayla on binlerce kilometre yolu en önde kat etme mantığına benziyor.

Marksizm nasıl ki 20. yüzyıla damgasını vurduysa, keza aynı şekilde 21. yüzyıla da damgasını vuracaktır. Marksist bilim, tüm dogmaları kireçli toprağa gömerek kendi yolunu buluyor.

Dogmatizm, işçi sınıfının devrimci teorisini dondurur. Dogmatizme vurmadan, ilerleme olmaz. Bu gün dünyada tüm tabular, sabit dogmatik görüşler ve dar deneyci bakış açıları, Marksist düşünüş tarzının büyük etkisi sayesinde yerle bir oluyor. Bunu herkes görüyor; ancak ne var ki, bunu Türkiye ve Kuzey Kürdistanlı Kaypak-kaya geleneği göremiyor. Bu, ciddi bir engeldir. Bakınız lütfen, sosyalizmin tüm sorunlarına ilişkin esas olarak Maocular çözüm üretmeye (bu durum gelişmeye en açık olanın Maocular olduğu yönünde bir tablo ortaya çıkarıyor) çalışıyor. Mao Zedung'un SBKP revizyonizmi ile yürütmüş olduğu polemik ve hesaplaşma: Marx'ın Bakunin, Lenin'in Kautsky ile yürütmüş olduğu çatışmanın farklı tarihler ve versiyonlarda devamıdır. Bu büyük teorik ve felsefik derinlikteki çatışma, uluslararası komünist hareketin doğru rotayı bulmasını sağlamıştır.

Hiç şüphe yok ki, sosyalist sistemde geriye dönüşün nedenleri üzerine aydın ve komünistler bugün, derinlikli araştırmalar yapabiliyorlar ve fikirler yürütebiliyorlarsa, Mao Zedung'un SSKP ile sosyalizmin sorunlarına dair yürütmüş olduğu polemik ve bu anlamda ileri sürdüğü görüşlerin önemli rolü var. Mao Zedung'un sosyalizmin sorunlarına dair tezlerini doğru ya da yanlış bulabilirsiniz, bu ayrı bir konu, ancak getirmiş olduğu fikirler; sosyalizmden komünizme geçiş sürecinin çetrefilli, hatta birçok sefer geriye (eski kapitalist sisteme) dönüşün yaşanabileceğini yönde olmuştur. Bugün, dünyadaki devrimci hareketler halen sosyalizm rotasında yürüyebiliyorlar ise, bu hiç şüphesiz Mao'nun sosyalizmdeki sınıf çelişkisi ve çatışmasına dikkat çekip, burjuvazi ile kapitalizm arasındaki mücadelenin sosyalizmde de devam ettiğini ve kimin kazanacağının belli olmadığı yönlü fikirleri sayesindedir. Mao Zedung bu fikirleriyle, aynı zamanda da bilinen tüm dogma yığınlarına karşıda savaş açmış oluyordu. Parti içinde iki çizgi mücadelesi, sosyalizmde sınıf savaşımı ve bu savaştan kimin kazanacağının belli olmayacağı sorunu, sosyalizmde kitlelerin rolü gibi bir yığın temel meseleye bakış açısı ile dogmatik, kalıpçı ve idealizmden beslenen fikirler yerle bir oldu. Tüm bunlara rağmen, Mao Zedung sosyalizmde yaşanan sorunların ne kadarını tam anlamda görebildi ya da ürettiği fikirlerin ne kadarı tam anlamıyla nesnel yaşamın yasalarıyla uyuştu, bu ayrı bir tartışma noktasıdır.

Büyük Proleter Kültür Devremi, demokratik devrim ya da sosyalist devrim akabinde burjuva partilerinde seçimlere katılması sorunu; Kızıl ordunun gerekli olup olmadığı (bu koca hantal bürokratik devin yerine halk milis örgütlenmesinin geçirilmesi) meselesi; sosyalizmde sınıf mücadelesi; partinin sosyalizmdeki rolü sorunu gibi bir yığın irili ufaklı, temel ve tali sorunlar Maoistler tarafında tartışılıyor ve çözümler üretilmeye çalışılıyor. Bu çalışmalar kuşkusuz ki küçümsenmemeli, fakat gerek enternasyonal alanda olsun ve gerekse de Türkiye Kuzey Kürdistan özgülünde olsun devrimciler, böyle bir tartışmaya katılacaklarsa eğer, görüşümce Marksist doktrinin çıkış noktasına, yani Marx'a kadar gelmeliler. Keza Marx'ın eserlerinin çevirisinde yapılan önemli hatalar, Marx'ın ölümünden sonra Engels'in Marx'ın eserlerine yönelik tahrifatlar yaptığı iddiaları vb. yaşananlar karşısında Marx'ın eserlerinin yeniden ve her biri kendi içinde uzmanlaşmış çevirmenlerle çevirilerin yapılması kaçınılmaz hale getiriyor. Keza bu çok ivedi, ölümcül ve savsaklanmayacak bir görevdir. 'Doğanın Diyalektiği', 'Çalışma Toplumu', 'Emek' vb. noktalarda uluslararası komünist arenada yaşanan tartışmalar netliğe kavuşturulmalıdır.

Marx, kapitalizmin köklü eleştirisin gerçekleştirmiştir. Büyük bir teorik hazineden söz ediyoruz. Türkiye ve Kuzey Kürdistanlı "Maoistler" bu teorik hazinenin, analiz ve sentez ilişkisinin neresinde durmaktadır? Ülke gerçekliği ile bu tablonun neresinde olduğunun muhasebesini yapmaya kesinlikle ihtiyaç var. Bu soruyu herkes kendine sormalı. Bu soruya yanıt aranmalı. Her türlü saçmalığın "sol" cenah da tez diye dolaştığı tarihsel bir süreç yaşanıyor. Kaypakkaya geleneği somut koşulların neresinde durmaktadır? Kaypakkaya geleneği, kitleleri örgütleyecek temel politikalar geliştirebiliyor mu? Kaypakkaya geleneği, kendi hayati sorunlarını çözecek açılımlar geliştirebiliyor mu? Kaypakkaya geleneği, kendi yaşamış olduğu tıkanıklığa karşı gerçekçi bir duruş sergileyip sergilememe meselesinin neresinde?

Bir dünya projesine sahip olma iddiasın taşıyanların teorik, politik ve diğer tüm yapısal sorunlara karşı bu kadar sığ ve dar bir bakış açısına sahip olması, tam anlamı ile bir keşmekeşlik ve teoride kısırlaşma durumu değil midir? Bu keşmekeşlik ve kısırlığı (büyük bir hayal kırıklığı ile söylemek gerekir ki) çözecek temel yönelime, maalesef girilememiştir. Böylesine yüksek bir bilimin bu biçimde karikatürize edilmesini düşünmek bile, insanı çileden çıkarmaya yetiyor. Temel sorunların neredeyse hiçbirine eğilmemektedir. Tali meseleler etrafında dönüp durulmaktadır. Temel olan ile tali olan sorunlar arasındaki farklılığın doğru bir biçimde tespit edilip çözümlenmesi gerekmektedir. "Temel olanı ara, ikinci sırada gelen sorunlar esas sorunun çözümüne nasıl olsa uyum sağlayacaklardır" (Christion Race'nin *Ramses: Işığın Oğlu* adlı romanında, Mısır Firavunu Ramses'in babası Satu).

Bugün geleneğin temel sorunu nedir? Teori ve Çizgi sorunudur. Mevcut çizgi nedir? Eklektik "Maoist" çizgidir. Anlamlı teorik-politik tezler geliştirilmez ve tartışma yaşanmasa ise, doğru çizgi inşa edilemez. Gelenek açısından böyle bir sorun yaşadığına dair tespit yapmanın yanlış bir tespit olmayacağı görüşündeyim. Geleneğin kendi tarihi ile gerçek anlamda hesaplaşma yaşayarak doğrularını büyütme, yanlış ve hatalarını düzeltmeye yönelik bir perspektifin sunulması, canlı bir tartışma ortamının yaratılması hiç şüphe yok ki, ileri sıçramanın dinamiğini yaratacaktır. Kaypakkaya geleneği, ya küçük burjuva köylü sosyalizmiyle temel yönelimine ilişkin sürgit damgasını vurmaya devam edecek ya da Marksizm'in köklerine inerek oradan yeniden gerçekleştirilmiş Marksist teoriyle Türkiye Kuzey Kürdistan gerçekliğini birleştirecektir. İşte, içinden geçilen tarihsel sürecin önemi tamda bu noktada yatmaktadır.

Daha önceki makalelerimde; 1. Yenilgi, 1. Konferans, 2. Yenilgi, DABK/BABK süreci ve 87 örgütsel ayrışması, 92 GBMK birliği ve 93. 1. OPK, 94 ayrılığı, 96 KHK ve KDH'nin tahlilini yapmaya çalıştım. Önemli sayılabilecek sorunlara ve teorik köklerine inmek istedik. Neden? Çünkü bu köklere inilmedi mi, günün koşullarına uygun teorik ve politik bir çizgi tesis edilmesi imkânsızlaşır. Tüm bu sorunlar tarihte kalan ve nüans olan sorunlar değildir. Kaypakkaya geleneği ve tarihinin temel fay hatlarıdır bunlar. Bu noktada bir teorik ve politik muhasebe yaşanmadığı müddetçe her defasında bu fay hatları geleneğin karşısına çıkacaktır. Fay hatlarının üzerine, eski mühendislik ve işçilikle yapılan binaların yıkılma rizikosu fazlasıyla yüksektir.

Geleneğin iki ana grubu var: TKP/ML ve MKP. Birincisi, hiçbir köklü muhasebe yapma ihtiyacı duymamış (bu anlamda derin bir statükoculuk vücut buluyor); fakat ikincisi ise, gerçekleştirmiş olduğu 1. Ve 2. Kongre ile beğenirsiniz ya da beğenmezsiniz, bir muhasebe sürecine giriyor. Tarih: tarihi ve kendi paradoksunu yaratanları hafıza defterine kalın puntolarla kaydeder. Bakınız tarihin defterine, DABK dogmatizmi, Konferansçılar ise kısmide olsa gelişmeyi temsil ediyordu. Bugün gelinen süreçte eski DABK çizgisinin devamı olan ancak belli bir kapsam çerçevesinde de olsa bu DABK çizgisi ile hesaplaşma yaşayan MKP 1. Kongre ile kısmen de olsa, gelişmeyi temsil eden duruma gelmişken TKP/ML ise, dogmatizmin temsilcisi durumuna düşmüştür.

Birinci ve İkinci Kongre beğenilir ya da beğenilmez, kendi tarihiyle şu ya da bu biçimde hesaplaşarak değişim yönünde bir adım attı. Fakat MKP, esaslı sorunlara inmediği için, yenilenmenin devamını getiremedi.

Birinci olarak: 93-94 ve 96 muhasebesinde ciddi anlamda liberalizm var. Elimizden geldiği kadar bu süreci irdelemeye çalıştık. Örneğin, Kardelen Hareketinde 'karşı devrimci hücre'ye karşı uygulanan yöntemin çözümlenmesinin yapılması sorunu, birçok boyutuyla liberaldir. Burada uygulanan yönteme 'karşı devrimci yöntemdir' demek sorunun ilkesel ve ideolojik boyutunu tam anlamıyla göstermiyor maalesef. Dolaysıyla özeleştirideki yaklaşımla benim getirdiğim eleştiriler aynı şeyler değil. Anlaşılması açısından bir örnek vermek istiyorum: anarşistler ile komünistler komünizm sorununda farklılaşmıyorlar. Nihai olarak aynı şeyi düşünüyorlar. Yaşasın komünizm demek anarşistleri komünist yapmayacağı gibi, bir yöntemi 'karşı devrimci' bulduğunu söylemek, böyle bir söylemi, tespiti ve çözümlemeyi de esas olarak Marksist yapmaz.

Sorun bir kavram sorunum mudur? Yani pragmatizm ile Makyavelizm yalnızca basit bir kavram farklılığı mıdır? Ya da deneyimsizlikten dolayı ajan-

lara karşı-devrimci yöntemler uygulandı demek ile bunun deneyimsizlikle hiçbir alakası yok, keza tamamen ideolojik farklılaşma ile ilintilidir demek, aynı şeyi söylemek midir?

"Benim diyalektik yöntemim, Hegelci yöntemden yalnızca farklı değil, onun tam karşıtıdır da. Hegel için insan beyninin yaşam-süreci, yani düşünme süreci –Hegel bunu 'Fikir' (Idea) adı altında bağımsız bir özneye dönüştürür– gerçek dünyanın yaratıcısı ve mimarı olup, gerçek dünya, yalnızca "Fikir"in dışsal ve görüngüsel (Phenomenal) biçimidir. Benim için ise tersine, fikir, *maddi dünyanın* insan aklında *yansımasından* ve düşünce biçimlerine dönüşmesinden başka bir şey değildir" (Kapital, Almanca 2. baskıya Önsöz).

Maks ile Hegel* arasındaki felsefi görüş farklılığı, "Tinsel diyalektik" ile "maddeci diyalektik" gibi basit bir kavram farklığından mı ibaret? Yoksa bu farlılık, baş aşağı olan diyalektiği ayakları üstüne dikmekle mi karakteristiktir.

Lenin'in 1908'de yayınlanan 'Materyalizm ve Ampriokritisizm' kitabındaki görüşler Ampriokritisizm gibi basit bir kavram üzerine yürütülen bir fırtınadan mı ibaretti? Keza bu yapıt, Lenin'in bir çeşit fideizm olarak tanımladığı Avusturyalı fizikçi Ernst Mach'ın etkisinde kalan ve menşevizmi Rus temsilcilerinden olan Bagdonov, Bazarov, Lunaçarski yeni-Kantçı 'amriokritisizm' felsefesine yönelik komplike bir mücadelemiydi? Dolaysıyla, bu mücadelede çok derin bir felsefi derinlik ve yüksek dozajda bir hesaplaşma söz konusu. Fakat ne ilginçtir ki, bu felsefi tartışma tamamen 1905 Rus devriminin yenilgisinin akabinde yaşanıyor. Çünkü bu yenilgi akabinde Menşevikler ve Rusya işçi hareketi içinde ciddi anlamda fideist, kaderci görüşler yayılıyor. Keza Lenin, bu görüşlere karşı yüksek seviyede bir mücadele başlatıyor.

Kaypakkaya ile PDA çizgisi arasında yürütülen ideolojik mücadelede 'Kürt halkı' ile 'Kürt Ulusu' arasındaki farklılığı ifade etmek ve buradan bir ideolojik farklılaşmanın doğduğunu söylemek, basit bir kavram kargaşası mı? Ya da niçin TKP/M-L ismi, tartışması için aynı şey geçerli değil miydi? Bilimsel bir isim ile kavram arasındaki diyalektik ilişkiyi kurma anlayışı aynı zamanda bir ideolojik bakış açsının ürünü olarak tarih sahnesine çıkmıyor mu?

Dolaysı ile olguların, uygulanan yöntemlerin kavramlar üzerinde açıklanmasının bir mantığı var. Tüm felsefe kavgaları ve teorinin gerçekleşmesi kavramlarla vuku buluyor. Bu mantığa mukabil olarak, tüm bunların topla-

---

* Georg Wilhelm Friedrich Hegel (27 Ağustos 1770-14 Kasım 1831).

mının bir teori ve politikada kristalize olduğunu içselleştirmenin bilimsel bir mantığı var. "Altın arayan çok, ama bulan az olur". Fakat her parıldayan şeyin altın olmadığını ve bunun içindir ki; analiz ve analiz sürecinde verileri ve kavramları süzmenin ve doğru/bilimsel bir yöntem tutturmanın her zamankinden daha çok önemli olduğunu, bu anlamda da, ince eleyip sık dokumanın tıpkı bir kuyumcu hassasiyetiyle yapılması gerektiğinin üzerinde ısrarla durmak gerekiyor.

Kır ve şehir küçük burjuva ideolojisinin geleneğin pratiğine nasıl yön verdiğini çözümlemek yerine, yapılan ilkesel hataları deneyimsizlik ya da buna yakın gerekçelerle hafifletmeye çalışılıyor. DABK ayrılışı deneyimsizlik değildir (partiye ve iki çizgi mücadelesine, Marksist bileme bakış açısıyla ilintilidir). 92 birliğine yönelik izlenen metot deneyimsizlik değildir (ilkesel sorunlara nereden bakıldığı ve pragmatizmle ilintilidir). İki-üç unsurun kirli bir iş yaparak kolektiften habersiz kolektiflerine gelir elde etmeleri (işte Makyavelizm bu unsurlarda bu şekilde cisimleşti) deneyimsizlik değildir. Kaypakkaya geleneğini kaosa sürükleyen 1994 süreci deneyimsizlik değildir (Marksist doktrin ve devrimci hukukun neresinde olunduğu, proleter devrimci kültür ve ahlak ile ilintilidir). 2. OPK' da üç kişi hakkında alınan ölüm kararı deneyimsizlik değildir (Komünist partisini araç olmaktan çıkararak amaçlaştıran bir ideolojik şekillenişin yansımasıdır).

Dolaysıyla, öyle tarihsel hatalar vardır ki, bu hataları deneyimsizlikle açıklanamaz. "Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz" derken Lenin, bu önemli tespit ile yapılan ilkesel hatalar arasındaki bağın nasıl kurulması gerekiyor? Lenin, teori olmadan hareket olmaz demiyor, devrimci teori ile devrimci hareket arasındaki zorunlu diyalektik ilişkiye dikkat çekiyor. Bu vesile ile Komünist partilerin inisiyatifinde gelişen her pratik adıma devrimci teori yön vermek durumundadır. Aksi halde, elbette ki bir hareket-pratik açığa çıkar, ancak ne var ki, bu açığa çıkan pratiğin adı devrimci olmaz. Yanlış uygulamaların devrimci teoriye sahip olup olmamada aranması gerekmez mi? Dolaysıyla hataları ya da doğruları, Marksist teori-politika ilişkisinde ve sübjektif düşünüş tarzında aramak gerekmez mi?

Sorunun hukuksal boyutu ile ideolojik boyutu birbirine paralel olmak durumundadır. Biri diğerini dışlamaz. Biri diğeriyle çelişmemeli. KHK (Kongre Hazırlık Konferansı) sürecinin değerlendirmesini yapan MKP 1. Kongresinin sorunu birçok boyutu ile birlikte ele aldığını söylemek gerekiyor. Bunların içinde doğrular olduğu gibi eksik ve hatalı olan yönler var. Hukuk herkes içindir. Birine uygulayıp diğerine uygulamadın mı, hukuk kendisiyle çelişir duru-

ma gelir. Elbette ki ideolojik mücadele önemlidir. Fakat ilkesel suçlara karşı yalnız ideolojik mücadeleyle yetinmek, tutarlı bir liberalizmdir.

MKP önceli TKP(ML)'nin üst yöneticilerinin işlemiş olduğu hata ya da suçlar karşısında daha hassas davranmak gerekmiyor muydu? Bu durumda, hukuk işletmeyen bir parti, başka bir dönemde de, başka meseleler için hukuk işletmesinin önündeki temel mantalitede ortadan kalkmış olur. En ciddi sorunlarda hukuk yoksa daha hafif sorunlar karşısında ise bu hukuk işletmenin tek bir gerekçesi bile olamaz. Bundan önceki makalemiz ve burada işlemeye çalıştığımız anlayış, ideolojik çözümleme ve bu ideolojik çözümlemeye uygun hukuksal bir rota tesis etme çabasıdır. Doğru bir düşünüş tarzı ve devrimci yöntemlerle hiçbir kaygıya yer vermeden analiz ve sentez ilişkisi bilimsel bir zemine oturtulabildi mi, gerçek anlamda o zaman fay hatlarından kurtulabilinir.

26 Ağustos 2007

KAYPAKKAYA, GELENEK, ŞİDDET KÜLTÜRÜ VE 'İDH'

"Komünistler, kendi görüşlerini ve amaçlarını gizlemeye tenezzül etmezler. Hedeflerine ancak tüm mevcut toplumsal koşulların zorla yıkılmasıyla ulaşılabileceğini açıkça ilan ediyorlar. Varsın egemen sınıflar bir komünist devrim korkusuyla titresinler. Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri yoktur. Kazanacakları bir dünya var.

Bütün ülkelerin işçileri, birleşiniz!"

(*Komünist Manifesto*)

Neo-Tabucular ve Kutsanmış Fikirler

Kaypakkaya geleneğin bir yığın yapısal sorunları var. Bu sorunları irdelemek, tek başına mevcut başlıkla gündeme sığmaz. Geleneğin yapısal sorunlarının tartışılması, nedenlerinin derinlikli olarak irdelenmesi ve somut/alternatif politik açılımlar sunulması elzemdir.

Soruna bu mercekten bakmak, buradan çelişmeleri ele almak, bizi bir şeyin taraftarı olma durumundan, objektif bir eleştirmen durumuna dönüştürecektir. Bu yapısal sorunlar, geleneğin kitlesi ile birlikte irdelenebilir ve çözülebilir. Kitlelerden öğrenmeden, yapısal sorunları ne doğru tespit edebilir ve nede doğru çözümler üretebilinir. Bu doğrultuda, mütevazilikle, kitlelerin yaratıcı gücüne güvenme ve kitlelere doğru politikalar ekseninde gitmek, yalnızca lafzın bir yansıması değil, iddia sahibi olmanın gereğidir aynı zamanda.

Yanlış da olsa, eleştirileri can kulağı ile dinlemek sırf alçakgönüllülük olsun diye göstermelik bir tutum sergilememek, iyi bir eleştirmen olmanın kıstaslarındandır. Çelişmeyi anlamadan, bilinç de içselleştirmeden çelişmeyi çözme girişimi, genellikle yanlış sonucu takip ederek doğru bir neden bulma girişiminden farklı bir noktaya varmaz. Varılacak nokta, ilk adım attığınız yer olur. Labirentin yeniden başına dönme durumu, budur işte!

Kimse Kaypakkaya geleneğinden sihirli bir değnek beklemiyor. Bu anlamda, bir kurtarıcı beklemek, tamamen ham hayal olur. Ne var ki, ilkin temel teorik meseleler halledilmeden ve alternatif politikalar gerçekleştirilmeden ileriye dönelik önemli adımların atılması da bir o kadar ham hayal olur.

Marksist doktrin sosyal bir bilimdir. Ekonomi politiğin yasaları, diyalektiğin yasaları ve izlenen yöntem; sorunların çözülmesini ya da çözülmemesini sağlıyor.

Geleneğin sorunlarını irdelerken hep bu bakış açısıyla yolumuza ışık tutmaya çalıştık. Düşünüş tarzı ve yöntem birbirinden kopmaz bağlarla bağlıdır. Sorunlara bu pencereden bakılmadığı içindir ki, gerçek anlamda kavramların ve araçların ve araçların hareketini sağlayan politikanın dondurulması ve hatta yeni-modern bir tabuya dönüştürülmesi durumu ile karşılaşabiliyoruz. Bu durum, insanın amaç araç ilişkisinden, Marx'ın vurguladığı gibi, insanı kendisine yabancılaştıran yalnızca araç olma durumuna indirgiyor ki, bu da "sosyalist düşünce" ile burjuva düşüncesi arasındaki farkı silikleştiriyor. Bu bir tehlike çanıdır. Bu tıpkı üretici güçler ile üretim ilişkileri arasında vuku bulan çelişmedeki üretici güçlerin gelişim dinamiğinin kaybedilmesi örneğindeki gibi; düşünsel dünyadaki dogmatik, sübjektif, bilinmezcilik ve kitleselleşme ile devrim rotasında büyüme gibi, birinin mevcut dinamiğinin ötekinin gelişmesinin önünde engellik teşkillik etmesini birlikte getiriyor.

Tarihe baktığımız da bunun yığınlarca örneğini görüyoruz. Yakın tarihi irdelediğimizde ise bu örnekleri artırmak fevkalade mümkün. SBKP terciden burjuva ideolojisine iltihak ettiğinde, tüm sosyalist üretim ilişkileri de kapitalist dönüşüm sürecine sokulmuştur. Çin ve diğer sosyalist ülkelerde de aynı süreç yaşanmıştır. Bu duruma istinaden Komünist Partinin kutsanması ve birer amaç durumuna getirilmesi karşısında tedrici kapitalist dönüşüm sürecinde kitleler ne yaptı? Sosyalizmi sahiplendiler mi? Hayır! Hayır, çünkü Komünist Partiler kitlelerin bilincinde yeni tipten dokunulmaz bir "kutsal" örgütlülük olarak yerleştirilmişti. Bu geleneksel ve yanlış fikirleri kim bozdu? Mao Zedung! Burjuva karargâhların bombalanması şiarında, komünist parti-

ye "dokunulması" politikası vardı. Bilinir ki, komünist partisi homojen bir yapı değildir. Çeşitli ara sınıftan insanlar Komünist Parti içinde örgütlenirler. Bu insanlar elbette ki kendi sınıfının düşüncelerini partiye taşıyacaklardır. Bu kaçınılmazdır. Bu nesnel bir tablonun sübjektif bir öğeye yansıması durumudur. Sınıfsal çelişkilerden kaynaklıdır ki (toplumsal sorunlarda da) KP içinde karşıtların birliği ve mücadelesi devam eder. Bunu biz realize etmiyoruz. Bu, diyalektiğin kendi karşıtına akma (Mao Zedung) durumudur. Söz konusu olan, bir Komünist Parti içinde bu çelişkinin hangi yöntemlerle çözüleceğinin tespitidir. Enver Hocacı ve Diğer küçük burjuva ideolojilerinden ayıran temel ayraçlardan biri de bu sorunu ele alışta yatmaktadır. Ya yeni-Aristoculuğun bulunmuş olduğu şerittesinizdir ya da Marksizm'in. Ya felsefi idealizmin açmazında parti ve halk içindeki çelişmeleri devrimci olmayan yöntemlerle ele alacaksınız ya da bu çelişmelere Mao'nun işaret ettiği bilimsel yöntemlerle irdeleyeceksiniz. İrdelemediniz mi, çuvallarsınız. İrdelemediniz mi, sizinle diğer küçük burjuva parti ya da örgütler arasındaki tüm farklılıklar birbirine yakınlaşır. İç içe geçer. İrdelemediniz mi, kitlelerden koparak birer bürokratik aygıt ya da araç durumuna gelmekten kurtulamazsınız.

Şiddet ve Lümpen Proletarya Kültür

Düşünüş tarzı, yöntem, program, politika denen olgular belirleyici bir rol oynamaktadırlar. Diyalektiği "tersten" yürütme, politik sığlaşma ve eklektik "Marksizm" (koyu ideolojileşme eşittir bilimin dinleştirilmesi); geleneği marjinalleştirerek devrim rotasından uzaklaştırmakla kalmadı, gıdasını küçük burjuva ve lümpen proletaryanın sınıf özelliklerinden alan anti bilimsel bir şekillenişe de yol açtı. Bu nokta, çok önemli ve savsaklanmaması gereken bir niteliğe sahiptir. Bu nokta artık, tepeden tırnağa teorik, politik ve örgütsel yeniden yapılandırmanın kaçınılmazlığının finali olarak okunmalıdır. Görülmelidir ki; bu gelenek ilk defa bu düzeyde kendi kendisine şiddet uygulamaya başladı. Dil bu derece bozuldu. Sefilleşti. Victor Higo, "Argo, karanlığın dilidir" diyordu ("Sefiller" adlı romanında). Mükemmel bir tespit!

Argo ve kabadayılık, lümpen proletaryanın kültürüdür. Lümpen proletarya Mao'nun deyimi ile aylak, başıboş gezen ve üretim sürecinin dışında olan bir ara sınıftır. Marx bu sınıfı nispi nüfus artışının bir (bakınız, lümpen proletaryaya ilişkin tanımlamalarda K. Marx, *Alman İdeolojisi*, *Kapital*, C. 1, Sol Yay., 1975, s. 670-683; F. Engels, 1 Temmuz 1874, *Köylüler Savaşı'na Ön-*

söz, Mao Zedung, C. 1, "Çin Toplumundaki Sınıfların Tahlili", Mart 1926) parçası olarak görür. Bu sınıf, nispi nüfus artışı (yedek işsizler ordusu) içinde yer alan diğer ara sınıflarlın içindeki en alt kategori olarak tanımlanabilir. Yedek işsizler ordusu, yani nispi nüfus artışı, kapitalizm tarafından yeniden üretim sürecinin dışına itilmiş, ama hazır bir işgücü olarak görülür. Yeniden üretim sürecinin dışında olan sınıflar, üretimden kopuk olmanın getirmiş olduğu bir kültürel şekilleniş sürecine girerler.

Özellikle de 1980 yılı ve sonrası başlayan neo-liberal saldırıların yoğunlaşarak devam etmesi, kırsal alandan şehirlere artan yoğun göç (Kuzey Kürdistan'da zorla göç politikaları Türkiye'de neo-liberal politikaların kırsalda köylülüğü çözmesi) dalgası ve bu göç dalgısıyla birlikte göç edenlerin üretim sürecinde istihdam edilmemiş olmasına paralel olarak, şehirlerde iflas eden küçük üreticiler nispi nüfusun çeşitli kategorilerinde kendisine has bir kültür-ahlak şekillenişi yarattı. Okullar ve mahalleler genç ve orta yaş grupları adeta küçük küçük çeteler şeklinde örgütlendiler. *Nispi nüfusun en alt kategorisinde yer alan lümpen proletaryanın bu şekillenişi; sosyal, kültürel ve ahlaksal olarak argo ve kabadayılık, günü birlik düşünme ve yaşama; sahip olmuş olduğu küçük çerçeveden (bu bir mahalle olabilir, sokak olabilir, okul olabilir vs.) sosyal yaşamını idame ettirme çabası en öne çıkan özelliklerindendir.*

Nispi nüfusun bir parçası olan küçük burjuvazi (küçük burjuvazi de kendi içinde çeşitli kategorilere ayrılır: küçük mülk sahibi olanlardan tutalım da, örgenciler, memurlar vb. kesimleri kapsayan geniş bir yelpazeyi içinde barındırır) ise nispeten daha aydınlanmış bir sınıf kültürü yaratır. Fakat 1990 yılından sonra özellikle, neo-liberal (ekonomik, kültürel, ahlaksal vb.) saldırılar lümpen proletaryanın kültürünün diğer ara sınıflara ve hatta işçi sınıfı içine de (örgütsüzlüğün ve medyanın yozlaşmış kültürü bombardıman etmesinin yüksek etkisi ile) ciddi bir biçimde sirayet etmesine neden oldu. Bu anlamda heterojen bir yapıya sahip olan işçi sınıfı içinde de ciddi kültürel ve ahlaksal çözülme süreci başlar.

Devrimci hareket bu çözülme sürecinden ve nispi nüfusun çeşitli kategorilerinin kültür, ahlak ve hatta yaşam biçiminin etkisine girdi. Kendini kitlelerin üzerinde görme, küçük olsun benim olsun ve yaşama parselci bakma anlayışı; kabadayılık ve argo, kendi penceresinden sorun olarak gördüğü olgulara karışı sekter ve şiddet yöntemini seçme gibi küçük burjuvazi ve özellikle-de lümpen proletaryanın ideolojik/kültürel bakış açısıyla malul oldu. Bu karmaşık ve spesifik birçok özelliği ile iç içe geçmiş süreçte siyasal olarak gerile-

yen, teorik ve politik olarak kendini yenilemeyen, şehirlerdeki temel örgütlenme (işçi sınıfı içinde) biçiminden uzaklaşan devrimci hareket ciddi anlamda bir yozlaşma sürecine girdi. Lümpen proletaryanın kültürel ve ahlak anlayışından beslendi.

Lümpen proletaryanın dili kendi sınıf karakteriyle içseldir. Üslup, bu sınıf karakterinin özelliklerini taşır. Benmerkezci ve öznelci olduğu için, o anı düşünerek hareket eder. Pratiğinin başkaları üzerindeki etkilerini, gelecekteki sonuçlarını, kitleye yansımasını hesaplamaz. Bu kültürde dar hesaplar proletaryanın ve genel anlamda da halkın çıkarlarının önüne geçer. Korumaya çalıştığı şey proletaryanın çıkarları değil, kendi dar grup menfaatleridir. Yığınların örgütlenmesinden daha çok parsellenmiş bir ilişkiler ağıyla yetinir. Siyasal gerilik ve teorik olarak yenilenmemeyle birleşen ve iç içe geçen bu özelikler genelde devrimci hareketin özelde de geleneğin örgütlenme modeline (bakınız esas olarak üretim sürecinin dışında bir örgütlenme modeli tercih edilmiştir); parti içi demokrasi anlayışına ve kendisinden farklı düşünenlere karşı geliştirmiş olduğu anti-bilimsel tutumu ve yöntemiyle; kendisinden ayrılanlara karşı parselci anlayışın yansıması olan kabadayılaşma ve argoyu bir yöntem olarak seçme tutumu ve davranışlarındaki sorumsuzluğu en belirgin biçimde kendisini dışa vurmuş durumdadır. Kendisinden ayrılanların da, faklı bir yol seçmediklerini en son "İDH" örneğinde de görebiliyoruz.

Lümpen kültürün "sol" hareketin ideolojik damarlarına sirayet etmesi sonucu önemli devrimci şahsiyetler ve partiler adeta kutsanarak ulaşılmaz mertebeler olarak sunulmaya başlandı. Devrimci şahsiyetlere yücelik ve erişilmezlik kazındırıldı. Keza, küçük burjuva ve lümpen proleter kültürün iç içe geçmiş olduğu bu eğilim önderleri ve partileri adeta eleştirilmezlik zırhı ile donattı. Eleştirenler bölücü, yıkıcı ve hatta parti düşmanı olarak sunuldu (genel anlamda devrimci hareketin muzdarip olduğu bir hastalıktır bu). Partinin her yaptığı doğrudur, parti en doğrusunu bilir gibi argümanların düşünüş tarzındaki ifadesi olan karikatürize edilmiş bir yapı bina edildi. Anı kurtarma ile karakteristik olan özelliğinden dolayı, böyle militan ve kadro tiplerini hazmetmek devrimci hareketin de işine geldi. Mahalle baskınları, sıradan demokrat insanları sırf ekonomik taleplerden dolayı şiddetle cezalandırma, dergilere manşet olacak birkaç eylem biçimi maceracı ruhu adeta ateşledi. Örgütler tabanın eylem beklentilerine bu tarz bir şekilleniş ve faydacı mantıkla yanıt vermeye çalıştı. Bu yönelim, proletaryadan ve geniş halk yığınlarından kopuşa ve hitap ettikleri sınıfın elit kesimleri ile birleşmeye hız kazandırdı.

..*.*.*

'Muhalif' görüşleri ve çıkışları ezme politikası bu çizginin ülkemiz temsilcilerinden MLKP'nin Kemal Yazarı vuran kültürünü anımsayalım lütfen. Gerekçelerine bakınız (maalesef aynı gerekçeleri şimdi gelenek üretiyor). Bu mudur devrimci şiddet? Üsluplarına bakınız, bu mudur devrimci üslup? Laz Nihat'ın 'Geçici Birleşik Merkez Komitesi' toplantında başka bir 'MK' üyesine silah doğrulması durumunu geçiştiren anlayış elbette ki, ayrılık sürecinde 'bu silahlar partinin malı' (parselleme kültürünün tipik bir yansıması olarak) diyerek, gerilla birliğine pusu atan Laz Nihat ve hempalarının bu duruşunu anladığında ipin ucu çoktan kopmuş olacaktı. Çünkü düşünüş tarzında esaslı bir kopuş vardı. Keza Laz Nihat'ın kullanmış olduğu üslup, Onun 'ajan olma' iddiası gerçekliğinden bağımsız olarak, lümpen proleter şekillenişin en bariz örneği olarak karşımıza dikiliyor: Tüm yıkıcılığı ile muhteşem bir gösteri(!)

2. OPK' da üç devrimci hakkında ölüm kararı alındığında, yalnızca kötü örnekler kötü bir biçimde karikatürize ediliyordu. Devrimci Sol sürecini irdeleyelim. Yağancılara karşı uygulanan pratiğe bakalım. Üsluba bakalım: Bedri Yağan ve birlikte hareket ettiği arkadaşları hakkında. "kontrgerilla" denmiyor muydu (Benzer söylemleri ve hatta daha da ağırını Laz Nihat o dönemin Konferans kanadı önderleri için kullanmıyor muydu? Keza daha sonraları tüm kamuoyu öğrendi ki, Konferans kanadının bazı ileri gelen kadroları da benzer üslupları birbirleri için kullanmışlar)? Bedri Yağan, 6 Mart 1993'de İstanbul'da onurlu bir şekilde 5 yoldaşı ile birlikte ölümsüzleştiğinde, bu vb. iftiraları atanlar hiç utanmadılar mı? Akabinde, Susurluk' da devletin kontrgerilla ilişkilerinin açığa çıkması ile başlayan "sürekli aydınlık için bir dakikalık karanlık" eyleminde DHKP'nin Bedri Yağancılar olarak bilinen Devrimci Sol'culara yönelik şiddet ve karalama kampanyasında kitlelerin bu duruma tepki olarak nasıl geri çekildiklerine bakalım. Susurluğu protesto eden kitle eylemlerinin nasıl sönüşe geçtiğine bakalım.

Şimdi yaşanan ne peki? Dil, üslup, şiddet vb. neyin ifadesi? Hangi gerçekliğimizi tanımlıyor? Marksizm ve Marksist yöntem, bu mu? Bu, devrimci proleter kültür mü? Halk içindeki çelişmelerin barışçıl yöntemlerle ele alınışı mı? Bu şiddet durumu geleneğe yeni yeni değerler mi kazandırıyor? Üretilen her bir politika sınıf mücadelesinin önünü açıcı bir rol oynamadığı ve yeni değerler yaratmadığı müddetçe, başarısız politika olarak okunur. *Unutmayınız ki baylar: Kaypakkaya kitlesi ne Latin-Amerika çizgisindeki örgütlerin kitlesine ve ne de Hocacı çizgideki örgütlerin kitlesine benzer. Kaypakkaya*

kitlesinin beslendiği bilimsel gıda, BPKD' deki çizgidir. Hesap sorucudur. Bunu bir kenara yazın isterseniz!

Evet! Yaratılan bu eser, sizin imzanızı taşıyor! Bu esere bakarak geleneğin, Kaypakkaya'nın en olumlu miraslarından birini nasıl böyle tükettiğinizi göremiyor musunuz? Geçmiş tüm pratiklere ve yaşanmış deneyimlere karşı nasıl böyle gözlerinizi kapayabiliyorsunuz? Kaypakkaya'ya gönül vermiş taraftarların düşüncelerinin hiç mi önemi yok? Bu taraftarlar yalnızca konaklamak için uğranılan bir ev sahibi mi gözünüzde? Tüm değerlerin nasıl aşındırıldığını ve tabanın, kitlelerin sizden uzaklaştığını görmüyor musunuz?

Karşılıklı olarak- tüm bu şiddet olayları ve proleter devrimci kültürün dışına çıkan argümanlar ve üsluplar deşifre edildiğinde geleceğe dair ciddi bir devrim projesi yaratamamanın getirmiş olduğu bir eğreti karşımıza çıkıyor.

"...bir sınıf adına yapılacaksa, bu, ancak, tarihsel görevi, kapitalist üretim tarzını yıkmak ve bütün sınıfları büsbütün ortadan kaldırmak olan sınıf, yani *proletarya* adına yapılabilir" (Marx, *Kapital*, c. 1, s. 24).

Marx'ın bu tespiti ne anlama geliyor? Yalnızca devrime önderlik edecek güce yönelik bir göndereme mi? Proletaryanın yalnızca modern kapitalist toplumun değil, tüm toplumlar tarihinin en devrimci sınıf olması itibari ile onun kültürünün, ahlak anlayışının, politikasının, biliminin de en devrimci ve dönüştürücü olması gerçekliğini görüyoruz burada. Bir Parti ve bu partinin kadrolarının bu özü, bilinç dünyalarında içselleştirmeleri gerektiğini kavramak durumunda değiller mi?

ÖZNELCI DÜŞÜNÜŞ TARZI, DOGMATİZM VE 'İDH'

"Ama genel olarak söylemek gerekirse, doğayı olsun, toplumu olsun, değiştirme pratiğinde, ilk fikirler, teoriler, planlar ya da programlar, değişikliğe uğramaksızın pek az gerçekleştirilirler. Bunun nedeni, gerçeği değiştirme işine girişen insanın, çoğu (s. 21) zaman sayısız eksiklikler ve sınırlamalar ile karşılaşmasıdır. İnsan yalnızca, bilimsel ve teknolojik koşulların yarattığı sınırlamalarla değil, bir de, nesnel sürecin her yanının ve özünün tamamen bilinememiş olması nedeniyle, nesnel oluşumun kendisinin gelişme ve anlaşılma derecesinin de ortaya çıkardığı sınırlamalarla karşılaşır. Bu gibi durumlarda fikirler, teoriler, planlar ya da programlar, uygulama sırasında ortaya çıkan umulmadık koşullar yüzünden kısmen, hatta bazan tamamen değiştirilir. Öyle zamanlar olur ki, ilk fikirler, teoriler, planlar ya da programlar gerçeğe kısmen veya tamamen uymaz ya da kısmen veya tamamen yanlıştır. Çoğu durumda yanlış bilgi düzeltilinceye, nesnel sürecin yasalarına uygun düşünceye kadar, yani böylece öznel şeyler nesnel şeylere dönüştürülünceye ve pratikten beklenen sonuçlar alınıncaya kadar, başarısızlıkların yinelenmesi gerekir. Ama gene de, bu noktada, belirli bir gelişme aşamasındaki belirli bir nesnel süreç, hakkındaki insan bilgisi tamamlanmış kabul edilir.

"Bununla birlikte, sürecin ilerlemesi yönünden, insan bilgisinin hareketi tamamlanmamıştır. Doğada olsun, toplumda olsun, her süreç, kendi iç çelişkileri ve savaşımları yoluyla ilerler ve gelişir. İnsan bilgisinin hareketi de, aynı biçimde, ilerlemek ve gelişmek durumundadır. Toplumsal bir hareket-te gerçek bir devrimci lider, yalnızca gördüğümüz gibi, hatalı bulduğu fikirleri, teorileri, planları ya da programları düzeltmekle kalmaz; bir nesnel sürecin, bir aşamadan ötekine ilerlediğini fark eder etmez, hem kendi fikirlerini hem devrimci yoldaşlarının fikirlerini buna göre geliştirir ve düzeltir; yani değişen yeni durumlara uygun, yeni devrimci görev ve çalışma programları önerir. Bir devrim döneminde durum hızla değişir, eğer devrimcilerin bilgileri aynı hızla değişmezse bu liderler, devrimi zafere ulaştıramaz."

(Mao Zedung, C-1, Pratik Üzerine)

Bir kadronun, bir insanın, bir partinin sekterleşmesinin temel nedeni nedir? "Siyasal geriliktir" diyor Mao. Evet, bir kadro, bir parti, bir insan ne kadar siyasal olarak geriye düşerse o kadar sekterleşir. Bugün gelenekte öznelci düşünüş tarzı hâkim durumdadır. İrdelemeyen, kuyunun dibinden kuyunun deliğine doğru bakınca görmüş olduğu o kuyunun deliği kadar dairesel ışığı yaşamının tapınağı olarak gören kurbağa gibi, dar bir düşünüş tarzının bünyeye sirayet ederek o bünyeyi sakatladığı tarihsel bir süreçten geçiyoruz.

"1) Parti üyelerine, öznelci tahlil ve değerlendirmeler yapmak yerine, siyasi bir durumu tahlil ederken ve sınıf güçlerini değerlendirirken Marksist-Leninist yöntemi uygulamayı öğretmeliyiz; 2) Parti üyelerinin dikkatini, mücadele taktiklerini ve çalışma yöntemlerini saptamak amacıyla toplumsal ve ekonomik araştırma ve incelemelere yöneltmeliyiz ve yoldaşların, gerçek durumu araştırmadıkları takdirde, hayalciliğin ve darbeciliğin batağına düşeceklerini kavramalarına yardımcı olmalıyız; 3) Parti içi eleştirilerde öznelciliğe, keyfiliğe ve eleştirinin bayağılaştırılmasına karşı uyanık olmalıyız; söylenen her şey gerçeklere dayanmalı ve eleştiri siyasi noktalarda yoğunlaştırılmalıdır" (MZ, *Seçme Eserler*, Cilt 1).

Yöntem ve düşünüş tarzı doğru politikalar üretilmesinin esaslı kaynağıdır. Kaypakkaya, tüm olanaksızlıklar içinde, neredeyse tek başına bir "gerçekleştirme" eylemi başardı. Programatik görüşler ve bir parti yaratma bilinci ve yöntemi ile yola çıktı. Tüm dezavantajları ve olanaksızlıkları ile işte bu yaratma gücü başlı başına bir DEVRİMDİR. *Şimdi olanak çok. Kitle ilişkisi o günkü düzeyle kıyaslanamayacak kadar fazla. Ha keza o gün neredeyse hiçbir kurum yoktu. Şimdi var! Peki, bu gün ne yok? Başarı için ne lazım? Doğru bir düşünüş tarzı, yeni duruma uygun teori-politika ve metodoloji. İşte, olmayan budur*! Ne diyordu Mao Zedung? Doğru bir politikan yoksa ordun ve silahlarında olsa hepsini kaybedersin, ama doğru bir politikan varsa, bunların hiçbirisi olmasa da, ordunda, silahında olursun. O halde ilkin proleter devrimci bir düşünüş tarzı ve metodolojisi, akabinde doğru bir politik hat. Bugün bunlar eksikse, kendini yenilenmenin olmamasından kaynaklıdır. Karanlıkta el yordamı ile yürümeye çalışmak, her defasında ciddi hasarlarla sonuçlanıyor. O halde, ışığı yakalamak gerekiyor. Yapısal yenilenme, doğru bir politik hat oluşturma ve bunlar üzerinden gündelik sorunlara müdahale edecek taktik politikalar geliştirme komplike bir projenin ürünü olabilir ancak.

Bu minvalde, köklü sorunlarla karşı karşıyayız. Bu köklü sorunları ele almak elbette ki bir dönüşüm projesi ister. Bu dönüşüm projesi olmadan, ne yazık ki

bir dönüşümün gerçekleşmesi ihtimali bir yana, sorunların gerçek özüne inmek bile mümkün olmuyor. Ne var ki, çember bir örgütsel tartışma ve bu örgütsel işleyişe yön veren ideolojik neden ve sonuçlarla sınırlandırılıyor. 'İDH' umarım ve dilerim bu fasit daireyi parçalayacak bir ideolojik/politik/örgütsel yönelime girer. Fakat her ne kadar karamsar olmamaya çalışsak da, eldeki mevcut veriler, bu fasit daireyi parçalayacak bir projenin üretilmesini şu anki malzemeyle mümkün görmüyor. 'İDH' bildirinin değerlendirilmesinden elbette böyle bir sonuç çıkarmak doğru olmaz. Fakat o bildiride bir düşünüş tarzı cisimleşiyor. Göstermek istediğimiz noktada bu düşünüş tarzıdır.

Bildiriye niteliğini veren dogmatizmdir. Bakınız, bu bildiride açığa çıkan parti içi demokrasi, iki çizgi mücadelesi, örgütsel tasfiyecilik üzerine herhangi bir polemik yürütmüyoruz. Partinin kuruluşundan bir süre sonra, yani toparlanma döneminin şafağında tasfiyecilik bu partinin gündemine girmiştir. Yeni bir olgu değildir. Fakat parti içi demokrasi kültürü, 1987 yılına kadar daha sağlam bir yerde durmaktaydı. Ne zaman ki görüşlerinden dolayı 2. Merkez Komiteciler, DABK' a taviz verme adına bu örgütten tasfiye edildiler, parti içi demokrasi ve iki çizgi mücadelesi anlayışında ciddi fay hatları oluştu. Çorap bir kere sökülmüştü. Gerisi bu güne kadar geldi. *Örgütsel tasfiyecilik (yalnızca görüşlerinin farlı olmasından dolayı) yalnızca parti içi demokrasi kültürünü kavramamayla ilintili bir durum değildir. Örgütsel tasfiyecilik, bu partide öznelciliğin ve dogmatizmin hâkim olmasından kaynaklıdır. Öznelcilik ve dogmatizm gelişim yasasına set çeker. İşte "İDH" bildirisinde bu alenen ortaya çıkıyor. Biz de ısrarla bu noktayı ifşa etmeye çalışıyoruz.*

Bildiriden alıntı yaparsak:

"Bu itibarsızlaştırma politikası gıdasını 7.MK'nın izlemiş olduğu tasfiyeci, oportünist, sağcı politik hattından almaktadır".

Böyle bir cümle kurduğunuz an, bırakın İbocu dönüşümü, hiçbir dönüşümden söz edemezsiniz. Böyle bir şeyden söz etmek, yalnızca bir propaganda olur, hepsi bu kadar! Keza olan ve dillendirilende (geleneğin taraftarlarına) oportünist, sağ hat propagandası değil mi?

Her şeyden önce, soru şuydu: bir harekete oportünist, sağcı hat eleştirisini getirirken, bunu neye göre yaparsınız? Evet, bu soruya verilecek yanıt, yalnızca nesnel koşulların analizine göre derseniz, çuvallarsınız.

"Bazı Parti üyeleri arasında ciddi ölçüde öznelcilik vardır ve bu siyasi durumun tahliline ve çalışmaların yönlendirilmesine büyük zarar vermektedir.

Çünkü siyasi bir durumun öznelci tahlili ve çalışmaların öznelci bir şekilde yönlendirilmesi, kaçınılmaz olarak ya oportünizmle ya da darbecilikle sonuçlanmaktadır" (MZ, *Seçme Eserler*, Cilt 1 –Öznelcilik Üzerine).

Öznelcilik, yani objektif durumun tahlilini bilimsel olarak yapmamak bir partiyi oportünizme götürür, bir kadroyu da. Dolaysıyla, sorun yalnızca nereye baktığımız değil, daha önemlisi nasıl baktığımızdır. Sorun siyasi bir durumun tahlili değil, bu tahlili nasıl yaptığınızdır. Keza buradaki temel kıstas, mücadele hattı ve programın ile mevcut durumun analizi arasındaki kıyaslamanın karşılıklı değerlendirilmesinden geçmektedir. Bu değerlendirme matematikteki denklem yöntemi ile benzerlik arz etmektedir. 35 sene önce oluşturulmaya çalışılmış bir programatik görüş var, bir mücadele hattın var. Bu gün gelinen noktada eğer ki, oportünist, sağcı hat tespitini kullanıyorsan, bu ikisi arasındaki kıyaslama da soruna 35 yıl öncesinden bakıyorsun demektir. Yani demek istiyorsun ki, sağcı hat, mevcut çizgiden sapmıştır. Evet, söylenen budur işte! Bu gerçekliği anlamak için bir düzine dokümanın önümüze serilmesine gerek yok. Bir tümce, meselelere bakış açısını deşifre ediyor. Yani, bir şeyi olmayan bir şey üzerinden oportünist, sağcı hat olarak ilan edemezsiniz. Bunun bir karşılığı vardır. Bir çizgiye (halk savaşı) istinaden bu söyleniyor. Kendilerine karşı şiddet uygulandığını ifade eden ve bu şiddeti teşhir eden bildiride '...oportünist, sağ hat' tespiti hangi duruma istinaden söylenebilir. Kitlelere, Parti sağ hatta kaydı, İbonun çizgisinden saptı mesajını vermek için.

Bir bildirideki bir tek tümcenizde dahi muazzam bir veri çıkabilir. Örneğin, şimdi olduğu gibi: Peki, 'dönüşüm' perspektifinizle '...oportünist, sağcı hat' tespitiniz tamamen birbirine zıt olgular değil midir? Neye göre dönüşüm, sorusunu bilinçli sorduk. Dondurulmuş fikirlerin temel alınarak popülist tarzda propaganda edilmesi ile vuku bulacak bir dönüşümden söz edemeyiz.

Eldeki mevcut veriler ve somut koşullar değerlendirildiğinde: Türkiye ve Kürdistan'a yönelik analiz ve değerlendirmeler; artık sorunlara, 1973'ün penceresinden bakılamayacağını gösterir. Bu anlamda da, bugünün somut koşullarına uygun doğru politikalar ve mücadele hattının geliştirilmesi gerektiğini ve bu yeni proleter devrimci hattın inşasının tepeden tırnağa yeniden yapılanma sorunu olduğunu çok açık bir biçimde gösterir. Bu minvalde, esas tehlike olan, sağ oportünist hat değil, sol oportünist hattır. Düşüncelerin donduruluş biçiminin somut ifadesi olan dogmatizmdir. Dogmatizm, tüm gelişim sürecinin önündeki engeldir. Öznelci düşünüş tarzı, ister istemez bir hareketi ya oportünizme ya da darbeciliğe götürür. Bu düşünüş tarzı, eklek-

tik 'Maoizm'in' beslendiği zemindir. Dogmatizm asıl tehlikeli akımdır. Sol oportünizm buradan hayat buluyor. Tabanın geri duygularını buradan yola çıkarak okşuyor.

Mao Zedung, yenilgilerin esas nedenin sübjektivizm olduğunu vurgular. Dogmatizm aynı zamanda sübjektif düşünüş tarzının ürünüdür. İşte, gelenek de bu düşünüş tarzı hâkimdir. Bu düşünüş tarzı, tüm anti-demokratik uygulamalarının da kaynağıdır. Bundan sonraki süreç, 'İDH' in bildirisinde ifade edildiği gibi, sağ oportünist hat değil, sol oportünist (geleneğin statükocu çizgisine karşı) hatla ve dogmatizme karşı mücadele süreci ile karakteristik olacaktır. Tayin edici olan bu mücadele ve bu mücadelenin sonuçları olacaktır. Ya bu fasit daire parçalanacak, ya da bir 35 yıl daha aynı gerekçeleri dinlemeye mahkûm edilmiş bir tarihsel süreç yaşanacak. İki yol var.

6 Ekim 2007

TKP PARADİGMASININ İFLASI VE KAYPAKKAYAYI ANLAMAK

> Kaypakkaya'nın yöntemi diyalektiktir. Birer saplantı gibi Kaypakkaya'nın genel teorik düşüncelerini statikleştirme ise, düşenceyi maddi yaşamdan koparark kiristalize eder kendisini: bu, idealizmdir. Biri yenilenmeci, yani devrimcidir, diğeri ise koyu sübjektif bir statükocudur. Miyoptur.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan devrimci hareketi kimi zaman sistemi oldukça zorladı. Sistemin sınırlarının dışına çıkmak için yoğun çaba harcadı. Bu çabaların teorik derinliği ve zenginliği ile içsel olma paradigması tartışılır bir konu.

Mustafa Suphi ve yoldaşlarının kurmuş olduğu TKP'nin aslında sistemden koparak ve onunla tamamen hesaplaşarak sınıf mücadelesindeki yerini aldığını söylersek, hiç de doğru olmayan tarihsel bir saptamaya yol açmış oluruz. TKP, ilk kuruluşundan itibaren Marksist bilimin ışığında kurulmuş olsa da, ne var ki teorik olarak güçlü bir miras bırakmadı geriye. Kürt sorunu da dâhil diğer uluslar ve azınlıkların sorunlarına ilişkin neredeyse hiçbir perspektifi ve çıkarsaması yoktu. Kemalizm'in sınıf karakterini çözümlemede sözcüğün gerçek anlamıyla bilinç kırılması yaşamıştı. Bu bilinç kırılması TKP'ini kurulduğu andan itibaren sistem içine yedekledi. Fakat TKP'nin sınıf mücadelesinde çıkış almasındaki en büyük makûs talihi ne ulusal soruna dair bakış açısında fukaralık ne de Kemalizm'in sınıf karakterine ilişkin körlüktür.

Peki, nedir temel sorun?

Türkiye devrimci hareketi özgülünde TKP, en baştan beri güçlü bir teorik miras bırakmadı. Çünkü ne köklü bir teorik gerekleştirmeye ve ne de yöntemde derin bir bilimselliğe sahipti. Dolayısıyla ve ne yazık ki, TPK'den geleceğe ne güçlü aydınlanma ve ne de teorik miras kalmıştır. Aslında bu, ağırlıklı olarak köylü toplumu olan Türkiye'nin kendi sanayi devrimini gerçekleştirememesi ve emperyalizmin kucağına oturması ile alakalı realitenin bir yansımasıdır. Osmanlıyı kuşatmış 1836 Baltalimanı kapitülasyonları, Osmanlının yalnızca ekonomik olarak bağımsızlığını değil, ama aynı zamanda da siyasal bağımsızlığı ve aydınlanma sürecine girmesini de tamamen elinden almıştı. Dışarıdan pompalanan siyaset ve aydınlanma da, toplumun tüm düşünce sistemini kötürüm etmişti. 1. ve 2. Meşrutiyet dönemleri ile kısmen de olsa Batıcılık özentisiyle dışarıdan tetiklenmeye çalışılan reform hareketleri de güdük kalmıştır. Keza kendi içsel dinamikleri üzerine gelişmeyen bir sanayi ve iktisadi modelin kapitalist ülkelerin *her açıdan* yönlendirmesine açık olmasından daha tabi bir şey olamaz. İyi niyetli aydınlanma girişimleri ise "İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin eliyle kesintiye uğramış ve Türk ırkçılığına dayanan ideolojinin ve dolaysıyla faşizmin temelleri atılmıştır. Reform ve devrim sürecini yaşamış Rusya ve diğer Avrupa ülkelerine baktığımızda tam tersi bir durum ile karşı karşıyayız. Sanat, edebiyat, felsefe vb. çok geniş alanda vuku bulan aydınlanma süreci toplumun geniş kesimlerine nüfuz etmiştir.

Macaristan, İtalya, İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya vb. ülkelerde çok büyük teorisyenler, kuramcılar çıkmıştır. Rusya'yı irdelediğimizde dünyanın en büyük edebiyat akımlarını ve bu akımların usta yazarlarını görürüz. Aleksandr Sergeyeviç Puşkin, Fyodor Mikhailovch Dostoyevski, Lev Nikolayeviç Tolstoy, Nikolay Vasilyeviç Gogol, Maksim Gorki, Vladimir Vladimirovich Mayakovsky vb... Teorik alanda üretkenlikleri de aynı şekilde çok zengindir: Georgi Valentinoviç Plehanov, Leon Trocki, Nikolay Buharin, Josef Stalin, V.İ. Lenin vb. Macaristan'da Georg Lukacs, Alman felsefesi ve edebiyatı keza aynı şekilde tam bir hazine: Johann Wolfgang von Goethe, Immanuel Kant, Georg Wilhelm Friedrich Hegel, Ludwig Feuerbach, Karl Kautsky, F. Engels, K. Marx, İngiliz iktisadçı Adam Smith, edebiyatçı Villiam Sekspir, Fransa'da Saint-Simon, Charles Fourier, Etienne Cabet, Jules Guesde, vb. vb... Kimi Avrupa ülkelerinde despotik baskı, yasak ve cezalara rağmen bizim hayal bile edemeyeceğimiz oranda büyük yazarlar, teorisyenler ve kuramcılar, geriye büyük eserler bıraktılar. Bilimsel

sosyalizmin ilk ve büyük aydınlanma süreci elbette ki bir Hindistan ya da Türkiye'de beklenemezdi. Kapitalizm, yalnızca keskin sınıf karşıtlarını, özel mülkiyet ile üretim ilişkilerinin toplumsal biçiminin karşıtlığını, meta ve pazar ilişkisini gerçekleştirmedi; ama aynı zamanda da, bu sürecin kendi doğasına mukabil olarak hem kendi sınıfının aydınlarını ve hem de karşıt sınıf olan proletaryanın aydınlarını yarattı. Aydınlanma sürecine bu çözümleme ışığında bakmayı yararlı görüyorum. Teorik kısırlığımızın kaynağı da bu kökten gelmektedir.

Dünya çapında 1968 büyük anti-emperyalist hareketi Türkiye'yi de etkilemişti. Bu hareket kendi gençlik önderlerini yaratmış, devrimciler ciddi teorik tartışmaların içine girmişlerdi. Uluslararası arenada gerçekleşen kamplaşmalar, Türkiye ve Kuzey Kürdistanlı devrimcilerini de bu kamplardan birin yanında taraf haline getirmişti. SSCB, Çin, Latin Amerika çizgisinde olan ana ve ara akımlar oluşmaya başlamıştı. Bu tarihsel süreçte 15-16 Haziran büyük işçi direnişi gerçekleşmişti. Dolaysıyla konjonktür, dünya da ve ülkemizde yeni bir devrimci dalganın kabarmasıyla karakteristikti. Bu konjonktür, Türkiye'de yeni tipten devrimci önderlerin ön saflarda yerini alması ve devrimci örgütler kurmasının da fitilini ateşlemişti. Öğrenci gençlik hareketi ve sınıf mücadelesinin içinde doğan bu devrimci önderler, çok genç yaşta ülkenin sorunlarına dair teorik açılımlar getirdiler ve bunu silahlı mücadele aracılığı ile sosyal pratiğe döktüler.

Dikkat edilmişse TDH'nin teori oluşturma çabası henüz mücadelenin en başlarında kesintiye uğramıştır. Mustafa Suphi, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya mücadelenin henüz başlarında katledildiler ve bu nedenle hem teori ve politika ilişkisi ve hem de sosyal pratik kesintiye uğradı.

Kemalizm, Kürt Ulusal Sorunu, devletin sınıf karakteri yani faşizm meselesi, Sosyal emperyalizmin eleştirisi gibi önemli başlıklarda Kaypakkaya, devrimci harekete belirleyici katkılar sunmuştur. Bu katkılar Kaypakkaya'nın ardıllarına güçlü bir teorik miras bırakırken, sistemin belirlediği muhalif olma sınırlarının dışına çıkıp, sistem şu ya da bu arızasını düzeltme politikalarını elinin tersi ile bir kenara iterek sistemden köklü bir kopuşu gerçekleştirdi. Devrimin demokratik görevleri ile sosyalist görevleri arasındaki taktik farklılıkları ustaca ayrıştırdı. Fakat aynı zamanda proletaryanın omzunda olan demokratik görevleri görmemezlikten gelmedi, onu küçük burjuvazinin ya da ulusal burjuvazinin sırtına yüklemedi. Dolayısıyla devrimin demokratik gö-

revleri ile sosyalist görevlerini teorik bir çalışmanın çatısı altında birleştirerek, işçi sınıfı önderliğindeki demokratik devrim ve sosyalizm mücadelesinin sorumluluklarını merkezi politikalar etrafında toplamasını bildi.

Söz konusu bu köklü çizginin oluşturulmasının nedeni olarak Kaypakkaya'nın diğerler devrimcilerden çok daha zeki ya da cesur olmasından kaynaklı olduğunu söylemek, büyük bir hata olur. Öyle ise Kaypakkaya'nın resmi ideolojiden koparak yeni bir teorik ve politik hattın oluşmasındaki kıvraklı nereden kaynaklanmaktadır? Onun, doğru bir düşünüş tarzı ve Marksist yönteme erişmesinden kaynaklıdır. Bu tespit yapılmadı mı, Kaypakkaya'nın devrimci fikirleri, derin dondurucuda bekletilmeye devam edilir. Ekonomi politikanın reel gelişme dinamiğini ıskalayarak statikleşmiş teorilerin peşinde gidilir. Akabinde "neden marjinalleşiyoruz" diye dövünmenin de hiçbir kıymeti har biyesi olmaz.

KEMALİZM VE MERKEZİ PARADİGMA

Kemalistler ve Kemalizm sorunu gerçektende yakıcı öneme haiz bir sorun olması itibari ile gündeme de aynı orantıda oturabiliyor. Bu sorun ekseninde genel politik ve ideolojik çözümlemenin dışında, Kemalizm ve kitle ilişkisinin irdelenmesi çoğu zaman eksik bırakılmış bir sorundur.

Düz mantığının bir sonucu olarak Kemalizm eşittir Kemalistler faşisttir tez ya da söylemleriyle sık sık karşılaşabiliyoruz. Şeylerin çözümlenmesi ve incelenmesinde mevcut değerlendirilecek olgu ya da çelişmeyi, kabaca ele alarak "mutlaklık" gibi bir çıkarsama ile sonuçlandıracak idealist düşünce tarzından alınan feyiz, ideolojik-politik eksende gerçekleşen sorunun ele alışına da ışık oluyor. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuç, sonucu ortaya çıkaranın felsefi düzleminden bağışık değil, bilakis ilişkilidir.

İdeolojik tanımlamalarla politik tanımlamalar aynı şey olsaydı, sosyal bilimde böyle bir ayrıştırmaya gerek kalmazdı. Keza, her ideolojik tanımlamanın onu toplumsal buluşma alanına doğru yayması, politik içeriğe ve yönelime girmesini de birlikte getirir. Politikanın ideoloji de hayat bulması böyle gerçekleşir. İdeolojik formasyonlar, kitleye doğru nüfus ettikçe politikanın belirleyiciliği ama yanı zamanda da farklılaşma durumu gündeme gelir.

Kemalizm, bir ideolojik tanımlamadır. Bu ideolojik tanımlamanın yönetme ve yaygınlaştırma biçimini, Kemalist politika olarak adlandırılır. Bu, politikalar merkezden merkez kaç kuvvetlere doğru bir yay ya da daire şeklinde ilerler. Merkezden çıkısı ile yay ya da dairiler şeklinde gerçekleşmiş ol-

ması, merkez ile daireler arasında farklılaşmayı da getirir. Bu yalnızca Kemalizm için değil, tüm burjuva ideolojik formasyonlar ve bu formasyonların politikaya dönüşü için geçerli olan bir durumdur.

Merkezde oluşan ideoloji en katı halindedir. İdeolojinin merkezdeki politika belirleyicileri içinde aynı şey geçerlidir. Koyu bir ideolojik ve politik erk, bu merkezde sık bir biçimde bulunmaktadır. Birinci dairi, bu ideoloji ve politika merkezinin en etkili olduğu dar bir dairedir. Ardından gelen daireler de bu etki gittikçe zayıflamaya başlar.

Türkiye'nin bürokrat burjuvazisini, Kemalist merkez ideolojinin ve politikanın ekonomik temeli olarak ele almakta yarar var. *Ordu içindeki çekirdek kurum Kemalist ideoloji ve politikanın gerekleştirildiği merkezi halkadır.* Onun etrafında CHP, DSP, İP, kimi Atatürkçü Dernekler ve Kurumlar vardır. Bu halkalar kendi içinde homojen değildir. Bunların da birliktelikleri çelişmelidir. Çelişme yasası sosyal ve politik yaşamın her alanında geçerli olduğu gibi tek tek olgular içinde geçerlidir. Farklı basınçların bu halkaları kuşatması sonucu merkez düşüncelerde çatırdamalar gündeme gelebilir. Dünyanın Devrim Tarihini irdelediğimizde bunun sayasız örnekleriyle karşılaşabiliyoruz.

Katı halkalardan nispeten daha zayıf halka ve halkacıklara doğru merceğin lamını çevirdiğimizde yumuşak karınlarla karşılaşırız. Bu zayıf halkalar, değişime ve dönüşüme daha açık özellikler taşıyor. Bunun birçok nedeni var. Fakat esas nedeni, sınıfsal olmasından kaynaklıdır. Aydınlar tabakası, öğrenciler, işçi sınıfı, yoksul köylülük vb. sınıf ve tabakalara indikçe devrimci değişimin vurucu etkisi daha isabetli ve yoğunluklu gerçekleşiyor.

"Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda egemen düşüncelerdir, başka bir deyişle, toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, aynı zamanda egemen zihinsel güçtür" K. Marx.

Karl Marx, egemen sınıfın düşüncelerinin de egemen olduğu tespitini yaparken aslında, bizim incelemeye çalıştığımız konuya da bir nevi ışık tutuyor.

Sınıfları analiz ederken kendi öznel düşüncelerimizden yola çıkarak analiz edemeyiz. Ekonomi politikanın yasalarını kavramadan, sınıflar ve kitleler üzerine analiz yapmak, ancak koyu bir öznelcinin ve sofistin beceresi olabilir.

Sınıflar neye göre devrimci ya da karşı devrimcidir? Bu soru hayati bir önem taşımaktadır. Üretim ilişkileri karşısında almış oldukları rol, sınıfların objektif olarak devrimci ya da karşı devrimci olup olmamasını da belirler. Burjuvazi, özel mülkiyetin sahibi olması itibari ile üretim ilişkilerinin çürüyen

ve karşı devrimci olan yönünü temsil eder. Artı değer sömürüsü, onun sermaye edinmesinin temel kaynağıdır.

Proletarya üretim ilişkileri karşısındaki rolü itibari ile mülksüzler sınıfına girer. Emek gücünü metalaştırarak yaşamanı üretmek zorundadır. Toplumsal üretim sürecinin öznesidir. Proletarya, özel mülkiyet ilişkisi karşısında mülksüz ve toplumsal üretim sürecinin öznesi olduğu için, objektif olarak devrimci bir sınıftır.

Dolayısıyla sınıfsal çözümlemede, kişilerin niyeti yerine üretim ilişkisi karşısındaki pozisyonuna bakılır. Fabrikalarda birçok işçi ideolojik görüş olarak Kemalist, inanç olarak Hanefi-Sünni ya da Alevi, azınlıkta da olsa anti-Kemalist bir düşünsel şekillenişe sahiptirler. Hanefi-Sünni'si içinde anti-Kemalist olanların oranı küçümsenmeyecek boyuttadır. Tüm bu inanç ve ideolojik formasyonlar homojen değil, kendi içlerinde de parçalı ve çelişmeli birliği oluşturmaktadırlar.

Karşıtların birliği ve mücadelesi yasası, sosyal toplumu ilgilendiren diyalektik bir yasadır. Dolayısıyla politika yapma tarzını bu yasanın dışında tutarak, tek düze bir bakış açısıyla gerçekleştiği zaman, eşyanın kendi tabiatı gereği küçük bir grup olma ve küçük grubun politika yapma sahasının dışına çıkılması pek mümkün değildir. Marksistler, ekonomik ve politik gelişme ve çelişmeleri tüm boyutları ile irdeleyip en zayıf halkaları seçerek (Egemen sınıflar arasında süren klik çatışmalarında mesela Ergenekon ve Fetullahçı cemaat çatışması örneğinde olduğu gibi, bırakalım da birbirlerini yesinler. Marksistler en zayıf halkalara inerek kendi politikalarını halka taşırken, kitleleri de ana halkalardan koparark) politika gerçekleştirirler. Merkez kuvvetlerle merkezin etrafında oluşan halkalara yaklaşım, her halkanın kendi çelişmeli durumunun analizine göre farklılık arz eder. Politika yapma bilimi ya da sanatı da işaret ettiğimiz tam bu noktada çıkış alır. Bir suya atılan taşın etkisiyle oluşan halkaların en merkezi ile merkezin dışına doğru genişleyen halkalar arasında farklılıklar vardır. Suya atılan taşın ilk oluşturduğu halka ve güç ile arkasından gelen halkaların gücü, etkisi ve kapsadığı alan bir ve aynı değildir.

Her ideoloji kendisine bir kitle temeli yaratır. İdeolojinin ilk halkasındaki kitle çeperi ile (ki bu çeperde kendi içinde tutarsızdır, çelişmelidir) sonrası arasındaki farkı belirtmiştik. Söz konusu Kemalist ideolojinin tüm halkaları kendisini Kemalist olarak görür ya da görebilir (aynı şekilde İslamcı cemaatlerinde en merkezi ile merkezden sonrası halkalar arasında yoğun ve derin çelişkiler var. Merkez halkadakiler sefa sürerler, merkez dışındakiler açlık, yoksulluk, sefalet içinde yaşarlar. Bu halkalar merkezden koparıldıkça merkez za-

yıflar, sosyal tabanını yitirir). Fakat merkez ile halkaları arasındaki tutuculuk bir ve aynı olmaz. Üretim süreci içindeki işçilerin kendilerini Kemalist demesi ile bürokrat burjuvazinin kendisine Kemalist demesi arasında önemli farklılıklar vardır. Öğrenciler, öğretmenler, yazarlar, işçiler, vb. kesimler kendilerini laik ve Kemalist olarak tanımlayabilirler. Bu tanımlamalar içinde emek sorununa, Kürt ulusal sorununa (Oral Çalışlar vb. gibi) yaklaşımında farklılıklarda oluşuyor. Bu farklılaşma Kemalist ideolojinin kitle ayağının (halkalarının) kendi içindeki farklılaşmadır –ki bu farklılaşmanın öznelerinin üretim ilişkileri karşısındaki konumu nesnel olarak devrimciyken (işçi sınıfından söz ediyorsak) düşünsel anlamda Kemalist olarak kendilerini ifade ediyorlar. Dolayısı ile her olgu, kendi içinde dahi tek bir renkten ibaret değildir. Ara renkler ve çelişkiler söz konusudur. Bu minvalde Kemalist kitle tabanına direk "Faşisttir" demek, bu kadar geniş çepere ve renge sahip olan olgunun kendisini mutlaklaştırmak ve homojenleştirmekle ile eş anlamlıdır.

"...Mustafa kemal'in başlattığı ulusal kurtuluş devrimi yarı yolda bıraktırılmış ve yolundan saptırılmıştır. Söz konusu olan Atatürk'ün başlattığı ulusal kurtuluş devrimini günümüz koşullarında bütün sonuçlarıyla gerçekleştirmektir (D. Avcıoğlu, *Devrim Üzerine*, s. 10, Şubat 1971).

Doğan Avcıoğlu kaşarlanmış bir Kemalist'tir. Fakat aynı zamanda reformisttir ve demokrattır. Kaypakkaya, Doğan Avcı oğlu çizgisini reformist olarak tanımlar.

"Kemalizm, emperyalizmin işgali altındaki bir ülkenin devrimcimilliyetçilerinin bir milli kurtuluş bayrağıdır. Kemalizm'in özü, emperyalizme karşı tavır alıştır. Kemalizm'i bir burjuva ideolojisi veya bütün küçük-burjuvazinin veyahut asker-sivil bütün aydın zümrenin ideolojisi saymak kesin olarak yanlıştır. Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol, en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışıdır. Bu yüzden, Kemalizm soldur; milli kurtuluşçuluktur. Kemalizm, devrimci-milliyetçilerin, emperyalizme karşı aldıkları radikal politik tutumdur" (Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim*).

"...baba, sana her zaman müteşekkirim, çünkü Kemalist düşünceyle yetiştirdin beni. Küçüklüğümden beri evde devamlı kurtuluş savaşı anılarıyla büyüdüm. Ve o zamandan beri yabancılardan nefret ettim... Baba biz Türkiye'nin ikinci kurtuluş savaşçılarıyız, elbette ki hapislere atılacağız, kurşunlanacağız da. Tıpkı birinci kurtuluş savaşında olduğu gibi, ama bu toprakları yabancılara bırakmayacağız. Ve bir gün mutlaka yeneceğiz onları... (Deniz Gezmiş, Babasına Yazdığı Mektup).

Burada yalnızca bir etkilenme söz konusu değil. İdeolojik boyutu ile Kemalizm'in savunması realize olmuş durumda. Kemalist büyük dairenin içinde olmak ile olmamak arasındaki fark şudur: Kaypakkaya, bu daireyi parçaladı. Mahirler, Denizler vd. bilinen kadro ve önderler bu büyük dairenin içinde kaldılar. Bu büyük dairenin merkezinden dışa doğru gelişen bir yay olma durumundan kurtulamadılar. Fakat buna rağmen Denizler ve Mahirler devrimci önderlerdi. Onların Kemalist olmaları devrimciliklerine gölge düşürmedi. Keza Kaypakkaya, söz konusu Kemalist geleneğin şu ya da bu halkasındaki, kendisine devrimciyim diyen tüm önderleri ya da partilerini reformist ya da küçük burjuva hareket olarak değerlendirdi.

Bu halkanın merkez kuvvetinde bulunan koyu Kemalist ve ırkçı klik, dernek ya da partilerin Kaypakkaya'yı nasıl değerlendirdiği bizim açımızdan önemli olsa da, onların Kaypakkaya'ya ve fikirlerine bakış açısı, bizim, antifaşist ve anti-emperyalist Kemalistlere bakış açımızı değiştirmeye engel teşkil etmiyor. Dairinin merkez kuvveti ile daha uzağındaki halkalar arasındaki farklılığı analiz edebiliyoruz. Dolayısıyla, devletin faşist Kemalist klik ve bu kliğin resmi ya da gayri resmi sözcülerinin, Komünistler hakkındaki tavrının devrimci proletarya açısından hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur. Daha önemli olan, Marksistlerin kitle politikasındaki devrimci çözümleme yeteneğidir. Kansere de, baş ağrısında da, romatizmaya ve diğer tüm hastalıklara aspirin tedavisi uygulama yerine, her hastalığı ayrı analiz edip, bu analiz üzerinden çözüm yöntemleri geliştirmek, asgari bilimsel düşünüş tarzı ile ilintilidir. Devletin çekirdeğindeki Kemalizm ile bazı Alevi Derneklerindeki Kemalizm'i aynılaştırmadan, farklılıklarında vuku bulan temel çelişmeli yönlere doğru politika geliştirilmeli.

Egemen sınıfları ayakta tutan saç ayaklarından biri de merkezi ideolojileridir. Bu ideoloji sert bir kabuk gibidir. Her ideolojinin korunması için kitle politikalarına ihtiyaç vardır. Kitle politikaları ekseninde kitle tabanı yaratılır. Kitle tabanı mevcut ideolojik çizgiyi ayakta tutmak ve hâkim bir güç olarak kalmasını sağlama görevi de görür. Bu görev yalnızca Kemalist ideolojiyi ve siyasal erkini ayakta tutacak olan TSK'ye verilmez. Kitle tabanı olmayan hiçbir ideolojik formasyon ve politik örgütlülüğün ayakta kalması pek olası değildir. Bu anlamda, kitle tabanı, mevcut iktidarın bekası için hayati önem taşımaktadır. Kemalist erk ile büyük dairenin içinde yer alan kitle tabanı arasındaki birlik çatışmalı bir birliktir. Toplumlar yaşamlarını yalnızca bir ideolojiye sempati duyarak sürdürmezler. İnsanlar her zaman için iyi koşullarda

yaşamak isterler. Dolayısıyla, merkez ideolojinin kendi tabanının inanış ve bağlılığı koşulludur. Keza sınıflı toplumda tüm ilişkiler esas olarak çıkar ilişkileri temelinde yürür. Kitleleri ya da kitlelerin belirli kesimlerini inanmış oldukları merkez ideolojinin etrafında tutan başlıca neden, merkez ideoloji ve politikanın kendi ihtiyaçlarına yanıt verip vermemesinde düğümleniyor. Bu yanıt şu ya da bu biçimde kitlelerin merkez ideoloji, politika ve örgütlülükle olan bağlarını ya gevşetiyor ya da pekiştiriyor. İşte, bu nedenlerden dolayıdır ki, birlik çelişmeli bir birliktir.

Kemalizm, milyonlarca kitleyi etkisine alan devletin merkezi ideolojisidir (fakat bu merkezi ideoloji ABD, AB ve Fetullah ve AKP tarafından yeniden yapılandırılıyor. Son olarak "Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nden ("Kırmızı Kitap") irticacın tehdit olmaktan çıkarılması, mahkemelerin vb. yeniden yapılandırılması en somut örnekler olarak duruyor. Dolaysıyla, ılımlı İslam ile Kemalizm'in gelenekçi çizgisi arasındaki güçler dengesinin yeniden reorganizasyonu ile bu yapılandırma süreci tamamlanacak). Kemalist büyük daire içindeki kitlelerin, merkezdeki çekirdekle (ekonomik-politik) çelişkileri derinleştikçe, güvensizlikleri de bu çelişkinin boyutuna paralel olarak derinleşmektedir. Çelişkilerin yoğunlaşması merkeze yakın olan halkaların merkezden dairenin sonuna doğru uzaklaşmasını getirmektedir. Fakat bu uzaklaşma, dairenin kendisinden kopuş olduğu anlamına gelmez. Bu anlamda, Kemalist ideoloji ve bu ideolojinin kitle tabanına ilişkin doğru politikalar ve çalışma tarzı geliştirmek; dairenin içindeki tüm halkaları farklılıklarına uygun olarak tahlil ederek bir duruş sergilemek; merkez ve merkeze yakın halkalar ile merkeze görece daha uzak halkalar bir ve aynı tutulmamalıdır.

Somut koşulların somut tahlili öylesine ifade edilmiş bir düşünüş tarzı değildir. Yaşamdaki uygulama alanı, her çelişmeyi ve çelişmelerin gözeneklerini ayrı ayrı tahlil edip, diğer çelişmelerle ilişkisini irdelemek ve buradan kitle, örgütlenme ve politikalar geliştirmek demektir.

Bu görüşler ışığında ülke içinde esas düşman (onun ideolojisi, politikası, örgütlülüğü vb. bir bütün olarak, yani karşı devrimin merkezi erki, çelik çekirdeği) ile diğer tüm çelişmeleri ayrı ayrı ele almalı ve bunları kesinlikle birbirine karıştırmamalıdır.

AKP VE DEMOKRASİ

12 EYLÜL'Ü ANLAMAK BOYKOT

"Demokrasi" AKP ve muhalefetin elinde bir sakız gibi, çiğne çiğne hem bitmiyor ve hem de istediği şekle giriyor. Milletvekillerinin elindeki oyuncak gibi, birileri oynuyor, başka birileri "mızıkçılık" yapıyor. Kendilerinin oynadığı yetmiyormuş gibi tüm toplumu da bu oyunun içine çekerek son cilayı atmaya çalışıyorlar. Bu cilayı biraz kazıdığınız zaman altında paslanmış ve metalik sesler çıkaran oyuncakları görebilirsiniz.

Anayasa tartışmasını ekonomi politikadan bağımsız ele aldık mı, neyi tartıştığımızın dahi farkına varmadan bu demokrasicilik oyununun birer figüranı olmanız kaçınılmazdır. Bir delinin kuyuya taş atıp kırk akıllının bu taş ile olan hikâyesi değildir böyle bir tablo. Bu aslında, bir toplumu "yönetme sanatı'dır. Bir toplum angutlaştırıldığı zaman ona istediğiniz şekli verebilirsiniz. Sakız gibi! Bir toplum nasıl angutlaştırılır? Bilim ve felsefe ile olan bağlarını zayıflatarak, kitap ve gazete okuma oranını düşürerek ve üstün ulus şovenizminin beyinlere şırınga edilerek, cemaat, tarikat, aşiret ilişkilerinin iç içe geçtiği ekonomik, politik ve sosyal yapılanmayı kullanarak o toplum, hem kolay yönetilebilen ve hem de sorgulamayan bir toplum haline getirilir. Anayasa tartışmalarında insanların neye oy verip vermeyeceklerini bilmemeleri dahi, sürü psikolojisi ve *kültürü* ile şekillenmelerinin göstergesidir. Aziz Nesin'e tam da bu anlamda katılmamak mümkün mü?

Türkiye'deki sermaye gruplarından bir kısmının bu anayasayı desteklemeleri, başka bir sermaye grubunun ise sessiz kalarak aslında desteklememe yönünde pratik tavır sergilemeleri sorunun özünü algılamamız açısından biz yönetilenlere

ipucu vermeli. AKP hükümetine yakın, onun ihalelerinden en çok palazlanan büyük ve orta ölçekli burjuvazinin bir kısmı, bu anayasa değişikliğini onaylaması gerekiyor. İhaleler ve çıkarılan kanunların bir kısmı Danıştay ve Anayasa mahkemesinden geri dönüyor. Büyük sermayenin belirli bir kısmının önündeki bu engelleri temizlemek ve düzenlemek gerekiyordu. TUSİAD neden sessizliğe gömüldü? MUSİAD neden hararetle destekliyor bu anayasa paketini?

Bir toplum nasıl angutlaştırılır demiştik? Sermaye, çıkarlarına uygun örgütlenme modellerini yaygınlaştırmak ve derinleştirmekle, toplumu en kolay ve iyi yönetilir hale getirmeyi sağlıyor. Cemaat örgütlenmesi, Türkiye ve Kuzey Kürdistan toplumu için çok eskiden beri düşünülen, uygulanan bir örgütlenme modeliydi. Bu model, özellikle 1979'lu yıllarda geliştirilen 'Yeşil Kuşak' projesi ile sosyalist devrimlerin önünü kesmede ABD patentli bir aplikasyon ve kuşatma silsilesiydi. Türkiye'den Afrika'ya, Afrika'dan Pakistan ve Afganistan'a uzanan geniş bir koridorda uygulamaya kondu. Türkiye'de bu minvalde her yerde, özellikle de Demirel hükümetiyle birlikte, imam hatipler açıldı. Cemaatler desteklendi. Bunun Türkiye'deki adı cemaat, Afganistan'daki adı başka bir şey, Mısır'daki adı ise daha başka bir şeydi. Her toplumun kendi kültürüne uygun cemaat örgütlenmesi geliştirildi. Bugün gelinen aşamada bu örgütlenme modeli, Kemalistleri, OYAK ve TUSİAD sermayesini de kuşatmış durumda. Kaybedilen ihaleler, büyüyen MUSİAD sermayesi, Ergenekon operasyonu ile boşalan alanlara AKP'nin kendi Ergenekon örgütlülüğünü (Ordu ve polis, Adalet bakanlığı vb. kurumları içerisinde) yerleştirmesi ve kurumsallaştırmaya başlaması klikler arasındaki çatışmayı derinleştirdi. Bu çatışmanın tıkanma ayağı olan bürokratik mevzilerin düşürülmesi için bir gün, AKP milletvekillerinin kafalarında çarpan bir şimşeğin etkisiyle, ansızın uyandıklarında demokrasi safsatası beyinlerinde parlayıverdi. Şimdi biz 'angutlara' düşen görevde, zekâ parıltısı bu ürüne kafa sallayarak ya 'evet' ya da 'hayır' diyeceğiz. 'Evet', 'hayır' yarışması gibi bir seçenek ile karşı karşıyayız. Evet dersek, şöyle bir kazık girecek hayır dersek başka türlü bir kazık. Bu demokrasicilik oyununa sahiden inanmış ve hatta bu inanış doğrultusunda transa girmiş tüm yazarlar ve onların kemale ermiş politikacıları bu kazıktan birinin üzerine oturun, diyorlar. Kimin hangi kazık hoşuna gidiyorsa oturma özgürlüğü var tabii ki. Bu kazık, belirli merkezlerde öylesine cilalanarak pazarlanmaya çalışılıyor ki (kapitalizmin en iyi yapmış olduğu şey budur: Pazarlamacılık!) yarı-angutların dahi iştahı kabarıyor bu pazarlama karşısında. Hatta bazıları da yarışa başlıyor, ilkin bu kazığa ben oturacağım, diye. Bir toplum eğer seçeneksiz bırakılıyorsa bir toplum eğer iki kötü-

den birini seçmeye şartlandırılıyorsa, bir topluma eğer sıtma ve tüberkülozdan birine rıza göstermesi doğruluk ya da yanlışlık ikileminde bir seçenek olarak sunuluyorsa ve eğer o toplumda, bu iki seçenekten birine yapışıyor ve kendini bu şekilde gerçekleştiriyorsa, o toplumun yaşam damarları ciddi anlamda kireçlenmiş demektir. 12 Eylül darbecilerinin yanında olup olmamanın tek seçeneği 'evet' ya da 'hayır' endekslenmiş durumda. Hitlerin propaganda bakanı Joseph Göbbels taş çıkartırcasına, 12 Eylül darbecilerinin karşısındaysan 'evet' seçeneğini tek seçenekmiş gibi kurgulayan ve pazarlayan bu anlayışın alternatifi, diğer sermaye kliğinin 'hayır'cı temsilcilerinin yanında olmak da değildir. Demokrasi şövalyeleri büyük bir iştahla 12 Eylül darbecileri ile hesaplaşacaklarını yutturmaya çalışıyorlar. Bunlar külliyen yalandır. Bunlar külliyen yalancıdırlar!

12 Eylül ile Hesaplaşmak, Sistem ve ABD ile Hesaplaşmaktır

12 Eylül darbe emrini (Kenan Evren gibi) generaller kimden aldı? Darbeyi halka karşı kim tezgâhladı? Sorun yanıtı çok basit: ABD ve Almanya. 12 Eylül darbesinin birkaç nedeni vardı. Uzatmadan başlıklar halinde bu nedenleri ifade etmeden, ne 12 Eylül'ü, ne arka planını ve ne de sonuçlarını anlayabiliriz.

1. 1970 yıllarında patlak veren krizle birlikte uzun yıllar kullanımda olan Keynesci 'sosyal' devlet projesinin yerine Friedman teorileştirdiği neo-liberal (monetarist, yani parasalcı, serbest piyasacı, özelleştirmeci, metropollerdeki üretimin ucuz hammadde kaynaklarına kayarak ucuz işgücü, ucuz hammadde kaynaklarını fütursuzca sömürme, çevre kirliliğini ucuz hammadde kaynağı ülkelere taşıma vb. özelliklerle karakteristik olan ekonomi politikanın adıdır, neo-liberalizm) ekonomi politikanın yaşama geçirilmesi gerekiyordu. Bu, emperyalizmin yeniden yapılanma ve yapılandırma projesi olarak kabul edildi. Latin Amerika ülkeleri, G. Kore, Türkiye, Asya vb. devletlerin yeniden yapılandırılması gerekiyordu. Fakat Türkiye ve hemen hemen tüm dünya ülkelerinde gelişen işçi sınıfı hareketi ve devrimci muhalefet neo-liberal ekonomi politikanın uygulanmasının önünde ciddi anlamda engel teşkil ediyordu.
2. Türkiye'de gelişen işçi sınıfı hareketi Almanya'nın Türkiye'deki çıkarlarını (Alman tekelci sermayesi Türkiye üzerinde en büyük yatırımlara sahip olma özelliğini taşıyordu) baltalıyordu.

Bu iki temel etmen anlaşılmadan darbeleri ve darbelerin mantığını anlayamayız. Soru? Neden aynı süreçte hemen hemen tüm Latin Amerika ülkelerinde, Güney Kore'de ve daha dünyanın birçok ülkesinde darbeler gerçekleşmişti? Darbenin arka planını anlamadan darbenin kendisini ve sonuçlarını anlamak mümkün değildir. Tüm bu darbeler aynı zamanda NATO içindeki özel örgütlenmeler tarafından gerçekleştirilmiştir. Darbeler bir silindir gibi işçi sı-

nıfı hareketini ezmiştir. Yüz birlerce insan işkence tezgâhlarından geçirilmiş, on binlere devrimci muhalif katledilmiş, yüz binlercesi hapishaneye atılmış, on binlercesinin mezar taşı dahi belli değildir. Yalnızca Türkiye de onlarca insan idam edilmiştir. Bu idamların içine işçi sınıfı hareketini önlemek için kullanılan faşistler dahi vardı. İşleri bittiğinde kendilerini kullananlar tarafından bir peçete gibi kullanılıp atıldılar –ki bizler, bu insanların idamına da karşı olmak durumundaydık. Darbecilikte anlaşılması gereken şudur: Dünya da ABD'nin istemediği tek bir darbenin gerçekleşme şansı binde birdir.

Türkiye ve dünyadaki darbelerin sonuçlarına baktığımızda karşımıza çıkan tablo insanlık açısından tam bir dramdır. Neo-liberal ekonomi politikalar yaşama geçirilmiştir. Fabrikalar, bankalar, barajlar, telefon iletişim kurumları (Telekomünikasyon) tütün, denizler, göller, havaalanları, otobanlar, demir yolları (ulaşım sektörleri), vd. özelleştirilmiştir. Bu özelleştirmeler sonucu milyonlarca insan işsizler ordusuna katılmış, ücretler düşürülmüştür. Dünya Bankası programları aracılığı reform programları adı altında tarım ve hayvancılık sektörleri özelleştirilmiş, tarım ve hayvancılık bitme noktasına gelmiş, küçük ve orta ölçekli toprak sahipleri iflas etmiş, geri kalanlarında zaten AB ve ABD tarım sektörü ve sübvansiyonları ile rekabet güçleri kalmadığı için, topraklarını tefecilere, büyük toprak sahiplerine ve bankalara kaptırarak kasaba ve şehirlere göç etmek durumunda kalmışlardır.

1980 öncesi işçi sınıfı örgütlülükleriyle sonrasını mukayese etmeden önce neo-liberal işçi hareketi düşmanı iktisatçıların başında gelenlerden W. Stanley Jevons, *The Theory of Political Economy*'sinde geleceğin işçi hareketinin nasıl biçimlendirilmesi gerektiğine dair şunları yazıyordu : 'Sayıları gittikçe artan ve örgütlenme güçlerini geliştiren işçi sınıfı... siyasal ekonomik özgürlüğümüzün gelişmesini durdurmaya yönelebilir. Bu yüzden, emeğin hiçbir biçimde değer yaratmadığını ortaya koyan bir kuram geliştirmeliyiz' (s. 164-5). Hayek gibi neo-liberalizmin öncüleri kapitalizmin geleceğine yön verirken, adeta vahşi kapitalizmi hortlatarak işçi sınıfının elindeki en temel örgütlenme olan sendikalara dahi fütursuzca saldırıyorlardı. L. von Mises, F. von Hayek, J. Shumpeter, Oskar Morgenstern, Paul Samuelson gibi iktisatçıların yeminli işçi sınıfı düşmanlığının ürünleri, tarihin ne garip cilvesidir ki, 1980 yılından sonra alınmaya başlandı. Türkiye'de milyonluk olan sendika üye sayıları AFC sonrası yüz binlere düştü. Neo-liberal ekonomi politikalar Türkiye topraklarındaki üstlerini sağlamlaştırdıkça işçi sınıfının zayıflaması genişlik ve derinlik kazandı. Bugün Başbakan Tayyip Erdoğan'ın yutturmaya çalıştığı tüm emekçileri 'çalışanlar'

şeklinde bir potaya koyarak memurlara grev hakkının verilmesi teorisin fikir babaları işte bu neo-liberal iktisatçılardır. Bu teorinin özü: işçi sınıfı artık yoktur, beyaz gömlekliler vardır ve dolayısıyla tüm çalışanlar tek bir sendika içinde örgütlenebilirler biçimindedir. 70'lerde temeli atılan bu teori, o süreçte işçi sınıfının devrimci hareketini ve yeni işçi sınıfı hareketi dalgalanmalarının önünü kesmek için geliştirilen bir yöntemdi. Daha sonraları ise neo-liberal ekonomi politikanın uygulanmasının önündeki işçi hareketlerini ve grevlerini kırmanın, etkisizleştirmenin bir aracı ve yöntemi olarak kullanılmıştır. Bugünkü Türkiye ve dünyadaki işçi hareketlerine baktığımızda bunu çıplak gözle görebiliriz.

12 Eylül AFC, devleti ve toplumu re-organize etmenin araçlarını yaratmak için sadece demir yumruklu bir basamaktı. Bu demir yumruk devrimcileri, işçi önderlerini, Kürtleri işkence tezgâhlarından geçirirken, hapse atarken, asarken, katlederken sistemin sadece Kenan Evren üzerinden işlediğini düşünmek ya büyük bir kandırmaca ya da büyük bir safdillik olur. Bu işkenceleri, katliamları gerçekleştiren on birlerce polis, rütbeli ve rütbesiz asker, bürokrat, hâkim, savcı, doktor var. 12 Eylül'le hesaplaşma iddiası, sistemin bütünü ile hesaplaşma meselesidir. Bu anayasa paketinin propaganda yapılışında temel sorunlardan biri de Kenan Evren'i yargılama ya da yargılamaya endekslenmiş durumda. *Az yukarıda analiz ettiğimiz gibi, sistem ile bir bütünlüklü hesaplaşma gerçekleşmeden, darbenin yapılış gerekçeleri ile hesaplaşma gerçekleştirilmeden, işkenceyi ve katliamları yapan bürokratlar, emir komuta zinciri içinde olanların hepsi, işkenceci polisler açık bir şekilde yargılanmadan, 12 Eylül ile hesaplaşacağız iddiası koca bir yalan ve yalancılık durumundan ibarettir. Öyle ki, 12 Eylül mantalitesinin ürünü olan bu anlayışın kendisiyle hesaplaşmasını beklemek, tam bir komedi olur ki, şu anda seyretmekte olduğumuz sahnede bundan ibarettir. Dolayısı ile hesaplaşma denilen argüman komplike bir projenin ürünü olabilir ancak.*

Pandorana'nın Kutusu ya da Alternatifsizliğin Seçimi

Anayasa kutusu, aslında alternatifsizliğin kutusudur. 12 Eylül faşist anayasasının cilalanarak ömrünün uzatılması ve reorganizasyonu durumu ile karşı karşıyayız. Pandoranın kutusu açıldığında içinde aslında namına zerre-i miskal demokrasi olmadığı görülebilir.

Demokrasi sorunu, masa başı gevezelikle içsel yürüyorsa, sosyalistlere düşen sorumluluk pratik ile bu masa başı gevezeliği sınamak olmalıdır.

Bu hükümetin Tekel işçilerine karşı duruşu hâlâ hafızalarda canlılığını koruyor, öldürülen, kolu kırılan, infaz edilen Kürt çocuklarına karşı duruşu bi-

liniyor... AKP'nin Kürt milletvekilleri bir kez dahi Kürt halkının sorununu parlamentoya taşımış mı? Bu soruya 'angutlar' bile *'Hayır'* yanıtını verebilir.

Yeni anayasa paketi ya da Pandoranın kutusunu açalım. HSYK, Anayasa, değişiyor mu, umurumda bile değil? Anayasa'nın içeriğine bakınız? Üstün ulus şovenizmi anayasanın temel maddesi olarak duruyor mu? Milyonlarca Kürt halkının en demokratik, en insani talebi olan Kürtçenin resmi dil olması ve anadilde eğitim talebi yazılı bir metin haline getirilmiş mi? Seçim barajı neden düşürülmez acaba (bu demokrasi şampiyonları tarafından)? Hadi diğerlerinde zorlanıyorsunuz, üstün ulus gururunuz, felsefeniz, işte her ne zıkkımsa gerekçe ya da sığındığınız liman, biz anguduz ya, bir anlığına sizi anladık; anayasanın en basit ve değiştirilmesinde bir sorun yaşamayacağınız yüzde on barajlık seçim yasası neden değiştirilmez ki? Dünyada her zaman her şeyin en yükseği bizdedir. Yanı başımızda petrol çıkar ve neredeyse hiçbir taşıma maliyeti yoktur bu petrollerin, ama en pahalısı bizdedir. Elektrik ve su derseniz keza aynı, köprü ve otoban parası ha keza aynı. Ancak ne var ki işçi ve memur maaşlarının en düşüğü bizdedir, seçim barajının en yükseği bizdedir. Yani halkın gereksinimi duyduğu tüm tüketim maddeleri en pahalısı bizde, demokrasinin de en ucuzu ve kalitesizi bizde. Şu klasik demokrasi tanımlaması içinde dahi, yüzde on barajını ısrarla düşürmemek, bu keskin demokrasicilerin içindeki zehirli sarmaşık gibi kök salan diktatörlük durumu olmasın? Kime karşı? Kürtlere karşı! Tekke düşer, kel görünür! Memurlara toplu sözleşme hakkı veriyorlarmış, ama içinde grev hakkı olmayacak. Yani laf-ı güzaf! Emekçilerin, eşitlik temeline dayanan halklar anlayışının olmadığı, üstünlerin, zenginlerin ayrıcalıklarının sürgit devam ettiği, fillerin tepiştiği, egemen klikler arasındaki çatışmanın odak noktası olan anayasa mahkemesi, Danıştay, HSYK gibi kurumların ele geçirilmesi mücadelesinin üzerine bol bol demokrasi sosu dökülerek demagojiye dayalı bir reklamcılık anlayışı ile pazarlanan bir ürüne, biz emekçilerin ve ezilenlerin "evet" ve "hayır" ikileminin dışında, üçüncü bir alternatif pekâlâ mümkündür. Bu alternatifin adı; sizin bu demokrasi oyununuzun, kara propagandalarınızın ve 12 Eylül faşist anayasasını yeniden yapılandırmanızın birer suç aleti olmayacağız demek, cümlenin tam ve gerçek anlamıyla demokratik bir seçenek ve anlamlı bir alternatifliktir. AKP anayasasının alternatifi demokratik bir anayasa taslağını tüm kitlelere taşıma ve tartışma perspektifini taşıyan, yani alternatif bir önerme ile içsel olan BOYKOT, bu oyunu bozar!

AKP, İKAME SANAYİ VE NEO-LİBERAL SOLUN SÜKÜT-U HAYAL'İ

AKP, yeşil kuşak projesinin ne tek başına bir devamı ve ne de bu projeden bağışık bir konsepttir. Yeşil kuşak projesi Amerikan emperyalizminin 1970'lerin sonlarına doğru Sovyetler ve Çin'i kuşatmak için geliştirmiş olduğu askeri, politik, dinsel formasyonla içsel bir projedir. AKP'nin bugünkü baş kadroları 1980 öncesi anti-komünist propaganda ve çalışmaların yedek kuvveti durumundaydılar. 1990'lı yıllara geldiğimizde ise bu konsept artık emperyalizm açısından bir ihtiyaç olmaktan çıkmıştı. Sovyetler ve Doğu revizyonist bloğun çöküşü ile birlikte 'Yeni Dünya Düzeni' konjonktürüne uygun yeniden yapılanmaya gidildi.

'YDD' Sovyet sosyal emperyalizminin çöküşü ile birlikte açığa çıkan yeni pazarların Amerika ve AB emperyalistleri lehine paylaşılmasını, revizyonist Çin'e kadar yeni bir kuşatma projesinin yaşama geçirilmesini, ABD'nin büyük 'imparatorluğunun' ilanını ve tüm dünyada bu 'imparatorluğun' kendisini kurumsallaştırılmasını, bu çerçevede de dünyanın yeniden yapılandırılmasını öngörüyordu –ki Ortadoğu'da çıkarılan Irak savaşı akabinde, Balkan ülkelerinden Yugoslavya'nın altının oyularak Yugoslavya içindeki ulusların emperyalizmin güdümünde ayrı devletler halinde örgütlenmesi; dünyanın ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa lehine yeniden dizaynının en somut göstergeleriydi. Bununla birlikte emperyalist mali kuruluşların bu sürece uygun olarak yeniden yapılandırılması neo-liberal ekonomi politikaların zirveye taşınması ile at başı gidiyordu.

Refah Partisi tamda bu süreçte DYP ile birlikte koalisyon hükümeti kurmuştu. Ancak ne var ki Refah Partisi, ABD'nin YDD endeksli Ortadoğu, Kaf-

kas ve Balkanlarda geliştirmiş olduğu kombinasyona uygun "hizmet" etmekten uzaktı ve terbiye edilmesi gerekiyordu. Erbakan, ABD'den önce İran ve Azerbaycan'ı ziyaret etmişti. Erbakan'ın ABD'nin dışında geliştirmiş olduğu bu vb. politikalar artık RP'nin ömrünün tükendiğinin göstergesiydi –ki gerçekleştirilen birçok ihale TUSİAD ve OYAK sermayesinin dışında MUSİAD içinde örgütlü olan sermaye gruplarına veriliyordu. Dolaysıyla, Türk büyük burjuvazisinin çıkarları ile ABD'nin çıkarları tam da bu minvalde ortaklaşıyordu. Bu ortaklaşma, 28 Şubat postmodern darbesiyle birlikte Türk devletinin yeniden yapılanmasını getirdi. RP deyim yerindeyse elekten geçirildi ve terbiye edildi. T. Erdoğan bu süreçte başbakan değilken ABD ve İngiltere bürokratları tarafından ağırlandı. Yeni parti ve başbakanlık için açık bir şekilde onay aldı. 2000'li yıllara geldiğimizde ise T. Erdoğan henüz başbakan değilken ABD başkanı tarafından başbakan seviyesinde ağırlandı. Artık ABD ve İngiltere'nin icazeti ve desteğini alan Erdoğan'ın başbakanlığının önü tam olarak açılmış oluyordu.

AKP'nin Hükümet Olma ve R.T. Erdoğan'ın Başbakanlık Süreci

AKP'nin seçimlerde yüksek bir oy alarak hükümet olması ile birlikte ordu içinde tutucu Kemalistlerin hoşnutsuzluğu yükselerek koyu (bürokrat) faşist Kemalist klik ile İslamcı faşist klik arasındaki çelişkilerde adeta derinlik kazandı. Bu çelişki süreç içinde ciddi anlamda klikler çatışmasının yükselmesine doğru yol aldı. 27 Nisan operasyonu (biz buna AKP ve ordunun politikayı AKP lehine dizayn etmesi diyelim), ardından yeniden seçimler ve AKP'nin daha yüksek bir oy oranı ile seçimleri kazanması ve ardından ekstrem bir şekilde vukuu bulan darbe planlarının açığa çıkarılması ve Ergenekon operasyonu.

Tüm bu halkaları bir araya getirdiğimizde; çatışmanın odağında bürokrat burjuvazinin Kemalist kliği ile MUSİAD merkezli ve ılımlı İslam eksenli cemaat örgütlenmesine dayanarak yoğunlaşan ekonomik, politik, sosyolojik eksenli süren çıkar ilişkileri bulunmaktadır.

Nurettin Veren itiraflarında, AKP'nin hem sosyal tabanını oluşturan ve hem de ekonomik olarak karşılıklı olarak birbirlerini besledikleri Fetullah Gülen Cemaatinin nasıl palazlandığını, Arkasındaki CIA desteğini deşifre ediyor. Nurettin Veren kimdir? Samanyolu TV. Zaman gazetesi kurucu yönetim kurucu yönetim kurulu üyesi, ortağı ve genel müdürü, Orta Asya ülkelerinde açılan Gülen Cemaatlerine ait üniversite ve okulların kurucusu ve genel koordinatörü, Fetullah Gülen'in 35 yıllık başyardımcısı ve siyasi temsilcisiydi.

Gülen Cemaati ilkin, yurtlar yapıyor ve akabinde okullar, okullar ise üniversitelere dönüşüyor. Yoksul halkların çocuklarıyla işe başlayan Gülen, ardında orta gelirli ailelerin çocuklarını da para karşılığı okullarda okutmaya burada devasal miktarda paralar elde etti. Halkın geniş kesiminden alınan bağışların makbuz kesmeden toplanan paralarla Samanyolu TV. kuruluyor. Asya Finans, haram para propagandasıyla yıllarca toplamış olduğu parayla (ki bankacılık sistemine karşı olan bu cemaat, bankacılığın faiz sistemine dayandığını, bunun Yahudiliğe kadar uzanan eleştirisi söz konusu: bankacılık anlayışına haram para propagandasıyla karşı çıkan Cemaat) daha sonra Bank Asya'yı kuruyor. Zaman gazetesi ve Samanyolu TV'de reklam dahi almayan ve bu anlayışa karşı çıkan Gülen Cemaati, bir anda sistemini temelden değiştirerek reklamlar almaya başlıyor ve Asya Finans'tan Bank Asya'ya geçiyor. Bank Asya kuruluşundan iki hafta sonra borsaya kota ediliyor –ki Zaman gazetesi ve Samanyolu TV'de borsa verilerinin dahi konulması yasakken, Bank Asya'nın ilk piyasaya arz edilmesiyle birlikte %23'üne 7,5 milyar dolar para yatıyor. Türkiye'de hiçbir bankanın değerinin toplamı dahi bu kadar etmezken, Bank Asya'nın yalnızca yaklaşık dörtte birinin miktarı devasal bir rakam tutuyor. Buradan nasıl bir organizasyonun olduğunu, milyonlarca insandan paraların hangi amaçla ve nasıl toplandığı ve bu toplanan miktarın nasıl elde edildiğinin somut verileri ortaya çıkıyordu. Keza İslam adına yürütülen tüm bu işlemlerin bizatihi kendisinin aslında bir "Yahudi" tasarımı olduğu ortaya çıkıyor. Finans kapitalin sanayi sermayesi ile iç içe geçmeden, üretim dışı yapısıyla bu kadar büyük bir miktara ulaşmış olması, aslında paranın tefeci karakterinin, asalak yapısının ve imece usulü toplanan paranın nasıl cemaatin çıkarları doğrultusunda iç edildiğini gösteriyor.

İslamcı cemaatlerin sermaye ile olan imtihanı bu biçimde cereyan ederken, örgütlenmeleri genişliyor, kendilerine devlet olanakları (ki bu cemaatler, 1979'ların yeşil kuşak projesiyle birlikte başta ABD emperyalizmi olmak üzere tüm emperyalist haydutlarca desteklenmiş, olanaklar sunulmuş ve Türk devleti içinde ciddi anlamda kurumsallaşmaları sağlanmıştır) sunuluyordu. 28 Şubat'ın akabinde devlet bürokrasindeki Kemalistlerle ABD'nin "ılımlı" İslamcıları arasındaki denge (özellikle AKP'nin hükümete gelmesiyle birlikte) sağlanıyor ve bu denge süreç içinde kısmen de olsa "ılımcı" İslamcıların lehine değişiyor ya da değiştiriliyordu. Bugün gelinen aşamada dengenin fazlaca AKP ve cemaatler lehine bozulmuş olması, ABD ve AB emperyalistleri tedirgin eder duruma getirmiş, ABD ve AB'li dış işleri bürokratları tarafından

gazetecilerin tutuklanmasına ve basın özgürlüğünün "önemine" dair arkaya açıklamalar yaptılar. Dolaysıyla, mevcut dengelerin bir kliğin lehine fazlaca bozulması emperyalistlerin çıkarlarına denk düşen bir tablo olmuyor. Keza diğer yandan devletin yeniden yapılandırılması projesinde bu dengenin bir biçimiyle sağlanması hedeflenirken öte yandan da, Kemalizm'in sivri uçlarının törpülenmesi (bunun ekonomik ayağında özellikle özelleştirme karşıtı politika izleyen Kemalizm'in ekstrem kanadının neo-liberalizme uygun olarak ehlileştirilmesi) en önemli hedeflerden biriydi. Yeni Ortadoğu, Kafkaslar ve uluslararası sermayenin çıkarlarına uygun olarak şekillendirilen yeniden yapılandırma projesi; AKP ve Gülen Cemaatinin hükümette olma durumunun avantajını sistemin kendi dengeleri üzerinde fazlaca kullanarak ve bu dengeleri kendi lehine fazlaca kaşıyarak süreç içinde komplikasyona uğramaya başladı. Bunun üzerine emperyalistler sürece müdahale etme ihtiyacı duydular.

Türk ordusu içinde bulunan generaller ve üst rütbeli subayların önemli bir bölümünün AKP karşıtı darbe planları hazırlıkları çeşitli defalar kamuoyuna yansıdı. Bu planlar bir biçimi ile ama özellikle de ABD tarafından deşifre edildi. AKP, ABD emperyalizminin Kafkaslar ve Ortadoğu için istediği rolü zaten oynuyordu. Türk ordusu ABD'nin özellikle de Güney ve Kuzey Kürdistan eksenli yürütmüş olduğu planlamalara karşıda çok sıcak bakmıyor hatta hoşnutsuzluğunu bir biçimi ile ifade ediyordu. Güney Kürdistan için geliştirilen model ve Kuzey Kürdistan için yeni tasfiyeciliğin uygulanması, ABD ile Türk ordusu arasında süren en ciddi çelişkidir. Bunun dışında Türk ordusunun ABD ile ciddi denilebilecek hiçbir çelişkisi yoktur. Gelinen bugünkü konjonktürde, denilebilir ki bu çelişki, ordunun yeniden dizayn edilmesi (Ergenekon vb.) ile birlikte ciddi anlamda törpülenmiş durumda.

AKP hükümetine yönelik 27 Nisan bildirisi akabinde gelen seçim ile AKP, halk nezdinde prestij kazandı. Keza, halkın darbelere karşı hoşnutsuzluğunu AKP, reel politika (kendisi ve temsil ettiği sınıf ve cemaatler) açısından "doğru" bir rotaya kanalize ederek kendi potasında eritebilmiştir. Seçimler sonucu rekor denebilecek bir oy oranıyla hükümet olma pozisyonunu sağlamlaştırmıştır. Bu yeni durum, AKP açısından yeni olanaklar anlamına geliyordu. AKP ve Fetullahçı cemaat devlet içindeki (Hâkim, Savcı, Polis, Vali, Ordu, MİT, YÖK vb.) kurumsallaşmayı derinleştirmek için kendisine karşı planlamalar yapan darbeci çeteleri tasfiyeye girişti. Ergenekon ve Kozmik Oda vb. operasyonları ile kendisine karşı olan general ve subaylar önemli ölçüde tasfiye edilmiş ya da etkisizleştirilmiştir. Bu operasyon darbeciliğe karşı realize edilmiş bir politikayı

ifade etmiyor. Bu noktada bizim liboş aydınlarımız ve bazı neo-sosyalist entelektüellerimiz fevkalade çuvalladılar ve yanıldılar. AKP, kendisine karşı olan çeteleri tasfiye ederek etkisizleştirdi. Ergenekoncuların etkisizleştirerek onların görev yapmış olduğu bürokratik mevzileri boşaltı ama oraya transfer ettiği güç, Fetullah Cemaatinin kadrolarıdır. Dolaysıyla, faşist ve Amerikancı bir parti olan AKP aracılığı ile kontrgerillanın tasfiye edileceği yönlü yalan propagandalarla geniş halk yığınlarının beklentileri nötralize edilmeye ya da demagojik söylemlerle geçiştirilmeye çalışıldı. Çeteler ya da asıl ismiyle kontrgerillanın AKP eliyle tasfiye edileceği beklentisi aslıda aç tavuğun kendisini buğday ambarında hayal etmesinden başka bir anlam ve ifade etmiyor.

Anayasa Değişikliği, Kuyrukçu Liberal ve Neo Sosyalist Aydınların Sükut-u Hayali

Anayasa değişikliği gerçekleştikten sonra liberal aydın ve liberal-sosyalistler en önde ve koro halinde zafer sarhoşluğuna kapılmıştı adeta. Fakat ve lakin referandumun akabinde bırakalım sözde yeni anayasayı ya da mevcut anayasanın restore edilmiş halinin reel politikaya olumlu yansımasını, AKP önderliğinde burjuvazi emekçilere yönelik alçakça saldırılarını gemi azıya almışçasına artırdı. Öğrencilerin YÖK protestosu, AKP ve Tayyip Erdoğan'a yönelik protestolar, işçilerin ve kamu emekçilerinin eylemleri zalimce bastırılırken, referandum da kendisini desteklemiş olan liberal aydınların referandum sonrası Tayyip Erdoğan'a yönelik eleştirilerinden dolayı savcılara suç duyurusunda bulunulmuştu.

AKP'nin adeta borazanlığını yapan aydınlar referandum sonrası emekçilere yönelik saldırılar ve Kürt Ulusal Sorunu karşısında AKP'nin ittihatçı çizgide buluşması (biz buna aslına rücu etmesi diyelim) karşısında adeta sukut-u hayal yaşamışlardı. Kendisine sosyalistim diyen bazı parti ve aydınları bu sukut-u hayalcilerden ayırmamak gerekiyor. Şimdi onlar, adeta AKP'nin arka vagonu haline gelme durumlarını değerlendirmek yerine, çeşitli kıvırma translarına girerek, burjuva kulvarda politika yapmanın özeleştirisini vermekten çok uzak duran bir pozisyon içindeler. Bu onların çizgisi açısından pekâlâ anlaşabilir.

AKP, İslamcı faşizmin Kürt ulusuna yönelik yeni saldırı konsepti perspektifiyle realize edilen İttihat Terakki çizgisinin neo-liberal kapitalizme uyarlanmış ve ayarlanmış halidir. İleri demokrasi: kadife eldiven içinde demir yumruk ile Kürt halkı ve diğer milliyetlerden emekçileri ezme stratejisinden başka bir anlam taşımıyor. Faşist devlet yapısı ve onun kurumlarından demokratik ana-

yasa beklentisi içinde olanlar; bu minvalde propaganda yaparak 'ileri demokrasi' safsatasının itici gücü haline gelmeleri itibariyle, sistemin kabul edilebilir muhalif olma limanına demir atanlar; reel politikanın yansımaları ve sonuçlarının derinlikli bir perspektif geliştirilmesi akabinde Kürt halkına, tekel işçilerine, sendikalı olmalarından kaynaklı işten atılanlara, muhalif sosyalist düşüncelerinden dolayı tutuklananlara, YÖK'ü protesto eden öğrencilerin uğramış olduğu muameleye, AKP'nin borazanlığını yapan liberal aydınların bugün düşmüş olduğu burjuva politika çukuruna ve Tayyip tarafından nasıl şamar oğlu gibi 'hırpalandıklarına' bakabilirler. Kılavuzu karga olanın burnu ne boktan çıkar, ne de yaşamın gerçekleri ile yüzleşme cesaretini gösterebilirler.

AKP'yi besleyen ulusal ve uluslararası dinamiklerin doğru teşhis ve çözümlenmesinin yapılması, aynı zamanda AKP'nin gelecekte de Kürtlere ya da toplumun diğer kesitlerine hangi sözleri yerine getireceklerinin de temel belgesi olması gerekiyor. Dolaysıyla biz, yalnızca bugüne kadar yoğunlaştırılmış bir şekilde toplumu teslim almayı ve örgütlerini atomize etmeyi kendisine program haline getirmiş bir partinin yaptıklarıyla yetinmeyeceğiz, ancak öte yandan da; bugüne kadar gerçekleştirmiş olduğu politikaların toplamının hangi sınıf ve uluslararası hangi dinamiklerden beslendiğine de bakmamız gerekiyor. Bu anlamda, Arap burjuvazisinin sermayesi (Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve S. Arabistan sermayesi) ve de trans Atlantik USA ilişkileri irdelendiğinde 'BOP' ve 'Model Ülke' politikalarının en bariz aplikasyonunu görebiliriz.

Söz konusu ilişkiler piramidini, kapitalizmin son ekonomik krizini irdelediğimizde de görmek pekâlâ mümkündür. Bu krizi, Türkiye'nin daha az hasarla atlatması için Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan merkezli sıcak paranın AKP ve temsil ettiği sınıfların çıkarları doğrultusunda nasıl kullanıldığını irdelemek gerekiyor. Dışarıdan pompalanan bu sıcak para ile sözde mali denge tutturmaya çalışan AKP'ye biçilen rolün önemini de gösteriyor. Tayyip Erdoğan'ın İsrail'e karşı kabadayı çıkışının arkasında yalnızca ABD içinde belirli bir klik olduğunu sananlar yanılıyor. Tayyip, kabadayı çıkışını yaparken desteksiz gitmiyor: Arkasında milyarlarca dolar para pompalayan Arap sermayesi söz konusu. Böylece Türkiye, Ortadoğu'da İsrail ile Araplar arasında bir denge rolü de oynuyor. Dolaysıyla bugünkü konjonktürde politika yapış tarzı olarak, burjuvazinin en geri zekâlı temsilcileri dahi, Yahudi burjuvazisinin sermayesini karşına alırken onun yerine bir başkasını kendine yedeklemeden Ortadoğu gibi bir coğrafya da at koşturmasının imkânsız olduğunu bilir.

Burjuvazi, mali dengeleri tuttırmak, ekonomik krizin derinleşmesini hafifletmek, içerde ve dışarıda politik manevralar gerçekleştirebilmek için güçlü bir kapitalist sermayeye ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaç, eğer ki, içsel dinamiklerle mümkün değilse, sermaye ithal ederek bunu yapmaya çalışır. AKP döneminde cari açık 50 milyar doları bulmuştur.

"Mesela Türkiye'nin 2010'da Gayri Safi Milli Hasılası 750 milyar dolar; Dış ticaret hacmi 300 milyar dolar; dış ticaret açığı 70 milyar dolar; Cari Açığı 48,5 milyar dolar civarında, bütçe açığı %3'lerin altında, işsizlik oranı %11'ler seviyesinde, hem işsizlik oranını hem cari açığı aşağıya çekmesi lazım" ("Kayseri Düşünce ve Atılım Derneği" -Kayserider- tarafından, İller Bankası Sosyal Tesislerinde, Seha Mühendislik sponsorluğunda, dernek üyeleri için düzenlenen 2. söyleşi programında konuşan Dış Ticaret Müsteşarı Ahmet Yakıcı, akt. http://www.borsagundem.com/haber/Cari-acik-bugun-icin-sorun-degil/49414).

"Tarım Türkiye için çok önemli. 12, 5 milyar dolar ihracat, 6, 5-7 milyar dolarlık ithalatımız var. 5 milyar dolar fazlası var..." (a.g.y.).

Tarım sektörü çökmüş durumda 5 milyar dolar fazlamız var diye demagoji yapılıyor. Büyük toprak sahiplerinin kasasına 5 milyar doların girmesi normal, ya milyonlarca küçük üretici ne durumda? Tefecilere ve Ziraat Bankasına olan borçlarından dolayı yedek üretim yapamaz duruma gelen küçük üreticilerin icra davaları ve yedek işçiler ordusuna katılmaları bu hesapların içinde mi? Pek tabii ki hayır!

"...Bir şeyler yaptık, beyaz eşya da, kahverengide yaptık televizyon da yaptık, ama bunların büyük bir bölümünün girdilerini ithal etti Türkiye. Mesela televizyonda katma değere bakıyorsunuz yüzde 30 katma değer, Ar-Ge ve inovasyon (yenileme) sistemini güçlü şekilde geliştirmediğimiz sürece Türkiye için uzun dönemde sıkıntı yaratacak bir sektör bu. Burada şuna dikkat etmek lazım, Ar-Ge ile ilgili önemli çalışmalar var. Dolaysıyla Türkiye burada çok hızlı bir dönüşümü yapmak mecburiyetinde. Makinede de aynı şekilde. 22 milyar dolarlık makina ithalatı yapıyor Türkiye, 8-10 milyar dolarlık makine ihracatı yapıyoruz. Ama 10 milyar dolardan fazla açık var, makine her yerde kullanılıyor. Makinede da dönüşümü sağlamakta büyük fayda var" (a.g.y.).

İşte, asıl itiraf burada! Turizm ve inşaat sektöründe ciddi denebilecek kazançlar eden egemen sınıflar diğer sektörlerde çuvallıyorlar. Neden mi? Otomobil ve makine sektörü esas olarak emperyalist devletlerin elinde. Bura-

da elde edilen tırnak içindeki katma değer, yerli burjuvazinin yeniden üretim süreciyle elde etmiş olduğu bir katma değer değildir. Emperyalist tekellerin elde ettiği karlardan kalan katma değerdir. İkame sanayi budur işte! Makinede 10 milyar dolarlık açık, beyaz eşyada keza aynı şekilde. Bu tüketim nesnelerinin üretiminden elde edilen katma değer ise ağırlıklı olarak emperyalist tekellerin Türkiye içindeki üretiminin bir sonucudur. O halde böyle bir ekonomi uzun vadede yönetilebilir bir ekonomi olur mu?

'Bu programların en büyük sıkıntısı işsizliktir. Bugün itibariyle Türkiye %12'ye, %11'e çekse dahi daha da aşağıya indirmesi lazım. Türkiye ekonomisinin son derece hassas olması gereken iki husus var. Birincisi Cari Açığı belli bir seviyenin altına indirmesi lazım, bu bizim işimiz, bu konuda üstümüze düşeni sonuna kadar yapmaya çalışıyoruz. İkincisi işsizlik oranını aşağıya çekmemiz lazım, işsizlik oranını aşağıya çekmediğiniz müddetçe bu sistem sağlıklı bir şekilde çalışmıyor demektir" (a.g.y.).

"Kimya sektörü, Türkiye'nin en önemli sıkıntılarından birisi kimya sektörüdür. Neden? Petrol ve petrol ürünleri irtibatlı. Zamanında büyük üretim tesislerini kuramadı Türkiye, gecikti. Çok geç kaldık, sadece Petkim Türkiye'nin ihtiyaçlarının sadece %17'sini karşılıyor" (a.g.y.).

Cari açığın nedenleri belli: Dış ticaret açığının fazla olması, yani dışa sattığınız ürünlerin aldığınız ürünlerden daha az olması. Ağır sanayide ve enerji sektöründe (petrol, elektrik, doğalgaz vb.) dışa bağımlılık beraberinde dış ticaret açığının artmasına da neden olur. İthalat ve ihracatın hesaplamasında, dış borçlar vb. toplamının ele alınmasında da cari açık oluşur. Kapitalist üretimin esas olarak ikame sanayiye dayanmış olması, tarımda yaşanan çöküş, yeniden üretim sürecinde yeni üretim tesislerinin gerçekleştirilmemiş olması, arz-talep çelişkisi ve bunun sonucu olarak yaşanan ekonomik istikrarsızlık ve krizler işsizliği tetikleyen temel faktörlerdir. Resmi işsizlik rakamı %12 civarı, bunun gayri resmi biçimi ise %22 ile 24'lere ulaşıyor. Yani devlet, gizli işsizliği işsizlikten saymıyor!

"Cari Açık artıyor tabii. Bugün Türkiye'nin ekonomideki istikrarı nedeniyle cari açık bir problem değil. Ama Türkiye eninde sonunda bu sanayi yapısında önemli değişimler yapmak mecburiyetinde. Yapmadığı zaman sıkıntı oluyor" (a.g.y.).

"Türkiye'nin brüt dış borç stoku 2010 yılı sonunda 290 milyar 350 milyon dolar olarak belirlendi. Net dış borç stokunun 169,5 milyar dolara yükseldiği bu dönemde, Hazine garantili dış borç stoku da 7,4 milyar dolar oldu. Hazine Müsteşarlığı, 2010 yılı sonu itibarıyla brüt, net ve Hazine garantili dış

borç stoku verilerini açıkladı. Buna göre, Türkiye brüt dış borç stoku, 2010 yılı 4. çeyreği sonu itibarıyla 290 milyar 350 milyon dolar olarak gerçekleşti. 2009 yılı sonunda 268 milyar 764 milyon dolar olan brüt dış borç stokunda böylece geçen yıl 21 milyar 586 milyon dolarlık bir artış meydana geldi.

2010 yılı sonunda 189,6 milyar dolar olarak belirlenen özel sektör borçlarının toplam dış borç stoku içerisindeki payı yüzde 65,3 olarak belirlendi. Kamu kesiminin 88,9 milyar dolarlık borcu da borç stokunun yüzde 30,6'sını oluşturdu. Merkez Bankasının 11,8 milyar dolarlık borcunun toplam borç stoku içerisindeki payı yüzde 4,1 oldu.

Kamu kesimi dış borçlarının büyük çoğunluğu orta-uzun vadeli dış borçlardan meydana geldi. Merkezi Yönetim dış borç stoku da 2010 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla 78,1 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Bu miktarın 44,2 milyar doları uluslararası finansal piyasalarda gerçekleştirilen tahvil ihraçları stokundan oluştu.

Merkezi yönetim dışında kalan mahalli idareler, fonlar, kamu bankaları, KİT'ler ve diğer finansal olmayan kamu kuruluşlarının toplam dış borçları da 2010 sonu itibarıyla 10,8 milyar dolar olarak hesaplandı.

Bankacılık Sektörünün Kısa Vadeli Dış Borcu 47,8 Milyar Dolar

Söz konusu dönemde kısa vadeli özel sektör dış borcu 72,7 milyar dolar olurken, bunun 47,8 milyar dolarlık bölümünün bankacılık sektörüne ait olduğu tespit edildi. Böylece özel sektörün kısa vadeli dış borçlarının yüzde 65,7'si bankacılık sektörünün kısa vadeli dış borçlarından meydana geldi.

Özel sektörün 2010 yılı sonu itibarıyla orta ve uzun vadeli dış borcu da 116,9 milyar lira olarak gerçekleşti. Finansal olmayan kuruluşların 82,7 milyar dolarlık borç ile uzun vadeli özel sektör dış borç stoku içinde en büyük paya sahip olmaları dikkati çekti.

Merkez Bankasının 2010 sonundaki uzun vadeli dış borçları 10,3, milyar dolar, kısa vadeli dış borçları da 1,6 milyar dolar oldu.

Bu arada 2010 Eylül–2010 Aralık döneminde dış borç stoku, döviz kuru değişikliklerinden dolayı yaklaşık 4 milyar dolar azaldı.

Net Borç Stoku

Türkiye'nin 2010 sonu itibarıyla net dış borç stoku da bir önceki yıla göre 23 milyar 691 milyon dolar artarak, 169 milyar 518 milyon dolara çıktı.

Türkiye'nin 2009 yılı sonunda 6 milyar 618 milyon dolar olan Hazine garantili dış borç stoku da 2010 yılı sonunda 7 milyar 366 milyon dolar olarak gerçekleşti" (Kaynak: http://www.bloomberght.com/turkiye-ekonomisi/haber/870332-turkiyenin-brut-dis-borc-stoku-290-4-milyar-dolar).

Görüldüğü gibi, ekonominin istikrarı Türkiye gibi bir ülkede pamuk ipliğinde yürüyor. Dış borç rekor seviyede, cari açık rekor seviyede, işsizlik rekor seviyede, tarım ve hayvancılıkta yıkım rekor seviyede; ama nasıl oluyorsa ekonomik ve politik istikrar sayesinde her şey yolunda gidiyor? Aslında olan şu: ülkeye gelen sıcak para, Arap burjuvazisinin sermayesinin Türkiye AKP kliğini desteklemesi, MUSİAD içinde yer alan büyük ve orta burjuvazinin palazlanması, Türkiye'nin tüm ekonomik dezavantajlarını görece de olsa dengede tutuyor. Fakat bu dengenin reel yaşama yansıması çok daha farklı oluyor. Tarım ve hayvancılığın çöküşü, işsizliğin tırmanması ve halkın alım gücünün tüm şişirme göstergelerin tersinde olarak düşme eğilimini sürdürmesi.

Türkiye'nin ekonomisinin reel durumunu analiz ettik. Yüzde 22'lik bir işsizliğin olduğu, dış ve iç borç almış başını gidiyor. AKP hükümeti ekonomik büyümeden söz ederken aslında bir nevi ekonomik ilizyona başvuruyor. Türkiye'nin gerçek tablosu acaba, AKP'nin sunduğu gibi midir? Kesinlikle, hayır! Yüzde 22 civarında bir işsizlik söz konusu. Ekonomik alandaki büyüme milyonlarca işsizi sanayi küçük, orta, büyük sanayi alanlarında ve tarımda istihdam etmesini de birlikte getirmesi gerekirken, tam aksine yeni işsizler ordusu oluşuyor. Dış Ticaret Müsteşarı Ahmet Yakıcı'nın az yukarıdaki itirafı da ekonominin bu biçimiyle sürdürülemeyecek olduğu yönlü oldu. Dolayısıyla, cari açık ve büyüyen işsizler ordusu, kapitalizmin derinliklerinde kazanın fokur fokur kaynayarak kapağın sıçrayacağını işaret ediyor. Sıcak para ile ekonomiyi döndürmeye çalışan AKP, mevcut ekonomi politikanın sürdürülemez olduğunu çok iyi biliyor. Bunun içindir ki, öğrencilere, işçilere, kamu emekçilerine ve Kürt Ulusuna yönelik pervasızca saldırıyor. Bunun içindir ki, kendi sınırlı burjuva hukukunu dahi ihlal ederek toplantı, gösteri, basın açıklamaları, seyahat özgürlüğü vb. terörize ederek geniş halk yığınları üzerinde korku ve gözdağı yaratmaya çalışıyor. Kürtler için "zırnık yok", "tek dil tek vatan" edebiyatı, öğrencilere ve işçilere gazlarla, panzerlerle saldırı, sendikal hak arayanların işlerine son verilmesi, torba yasanın içine emekçilerin aleyhine tüm kötülükleri doldurarak saldırılarına yeni yasal kılıflar uydurma politikası. Unutulmamalı ki, kapitalizmin şu ya da bu oranda demokratik sınırlar doğrultusunda yapılan anayasa ya da yasa değişikliklerinin tekabül ettiği bir temel kilit yasa vardır. O

da, kapitalist üretici güçlerin gelişmişlik düzeyi, üretken sermayenin büyüklüğü ve toplumun örgütlü yapısı. Türkiye ve Kuzey Kürdistan da emekçilere yönelik saldırılar bu denli yoğunlaşmış ise, aslında durum, egemen sınıflar açısından pek hayra alamet değildir. Ortada tek sorun var, o da: bu coğrafyadaki örgütlü gücün cılızlığı ile ilintili görünen sorundur.

Referandum sürecinde geniş kitleleri 'evet' ve 'hayır' ikileminde tercihe yönlendiren ya da zorlayan anlayış; Türkiye ve Kuzey Kürdistan coğrafyasındaki sınıfların karakterini, bu sınıfların temsil ettiği parti ve devleti çözümlemekten uzak bir bilinçle, neo-liberalizmin politika yapış tarzını (biz buna minimalize edilmiş ya da kabul edilebilir politika yapış tarzı diyebiliriz) benimsemiş durumdalar. Kapitalizme karşı liberal sosyalistlerin bu politika yapış tarzı, aslında geniş kitleleri (niyetlerin dışında) burjuvazinin şu ya da bu kesimine yedekliyordu. CHP ve AKP eksenli yürütülen politika yapış tarzında 'hayır' cephesi oluşturularak ne 12 Eylül'e karşı alternatif bir politika üretmiş olunuyordu ve mevcut anayasa ile de zimmî anlaşmaya girilerek, AKP'nin demagojik anayasa propaganda ve paketi boşa çıkarılıyordu. Bu minvalde CHP, MHP, ÖDP ve EMEK partisinin böyle bir düzlemde buluşması belki ÖDP ve EMEK açısından bir talihsizlik olsa da, devrimci/demokratik perspektifli politika yapış tarzı açısından tam fiyaskoydu. Bu cephenin diğer ucunda bulunan AKP, EDP, BBP vb. partilerin yeni Anayasa paketinde buluşması belki EDP ve diğer neo-liberal sosyalist partiler açısından bir talihsizlik olsa da ÖDP ve EMEK ile aynı fiyaskoda buluşmaları bir talihsizlik değil, burjuvazinin değirmenine su taşıyan politika yapış ve düşünüş tarzının zorunlu bir sonucuydu. Ortak kaderleri hepsinin de aynı fiyasko da buluşmuş olmalarıdır.

Yüzde 10 barajı kaldırılmayacak, işçi ve emekçilerin önündeki örgütlenme engelleri kaldırılmayacak, sendikaların önündeki grev engelleri kaldırılmayacak, öğrencilerin ve akademisyenlerin önündeki YÖK denilen faşist kurum kaldırılmayacak, Kürt ulusuna yönelik en küçük demokratik talebi içeren bir yasal düzenleme getirilmeyecek, koro halinde tek dil, tek bayrak, tek vatan ve vatan millet Sakarya edebiyatı hız kesmeden devam edecek, Kürt halkına yönelik politik, psikolojik, askeri operasyonlar (KCK, en göze batanı) sürgit devam edecek, boykotçulara yönelik polisiye operasyonlar yapılacak ve sergilenen bu tiyatronun birer figüranı olmak için "yetmez ama Evet!" denilecek.

Devrimciler hiçbir zaman burjuvazinin ve onun kurumlarının belirlemiş olduğu sınır ve çerçeve de politika üretmezler. Eğer ki devrimciler bunu yapmış olsalardı, devrimci olmazlardı. Onları devrimci yapan faşist devletin belir-

lemiş olduğu sınırların ve çerçevenin dışında, kabul edilebilirliği parçalayarak alternatif politikalar üretmek ve bu ürettiği politikaları geniş kitlelerle buluşturmaktır. Bu, demokratik alanda politika yapılmayacağı anlamına gelmez. Bu, burjuvazinin ve onun kurumlarının programladığı ve kendi istediği gibi yön verdiği konjonktür ile devrimcilerin uzlaşmaması anlamına gelir. Anayasa paketi içinde yüksek mahkeme ve yargıyı ilgilendiren şu ya da bu düzenlemenin Kemalist (bürokrat burjuvazinin ve TÜSİAD sermayesinin bir kesiminin) kliğinin lehine mi yoksa AKP'nin temsil ettiği sermaye kesiminin lehine olacak babında vuku bulan düzenlemenin içinde devrimciler rol almazlar. Bu düzenlemenin nihai mantığı ve maksimum hedefi, ihaleleri kazanan AKP'nin temsil ettiği sermayenin önünde pürüz olarak görünen (HSYK, Danıştay, Anayasa, Sayıştay vb) kurumlar tarafından iptal edilen ihale ve hukuksal düzenlemelerin önündeki engelleri kaldırmaktır –ki bugün AKP, bunu önemli ölçü de başarmış durumdadır. Öte yandan da, üst yargı kurumlarında fillerin tepiştiği bu arenada gerçekleştirilen hiçbir düzenlemenin işçi sınıfı, öğrenciler, kamu emekçileri ve Kürt halkının lehine küçücük de olsa bir kazanıma tekabül etmediği ve bu doğrultuda sonuçlanmadığı tüm çıplaklığı ile ortadadır. Ne Kemalist blok ile 'Hayırcı' cephe ve ne de 'evet' ya da 'yetmez ama evet' ile AKP'nin blokajında konaklayan 'ilerici demokrasicilik oyunu'!

Ezilenlere emekçi yığınlarına ve Kürt ulusuna yönelik saldırıların püskürtülmesi yeni demokratik-devrimci bir program ekseninde ve alternatif politika yapış tarzı ile gerçekleşebilir ancak.

“ÖTEKELİLEŞTİRİLENLER”

ALEVİLİĞİN İSYANI VE İHANETİN ALEVİLİĞİ

Son on senedir Alevi ve Bektaşi inancı üzerine tartışmalar yoğunlaşmakta ve çeşitli fikirler ileri sürülerek alevi inancına ilişkin açılımlar getirilmeye çalışılmaktadır. Hiç kuşkusuz bu tartışmalar iyidir. Her tartışma süreci, meraklıları daha da çok araştırmaya iter, bilgi ve birikiminin zenginleşmesine neden olur. Her sınıf ve o sınıfın aydınları, kendi tarih ve kültürlerine, kendi sınıf bakış açılarıyla damgasını vurur. Burjuvazinin ezilenlerin tarihine bakış açısı, inkâr ya da çarpıtma temeli üzerine şekillenmiştir. Bu inkâr ve çarpıtmaya karşı ezilenlerin tarihini objektif temellerde ele almak, bizler açısından olmazsa olmaz bir görevdir. Bu anlamda, alevi tarihide burjuvazi ve onların resmi tarihçileri tarafından ciddi çarpıtmalara uğramış, bazı Milli Güvenlik Kurulu (MGK) Alevicileri de; bu tarihi sulandırarak devşirme kişilikleriyle alevi kitlesini düzen içinde konumlandırmaya çalışmışlardır ve halende büyük bir gayretkeşlikle bu çalışmalarını sürdürüyorlar.

O halde bizde, Alevi tarihini kendi sınıfımızın bakış açısıyla, kültürüyle, tarih (tarihsel materyalizm) bilinciyle irdeleyerek bu tartışma sürecine kendi cephemizden katkı sunabiliriz. Alevilik gibi dört başı mamur bir konuyu ayrıntılarda boğularak anlatmak yerine, temel siyasal ve kültürel mantığı belirli doneler eşliğinde yansıtmanın daha doğru olacağı kanısındayım.

Aleviliğin Tarihsel Kökleri

Geleneksel olarak Alevilik Ali ya da Ehli beyit sevgisi olarak tanımlanır. Şiilerde de aşağı yukarı aynı tanım mevcuttur. Fakat Aleviliğin tanımını bu şekilde darlaştırmak, Aleviliğin çıkış noktasını ve kendi özgünlüklerini anla-

yamamakla eş anlamlıdır. Dolaysıyla Aleviliği anlamak için, Ortadoğu, Horasan ve Anadolu toplum tarihini irdelemek gerekmektedir.

İÖ 400'le 500 yılları arasında Horasan topraklarında Mazdek adında bir asi'nin düşünceleri tüm Horasan, Ortadoğu ve Anadolu'yu etkisi altına almıştı. Mazdek hakkında şu ana değin kişisel hayatı ile ilgili çok geniş bilgi bulanamamıştır. Ama Mazdekizm; Asya'nın ilk ütopik-sosyalizmi tanımlaması ve bu düşünceleri yaşama geçirmesi itibariyle önemli bir özelliğe sahiptir. Mazdek inancı İran'da 'Neşeli Din' olarak tanınıyordu. Mazdekiler hedeflerine ulaşmada kendi düşüncelerini yayarken dini bir örtü olarak kullanıyorlardı.

Ta'alibi'de şu tanımlamayı görüyoruz: "Mazdek diyordu ki: Tanrı topraktan yiyeceği ve tüm gereksinimleri, halk onları aralarında eşit bölüşsün diye yaratmıştır. Hiçbir kimse diğerinin payından fazlasını alamaz. İnsanlar birbirlerine karşı yanlış davranmış ve biri diğeri üzerinde egemenlik kurmuş. Kuvvetli zayıfı ezmiş; hem malını hem de yaşama hakkını elinden almış... Herkesin varlık bakımından eşit olması için, kesinlikle birinin ortaya çıkıp zenginden alarak fakire vermesi gerekiyor. Herkim olursa olsun, kimsenin bir başkasından daha fazla varlık, mal-mülk ve kadına sahip olmaya hakkı yoktur" (akt. Serdar Kaygusuz)

Mazdek inancının esasını bu düşünceler oluşturuyordu. İnsanlar arasında eşitliği savunuyor ve sömürünün ortadan kaldırılmasını öngörüyordu. Mazdekilerin bu düşünceleri mülk sahibi sınıfları ürkütmüş (daha sonra göreceğimiz gibi, Babek Hareketi, Karmati Hareketi, Alevilik benzer talepler öne sürmüş, sömürücü sınıflar tarafından benzer yöntemlerle) ve bu hareket(ler)i bastırma yoluna gitmişlerdi. Bu süreçte Mazdekiler büyük baskılar yaşadılar. Daha ilerleyen dönemlerde Mazdekiler üzerlerindeki bu baskıların hafiflemesiyle (700. yy) yeniden faaliyetlerinde yoğunlaştılar. Bu dönem İslam dininin İran'a giriş dönemidir. İran, Irak ve Azerbaycan bölgesinde özellikle etkili oldular. Ve hatta kendilerini gizlemek için, koyu Şii inancına da büründüler. Mazdekilerin Şiilikle bir ilgileri yoktu. Bu bölgelerde yaşayan Mazdekilere *Kızıl sarıklılar* ve *Beyaz giysililer* deniyordu. Dikkat ederseniz Alevilere verilen isimle Mazdekilere verilen isim, çok benzerlik arz etmektedir. Mazdekiler birçok başkaldırının sonunda yenildiler. Fakat egemen güçler, bu inancı, toplumsal köklerinden alıp koparamadılar. Keza bu hareketin, hem felsefi, hem politik, hem ekonomik, hem kültürel ve hem de sosyolojik ayakları vardı. Ezilenlere bir yaşam biçimi sunuyordu.

Mazdeklerin ardından Babek tarih sahnesine çıkıyor. Babek hareketi Azerbaycan, Türk, Ermeni, Irak, Pers, Araplar ve Kürtleri içine alan çok geniş toplumsal tabakalara dayanan devrimci bir halk hareketidir. Çıkış noktası

ve sosyal-politik temelini 'Mazdek komünizmi' oluşturuyordu. İnançları ise Mazdek-mani-şaman-Hıristiyan gnostik inançlarını kendisine rehber edinmiş ve Ortodoks İslam'ın (Sünni İslam) karşısına heteredoks İslam (Alevilik) öğretisini benimsemiş çeşitli toplum ve halklardan oluşuyordu. Bu devrimci halk hareketi, sömürücü ve baskıcı sınıfların temsilcisi olan Ortodoks Abbasi Bağdat iktidarına karşı eşitlik ve özgürlük programıyla tarih sahnesine çıkıyordu. Bizzat devletin kendisine yönelmiş bu halk hareketini bastırmak için Abbasiler yalnızca askeri yöntemlere başvurmadılar. Aynı zamanda, Bebek-Hürremi hareketine ilişkin karalama kampanyaları başlattılar.

"Al-Bagdadi, Babekileri *Mubayiya*, yani dinsel yasakları kaldırmış; vahiy yoluyla gelen tanrısal yasa ve buyrukları yadsıyan sapkınlar olarak görmektedir. Bu Abbasi uşağı tarihçi, 1030 yıllarında *Hudut* adlı eserinde, hâlâ gerici dinci kesimin aynı gözle baktığı Alevilere atılan yüz kızartıcı iftiraları ilk yazan adam olarak şunları söylüyordu: Babekiler, yaşadıkları dağlık bölgelerinde, kadınlar ve erkekler bir arada toplanarak gece boyunca bir tören yapıyor ve içki içip şarkılar söylüyorlardı. Mumlar-çıralar söndürülünce erkekler kadınların üzerine atılıyor ve her biri istediği kadını yakalayıp, onları aralarında paylaşıyorlardı... Bu topluluklar dağ başlarında ezan okunan camiler bile yapmışlar. Hatta çocuklarına Kur'an öğretiyorlar, ama ne namaz kılıyorlar ne bir ay ramazan orucu tutuyorlardı. Kafirlere karşı yapılan Cihad'a (Kutsal savaş) inanmıyorlardı (G. Hossein Sadıghi, a.g.y. s. 278-279, akt. İsmail Kaygusuz).

Anlaşılacağı gibi, uzun süredir Alevilere atılan iftiralarla Babek isyancılarına atılan iftiralar aynı. Ve görüleceği üzere, bu hareketin içinde çeşitli halklar bulunmaktadır. Kürtlerde dâhil. Daha sonraları Kürtlerin başlarının kılıçtan geçirerek nasıl İslam dinini seçtikleri bilinen bir gerçek. Aslında Kürtler, Ortodoks İslam'a karşı çok ciddi bir biçimde direndiler. Bu direnişin kökleri Babek hareketine dayanmaktadır. Bir kısmı ise Ortodoks İslam karşısında Alevi inancıyla çıkmışlardır. Anti parantez olarak, bazılarının iddia ettiği gibi, İslamiyet'in tarih sahnesine çıkısında hiçbir ilerici yön yoktur. Tamamen tüccar burjuvazisinin ihtiyaçlarına yanıtın adıdır İslamiyet. Keza kölelik falanda kalkmış değildir. Muhammet'in kendisinin dahi onlarca kölesi, onlarca cariyesi, kervanları ve çeşitli zenginlikleri bulunmaktaydı. Dolaysıyla, zaten İslamiyet ilk tarih sahnesine çıktığı andan itibaren büyük toplumsal çeliksileri birlikte getirmiş, bu çelişkileri egemen sınıfların (burada yeri gelmişken büyük tek tanrılı dinler içinde bir İsa'nın çıkışı hümanist özellikler taşıyordu. Akabinde Hıristiyanlık resmi bir din olarak kabul edildiği andan itibaren ta-

mamen sömürücü sınıfların denetimine geçmiştir) lehine çözmeye ant içmiştir. Babek ile Abbasilerin kapışması ezilenler ile ezenlerin kapışmasından başka bir şey değildir. Babek davasına inananlar çeşitli dini örtülere bürünmüş olsalar da, bu örtü, o dönemin nesnel koşullarından dolayı bir zorunluluktu.

Babek isyanı 850'lerde kanlı bir şekilde bastırıldı. Babek (yakın arkadaşının) ihaneti sonucu yakalandı. Elleri ayakları kesildi. Yaptığından pişmanlık duymadı. Sağlam olan yerleriyle kanını yüzüne sürdü. Niye böyle yapıyorsun diye sorduklarında "yüzümün sarardığını görüp korktuğumu sanmasınlar" diye yanıt verdi (İlginç olan bir şey de, 1422'lerde asılırken, Padişah: yüzün sarardı, dediğinde, Bedrettin: Güneş de batarken sararır, ama doğduğunda kıpkızıldır, demiştir). *Direniş kültürleri bile aynı.*

Babek isyanının hemen akabinde yaklaşık 50 yıl sonra tarih sahnesine *Karmatiler* çıkar. Karmati öğretisi Mazdek ve Babek hareketinin daha üst boyutta yansımasından başka bir şey değildi. Karmatiler esasta dinsizdiler. İran, Irak, Suriye ve Yemen'e kadar uzanan Karmati sosyalist devletini kurdular. Bu devlet yaklaşık olarak 200 yıl yaşadı. Hindistan'a kadar ciddi örgütlenmeler gerçekleştirdi. Nesimi, Hallacı Mansur gibi bilinen isimler Karmati öğretisinin propagandacıları ve örgütçüleriydi. Kadın erkek eşitliğini o güne kadar eşi görülmemiş bir şekilde savundular, köleliği kaldırdılar, sömürücülerin olmadığı bir toplum yarattılar. İki yüzyıl yaşayan Karmati sosyalist devleti, Ortodoks İslam'ın merkezi iktidarı Bağdat'ın saldırıları sonucu yenilgiye uğramış, binlercesi katledilmiş ve onlara ilişkin hemen hemen tüm bilgileri içeren belgeler yakılmıştır.

Babek isyanından tutalım da Karmatilerin iktidar olma süreçlerine denk gelen bir tarihsel süreçte Türklerde Orta Asya'dan Horasan ve Anadolu'ya geldiler. Kendi inanç, kültür ve yaşam biçimleriyle isyanların merkezi Ortadoğu ve Horasan'da karşılaştıkları inanç, kültür ve yaşam biçimlerinin kaynaşması, işte, bu tarihsel kesitlerde gündeme gelmiştir. Bir yanda Şamanizm, diğer yanda Mani-Mazdek-Babek-Karmati, öte yandan ise ortodoks İslam'ın çatışma, kaynaşma ve sentezleşme süreci bu tarihsel ve nesnel koşullarda başlamıştır.

Anadolu, artık Türkmenler ve diğer halklara ev sahipliği yapacaktı. Bir kültürü, bir olayı, bir mezhebi, bir isyanı, toplumsal bir yaşam biçimini vb. toplumsal olayları tanımlayabilmemiz için, tüm bu toplumsal olayların tarihsel köklerini irdelememiz, çıktığı ve etkilendiği zemine ve bileşkelerine kadar inmemiz gerekmektedir. İslamiyet ile birilikte farklı kültürlerin birbirlerinden etkileşimleri, bilim ve sanat alanındaki ilerlemeler adeta durma noktasına gelmişti. Bunun en bariz örneklerini İran, Irak ve Mezopotamya'dan Mısır'a kadar

uzanan halkların ilerlemişlik düzeyi İslamiyet ile birlikte nasıl durağanlaştığını, sanatın birçok çeşidi ile uğraşan, astroloji, matematik, tıp, sulama kanalları vb. alanlarda gelişmişlik düzeyinin nasıl bitirilme noktasına geldiğini, sanatçılara cami vb. çalışmalar hariç tüm çalışmalarının nasıl yasaklandığını biliyoruz.

İslamiyet'le birlikte kadının toplum içindeki rolü tamamen arka plana düşmüş, kadın adeta erkeğin tebaası haline getirilmiş ve ticari yaşamdaki rolü bitirilmiş, kadın ile erkek arasındaki yaratılış teorisinin Muhammet'in vahiy ve uydurma ayetleriyle birlikte en aşağılayıcı düzeye indirgenmişti. Bu politik ve kültürel iklimin oluşturduğu basınçla birlikte, ileri olan halkların kültürüyle İslam'ın kuralları ve yaşam tarzı arasında derin uçurumlar oluşuyordu

Muhammet'in ölümü akabinde Arap yarımadasında bir iktidar boşluğu doğmuştu. Kim Halife olacaktı? Ebubekir, Ömer, Osman, Ali: muhtemel halife adaylarıydı. Ebubekir halife olunca iktidar olma çelişkileri daha da sertleşti. Ali kendisine haksızlık yapıldığını iddia etti. Orta sınıf ve Bedevilerin desteğini arkasına almıştı. Ebubekir'den sonra Ömer halife oldu. Ömer'in halife olmasının akabinde İslam'ın etkinlik alanı olabildiğine genişledi. Mısır'dan İran'a kadar geniş bir alana yayıldı. İslam'ın bu derece hızlı yayılması çeşitli sorunları da birlikte getiriyordu. Hız, ülkelerin işgali, kılıç zoruyla halkların biat etmesinde, zalimlikte ve barbarlıkta cisimleşiyordu. Özelliklede İran ve Irak'ta yaşayan çeşitli inanç ve kültüre mensup halklar açısından İslam'ı kabullenmek çok zordu. Bu halklar Mazdek, Zerdüşt, Mani, Hıristiyan, Yahudi inançlara mensuptular. Bir yandan Ali'ye yapılan 'haksızlık' diğer yandan ise bu halkların spesifik durumu: bir ittifakın nesnel koşulları doğmuştu. Ömer'den sonra Osman'ın halife seçilmesi çoktandır durgun gözüken suyun yeniden hareketlenmesini, Ali Şiasıyla iktidardaki klik arasındaki çelişkilerin keskinleşmesi dönemi başladı. Ancak, geleneksel Şia çizgisinin İslam ile köklü bir hesaplaşmaya girmemesi, tam tersine İslam'ın özünü bir bütün olarak sahiplenmesi Ali Şiasına destek veren Haricileri bu ittifaktan koparmaya götürdü. Zira Hariciler, tarihsel olarak da (Mazdekizm'e kadar dayanmaları itibariyle) devrimci özellikler taşıyorlardı.

Osman döneminde İslam birçok devleti içine alan bir devletler topluluğuna dönüşmüştü. Osman'ın ölümüyle Ali Bedeviler, orta sınıf ve kendisini destekleyen diğer halkların gücüyle halife oldu. Ali'nin iktidarı, baskı altında kalan muhalif güçlerin bir başka muhalif olan Ali'ye desteğinin bir sonucuydu. Ali biraz da bu halklar nezdinde haksızlığa uğradığıdüşünüldüğü için sahipleniliyordu; işte Şiiliğin kendisine taraftar bulması bu biçimde gerçekleşti. Esasa baktığımızda Şiilikle Sünnilik arasında İslam'ın özüne ilişkin hiçbir fark olmadığını görüyo-

ruz. Tek fark, kimin halife olacağı sorununda kilitlenmişti. Yani mesele, hâkim sınıflar arasındaki iktidar mücadelesiydi. Ali yoksul Bedevi kitlesi ve orta sınıfa dayanmasında dolayı reformcu kanadın da temsilcisi oluyordu. Ali öldükten sonra onun soyundan kimse halifelik talebinde bulunmadı. Hasan uzlaşmacı bir tavır izledi. Ali'nin bir diğer oğlu olan Hüseyin'in tavrı ise diğerlerinden farklı oldu. Hüseyin Kerbela'da öleceğini bile bile sonuna kadar savaştı. Onun duruşu, Sünni İslam'a karşı tepkili olan Şiilik içinde radikal akımların gelişmesini de birlikte getirdi. Kerbela'da tek sağ olarak kurtulan Zeynel Abidin imamlık soyunu devam ettirdi. Fakat oda teslimiyetçi bir tavır içine girdi. Ne Kerbela davasını ne de (tüm ailesi öldürülmesine rağmen) ailesinin intikam davasını güttü.

Kerbela olayı, İslam imparatorluğunun baskıcı, adaletsiz düzenine karşı tepki içinde olan ve tetikte bekleyen Ortadoğu halkları açısından bir kavşak noktasıydı. Yüzyıllardır zulme karşı ayaklanmaların merkezi olan İran ve Irak toprakları yeni toplumsal gelişmelere gebeydi artık.

Keza tam da bu süreçte yedi İmamlar olarak bilinen İsmail'i hareketi patlak verdi. Şiilik ile Sünnilik arasında İslam'ın temel prensiplerine ilişkin bir fark olmadığına göre buna karşı artık yeni bir yaşam biçimine, kültüre ve inanışa ihtiyaç vardı. İsmail'in, radikal kesimin temsilcisi olması Abbasileri hiç hoşnut etmemişti. Abbasilik bir dönemin muhalefetteydi, iktidar olduğu dönemde ise sistem dışı radikal akımları sisteme entegre etme görevini üstlenmişti. İsmail bir biçimiyle katledildi. Bu durum, İsmaillik ve yedi imamlığın daha da gelişmesinin de önünü tıkamak yerine, açmasını da sağladı diyebiliriz. İslam (Şiilik ve Sünni İslam) ile kendi kültür, yaşam biçimi ve inançları arasında oldukça büyük farklılıklar olan halkları ancak yeni bir çıkış kurtarabilirdi. Bu öyle bir çıkış olacak ki, hem kendi yaşam biçim, kültür ve inançlarını yaşatsınlar hem de İslam baskısına kendilerini koruyabilsinler. İşte, İsmaillik bu iki avantajı da sağlıyordu. İslam, bir dış kabuk olacaktı. Bir görüntü işlevi görecekti. Bu dış kabuğun içi ve çekirdeğini ise Hint inanışından tutalım da, Yunan, Zerdüştlük, Mani ve Mazdek inancına kadar oldukça geniş bir yelpazeyi içine alacak bir kültür, inanç ve yaşam biçimi dolduracaktı. İsmailliğin esas inanç dayanağı Bâtıniliktir (İçselcilik). Bâtıniliğin kökleri antik-Yunan inanışlarına dayanır. Bâtınilik, Tanrıyı farklı yerlerde ve ibadetlerle arama yerine, Tanrıyı kendisinde içselleştirme ya da Tanrılaşma durumudur. Aleviliği İslam inancının farklı bir yorumu olarak görenler aslında alevi kitlesini sistem içine entegre etme görevini görenlerdir. İsmaillik ya da Yedi İmamlar tek başına Alevilik değildir; ama Aleviliğin beslendiği zeminlerden biridir.

Olaya şöyle bakalım: İslam inancı ve bu inancın iki büyük mezhepsel kolu olan Sünnilik ve Şiilik arasında esasa ilişkin herhangi bir fark var mı? Hayır!

Şiilik, yani On iki İmamlığın kadın sorununa, insan sevgisi ve eşitliğe, giyim ve yaşam biçimine, ibadete bakış açısıyla sünnilik arasında çok fark yok. Alevilik ise, İslam'ın bazı yönlerini biçimsel olarak kabul etse de, bu biçim az yukarıda da ifade etmeye çalıştığımız gibi, İslam zulmüne karşı bir kabuk işlevi görmektedir. Bu kabuğu çıkarıp attığımızda karşımıza çok farklı bir çekirdek çıkar –ki bu çekirdek halkların eşitlik, adalet, özgürlük istemleriyle kristalize olmuştur. Bin yılların inanç, kültür, yaşam biçimi, özgürlük ve eşitlik istemlerinin toplamı, yani bileşkesidir.

Bu bileşkeye Türkmenlerin, Zaza ve Kürtlerin inanç, yaşam biçimi ve özgürlük öyküsünü katmadık mı, öykü olabildiğine tek taraflı ve yarım anlatılmış olur. Aleviliği irdelerken onun ayrı bir din olup olmadığı tartışmasından da uzak durmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu anlamsız bir tartışma olmanın ötesinde Alevilerin esas sorunlarına eğilmede de bir katkı sunmayacaktır. Tüm bu halkların ortak özelliklerinden biri de, konargöçer yaşamaları, yerleşik merkezi otoritenin yerleşik yaşamı dayatan baskıcı yaşam tarzlarına karşı olmaları, merkezi otoriteye vergi gibi yükümlülükleriyle bağlı olmadıkları için ekonomik olarak kendi içlerinde dayanışmacı, özerk ve özgür olmalarını da birlikte getiriyordu. Bu olgular toplamı ile İslam'ın dayattığı "yeni" yaşam tarzı arasında ne kadar büyük uçurum olduğunu görmek için asgari bir zekâya sahip olmak yeterlidir. Bundan sonraki süreç bu iki kültür, inanç ve yaşam tarzı arasındaki çatışmanın yoğunlaştığı bir süreç olacaktı.

7. yüzyıldan beri İslam'la tanışmış olan Türk boylarının İslam'ı bir din olarak seçmeleri birden gerçekleşmemiştir. O dönemin ticareti gereği Türk beyleriyle Arap İslam devletinin egemen sınıfları arasındaki ilişkiler birbirine paralel gelişmiştir. Hanefi-Sünni inancının Türk egemen sınıfları/beyler tarafından kabul edilmesinin nedeni İslam'ın Sünni yorumunun bu beylerin çıkarlarına da hitap etmesidir. Türk beyleriyle İslam tüccarları arasındaki ticaret ilişkilerinin gelişmesi Orta Asya'dan Horasan ve oradan da Anadolu'ya doğru Türk göçlerini de birlikte getirdi. Konar-göçer bir yaşam süren Türkler bu göç hareketiyle yavaş yavaş yerleşik yaşamada geçmeye başladılar.

Bu göçler sonucu Türklerin bir kısmı çok hızlı bir şekilde Sünni İslam ile buluştular. Bu buluşmanın akabinde ilk İslam devleti olan Selçuklu Tür Devleti kuruldu. Arapların mezalimini Selçuklular devralmıştı. Buna karşı konargöçer yaşamları vesilesiyle özgürlüklerine, kendi kültür ve inançlarına düşkün

olan Türkmenler ise İslam'ın baskıları karşısında direndiler. Türkmenler Horasan'a geldiklerinde bu yaşam biçimi ve Şaman inancına bir süre daha devam ettiler. Fakat Sünni İslam'ın baskısı ve zulmü karşısında bir çıkış yolu da aramak zorundaydılar. Türkmenlerin Şaman inancı, özgürlüklerine düşkünlükleri, kadın-erkek ilişkilerindeki o dönemin koşullarına rağmen eşitlikçi yaklaşımları Horasan, İran, Irak ve Anadolu'da yaşayan halkların inanç ve yaşam biçimlerine yakınlık arz ediyordu. Dolaysıyla tarihsel olarak halkların bu inanç, kültür ve yaşam biçimlerinin kaynaşma zamanı gelmişti.

Şaman inancında büyücülük, ateşin gücü ön plandaydı. Zerdüşt inancı içinde aynı şeyler geçerliydi. Mesela Turnalar Şaman inancını taşıyan Türklerde totemdi. Turnaların kendi etrafında dönmeleri Şaman ayinlerinde yapılan danslara da vesile oluyordu. Şamanlar, şaman ayininde Turnalara öykünerek kendi etraflarında dönüyorlardı. Şamanlar ise bu ayinleri yöneten kutsal kişiler olarak görülüyorlardı. Halkların inanç, kültür ve yaşam biçimlerinin kaynaşması akabinde Şamanlık yerini Babailiğe bırakıyordu. Şaman ayininin yerini Cem ayinleri alıyordu. Şaman dansının yerine semah alıyordu. Tam da burada Arap kültürü ve yaşam biçimiyle Türkmenlerin yaşam biçimi ve kültürleri arasında hiçbir benzerliğin olmadığını (buna Şia mezhebinin inancıda dâhildir) çok net bir şekilde görüyoruz. Türkmenlerin bu komplike yaşam biçimleriyle İran, Irak, Azerbaycan ve Anadolu (Zazalarda dahil) halklarının ortak bir zeminde buluşmaları tesadüfü değildi. Hepsinin ortak yönü özgürlükçü ve eşitlikçi olmalarıydı. *İslam dininden Ali ve İmamlar, Mazdekizmden Batınilik (Tanrıyı kendinde içselleştirme, başka yerde aramama, Hallacı Mansur'un deyimiyle En El Hak, yani Tanrı benim) inancı ve Babek ve Mazdeklerin isyan geleneği, Mani ve Zerdüşt inancı, Türkmenlerin değişime uğrayan Şaman inancı ve özgürlükçü yönlerinin bileşkesi olarak Aleviliğin gerçekleştirilme durumu tarih sahnesine çıkıyordu.*

Mezopotamya, Anadolu ve Horasan insanlık tarihinin ilk dönemlerinden başlayarak günümüze değin çok çeşitli inanç, kültür ve yaşam biçimlerinin iç içe geçtiği bir coğrafyadır. Bir de Türklerin Horasan ve Anadolu'ya yerleşmesiyle bu coğrafyaya yeni bir renk daha katmıştır. Türkmenler Horasan'a geldiklerinde eski alışkanlıklarını da beraberlerinde getirmişlerdi. Konar-göçer yaşam tarzları ve bu anlamda, daha serbest ve hatta otonom yaşam tarzını benimseyen Türkmenler daha ilk andan itibaren Sünni İslam inancı ve kültürü ile ciddi şekilde çatışmışlardır. İslam, Türkmenlerin inanç, gelenek ve özgürlük anlayışına karşı ciddi bir sorun olarak çıkıyordu. Fakat diğer yandan ise merkezi otorite tarafından görmüş oldukları baskılar karşısında çıkış yolu arıyorlardı. Keza aynı coğ-

rafyada birlikte yaşadıkları diğer halklarda benzer problem yaşıyorlardı. Dolaysıyla sorunları ortaktı, çözümü de birlikte üretmek zorundaydılar. Türkmenlerin İsmaillik hareketi ve başka ilerici hareketlerle tanışmalarının maddi zemini bunlardı. İsmaililik hareketi anlaşılmazsa, Aleviliğin özü anlaşılmaz. İs-maili hareketi, politik-ekonomik-kültürel bir harekettir. Sünni İslam inancının Müslüman olmayan halklara yönelik baskı, vergilendirme politikasına, zorla Müslümanlaştırma politikalarına karşı, gelişmiş sosyolojik temeli olan bir harekettir. İsmaili hareketinin Mazdek ve Babek'in ideolojik formasyonundan ciddi anlamda etkilendiğini söylemiştik. Temel felsefesi insandır. Sömürü ve ayrıcalıklara karşı komünal bir yaşam tarzını benimsemişlerdir. Egemen sınıflar arasındaki politik çelişkilerden ustalıkla yararlanmasını bilmişlerdir. Sünni İslam'ın İran, Irak, Yemen, Doğu Azerbaycan'da (Horasan) yaşayan halklara yönelik baskı ve zulmü artınca, İsmaililer yeni ittifak arayışına girmişlerdir. Şiilerle girilen ittifak bir nevi İsmaili hareketinin tahkiyesiydi. Halifelik mücadelesinde haksızlığa uğrayan Ali soyunun mücadelesini yürüten Şia inancıyla ittifaka geçerek hem İslam'ın zulmünden korunma yolunu seçmiş oluyorlardı ve hem de, İslam ordusunun gücünü zayıflatmayı planlıyorlardı. Yani bir nevi cephe ittifakı kuruyorlardı.

Bu anlamda Türkmenler, Azeriler, İranlılar, Iraklılar ve Zazalar arasında örgütlülükleri daha da gelişmeye başladı. Hasan Sabah, İsmaili hareketinin bilinen en tipik örneklerindendir. Selçuklu zulmüne karşı vermiş olduğu mücadeleyle Mezopotamya halklarını ciddi anlamda etkilemiştir. Hasan Sabah Büyük Selçuklu devletine karşı ölümcül bir mücadele yürütmüştür. Etkisi altına almış olduğu bölgelerde eşitlikçi bir yönetim göstermiştir. İslam baskısının en yoğun yaşandığı Kuzey İran, aynı zamanda halkın hoşnutsuzluğunun en çok olduğu bir yerdi. Hasan Sabah burada ciddi anlamda taban bulmuş, Alamut Kalesini kan dökmeden ele geçirmişti. Bu bölgelere dikkat edilirse Zazaların, Kürtlerin, Türklerin, İran, Irak ve hatta daha sonra Yemen'in eşitlikçi sosyolojik bir formasyondan hangi konjonktürde etkilendiklerini de anlayabiliriz. Bunlar aslında iç içe geçmiş ya da çok yakın ilişkiler içinde olan topluluklardır. Şia inancında eşitlikçilik yoktur. İslam dininin hiçbir mezhebinde eşitlikçilik yoktur. Bu noktayı anlamadık mı, Alevilik ile İslam inancının çeşitli versiyonlarını ifade eden mezhepler arasındaki farklılığı da anlayamayız.

Alevi inancında imam yoktur, Seyit, Baba, Dede, Pir gibi kavramlar vardır. Zazalar'da Seyit ve Pir, Türklerde Baba, Dede ve Pir kavramları Alevi inancının temel argümanlarıdır. 12 imamlar İsmaili hareketinin yenilgisiyle birlikte Aleviliğe monte edildi. Özellikle de Şah İsmail'in İran hükümdar'ı

olması ile birlikte Alevilik 12 imamlar yönünde şekil almaya başladı. Bunda kuşkusuz Şia mezhebinin etkisi su götürmez bir gerçektir.

1200 yıllarında Tokat-Amasya toprakları Baba-i isyanlarına sahne olacaktı. Anadolu'da yerleşen ve süreç içinde iktidar olan Türkler, Türkmenlere karşı ciddi baskılara girişmişlerdi. Bu baskılar karşısında Baba İshak önderliğindeki isyan patladı. Baba İlyas da tüm bu gelişmeler karşısında Baba İshak'ın yanında yer alarak Anadolu Selçuklu devletine karşı kılıç kuşandılar. Diyebiliriz ki, Horonsan topraklarında zulme uğrayan halklar ile Tokat, Amasya, Sivas, Malatya vb. yerlerde zulme uğrayan halkalara yönelik baskılar neredeyse örtüşüyordu. Ayaklanma çok kısa sürede yankısını bulmuş, tüm Türkmenleri harekete geçirmiş, İç Anadolu'ya kadar yayılmıştı. Bu isyan çok kanlı bir şekilde bastırıldı. İsyandan sağ olarak kurtulanlar çeşitli bölgelere dağılarak örgütlenmelerini sürdürdüler. Bu isyanda Hacı Bektaş'ın kardeşi de yer almış ve ölmüştü.

Bu süreçte Hacı Bektaş-ı Veli Horasan'dan Anadolu'ya geçmişti; fakat isyanı sahiplenme ve devam ettirme yerine bugünkü adıyla Hacıbektaş'a yerleşerek kendi tekkesini kurdu. Eski Türk inançlarıyla İslam'ı kendine özgü yorumlayarak Anadolu'da etkinlik göstermeye başladı. Kendine inananlarla birlikte, ormanlık alanlarda tütsü yapması, Şaman inancının bir yansımasından başka bir şey değildi. Bektaşilik esasta bir tarikattır; bir mezhep değil. Genel anlamda hümanizm Bektaşilikte ön plana çıksa da Türkmenlerin sisteme karşı olan tepkilerini sistem içinde tutma rolünü de oynuyordu. Eline, beline, biline sahip ol felsefesi Bektaşiliğin sistem içiliği ve zalimler karşındaki duruşunun en açık göstergesidir. Keza buradan, bir tokat yersen öbür yüzünü dön mantalitesi de doğuyordu. Bektaşilik önemli ölçüde çok uzun bir süre Osmanlı Yeniçeri ordusunun inanç ve ideolojik eğitmenliğini de yapmıştır; özellikle Kaygusuz Abdal döneminde yeniçeri ordusuyla Bektaşilik neredeyse özdeşleşmişti. Bu yönüyle Bektaşi tarikatı önemli ölçüde Osmanlı düzenine kan taşıdı. Dolaysıyla Bektaşi inancını hem reformist hem de düzen içici olarak tanımlamak yanlış olmaz. Bektaşi inancının Alevi inanç ve yaşam tarzına önemli katkıları da olmuştur.

1300'lere damgasını vuran diğer bir halk önderi ise Şeyh Bedreddin'dir. Bedreddin ayaklanması bugüne değin Osmanlı'da meydana gelen en nitelikli ayaklanmadır. Şeyh Bedreddin Mısır'da Bâtınilikle tanışmıştı. Karmati öğretisini benimseyen hocası Şeyh Hüseyin Ahlati'nin Bedrettin üzerinde ciddi etkisi olmuştur. Ancak Bedreddin'in kapasitesi hepsini aşıyordu. Bedreddin Bâtıni düşüncelerle tanıştığının akabinde tüm eski kitaplarını Nil Nehrine atarak kendisinde eskiyi temsil eden ne varsa onları da Nil'e atmış oluyordu.

Şeyh Bedreddin'e göre, "Varlık âlemi bir bütündür. Cennet cehennem bu dünyadadır; bu dünyada mutlu yaşayan cennette, mutsuz yaşayan cehennemdedir. Her şey insanda mevcuttur; gerçek olan insandır... İnsan evrende neye baksa kendisini görür; evrende ne varsa kendisinde bulur..."

Dolaysıyla Bedreddin, gerçek dünyaya, insanın mutluluk ya da mutsuzluğunun bu dünyada cennet ya da cehennem olarak atfedilebileceğini bu anlamda da, öbür dünyanın olmadığını tanımlıyor. Şeyh Bedreddin'in felsefesi bu dünyaya dairdir.

Şeyh Bedreddin, "gerçek iktidarın insanlar üzerinde değil, yürekler üzerinde kurulduğunu; yürekler üzerindeki en sağlam iktidarın korkuyla değil, sevgi, vefa ve sadakatle olabileceğini... Adil bir hükümdar, kimsenin kendini yasalardan üstün görmediği, bir rençperle bir zanaatkârın, emeklerinin karşılığı olan ücreti alabildikleri; yaşlıların saygı gördükleri, öksüzlerin, yetimlerin, güçsüzlerin, kimsesizlerin korundukları, barışın egemen olduğu ülkenin hükümdarına dendiğini; başka halklar üzerinde baskı uygulamanın özünde, kendi halkı üzerindeki baskıyı gizlemeye, unutturmaya yönelik olduğunu... Ceza tayin etmek hükümdarların, doğruyu söylemek, gerçeği savunmak ise kendilerinin işleri olduğunu ve gerçeğe engel olabilecek bir cezanın daha icad olunmadığını..." (Fiş, R. 1992: 168 vd.).

Bedreddin, bu görüşlerinde de görüldüğü gibi, çağının en ileri bilimsel fikirleri olduğu, ama bu fikirleri yalnızca propakanda ve kendisine taraftar bulmak için kullanmadığı, ama aynı zamanda da, eleştirdiği sistemi değiştirmek için radikal devrimci bir mücadele yolu seçtiğini de görebiliyoruz.

Bu görüşlerini yaşama geçirmek için Anadolu'ya gelerek ilkin Osmanlı sultanı Çelebi Musa yönetiminde yer alarak köylülere ve zanaatkârlara karşı olan ağır vergileri olabildiğine hafifletti; adaleti, kısıtlı imkânlarına rağmen halkın lehine kullanmaya başladı. Bu durum, Osmanlı feodal beylerini rahatsız etmişti. Osmanlı sarayı içinde iktidar yarışı da buna eklenince Bedreddin, egemen sınıfların devrilmediği müddetçe gerçek adalet ve eşitliğin gelmeyeceğini anlayarak sürgüne gönderildiği Bursa'da Osmanlı mezalimine karşı kalkışmaları örgütlemek için yoksul Türkmen köylüleri, Yahudiler, Rumlar vd. halklar içinde çalışmalara başladı. Bu çalışmalarda en yakın arkadaşları Börklüce Mustafa (Dede Sultan) ve Torlak Kemal gibi halk önderleri vardı. Bedrettin Anadoluda on yıl süren komünal bir sistem kurdu. Bu sisteme Ortaklar dendi. Yârin yanağından gayrı her şeyin kardeşçe bölüşüldüğü toplumsal bir sistem örgütleniyordu. Marx'ın deyimiyle, Bedreddin hareketi ütopik sosyalist bir hareket ni-

teliğindeydi. Bedreddin hareketinin diğer bir özelliği de alevi isyanlarında olduğu gibi yalnızca Türkmenlere ve Zazalara dayanmamasıdır. Bedred-dinilik, Anadolu'daki hemen hemen tüm halklara dayanan toplumsal bir siyasal hareket niteliğindeydi. Yıllarca süren bu ayaklanma tarihin akışının doğası gereği yenilgiyle sonuçlandı. Çünkü feodal bir toplumda tarihin diyalektiği Sosyalizme değil; feodalizmden sonra kapitalizmi toplumsal üretim sürecine taşıyacaktı. Dolaysıyla Bedreddin hareketi çok haklı olmasına rağmen öncelleri (Karmatiler, Babekler, Mazdekiler vb.) gibi yenilmesi kaçınılmazdı. Börklüce'nin kellesi koparıldı, Şeyh Bedreddin asıldı; ama asla teslim olmadılar. Son nefesine kadar d inandıkları dava uğruna savaştılar. Ve asla taviz vermediler. Buraya bir anekdot olarak düşmek istiyorum: Osmanlı içinde yüzlerce isyan olmuştur, görüşümce birçok halk önderi gelmiş geçmiştir. Ama ne var ki, bugün en az tanınanı maalesef Bedreddin'dir. Aslında, Osmanlının ilk dönemlerinden tutalım da, son gününe kadar hiçbir halk önderi Bedreddin kadar toplumsalcı, bilge ve düşüncelerini yaşama geçiren bir duruşa sahip olmamıştır. Elbette, her bir halk önderinin tarih sahnesinde ayrı bir yeri vardı; ama Bedreddin ve yoldaşlarının yeri çok farklıdır –ki tüm bunlardan dolayı Batı Trakya ve Balkanlardan tutalım da Ege'de yaşayan Türkmenlerin büyük bir bölümü hiçbir zaman kendilerine Bektaşi dememişlerdir: Bedreddiniyiz demişlerdir.

Bedreddin'den sonrada Osmanlı'nın Türkmenler üzerindeki zulmü son bulmamış ve hatta katmerleşerek artmıştır. Celali isyanlarını biliyoruz. Yüz bin Türkmen Alevi'sinin Osmanlı despotizmi tarafından nasıl katledildiğini biliyoruz. Osmanlı'nın son dönemlerine kadar Aleviler üzerinde uygulanan baskıların boyutunu biliyoruz. Kendi inanç ve kültürlerini yaşatmak için muazzam çaptaki fedakârlıklarını biliyoruz. Osmanlı'nın son dönemlerinde Alevi Kızılbaş inancı üzerinde İkinci. Sefer yapılandırma projesi biliyoruz.

Anımsanacağı gibi birinci yapılandırma Hacı Bektaş sürecinde uygulamaya konmuştu. Yavuz Sultan dönemine kadar Bektaşilikle Osmanlı arasında herhangi bir sorun ya da ciddi anlamda çelişki söz konusu değildi. Yeniçeri ordusu Bektaşi öğretileriyle şekillendiriliyordu. Yeniçeri ordusunun akınlarına Bektaşiler de katılıyordu. Osmanlı'nın genişleme döneminde Bektaşilik öğretisi artık devletin yeni yapısına uymuyor; yeni egemen güçler eski güçlerin bir kısmını tasfiye ediyordu. Tam da bu süreçte Alevi Türkmenlerine yönelik baskı artmaya başlamış, bir yandan Türkmen köylülerden, Rum gemicilerden ve tüm halklardan yüksek vergiler alınıyor, öte yandan da Sünni İslam dinini seçmeleri için yoğun baskılar uygulamaya konulmuştu. Celali isyanları da dâhil birçok isyan,

Türkmen Alevilerin hoşnutsuzluğunun yoğunlaşmasından sonra patlak verdi. Aleviler ibadetlerini dahi gizlice yapmaya başladılar. Köylerde cem yapmak için köylüler bir evde toplanır, mum ışığı altında cem yaparlardı. Osmanlı askerleri köye geldiği zaman dışarıda nöbet tutan köylüler cem yapılan eve ulaşarak durumu haber verirdi. Mum söndürülür ve insanlar karanlıkta evlerine dağılırlardı. İşte, sıkça dile getirilen mum söndürmenin trajik öyküsü budur. İbadetlerin gizli yapıldığı, yakalananların ağır şekilde cezalandırıldığı tarihsel bir süreçte, Alevi inancına mensup ahalinin varoluş mücadelesinin adıdır mum söndürme. Bu trajedi, Osmanlı devletinin kara propagandası olarak tarihe geçmiştir. Onun için ki, halkımız kaltak Osmanlı kavramını boşunu geliştirmemiştir. Kaltaktı, mezalimdi, soyguncu ve şehvet düşkünüydü. İktidar için kendi kardeşlerini dahi acımasızca katleden bir yönetim biçimi vardı. Öyle ki, iktidara giden yol: kendi analarını, bacılarını, erkek kardeşlerini öldürmekten geçiyordu. Asıl ana bacı ve erkek kardeş dinlemeyen Osmanlı'nın tepesine çöreklenmiş olan, asalak ve sömürücü zalim elit yönetici erki ve onların temsil ettikleri egemen sınıflardı.

* * *

İttihat ve Terakki Partisi'nin (İT) lideri Talat Paşa'nın Sadrazam yani başbakan olmasının hemen akabinde Parti Genel Meclisi'nde Anadolu ve Kürdistan'daki uluslar ve azınlıklar üzerine bir tartışma yürüterek bu sorunun nasıl ele alınması gerektiğine dair bir rapor hazırlanması yönünde talimatlar veriyor. Osmanlı'nın İT döneminde yeni bir konsept ihtiyacı duyuluyor. Bu konseptin oluşturulması için İttihat ve Terakki'nin (İT'nin tarihi araştırıldığında ilk kuruluş döneminde Ermeni, Kürt, Türk, neredeyse tüm azınlık ve inançlardan kadrolar var. Ne var ki, bu hareketin kurucuları padişahlığa karşı güçlü bir rüzgâr oluşturmak için ilkin tüm ulus, azınlık ve inançların kadrolarını kullanmıştı. Bunlarla işi bitince hepsini teker teker tasfiye ettiler. Ne garip tesadüf ki, Mustafa Kemal'de aynı stratejiyi izlemiştir) danışmanı Ziya Gökalp yeni sürece ilişkin yeni politikalarını şu cümlelerle açıklıyor.

"Biz, siyasi bir inkılâp (Devrim) yaptık. Yani meşruti bir yönetim oluşturmakla kalıp geliştirdik. Oysa en büyük devrim, toplumsal devrimdir. Sosyal yapımızda, kültür alanında yapabileceğimiz devrimler, en büyüğü ve en verimlisi olacaktır. Bu da ancak Türk toplumunun morfolojik ve sosyolojik yapısını tanımakla olur. Bunların başında Anadolu'nun çeşitli dinsel inançları, tarikatlar, ve Türkmen aşiretleri gelir. Bu kurumları incelemek üzere bilim gücü tam olan arkadaşları bu kutuyu açmaları için gönderelim" (Bkz. Enver Behnan Şapolyo, *Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi*'nden akt. N. Birdoğan, a.g.e., s. 7-8).

"Bunun üzerine, Parti Genel Merkezi, Kürdler'i incelemek üzere daha çok Habil Âdem olarak bilinen Naci İsmail (Polister)'i; Kızılbaş ve Bektaşileri incelemek üzere Baha Said'i; Ahileri incelemek üzere Bursalı Mehmet Tahir (Olgun)'u ve Hasan Fehmi (Tuğral)'ı, Ermenileri incelemek üzere Esat Uras'ı görevlendiriyor" (*Devletin Gizli Belgelerine Göre İçtoroslar'da Kürt Aşiretleri*", 27 Ocak 2010, 07: 25, tawdilo2). Bunlardan, özellikle Habil Âdem'in çalışmaları büyük bir gizlilik içinde, daha çok Alman bilim adamlarının adıyla yürütülüyor. Kendisi de 1929'da *Doğu Anadolu Şarkı ve Oyunları* adıyla bir kitap yayımlayan Prof. M. Ragıp Gazimihal'e yaptığı açıklamada illeri sürülen tezlerin ciddiye alınması için böyle bir yolun izlendiğini söylüyor. Abidin Nesimi gibi kendisini tanıyan zamanın solcu aydınları bile, bu kitapların gerçekte Batı dillerinden çevrildiğini sanmaktadırlar. Sözgelimi şöyle diyor Abidin Nesimi: "Osmanlı Devleti'nin emniyet'i, özellikle Türkmen ve Kürd halklarının o dönemdeki durumlarını saptamak üzere Batı'dan, Almanya'dan uzmanlar getirmişti. Ayrıca Habil Âdem'e birçok kitabın da Türkçeye çevrilmesi emrini vermişti" (Bkz. A. Nesimi, *Yılların İçinden*, Gözlem Yay., İstanbul. 1977, s. 111).

Oysa İttihatçıların bu Kürd uzmanı, birçok Batılı takma isim kullanan Arnavut kökenli Naci İsmail (Polister)'den başkası değildi. Bu aşamada Aşiretler ve Göçmenler Genel Müdürlüğü'nde görev yapanlardan biri de, sonradan sürgün hayatı yaşayacak olan Zekeriya Sertel'dir. Genel Müdür, sonradan Cumhuriyet döneminde birçok önemli görevler yapan Şükrü Kaya'dır; Kaya, bana Aşiretler hakkında önce bilimsel bir çalışma gerektiğini söyledi. Memlekette aşiretlerin sayısı ne idi? Önce, bunları bilmek ve ona göre işe girişmek gerekti. Bu kuruluşta kaldığım iki yıl içerisinde biri Aşiretler, biri de Tarikatlar konusunda iki etraflı dosya hazırladım. Aşiretlerin çogu Alevi idi. Bu bakımdan. Aleviliği ve Tarikatları öğrenmek gerekti. Böylece iki koldan araştırmalar yaptım" (Bkz. Z. Sertel, *Hatırladıklarımdan*, akt. N. Birdoğan, a.g.e.).

Ziya Gökalp'ın yönlendirmesi ve İT yönetiminin görevlendirmesiyle harekete geçerek bir 'Alevilik Bektaşilik araştırması' hazırlayan Baha Said 'Mili Mücadele' yıllarında M. Kemal tarafından halk desteğini sağlamak üzere İrşad Heyeti'nde görevlendiriliyor; Cumhuriyetin ilanından sonraysa 1925'te Tayyare Müfettişliğine atanıyor. Baha Said bu kez Cumhuriyet yönetimi adına "Anadolu'yu karış karış dolaşıyor, Türk kabilelerinin ve özellikle Doğu illerindeki dağlık bölgelerde yaşayan ahali ve Aşiretlerin soy; mezhep ve geleneklerini inceleyen" bir çalışma yapıyor (Bkz. İ. Görkem, *Türk Folklor Araştırmaları Tarihinde Milli Talim ve Terbiye Cemiyeti ve Baha Said Bey'in Yeri*, akt. A.g.e. s. 11).

Gerçeklerin ayrıntıda ararken birçok başka gerçeğe ulaşmaya da böylelikle kapı aralıyoruz. İttihat ve Terakki'nin geliştirdiği yeni konseptin adım adım nasıl yaşama geçirildiğini anlamak için aşağıdaki cümleleri de dikkatli bir şekilde irdelemekte yarar var.

Öyle görünüyor ki, Ziya Gökalp, İttihatçılar döneminde başlattıkları Aşiretlerin iskânı ve asimilasyonu sürecine Kemalist yönetim döneminde kendisi de bizzat katılarak, son görevini yerine getirmek istemiştir. Nitekim damadı Ali Nüzhet Göksel, bir yazısında konuyla ilgili şu bilgileri vermektedir. "Şark vilayetlerindeki aşiretlerin iskânı meselesini, Rıza Nur benimsedi. Ve ilmi bir şekilde resmen işe başlamak üzere Gökalp'tan bir tetkik eseri istedi. O da Diyarbakır ve havalisinden başlayarak, aşiretler arasında bulunan ve Türklüklerini muhafaza edenlerle iktisadi sebepler yüzünden Kürdleşen Türklerin, dillerini, tarihlerini, ırk ve adetlerini göz önüne alarak bunları Türkleştirmek hususunda bazı etnoğrafik tetkiklerle işe başlaması metotlarını yüz sayfalık bir deftere yazıp Rıza Nur'a gönderdi. Bu tetkik, Vekiller Heyetince (Bakanlar Kurulu) çok beğenildi. Atatürk takdir etti Gökalp'a üç yüz lira gönderdiler ve ayrıca bütün vilayetlerde bir tetik seyahatine çıkması için arzularını sordular. Gökalp o zaman hastaydı. Elinde çalışacak seçkin gençler yoktu? Bu seyahati sulh (barış) zamanına bıraktılar. Gökalp öldü" (Bkz. *Doğu Dergisi*, sayı: 12).

Aslında Ziya Gökalp'ın önerisinin yeni bir şey olmadığı, hatta İttihat ve Terakki yönetimi döneminde Devlet eliyle bu tür yayınlar yapıldığı bilinmektedir? Nitekim 'Kürd uzmanı' Arnavut kökenli Naci İsmail'e (Pelister), yabancı bilim adamları adıyla Kürdler (İstanbul 1918) konusunda kitap hazırlatan Türkçü İttihat ve terakki Yönetimi'nin; Aşiretler konusunda da aynı kişiye raporlar ve kitaplar hazırlattığı biliniyor. Örneğin bu kişi, 1884/1918'de 'Dr. Frayliç ve Mühendis Reylig' adlarıyla Türkmen Aşiretleri adlı bir kitap yayımlıyor. Aynı kişinin 'Kürt Aşiretlerinin Usul-ü İskânları', 'Rab Aşiretlerinin Usul-ü İskânları', 'İran Türkmenleri' ve 'Türkistan Türkleri' konulu, bugün ulaşamadığımız kitapları da yazdığı biliniyor.

Demem o ki, Ziya Gökalp'ın önerdiği bu proje yeni bir proje değil; tersine İttihat ve Terakki Yönetimi'nin başlattığı bir plan. İşin ilginç yanı bu rapor ve kitapların tamamının, doğrudan Devlet tarafından yayımlanmış olması. Habil Âdem (HA) takma adını da kullanan, ancak çalışmaları başta Almanlar olmak üzere Batılı bilim adamları adıyla yayımlayan Naci İsmail, bu kez Ankara Hükümetine yanaşarak 1923'te yayımladığı *Ankara ve Avrupa Siyaseti* adlı kitabında; eski eserlerinin tamamının eski Hükümet hesabına yazıldığını şöylece

açıklıyor: "Bu asarın kaffesi (bu eserlerin bütünü) hükümet hesabına yazılmış olup bir kısmı mülga Emniyet-i Umumiye (şimdi dağıtılmış Emniyet Genel Müdürlüğü), bir kısmı Aşiretler ve Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi ve bir kısmı da Nüfus ve İdare-i Umur Vilayet Müdüriyetlerimizin (Nüfus ve İl Genel İdare Müdürlüklerinin) mühimmelerindedir (uğraşlarındadır, etkinliklerindedir)" (Bkz. M. Şahin-Y. Akyol: "Habil Âdem ya da Nam-ı Diğer Naci İsmail Hakkında", *Toplumsal Tarih*, Sayı 12/1994, s. 22)

İttihatçıların yönetimi ele almalarıyla birlikte Almanya'dan getirilen Naci İsmail (Habil Âdem), önce Osmanlı Milli Emniyet Teşkilatı'nda, ardından da 1913 yılında İçişleri Bakanlığına bağlı olarak kurulan Aşair ve Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi'nde, yani Aşiretler ve Göçmenler Genel Müdürlüğü'nde Uzman olarak görevlendiriliyor. Bu aşamada yukarıda andığımız çalışmalara ek olarak 'Beynelmilel Usulüt't-Temsil/İskân-ı Muhacirin' (İst. 1918) gibi göçmenlerin yerleştirilmesine ve uluslararası asimilasyon yöntemlerine ilişkin çalışmalar da yapıyor. Aynı kişinin, Devlet adına el attığı konulardan biri de Alevilik, Bektaşilik gibi Anadolu'daki ve Kürdistan'daki muhalif öğretiler. Bu konularda da 'Anadolu'da Gayr-i Sünni Cemaatler', 'Anadolu'da Türk Dinleri' türünden çalışmalar yaptığı biliniyor.

Bu nedenle, Ziya Gökalp gibi gayr-i Türk kökenli 'Türkçü'ler bir bakıma Cumhuriyet döneminde, İttihatçıların başlatıp yarım bıraktığı bir planı hayata geçirmeye çalışıyorlar.

Ziya Gökalp, gönüllü olarak, para karşılığı tamamen güdümlü bir çabanın içine girerek, çalışmasını üç ayda tamamlıyor. Tümü 99 sayfa tutan ve iki rapordan oluşan bu inceleme, toplam dört nüsha olarak hazırlanıyor (Diyarbakırlı Kürd aydınlardan Ahmed Cemil (Asena)'in de 'Aşiretler' adıyla henüz yayımlanmamış 239 sayfalık bir çalışmasının Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nde bulunduğu biliniyor. Bunun Ziya Gökalp'ın çalışmasından önce mi, yoksa sonra mı olduğunu bilmiyorum. Bkz. S. Beysanoğlu: Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları'ndan akt. Malmisanij, *Kürd Teavün ve Terakki Cemiyeti ve Gazetesi*, Apec Yay., 1998, s. 88). İttihat yönetiminin ve Ziya Gökalp'ın Aşiretler'e ilişkin önerisi, daha sonra Kürdistan'da hüküm süren Umumi Müfettişliklerce de benimsenmiş ve Kürd Aşiretlerinin dökümlerinin çıkarılması çalışmaları yürütüle gelmiştir)" (a.g.y.).

"Ziya Gökalp'ın, sadece dört nüsha olarak hazırlanan 'Kürd Aşiretleri Hakkında İçtimai Tetkikler' çalışmasının dağıtımı da ilginçtir: Bir nüsha doğrudan Atatürk'e gönderiliyor. Daha sonra Atatürk tarafından, 1925 yı-

lından sonra Şark illeri Asayiş Müşavirliği'ne ve Türk Ocakları Genel Koordinatörlüğü'ne atanan Hasan Reşit Tankut'a yararlanması için veriliyor. İkinci nüsha, hükümet adına bu çalışmaya aracılık eden Dr. Rıza Nur'a veriliyor. Bu nüsha şimdi Sinop'taki Rıza Nur Kütüphanesindedir. Üçüncü nüsha, Ziya Gökalp'ın varisleri tarafından Türk Tarih Kurumuna satılıyor" (a.g.e.).

Tüm bu tarihsel süreci dikkatli şekilde analiz ettiğimizde karşımıza çıkan tablo devletin niteliğini göstermesi açısından çok daha ilginçtir. İttihat ve Terakki'nin farklı ulus, azınlık ve inançlara yönelik saldırı ve Türkleştirme stratejik belgesi, özellikle 1915'le birlikte çok sert biçimde uygulamaya konuldu.

1) Ermeniler büyük bir soykırıma tabi tutuldu.

2) Ermenilerin işi bitirildikten sonra "Kurtuluş Savaşı" yıllarında Kürtler ve Aleviler ile ittifak politikası gerçekleştirildi. Bu anlamda, Mustafa Kemal, Kürt aşiret önderleri ile yaptığı görüşmelerde muhtariyet sözü verdi. Alevilerin kazanmak içinde Alevi inancına yönelik kesin güvenceler verildi. Bektaşiliğin önde gelen kanaat önderleriyle Bektaşi tarikatının dergâhında bizzat görüştü.

Savaş sonrası verilen hiçbir söz yerine getirilmediği gibi İT'nin yarım bıraktığı yerden Kemalist hareket devam ettirdi. Kürtlere verilen muhtariyet yani özerklik sözünü tutmadılar, Kürt halkına seri operasyonlar düzenlediler.

"Türkçü İttihat ve Terakki Hareketinin 1910'ların başlarında Avrupa'dan getirerek önce Milli Emniyet'te daha sonra da Osmanlı Göçmen İşleri Genel Müdürlüğünde uzman olarak görevlendirilip, kendisine çeşitli kitap ve raporlar hazırlattığı Habil Adem, Dr. Friç, Dr. Bokert, Prof. Cons Mol, Prof. Vayt gibi birçok Batılı takma isim kullanan Naci İsmail (Polister)'in hazırladığı kitaplardan biri de 'Beynelmiel Usulü't Temsil/İskan-ı Muhacirin' (Uluslararası Asimilasyon Yöntemleri/Göçmenlerin Yerleştirilmesi) (İst. 1884/1918) adını taşıyor.

Bu İttihatçı 'Uzman' burada da 'Van P. Goç/Prusya Müstemleke Nezareti Memurlarından, yani Prusya Sömürgeler Bakanlığı Memurlarından' sıfatını kullanıyor. Bu İttihatçı bilirkişi, ülke dışından getirileceklere ve ülke içinde göçürtüleceklere göre ikili bir plan yapıyor. Başlıklar halinde Plan şöyle:

Şube:1- Vatan dışındaki göçmenler

1) Sömürgelerde yalnız tek bir topluluk oluşturmak,

2) Sömürgelerdeki halkları asimile ederek, bir ulusal topluluk oluşturmak,

3) Sömürgelerdeki halkı yok ederek oraya yerleşmek.

Şube: 2- Vatan içindeki göçmenler

1) Ülke içindeki halkı ülke içinde başka bir yere yerleştirmek,

2) Ülke dışından ülkeye göçmen getirmek,

3) Ekonomik kazanç için gelen ve kendi kendilerine yerleşen göçmenlere karşı uygun bir yönetim izlemek.

İttihat yönetiminin bu Plan'ı da 1925'ten başlayarak Kemalistlerce adım adım uygulamaya konur. 1925'te uygulamaya konan Şark Islahat Planı'nda bu konuda hükümler bulunduğu gibi, 1927'de 'Bazı Kişilerin Doğu İllerinden Batıya Nakline Dair Kanun', 1934'te '2510 Sayılı Mecburi İskân Kanunu' ve 1935'te 'Tunceli Kanunu' çıkarılır. 1936'da ise Ankara'da, İçişleri Bakanı'nın başkanlığında Genel Müfettişler Toplantısı düzenleniyordu. Toplantıya Genel Müfettişlerin yanı sıra, Genelkurmay temsilcisi ve diğer yetkililer katılıyordu. 1943'te Şark İlleri Genel Müfettişi olup Kürd sorunu ile ilgili bir Rapor hazırlayan Avni Doğan, söz konusu toplantıda ele alınan konuları şöyle özetliyor: "Toplantıda görüşülen çeşitli meseleler içinde şark vilayetlerinde ıslahat yapılması, ırk ve din meselelerinin halli, Türk Kültürünün yaygınlaştırılması ve anasırın (etnik toplulukların) temsili (asimilasyonu) belli başlı bir yer tutmuştur" (Bkz. M. Bayrak, *Kürdoloji Belgeleri*, s. 263).

Zaten Şark Islahat Planı'nın 5. maddesi, "Ermenilerden boşalan topraklara Balkanlar ve Kafkasya'dan getirilecek Türk göçmenlerin yerleştirilmesini ve yerleşim giderlerinin Devletçe karşılanmasını", 9. maddesi, "yönetiminin Kürdistan'da kalmasını uygun bulmadığı Kürd illeri gelenleriyle akraba ve çevrelerinin Batıya yerleştirilmesini ve Devletle işbirliği yapmış ailelilerin yerlerinde kalmalarını ve daha da güçlendirilmelerini" 14.-17. maddelerse "Kürtçenin yasaklanmasını, Türk Ocakları, yatılı bölge okulları ve kız okulları açılarak propaganda ve eğitim yoluyla asimilasyonu" öngörüyordu. Gerek 1925'te Şark Islahat Planı'nı hazırlayan raporlarında, gerek Şark İlleri Asayiş Müşaviri ve Türk Ocakları Genel Koordinatörü sıfatıyla görev yapan ve Ziya Gökalp'ın çalışmasının bir nüshası bizzat Atatürk tarafından kendisine verilmiş olan Prof. H. Reşit Tankut'un raporlarında, gerekse Kürd İllerini kapsayan bölgede görev yapan 1. Umumi Müfettiş Avni Doğan'ın gizli raporlarından anlaşıldığına göre; tıpkı İttihatçıların yaptıkları gibi, resmi Kürd Politikasında amaca ulaşabilmek için Kürd Aşiret Çizelgeleri'nin hazırlanması ve buna göre Politikalar üretilmesi öngörülüyordu. Bu anlayış çerçevesinde hazırlanan Aşiret dökümü ve çizelgeleri, Kürdlerin asimilasyonuna ilişkin altyapı çalışmalarının tipik örneklerini oluşturur".

Kemalistlerin hangi ideolojik ve politik çizginin devamı olduğu anlamak için bu belgeleri dikkatli şekilde irdelemekte yarar var. Kemalistler, İttihat ve Terakki'nin yarım bıraktığı işi fazlasıyla yerine getirdiler. Kürtleri katlettiler,

Alevilerin asli dini unsurlardan biri olma yolundan uzaklaştırarak şapka devrimi vb. biçimsel reformlarla adeta kandırarak ve Halifeliğin yeniden geri gelme olasılığı yönünde yoğun korku propagandalarıyla sisteme yedeklemeye çalıştılar ve bunda da görece başarılı oldular.

Osmanlının yıkımı ve ardından onun tüm çürümüş geleneklerini Kemalist faşist devletin gelenekleriyle sentezleyerek aleviler üzerindeki baskı ve katliamlarını nasıl devam ettirdiklerini ve bugünün projelerinin geçmiş ile olan bağlarını doğru şekilde kurmak durumundayız.

Türk devleti kurulduğu andan itibaren komünistlere, Ermeni ve Kürtlere, Türkiye proletaryasına karşı baskı ve katliam programını yaşama geçirmiştir. Alevi inancı ve kültürüne mensup geniş kitlelerde bu faşist baskı ve katliamlardan payını fazlasıyla almıştır. TC'nin kuruluşu anından itibaren Alevilik yok sayılmıştır. Diyanet işleri oluşturulurken bir tek alevi dedesi bu oluşuma çağrılmamıştır. Kemalistler işgale karşı Kürtleri, diğer azınlıkları, Mustafa Suphileri, Alevileri ve diğer azınlıkları kullanmıştır. Cumhuriyet'in kuruluşunun akabinde ise verilen hiçbir söz yerine getirilmemiştir. Kemalist iktidar yalan söylemiştir, kalleşlik yapmıştır ve Osmanlıdan devraldığı kaltaklığı devam ettirmiştir. Çok ilginçtir, bir tek cem evi bile M. Kemal döneminde yapılmamıştır. Dersim isyanını gerçekleştirenler Kürt ve Zaza olmalarının yanı sıra aynı zamanda aleviydiler. Fakat Dersim isyanı hunharca bastırıldı. Çoluk çocuk, genç yaşlı, kadın erkek denmeden katledildiler. Genç kızlara ve kadınlara tecavüz edildi, fare zehirliyle toplu olarak katledildiler. Onarlın mezar taşları bile yok. Fakat çok ilginç olan da, bazı Alevi dernekleri ve dedeleri faşist devletin gerçek niteliğini perdeleyerek M. Kemal'e ilericilik rolü verebiliyorlar. Hatta Dersim katliamında M. Kemal'in rolünün olmadığı gibi çocukça masallar uydurabiliyorlar ya da uydurulan masallara inanıyorlar. M. Suphi'lerin katledilmesinde, TKP'nin yasaklanmasında, gerçek anlamda kurtuluş savaşı veren Çerkez Ethem'in tasfiyesinde, Kürt katliamlarında, Koçgiri'de, 1 Mayıs'ın yasaklanmasında, Kürtlere özerklik vereceğiz diyerek kandırılarak kurtuluş savaşında ittifak yapılmasına, ardından da bırakalım özerkliği liderlerinin öldürülmeleri ve Kürtlerin her türlü hakkının gasp edilmesine vb. birçok katliam ve insanlık suçunda M. Kemal'in rolünün olmadığını söylemek, bir İngiliz yazarının Hitler'in Yahudi soykırımında parmağı yok, onlar hastalık ve soğuktan öldüler, demesi kadar saçma ve akıldışıdır.

Dolayısıyla, Alevilere karşı uygulanan baskı ve katliam politikası nasıl Osmanlı'nın faşist Türk devletine bir mirasıysa, 1970'lerde Aleviler üzerinde gerçekleşen katliamlarda, Mustafa Kemal'in faşist ideolojisinin bizzat halk

üzerinde uygulanma biçimiydi. Maraş katliamı bir devlet politikasıydı. Bu devlet politikasını devletin 'sol' sopası olan CHP yaşama geçirmedi mi? Çorum, Amasya, Malatya vb. örneklere baktığımızda hangi fotoğrafı görüyoruz. Sivas katliamı yaşanırken SHP hükümetin ortağı değil miydi? Gazi katliamında öldürülenleler hangi resmi ideolojinin temsilcileriydiler. 19 Aralık 2000'de gerçekleştirilen hapishane katliamında faşist devletin diğer 'sol' sopası DSP'nin hükümet olduğu dönemde gerçekleştirilmedi mi? Dolayısıyla sistemin 'sol' partileriyle faşist devletin bu katliamları arasındaki ilişkiyi doğru ele almak başlı başına bir sorundur. Alevilerin ve tüm ilericilerin bu çelişkiyi çözmeleri ve Kemalist faşist devletin niteliğine ilişkin gerçek anlamda bir bilinç geliştirmeleri gerekmektedir.

Evet, bugünün Alevilerinin acil sorunu aynı zamanda faşist devleti gerçek anlamda çözümleyerek bir politika oluşturma sorunudur. Alevilikte, "bir tokat yersen öbür yüzünü dön", diye bir felsefe yoktur. Bu gün, sisteme entegre olmuş kimi Alevi dernekleri ve dedeleri, sistemin uslu ve evcil "evlatlar" yaratmak için uydurmuş olduğu bu eski masalın adeta yayıcıları durumundalar. İhanet içindeler! Hallacı Mansur'un, Baba İlyas ve İshakların, Börklüce Mustafaların, Pir Sultanların, direniş geleneğine ihanet içindedirler.

Yeni Tasfiye Projesinin Öznesi Olarak Alevilik ve Papaz Rolündeki CHP

Alevilik, yeni bir tasfiye projesinin parçası haline getirilmeye çalışılıyor. AKP'nin sahte Kürt açılımı gibi bir de sahte Alevi açılımını yumurtlaması evlere şenlik bir tiyatro sahnesini andırıyor. Senaryoyu yazanlar Alevileri kendilerine ve sisteme tamamen yedeklemeyi, ülke içindeki tarihsel kökleri olan bir sorunu birkaç gösterişli toplantı ile çözecekleri yönlü yoğun propaganda yaparak amaçlarına ulaşacaklarını sandılar. İzzettin Doğan gibi bir döneği kendi silahlarına bir mermi olarak sürüp Alevilere namlusunu çevirebilirler; ne var ki, baskı ve zulümler görmüş Alevi kitlesinin nitelikli unsurlarını bu kirli silahın namlusuna mermi olarak süremezler. AKP eksenli geliştirilen bu politika şimdiden iflas etmiştir. Bu devlet geleneğinin kaçıncı Aleviliği tasfiye etme projesidir. Bu kaçıncı konsept, fakat görüldüğü gibi bu da tutmayacaktır. Bu konsept, Osmanlı'dan beri oluşturulan Alevileri sisteme yedekleme, İslam Aleviliği yaratma konseptinden bağışık değildir. Bu konsept, 1900'lü yılların başlarında oluşturulan Sünni İslam inancı doğrultusunda Aleviliği yedekleme programının günümüze uyarlanmış halidir. Dolaysıyla bugün uygulamaya sokulan şey Alevilerin haklarının verilmesi değil, İslam Aleviliğinde derinleşme strateji-

sidir. Tam da böyle bir süreçte CHP'nin Alevileri savunma avukatlığına soyunmasına da aslında bir o kadar büyük bir kandırmadır. Yıllardır CHP'nin 'sol' tabanını oluşturan Alevi kitlesi ve onların talepleri CHP tarafından her zaman görmezlikten gelinmiştir. Erzincan Cumhuriyet Savcısı, HYSK bileşenlerinin önemli bir kısmının, 3. Ordu komutanın Alevi olduğu, AKP'nin Alevileri tasfiye ettiği ve CHP'nin bunun karşısında bir duruş sergilemesi klasik Kemalist çizginin evrensel yalanlarından biridir. Yine tam da bu süreçte Kılıçdaroğlu gibi hiçbir politika yeteneği olmayan bir kişinin CHP'nin iş başına getirilmesini de doğru okumamız gerekiyor. Kılıçdaroğlu'nun ipinin kimlerde olduğu çok geçmeden anlaşıldı. Bu şahsiyet nezdinde CHP yeniden yapılandırılıyor. Klasik Kemalist çizgi bir figür olarak Kılıçdaroğlu'nu CHP'nin başına getirerek bir taşla birkaç kuş vurmayı hesapladı. CHP'den uzaklaşan Alevi kitlesini tekrar CHP içine çekmek; ki bunun en iyi örneğini Dersim'de gördük. Kürt sorunu vb. sorunlara yeni projelerle çıkmak için yıpranan Baykal yüzüne karşı yeni bir figürle çıkma politikası. Kılıçdaroğlu'nun kişiliğine baktığımızda, inisiyatif koyabilecek, politika üretecek, derin CHP eksenli politikaların dışına çıkabilecek bir nitelik göremeyiz. CHP bugün çokça alevi dostu görünüyor, AKP'nin Alevileri devlet kurumları içinde tasfiye ettiği propagandasını yapıyor. Fakat anlaşılması gereken ölümcül nokta şudur: devlet içinde Cihangir vd. Alevi bürokratların tasfiye edilmesinin halkın çıkarları açısından hiçbir önemi yoktur. Bu bürokratlar, egemen sınıf içinde Kemalizm'i temsil eden, esas olarak da OYAK sermayesini temsil eden kliğin bürokratlarıdır. Yani AKP ile Kemalist bürokrat burjuvazi arasındaki kapışma da, CHP ve Kılıçdaroğlu Alevi kitlesini kendisine yedeklemek istiyor. Bilindiği gibi Susurluk kazasında İstanbul eski Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ'da bir Bektaşi Alevi'siydi. Ancak ne var ki, kendisi kontrgerilla örgütlenmesinin bizzat en tepesinde bulunanlar arasındaydı. Dolaysıyla devletin şu ya da bu bürokrat mevkiinde Kemalist bürokrat burjuva kliğin bekası için çalışan bürokratların Alevi ya da Sünni olmalarının hiçbir önemi yoktur. Burada esas tuzak, laik anti-laik adı altında perdelenerek süren egemen sömürücü sınıflar arasındaki klik dalaşına genel anlamda halkın ve özel anlamda da Alevilerin taraf olması için geliştirilen politikaların bir parçası olacak mıyız, olmayacak mıyız? Temel soru budur? Bir yanda AKP ve İzzettin Doğan aracılığı ile Aleviliğin Sünni İslam'da derinleştirilerek sisteme entegre edilmesi öte yandan da, egemen klikler arası süren kavgada Alevi kitlesinin CHP ve statükocu Kemalist çizginin önemli bir kitle tabanı olarak devam ettirilmesi projesi. Aleviler bu iki kötüden bir doğru çıkarırlar mı? Çıkarmamalılar!

Alevilik sorununda yalnızca inanç ve kültür objeleri yatmamaktadır. Alevi kültürü, inancı ve yaşam biçiminde, sömürüye ve zulme karşı bir başkaldırı geleneği yatmaktadır. Bugün Türkiye'de yaşayan çeşitli inanç ve milliyetlerden emekçi halklara yönelik katliamlar, baskı ve zulümler devam etmektedir. Aleviliğin direniş kültüründe, bu zulme karşı başkaldırı vardır. Pir Sultan'ın geleneği içki masaları ve sistem içi gevezeliklere meze olmayacak kadar büyük ve anlamlıdır.

Alevilik tarihsel olarak irdelendiğinde, bu büyük topluluğun mücadelesinin zulme, sömürüye ve her türlü gerici baskıya karşı mücadele tarihi olduğunu ve bu büyük topluluğun mücadelesinin komünal bir toplum yaratma ereği olduğunu görüyoruz. Bugün de Alevilerin yüzü sola dönükse, bunu hem kültüründen, felsefesinden ve hem de tarihsel köklerinden almaktadır.

ALEVİ FELSEFESİ VE İSLAMCI ALEVİLİĞİN İFLASI

İsmail Beşikçi ile Alevilik Sorununda Ortak ve Farklı Noktalar

Alevi, yani Kızılbaş inancının İslam ile hiçbir ilişkisi ve bağının olmadığı gerçekliği tüm doneleri bir araya getirdiğimizde daha ağır basıyor. Ya da kanıtlanması gereken bir şey varsa, o da; Kızılbaşlığın İslam ile olan bağının ispatlanmasıdır. Bu noktada hiçbir ispat yoktur, ancak Alevi inancının İslam ile bağının olmadığına dair birçok done mevcuttur.

Aslında pek istemediğim bir yöntem olmak ile birlikte bu kadar uzun alıntıya başvurmak zorunda kalacağım için okurlar beni bağışlasın.

"İsmail Beşikçi:

Aleviliğin, İslam'la, İslamiyet'le hiçbir ilişkisi yoktur. İslamiyet'ten çok önceleri oluşmuş, Mezopotamya kökenli, Zerdüşt kökenli bir inançtır. İslamiyet'le, Müslümanlıkla, 4. Halife Ali'yle, 12 İmamlarla hiçbir ilişkisi, hiçbir bağı yoktur. Alevilerin, 12 İmamlar adına, Ali adına yalvarış-yakarış içinde olması, dualar etmesi, kendisi olmamasının, kendisine empoze edilmiş bir ritüeli yaşıyor olmasının dikkate değer bir görüntüsüdür.

Alevilik son yıllarda, çok konuşulan konulardan biridir. Alevilik konusunda yayınlar artmakta, televizyonlar, radyolar çoğalmaktadır.

Aleviler arasında örgütlenme de boyutlanmaktadır. Fakat Aleviler, kendisi olarak konuşmamakta, örgütlenme kendisi çerçevesinde gelişmemekte, dışarıdan, Alevilere empoze edilen bir bilinç doğrultusunda gelişmektedir. Kendisi olarak konuşan, kendisi olmayı savunan Aleviler şüphesiz vardır. Ama

sayıları azdır. Seslerini yeteri kadar duyuramamaktadır. Böyle bir damarın bulunması şüphesiz çok olumludur. Sayıları ne kadar az olursa olsun, düşün hayatında belirleyici olan da bu damardır.

İttihat ve Terakki yönetiminden beri başlıca iki grup üzerinde yoğun bir asimilasyon uygulanmıştır. Kürtleri Türklüğe asimile etmek, Alevileri Müslümanlığa asimile etmek, yüz yıla yakın bir zamandır temel bir devlet politikasıdır. Bu, sistematik bir şekilde uygulanan bir devlet politikasıdır.

Asimilasyona karşı gösterilen tavırda Kürtler ve Aleviler arasında önemli bir fark vardır. Kürtler asimilasyonun bilincine varmış, ona karşı yoğun bir mücadele içindedir. Aleviler ise, büyük bir çoğunlukla, asimilasyonun bilincinde değildir. Alevilerin büyük bir kısmı, 'Aleviyiz ama İslam'ız', 'İslam'ız ama Aleviyiz' deyip durmaktadırlar. Aslında, Aleviliğin, İslam'la, İslamiyet'le hiçbir ilişkisi yoktur. İslamiyet'ten çok önceleri oluşmuş, Mezopotamya kökenli, Zerdüşt kökenli bir inançtır. İslamiyet'le, Müslümanlıkla, Dördüncü Halife Ali'yle, 12 İmamlarla hiçbir ilişkisi, hiçbir bağı yoktur. Alevilerin, 12 İmamlar adına, Ali adına yalvarış-yakarış içinde olması, dualar etmesi, kendisi olmamasının, kendisine empoze edilmiş bir ritüeli yaşıyor olmasının dikkate değer bir görüntüsüdür. Devlet ve hükümet, devlete ve hükümete yakın yazarlar, 'Alevi İslam'dan, 'İslam'ın sufi bir kolu olan Alevilik'ten, 'İslam'ın üç büyük yolundan biri olan Alevilik'ten söz etmektedir. Hükümetin, 'Alevi İslam' la ilgili olarak reformlar yapacağından, Alevilikle ilgili açılımlar gerçekleştireceğinden söz edilmektedir. Devlet Bakanı, 'Aleviler, Sünniler kadar Müslüman'dır' demektedir. Bu arada, kendilerini, 12 İmamlara, Peygamber Muhammed soyuna dayandıran Aleviler de vardır. O zaman onlar, Türkmen değil Arap olmuyor mu? Veya Kürt değil Arap olmuyorlar mı? Veya 'evladı Resul', 'Seydi Saadet Evladı Resul' olduklarını söyleyenler, Arap olmuyorlar mı? 1937–1938 Dersim ayaklanması lideri Seyit Rıza'nın, zulüm gördüklerini anlatırken, 'evladı Kerbelayız' diyerek bu zulme layık olmadıklarını anlatmaya çalışması, elbette yanlıştır. 'Evladı Kerbela' olunca Arap ve Müslüman olmuyor mu? O zaman Kürtlük/Zazalık ve Alevilik nerede kalıyor? Kaldı ki, Kerbela'da katledilenler, 72 kişidir. Dersim ayaklanmalarında katledilenlerin sayısı ise on binlerle ifade edilmektedir. Alevilik üzerine çalışan bazı araştırmacılar da, Aleviliği 'heterodoks İslam' içinde değerlendirmektedir.

Şiilik elbette İslamlık içindedir. Şiilik İslamiyet'teki iki önemli mezhepten biridir. Dördüncü Halife Ali, 12 İmamlar, Şiiliğin temel sembollerindendir. Alevi inancının ise, Şiilikle bir ilişkisi, bir bağı yoktur. Aleviliğin Orta Asya

kavimlerinin, bu arada Türklerin de İslamiyet'ten önceki dini olan Şamanizm'le de bir ilgisi, ilişkisi yoktur. Bu bakımdan, İslamiyet'le ilişki kuran veya Şamanizm'le ilişki kurmaya, bağ kurmaya çalışan bugünkü Alevi düşüncesinin eleştirisi gerekmektedir. Bu eleştiri devamlı ve dinamik olmalıdır.

Bugün gerek Kürt Alevilerin, gerek Türk Alevilerin Dördüncü Halife Ali için, 12 İmamlar için, örneğin Hüseyin için yakarışta bulunduğu büyük bir gerçektir. Alevilerin örneğin Muharrem ayında, üçüncü Halife Hüseyin için, Kerbela'da katledildiği günün yıldönümünde Şiiler gibi dövünmemekte, fakat 12 İmamlara yalvarmalarını yakarmalarını sürdürmektedir. Buradaki temel sorun ise Şii inancının, Şii sembollerinin, Alevi inancına nasıl girdiğidir. Temel soru, Alevi inancının ne zamandan beri ve nasıl başkalaşmaya uğradığıdır.

Haşim Kutlu'nun *Kızılbaş Alevilikte Yol, Erkan, Meydan, Alevilik Öğretisi* (Yurt Kitap-Yayın, 2007, Ankara) kitabında bu konuyla ilgili dikkate değer açıklamaları vardır. Alevilik yerine Kızılbaşlık tabirinin daha çok kullanıldığı bu eserde Haşim Kutlu, Kızılbaş ocaklarının merkezinin Dersim olduğunu belirtmektedir. Ocakların aile ya da aşiret adıyla anılmalarının Kızılbaşlıkta (Alevilikte) bir sapma olduğu dile getirilmekte, Alevilik inancındaki bozulmanın 13. yüzyılda başladığına işaret edilmektedir. Moğol istilası ve Alamut ocağının ortadan kaldırılması, Alevilik inancında büyük bir yıkımın başlangıcı olmuştur. Moğol istilası döneminde Anadolu'da meydana gelen Babai ayaklanmalarının (Baba İlyas-Baba İshak önderliğinde gelişen ayaklanmaların) Selçuklu lejyon ordularınca bastırılması, bu arada Alevi yapılanmasının darmadağın edilmesidir. Babai ayaklanmalarını Selçuklu lejyon ordularınca bastırılması sırasında Alevi yapılanmaları çok ağır darbeler almıştır (a.g.e., s. 126).

14. yüzyılda ise İran'da Müslüman Ali Şiası yaygınlaşmaya başlamıştır. Müslüman Ali Şiası, Anadolu Alevileri ile yaptıkları siyasal ittifakları istismar yoluna da gitmiştir (s.126). İşte Müslüman Ali Şiası'nın Aleviliğe, Kızılbaşlığa sızma çabaları bu dönemde başlamış, 15. yüzyıl süresince devam etmiştir. 16. yüzyıl başlarında Şah İsmail ile birlikte (1487-1524) doruk noktasına ulaşmıştır. Alevi yapısındaki bu bozulmalar sürecinde ocak pirlerinin tavır ve davranışlarında da değişmeler olmuş, Alevi yol kuralları giderek aile çıkarlarına tabi kılınmış, yol evladının korunup kollanmasını esas alan Alevi yasalar, ailenin korunup kollanmasına dönüşmüştür (s. 127).

Kızılbaş (Alevi) düşüncesine Hak-Muhammed-Ali ritüellerinin, 12 imamlar ritüellerinin girmesi, 15. yüzyıl içinde kök salmaya başlamıştır. Şeyh Cüneyt'in (ölümü 1460), Şeyh Haydar'ın (ölümü 1488) iktidarı döneminde,

Şah İsmail döneminde, bu ilişkiler iyice gelişmiştir. İmam Cafer buyruğu, Kızılbaşların (Alevilerin) ilgi duyduğu temel bir kitap olmuştur. İmam Cafer 702–765 yılları arasında yaşamıştır. Altıncı imamdır. 676–732 yılları arasında yaşayan ve beşinci imam olan Muhammed Bakır'ın oğludur. İmam Cafer'in büyük buyruğunun Bisati tarafından yazıldığı da bilinmektedir. Bisati ise 15. yüzyılda yaşamıştır (ölümü 1439). Aleviler bakımından bu konuda da derin bir çelişki vardır çünkü Caferi mezhebinin atası sayılan İmam Cafer, Kızılbaşlar için hiç iyi şeyler düşünmemektedir. İmam Cafer, Kızılbaşlar için "bilinsin ki ne onlar bizdendir, ne de biz onlardanız.

Onlarla savaşanlar ise Hz. Muhammed'in önünde, onun düşmanlarıyla savaşanlar gibi kutsaldır, cennetliktir" demiştir (a.g.e., s. 128).

Örneğin, 1510'larda cereyan eden Şahkulu ayaklanmasının da bu ilişkiler çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Osmanlı karşısında yeniler Şahkulu güçlerinin, İran'a, Şah İsmail'e sığınması, Şah İsmail yönetiminin kendilerine nasıl muamele ettiği olgulara dayanılarak anlatılmalıdır... İmam Cafer'in bu sözü, 1990'ların ortalarında, Tansu Çiller'in başbakanlığı döneminde İran yöneticilerinin Türk yöneticilere yaptığı öneriyi hatıra getirmektedir. O dönemde İran yöneticileri Türk devlet ve hükümet yöneticilerine Aleviler hakkında "ya siz Sünnileştirin ya da müsaade edin biz Şiileştirelim" demişti.

Kızılbaşlar için İmam Cafer döneminden günümüze kadar hiçbir şeyin değişmediğini bu öneri de açıkça ortaya koymaktadır. Bütün bunlar ise Alevilerin büyük bir aymazlık yaşadığını göstermektedir. Alevilerin bu yönden eleştirilmesi gerekir. Bu eleştirinin devamlı kılınması da gerekir. Alevilerdeki aymazlığın "ille de Müslüman olma" ısrarının maddi ve manevi nedenleri üzerinde de durmak gerekir. Müslümanlığın hiçbir koşulunu yerin getirmeyen Alevilerin, Müslümanlıkta ısrarlı olmaları dikkate değer bir konudur. Alevi olan ama namaz kılan Aleviler de var deniyor. Onları, artık asimile olup Müslüman olmuş kişiler olarak değerlendirmek daha doğrudur.

Haşim Kutlu'nun sözü edilen Kızılbaş Alevilikte Yol, Erkan, Meydan kitabında bu konulara ilişkin bölümler vardır. Haşim Kutlu'nun, Alamut Ocağı ile ilgili düşüncelerinin Alevileri anlatıp anlatmadığı tartışılabilir. İsmaililik'in, Nizarilik'in Alevilik olup olmadığı tartışılması gereken bir konudur. Öbür düşüncelerinin ise ufuk açıcı olduğu açıktır. Haşim Kutlu kitabında "Kürt ya da Türk Alevilerin ya da bugün kendisini bu başlık altından ifade edenlerin Müslüman olup olmadıklarını tartışmak oldukça geri bir tartışmadır" demektedir

(s. 397). Bunu, "Alevilerin Müslüman olmadıkları çok açık bir gerçektir. Bunu tartışmak bile yanlıştır" şeklinde anlamak gerekir. Kitabın örneğin 154-155 sayfalarında dile getirilenler de bunu göstermektedir.

Bütün bunlara rağmen bu ilişkilerde aymazlığı yaşayan Alevilerin eleştirilmesi gereği kaçınılmazdır".

İsmail Beşikçi'ye burada katılmadığım yerlerde var. En önemlisi de Türklerin Şaman inancı ile Alevi inanç ve kültürünün oluşumunda hiçbir alakasının olmadığını söylemesi. Aslında durum tam tersini gösteriyor. Eldeki veriler hasıraltı edilecek ya da yok sayılacak veriler değil. Babek isyanında önemli komutanlardan biri Türk ve 20 bin Türk Babek isyanında savaşmıştır. Dolayısıyla bu kadar sayıda Türkün bu savaşta yer alması aynı inanç ve hedef doğrultusunda savaştıklarının göstergesidir. Dikkat edilirse Mazdek, Zerdüşt, Şaman, Hıristiyan inancına mensup olanların hepsi de Babek ayaklanması gibi birçok ayaklanmada ortak hareket etmişlerdir. Hasan Sabah'ın Büyük Selçuklu devletine karşı savaşı, Babai isyanı, Şeyh Bedrettin İsyanı vb. Bu kadar çeşitli sosyal tabakaları bir araya getiren olgunun temelinde halkın açlığının ve zulüm görmesinin yanı sıra benzer inançlara, kültüre ve tarihe sahip olmaları da gelmektedir. Bu kadar yoğun ve karşılıklı etkileşimde sadece Zerdüşt inancından söz etmek tek yanlı ve sosyal hareketlerin karşılıklı birbirleriyle olan ilişkilerini anlamamak anlamına gelir. Şaman inancındaki ayin, ayinin yönetiliş biçimi, Turnaların hem Türkler ve hem de Ortadoğu'daki halklar için totem olması, konargöçer Türklerin eşitlikçi, ortaklaşacı ve paylaşıcı bir kültür ve yaşam tarzından gelmeleriyle Babek savaşçılarının benzer ortak değerlere sahip olmaları vb. irdelendiğinde bu kültürlerin birbirinden etkilenmemeleri ve ortak yeni bir kültürün oluşmasında her birinin ayrı bir değer kattığının görülmemesi tarihsel sübjektivizm karakteristik yansıması olarak okunmalıdır.

İsmail Beşikçi'ye katıldığım nokta ise, Hacı Bektaş-ı Veli'nin Kızılbaş inancının sistem içine çekilmesinde, bu inanç ve kültürün kırılmaya uğramasında önemli bir rolünün olduğudur.

BEKTAŞİLİK VE FAİK BULUT'UN ALEVİLİĞE BAKIŞ AÇISI

Hacı Bektaş-ı Veli ve Tekkesi, Kızılbaş inancını gerçek rotasından saptırmada bilerek ya da bilmeyerek Osmanlı'nın değirmenine su taşımıştır. Bugünkü Türk İslam sentezinin kökenini Hacı Bektaş'a kadar götürürsek, tartışmayı doğru noktadan başlatmış olacağımızı düşünüyorum. Hacı Bektaş, Osmanlı döneminin ilk süreçlerinin felsefi formasyonunu oluşturmada ciddi anlamda görev almıştır.

"Kent Aleviliği diyebileceğimiz Bektaşilik, Balım Sultan eliyle Osmanlı'nın hizmetine girmiş; bir iddiaya göre köken olarak Sırp olan Balım Sultan, 1051 yılında II. Beyazid tarafından Dimetoka'daki dergâhtan alınıp resmen Bektaşi teşkilatı başına getirilmişti. Militarist Yeniçerilik; bu dergâhın söylemlerinden güç alarak başka halkları kılıçtan geçirip memleketlerini sömürgeleştirdi. Hacı Bektaş Veli'nin müritlerinden Abdal Musa, Osmanlı padişahı Orhan Gazinin fetihlerine katılmıştı. Osmanlı militarizminin belkemiği Yeniçeri ordusuna 'Hacı Bektaş Evladı' deniliyordu. Yeniçeri ordusu devşirmelerin Türkleştirilmesinde, Bektaşi gülbanklarının etkisi büyüktür. İttihat Terakki, girdiği 1. Dünya Savaşı sırasında Hacı Bektaş Veli dergâhı postnişini Cemaleddin Çelebi Efendi, 'Mücahit Alayları' kurmakla görevlendirilip Kürt Alevilerinin yoğun olarak yaşadığı Erzincan-Dersim hattında dolaştırıldı" (Faik Bulut, *Alisiz Alevilik*).

Faik Bulut'un Bektaşilik üzerine tespitleri doğru ve yerindedir. Bektaşiliğin Balkanlara kadar yayılmasında Yeniçeri ordusu ile düzenlemiş oldukları akınların rolü küçümsenemez. Kent Aleviciliği tespiti üzerinde biraz daha duralım. Yerleşik düzene geçen Türklerin konargöçer yaşayan Türkmenler üzerindeki

baskısından söz etmiştik, bir kez daha anımsatmakta yarar var. Hacı Bektaş'ın yerleşik düzene geçmesi ve bizzat Osmanlı'nın ideolojik ve askeri temelinde rol oynaması size enteresan gelmiyor mu? İslam inancı ile arasındaki fark burada ortadan kalkmıyor mu? Söz konusu ganimet, söz konusu halkları zorla Müslümanlaştırma oldu mu, İslam ordusu ile Yeniçeri ordusu ve Hacı Bektaş arasında trajik bir ittifak vuku bulmuyor mu? Ne demiştik, Alevilik özellikle 12. ve 13 yüzyılda rotasından saptırıldı. Özellikle İsmaili hareketinin yenilgisi ve ardından bu hareketin Anadolu temsilcisi olan (lütfen dikkat ediniz, İsmaili hareketinin önderi Hassan Sabah da bu hareketten ideolojik olarak bağlı olan Babai isyanları da Selçuklu devletine karşı benzer taleplerle gerçekleştirilen başkaldırılardı) Babai isyanının ezilmesi ile birlikte Kızılbaş inancı ve kültüründe değişiklikler gelişiyor. Keza büyük yenilgiler ve isyanların toplumsal önderlerinin katledilmesi beraberinde bu hareketlerin ideolojik-felsefik şekillenişlerinde revizyonunu da birlikte getiriyor. Kızılbaş inancı ve kültüründe vuku bulan bu revizyon nedir? Aleviliğin İslamlaştırılmasıdır. Keza bugün yaşanan temel sorunda budur. Alevilik içindeki temel tartışma noktasının fay hattı, tam da burada geçmektedir. Sağ politikayı benimseyen Cem Vakfı ile sol cenahta yer alan Pir Sultan Dernekleri arasındaki çizgi farkı esasında buraya dayanmaktadır. Sol hareketin kitle desteği de esas olarak Kızılbaş Aleviliğinden gelmektedir. Pir Sultan Dernekleri sorunun özüne her ne kadar bu denli vakıf olmasalar da, sol kanaat önderleri sorunun özünü görebiliyorlar. Bektaşilik'in rolünün çok iyi kavranılması gerekmektedir. Tarihsel ve bugünkü rolü kavranmadı mı, Alevi kitlesinin bilincinde Kemalizm ve Alevilik'e dair bilinç bulanıklığı derinleşerek yaşanmaya devam edebilir. Sorun, öyle yüzeyde görüldüğü gibi hafifseyecek bir nitelikte değildir. AKP'nin Alevi sorununa 'çözüm' araması ve Cem Vakfı ve bu vakfın yönetim kurulunun çukur başkanı İzzettin Doğan'ın AKP ile birlikte aynı uzun havayı söyleyerek 19. ve 20. yüzyılda geliştirilen Alevilik tezlerinin her defasında pişirilip yeni türden asimile politikalarının üzerine Türk İslam sosu dökülerek Kızılbaş Alevilerinin önüne sürülmesi ve bunun yedirilmeye çalışılması gibi köklü ve karmaşık bir sorundan söz ediyoruz. İdeolojik ve kültürel arka planı görmedik mi, bu sosu şu ya da bu şekilde yememek içten bile değil. Dolayısıyla tartışmanın arka planını anlamak için, Kızılbaş Aleviliği'nin tüm tarihsel sürecini doğru şekilde irdelenmesi gerekmektedir.

Babai İsyanları gerçekten de Kızılbaş Aleviliği için tam anlamı ile dönüm noktasıdır. Babai İsyanları'nın temelinde eşitçi ve özgürlükçü bir çizgi vardır. Bu hareketin İsmaili hareketiyle ideolojik-felsefi bağı var. Bakınız Babai İsyanla-

rı'nda yer alan halkların yaşam tarzına? Bu halklar, yalnızca Türkmen ya da Türklerden oluşmamıştır, Rumlar ve diğer halklar da bu isyanın içindedir. Bakınız Babai önderliğindeki felsefeye, İslamiyet ile tek bir bağı yoktur. Tıpkı Hallacı Mansur'un Enel Hak, yani Tanrı benim, diyen Bâtınilik inancı ve tıpkı Hasan Sabah'ın felsefesi gibi. Cemleri irdelediğimizde karşımıza ilginç bir tablo çıkıyor. 13. yüzyıl öncesi cemlerde felsefe, politika konuşuluyor, Tanrıyı insanda gören enel hak (panteist) felsefi düşüncelerini oluşturuyorlar, kendi aralarında sosyalist topluma yakın bir toplum biçimini tartışıyorlar ve sonra da semah dönüyorlardı. Avrupa Ortaçağı yaşarken Kızılbaşlar evreni, felsefeyi, toplumun sosyal yapısı üzerine fikir geliştiriyorlardı. Bu inanç kültüre, Zerdüşt, Mani, Yunan Felsefesi ve Şaman inancının yansımaları denebilir, ama daha ileri bir kültürle karşı karşıya olduğumuzu söylemek durumundayız. Burada Tanrı artık bireyin içindedir, birey insanlaşmasıyla tanrılaşıyor aslında. Söz konusu ayaklanmaların hepsinin temelinde komünal bir toplum yaratma ereği var.

Burada ısrarla vurgulanması gereken tek gerçeklik Allah, Muhammet ve Ali üçlemesinin Alevi inancına girmesindeki etkiler. Şiilerle yapılan ittifak politikalarının nedenlerine eğilmemiz gerekiyor. Kızılbaşlar, emekçilerin sömürüden kurtulma mücadelesi veriyorlardı. Ali'nin mazlumluğunun Kızılbaşlığın ilk dönemlerinde hiçbir önemi yoktu, çünkü Kızılbaşlar hem bununla ilgilenmiyorlardı ve hem de bunun hiçbir doğruluk payı yoktu. Hüseyin'in Kerbela'da savaşması ve direnmesi, Ali Şia'sının haksızlığa uğraması durumu ittifak için gerekli bir zemini oluşturuyordu. Hepsi bundan ibarettir! Ki Şii inancı ve yaşam tarzı ile Kızılbaş inancı ve yaşam tarzını karşılaştırmamız bile; bu üçleme dışında aralarında tek bir ortak yön dahi olmadığını çıplak gözle de görebiliriz. Ali'nin mazlumluğu meselesine gelirsek, bu tam bir safsatadır. Tıpkı Kızılbaşlığı İslam'a yedekleme çabası gibi. F. Engels'in, "Almanyada Köylü Savaşları" adlı incelemesinde "Her çağda dinsel kavgalar, aynı zamanda yürümekte olan sınıf kavgalarının yansımasından başka bir şey değildir" bilimsel saptamasını bir kez daha işaret etmekte yarar var. Bu saptama anlaşılmadı mı, tarihteki hiçbir dinsel savaş da anlaşılmaz.

İslam dininin ilk kuruluş sürecinde din kisvesine büründürerek yapmış olduğu savaşların aslında tam manasıyla ganimet savaşları olduğunu söyleyebiliriz. Tüm halifeler arasında ganimet mücadelesi olmuştur. Halifeler arasında süren iktidar savaşının temelinde bu vardı. Muhammet'in ölümü akabinde en çok tartışılan şey, Muhammet'in mirasının kimlere bırakılacağı yönündeydi. Bu tartışmanın merkezinde bulunan isimlerden biri de Ali'dir.

Jan-Olaf Blichfeldt'in doğru tanımlamasıyla; "Yeni beliren sınıfın Medine merkezi devletinin hizmetine girmesi ve çevredeki Araplara (Yemen, Bahreyn, Irak, Mezopotamya'daki diğer kabileler –FB) ikinci sınıf insan muamelesi yapması" olgusu ortaya çıktı. Biriken bu nedenler, Peygamberin ölümü sonrasında bir patlamaya yol açtı. İşte, Ebubekir döneminde ünlü Ridde (dinden dönme) başkaldırıları ve bunları ateş kuyularına alarak bastırma harekâtı da "kabilecilik ruhunun dirilişi ve demir pençeli devlete başkaldırışı" biçiminde değerlendirilebilir. Kabile önderleri, kimi zaman Kuran'daki ayetlere, kimi zaman hemen tüm dinlerde olduğu gibi İslam'daki geleneklere, kimi zaman da kerameti kendinden menkul söylemlere, (ya da İslam öncesi dönemin inanç motiflerine) dayanarak kendilerini peygamber ilan edebiliyorlardı. Dinin de bir siyaset ve peygamberliğin bu anlamda siyasi/toplumsal önderlik olduğu düşünülürse, mesele daha kolay kavranabilir.

Biçimsel anlamda İslam'ı kabul etmiş, ama zihnen bu dini bir türlü içine sindirememiş yani İslami deyimle söylersek, "Müslüman olup henüz mümin olamamış" Yemenli, Mezopotamyalı kabilelerin ayaklanması da İslam dini ve devletini en fazla tehlikeye sokan hareket önderleri arasında Esved, Tuleyha, Secah (kadın peygamber) ve Müseylime gibi adlara rastlayabiliyoruz. Tümü de ya kabile önderi, ya da kâhin konumundaydılar. Kabile kâhinlerinin yönetici ve aydın kimlikleriyle tanındığı iyi bilinir. Kendilerine vahiy geldiğini ileri sürer, etkileyici, akıcı ve şiirsel bir dille vaaz verirlerdi. Puta değil, görünmez ulu bir Tanrı/İlah/Allah adına ortaya çıktıklarını söylerlerdi. ... Müseylime-Secah ikilisinin peygamberlik iddiasıyla başkaldırısının gerekçesi öğreticidir:

Yeryüzünün yarısı bize aittir; adalet ile iş görselerdi kalan yarısı Kureyş'e ait olacaktı. Bu payı almayı (Kureyş gibi) reddedenler doğruluktan, adaletten ayrılanlardır. Duri... "Öyleyse Ridde savaşları, önce Müslüman olup sonra irtidad (dönen) edenlerin İslam'a geri çevrilmesi için değil, aksine Medine hegemonyasına isyan eden ve ona boyun eğmeyenleri İslam otoritesine sokmak için yapılan dini-politik savaşlardı. Buna ek olarak, İslam devletinin başlangıcından beri dinin politikayla iç içeliğini unutmamalıyız".

Halife Ebubekir, 634'te öldü. Ömer, İslam devletinin ikinci kurucusu sayılır. Kabilecilik görünümünde süren sınıf mücadelesi, onun zamanında artık Arap-İslam hükmü altına giren mevali (Arap olmayan ezilen halklar) ile toprağa bağımlı köylü ve köle hareketlenmeleri biçiminde gelişti. Halife Ömer, ganimetlerle bazı gelirlerin paylaşımının tescili anlamına gelen Divan Teşkilatı'nı kurarken, sınıfsal ayrımı resmen kayda geçiren ilk İslam önderidir. Divan Teşkilatı'na kayıt alayında; "İnsanları derecelerine göre yazınız" yolunda emir vermesi bunu gösterir.

644 yılında bir suikast sonucu yaralanıp çok geçmeden vefat edecek olan Ömer, hilafeti Haşimoğullarına kaptırma niyetinde değildi. Bu nedenle halife tayininde Şura diye bir yönteme başvurdu. ... Ömer'in belirlediği Şura, Kureyş aristokratlarından altı seçkinden oluşuyordu. Demokratik bir kuruluş olmadığı gibi, tümüyle bir seçkinler komisyonu/komitesi niteliğinde olan Şura'da yer alan altı kişiden ikisi Ömer yandaşı, Ebubekir'in soyca akrabaları ve damatlarıydı. ...Diğer dört kişi ise Medine'nin tanınmış zenginlerinden olup, öldüklerinde geriye büyük servetler bırakan kimselerdi. Olayın rengi başından belliydi. Halifelik yine Haşimoğullarına verilmeyecekti. Şura'ya, Ömer'in verdiği talimat şuydu: "Üç gün danışıp görüşün. Azınlık, çoğunluğa uysun. Size muhalefet edenlerin boynunu vurun". Böylece, Welhausen'in saptamasıyla, "Devleti hukuki yoldan değil, zor yoluyla ele geçirdiklerini iyi bilen Ebubekir ve Ömer", aynı plan dâhilinde şiddete başvurarak Osman'ı halife yapmış oldular. Osman döneminde, merkezde (başkent Medine) süren sınıf/zümre savaşının adı Emevi-Haşimi kabileciliği idi. Kureyş'in en vurguncu ve en açgözlü kabilesi olan Emevi aristokrasisi, iktidarı tekeline almaktan öte, adeta diğer egemen sınıf katmanları üzerinde ticari bir oligarşi kurdu. ...Medine varoşlarında kümelenen yoksullarla zenginler arasında sürtüşme başladı. Bu arada merkezden yeterli payı alamayan taşra (Küfe, Basra, Fustat, Kahire vs) tüccarları başkaldırdı. Bu arada Arap-İslam boyunduruğunda inleyen, ezilen halklar (mevali) da olaya karıştı. Bu durumda, sınıf mücadelesi hem boyut kazandı hem de Emevi oligarşisine karşı bir ittifak doğdu. Medine'de olması hasebiyle, Ali ile Aişe, onların sözcüsü ve temsilcisi konumuna yükseltildi. Yüzyıllar boyunca Ali'nin efsaneleştirilmesinde, onun "eşitlikçi, adaletçi, özgürlükçü, sosyalizan düşünceli" olduğu yolundaki görüş ve iddialar da buradan kaynaklandı. Osman, 656 yılında evini kuşatıp içeri giren Mısırlı-Medineli Kufelilerce öldürüldü. Kimin halife olacağı tartışmaları arasında Ali ortaya çıktı... Mısırlılar, Hz. Ebubekir'in oğlu Muhammed'i tutuyorlardı. Muhammed de Ali'nin müttefiki olduğundan, Mısırlıların halife adayı Ali idi. Ali'nin seçimiyle birlikte Kureyş'in birlik-bütünlüğü iyice bozuldu. Bu nedenle, Ali'nin gergin ve çapraşık bir dönemde halife olduğu söylenebilir: Kureyş bölünmüş, eyaletler (çevre) başkent Medine'ye (merkeze) karşı başkaldırma cesaretinde bulunmuş. Peygamber eşi Aişe ile Talha ve Zubeyr gibi ünlü sahabelerin öncülüğünü yaptıkları Ali'ye karşı isyan hareketi, ünlü Cem'el Vakası (Deve Olayı) adıyla bilinir. Ali, bunlarla savaşmıştır. Bazı tarihçilere göre 10 bin, bazılarına göre ise 13 bin kişi öldürülmüştür bu savaşta. Aişe esir edilerek Medine'ye gönderilmiştir.

İktidar kavgasının en önemli ayağını Ali-Muaviye çatışması oluşturur. ... Ali iyi bir komutan, acımasız bir savaşçı, şövalye ruhlu bir cengâver. ... Oysa Muaviye, "egemen bulunduğu Suriye'nin zengin kaynaklarına sahip olmakla kalmıyor, nice deneyimlerden geçmiş bir politikacının üstün yetenek ve bilgilerine de sahip bulunuyordu.

Ali, Muaviye ile polemiklerinde sürekli biçimde onun tuzağına düştü. Osman'a karşı muhalefetteki ikircikli tutumu, Ali'nin Osman'ı öldürenlerden hesap soramamasına veya onları açıkça savunamamasına yol açtı. Bu zayıf noktayı iyi yakalayan Muaviye, Halifeye "Osman'ın katillerini bulup hesap sorarsan, sana biat ederim" gibi şartlar öne sürdü.

Şövalye Ali, kahramanlıkta, bilgelikte, öncülükte hep kendine pay biçiyor, halka tepeden bakıyor. Halkı, deve sürüsü gibi görüyor. Ona göre halk beceriksiz, önünü arkasını bilmeyen, korkak ve cahil kimselerden oluşan bir sürüdür. Kitleler, Ali'nin başının belasıdır; derdidir. Savaş, kadın değil erkek işidir. Bu yüzden Aişe gibi kadınların peşine takılmak küçültücü/alçaltıcıdır. Ali'ye biat etmeyenlerin elleri Yahudi elidir... Yani Ali'de ne ararsanız var: Halkı küçümseme, kadın-erkek ayrımcılığı yapma, Yahudi düşmanlığı vs. Ali de, Osman'ın düştüğü yanlışlığa haklı olarak düştü: Osman'ın atadığı hemen tüm görevlileri azlederek kendi yandaş ve akrabalarını atadı. Muaviye, Peygamberin özdeyişi olan 'savaş, hiledir' sözünü aklından çıkarmayan, tedbirli bir komutan ve son derece zeki bir politikacıdır. Ali, İslam anayasası Kuran ile İslam'ın ikinci direği olan Peygamber sünnetini en iyi izleyen bir Sünni'dir. ... Ali'ye göre felsefeyle uğraşmak 'helak olmak'la birdir. Bu da İslam tarihinde en gerici âlim İmam Gazali'nin felsefeyi küçümseyip onu kâfirlikle eşdeğer tutan zihniyetinin öncüsüdür. Günümüz deyimiyle Ali, halis muhlis bir şeriatçıdır. O, insanları, bu ölçüte vurarak ayırırdı: "İnsanlar iki bölüktür: Bir bölüğü Şeriata uyar; öbür bölüğü, bid'ata (sapkınlığa) sapar. Kimse, ilk üç halifenin şeriattan saptığını, Kuran ve Sünneti takip etmediğini, İslam'dan dönenleri kılıçtan geçirmediğini, İslam'ı başka türlü anladığını ileri süremez. O halde bu noktalarda Ali'yle önceki halifeler arasındaki fark niteliksel değil, nicelikseldir. İslami deyimle belirtirsek, şeriat çerçevesi içinde içtihad'dır. İçtihad'da hata ve sevap olabilir. Ancak bunlar İslam dairesindedir. İslam âlimlerinin nazarında, müçtehitlerin hepsi cennetliktir.

Şeriat, İslam'dan sapma değil, bizzat Ortodoks İslam'ın özüdür. ... Egemen sınıfların adım adım uyguladıkları şeyin adı 'şeriat' değil, İslam Şeriatı çerçevesinde içtihad'dır; buna örf de girer. O halde şeriatı bozan içtihad ile örfün nerede, ne zaman, hangi maksatla ve ne oranda uygulanıp uygulanmadığı mesele-

sidir. Kureyş, İslam öncesi dönemden beri kabileler konfederasyonudur. En tepede iki aile yer alırdı. Biri, Osman'la Muaviye'nin de mensup olduğu Ümeyyeoğulları (Emevi) kabilesi ki, ataları Abdülşems üzerinden Abdümenaf ailesine kadar uzanan koldur. Diğeri, Muhammed ve Ali'nin bağlı bulunduğu Haşimoğulları kabilesinin Abdülmuttalib üzerinden Abdümenaf'a bağlanan koludur. Yani her iki aristokrat kanadın ortak atası, Abdümenaf ailesidir.

Ali-Fatıma ikilisi, başlangıçta Ebubekir'e biat etmediler. Fakat yukarıda da belirttiğimiz gibi Ömer, Ali'nin evine baskın yapıp, "İslam devletinin sağlamlaşması için, gerekirse ikinizi de ateşte yakarım" diyerek Ali-Fatıma çiftini tehdit etti. Boğuşma sırasında Ali'nin kılıcı kırıldı. Fatıma, yediği bir darbe sonucu çocuğunu düşürdü. Onca baskıya rağmen Fatıma, biat etmemekle direndi ve Ebubekir-Ömer ikilisine küs öldü. ... Fakat Ali, eşinin ölümünün hemen ardından Ebubekir'e biat etti. Ali, barışmadan sonra Ebubekir, Ömer ve Osman'a 25 yıl süreyle aralıksız danışmanlık yapmıştır. Ali, iki oğlu Hasan ile Hüseyin'i, kuşatılmış Halife Osman'ın evine koruma görevlisi olarak gönderebiliyor.

Osman'ın Ali tarafından öldürüldüğü iddiası, Muaviye ile Aişe'nin taht kavgasında uydurduğu bir söylentidir. Halife Ali, 661'de vurularak öldürülünce İslam ordusunun esas niyeti, büyük oğlu Hasan'ı halife seçmekti. Nitekim öyle oldu. Ancak Haşimi aristokrasisinin etrafında, iktidarı koruyabilecek yeterli güç ve kudret kalmamıştı. Durumu değerlendiren Halife Hasan, bir mektup yazarak hilafeti Muaviye'ye devretmek üzere anlaşma önerdi. Muaviye önerinin üzerine atladı. 661 yılı, iç savaşlardan yorgun çıkan İslam toplumunun 'Cemaat Yılı' olarak ilan edildi. ... Kardeşi Hüseyin, abisinin tutumunu onaylamamış, ama buna açıkça bir itirazı da olmamıştır. Muaviye, öncelikle sosyete hayatı yaşayan Hasan'ın eşi Ca'de'nin kıskançlık duygularına hitap etmiş, verdiği zehirle Hasan'ı öldürtmüştür. Muaviye'nin ölümünden sonra bastıran taraf yine Emevilerdir. Muaviye oğlu Yezid, kışkırtıcı bir tutum almıştır. ... Hasan'ın ölümünden sonra Hüseyin'e biat edildiğine ilişkin tarihi bir kayıt yoktur. Üstelik Hüseyin, ya biat etmek ya da öldürülmek gibi iki kötülük arasında 'ehven-i şeri' tercih ederek, Kufe'ye gitmek zorunda kalmıştır. Kufeliler, Ehl-i Beyt'in imamlığı davasına sahip çıkmaktan ziyade, Hüseyin-Yezid anlaşmazlığını kendi ekonomik çıkarlarını kollamak için kullanmayı denemişlerdir. Emevi yönetiminden istediklerini koparınca da Hüseyin'in iktidar mücadelesine sırt çevirmişlerdir. Emevilerden istediklerini alan Kufe halkı, Hüseyin'e mektup yazıp onu kente davet edenlerden oluşmuştur. ... Kerbela'da Hüseyin'e karşı savaşa katılan komutanlar da yine bu kesimdendi.

Gelişmelerden habersiz Hüseyin, Kerbela denen yerde konudan haberdar olur. Ancak bir kere yola çıkmıştır. İşin ilginç tarafı, kendisini Kufe'ye davet edenlerin önderlik yaptığı Yezid ordusuyla savaşır; tarihle Kerbela Faciası adıyla bilinen katliam gerçekleşir. Anlatılanlar, Alevilerin gerçek hikâyesi değildir. Bu, Kureyş Arap-İslam aristokratlarının taht kavgasının, saray entrikalarının hikâyesidir.

Kutsal hilafet-imamet davası diye bilinen ve Alevilerce yanlış algılanan meselenin püf noktası şudur: Hz. Hüseyin dışlanırsa, Ali, Hasan, Akil, Abdullah bin Cafer Tayyar gibi bin Talib ailesinin tüm efradı, makam, mevki ve para için düşmanlarıyla uzlaşmışlardır. Ali, ilk üç halifenin danışmanı olmuş, onlardan üst derecede maaş ve büyük miktarda ganimet payı almıştır. İki oğlu, Hasan'la Hüseyin, Ömer ve Osman'ın sömürgeci fetihlerine katılıp büyük miktarlarda ganimet ve para almışlardır. Hasan, babasının düşmanı Muaviye'den para alarak sosyete hayatını sürdürmüş, halifelik hakkını rüşvet karşılığı satmıştır. Hüseyin, buna itiraz etmemiş ve Muaviye ile uyumlu olmuştur. Ancak Yezid'in halifeliğine itirazı söz konusudur. Kerbela olayı, artık bir imamet-hilafet meselesi olmaktan çıkmış, tümüyle bir kan davası halini almıştır" (F. Bulut, a.g.e.).

Faik Bulut'tan yapmış olduğumuz bu uzunca alıntı da anlaşılacağı gibi, Ali'nin karakteri hiç de anlatıldığı gibi değil. Kerbela olayı da dâhil, tüm bu politik faaliyetlerin özünde iktidar çekişmesi, (İslam devletine kimin hükmedeceği, arazilere hangi kliğin lehine ve çıkarına uygun olarak el konulacak vb.) var. Ali ve Şia'sının bu kavgasını en iyi perdeleme aracı olarak da 'mazlumluk' gibi bir argüman kullanıldı. Medine'de Osman'ın, Şam'da Muaviyenin başını çektiği Umeyyeoğulları aristokrasisi ile Peygamberin ölümünden sonra bir daha iktidar nimetlerinden yararlanamayan ve ekonomik durumları giderek bozulan Ali'nin başında bulunduğu Haşimoğulları aristokrasisi arasında bir iktidar ve paylaşım savaşı söz konusudur.

"Eşitlikçi kabile düzenine dönmek isteyen Hariciler" ile Basra bölgesinde ezilen zenci ayaklanmalarını bastıran da Ali'den başkası değildir" (Akt. Faik Bulut, a.g.e.). Kızılbaş inancı ve felsefesi tamamen insan üzerine kurulmuştur. Toplumun eşit, sömürü ve baskıdan arındırılmış şekilde yaşam felsefesi Alevilik için temeldir. İslam inancında ise bunun tam tersi bir felsefe ve inanç biçimi tezahür eder. Beş parmağın beşi bir değildir diyen anlayış, İslam felsefesinin temelini oluşturmaktadır. Bilindiği gibi Muhammet'in kendisi de bir tüccardır. Peygamberlikten sonra da bu sınıfsal konumu değişmemiştir. Hiç kimse Ali'nin sınıfsal konumunun fakir olduğunu iddia edemez. Evet, İslam öncesi Ali tıpkı

Muhammet'in Hatice ile evlenmeden önceki durumu gibi fakir ve sıradan bir insandır. Fakat İslam sonrası durum değişmiştir. Muhammet ve Ali'nin mal varlıkları daha da artmıştır. Kızılbaş inancındaki komünal yaşam tarzı ("yârin yanağından gayri her yerde, hep birlikte... diyebilmek için" Bedreddin felsefesinde olduğu gibi) ile İslam'ın özel mülkiyetçi anlayışı arasında uçurumlar vardı.

"Sen bana oranla Harun'un Musa'ya oranla sahip olduğu mevkie sahipsin; ancak benden sonra peygamber gelmeyecektir" diyen Muhammed, amcasının oğluna iktidar yolunu gösterirken peygamberlik yolunu da bu şekilde kapatmıştı.

Ömer Medine'deki arazileri Muhammed'in kabilesi Haşimoğulları adına Ali ve Abbas'a verdi; Hayber ve Fadak'takileri devlet malı saydı (Madelung, 1997, s. 62).

1) Hz Fâtıma: Hz Peygamber'in (s.a.v.) en küçük kızıdır Hz Ali'nin de ilk hanımıdır. Hz Fâtıma vefat edinceye kadar, Hz Ali bir başkasıyla evlenmemiştir.

Hz Fâtıma'dan olan çocukları Hasan Hüseyin ve Muhsin, Zeyneb ve Ümmü Gülsüm'dür. Hz Ömer halifeyken, Hz Peygamber'in vefatından Önce dünyaya gelen Ümmü Gülsüm'le evlenmek istemiş ve evlenmiştir. Onun Ümmü Gülsüm'le evlenmek istemesi, "bütün neseplerin ve sebeplerin kesildiği Kıyamet'te, ancak Hz Peygamber'in nesebi ve sebebinin kesilmediğini" bilmesindendir Zeyneb de (Zeynebu'l-Kübrâ) Abdullah b. Cafer'le evlenmiştir.

2) Âmir b. Kilâb Kabilesinden Ümmü'l-Benin bint-i Hizam Hz Ali'nin, bu hanımından Abbas, Cafer, Abuddullah ve Osman adlarında dört çocuğu olmuştur.

3) Onun hanımlarından biri de, Temim Kabilesin'den Leyla bint-i Mes'ud'dur. Bundan iki çocuğu olmuştur: Abdullah ve Ebû Bekir.

4) Has'amî Kabilesinden Esma bint-i Umeys, bu hanımından, Yahya ve Muhammedul-Asgar (Küçük Muhammed) dünyaya gelmiştir.

5) Cu'şem b Bekir Kabilesinden Sahba bint-i Rabia adlı kadın da, onun eşlerindendir. Bu, Tağlibli bir câriye/köle kadındı. Hz Ali'nin bu cariyeden Ömer ve Rukiyye adlı iki çocuğu olmuştur (Bir cariyenin sahibi, nikâha gerek kalmadan, câriyesiyle evlilik ilişkisine girebilir. Buna istifraş veya odalık alma denir. Milk-i yemin [sahip olmak> milk-i nikâhtan daha kuvvetli olduğu için, cariyesini sahibi istifraş edebilir, yani yatağına alabilir. Câriye, böyle bir birliktelikten çocuk doğurursa; Ümmü Veled=Çocuk Anası adını alır. Satılamaz. Çocuk hür statüde olur. Ümmü veled de ya sahibinin âzadlamasıyla yahut

onun ölümüyle otomatikman hürriyetine kavuşur. Ayrıca, İslâm'a göre, bir başkasının câriyesiyle, sahibinin izniyle evlenilebilir. Hz Ali'nin, cariyesi ve ondan olan çocukları konusu kafamızı karıştırmamalıdır).

6) Hz Peygamber'in damadı Ebû'l-As b Rebi'nin kızı Ümâme de, Hz Ali'nin hanımlarından birisidir. Mu-hammedu'l-Evsat da (Ortanca Muhammed) bu hanımdan olmuştur.

7) Havle bint-i Cafer el-Hanefiyye 'İbn-i Hanefiyye' diye bilinen Muhammed, bu hanımından olmuştur.

8) Urve b Mes'ud es-Sekafi'nin kızı Ümmü Said Hz Ali'nin bu hanımından ÜmmüT-Hüseyin ve Büyük Remle adlı kızları olmuştur.

Devam edersek:

Ali, bilindiği kadarı ile 33 çocuk sahibiydi. Ali en az 19 cariye sahibiydi. Bu sayının çok yüksek olduğu tahmin ediliyor. Sahba bint-i Rabia adlı cariyeden Ömer ve Rukiyye adlı iki çocuğu olmuştur. Cariyeler savaşlar sonucu ele geçilen kadın kölelerdir. İslam'ın köleliği yasakladığını söylemek büyük bir yalandı. Cariyeleri neden kendilerine kadın olarak alıyorlardı (Muhammet, Ali ve diğerleri)?İslam'ın mazlumdan yana olması ne kadar yalan ise Ali'nin mazlumdan yana olduğu iddiaları da bir o kadar yalandır.

Eğer Ali mazlumdan yana olsaydı, cariyelerini özgürleştirirdi. Kölelerini serbest bırakırdı. Ali mazlumdan yana olsaydı, girdiği savaşlarda inançları farklı olan halkları kılıçtan geçirmezdi. Ali mazlumdan yana olsaydı, köleliğe karşı ayaklanan ya da bugünkü kendi komünal toplumlarını kurmak isteyen halkalara karşı kılıç sallamazdı.

Nahl Suresi 74: Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olan bir köle ile kendisine verdiğimiz güzel nimetlerden gizlice ve açıkça sarf eden kimseyi misal gösterir: Hiç bunlar eşit olur mu? Övülmeğe layık olan Allah'tır, fakat çoğu bilmezler.

İslamiyet'te kölelik devam etmiştir. Köleliğin devam etmesi birçok açıdan Muhammet ve sonrasında iktidara gelen halifelerin işine geliyordu. Çünkü köleler ve cariyeler mal gibi satıyorlardı ve ticari kâr elde etmenin canlı metası olarak işlev görüyorlardı.

İSLAM'DA ERKEK EGEMEN KÜLTÜRÜ VE ALEVİLİK

İslam'da Erkek Egemen Kültürü ve Miras Paylaşımı

En-Nisâ, 4/11; Çocuklar ve ana-babanın mirası: "Allah size evlâtlarınızın miras taksimi hususunda, erkeklerin paylarının kızların iki katı olmasını emretmektedir. Eğer bütün çocuklar kız olup ve sayıları ikiden fazla ise, bunların payı ölenin bıraktığı malın üçte ikisidir. Eğer mirasçı, bir tek kız ise mirasın yarısı onundur. Eğer ölen ana ve baba ile birlikte çocuklar da bırakmışsa ana ve babanın her birini terekeden payı altıda birdir. Şayet ölenin çocuğu bulunmayıp da, mirasçı olarak ana ve babası kalmışsa, ananın payı üçte birdir. Eğer ölenin kardeşleri varsa terekenin altıda biri ananındır. Bu paylar, ölenin borçları ödenip, vasiyeti de yerine getirildikten sonra hak sahiplerine verilir. Baba ve çocuklardan, hangisinin size fayda bakımından daha yakın olduğunu, siz bilemezsiniz. Bu, Allah tarafından farz kılınmıştır. Şüphesiz ki Allah, her şeyi çok iyi bilen, hüküm ve hikmet sahibidir" Alevi inanç ve kültürünü irdelediğimizde kız çocuklarına yaklaşımda böylesine bir miras adaleti ile karşılaşan oldu mu? Burada İslam inancı ile Alevi inanç ve kültürü çelişmeli bir durumda değil mi? Bakara 2: 282; Eğer iki erkek yoksa... şahitlerden bir erkek, iki kadın (şahitlik etsin).

Nisa 4:11; Allah, erkeğe kadının payının iki mislini tavsiye eder.

Nisa 4:34; Erkekler kadınlar üzerinde yöneticidirler. Çünkü Allah, kimini kiminden üstün kılmıştır.

En'am 6:165; Sizi denemek için, kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan O'dur.

Başlarına bir kadını geçiren bir kavim asla iflah olmaz. / İbni Hanbel Müsned 5/43 50; TirmiziFiten:75 Nesai Kudat: 8; Buhari Fiten:18.

Kim ki karısına itaat ederse Allah (cc) onu yüzüstü Cehenneme atar. / İbn Arrak II 215.*

Fiten:18 Kim ki karısına itaat ederse Allah (cc) onu yüzüstü cehenneme atar. / İbn Arrak II 215.

Alevi kültür ve inancı ile İslam'ın Sünni ya da Şii mezhepleri arasında kadın sorununa bakış açısında tek bir benzerlik var mı? Öyle ya, Hacı Bektaş da Kuran-ı Kerim'in el yazması varmış, o zaman Hacı Bektaş neden Kuran'ın bu buyruklarını uygulamadı?

Ahzap 50; Ey Peygamber! Biz sana mehirlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak verdiklerinden elinin altında bulunan kadınları; seninle beraber hicret eden, amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını ve teyzelerinin kızlarını sana helal kıldık. Ayrıca, diğer mü'minlere değil de, sana has olmak üzere, mehirsiz olarak kendini Peygamber'e bağışlayan, Peygamber'in de kendisini nikâhlamak istediği herhangi bir mü'min kadını da (sana helal kıldık). Mü'minlere eşleri ve sahip oldukları cariyeleri hakkında farz kıldığımız şeyleri elbette bilmekteyiz. Bütün bunlar, sana herhangi bir zorluk olmaması içindir. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir... Me'âric suresi 30; Ancak eşleri yahut sahip oldukları cariyeleri başka. Çünkü onlar (eşleri ve cariyeleri ile olan ilişkileri konusunda) kınanmazlar.

Hadis; Hz. Ömer (ra) buyurdu ki: "Efendisinden çocuk doğuran cariyeyi efendisi artık satamaz, hibe edemez, miras olarak da bırakamaz. Hayatta kaldığı müddetçe ondan istifade eder. Ölecek olursa cariye hür olur".

Hadis No 240; Muaviye İbnul-Hakem es-Sülemi, Hadis: Hz. Peygamber (sav)'e gelip: "Bir cariyem var, çoban olarak çalıştırıyor, koyunlarımı otlatıyordum. Yakınlarda bir koyunumu yitirdi. Ne oldu? diye sorunca, kurt kaptı dedi. Koyunun kaybolmasına üzüldüm. İnsanlığım icabı cariyenin suratına bir tokat vurdum. Bu davranışımın kefareti olarak bir köle azad etmeyi adadım. Onu azad edebilir miyim?" diye sordum. Hz. Peygamber (sav) cariyeye: "Allah nerede?" diye sordu O: "Göktedir" deyince, "Pekâlâ ben kimim? dedi. Cariye: "Sen Allah'ın Resulüsün" cevabını verince, Hz. Peygamber (sav) bana yönelerek: "Bunu azad et, zira mü'minedir" buyurdu... Görüldüğü gibi, kadın bir köledir. Kadın bir cinsel metadır. Kadın bir ticaret aracıdır.

---

* Aleviliği İslam içinde görenler yukarıdaki ayetleri; annesine, bacısına, kızına reva görebilir mi? Bakara 2:228; süresinden yapılan bu alıntıda da görüleceği üzere Alevilerin kadına erkek ilişkisine bakış açısıyla İslam'ın bakış açısı arasında büyük farklılıklar var.

Allah, tüm işini gücünü bırakmış Muhammet'in uçkuruyla ilgileniyor! Tüm bu verilere rağmen Aleviliğe monte edilen ve Şiiliğin bir argümanı olan 12 imamlar ve İslam'ın velhasıl bütünü ile Alevi kültür ve inancı arasında benzerlik var mı? Tüm bunlara rağmen Alevilik hâlâ İslam'ın bir parçası mı? Eğer İslam'dan çıkmış bir mezhep ise Alevilik, Aleviler neden Kur'an'ın kadına bu bakış açısını uygulamıyorlar. Daha birçok şeyi uygulamıyorlar. Elbette ki onları da irdeleyeceğiz. Devam edecek olursak, kadının köle, ticari bir mal ve cinsel obje olarak gören İslam dini, aynı şekilde Ali içinde sayısız kadın devşiriyor! Ya da tam tersi, Ali ve Muhammed, İslam dini aracılığıyla kadınlardan harem kuruyorlar.

"Fatıma'nın ölümünden sonra Ali, birçok kadın almıştır. Sırasıyla:

Abbas, Cafer, Abdullah ve Osman adıyla dört çocuk doğurmuş; dördü de Kerbela olayında öldürülmüştür. Gerçek adı Umame olan bu kadın, Fatıma'nın bacısı Zeyneb'in kızıdır.

Leyla Bint-ü Mesud: Kuma olarak alınan bu hanımdan da iki oğlu olmuş; her ikisi de Kerbela kuşatmasında susuzluktan can vermiştir.

Hz. Ebubekir' in ölümüyle dul kalan Esma'yı, Ali nikâhına almış, ondan da Yahya ve Muhammed Asgar (Küçük Muhammed) adlı iki oğlan olmuştur.

Emevi yönetimiyle özdeşleşen İslam zorbalığına karşı, yoksullar ve ezilen halklar hareketinin başkaldırısı haline gelecek olan Muhtar-ül Sakkafi isyanı, Fatıma'dan olmayan Ali'nin bu oğlunun adı kullanılarak örgütlenmeye çalışılmış; kişiliği ve adı etrafında çeşitli efsaneler söylenip, yazılmıştır. Aleviliğin bir çeşit habercisi ve ön hazırlığı olan bu başkaldırının Fatıma'dan gelmeyen Ali soy zincirine dayandırılarak gerçekleşmesi bile, Alevilik olayının Ali-Fatıma-Hasan-Hüseyin dörtlüsüyle pek fazla ilintili olmadığını, olamayacağını; meselenin ezilenlerin/mazlumların, zalimlere karşı başkaldırısı olduğunu, Ehl-i Beyt denen kavramın da burada siyasi bir gerekçe olarak kullanıldığını gösterir.

Özetle, Fatıma öldükten sonra Ali yedi kez evlenmiş; bu hanımlardan ve diğer kadınlardan (cariyelerden) toplam 14 oğlu, 17 kızı olmuştur" (Faik Bulut, *Alisiz Alevilik*).

İslam'ın şartları ve İslam Aleviciliğinin Kaçınılmaz Çelişkileri

1- Namaz kılmak 2- Oruç tutmak 3- Hacca gitmek 4- Kelime-i şahadet getirmek 5- Zekât vermek

Alevi inancında cami ve namaz kılma durumu var mı? Hacca gitmek, Ramazan Orucunu tutmak, Kelime-i şahadet getirmek ve Zekât vermek, var mı? Aleviler neden Kur-an'ı kerim yasalarına uymuyorlar? Evet, öyle ya, Alevilik madem İslam'ın bir parçası ve mezhebi, Aleviler İslam kurallarına uygun olarak neden yaşamıyorlar? Allah, Muhammet ve Ali üçlemesinden başka Alevilerin hangi kültür ve inancı Arap İslam inancına benziyor.

Anadolu'da yaşayıp da Ali'nin soyundan geldiğini iddia edecek kadar ileri gidenler var. Bunlardan birisi de Seyit Rıza idi. Sormamız lazım, Dersim Zazalarının soyu Araplara mı dayanıyor? Seyit Rıza'nın soyu Araplara mı dayanıyor? Aleviler kendilerini zorlama bir şekilde İslam inancının parçası haline getirmek ile kalmıyor, Ali soyuna dayandığını söyleyecek kadar ileri gidenler de çıkıyor. Bunların içinde Türkler de var. Yani Araplara böyle bir şey söylense her halde gülerler.

Araplar da kadınlı erkekli Cem yapıp sonra da Semah dönme var mı? Böyle bir etkinlik yapılsa görüşümce, Araplarda böyle bir ayine katılanların hepsinin kellesi giderdi. Şii inancı için de aynı şey geçerlidir. Çünkü Sünni ve Şii inancı Kur'an a en yakın yaşayan mezheplerdir. Her ikisinin de arasında nitel fark yoktur. Fakat Alevi inancı ve kültürü ile Kur'an öğretileri arasında nitel fark söz konusudur. Bu gerçeklerin üzerinden atlayarak 12 imamlarla Aleviliği ya da İslam ile Aleviliği yakınlaştırmak, birinin diğerinin içinden çıktığını iddia etmek, kendi paradokslarını yaratan bir çıkış olur ki, klasik Aristo mantığı ile dahi izah edilemez bir düşünüş tarzıdır bu. Keza İslam'ı kurallarına göre yaşamıyorsan ya da tam da bu minval de farklı bir mezhep oluşturuyorsun, İslam din ulemalarının söyledikleri 'sapkınlık' suçlaması fevkalade yerinde bir tespit olur. Bu din ulemalarının haklı denmesi lazım, denilmez ise eğer: Aleviliğin İslam'ın bir parçası olduğunu görenler kendileriyle ters düşmüş olurlar. Dolaysıyla Alevilik, İslam dininden ayrı bir inanç, kültür ve yaşam biçimidir! Aynı şekilde İsmail Beşikçi içinde benzer görüşler öne sürebiliriz. Bir yanda Aleviliği Terakkicilerin çizgisine oturtmak isteyen Ziya Gökalp ve akabinde Kemalistlerle birlikte geliştirilen modernitenin Aleviliği olarak ifade edebileceğimiz Türk İslam sentezinin devamı olarak öngörülen ve Türk devletinin bekasının korunması ereğiyle sosyal tabanı yaratma projesi olarak Alevili çizgisinin oluşturulmasının altını çizebiliriz. Bu çizginin çeşitli savunucuları var. Örnek verdiğiniz yazarları aşağı yukarı bu kapsam içine alabiliriz. Ardından da Aleviliği yalnızca Zerdüşt inancı ya da Kürt-Zaza sentezine bağlayan Beşikçi gibi aydınların çizgisinden söz edebiliriz. Bu minvalde her iki çizgiyi de yanlış görüyorum.

Somut olarak sorular sormak istiyorum ve eminim ki bu soruları sorunun niteliğinin anlaşılması açısından bizlere yardımcı olacağını düşünüyorum.

Alevilik ile Alilik arasında bir ilişki kurabilir misiniz?

Ali'nin savaş sonucu cariyeler elde etmesi ve bu cariyelerden çocuk sahibi olma durumu ile Anadolu-Mezopotamya Aleviliğinin kadına bakış açısı arasındaki benzerlik ya da farklılıkların mukayesesini nasıl yapabiliriz? Bu farklılıklar nelerdir?

Aleviler neden namaz kılmazlar ve camiye gitmezler? Ali'nin camide suikasta uğramasıyla Alevilerin cami ve namaz gibi ibadet ve ibadethaneye karşı duruşlarıyla inandırıcı bir bağı var mı? Yoksa bu bir spekülasyondan ibaret mi?

Aleviler Kuran'ın gerekliliklerini neden yerine getirmiyorlar?

Aleviler neden hac'a gitmiyorlar?

Aleviler neden Ali'nin kendi eşlerine ve cariyelerine yaklaşması gibi eşlerini türban ile kapatmıyorlar.

Aleviler neden imam ya da hoca gibi ruhani rehberleri temel almıyorlar da Dede, Pir, Baba, Seyid vb. ruhani önderleri kendilerine rehber alıyorlar?

Kadınlı erkekli semah kültürü ve Cem'in ibadethane olarak seçilmesi ile Müslümanların haremlik selamlık inanç ve kültürü arasında bu önemli farklılıkları neyin üzerine oturtmak gerekiyor? Müslümanların yaşam tarzından Alevilerin ekstrem denebilecek farklı inanç ve kültüre geçişlerinde bu denli geniş açılı ve nitelikli farklılıkların oluşum süreci kendisini nasıl realize etti?

Alevilerin dayanışmacı ve paylaşımcı kültürü ile İslamiyet'in ganimeti ve savaşlarda ele geçirilen kadınların cariye olarak alıkonulmasını meşru gören (Ali'nin kendisinin de biz ati İslamiyet'in "nimet'lerinden büyük bir keyif ile yararlanmış olduğunu da göz önüne alırsak) bu iki kültür arasındaki söz konusu derinlikli çelişki nasıl açıklanabilir?

Alevilerin kırmızı alın bandı ile Arap kültürünün yeşil alın bandı ve bayrağı arasındaki bu farklılaşmanın tarihsel ve sosyolojik nedenleri nelerdir? Daha birçok soru sorulabilinir. Bu temel sorular ışığında, sübjektif kaygılardan daha ziyade 'tarih öncesi' topluluk ya da halkların sosyal yaşam tarzları, kültür, inanç-inançsızlık ve karşılıklı ilişkilerde etkileşimlerin kaynak ve nedenselliklerine inildiğinde, yani nesnel gerçekliğin niyetlere heba edilmediğinde ancak, biz, bin yıl önceki bir sürecin 'tam' analizini yapamasak da, yaklaşık olarak objektife yakın bir analiz ve sonucunu çıkarabiliriz.

Devam edersek:

Ali, Muhammet'in savaş alanındaki fedaisi değil miydi? Halkların zorla Müslümanlaştırılmasında başka inançtan halklara karşı kılıç kuşandı mı, kuşanmadı mı? Bu kılıcın eseri olarak, halklar kılıçtan geçirilmedi mi? Bu anlamda halklara enjekte edilen Ali hümanizmi ile gerçeklik örtüşüyor mu?

Kadın erkek eşitliğiyle ne Ali'nin ne de Muhammet'in yakından uzaktan bir alakası var. Tam aksine, İslamiyet ve bu dinin yayıcıları olarak Muhammet Mustafa ve Ali'nin aldığı kadınların sayısı belli değil ve 19 cariyeyle Ali hiç de Muhammed'den aşağı kalır bir yönünün olmadığını göstermiş midir, göstermemiş midir? Bu sorunun spekülatif bir yönü var mı? Devamla, Alevi inancı ve yaşam biçimiyle çok eşli ve cariye ilişkilerinin tek bir benzerliği söz konusu mu? Bu kadar evlilik, bu kadar cariye; kadınlar hayvanların bir ahırda üst üste bindirilmesi gibi bir evin içinde her gece kiminle yatılacağının hesabı olarak, hatta kadınların kendi aralarında cinsel ilişkiye girmek için yaşanan rekabet ve yarışın hâkim olduğu bir yaşam tarzında, hangi kadın erkek eşitliği ve saygısından söz edilebilinir. Bir kadın için bundan daha aşağılandığı bir durum söz konusu olabilir mi?

Kadın erkek eşitliğinin Ali ve Muhammet felsefesinde de bulunduğunu söyleyen anlayışlar, doğruyu söylemiyorlar.

"Kırklar Cem'inde Muhammed'in bile sıradan bir insan gibi peygamberlik mührü (krallık yetkisi)'nden sıyrıldıktan sonra Cem'e katılabildiğini, herkesin eşit olduğunu;" "Yol ve Erkan"

"Kırklar Meclisi'nde 17 Hatun Kişi (Bayan Meclis Üyeleri)'nin bulunduğunu ve kadın erkek saygınlığının bir ve aynı olduğunu" (a.g.y.).

Ancak ne var ki, tarihin toplumsal gerçekleri böyle mi? Kadının aşağılandığı bir toplumda hangi eşitlikten söz edebiliriz? Kadının erkeğin bilmem hangi omurga kemiğinden yaratıldığı tezinin temel alındığı bir inanç sisteminde hangi eşitlikten söz edebiliriz? Sosyal yaşamda kadın erkek ilişkilerinin karşılaştırılmasının dahi yapılamayacağı büyük uçurumların olduğu bu kadar keskin kadın erkek ayrımının olduğu bir inanç ve ekonomik sistemde kadınların kırklar meclisinde eşitliğinden söz etmek, bilim dışı olmasının yanı sıra ve aynı zamanda, ekonomi politikanın yasalarından bihaber olmak demektir. Unutmayalım ki tüm dinler ve vaat edilen eşitlikler (yaşanan eşitlik bile demiyorum) üretim ilişkilerinin mülkiyet biçiminden bağımsız değildir. Elbette ki üst yapısal inanç, kültür, ahlak vb. kavram tanımlamalarını üretim araçları

mülkiyet biçiminden bağımsız oldu mu, geriye de soyut eşitlik kavramlarının propagandasından başka bir şey kalmaz.

"Nur Suresi: 31 Mümin kadınlara da söyle: Bakışlarını yere indirsinler. Cinsel organlarını/ırzlarını korusunlar. Süslerini/ziynetlerini, görünen kısımlar müstesna, açmasınlar. Örtülerini göğüs yırtmaçlarının üzerine vursunlar. Süslerini şu kişilerden başkasına göstermesinler: Kocaları yahut babaları yahut kocalarının babaları yahut oğulları yahut kocalarının oğulları yahut kardeşleri yahut erkek kardeşlerinin oğulları yahut kız kardeşlerinin oğulları yahut kendi kadınları yahut ellerinin altında bulunanlar yahut ihtiyaç içinde olmayan erkeklerden kendilerinin hizmetinde bulunanlar yahut kadınların kaygı duyulacak yerlerini henüz anlayacak yaşa gelmemiş çocuklar. Süslerinden, gizlemiş olduklarının bilinmesi için ayaklarını yere vurmasınlar. Ey müminler, Allah'a topluca tövbe edin ki kurtuluşa erebilesiniz!"

Şimdi biz hangi eşitlikten söz ediyoruz da, peygamberin ceme karışarak eşitlik masalına inanmamızı bekliyorlar.

Muhammet ve Ali'nin mülkiyetlerine bir bakınız lütfen. Bugünün sabancı kodamanı ile işçi Kenan arasında nasıl bir eşitlik olabilir? Eşitlik, hukuksal bir kavram olarak görülmek ile birlikte hukuksal kavramlar gücünü ya da kaynağını sosyal ekonomik formasyondan yani üretimin araçlarının mülkiyet biçiminden alır. Gariban, yoksul ve cahil çöl Bedevileri ve Arap aşiretlerinin Muhammet'in ordusunda asker olduklarında savaşta başarısızlık durumunda Muhammet'in çadırdan çıkarak "kim ki şehit düşer Allah yolunda kendisini cennette memeleri yeni tomurcuklanmış her biri 13 yaşında huriler bekliyor olacak" yönlü söylemlerle (bu söylemlerin İslam terminolojisindeki adı ayet ya da vahiy olarak geçiyor, işte!) Muhammet'in siyasal önderliğinde ve Ali'nin kılıcının gölgesinde Allah nidalarıyla vaat edilen cennete koşan genç erkekleri mi düşünelim, yoksa karşı cinsin nasıl bir cinsel obje haline düşürülmesine mi yanalım? Muhammet ve Ali'nin eşitlik anlayışı gerçekten de tam anlamıyla ekonomik durumu iyi olan üst tabakadan Arapların onlarca kadınıyla bu dünyanın cennetlerinden yararlanabilmesinden ibarettir. Gerisi laf u güzaf!

1) Kuran'ı kerim ve Muhammet'in İslam inancı ve kültürü ile Ali'ninki arasında tek bir ayrım var mı? Her ikisinin de cariyelerinin sayısı belli değil. Her ikisi de namaz kılar. Daha birçok benzerlikleri söz konusu: O halde nasıl oluyor da, Alevilerin ruhani liderleri bir anda namaz gerçekliğinin üzerinden atlıyorlar?

2) Muhammet öldüğünde, Muhammet'in hangi mirası üzerine Ali ile diğerleri arasında çatışma derinleşmiştir. Muhammet'in mirası nelerdi, Mu-

hammet öldükten sonra Ali bu mirası almak için kimlerle ittifak geliştirmeye çalıştı ya da geliştirdi? Ali'ye bırakılan ama verilmeyen mirasta neler vardı? Tam da bu süreçte patlayan iktidar mücadelesinin temelinde ne vardı ve hangi kılıflarla kamufle edilerek iktidar mücadelesi devam ettirildi? Daha sonra bir uzlaşma sonucu olarak Ali'ye hangi miras verildi?

3) Neden Araplarda Cem evi yok? Cem: pir, dede, baba, gibi ruhani önderlerin inisiyatifinde toplanma, birlikte tartışılıp, paylaşımların yapılmasıdır. Cem evi de, tüm bu birlikte düşün ve felsefe eylemlerinin yanı sıra, semahın dönüldüğü mekândır. Bırakınız Sünni İslam kültürü ve inancında Cem kavramını ve ibadethanesini, Arap Alevilerinde dahi cem evleri yok, pir, dede, baba kavramları ve inanç önderleri yoktur. Hani bu kadar da olmaz cinsinden, bir inanç, kültür ve yaşam biçimini savunanların kendilerini Arap kültürü ve inancı olan İslam'a zorlama bir şekilde yapıştırmalarını anlamak mümkün değil. Yok, böyle bir şey! Yüzlerce yıl önce Ali'yi, Muhammet'i Aleviliğe yapıştıranlar, cumhuriyetle birlikte bu seferde adeta Mustafa Kemal'i Aleviliğin içine dâhil etme yarışına girdiler. Hani radyo, gazeteler o dönem olmasa, haberleşmeler için ulaklar kullanılmış olsa yalnızca, makineler icat edilmemiş olsa, mübalağa yapmaksızın diyorum ki: Mustafa Kemal kesinlikle kırklar ceminin içinde yerini alacak, Ali'nin soyundan geldiği iddia edilecekti: Tıpkı geçmişte Ali'nin Aleviliğe eklenmesi gibi. Keza hızın alamayıp o kadar ileri gidiliyor ki, Kemal Atatürk'ün kırkların içinde yer aldığını dahi iddia edip, bu iddiayı tedricen Alevilerin bilincine işleyenler ve doğrultuda sadece kuru propaganda yapanlar dahi söz konusu. Gülelim mi, ağlayalım mı? Tipik bir paradoks ve keklik soyunun değişik tarzda sürgün vermiş hali.

Sonuç olarak: İslam dini ile Alevi inancı, kültür ve yaşam biçimi arasında Allah, Muhammet ve Ali üçlemesinin dışında tek bir benzerlik yoktur. Namaz yoktur, hac yoktur, ramazan orucu yoktur, cem ve semah yoktur, kadın erkek ilişkilerinin eşitliği anlamında hiçbir benzerlik yoktur. Hatay Aleviliğinin irdelenmesi dahi karşımıza somut bir tablo çıkaracaktır. Bilindiği gibi Hatay halkı esas olarak Araplardan oluşmaktadır. Aynı zamanda Alevidirler; ama ne var ki, cem, semah ve dedelik Hatay Aleviliğinde yoktur. Aleviliğin reformize edilmesi politikası Aleviliği her zaman İslam'a yaklaştırmaktan öteye geçmemiştir. Genç kuşak Alevilerin söz konusu tüm çelişkileri görmesi eskisine göre daha olanaklıdır. Ali ile Alevilik arasında bağlantı kurulduğu zaman ve Ali ile Alevilik arasında muhteşem uyum icat edildiği zaman, olguların mukayeseli tarihsel eleştirisine de elbette hazır olmak durumundadırlar. Ali'yi Muham-

met'ten ayıramayacağımıza göre, Muhammet'in yanlışlıkları, tüccar burjuvazisinin temsilcisi olduğu, kadını adeta köle ve yalnızca bir hizmetçi, kuluçka makinesi ve cinsel obje olarak gören mantalitesinin dışında Ali'yi yorumlama çabaları da boş, anlamsız, metazori bir ruhani önder yaratma çabası olarak değer görür. Olumsuzluklar Muhammet'e, olumluluklar Ali'ye atfedilemez. Madem Muhammet, Ali ve Allah üçlemesi ile teolojik bir konsept oluşturuluyor, dolayısıyla bu konseptin kendisinin bütünsellikli bir şekilde irdelenmesinde yarar var. Birinin diğerinden koparılması mümkün değildir. Okuma yazma bilmeyen Muhammet'in Kuran'ın 'bilmem hangi' süresinde 'ben Allahın buyruğunu okudum' saçmalığına karşı, hayatının son dönemine kadar okuma yazma öğrenememiş olma gerçekliğini ve trajik-komik tezatlığı, bizlerin göstermesindeki tutarlılık ne olması gerekiyorsa, Ali'nin de Arap İslam kültürü, inanç ve yaşam biçimindeki rolü ile Anadolu ve Mezopotamya Aleviliğinin kültür, inançlar değeri, kültür ve yaşam tarzı arasındaki her biri ekstrem noktadaki uyuşmazlığa tekabül eden saçmalıklar manzumesini göstermek de bir o kadar görevimiz olmalıdır. Keza bu tartışma derin politika ya da felsefe tartışması olarak görülebilinir, ya da adına cümlenin yüzeysel anlamıyla aydınlar çapında bir tartışma olarak izaha gerektiren bir tartışma olabilir ve dolaysıyla, bu tartışmanın halkın geri yönlerini düzeltme çabası olarak genel kitlesel boyutlara inmesini elbette ki doğru da görmeyiz. Bizler, halkın inançları üzerinden tartışma yürütmeyi en azından bugünkü toplumsal bilinç düzeyi göz önüne alındığında ve temel alındığında, bunu yapmayız. Geleceğin toplumsal formasyonunu ne zaman ki geniş halk yığınlarıyla birlikte ele almaya başladık, yani devrimci proletaryanın mücadelesi ne zaman ki kitlesel boyutlara ulaştı, o zaman halkta bilinç sıçramasının yaratması açısından ve belki de kültür devrimi ya da devrimlerinin ihtiyacı olarak böyle bir tartışma gündeme gelebilir/gelmelidir de. Toplumların aydınlanması, zaten böylesine tarihsel süreçlerde tüm topluma nüfuz eden tartışmalarla gerçekleşebilir. Son cümle yerine: Bilimsel tartışmalar ruhumuzu doyurma perspektifi ile gerçekleştirilen tartışmalar değildir. Tarihsel olguların analizi ve başka olgular ile mukayese üzerinden gerçekleştirilir. Sınıf çelişkilerinin, sınıf mücadelesinin, üretim araçlarının mülkiyet biçiminin tüm toplum üzerindeki egemen rolünün dışında bir tarih düşünülemez. Kapitalizm öncesi tüm toplumlarda dinlerin ortaya çıkışı ve toplumsal değişim ve sınıf mücadelelerine paralel olarak yaşadığı değişimin toplamı, tarih öncesi bir tarihtir.

DARBE PROVASI OLARAK MARAŞ KATLİAMI VE GERÇEKLER

Maraş Katliamı 23-24 Aralık 1978 tarihinde gerçekleşti. Bu katliam insanlık tarihine kara bir leke olarak düştü. Maraş katliamını doğru tahlil etmek, "neden" ve sonuç ilişkilerini derinlemesine irdelemek, günümüze de ışık tutacaktır. Bu bağlamda, gerçeklerin karartılması yolu ile toplumda yaratılmaya çalışılan bilinç kaybı, yeni nesle tarihsel olguları unutturma yolunu seçen anlayışa karşı da tarihin akıl süzgecinden damıtılan bilinç, irade ve müdahaleyi de gerçekleştirebiliriz.

1978 Sürecinin Tarihsel Gerçekliğinin Analizi

Maraş katliamının gerçekleştiği süreçte devrimci-demokrat muhalefetin yükseldiği tarihsel bir dönemden geçildiğini söylemek, bu sorunun özünü yakalamak açısından gereklidir. Bu muhalefetin özneleri olarak işçiler, yoksul köylüler, öğrenciler, Kürtler, Alevi inancı ve kültürüne mensup geniş bir yelpazede yer alan kitleler ön planda yer alıyordu. Gelişen devrimci-demokrat muhalefet ABD'nin yeni-dünya politikalarının yaşama geçirilmesinin de önünde ciddi bir engel teşkil ediyordu.

Neydi bu yeni-dünya konjonktürü? Bilindiği gibi 1970'lerde dünyada petrol krizi olarak bilinen büyük bir kriz patlak vermişti. Bu kriz sonucu kapitalist ekonomi ve politika artık eskisi gibi sürdürülebilirliğini yitirmişti. 'Sosyal devlet' politikası yeni kriz olgusu ile birlikte kapitalist-emperyalist ekonomide büyük tıkanıklara yol açmıştı. 1936'larda başlayan ve yaşama geçirilen 'sosyal devlet' politikasının yerini artık neo-liberal ekonomi politikalar almalıydı. Neo-ekonomi, yani parasalcılık; serbest piyasa düzenini, özeleş-

tirmeyi, üretimi ucuz ham madde kaynaklarının bulunduğu ülkelere taşımayı ön gören yeni tarzda ekonomi politika ile içseldi. Bu politikaların yaşama geçirilmesi için başta ABD olmak üzere tüm emperyalistlerin ilkin kendi evinin içini akabinde arka bahçeleri ve diğer yarı-yeni sömürge ülkeleri dizayn etmesi gerekiyordu. 1970'lerde, Arjantin ve birçok Latin Amerika ülkelerinde, akabinde Güney Kore'de Amerika tarafından askeri darbeler gerçekleşti.

Bu tahlil ile bağımızı koparmadan direk olarak 1978'lerin Türkiye konjonktürüne geldiğimizde, dünyada geliştirilen neo-liberal ekonomi politikalara göre ekonominin ve devletin yeniden organize edilmesi gerekiyordu. Ancak ne var ki, sosyalist-devrimci muhalefetin güçlü duruşu emperyalist-kapitalist neo-liberal ekonomi politikaların Türkiye'de yaşama geçirilmesinin önünde ciddi anlamda engel olduğunu söylemeden geçemeyeceğiz. Devrimci-sosyalist muhalefet; hem Türk egemen sınıflarının rahatını bozmuş, sömürü düzenini devam ettirmesinin önünde ciddi anlam da engel teşkil eder duruma gelmişti ve hem de kapitalist-emperyalist politikaların yaşama geçirilmesinin önünde set olarak duruyordu. Dolayısıyla bu setin, direncin ve muhalefetin kırılması gerekiyordu. Bu anlamda, söz konusu devrimci-sosyalist muhalefetin ezilmesi içinde gerekli ortamın yerine getirilmesi egemenler ve onların ağa babaları açısından bir elzemdi.

Tarihsel olgular ve ilişkilerin zincirleme şekilde birbirine bağlı olduğu gerçekliğinden yola çıkarsak, tarihsel süreçlerde yaşanan herhangi bir olayın bir önceki ya da sonrasından koparılması bu diyalektik ilişkiyi anlaşılmaz kılar. Bu açıdan Maraş Katliamını anlamak için, sürecin kendisini doğru analiz etmek, önceki olayların sonraki süreci nasıl tetiklediğini tespit etmemiz ve bu çerçevede de bugüne ışık tutmamız zorunlu bir ödevdir.

Maraş Katliamı öncesi neler yaşandı? 1 Mayıs 1977'de, CIA direktifleriyle çalışan kontra gerilla tarafından onlarca işçi katledildi. Bu katliam, toplumsal muhalefete verilen gözdağı ve 12 Eylül AFC (Askeri Faşist Cunta) sürecine götüren döşeme taşı işlevi görüyordu. Maraş katliamı öncesi Maraş'ta birçok provokasyonlar gerçekleştirildi. Bu provokasyonlar sonucu alevi inancından birçok insanın evlerinin kapısına işaret konarak katliam başladı. Yüzlerce alevi, devrimci-demokrat bu katliamla katledildi. Katliamın alevi inancına sahip insanlara karşı gerçekleştirilmesi ne tesadüftür ne de bunun adı ve anlamına tek başına alevi katliamı diyebiliriz. Bu katliam, gelişen toplumsal muhalefeti ezmeye yönelikti. Aleviler bu toplumsal muhalefeti diri tutan, besleyen, tarihsel olarak direnişçi bir geleneğe sahip olan sosyal bir topluluktu. Göz göre göre

geliyorum diyen bu katliamda, Bülent Ecevit'in başkanlığındaki hükümet iktidardaydı. CHP'nin hükümette olması tarihsel bir tesadüf olarak karşımıza çıkmıyor. Öncesinde Koçgiri, Dersim katliamlarının planlayıcısı olarak da CHP hep en ön saflarda yer almıştır. Ne tesadüf ki(!), tarihin ilerleyen sayfalarında da CHP bir ironi olarak karşımıza çıkacak. 1978 Maraş katliamı kitleleri sindirmeyi, örgütlülüklerini dağıtmayı, 12 Eylül AFC'sının gerçekleşmesi için zemin yaratmayı öngörüyordu. Bu katliamın örgütleyicilerinden ve gerçekleştirenlerden biri olarak yer alan faşist Ökkeş Kenger yine tarihin bir ironisi olarak Alevilerin karşısına çıkacaktı. 1978 katliamından sonra Çorum ve Amasya provokasyon ve katliamları gerçekleşti. Birçok ilerici, gazeteci, aydın ve demokrat katledildi. Bu katliamlar ve provokasyonlar sonucu ABD, Almanya ve onların Türkiye'deki işbirlikçileri 12 Eylül 1980'de darbe gerçekleştirdiler.

12 Eylül Askeri Faşist Cuntası'nın tank paletleri devrimci muhalefeti ezmiş, sokaklarda devrimci avına başlamış, katliamlarına sokaklarda ve işkence hanelerde devam etti. Artık emperyalistler ve Türk egemen sınıfları için ölü bir toprak yaratılmış, neo-liberal ekonomi politikaların yaşama geçirilmesi için gerekli zemin oluşturulmuştu. Demirel'e uygulaması için verilen 24 Ocak kararları (emperyalistler tarafından hazırlanan neo-liberal politikalar) 12 Eylül'ü gerçekleştiren cuntacılar ve onların iş başına getirdiği hükümet tarafından uygulanabilir ve yaşama geçirilebilirdi.

Aleviliğin tarihi katliamlar tarihidir. Kendi tarihini bilmeyenlerin hep başkalarının tarihini yazmakla meşgul olacaklarının anlaşılması güç değildir.

12 Eylül sonrası da devletin Alevilere karşı inkârcı ve asimilasyoncu politikaları değişmedi. Alevi kitlesini adeta 'laik' erkin kitle potansiyeli olarak gören sistem, Alevilerin hakları söz konusu olduğunda, elindeki 'sol' (CHP, SHP) ya da sağ sopayı kullanmakta bir an bile tereddüt etmedi. 2 Temmuz 1993 yılında Sivas'ta Madımak otelinde alevi ve aydınlara karşı gerçekleştirilen katliam gerçeklerin üzerini örtemeyecek kadar hafızalara kazılmıştır. Akabinde 12 Mart 1995 tarihinde Gazi Mahallesi katliamı gerçekleştirildi. 26 Eylül 1999 yılında Ulucanlar ve 19 Aralık 2000'de 'hayata dönüş' katliamları devletin Alevilere, aydınlara, devrimcilere, Kürtlere ve demokratlara karşı bakış açısını göstermesi açısından ibret vericidir. Sivas, Ulucanlar ve 19 Aralık hapishaneler katliamına baktığımızda yine hükümette SHP ve DSP hükümetlerini görebiliyoruz. Bu hükümetler sözde hep 'sol' maskeli ve Alevilerin oy tabanının olduğu partilerdi. Anlaşılacağı gibi, cellâdına hayran olan bir toplumsal kültürün yaratılması, bu sistemin geleneğinde var. İşte tam da burası, aleviler açısından bir ayrım çizgisi ve onurlu

bir duruşun göstergesi olmak zorundadır. Dersim katliamını bugüne perspektif olmasını isteyen CHP milletvekili faşist Onur Öymen'le aynı platformu paylaşmaktan kaçınmayan ve CHP'nin katliamcı çizgisini savunan birçok alevi kökenli milletvekillerinin duruş ve tavırlarını doğru ve derinlemesine tahlil etmek zorundayız. Sistemin istediği alevi protipi işte böyle bir kişiliktir. Katliamını alkışlayan alçalmış kişilik, sistemin 'Alevi' kişiliğidir. Dolayısıyla aleviler açısından yol ayrımı da buradan başlıyor. Haksızlığa karşı boyun eğmeyen, direnen, mücadele eden Alevi kültürü ve yaşam tarzı yerine suskun, silik, kendi cellâdını alkışlayan bir Alevi kültürü ve yaşam tarzının ikamesi programına karşı, bir proje geliştirmek aleviler açısından kaçınılmaz ve tarihsel bir ödevdir.

AKP hükümetinin Alevileri iki senedir oyalayan, onların taleplerini budayan, maniple eden ve Alevi kültürü, inancı ve kitlesiyle adeta dalga geçen programlamanın adına bugün 'Alevi Açılımı' diyorlar. Alevilere yedirmeye çalıştıkları zehirli yemek içindeki malzemeleri doğru teşhis etmeden ne Koçgiri, ne Dersim, ne Maraş, ne Çorum, ne Sivas, ne Gazi katliamları anlaşılabilir. Bakın en son örneği 'Alevi Çalıştayı'na AKP hükümeti tarafından 'davet' edilen faşist Ökkeş Kenger (Şendiller)'le Alevilere verilen mesaj nedir? Maraş Katliamının tetikçisi faşist Ökkeş Kenger ya da nam-ı diğer Şendiller'i 'Alevi Çalıştay'ına çağırarak verilmek istenen mesaj, kendi cellâdınızdan medet ummakla eşdeğerdir. Tarihi boyunca katliamlara maruz kalmış Alevi kitlesiyle adeta alay eden sistemin gerçek niteliğini tüm bu olguların toplamı daha iyi göstermektedir. Aleviler kendi cellâdı ile arasındaki ayrım ve çizginin silikleştirilmesine, bulanıklaştırılmasına asla müsemma göstermemelidir. Sistem çok ince bir tarzda, Aleviliğin kültür ve inancını tamamen sistem içine entegre etmenin hesaplarını yapıyor. Katliamlarla yapamadığında bunu 'Alevi Açılımı' adı altında geliştirdiği yeni-asimilasyon politikası ile yapmaya çalışıyor. Aleviler kendi alternatiflerini kendileri yaratmalıdır. Yıllardır CHP'nin oy tabanı olan Aleviler; CHP'nin Alevilik üzerinde oynadığı katliamcı ve inkârcı rolü görmeli ve CHP'den radikal bir kopuş gerçekleştirmelidir. AKP'nin Alevi sorunlarını sulandırmasına, Alevi taleplerinin budanmasına izin vermemelidir. Tüm Alevi kitlesini birleştirecek yeni bir program ve çıkışla kendi politikalarına yön vermelidir. Maraş katliamının tarihsel anlamının anlaşılması ve yeni katliamların önüne geçmek için, bu eksende bir bilinç geliştirilmesi ve bu bilincin yaşama dökülmesi ile gerçekleşebilir. Tüm bunlara rağmen kimse, sistemin Alevilere yönelik katliamcı politikalardan vaz geçtiği yönünde bir düşünceye kendisini kaptırmasın. Alevi kültür ve inancı hâlâ bu toplumda en aydın, ilerici kültür ve inançtır. Hak ve eşitlikten yanadır. Bu açıdan da olsa Alevi kültür ve inancı gericiler açısından bir tehlike olmaya devam ediyor.

EŞCİNSELLİK BİR SAPKINLIK DEĞİLDİR

Son zamanlarda eşcinsellik üzerine yürütülen tartışmalar sayesinde devrimci hareket yıllardır es geçtiği bir sorunu da gündeme taşıdı. Bu sorunun tarihçesi neredeyse insanlığın tarihi kadar eskidir. Bu kadar eski bir sorun ile devrimcilerin henüz yeni yüzleşiyor olması büyük bir talihsizliktir.

Cinsel tercihler ana hatlarıyla Heteroseksüel (karşı cinse duyulan duygusal ya da cinsel ilgi), biseksüel (her iki cinse karşı duyulan duygusal ya da cinsel ilgi) ve Eşcinsellik (Yalnızca kendi cinsine karşı duyulan duygusal ve cinsel ilgi) seçeneklerinden oluşmaktadır.

Eşcinsellik: kendi içinde ikiye ayrılır.

Homoseksüel (Erkek cinsin birbirine karşı duymuş olduğu duygusal ya da cinsel ilgi).

Lezbiyenlik: (kadın cinsin birbirine karşı duymuş olduğu duygusal ya da cinsel ilgi)

Dolayısı ile bu cinsel tercihler tarih öncesi topluluklara dayanmaktadır. Greklerde eşcinsellik yalnızca normal karşılanmıyor aynı zamanda itibarda görüyordu. Mezopotamya'nın en eski destanı olan Gılgamış'ta olayların geçtiği zaman dilimi İÖ 7. yüzyıllara dayanmaktadır. Bu destanda Asurluların ulusal kahramanı Gılgamış ile savaşçı Enkudu arasında büyük bir aşk yaşandığı anlatılmaktadır. Greklerde Tep kentinin 300 kişilik taburu eşcinsel kişilerden oluştuğu bilinmektedir.

"Grekler, bir sevgi ve güzellik idealinin simgesi olmasının dışında, eşcinselliği insanın yaradılışında da görmüşlerdir. Aristofanes'in anlattığı bir efsa-

neye göre, ilk insanlar erkek, dişi ve hermafrodit olarak üç türden oluşmaktaydı. Tanrılara meydan okumaları sonucu, ceza olarak ortalarından ikiye bölünmüşler; böylece hermafroditten erkek ve dişi heteroseksüeller, erkekten eşcinseller, dişiden ise, lezbiyenler, yani seviciler türeyerek, sonsuza dek öbür yanlarıyla birleşme özlemi içinde yaşamaya mahkûm olmuşlardı" (*Tarih Boyunca Eşcinsellik*).

"İçkili bir toplantı. Konu, bu tür toplantılarda çoğu zaman olduğu gibi seks. Komedi oyunları yazarı Aristophanes, çevresindekilere cinsellik hikâyelerinin ortaya çıkısını anlatıyor: 'Başlangıçta üç cinsiyet varmış; erkek, dişi ve hermafrodit. O zamanlar insanların görünüşleri çok farklıymış. Vücutları yuvarlakmış, dört kolları ve bacakları, iki yüzleri ve iki cinsel organları varmış. Ama bu insanlar çok güçlü oldukları ve tanrıların iktidarını tehdit ettikleri için Zeus hepsini tam ortadan ikiye ayırmış ve her bir yarının diğeri için özlem duymasına neden olmuş. Böylece başlangıçta hermafrodit bütünün bir dilimi olan erkek kadınları, kadın ise erkekleri çekici bulmaya başlamış. Başlangıçta kadın olan bütünün dilimi olan kadın kadınlara, başlangıçta erkek olan bütünün dilimi olan erkek ise erkeklere yakınlaşmak istemiş" (Kaynak: Platon, *Şölen*).

Metis Yayınları'ndan çıkan "Cinsel Çeşitlilik/Yönelimler, Politikalar, Haklar ve İhlaller" kitabının yazarı Vanessa Baird'in araştırmalarını irdelediğimizde karşımıza çarpıcı sonuçlar çıkmaktadır. Kenya'nın Mombasa kentinde zengin Müslüman kadınlar arasında; Gana, Lesotho ve diğer Afrika ülkelerinde kadınlar arası evlilik geleneklerinde ve Avustralya Aborjin topluluklarında çok cinsiyetli gelenekler yaygın olduğunu anlıyoruz.

Eşcinsel ilişkilere karşı Yahudilerin ciddi alamda mücadele yürüttüğü bugün artık kanıtlanmış olgudur. Mısır ve Eti eserlerinde eşcinsellikle ilgili yazıtlar ve farklı bulgular biliniyor. Eski Yunanlılar ise eşcinselliği birçok sanat eserinde işlediğini ve sanatçılara esin kaynağı olduğu bu eski eserlere bakıldığında görülebilinir. Çıplak erkek figürleri bir akım haline geldikten sonra 4. ve 5. yüzyılda heykel sanatıyla yüceltilmiştir. Yine eski Yunan şiirlerinde eşcinselliğin esin kaynağı olduğuna dair izler çok güçlü bir şekilde kendini gösteriyor. Bunu anlamak için Sappho'nun şiirlerine bakmak yeterlidir. Keza Arap toplumunda da eşcinselliğin derin izlerini "Bin Bir Gece Masalları"nda görebiliyoruz.

Tek tanrılı dinlerle birlikte eşcinsellik hor görülmemiş, eşcinseller toplum tarafından dışlanmış ve hatta cezalandırılmışlardır. Museviler ibadetinde eşcinsellik "iğrençlik" olarak tanımlanır ve görülürdü. Eşcinseller sapkın olarak

tanımlanmış bu tanımlama doğrultusunda ya yaşadıkları alanda sürülmüşler, ya işkence görmüşler, ya da katledilmişlerdir. Rönesans ile birlikte Avrupa'da eşcinselliğin sanat eserlerine de (Da Vinci'nin resim eseri buna örnektir) 19. yüzyıl eşcinsel hareketi açısından da tarihsel bir öneme sahiptir. İngiltere'de eşcinsel hareketin ilk nüvelerini görebiliyoruz. Buna rağmen eşcinsellerin baskı altında tutulduklarını hatırlamamız gerekiyor. Oscar Wilde İngiltere'de eşcinsel olmasından kaynaklı suçlandı ve Paris'e kaçmak zorunda kaldı ve orada sefil bir yaşam sürerek açlık ve hastalıkla boğuşarak öldü.

"Nazilerin üst kademelerinde çok sayıda eşcinsel bulunduğu söylenir ama görünüşe göre sayıları sadece bir taneydi: Ernest Röhm, SA komutanı. Ve Hitler, 1934'te Uzun Bıçaklar Gecesi'nde ortadan kaldırır onu. Röhm, serseri Kahverengi Gömleklileri sıkı birer savaşçıya dönüştürmede faydalı olduğu sürece hayatta kalmıştır" (Richard Shenkman, *Tarihin Büyük Yalanları*).

Fakat Hitler'in Yahudi soykırımı gerçekleştirdiği tarihsel süreçte aynı zamanda 200 binin üzerinde eşcinselin katlettiğini biliyoruz.

1968'lı yıllar; emperyalizme, ırkçılığa, sömürü ve ayrımcılığa karşı mücadele yıllarıydı. Fakat bu tarihsel süreçte Gay Liberation Front adlı eşcinsel örgütünün bu sol hareket ile bütünleştiği açık bir gerçektir. Vietnam işgaline, siyahlara, ırkçılığa ve kadınlara yönelik ayrıcalığa karşı yürütülen mücadelenin içindeydi. Denebilir ki, o tarihten bugüne köprünün altından çok sular aktı. Eşcinsel hareketi ve eşcinsellerin düşünüş ve yaşam tarzları değişikliklere uğramış, yeni eşcinsel akımı erozyona uğrayarak sisteme yedeklenmiştir. Bu erozyon o kadar ileri boyuta gitti ki, en yozlaşmış gay ya da lezbiyen kulüpler kurulmuş, Afganistan ve Irak savaşına gönüllü giderek kafalarına silah tutulandan efendilerinin işgal ettiği topraklardaki halkların başına silah sıkan bir makineye dönüşmüşlerdir. Eşcinsellerin bir bölümü böyle bir düşünüş ve yaşam tarzı sürerken başka bir bölümü de dünyanın çeşitli metropollerinde zevk-i sefa içinde yaşam sürdürmeye başladılar. Bunlar için "pembe sermaye'yi oluşturan üst tabaka da deniliyor. Bunların seks turizmi yaptıkları, seks kulüplerinde iğrenççe maskaralıklara imza attıkları, marjinal "eşcinsel burjuvazi'nin gay life stile yaşam tarzı sürdürerek metropol merkezlerde sefa sürerken banliyöde yaşayan yoksul eşcinsellerin bedenlerini satın almaları basit bir paradoks mu? Yani zengin eşcinsel ile bedenini satan yoksul eşcinsel arasındaki çelişkiyi nereye koymamız gerekiyor?

Bu sınıfsal ve cinsel paradoksla birlikte her ne kadar 1990 yıllarda eşcinsel akımının sağa kaydığı gözlense de, dünyanın birçok kentinde (Seattle, Davos

vb.) emperyalizme ve kapitalizme karşı gerçekleştirilen ("küreselleşme karşıtı") eylemlerde, 1 Mayıs' ta ve ırkçılığa karşı gerçekleştirilen eylemlerde eşcinsel örgütlerini görebiliyoruz. Keza Türkiye içinde aynı gerçeklik söz konusudur. Dünya ve Türkiye Kuzey Kürdistan'da sol eşcinsel hareketin çerçevesini anti-militarizm, ayrımcılık, sömürü ve kapitalizme karşı olmak ve çevreci organizasyonlar oluşturmaktadır. Ankara ve İstanbul'da yaşayan birçok eşcinsel bir araya gelerek örgütlenmişler, internet siteleri kurmuşlar ve dernekleşmişlerdir. Türkiye ve Kuzey Kürdistanlı sol eşcinselleri anti-militarist hareketin önemli bir parçası olan Vicdan-ı Ret tavırlarıyla önemli bir duruşa imza attıklarını ve bu duruşlarından bedeli olarak gözaltı, işkence ve askeri mahkemelerde yargılanarak hapse atıldıkları kamuoyuna açık bir şekilde yansımıştır. Türk devletinin Kürdistan'a gerçekleştirmiş askeri operasyonlara karşı almış oldukları açık tutumla hiç de küçümsenmeyecek devrimci-demokrat bir duruş sergilemektedirler.

Eşcinsellik sosyal bir tehlike ve hatta tehdit olarak görülüyor. Bu bakış açısı ve tehdit algısı sonucu toplumun bir bölümü eşcinselleri toplum dışına itme yönelimine giriyor.

Eşcinselliği bir sapkınlık olarak sunan ve bu anlamda da eşcinsellere ve eşcinsel örgütlülüklerine tavır alan anlayış eleştirel süzgeçten geçirilmelidir. Elbette ki hiç kimse bir toplumsal soruna karşı bir başkası ile aynı paralelde bakmak zorunda değil. Fakat insan doğasının farklılığından kaynaklanan bireylerin cinsel tercihlerini hemcinslerine yönelik kullanması karşısında, bunu bir "sapkınlık" olarak ele alan anlayışında emin olun ki bir tarihçesi vardır. Bu anlayış koyu bir sübjektivizmden ve dogmatizmden beslenmektedir. Binlerce yıl öncesinden eşcinselliği sapkınlık olarak değerlendiren Yahudilik başta olmak üzere hemen hemen tüm din ve bağnaz egemen sınıflarda aynı şekilde eşcinselliği sapkınlık olarak görüyor ve cezalandırıyordu. Elbette ki bu tarihsel paradoksun neresinde olunduğu da devrimcilerin "tercihi" ile alakalıdır.

KADINLAR GELİNLİKLERİNİ YAKMADAN ÖZGÜRLEŞEMEZ

Türkiye gibi ülkelerde kadına yönelik şiddet, taciz, tecavüz ve kadını tamamen cinsel obje görme mantalitesi, feodal kültür ve kapitalist sistemin bir ürünüdür. Tecavüze uğrayan kadınlar ve genç kızlar, neredeyse değil, tamamen suçlu ilan ediliyorlar. Mahkemeler erkek egemen sistemin hukuksal kurumları olarak çalışıyor. 15–16 yaşında kızlara tecavüz eden 30 kişilik alçağa karşı, genç kız için kendini koruyabilirdin, diye bir gerekçe üretebilen mahkeme heyetine verilecek en iyi yanıt, heyet üyelerini teker teker bu otuz erkeğin ortasına atmak olmalı ki, kendilerini nasıl koruyorlarmış herkes öğrensin.

Kadınlara yönelik şiddet, toplumun ezici çoğunlu tarafından meşrulaştırılıyor. Bu bir kültürdür. Bu kültür, yalnızca yarı feodal üretim ilişkilerinin yansıttığı kültürden ve yalnızca kapitalist sistemin kadına bakış açısından, yalnızca kadın aleyhine olan hukuksal düzenlemelerden kaynaklı değil. Medya bunun önemli ayağı ve açıkça ilan etmek gerekiyor ki, din ve özellikle de bağnazlığın beslendiği, kadının tamamen hiçleştirilerek adeta cinsel bir nesne ve kuluçka makinesi olarak görüldüğü *İslam dininin* erkek egemen kültürünün devamında önemli rolü var. Kur'an ve kadın birbirine tamamen tezattır. Kur'an, kadının ebedi köleliğini kutsayan hukuk ve kültürün üzerine bina edildiği gerçekliktir. Hiç kimse kadının İslam dininde birinci sınıf olduğu, erkek ile eşitliğinin sağlandığı masalına inanmasın. Bunun bilimsel bir dayanağı ve gerçekliği yoktur. İslam dini, kadının cinsel objeliğinin kutsal zirvesidir. Henüz 13 yaşında memeleri yeni tomurcuklanmış kızları Cennette erkeklere vaat eden, İslam dinidir. Kuran'ın Türkçe çevirileri bunun sayısız örneği ile doludur.

Bugünkü modern kapitalist sistemde, kadının özgürlüğünün yolu, en başta ekonomik bağımsızlığını elde etmesinde geçiyor. Ancak bu ekonomik bağımsızlık sadece kadını erkek karşısında görece eşitliyor. Bunun yanı sıra; erkeği bu eşitliğin sağlanmasında çok çaba harcadığından söz etmek mümkün değil zaten. Keza sistem, erkek egemenliği üzerine kurulu olduğu için her gün ve her saat ataerkilliği üretiyor. Kadının politikleşmesi, aktifleşmesi, kendi kültürel düzeyini yaratması ve örgütlenmesi, kadının erkek egemen sisteme karşı mücadelesinde olması gereken temel araç ve öğelerdir bunlar.

Diğer yandan kadın, kendisine biçilen namus anlayışını nerede olursa olsun ret etmelidir. Etrafımıza baktığımızda demokrat ya da devrimci olarak gördüğümüz simaların yeminlerinde dahi şeref ve namusu görebiliyoruz. Aslında bilinçaltı ya da bilinç üstlerinde (kültürel şekillenişlerinde) bu gerçeklik zaten yatmaktadır. Namus üzerine yemin ederken, eleştiriler karşısında dil alışkanlığı demeleri tamamen bir yalandır. Dil, düşüncenin yansımasından ve hatta dil düşüncenin kendisinden başka bir şey değildir. Düşünce nasıl kendisini ifade ediyor ve dışa vuruyor? Dil ne işe yarıyor?

Gelinlikleri biliriz, ne işe yaradığını da! Yine de bilmeyenler için erkek gözüyle anlatabilirim. Rengi beyazdır. Düğünlerde ya da nikâhlarda kadınların hayalini süsleyen, en mutlu gününü ifade eden, ak, yani temizliği yansıtan özel bir kostümdür. Bir de kırmızı kurdele takıldı mı, paklık ile bakirelik arasında tam bir uyum sağlanıyor. Tabii, bazıları kırmızı kurdele takmayı tercih etmiyor, beyaz kurdele de takması yetiyor. Ne kadar doğal, sıradan ve alışa geldiğimiz bir tanım bu değil mi? İşte, kapitalizmin, beyaz bir kostüm içinde kadını cinsel köle haline getirmenin resmi şöleni bu olsa gerek! Neden kadın temiz, ak, pak, namuslu, bakire görünmek zorunda? Kim bunu istiyor? Bunu erkek egemen sistem istiyor. Kadına biçilen rol öyle ince ve ayrıntılı planlanmış ki, gelinliğe kadar düşünülmüş. Özellikle yarı-feodal ülkelerde ve din baskısının yoğunluklu yaşandığı bu tür toplumlarda, kadın ilkin ailenin mülkiyetidir. Evlenene kadar bekâretinde sorumlu kurumdur aile. Katı kuralları vardır ailenin. Kürdistan'da örneğin, aile, bekâreti bir bayrak gibi taşır. Aile, bağlı olduğu mahalleye, akrabalarına ve aşiretine kızlarının bekâretini kanıtlamak zorundadır. Kadının eş değeri, at ve silah kadardır. Namusa bir şey oldu mu, zaten silah kendi eş değeri olan kadını imha etmenin bir aracı olarak yastık altında saklanır hep. Aile, akrabalar, mahalle ve aşiret namusunu bu araç ile temizler. Onun için ki kırmızı kurdele, kutsal bir bağ ve gösteriştir. Gelinliğe gelince, kadının temiz kişiliği, namusu, bekâreti aslında bu gelinlik-

te kristalize olmuştur. Onun içindir ki gelin adayının evden beyaz gelinlikle gitmesi kutsal dilek niyetiyle içseldir. Bu pahalı kostüm; kadını süslemenin, onu namus ve paklıkla biçimlendirmenin adeta kutsal bir göstergesidir. Cehenneme ya da cennete giden yol, bakire yani namuslu olmaktan geçmektedir. Kapitalizm ise bu pahalı kostüm aracılığı ile önemli bir kâr marjı sağlamaktadır. Dolayısıyla bu kültürün devamında kapitalizmin ciddi anlamda ekonomik çıkarı vardır. Bu kültürü kimi zaman yumuşatsa da, ileri kapitalist ülkelerde namusu bir cinayet hukuku durumundan kurtarmış olsa da, kadının son derece modern köleliği bu kostüm içinde devam etmektedir. Zaten kapitalizm açısından düğünler, gelinlikler, sevgililer günü, öpücükler günü, İsa'nın doğumu, Ramazan orucu vb. günler olmasa geriye babasının kemiklerini pazarlamaktan başka ne kalacak? Sistem tüketim üzerine işliyor çünkü.

Düğünler bir eğlence olma durumundan çoktan çıktı. Düğünler çok uzun zamandır küçük bir sektör haline geldi. Kim ne kadar para atacak? Toplam ne kadar altın ve para birikecek? Komşumun mu düğününe fazla insan geldi bizim mi vb. gösteriş ve çıkar ilişkilerinin birer sektörü haline dönmüş ve dönüştürülmüş durumda. Öyle insanlar var ki, davet edildiği düğüne takısını takmadan önce tedbirini alarak davetli olduğu ailenin 15-20 sene evvelki kasetlerini çıkarıp izliyorlar ve ona göre takısını takıyorlar. Görüldüğü gibi kadına biçilen rol, bir gösteriş, süs eşyası ve cinsel objeden öte bir şey değil. Öyle ki, çevremizde kendisine devrimci demokratım diyen insanlar, devrimci kültürü almamış ve sistemin kendisine vermiş olduğu kültürle yaşayan insanlarla rekabet edercesine düğüne, gelinliğe ve biriken takıya önem verir durumdalar. Sosyalist cenahta kimse böyle devrimcilerle yarışamaz: Erkek evde feodal, kadın vasıfsız işgücü dolayısıyla kadın (fabrikada çalışıyorsa) evinde de vasıfsız işçilik rolüne devam ediyor; bu devrimci baylar da kadını vasıfsız işgücü olarak kullanarak yarattıkları zamanla birkaç teorik gevezelik yapmak için gazete, dergi ve kitapları devirebiliyorlar. Anlaşılacağı gibi zaman denilen kavram dahi erkek egemen sisteme göre şekil alıyor.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da tecavüz, taciz, kadına yönelik şiddet hızını kesmeden devam ediyor. Erkek egemen mahkemeler tecavüzcüleri aklamak için göbek dansçılarına taş çıkarırcasına tecavüz ve taciz davalarını erkeklerin lehine –kıvıran– kararlar alıyorlar. Namus cinayetleri toplumda sıradan bir olay durumuna dönüşmüş durumda. Kadın, potansiyel taciz, tecavüz ve şiddet ile karşı karşıya. Kimse sanmasın ki tek tek erkekler bu kültürü yaratıyor ve erkeklerin genlerinde var. Hayır! Kuzey Kürdistan'da yarı-feodal üretim

ilişkileri bu kültürü her gün milyonlarca kez üretiyor. Türkiye'de kapitalist sistem ve eski feodal kültür kadını namus kafesinin içinde tutmaya yönelik stratejik anlaşma yapmış durumda.

Dolayısıyla kadın, ekonomik özgürlüğünü kazanmak için mücadele etmeli, kadın politikleşmeli, kadın örgütlemeli, kadın gelinlikleri yakmalı, kadın düğünlerde beyaz gelinlik içinde kendisin sergilemek zorunda kalmamalı. Evet, bunlar radikal kararlardır. Ne var ki kadın, yaşamında radikal kararlar almadan erkek egemen sisteme ve kültürüne karşı mücadele edemez. Alternatif eğlenceler var. Kır eğlenceleri, Dostların, akrabaların birlikte olduğu dar çerçeveli eğlence ve kutlamalar. Kadınlar güzel elbiseleriyle ya da kot pantolonlarıyla sevdiğiyle, hayat arkadaşıyla mutlu gününü paylaşabilir. Kadınlar gelinliği yakmadan özgürleşemeyecektir! Kadınlar, kırmızı kurdeleleri yırtmadıkları müddetçe birer namus göstergeleri olmaktan kurtulamayacaklar. Kadınlar kapitalizme karşı mücadele etmeden her türlü sömürünün birer nesnesi olmaktan kurtulamayacaklardır. Tüm bunlar bağlamında, kapitalizm ve din insanın her türlü eşitsizliğinin ama özellikle de kadının ebedi köleliğini sağlayan iki önemli mihenk taşıdır. Dolayısıyla kadına, kapitalizmin ve dinin biçtiği rol ile kapitalizmin kadına giydirmiş olduğu beyaz kostüm arasındaki ilişki doğru bir biçimde irdelenmelidir.

Şimdi gelinlikleri yakma, kırmızı kurdeleleri yırtma zamanı!

KADIN SORUNUN DÜNÜ, BUGÜNÜ

Kadının Toplumsal Yeri

Kadınların üretim sürecinde uzaklaştırılması ile birlikte başlayan ikinci sınıf cinsiyet ve insan olması yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde çok ciddi bir sorun olarak yaşamda ağırlığını hissettirirken, gelişmiş kapitalist ülkelerde de çeşitli farklılıklar olmakla birlikte öneminden ve ciddiyetinden hiçbir şey kaybetmeden varlığını devam ettirmektedir.

Yarı-feodal ve az gelişmiş, geri ve komprador kapitalist ülkelerde emekçi kadınlar çok boyutlu sorunlar yaşarken gelişmiş kapitalist ülkelerde ise bu boyut daha dar bir şekilde yaşanmakla birlikte, sorun olarak varlığını devam ettirmektedir.

Türkiye gibi ülkelerde emekçi kadınların yaşamış olduğu problemlerle kendi burjuva demokratik devrimini yapmış gelişmiş kapitalist ülkelerde yaşana problemler bir ve aynı değildir.

Kadının ikinci plana itilmesinin temel nedenlerinden biri de; kadının maddi üretim sürecinin dışına itilmesidir. Köleci toplumdan kapitalist topluma kadar olan tüm süreç boyunca bu ataerkil hukuk toplumda başat olmuştur. Feodal toplumun bağrında gelişen kapitalist üretim süreciyle birlikte devrimci bir sınıf olan burjuvazinin işgücüne yoğun talebi dolayısıyla, evde oturan, tarlada çalışan kadınlar toplumsal üretim sürecine girmeye başlattılar. Toplumsal üretim süreci; evde oturan, ilkel tezgâhlarda ve tarlalarda yaşamını geçiren kadınların özgürleşmelerine doğru atılmış ilk adımdı. Ekonomik olarak erkeğin yedeğinde olan kadınlar artık ekonomik özgürlüğünü kazana-

rak (bir özne olarak) yaşamlarındaki yerlerini almaya başladılar. Ancak, tüm bu süreç, ne birden bire gerçekleşmeye başladı ve ne de bu gün tamamlanmış durumda. Engels, "Kadının özgürleşmesinin yolu, toplumsal üretim sürecine katılmaktan geçer" derken çok haklıydı.

Kadının toplumsal üretim sürecine katılması yüzlerce işgücünü bir araya getirirken yalnızca onlara ekonomik özgürlük sağlamıyordu; ama aynı zamanda kadın ve erkek işçilerde toplumsal bir bilincinde gelişmesini beraberinde getiriyordu. Feodal toplumdaki dağınık üretim çalışanların dağınıklığı ve örgütsüzlüğü anlamına geliyordu. Fakat üretimin tarla ve ilkel tezgâhlardan çıkıp manifaktür ve fabrikalardaki toplumsal üretim sürecine dönüşmesiyle birlikte yalnızca toprağa bağımlı üretim sürecinin dışına çıkış gerçekleşmiyordu; ama aynı zamanda üretime dayalı toplumsal bir örgütlenme de gerçekleşmiş oluyordu. İşte, tam da bu noktada, kadınların da bir işgücü olarak toplumsal üretimin sağlamış olduğu örgütlülüğün içinde yer almaları, binlerce yıllık erkeğin, yaşamın bir bütününde yer eden üstünlüğüne dayalı gelenekte büyük alt-üst oluşlar yaşanmasına neden oluyordu. Bu, kadın erkek eşitliğine doğru atılmış bir devrimdi –ki bu bir devrim, kadınları gerçek anlamdaki devrimlerin öznesi olmaya doğru itebilecek bir nitelik taşıyordu. 1800'lerde kadınların çalışma koşulları muazzam derecede kötüleşmişti. Örneğin, kadınlar maden işlerinde çalışıyor ve çıkarılan madenleri sırtlarında taşıyorlardı. Bu koşullarda çalışan kadınlar, doğal olarak birçok sağlık problemleri yaşıyorlardı. Daha sonraları ise, kadınların madenlerde çalıştırılmaları yasaklanmış ve çalışma saatleri 10 saate kadar düşürülmüştü. 1830'lar İngiltere'sinde, kadın işçilerin Kibrit ve tekstil fabrikalarındaki direnişlerde ön saflarda görebiliyoruz. 1850 Amerika'sında bu direniş bayrağı New-York tekstil işçilerinin elinde daha da yükseklere taşınıyor. 1863 Paris Komünü Kadın emekçileri barikatların ön saflarına iterken, 1917 Ekim Devrimi, 1938 İkinci Dünya Savaşı, 1949 Çin devrimi ve ardından gelen devrim ve sınıf mücadeleleriyle kadınlar bilfiil devrimin önderleri olmaya başladılar. İşte bu, emekçi kadınların bilinç ve yaşam dünyalarındaki muazzam çaptaki devrimin adıdır. Ve işte bu, emekçi kadınların karşı cinsleriyle eşit durumda olabilmelerinin yolunun ancak eşitsizliği yaratan toplumsal koşullara karşı mücadeleden geçmesiyle sağlanabileceğinin somut kanıtıdır.

Kadının kapitalist toplumdaki özgürleşme mücadelesine komünist partilerin önderlik etmesinden önce, 1700'lerin ortalarından sonra feministler, akabinde komünistler, sosyalist-feministler, anarşistler ve çeşitli burjuva hareket-

ler yön vermeye çalıştı. 1793 Fransız feodalitesine karşı verilen mücadelede feminist Olympe de Gouges'in giyotinle idam edildi. Olympe de Gouges 1791'de Kadın ve Yurttaş Hakları bildirgesini yayınlar. Bu bildirisini Fransız ulusunun kadın sorumlusu zannettiği Kraliçe Marie Antoinette'e ithaf eder. Bildirisinin ikinci maddesinde "kadının giyotine gitme hakkı varsa, halka hitap etme hakkı da olmalıdır" demişti. Ancak talepleri ret edilen Olympe, başı kanlı bir şekilde alınıyordu. Amerikan Bağımsızlık Savaşı yayınlanan bildirgenin izinden giden 'İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi' yayınlayan Fransız Burjuva devriminde bu bildirgeye rengini veren erkek egemen bakış açıksından başka bir şey değildi. Bu idam, ataerkil sistemin tüm baskıcı yönleriyle devamını isteyenlerin tarihsel yenilgisi anlamına da geliyordu. Keza artık kadınların hak alma mücadelesinde örgütlü olarak var olmaları ve bu doğrultuda mücadelelerini devam ettirmeleri artık geri dönülmez bir noktadaydı. Tarihin tekerleği ileri doğru dönerken, geriye döndürme çabaları ancak bu tekerleği daha dinamik bir şekilde ileri taşımaya yardım etmekten başka bir işlev görmüyordu.

Fransız Devriminin en ön saflarında yer alan kadınların kadın-erkek eşitliğini savunan dilekçeleri, salt erkeklerden oluşan Konvansiyon Meclisi tarafından reddedildi, dahası örgütleri dağıtıldı ve hareketleri ezildi. Bebel, konuyu kadının 'Siyasal eşitlik mücadelesi' çerçevesinde ele alırken, devrimde 'halk kadınlarının lideri' olarak sivrilen Olympe de Gouges üzerinden vermiş olduğu bilgiler ilgi çekicidir.

"(O), 1793'te Konvent, insan haklarını (les droits de l'homme) ilan ettiğinde, bunların yalnızca erkek hakları olduğunu hemen anladı. Olympe de Gouges, Rose Lacombe ve başkalarıyla birlikte, onun karşısında 17 maddelik 'Kadın Hakları'nı çıkardı, bunu 1793'te, bugün de hâlâ geçerliliği olan uzun açıklamalara dayandırarak Paris Komünü'ne sundu; içinde zamana uygun düşen şu cümle geçiyordu: 'Kadının idam sehpasına çıkma hakkı varsa, kürsüye çıkma hakkı da olmalıdır'. Olympe de Gouges'in talepleri yerine getirilmedi. Buna karşılık, kadının gerektiğinde idam sehpasına çıkmak zorunda kalmasına atıfı, kanlı bir onay buldu. Bir yanda kadın haklarını savunması, öte yanda zorbalıklarına karşı mücadelesi nedeniyle Konvent'e, idam sehpası için yeterli olgunlukta göründü ve aynı yılın 3 Kasım'ında başı düştü. Beş gün sonra Madam Roland'ın da başı gitti. İkisi de kahramanlar gibi öldüler. Ölümlerinden kısa süre önce, 30 Ekim 1793'te Konvent kadın düşmanı zihniyetini, tüm kadın derneklerini kapatarak göstermişti ve daha sonra, kadınlar kendilerine karşı yapılan haksızlığa karşı protestoyu sürdürünce, Konvent'i ve resmi toplantı-

ları ziyaret etmelerini yasaklayacak ve onlara asi muamelesi yapacak kadar ileri gitti" (August Bebel, *Kadın ve Sosyalizm*, s. 302-303, İnter Yay.).

1800'lü yılların başından itibaren özellikle de tekstil fabrikalarında niteliksiz işgücünde yoğunlaşan kadınlar, kapitalist açısından ucuz bir işgücü iken, kadınların sağlıksız koşullarda ve uzun süre çalışması, onları yıpratıyor ve sosyal yaşamdan uzaklaştırıyordu. İngiltere'de imalat sanayi içinde kadın işgücünün payı 1841 yılında %35,2'den 1911'de %44,9'a yükselmiştir. Keza aynı yıllarda Fransa'da bu oran %24,8 ve %26,7 oranındaydı. Fabrikada istihdam edilen kadınlar eve geldiklerinde aynı zamanda çocuklarına da bakmak zorunda kalıyorlardı. Bu onların işgücü verimliliğini düşürüyordu. Sonraki süreçlerde emekçi kadınların hak alma mücadelesinde gerek iş saatlerini düzenleyen yasaların çıkarılması ve gerek ise; çocukların bakımı için kreş vb. taleplerin ön palana çıkarılması ve hatta fabrikalarda artan tacizlere karşı önlem ve yasal düzenlemeler noktasında verilen mücadeleler emekçi kadın hareketinin başlıca talepleri arasında yer alıyordu.

Fransız Devrimi büyük alt-üst oluşlara gebe olmuştu. Fransa'da kadın haklarının yasalar üzerendeki düzenlemeleri (Yani, Olympe de Gouges'in giyotinle idam edilmesinden 153 yıl sonra) 20. yüzyılın ortaların da gerçekleşebildi ancak. İngiltere'de ise 1640 yılında İngiliz Devriminden 300 yıl sonra kadın haklarının yasal düzenlemeleri yapılmıştır. 1980'li yıllara da, İngiltere gibi ülkelerde bazı kadın hakları ise henüz yeni yeni tanınmaya başlanmıştı.

Emekçi Kadınların Neo-Liberal Kapitalist Sistemdeki Sorunları

1970'li yıllarda kapitalizmin dünya çapındaki krizi ile birlikte emperyalist ülkeler ilk önce kendi evlerinin içini ve daha sonra ise kendi yarı sömürgelerini neo-liberal politikalar ekseninde yeniden düzenlemeye başladılar. Bu düzenleme çerçevesinde 'sosyal-devlet' politikaları terk edilerek yerine kamu kurumlarının özelleştirildiği bir süreç başladı. Neo-liberal politikalar ekseninde emekçi kitlelerin çalışma hayatları da yeniden biçimlendirilmiştir. Bu biçimlendirme, eş zamanlı çalışmadan kısmi süreli çalışmaya geçilmesi, taşeron çalışma, bazı üretim dallarını küçük atölyelere yayma ile içseldir. Neo-liberal politikalara paralel olarak DTÖ, IMF ve DB gibi uluslararası sermaye kurumlarda yeniden yapılandırılmıştır. Neo-liberal politikaların yaşama geçirilmesiyle birlikte kadınların üretim sürecine girmesi daha yoğun yaşanmıştır. Bu yoğunluk neo-liberal politikaların ilerici olmasından kaynaklı değil, geçim standartlarının düşmesiyle birlikte ev kadınlarının daha çok üretim sürecine itilmesinden kaynakladır.

Avrupa ülkelerinde kadın işgücüne katılma oranları 2000 yılı

Ülkeler	Yüzde Oranları
Fransa	%69,0
Almanya	%71,8
Hollanda	%67,9
Danimarka	%81,3
İsveç	%83,1
Türkiye	%28,0

Bu istatistik bilgilerde de anlaşılacağı üzere Avrupa ülkelerinde yaşayan kadınların üretim süreçlerine daha yoğun girdiklerini görebiliyoruz. Fakat ne var ki, Avrupa ülkelerinde cinsler arasındaki ücret farklılığı hiç de küçümsenmeyecek boyuttadır. Bu ülkelerde tüm gün olarak çalışan kadınların saatlik ücreti, erkeklerden ortalama olarak 27,5 daha düşüktür. ICTFU istatistik yılında AB'ne üye AB'ne ülkelerde yapmış olduğu araştırmalara göre, Belçika'da beyaz yakalı çalışan kadınlar, erkeklere göre yüzde 30 daha az ücret almaktadır. Aynı raporda, Danimarka'da son 20 yıllık dönemde kadın erkek ücret eşitsizliği artarak devam ettiğini vurgulanmıştır (ICFTU, 2004).

Öte yandan, kısmi süreli çalışma, kadınların ev işi ve çocuk bakımı yükümlülüklerinin de korunmasına hizmet etmektedir (Acar-Savran, 2003). Avrupa Çalışma ve Yaşam Koşulları Geliştirme Vakfi'nın raporunda, kadınların yüzde 41'i çocukların bakım ve eğitimi, yüzde 64'ü yemek ve yüzde 63'ü ev işlerini gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Kadının ev içi emeği, emek gücünün yeniden üretimini gerçekleştirmektedir. Bu, aile içinde özelleşmiş, bireysel ve değer yasasına tabi olmayan bir emek biçimidir. Dolayısıyla ücretsizdir. Bu emeğin ücrete tabi olmaması ve yok sayılmasıyla birlikte kadının ev içi emeğine el konulmaktadır. Yeniden üretimin aile içinde gerçekleştirilmesi, sermaye için emek maliyetinin düşürülmesi açısından da oldukça önemlidir (Ansal, 1991). Sermayenin çıkarına uygun düşen bu durumun sürekliliğinin sağlanmasında esnek çalışma biçimleri önemli rol oynamaktadır.

Yeni liberal politikalar çerçevesinde AB'nde kamu harcamalarında kısıntıya gidilmesi ve bütçe kesintilerinin uygulanması ile özellikle eğitim düzeyinin kadınlar aleyhine bozulduğu görülmektedir. Diğer taraftan, daha iyi eğitim görmüş ve yoğun beceri sahibi kadınlar, yaşa bağlı ayrımcılığa da tabi tutulmaktadır. Bu minvalde, çocukların sorumluluğunu üstlenen genç kadınlar ve yaşlanmış emek gücü olarak değerlendirilen 40 yaş üzerindeki kadınlar, ça-

lışma hayatına dâhil edilmemektedir. Emeklilik sisteminin özelleştirilmesi ile birlikte çalışılmış yılları dikkate almadan, kazançlara göre hesaplanan yeni emeklilik sisteminde kadınların erkeklere göre kazançların düşük olması nedeniyle de, emeklilik geliri de azalmaktadır (Jezerska, 2004).

Dolaysıyla yoksulluğu derinleştiren, kadın-erkek arasındaki çelişkiyi artıran neo-liberal kapitalist sistemin emekçi kadınların yaşamını kolaylaştırması beklenemez.

Keza, Avrupa'da kadınların sorunları ücretlerinin azalması, esnek çalışmayla sınırlı değildir. Avrupa'da kadınların % 90'ı kısmi zamanlı çalışmaktadır. Çalışan kadınlar çalışma sisteminden, her birinin makinenin birer uzantısı haline getirilmesinden ve geçim sorunu yüzünden psikolojik problemler yaşamaktadırlar. Birçok kadın, çalışma koşullarından kaynaklı olarak hem fiziki ve hem de psikolojik tedavi görmektedir. Yalnızca Almanya'da her yıl 40 bin kadın şiddet nedeniyle başvuruda bulunmakta ve sığınma evlerinde yaşamaktadırlar. Resmi olmayan bilgilerle bu oran daha da yükselmektedir.

Fuhuş yapan kadınların sayısı her yıl katlanarak artmaktadır. Avrupa'nın daha az gelişmiş ülkelerinde Almanya, Hollanda, Fransa gibi gelişmiş kapitalist ülkelere fuhuş için giden kadınların sayısı bu artışın dışındadır. Örneğin 2006 Dünya Kupası vesilesiyle çeşitli Avrupalı Mafya örgütlenmelerince Almanya'nın çeşitli şehirlerine fuhuş için getirilen kadın sayısı 80 bin olduğu tüm medyaya yansımış durumda. Bu durum aslında, kapitalist sistemin çürümüşlüğünün gelmiş olduğu boyutu göstermek açısından da ilginç bir tablo niteliğindedir.

Avrupalı kadın emekçilerin yanı sıra göçmen olarak yaşayan kadınların problemleri daha da devasal olduğu aşikârdır. Yalnızca cinsel ayrımcılıkla karşı karşıya bulunmayan göçmen ve mülteci kadınlar aynı zamanda yaşadıkları ülkenin ulus milliyetçiliğinin tüm olumsuzluklarını ve gelmiş oldukları ülkenin kültürleriyle Avrupa'da yaşamış oldukları ülkelerin kültürlerinin çatışma noktalarında çok derin bir şekilde yaşamaktadırlar. Bu çatışma onlarda, adeta bir kimlik bunalımına kadar gitmektedir. İki kültürün arasında kalan, ilerici olan Avrupa kültürüyle kendi kültürlerinin ilerici yönlerini birleştiremeyen ve hatta tam tersine eklektik, daha bozuk bir kültürel şekillenişin içine giren ailelerin yaşamış oldukları problemler, kadınların problemlerini daha dramatik hale getirmektedir: Tıpkı namus cinayetleri örneğinde olduğu gibi. Ya da, boşanmak durumunda kalan kadınlar, toplumsal baskı sonucu yıllarca yeni ilişkiler yaşamaz hale getirilmektedirler. Afrika'dan gelen mülteci kadın-

lar açısından cinsel ve ulusal ayrımcılığın yanı sıra ırk ayrımcılığı da Avrupa'da yaşayan Afrikalı kadınları üçüncü sınıf insan olarak kategorize etmektedir. Siyah kadınlar, ırk farklılığının getirmiş olduğu baskı ile insan onuru ve sağlık koşulları açısından en kötü koşullarda çalıştırılmakta, yaşatılmakta, fuhşa itilmektedir. Toga, Nicerya vb. diktatörlükler altında zulüm gören genç kızlar ve kadınlar tek çareyi Avrupa ülkelerine kaçmakta ararken, henüz gemilere bindirildikleri andan itibaren uluslararası insan kaçakçılarının tecavüzlerine uğramakta ve bu gemilerde en aşağılık işlerde çalıştırılmaktadırlar. Avrupa'ya geldiklerinde ise yıllarca sürecek iltica koşullarında yaşamak zorunda bırakılırken hemen her şehirde ırkçı saldırıların birinci derecedeki mağdurları olmaktadırlar. Siyahlara iş verilmediği için, siyah mülteci kadınlar seks köleliğinin yanı sıra hırsızlık, uyuşturucu dağıtımında kullanılmaktadırlar. Siyah kadın ve erkekler, kendi ülkelerindeki katliamlar yaşamış insanlar olarak, aynı tabloyu tekrar yaşamamak için, ölüm ve işkenceden hariç her türlü insanlık dışı muameleyi kabul edebiliyorlar. Böyle bir tavır, onlar açısından anlaşılabilir bir durum.

İşte, bu tablo da; toplumsal bir tükenişi, kadınların çaresizliğini, sistemin elinde yalnızca cinsel bir meta olarak nasıl kullanılıp pazara sürülebileceğini görebiliriz. Bu tabloda, kapitalizmin yalnızca kadınlara değil (çünkü kadın sorunu aynı zamanda erkek sorunudur) insanlığı bir bütün olarak nasıl bitirdiğini ve yarın kime, nasıl sıranın gelebileceğini görebiliriz. Dolayısıyla bizler, bu tabloyu doğru bir şekilde analiz edip, emekçi kadınların aleyhine olabilecek tüm koşulları lehine çevirebilecek koşulları yaratmanın mücadelesini vermek durumundayız. Emperyalist-kapitalist sistemin insanlığa yönelik topyekûn saldırılarına karşın, tüm ezilenlerin talepleri doğrultusunda onları örgütlemek için doğru politikalar geliştirmek ve bu doğru politikaları yaşama geçirecek mekanizmaları yaratmak zorundayız. Emekçi kadın kitleleriyle birleşmenin siyaseti, kitlelere gitmektir. Bu aynı zamanda enternasyonalist mücadeledir.

BİLİM, DÜŞÜNCE VE UMUT

"Yöntem, düşmanı ve kendi durumumuzu bütün yönleriyle, bilmek, her iki tarafın hareketlerine egemen olan yasaları bulma ve girişiğimiz harekâtta bu yasaları kullanmaktır."

(Mao Zedung, *Seçme Eserler 1*)

Bilimsel düşünme ne, neden, niçin, nasıl, ne zaman vb. sorularla başlar. Ancak tek başına bu sorularla toplum ve doğadaki çelişkileri çözmek yeterli değildir. Bilimsel düşünmek aynı zamanda bir metodoloji sorunudur. Felsefi idealizmden beslenen bir insanın bilimsel düşünce yönteminin olduğundan söz etmenin hiçbir anlamı yoktur. Keza tam tersine, ikisi birbirine taban tabana zıt kutuplardadır. Biri mevcut olanı tekrarlamakla da kalmaz, onu süreç içinde tüketir, diğeri ise büyütür ve onu yeni ufuklara taşır. Bu anlamda, diyalektik ve tarihsel materyalizm gibi bir silaha sahip olunması durumunda bilimsel düşünce metodolojisine sahip olmaktan söz edilebilinir ancak.

Dolayısıyla sosyal *bilim*, diyalektik ve tarihsel materyalizm ışığında analiz ve sentez ve oradan da yeni bir senteze ulaşma ilişkisidir. Bilimsel düşünmede böyle bir ilişkinin sonucu olarak doğar ve gelişir. Her şey hareket halindedir. Doğa bilimleri, doğa ile insan, insan ile diğer canlılar ve canlıların kendi arasıdaki ilişkiyi inceler. Toplum bilim, toplumun tüm ekonomik-politik, sosyolojik kategorileriyle uğraşır. Ağacı görüp orman demenin bilimsel düşünce tarzıyla bir alakasının olmadığını söylemek gerekiyor.

İdeoloji, fikirlerin toplamıdır. Marx'a göre "İdeoloji gerçeğin bir parçasını, insani zayıflığı; ölümü, acıyı, güçsüzlüğü içinde taşır. Böylece yorumlanmış ve aktarılmış gerçekle bir bağıntısı olduğundan bu gerçeğe geri dönebilir ve gerçekten canlı olan insanlara kurallar ve sınırlar koyabilir. İdeoloji dünyayı nasıl görmek gerektiğini bildirir ve yaşam biçiminin yorumlanmasını sağlar. Yani belirli bir noktaya kadar 'praksis'e izin verir. İdeoloji kendilerini haklı görmek isteyen, göstermek isteyen egemen oluşuma yardım eder. O, bir dünya görüşüdür ya da dünya görüşünü temsil eder". Canlı olan insanlara sınırlar koyabilir, yani ideoloji gelişim dinamiğini belirli bir yere kadar tetikler ve temsil eder. Ne var ki, canlı olan insana ve dolaysıyla yaşama kalıplar koyması itibariyle ideoloji genel olarak yaşamın akışına ayak uyduramaz. Yaşamın değişen konularının gerisinde kalır ve darlaşır. İdeoloji, yineler. Gerçeği kavrayamaz. İdeolojinin özünde tabu vardır. İdeoloji, bireyle toplum arasında çözümlemede üretim ilişkilerinin görülmesine engeldir. Din, bir ideolojidir. Bilim, üretim ilişkilerindeki çelişkiyi çözümler. Bilim, kapitalizmin ekonomik kategorisini kökten eleştirel bakış ile diyalektik ve tarihsel materyalist felsefenin toplumsal çelişkileri ele alış yöntemiyle ve düşünceler sistemiyle gerçekleştirir kendini. Taşa bakıldığında atom görünmez, atomu görmek için doğa biliminin yasalarından yola çıkılır. Fabrikaya bakıp sermaye, meta, üretim süreci, emek ve artı-değer ve ilişkisi görülseydi Marksist bilime ihtiyaç kalmazdı. Sınıflı toplumdaki tüm çelişkilerin odağında sınıf çatışması ve bunun nasıl çözüleceği sorunu var.

Bilimsel düşünüş tarzı, diyalektik ve tarihsel materyalist zemin üzerine basarak, toplumsal sorunlara eğilir, sınıf çelişkileri ve bu çelişkilerin toplum üzerindeki yansımalarına ilişkin çözüm üretir. Fakat burjuvazi, insanın bilimsel düşünüş tarzını kendi egemen düşüncesiyle (idealist ve meta fizik dünya görüşü ekseninde) maniple etmeye ve gericileştirmeye çalışır. Bu iki sınıf arasındaki çatışmanın yansımasıdır.

* * * * *

Ülke ve dünya konjonktürüne baktığımızda insanlığın düşün ve yaşam tarzında muazzam derecede yıkım, çürüme ve yüzeysellik görülüyor. Bilindiği gibi insanın düşüncesini belirleyen toplumsal yaşam koşullarıdır. İnsanın düşüncesinin şekillenmesi verili hedeflere kilitlenerek yaşamına yön vermesini de birlikte getiriyor. Yani insan, hedef ve amaçlarına göre ve onlara uygun olarak yaşar. Hedef ve amaçlara uygun yaşamak için çeşitli araçlara başvurur.

Hedef, amaç ve araç her birey ve toplulukta bir beklenti durumu yaratabilir ya da yaratır. Bu beklentinin adı da "*umut*"tur. İşte, tüm bu kavramlar, insanlığın yaşamını şekillendiren temel argümanlar arasında yer almaktadır. Bu argümanların niteliği toplumsal çelişkiler tarafından belirleniyor.

Bu kavramların günümüz açısından önemine gelince: Esas sorunda burada başlıyor.

Kapitalist-emperyalist dünya sisteminde toplumların düşüncelerini belirleyende başta dünya gericiliğinin ağababası ABD emperyalizmi olmak üzere, diğer tüm sömürücü güçlerdir (Hâkim olan sınıfın kültürü de hâkimdir). Bu güçler herhangi bir dünya ülkesinde darbe gerçekleştirebiliyor, işgal edebiliyor, bir yığın köleci yasalar çıkarıyor/çıkarttırıyor.

Yakın bir zaman önce KYOTO anlaşmasını bir tek ABD ve Çin imzalamadı. Dünyanın değişen ekolojik dengesinin önümüzdeki birkaç on yılda geri dönülmez bir noktaya gelecektir. Bu realiteyi artık, burjuva aydın ve basın kalemşorları de kabul etmek durumunda kaldılar.

ABD ya da diğer emperyalist güçlerin Kyoto anlaşmasını imzalayıp imzalamaması çok da önemli değil. Çünkü ülkeler arası hukuku, bu tür yasal düzenlemeler belirlemiyor/belirleyemiyor. Örneğin Irak işgalinde dünya emperyalistleri kendi hukuklarına (BM) uydular mı? Dünya halkalarına yönelik bütünlüklü saldırılar fütursuzca yol almaya devam etmektedir. 50 sene içinde dünya ve üzerinde yaşayan canlıların yaşamları büyük çapta tehdit altındadır.

Kapitalist-emperyalist sistemde yıkım kaçınılmazdır. Tarımda yıkım, sanayide yıkım, doğada yıkım, insanda yıkım vb. vb. Dünya mali piyasasında bir yılda katrilyonlarca dolar dolaşmaktadır. Bu katrilyonların yalnızca yüzde 3'ü üretime dönüyor. Geriye kalan yüzde 97'lik büyük mevla ise repo, bono, borçlandırma olarak asalak bir biçimde büyük tekellerin kâr marjını yükselme işlevi görmektedir. Bu da üretici güçlerde muazzam çapta yıkım demektir. Milyonlarca insanın işsizler ordusuna katılması, açlık, konut sorununun büyümesi demektir.

Kapitaliz mi, Sosyalizm mi?

Dünya ölçeğinde toplumsal çelişkilerin her geçen gün daha da şiddetlendiği ayan beyan ortada. Çelişkinin iki yönü söz konusu: İşçi sınıfıyla burjuvazi arasındaki çelişme. Dünya ölçeğinde ise çelişkinin iki yönünü emperyalizmle dünya halkları arasındaki çelişme oluşturmaktadır.

Şimdi, yeniden makalemizin başındaki temel mantığa dönebiliriz. Soru şu: O halde bizim düşünce ve duygu dünyamız bu çelişmelerin neresine oturmaktadır?

Kapitalist manipülasyonun bir sonucu olan yıkımın, çürümenin hedefsiz yaşama ve umutsuzluğun parçası olmak görece daha revaçta görünüyor. Ve nihayetinde, insanın düşünce dünyasının teslim alınması gibi çok tehlikeli bir durumu tespit ederken ve karşı karşıya olduğumuz dönemin analizini yaparken elbette ki, umutsuzluğa kapılmamamız için birçok neden de ileri sürüyoruz.

Umut:* Olguların "geometrik" tünelinden geçerek bilimselliğin terazisine ve süzgecine düştüğü oranda devrimci anlamda bir umut olma özelliği taşır.

---

* Erich Fromm – *Umut Devrimi*,

Umut Ne Değildir?

Umut, daha büyük bir canlılık, daha büyük bir duyarlılık ve akılcılık sağlamak yönünde gerçekleştirilmek istenen her toplumsal değişimin, belirleyici öğesidir. Ne var ki, umudun doğası çoğu kez yanlış anlaşılmış ve umutla hiçbir ilişkisi olmayan, hatta umudun tam karşıtı olan yaklaşımlarla karıştırılmıştır.

Umut Etmek Nedir?

Çoğu kişinin sandığı gibi, dileklere ve isteklere sahip olmak mıdır? Böyle olsaydı, daha çok ve daha iyi otomobil isteyen, daha iyi ev, daha çok araç-gereç isteyenler, umutlu insanlar olacaklardı. Ama değiller; bunlar umutlu insan değil, daha çok tüketimde bulunmaya düşkün kişilerdir.

Umudun nesnesi bir şey değil de, daha dolu bir yaşam sürmek, daha büyük bir canlılık içinde bulunmak, o sonsuz sıkıntıdan kurtulmak olduğunda ya da din bilimsel açıdan bakarsak günahlardan arınma, ya da siyasal açıdan devrime kavuşmak olduğunda mı gerçek anlamda umut etmiş oluyoruz? Evet, aslında bu türden beklentiler, umut etmek anlamını taşıyabilir, ama beklentilerde edilgenlik varsa ve umut, el-etek çekmenin, teslimiyetçiliğin bir bahanesi oluyor, yalnızca bir ideoloji haline gelinceye dek "beklemek" şeklinde kendini gösteriyorsa, umut etmekten söz edilemez.

Kafka, Dava adlı romanında, bu türden teslimiyetçi ve edilgin umudu çok güzel betimlemiştir. Bir adam cennete (Yasaya) açılan kapının önüne gelir ve kapıcıdan içeri girme izni ister. Kapıcı, şu an için izin veremeyeceğini söyler. Yasa'ya giden yola açılan kapı aslında ardına dek açıktır, ama adam giriş izni alıncaya dek beklemenin daha iyi olacağına karar verir. Ve oturur, beklemeye başlar; günlerce ve yıllarca bekler. Tekrar tekrar içeri girme izni ister, ama bütün bu uzun yıllar boyunca durup dinlenmeksizin kapıcıyı inceler; kürk yakasındaki bitleri bile yakından tanıyacak hale gelir. Giderek yaşlanır; ölmek üzeredir. İlk kez şu soruyu sorar: "Nasıl oluyor da bütün bu yıllar boyunca benden başka kimse girmek istemedi bu kapıdan?" Kapıcı, "Senden başka hiç kimse giremezdi ki bu kapıdan" diye yanıtlar onu. "Çünkü yalnız ve yalnız senin içindi. Şimdi artık kapayacağım".

Adam artık anlamayacak kadar yaşlıydı, genç olsaydı da anlamayacaktı belki. Bürokratların dediği dediktir; hayır dendiğine göre içeri giremez. Bu edilgin, bekleyen umuttan biraz

Olguları saptamak ve analiz etmek durumundayız. Kapitalist sistem, bir kez düşünce dünyamızı kodladıktan sonra yaşam dünyamızı da belirliyor. Teslim alınmış yaşam tarzına, teslim alınmış beynin düşünce koordinatları yön verir.

Uzun bir zamandır sosyalizmin öldüğü yönündeki propagandalarla karşı karşıyayız. Sosyalizm öldü de bu yıkım, açlık, işsizlik, işgal, toplumsal yozlaşma gibi temel sorunlar niçin her zamankinden daha derin yaşanıyor ve çözüm bulunamıyor? Kapitalizmin bir çözümsüzlük olduğunu söylemek abartı olmaz. İnsanların düşünce üretme yetenekleri Bermuda şeytan üçgeninin (kapitalizmin) kırılma ve yok olma yörüngesine "hipnotize" ediliyor. Gerçek anlamda çözümsüzlük olan kapitalizmin insanlığın umutlarını ve geleceğini yıkma noktasında görece bir zaferinden söz edebilir miyiz? Evet! Kapitalizm şimdilik bu alanda bir zafer kazandı, diyebiliriz.

Komünizme giden yolda (stratejik bir hedefte) taktiksel yenilgiler, diğer adıyla dönemsel yenilgiler yaşanılması kaçınılmazdır. Bir büyük savaşın tek bir çatışmadan geçilerek kazanıldığı sınıflı toplumlar tarihinde görülmemiştir. Hele bir de sosyalizmin henüz yeni emeklemeye ve ayağa kalktığı 50 yıllık bir dönemden yola çıkarak zafer şakşakçılığı yapmak ya da umutsuzluğa yelken açmak, bize göre değil. *İçimizdeki umudu diri tutmamız düşünce dünyamızı devrimci tutmayla at başı gider.* Bir bebek doğar, emeklemeye çalışır, hatta emeklemeyi öğrenir, ayağa dikilmeye çalışır ve düşer. Buradan yola çıkarak bebeğin yürüyemeyeceği gibi ucube bir yaklaşıma girmenin bilimsellikle hiçbir alakası yoktur. Keza ağaç ile orman arasındaki diyalektik ilişkide buradan kaynaklanıyor.

Toplumsal bozuklukların, yıkılmanın, çürümenin vb. bir nedeni de sosyalizmin ve devrimci örgüt ve partilerin geçici yenilgisinin toplumda ve bireyde yarattığı etkinin çok derin izler bırakmış olmasıdır. Yenilgiler bazen düşünce ve uygulamada geriye düşüşlere yol açabilir. Dünya devrim tarihi bunun örnekleriyle doludur. Fakat aynı zamanda yenilgiler, düşünce ve uygulama alanında nitel değişikliklere ve sıçramalara gebedir. Çin, Rusya ve diğer ülkelerin zengin deneyimleri öğreticidir. Dolaysıyla her yenilgi, yenilgili düşünüş tarzını yaratmaz. Türkiye Devrimci Hareketinin tarihinde yenilgiler yaşanmış

---

daha fazlası olsaydı onda içeri girmiş olacaktı ve bürokratları umursamama yürekliliği, onu parıltılı saraya götürecek olan özgürleştirici edim olacaktı. Çoğu insan Kafka'nın ihtiyarına benzer. Umut ederler ama yüreklerinin sesini, itkisini dinleme ve ona göre davranma yetisinden yoksundurlar; bürokratlar onlara yeşil ışık yakmadığı sürece beklerler de beklerler.

olsa da, devrimci hareketin bugün bulunmuş olduğu noktayı "yenilgili düşünüş tarzı" ile açıklamak, doğru bir bakış açısı değildir.

Doğru politikalar üretmemek yenilgileri kaçınılmaz kılar. Doğru politika üretmek ise, Marksist doktrin ışığında analiz, sentez ve yeniden analiz ve yeni sentez ilişkisinden, sosyal bilimlerin yasasını derinlikli kavramaktan, kapitalizmin köklü eleştirisinden ne anlaşılması gerektiğinin içselleştirilmesinden geçiyor. Yani bilimsel düşünme yöntemleriyle doğru politika üretme arasında kaçınılmaz bir bağ var. Dolayısıyla, devrimci teori ile devrimci pratik arasında kopmaz bir bağ var. Biri diğerinin varlık nedenidir. Devrimci olmayan (anti-bilimsel) düşünüş tazından, devrimci bir uygulamada çıkmaz.

Bilim ve bilimsel düşünme arasındaki ilişkiyi doğru bir biçimde kurmadık mı yaşama bakış açımızda muazzam derecede bulanıklaşmaz, aynı zamanda körleşirde.

Sorgulamak, neden niçin ilişkilerini tüm diyalektik bağıntılarıyla ele almaktır. Motor kapağını açıp bu "bu bir motordur" demek, orada bir motorun olduğunu *belirlemektir (tespit etmektir)*. Motorun tüm parçalarını çıkarıp fonksiyonlarını, bütün parçalarının birbirleriyle bağıntısını incelemek, bir *analizdir*. Ancak bilimsel düşünce üretebilmek için burada durmak yetmiyor. Motorun tüm bozuk parçalarını tamir ederek, işlevsiz olanların yerine yeni parçalar monte etmek ve bu motoru çalışır kılmak ise *sentezdir*. Dolayısıyla *bilimsel düşünmek*, bir analiz sentez ilişkisidir. Sentez, bir sonuç değil yeni nedenlerin başlangıç noktasıdır aynı zamanda. Senteze sonuç olarak bakmak, sosyal ve doğa bilimlerin elini kolunu bağlamakla eşdeğerdir. Marx: "Her şey apaçık olsaydı, bilime ihtiyaç kalmazdı" diyordu.

Sözde ABD bilim sektörünün en son teknoloji silahları ve uzay iletişim (uydular gibi) araçlarını yankee ordusunu donatmak için çalışması (NASA ve Pentagon "bilim" daireleri gibi) ve son icat ölüm makinelerinin emperyalist işgal ve yağmalarda kullanılması... Mevcut teknolojik gelişmeyle birçok ilaç üretebiliyor, bu ilaçların birçok hastalığın iyileştirilmesini sağladığını biliyoruz. Fakat bu ilaçların emekçi kitleler tarafından alınıp alınamadığı ve bu ilaçlardan ilaç tekellerinin hayal bile edemeyeceğimiz bir kâr marjını sağlayıp sağlamadığını sorgulamak ve tüm bu sorgulamalar sonucunda bir çözüm sunabilmek (alternatif üretebilmek); bilimsel düşünmenin (kavramsal bilginin) örnekteki bu ilişkiler bütünü ve uygulama piramitleriyle birebir ilişki içindedir. Bu ilişki, sosyal bilimler ile doğa bilimleri arasındaki ilişkiye doğru orantılı olarak kodlanmaktan geçiyor. Doğanın ve toplumların nesnel yasalarını kav-

radığımız ölçüde de başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilen kitlelere ve doğanın ekolojik dengesine ilişkin bir katkımız olabilir. Ancak ne var ki, doğa bilimi ile sosyal bilimler iki ayrı şeylerdir. Birisi kendisi için şeylerin sorunlarını çözer ve yasalarını belirler, diğeri kendinden şeyin (doğanın) kendisiyle ve insanın da doğayla olan ilişkisin inceler. Dolayısıyla doğada kendinden cereyan eden şeyleri doğa bilimlerine bırakmak gerekiyor. Kendinden şeylerin yasalarının kendisi için şeyde de geçerli olduğu determinizmi, bugün uluslararası Marksist okullarda en çok tartışılan ve eleştirilen sorun niteliğindedir.

Bilimsel düşünmek aynı zamanda umudu gerçek anlamda içselleştirmeyi de birlikte getiriyor. İçimizdeki umudun büyümesi düşünce tarzımızın doğru yöntemler üzerine oturmasıyla birlikte yürür.

Kapitalist-emperyalist sistem tüm insanlığın ve doğanın geleceğini ipotek altına almış durumdadır. Emperyalist düşünce merkezlerince bugün en büyük saldırı emekçi kitlelerin beyinlerine ve geleceğe dair taşıdıkları umutlara yapılmaktadır. Bombardıman edilen beyinler işlevsizleştiriliyor, kötürüm ediliyor ve böylelikle umudu tükenmiş/tüketilmiş kitleler yaratılıyor. Büyük yabancılaşma, büyük dejenerasyon, büyük kırılma ve kopuş dediğimiz şeyde, budur işte! Düşünceler bulanıklaştırılıp, bir eklektik kavramlar yığını haline getirildiği ya da düşünce üretmek yerine sürgit yaşam tüketen toplumlar yaratıldığı zaman, artık insanın içindeki umudun tükenişini görmekten söz edebiliriz.

Yıllardır bir çemberin fasit dairesinde dönmekteyiz. Çemberin orta noktasından birkaç adım ileri gitmek ya da bir adım gerilemek; sürgit bir kader ya da "doğru" politikaların "yanlış" insanlar tarafından yaşama geçirilememesi gibi çocuksu bir gerekçeyle açıklanmaya çalışıldı. Asıl gerekçeyi çemberin kendi iç yörüngesinde dönmek yerine çemberin yörüngesini kırabilecek temel bir düşünce ve bu eksende politikaların üretilememesinde aramak daha akılcıdır. Akılcılık büyük bir çoğunluğun üzerinde mutabık olabileceği mantıklı bir gerekçe üretebilmektir.

KAPİTALİZM ÇEVRESEL FELAKET DEMEKTİR

Dünyanın her yerinde emperyalist kapitalist sistemin fütursuzca saldırıları devam ediyor. Emek sermaye çelişmesinin, ezilen bağımlı ve sömürge uluslar ile ezen ve sömürgeci uluslararasında çelişkiler, insandaki yabancılaşma vb. bir yığın sorun varlığını artırarak sürdürüyor. Ama başka bir devasal sorun "spontane" bir biçimde ön plana çıkıyor.

Dünyanın her yerinde çevre ve buna bağlı olarak sağlık felaketleri yaşanıyor.

İşte, bu çevresel felakete işaret etmek, yönelmek ve toplumu duyarlı hale getirerek kapitalizmin dizginlerinden boşanmışçasına doğa ve dolaysıyla insana yönelik saldırılarına karşı bilinçli politikalar geliştirilmek ve buna uygun adımların atılması gerekmektedir.

Bu yüz yılın sonunda insanlığı ve diğer tüm canlı ve cansız varlıkları büyük trajediler bekliyor. Davos zirvesinde burjuvazi paniklemiş bir halde dünyanın ekolojik dengesinin bozulmasından söz etti. Akabinde Paris'te 2.500 bilimci dünyanın artık geri dönülmez bir noktaya geldiğini ve önümüzdeki ilk on senede dünyanın kaderinin belirleneceği yönünde hiç de hafif olmayan nihai bir noktaya işaret ettiler

Aslında bu gerçekler 1950'lerden bu yana biliniyordu. Fakat burjuvazi her zamanki soysuz yaklaşımı ile bu durumu kamuoyundan (bunun adına onlar yönetme sanatı diyorlar) onlarca yıl sakladılar.

Bilim adamları küresel ısınma sonucu dünyamızın 10 yıl içinde geri dönülmez bir noktaya geleceği noktasında ortak bildiriler yayınladılar. Küresel ısınma ve iklim değişiklerinden insanlığı sorumlu tuttular. Evet, dünyamızın

büyük bir tehdit altında olduğu doğrudur. Tehlikenin bilincinde olmak durumundayız. Fakat bu kirlilikten tüm insanlığı suçlu tutmak büyük bir aymazlık ve yalandır. Saklanan gerçekler artık saklanamayacak büyüklüğe ulaşınca, yani mızrak çuvala sığmayınca dosyalardaki gizli bilgilerin bir kısmı dünya kamuoyuna açıklandı. Tehlikenin büyüklüğünü bilenler, sırf daha fazla kâr uğruna bu tehlikeyi kitlelerden sakladılar. Fabrika bacalarına arıtma cihazları takmayan ve üretim araçlarını karbon gazının salımını engelleyecek dönüşüme sokmayan *kültürsüz kapitalistlerdir*. O halde, dünyanın kirlenmesinden, iklim değişikliklerinden ve küresel ısınmadan sorumlu olan insanlık değil, yöneticiler ve kültürsüz kapitalistlerdir. İşledikleri bu insanlık dışı suça dünyanın tüm halklarını da ortak etmek istiyorlar.

Başta ABD olmak üzere dünyanın büyük emperyalist devletleri silah ve petrol şirketleri ve lobilerinin çıkarları için ülkeleri işgal etmekte, halkları katletmekte ve ülkelerin yer üstü ve yeraltı zenginliklerini hortumlamaktadırlar. Bu haydut devletler bunu yaparken aynı zamanda doğaya karşıda büyük ve bağışlanamaz suçlar işlemektedirler. En son Irak işgalinde insanlar ve diğer canlılarla birlikte onların yaşam alanları olan su, kara ve havanın nasıl kirletildiği ve tahrip edildiği tüm dünyanın gözleri önünde yaşanmıştır. Soruyoruz o halde: Dünyanın kirlenmesinden tüm insanlık mı sorumlu yoksa başta emperyalistler olmak üzere tüm kültürsüz kapitalistler mi sorumlu?

Bu kirlenmeyi sözde engellemek isteyen G–8 üyesi emperyalist devletler anlaşmaların en kötüsü olan KYOTO protokolünde dahi bir anlaşma sağlayamadılar. KYOTO protokolünün süresi 2010 yılının sonunda bitiyor. Bu protokol fabrika bacalarına arıtma cihazı takarak havaya karbon gazı salımına belirli bir kota koymayı içeriyor. Yani demek istiyor ki bu protokol: Havayı kirletebilirsiniz ama bu kirletmeyi azda olsa düşürelim. Yıllık yüzde 30'ları aşan kirletme oranı ile ABD bu en kötü anlaşmaya dahi yanaşmıyor. Çünkü bunun ABD emperyalizmine toplam maliyeti 350 milyar dolar civarındadır. Büyük şirketlerin karbon ve azot gazı salımını engellemek için fabrika bacalarını filtrelemesi için bu 350 milyar dolarlık bir bütçe ayrılmıyor ama diğer yandan da, Afganistan ve Irak işgali için şimdiye kadar 650 milyar dolarlık bir toplam bütçe ayrılıyor. Öte yandan da: Dünyadaki askeri harcamaların 2006 yılı toplam miktarı 1 trilyon 204 milyar dolardır. ABD'nin bu harcamalar içinde yeri, 528 milyar 700 milyon dolardır. Bu demek oluyor ki dünyadaki silah harcamalarında yüzde 42 ile ABD başa güreşmektedir. Ve bu istatistik gösteriyor ki yalnızca Amerikan emperyalizmi son 10 yıl içinde askeri harca-

malarını 37 kat artırdı. Bu kadar küresel ısınma ve iklim değişikliği karşısında ciddi bir çözüm üretmeyen KYOTO protokolünü dahi "maliyeti yüksek" diye, imzalamayan ABD, Rusya, Çin ve diğer ülkeler silahlanmak için ayırmış oldukları devasal bütçelerde oldukça cömert davranıyorlar. Soruyoruz: Küresel ısınma ve iklim değişikliği soncu dünyanın yok olma sürecini başlatan insanlık mı, büyük emperyalist devletler ve kültürsüz kapitalistler mi?

Fabrikaların bacalarından ve kanallarından toprağa, suya ve havaya başta karbon gazı, azot, siyanür gibi gazlar olmak üzere yüzlerce çeşit zehir bırakılmaktadır. Bundan dolayı toprak, deniz ve hava adeta zehirli atık yığını haline getirilmiştir. Tarımsal ürünlerde rekolte (toplam ürün) azalmış ve tarımsal ürünler sağlıklı olma niteliğini kaybetmiştir. Denizler âdete kimyasal atıklarla kuşatılmış ve bu nedenle yüzlerce deniz canlısı türü ya yok olmuş ya da azalmış durumdadır. Gökyüzü ve atmosfer bu kirlilikten en çok nasibini alan mekânlardır. Gökyüzüne salınan karbon gazı sera etkisi yarattığı için; yeryüzü, atmosfer ve güneş ışığı arasındaki ilişkiyi bozmuş ve küresel ısınma ve iklim değişikliklerinin önünü açmıştır.

Küresel ısınma ve iklim değişikliklerinin henüz yeni çıkış almış bilançosu şimdiden ilginç veriler önümüze koymaktadır. Bundan birkaç ay önce Kanada' da bir ada büyüklüğündeki buzul kütlesi kopmuştu. Kutuplarda buzullar erimektedir. Buzulların erimesi demek, dünyanın tatlı su depolarının bitmesi demektir. Çanlar yalnızca insanlık için mi çalıyor? Kutupların denge simgesi olan kutup ayıları artık kış uykusuna yatmamaktadır. Kutupların iklim koşullarında yaşayan birçok balık türü yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Sıcaklığın 2 derece artması halinde dahi 21. yüzyılın sonunda tüm buzulların eriyeceği varsayılmaktadır. Bu yalnızca içme suyu kaynaklarının yok olması demek değildir, deniz seviyesinin yükselmesini de beraberinde getirecek devasal bir tehlike ile yeryüzünün karşı karşıya olduğunun da göstergesi durumundadır. Birçok ada ülkesi ya yok olacak ya da önemli bir kısmı sular altında kalacak. Diğer yandan tsunami gibi felaketlerin istisna olmaktan çıkıp rutin yaşanıyor duruma geleceğini şimdiden söyleyebiliriz. Isı artışı ve iklim değişiklikleri hastalıkların artmasını ve milyonlarca insanın ölümünü birlikte getirecektir. Yoksulluktan dolayı geçinemeyen insanların doğacak salgın hastalıkların ilaç masraflarını karşılaması ise, olanaksızdır. Orman yangınlarının artması sonucu dünyanın akciğerleri ortadan kalkacaktır. 50 yıl içinde milyonlarca insan küresel ısınma ve iklim değişikliklerinden dolayı ölecek ve yüz milyonlarca insan küresel göç yolunu tutarak kendilerine yeni yaşam alanları arayacaklar. Bu bir küresel yok oluştur.

Bu son yıllarda basına yansıyan birkaç anekdotu anımsatmakta fayda var:

Kanada da ada büyüklüğünde bir buz parçası kütlesinden koptu. Fakat aynı Kanada da binlerce Penguen çivili sopalarla katlediliyor.

Dünyadaki küresel ısınma sorununun çözülmesi için Fransa Cumhurbaşkanı Birleşmiş Milletler benzeri bir örgütün kurulmasından söz ediyor. Fakat aynı Fransa defalarca çöllerde atom bombası denemiş bir emperyalist ülke. Fransız burjuvaları Afrika ormanlarında ilkel kabileleri para ile satın alarak maymunları öldürtüyor ve beynini Paris'te zenginlerin sofrasına sunuyor. Bu katliamlar yüzünden maymunların nesli tükenmek üzere. Bitmedi! Aynı Fransa Afrika'da birçok hayvanı yine bu kabilelere katlettirerek kürklerini Paris'in zengin kadınlarının lüks giysi ihtiyaçları için sunuyor.

Japonya'ya balinaları yok ediyor. Çin ve Hindistan'daki tüm fabrikalar havaya, karaya ve suya adeta her türlü kimyasal maddeyi bırakılıyor. Kapitalizm tüm insanlığın düşmanıdır. Atom santralleri kapitalist devletler de bir kaza ya da başka etkenlerden dolayı nükleer enerji sızıntısına başladığı zaman ilk başta kendileri için tehdit olsa da, bu tehdit tüm insanlık için bir tehdit olabilir. Çernobil gazasında olan buydu. Şimdi Japonya'da gerçekleşen deprem sonucu uzun zamandır miladı dolmuş olan bir atom santraline patlamalara ve nükleer sızıntılara yol açtı. Nükleer sızıntı sonucu açığa çıkan negatif değe korkunç bir seviyeye ulaşmış durumda. Bu, Japonya'nın toprağının, denizinin, suyunun, havasının kirlenmesi binlerce, on binlerce insanın kanser olması, yüz binlerce ve hatta milyonlarcasının potansiyel kanser rizikosu taşıması anlamına gelir. Nükleer atık ve sızıntının temizlenmesi imkansızdır. Doğanın tekrar kendi dengesini bulması on binlerce yıl sürebilir. Basit bir plastik pet şişesinin dahi denizde erimesinin yüzlerce yıl alacağı gerçekliği, nükleer sızıntının temizliği ya da doğanın kendi kendini rafine etmesi on binlerce yıl sürer.

Tüm bunlar gelişirken, Türkiye'ye Silifke ve Sinop'a nükleer santraller yapılmak isteniyor. Buna karşı şimdiden toplumsal bir duyarlılık oluşmuş durumda. Sorun şu: Türkiye'nin deprem kuşağı olması ya da olmaması çok belirleyici değil, önemli olan atom santrallerinin insanlık ve insanlığın geleceği için büyük bir tehdit olduğudur. Bu tehditle her gün insanları yaşamaya itmek, kapitalizmin ne kadar fütursuz olduğunun da göstergesidir.

Karadeniz'de balıklar dört türe düşmüş durumda. İzmir Aliağa ve Elbistan Termik santrallerini anlatmaya, siyanürle altın arayan Avrupalı şirketler-

den söz etmeye bile gerek yok. Dersimde yapılan ve hiçbir getirisi olmayan barajların Dersim'in iklim dengesini on binlerce yıl geriye dönüşü olmayacak bir şekilde nasıl katlettiğini bilmeyenimiz kaldı mı? Allianoi Antik Kentine baraj bitti. Roma imparatorluğu içinde en sağlam kalmış yıkıntı bu kenttir. Birinci derece sit alanı kararı kaldırılmıştır. Buraya Yokanto barajı yapılıyor. Allianoi Girişim Grubu var, baraja karşı çıkan. Fakat tüm bu karşı çıkışlara, kamuoyunun tepkilerine rağmen AKP hükümeti bu antik-kenti sular altına gömdü. Bir yandan Kars'taki barış heykeli için ucube diyeceksin, yanı başındaki Türk İslam tarihi eserlerinin gölgede kalmasına hayıflanarak Kars'taki bu heykeli yıkacaksın, ama ne var ki, öte yandan da binlerce yıllık bir antik kendi suların altına gömeceksin. Nereden baksanız ikiyüzlü ve tutarsız bir sistem ile karşı karşıyayız.

Köylüler istedikleri gübreleri yoksulluktan dolayı alamadıkları için kullanılan hayvan gübreleri sera gazı etkisi yapıyor. Petrokimya fabrikalarına bakın! Bacalarına! Havaya bırakılan karbon oranına bakın! Türkiye'nin durumunu bu bacalardan çıkan gazlardan görebilirsiniz. Türkiye sera gazı üretiminde dünyada 13. sırada. ABD'den söz etmeye bile gerek yok. Tam anlamı ile bir rezalet.

İklimler yer değiştirdiğini ana okul çocukları dahi artık tartışıyor. Bu yüzyılın sonuna gelmeden yeryüzündeki tüm buzullar eriyecek ve denizlerin seviyesi 15 ila 30 santim arasında yükseleceği söyleniyor. Endonezya, Yeni Zelanda gibi birçok ülke, kara parçası sular altında kalacak, birçok canlı türü yok olacak, milyonlarca insan sıcaklıklardan, salgın hastalıklardan ölecek, orman yangınları (ki o zamana kadar ormanlar kalırsa) ve kesimleri yüzünden yer yüzende birçok bitki çeşidi yok olacak.

Bugünkü dünyada çanlar insanlık ve doğa için çalıyor. Emek sermaye, ezilen ezen, ABD emperyalizmi ile dünya halkları arasındaki çelişmelerin yanına artık *dünya daki doğal ve biyolojik yaşamı yok eden emperyalist-kapitalist dünya sistemi ile tüm doğayı kurtaracak olan insan arasındaki çelişki ansızın ön plana fırlamış durumdadır.* Dolaysı ile bizlerin, yani özellikle Marksistler; kendisini bu gerçekliğe göre yenilemek ve bu yeni çelişmeye uygun değişik ittifak politikaları ve mücadele yöntemleri geliştirmek durumundadır. Önümüzdeki dönem dünyada yeşil-hareketler artacak. Keza bu yeşil hareketlerin sınıf içeriği boşaltılmış bir şekilde gelişmesi düşünülemez.

Küresel ısınmanın tahribatı ve olumsuzlukları şimdiden bu yıla damgasını vurdu. Kanada'da erimeye başlayan bir buzul adası, değişen iklim koşullarının bir sonucu olarak tarım ürünlerindeki azalma vb... Söz gelişi her yıl Tür-

kiye'de yıllık 2 milyon ton olan buğday rekoltesi birkaç sene önce 300 bin tona düşmüştü. Neo-liberal ekonomi politikaların sonucu olarak uygulanan Dünya Bankası "reformları"nın küçük ve orta dereceli üreticilerin iflas ettirmesinin yanı sıra değişen iklim değerleri değişikliğinin de buğday rekoltesinin düşmesinde önemli payı vardır.

Buğdaya, una ve dolaysı ile ekmeğe kısa bir zaman dilimi içeresin de yapılmasının kaçınılmaz olduğu –ki fırıncılar federasyonunun şimdiden bu yönlü açıklamaları var. Keza aynı şey, 05 Şubat 2007 tarihli Ankara Kurtboğazı Barajında su oranı son otuz yılın en alt düzeyine düşerek yüzde 10'larda seyretmişti. Bir sene sonra ise kuraklık yerine aşırı soğuk ve yağışlar yaşanıyor. Doğanın dengesi pusulasını şaşırmış durumda.

Konya ovasındaki yeraltı suları tükenmiş ve göller kurumuş kuyulardan çekilen sular sonucu arazilerde büyük toprak göçükleri oluşuyor. Tarıma ayrılan su tükeniyor, içme suyu azalıyor. Tüm bunlar suya ve elektriğe yeni zamların kapıda olduğu anlamına geliyor. Suyun azalması salgın hastalıkların artması ve bu duruma mukabil olarak ölümlerde ivmenin yukarı doğru yükselmesiyle birlikte ilaç tüketiminin artması demektir. Verilen bu birkaç örnek dahi halkın daha çok yoksulluğa pençesine itileceğini, tüketim nesnelerinin fiyatlarının artacağını göstermektedir. Bu basit analiz bizi, tüm canlı ve cansız varlıkların biyolojik yaşamlarının sonunu hazırlayan kapitalist-emperyalist sistemin aynı zamanda kitlesel açlığın, yoksulluğun ve ölümlerin baş sorumlusu olduğunu göstermektedir. Dolaysıyla ve ha keza, aynı zamanda bu yeşil hareketlerin anti-kapitalist bir hareket biçimine de bürünmek zorunda olacağını şimdiden görmek durumundayız. 21. yüzyılda yeşil hareket ile anti-kapitalist hareket at başı gidecektir. Anti-kapitalist olmayan yeşil hareketler anti-kapitalist hareketlere yaklaşacaktır. Sorunu nereden irdelersek irdeleyelim, diyalektik akılcı çözümlemeler, önümüzdeki sürece, yeşil bir dünya için anti-kapitalist hareketlerin damgasını vuracağını göstermektedir. Bu tez, bizi yeşil bir harekete ve düşünüş tarzına götürmüyor, yeşil bir bakış açısını daha çok bizim anti-kapitalist, anti-emperyalist mücadele yöntem ve biçimleri ile birleştiriyor, ikisini birbirinden kopmaz bağlarla birbirine bağlıyor: Biri diğerinde çıkış noktası buluyor.

Sonuç Olarak

Yalnızca yeşilci olmak ile dünyanın geleceğini kurtarmak için anti-kapitalist yeşil politikaların oluşturulması arasında fark vardır. Böyle bir poli-

tika, bizim kafadan realize etmiş olduğumuz bir şey değildir. Bu, nesnel tablonun analizinin bir sonucu olarak geliştirilen bir sentezin ürünüdür. Bu anlamda, temel bir politika oluşturulması gerekmiyor mu? Dolaysıyla antikapitalist yeşil politika taktiksel bir görev değil, stratejik bir ödevdir. Çünkü sorun artık, yalınızca artı-değer, arz talep vb. çelişmeler olmaktan çıkmıştır. Üzerinde yaşadığımız bu dünyanın ayağımızın altından kayıp giderken, yalnızca emek sermaye vb. çelişmelerden söz etmek büyük bir sığlık olur. Emek sermaye çelişmesi, emperyalizmle dünya halkları arasındaki çelişmeyle bu yeni çelişmeyi birlikte ele alarak, yeni sürece uygun doğru politikaların üretilmesi ve yeni mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi için bir an önce kafa yormanın zamanı geldi ve geçiyor bile. Dünyanın ekolojik dengesini yok eden kapitalist sisteme karşı mücadele etmeden yeşil küresel bir dünyanın yaratılması imkânsızdır. Tüm doğanın kurtarılması için meselenin bu bilinçle işlenip öne çıkarılmasında ve suçlu olan sistemin bir hedef olarak net bir biçimde gösterilmesinde fayda var. Bu yeni duruma uygun doğru bir diplomasi, kurumsallaşma, ittifak politikası, mücadele yöntemi geliştirilmesine ihtiyaç var.

Küresel ısınma ve yok oluşa karşı anti-kapitalist, anti-emperyalist yeşil bir hareketin yaratılması aynı zamanda Türkiye'deki şoven-milliyetçi dalgayı da kıracak önemli bir çıkış da yaratılabilir. Toplum bu noktada çok duyarlıdır. Böyle bir hareketi besleyecek geniş bir aydın yelpazesi bulunmaktadır

1853 Yılında yenik bir Kızılderili'nin yazmış olduğu bir mektup, bu yüzyılı açıklar nitelikteydi.

> "Gökyüzünü nasıl satın alabilirsiniz?
> Yâda satabilirsiniz?
> Ya toprağın sıcaklığını?
> Havanın taze kokusuna, suyun pırıltısına sahip olmayan birisi onu nasıl alabilir ya da satabilir?
> (...)
> Yağmur sonrası ışıltılı her çam yaprağı, denizi kucaklayan kumsallar, karanlık ormanların koynundaki sis, şakıyan böcekler...
> Beyaz adam neyi satın almak istiyor?
> (...)
> Açlığın dünyayı saracak beyaz adam ve ardında koskoca bir çöl bırakacaksın.
> Demir at (lokomotif), öldürüp çürümeye bıraktığın binlerce buffallodan nasıl daha kıymetli olabilir?

Hayvanlar insanları bırakırsa, insanlar ruhlarının yalnızlığından ölmez mi?
Hayvanların başına gelenler, insanların da başına gelmez mi?
Toprağın başına gelen, oğullarının da başına gelmez mi?
(...)
Yataklarınızı zehirlemeye devam ederseniz, bir gece kendi çöplerinizde boğulacaksınız.
Bütün Bufalolar öldürüldükten, yaban atları ehlileştirildikten, ormanlar kesildikten ve gizli köşelere kadar dünya insan kokusu ile doldurulduktan sonra...
Bir de bakacaksınız göklerdeki kartallar yok olmuş.
Bu ne demektir?
Bu yaşamın sonu ve hayatta daha fazla kalmanın başlangıcıdır..."

Başka söze gerek var mı?

Bu bir felaket senaryosu mu? Ya da şimdiden görünün bu tablo ve sunulan somut veriler, gelecekteki görüntünün bugünden aynaya yansıyan minyatür biçimi mi? Karar sizin!

SOSYAL KİŞİLİK VE ÇÜRÜMÜŞLÜK ÜZERİNE

"Katı olan her şey buharlaşıyor, kutsal olan her şey dünyevileşiyor ve en sonunda insanlar hayatın gerçek koşullarıyla ve diğer insanlarla ilişkileriyle yüzleşmeye zorlanıyor. Modern burjuva toplumu, böylesine kudretli üretim ve mübadele araçlarının bir araya getirmiş olan bu toplum, yeraltı güçlerini kontrol edemez bir büyücüye benziyor."

(Karl Marx)

Kapitalist emperyalist dünya sisteminin çok boyutlu saldırılanı dolaysız ya da dolaylı olarak ezilen mazlum halklara yöneldiği tarihsel bir süreçten geçiyoruz. Bu saldıralar karşısında, gerçekten de devrimci, demokrat bir duruş sergilemek ve bunun hakkını vermek her zamankinden daha önemli hale gelmekle birlikte, bu duruş aynı zamanda ateş topu olma gibi bir duruşu da bağrında taşıyor. Çünkü en büyük saldırı, beyinleri teslim almaya yöneliktir. Sağlam durmak için insanın yaşam felsefesinin devrimci olması gerekiyor.

* * * * *

Yaşamda çeşit çesit insan karakteri var. Devrimci/demokrat kişilikler açısından da böyledir. Bazıları vardır vücudun boyundan aşağı kısmı devrimci-demokrat kurumlar içindedir. Bu tipler içinde görünüp de dışında olanlar kategorisindedir. Bazıları vardır, hem yüreğiyle ve hem de bilinci ile içindedir. Bazıları vardır, dışındadır, ama üretkenliği ile içindekiler kadar örgütlüdür. Ya-

ni tam anlamı ile bireydirler (özne). Bazıları vardır, devrimci ya da demokratım der, ne var ki, ne yüreği ne de bilinci devrim saflarındadır, Fonemsel bir tiyatrodur yaşamları. Dolayısıyla sorun, ne tek başına içinde olmak ne de dışında. Böyle bir tarihsel süreçte, bu tespitler ışığında ifade edecek olursak; içinde olmakla dışında olmak arasındaki kıstas; bir çemberin verili alanının içinde ya da dışında olmak değil, bireyin sosyal yaşamda sağlam bir duruşunun olup olmamasında cisimleşen yaşam tarzıdır. Bu duruş, hiç şüphe yok ki, örgütlü bir güce dönüştü mü, çok daha güçlü bir duruş ortaya çıkabilir. Tam aksine sosyal ve politik yaşamda sağlam bir duruşu olmayan (kitle ilişkileri, insana bakış açısı: gerçek anlamda bir halk sevgisini taşımaması, kalıpçı-mekanik bir bakış açısına sahip olması) özellikler ile donanmış bir bireyin örgütlü olmasının da çok da bir anlamı yok. O halde, her şeyden önce insana yalnızca bir araç olma gözlüğüyle değil, insanı yaşamın merkezine koyan ve aynı zamanda ve hatta esas olarak da amaç olan insan perspektifli bakmak gerekmektedir. Bu aynı zamanda, yabancılaşmaya karşıda bir duruş sergilemek anlamına gelecektir.

* * * * *

Emperyalist-kapitalist dünya sistemi, insanı tamamen bozarak, kendisine ve topluma yabancılaştırarak, onu adeta çürüterek ve ahlaksal bir çöküntüye iterek, psikoanaliz açısından sağlıksız bir ruhsal yapı oluşturarak, bencil ve bencilliği doğrultusunda da insanları kullanmayı amaç haline getirmiş bireyler topluluğu yaratıyor. İşte bu bireyler topluluğu, kapitalist emperyalist dünya sisteminin ve onun yerel araç ve aygıtlarının insan beynini teslim alma durumudur. Bu çağın en tehlikeli hastalığı, insan beyninin teslim alınmasıdır. Bu anlamda, bireyin sosyal yaşamdaki sağlam duruşu, hayati bir önem taşımaktadır.

İnsanlar hep bir arayış içindedir. Kimisi iyi bir sosyal çevre arar. Bu sosyal çevreyi bulamayanlar yalnızlığın dehlizinde kendilerini bulabilirler. Kapitalizm, böyle insanlar yaratmak için mevcut tüm dinamiklerini harekete geçiriyor. Aslında intihara meyilli ya da hep bocalayan insanların çıkması bu biçimi ile yaratılıyor. Sosyal çevre oluşturmak bu anlamda çok önemlidir. Fakat asıl olan, bu sosyal çevrenin niteliğidir. Düzenin sınırlarını aşamayan bir sosyal çevre, ancak düzenin kendisini üretir. Düzenle demokratik/devrim cephesi arasında bir sosyal çevre edinenler de, çıkarları neredeyse ona göre şekil alan bir niteliğe sahiptir. Hem sosyalistlerdir hem de burjuva yaşamın içinde kendilerine sürekli bir kapı arayışı içindedirler. Sosyalistlikleri daha çok biçimsel düzlemdedir. Özellikle, kapitalist saldırıların üst seviyede yaşandığı, devrimci

hareketin gerilediği ve kendi içinde ciddi problemler yaşadığı zorlu süreçlerde eğilim, küçük-burjuva çıkarcı ilişkiler ve lümpen kültürel şekilleniş yönüne doğru kayar. 'Sol' cenaha birkaç küçük şey verir, ama karşılığında çok şey götürür. Pragma, bu şekillenişin yön vericisidir. Bireyi, pragmaya iten, küçük burjuva çıkar ilişkileridir. Bunun adı, niteliksiz küçük burjuva kültürdür. Küçük burjuva şekillenişin dahi bir niteliği vardır. Aydındır. Ya da en azından aydınlanma eğilimi içindedir. Fakat lümpen kültürle küçük burjuva kültürün harmanlanması sonucu ortaya çıkan şekilleniş daha çarpık, eğreti ve bozuktur. Aç gözlüdür. Doymaz. Cinsellikte muazzam bir zaaf 'yeteneğiyle' karakteristiktir. Zaten çarpık şekillenişte sosyal ilişkilerinde dürüst olmayı beklemek sade suya tirit çekmek kadar manidardır. Bu tür unsurlar, baykuşların uçuş radarlarının çalışma sistemi gibi, sürekli ürettikleri yalanlar ile yaşamında yol bulmaya çalışırlar. Her ikisinin de özelliği karanlıkta yol bulmaya çalışmaları. Baykuş gerçekten yolunu bulurken, yalan ve samimiyetsizlikler üzerine kurulmuş bir 'sosyal' kişiliğin bulacağı yol, burjuvazinin her türden yürüyüş güzergâhıdır. Biçimsel demokratlık 'sol'culuk, işte böylesine küçük burjuva ve lümpen bir yaşam tarzında ikame edebiliyor.

Bu tür kişiliklere bir tekmede biz vuralım demek elbette ki hiç doğru bir yaklaşım değildir. Sabırla kazanmaya çalışmak gerekiyor. Fakat bu sabırlılık faydacı ilişkilerle içsel olmamalıdır. İlkelerden prim vermemelidir. Hak ettiğinden fazla bir değer verirseniz, bu tür kişilikler gerçekten de kendilerini hak edilenden fazla olan değerin hakkıymış gibi bir rolle taçlandırırlar ki; bu, onlara verilebilecek en büyük zarar olur. Bu, liberalizme büyük bir ödüldür. Bu çürümüşlüğe, insan ilişkilerinde faydacılığı esas alan bencil ve düşkün bir yaşam tarzına prim vermek olur. Bu, kazanma politikası değildir. Bu, objektif olarak, yaşa yaşat politikasıdır. Devrimciler kimi zaman liberalizmle olması gereken duruşu sulandırarak bu anlayışlara ciddi pirimler vermiş, bu minvalde ve paralelde de, hem ideolojik çürümeye hizmet etmişlerdir ve hem de kitlelerin devrimcilerden kopmasına ön ayak olmuşlardır. Kimi zaman da tamamen dışlayıcı bir politika ile "sol" sekter bir yönelim içine girerek esas olarak yanlış bir kitle politikası izlemişlerdir. Tamamen dışlamak, baştan sıfır "kota" ile sorunları ele alarak ilkesel sorunların dışındaki olgular karşısında da hiç esnememek anlamına gelir ki, bu da birleşebilecek kitlelerle birleşme politikasından uzaklaştırmıştır. Dolayısıyla, ne liberal politikalarla çürümüşlükle uzlaşma ve ne de sekter politikalarla dönüştürme mekanizmasını doğru bir yöntemle çalıştırmayarak bu küçük burjuva unsurları tamamen düzen içine

itmek doğrudur. Liberalizmle sekterizm bu noktada ortaklaşıyorlar. Sonuçta birleşiyorlar. Her iki politikada son tahlilde bu unsurları küçük burjuva lümpen yaşam tarzının kucağına itiyor. Öyle ise, kontrollü bir mekanizma geliştirmek gerekmez mi? Ne hak ettiğinden fazla değer vereceksin ve ne de hiçbir doğru yöntemi çalıştırmadan dışlayacaksın. Her ikisi de yanlış. Hak ettiğinden fazla değer verilmenin bir yığın zararlarını yaşadık/yaşıyoruz. Kitleler devrimcilerden uzaklaşıyor. Devrimcilere yönelik güvende azalma var.

Tüm bu anlatımlar minvalinde, kapitalist emperyalist dünya sisteminin çok yönlü saldırıları karşısında devrimci bir kararlılıkla, dönüştürme adına ne primler vererek uzlaşma siyasetinin izlenmesi doğrudur ve ne de devrimci kitle politikasının, doğru yönteminin, başka bir tarzda dışına çıkarak kitleleri uzaklaştırmak doğrudur. Devrimciler, hem kendi duruşları itibariyle ve hem de sorumlu oldukları sosyal yaşamdaki ilişkilerle; doğru teorik-politik bir çerçeve yerleştirildiği zaman, her türden kültürel-ahlaksal saldırılar karşısında kendi dünya görüşlerinin de hakkını vermiş olurlar. Aksi tutum devrimcileri, küçükburjuva lümpen kültür, ahlak ve yaşam tarzı ile aynı konuma getirir. Dolayısıyla devrimcilik, sosyal yaşamdan süzülerek gelir, sosyal yaşamın toplamıdır.

* * * * *

Neo-liberalizm, sanılanın da ötesinde insanı deforme ediyor. Yaşam tarzı ve düşünce dünyasındaki bozukluklar at başı gidiyor. İnsanların düşüncesini belirleyen toplumsal koşullar değiştikçe, söz konusu mevcut toplumsallığın sınırlarını aşamayanlar kendilerini düzen içi ile buluşturmada ciddi anlamda problem yaşamıyorlar.

Biçim, (tarz) özün kendisini dışa vurumudur, yani yansımasıdır. Fakat her biçim, özü yansıtmaz. Tarz kendisini daha farklı biçimlerde de makyajlayabilir. Bu tanımlama felsefi ve sanatsal bir içerikle karakteristiktir. Bu tanımın diyalektik boyutu, tamamen toplumsal sürecin ve ilişkilerin hücrelerini incelemekle açığa çıkar. *Bireylerin üretim ilişkileri karşısındaki yeri, bu ilişkinin inanç, felsefe, sosyal yaşam, siyasal yaşam vb. bağıntıları nelerdir? İşte, Marksist düşünüş tarzı bir meseleyi, bireyi, partiyi vb. olguları irdelerken tüm bu bağıntıların köklerine inerek, bağıntıların birbirleriyle olan ilişkisini analiz sürecine sokar, buradan bir sonuca ulaşır. Her sonuç son değildir. Her sentez, bitmiş bir bütünsellik değildir. Her analiz bir senteze çıkmalı ama ne var ki, bu süreç sentezde son bulmaz, her sentez aynı zamanda yeniden bir analiz sürecinin başlangıcıdır da. Bu diyalektiğin döngüsel işleyişidir.*

Somut yaşama baktığımızda karşımızda, neo-liberal ekonominin ve politikaların, sıradan insan unsurlarını biçimsiz bir nesneye dönüştürdüğü bir süreçten geçirdiğini görebiliriz. Niçin toplumsal bir nesne diyoruz? *Çünkü hayvanlar ile insanlar arasındaki temel fark şudur: Hayvanlar yalnızca doğada tüketicidirler emek süreci ile doğa ve birbirleri ile ilişkilerine müdahale etme ve bu ilişkileri değiştirme durumları yoktur. Dolayısıyla nesne (kendinden şey) olan doğanın birer uzantısıdır. İnsan ise tam tersine, nesne olan doğaya ve kendi aralarındaki ilişkiye tasarım ve emek süreci ile müdahale edip değiştirebildiği içindir ki, özne durumuna dönüşebiliyor. Nedir ki, bu gün gelinen süreçte neo-liberalizmin dizginsiz saldırıları, insanı kendi emeğine, toplumsal sürece yabancılaştırmada doruk noktaya ulaştırmış ve dolaysı ile insan ilişkilerini insan olarak ele alma durumundan yarı-nesne durumuna dönüştürme daha da derinleştirilmiştir.* Yaşama ve toplumsal sürece müdahale eden insan, artık müdahale edemiyor ve DEĞİŞTİRME durumundan uzaklaştırılmışsa burada, gerçek anamda *özne* olmaktan söz edemeyiz.

Bu, sıradan insanlar için böyle iken, yarı politikleşmiş ya da politikleşmiş iddiasını taşıyanlar açısından ne kadar geçerli bir tanımlama olur?

Çevremize baktığımızda sosyal yaşam ve üretkenliği, mücadele ve duruşuyla örnek olacak insanlarda görebiliyoruz. Bu insanlar, toplumun aydınlanmış ve aynı zamanda da, düşünceleri ile pratikleri arasında ciddi çeliksiler taşımayan kategoriye girerler. Eksiklikleri olsa da, bu eksiklikler zaten toplumsal yaşamın doğal sürecinde çıkabilecek ve çoğu zamanda kaçınılmaz olan eksikliklerdir.

Diğer yandan çevremizde *devrimciyim* diye dörtnala dolaşan bireylerde görürüz. Bu bireylerin *üretim ilişkileri karşısındaki duruşuna* baktığımızda, bir kısmını *özel mülkiyet sahibi* olarak adlandırabiliriz. Kimisinin marketi vardır, kimisinin küçük çaplı işyeri (dönercidir, otel sahibidir vb.), kimisinin türkü barı vardır. Bunlar yanlarına emekçi çalıştırırlar. Bu emekçilerin artı değerini, yani emeğini sömürürler. Bu sömürü onların, zenginlik kaynağıdır. Sermaye buradan semirir. Fakat bu bireyler aynı zamanda "sol" cenahtan da olabilirler. Söz konusu örnek bunlar için geçerli. Havanda su dövmekte, bir gecede onlarca karakol basmada üzerlerine yoktur. Biraz daha gaz verilse, iktidarı alma aşamasına gelirler. Bunlardan *bazıları da devrimci kurumlarda örgütlüdür.* Devrimci kurumlar adına çalışmalar yapar, seminerler verir, insanları örgütlemeye çalışır. Elbette devrim mücadelesinin bu tür insanlara da ihtiyacı olacak, ama bu tür insanların devrimci kurumların resmi bir görevlisi olarak "devrimcilik" yapmasına hoş görüyle bakılması çelişkili değil mi? Özellikle

de proleter devrimcilik denen kavram, bu kadar ayaklar altına düşürülemez. Burada kelimenin tam anlamı ile bir *ahlaksızlık* vardır. *Bir yandan kendi yanında çalışan emekçinin artı değerine el koyacaksın, yani onu sömüreceksin ve bu sömürü ile sermaye büyüteceksin; ama öte yandan da kitlelere gidip işçi sınıfının kurtuluşundan söz edeceksin. Bu iki yüzlülüktür. Bu devrimcilik değildir.* İşte, öyle bir tarihsel süreçten geçiyoruz ki (devrimciliğin halen kitleler nezrinde itibarının birazda olsa korunduğu), oldukça karmaşık mücadele atmosferinde, devrimci kurumların bu yanlış politikaları kitleler ile devrim cephesi açısındaki uçurumu daha da çok açmaktadır. Açıkça ifade etmekte yarara var: *Proleter devrimcilikle özel mülkiyet yan yana olmaz.* Bu tamamen faydacı bir ilişki ağıdır. Bu tamamen küçük burjuva bir örgüt anlayışıdır. Bu tamamen, sorunun bu lokal cephesinde, sosyalizm anlayışından uzaklaşma durumudur. Burada karşılıklı yararlan/yararlanayım politikası vardır. Bu açık bir çürüme durumudur. Hiç kimse bu tür unsurlara, "işte devrimciler bunlar" demeye hakkı yok. Proleter devrimciliğin kriterleri bellidir. Demokratlıkla proleter devrimciliği karıştırma tarzını bilinçli bir şekilde seçenleri açıkça teşhir etmek, her tutarlı Marksist'in görevidir. Bu özellikleri taşıyan bir birey, olsa olsa ancak *demokrat* olabilir. Ötesi koca bir demagojiden ibarettir.

Yine özellikle (bazı) DKÖ (Demokratik Kitle Örgütleri) ilişkileri ya da şekillenişlerinde ciddi çarpıklıklar gözlemlemek için bir deha olmaya gerek yok. Biraz tutarlılık ve dürüst bir duruş, bu gerçekleri görülmesine zaten vesile olacaktır. Söz konusu derneklerin çalışma tarzı ve insan ilişkileri yakıcı anlamda analize muhtaçtır. Yalnızca analize değil, ciddi bir müdahaleye de muhtaçtır.

Bakınız bu ilişkilere, derinlemesine ve genişlemesine mercek altına alınız. Karşınıza (bazı) DKÖ (Demokratik Kitle Örgütleri) yerine, küçük aile ve feodal kastlar gibi çalışan bir ilişkiler ağı görürsünüz. Bu ilişkiler ağında "gözlerimi kaparım, vazifemi yaparım" tarzında bir duruş sergilerseniz, her zaman için "en iyisi" siz olabilirsiniz. Fakat mevcut tabloyu eleştirmeye başlarsanız ve söz konusu ilişkiler ağını masaya yatırırsanız, ilkin karşınızda bir dudak büker-ler. Her gittiğimiz yerde, bu çarpıcı durumun bir yığın mağdurları ile karşılaşabilirsiniz ve bu ilişkiler ağını çıplak gözle görebilirsiniz. Eğer ki eleştirileriniz tutarlı bir zeminde yürüyorsa, bu dudak bükme size selam vermemeye, kadar götürür. Hatta en zor anınızda dahi sahiplenilmeyebilirsiniz. Buna hazır olmak ve bu minvalde hayal kırıklığı yaşamamak da her tutarlı demokratın ve kendisine devrimcilik misyonunu biçen bireyin göz önünde bulundurması ge-

reken bir hatırlatmadır. Çünkü siz bu ilişkileri (sadece dernek için değil bu örnek, aklınıza gelebilecek herhangi bir kurum olabilir) bozukluğunu görüyor ve kaşıyorsunuz. Bu duruş, mevcut statükoya terstir. Buna nasıl bir ad konabilir peki? Hâlbuki bu *çarpık dernek anlayışı* savunucularını yürüyüşlerde, eylemlerde, konferanslarda görebiliyoruz ve hatta bu süreci organize de ediyorlar. Peki bu nasıl tanımlanmalı? Bu durum, gerçek anlamda bir devrim perspektifi ile hareket edildiğini mi gösteriyor? Kesinlikle hayır! *İnsanların kendilerini doğal olarak var etmek için sosyal ve siyasal bir çevreye ihtiyacı var.* Fakat bu sosyal ve siyasal çevre, kendini var etmenin ötesine gidemiyor. Keza bu ilişkilerin her hücresinden neo-liberalizm ve feodal kültürün devrimciliği bozarak sulandırdığı yeni tipten bir "kast" modeli çıkarsana bilir. İşte, birçok sorunun yanı sıra analiz etmeye çalıştığımız bu sorundan da dolayıdır ki, kurumlar daralmakta, marjinallikte adeta birbiriyle yarış eder hale gelmekte ve kitlelerin güvenini kazanmaktan uzaklaşmaktadır.

Devrimci kültür ve ahlak anlayışına yön veren, onu bozan toplumsal süreç ve ilişkiler bütünlüklü olarak analize muhtaçtır. Bu ilişkilerin neo-liberalizmle "zimmî" birlikteliğinin sonuçlarını tüm detayları ile gözler önüne serebiliriz. Burada sorun yalnızca özel mülk sahibi olmakla ilintili bir sorun değildir. Bakarsanız bu "kast" modelinde birçok kişi, emekçidir de. Dolaysıyla, mesele birazda Marksizm'i içselleştirmede ve biraz da yaşanılan bu tarihsel sürecin getirmiş olduğu ölü toprakta yatmaktadır. Mesele biraz da, devrimci kurum ya da kurumların faydacı-ekonomist politikalarında yatmaktadır. Mesele biraz da, bizim vurdumduymazlıkla ilintilidir. Görmek istemeyenden daha kör ve duymak istemeyenden daha sağır yoktur.

Devrimci mütevazılık, devrimci kültürün özünde vardır. Böyle davranmaya çalışanları zayıflık belirtisi olarak addedenlerde yok değil. Ünlü ve büyük İtalyan şair Dante'nin dediği gibi, "Cehenneme giden yol iyi niyet taşları ile döşelidir". İyi niyet, aç gözlüler açısından cehennemin yollarını döşeme taşı olarak kullanılabilinir. Mütevazılık, sosyal yaşamda politik "dayak" yemenin malzemesi olarak kullanılabilinir. Bir atasözünde der ki: "Güleryüz Kurt'un merhametini değil, iştahını artırır". Gariptir ki, açgözlülükle Kurt arasında ciddi bir teşbihsel ilişki kurabiliriz.

Ahlaksal ve kültürel çöküntünün olduğu, yabancılaşmanın yukarı doğru ivme kazandığı, neo-liberalizm ile sosyalizmin 'iç içe' geçirilerek sulandırıldığı ve bu sulandırmanın sonucu olarak ortaya çıkan bozuk insan malzemesiyle karşı karşıya kalındığı tarihsel bir süreçten geçilmektedir. Kolektif düşüncenin yerine

egosantrizmin (benmerkezciliğin) aldığı bu tarihsel süreçte, ayakta durmak, her şeyden önce insan olarak kimliğin korunması, çok daha zor olmaktadır.

Bu konunun hayati öneminden kaynaklı olarak daha kapsamlı bir açılıma ihtiyaç var. Bu açılım, hiç şüphe yok ki, yaşamın kendisinden gelen doneler ışığında gerçekleşmek durumundadır. *Somut veriler ile analize gitmek, bu analizle birlikte geçmiş tecrübe, bilgi ve birikimin devrimci teorinin potasında kaynaştırılması sonucu damıtılacak yeni sentez, yeni bir müdahale hattı ve değişim/dönüşüm süreci yakalanabilir. Her olumsuzluğun kendisini olumlaya çevirecek karşıtını da bağrında taşır. Fakat burada sorun, bu karşıtın nasıl hâkim ve dinamik bir güç haline geleceğidir.*

Yaşamda birçok karmaşık çelişme var. Bu karmaşık çelişmelerin büyük bir bölümü iç içe geçmiş durumdadır. Keza bu çelişkilerin gözeneklerine girmek, niteliklerini açığa çıkarmak, doğru olan ile yanlış olanı ayıklayabilmek, hem çok zor ve hem de ciddi anlamda sabır gerektiren bilimsel bir çalışma ister.

Bazı insanların önünde seçenekler olur ama bir türlü seçemez, bazı insanlar seçeneksizlikler içinde yaşar ve bazıları da seçenekleri kendisi yaratır.

Demokrat olmanın kriterleri bellidir. Bugün gelinen aşamada Kürt sorununa karşı, özgürlükçü bir duruş sergileyemeyenlerin demokratlık sınırları içinde yer alması çok olası değildir. Cümlenin en hafif anlamı ile demokratlığın rotası Kürt ulusal sorununa karşı izlenen tavırdan geçmektedir. Doğallığıyla başka bir ulusun ezilmişliğinin savunuculuğundan yola çıkarak demokratlıktan söz etmek, cümlenin gerçek ve tam anlamı ile büyük bir yalandan ibarettir.

Devrimci olmanın kriterleri bellidir. Egemen sınıflara karşı, devrim ve sosyalizm perspektifli bir 'yıkım' ve 'inşa' insanı olabilmektir, devrimcilik. Faşist diktatörlüğü yıkma perspektifiniz yoksa devrimci değilsinizdir. Kapitalist özel mülkiyetin sosyalist dönüşümünü kendi yaşamınızda da cisimleşmiyorsa, devrimci değilsiniz. Bir yandan özel mülkiyet, bir yandan düzen içi yaşam ve diğer yandan da sosyalist düşüncenin, bireyin iç dünyasında barışık olmasından kaynaklı bir devrimcilik olamaz. Bir yanda olabildiğine bencillik ve özel mülkiyet dünyası, diğer yandan masa başı 'kolektif' gevezelik üzerine kurulu sosyalizm söylemleri yan ana yürümez.

Evde karısını hizmetçi ve kendisine cinsel bir tebaa olarak gören erkek, dernekte karısının en iyi, tam eşitlikçi yoldaşı görünme pozları.

Bir yanda devrim ve sosyalizme olan bağlılık, ama öte yandan Marksist değerlerin korunması gerektiği anda tercihin feodal ilişkilerin korunmasından ya-

na seçilmesi. Bunun örneklerine yaşamın her alanında rastlanabilir. Kimi zaman bir devrimci bir kurumun organındasınızdır; ama organda feodal ilişkiler ya da yatay feodal ilişkiler, alınması gereken kararın bu ilişki çerçevesinde belirleniyor olması durumu karşısında, nasıl bir devrimcilikten söz edilebilinir? Bir yandan devrimci değerler çarçur edilecek, ama öte yandan devrimci değerler yerine feodal ilişkilerin koruma altına alınması seçilecek. Derneklerde de benzer tablo ile karşılaşabilirsiniz. Yani devrimci Marksizm'i tam bir kastlaşma ve kuşatma söz konusu proleter devrimciliği. Çürümüşlüğün tavanı olarak tanımlanacak bu ilişki, düşünce ve yaşam tarzına neden müdahale edilemiyor? Aslında yanıt olarak çok şey yazılabilinir. Fakat esas halka üzerinden düşünerek yanıt vermek, görüşümce en sağlıklı olandır. Marksist bilimden kopuş köklü bir slogancı bağlılığı birlikte getiriyor. Tamamen yüzeysel, biçimsel ve içeriği boşaltılmış bir bağlılık. Bilim olmayınca, yerine konabilecek çok şey olabiliyor.

Toplumsal yaşamın burjuva ve feodal gözenekleri bireyin düşünüş tarzındaki "gen"e kadar işlemektedir. Bağımsız kişiliğe ulaşmış bireyler açısından böyle bir sorundan söz edilemez hiç kuşkusuz. Bağımsız kişilik yaşama dair çözümler üretebilen ve bu doğrultuda da yaşama müdahale etmesini bilen kişiliktir. Bağımlı kişiliğin kaygıları vardır. Küçük-burjuva hesapları vardır. Düşünüş tarzı ile yaşam tarzı arasında uçurumları vardır. Geri ilişki biçimleri vardır. Sosyalizmi ister, içinde olmamak kaydıyla. Devrim ister, masa başı tartışmalarından öteye gitmemek kaydıyla. Eleştiri ile özeleştiri arasında hep bir "Tanrı" silahı vardır. Sığınılması gerektiği zaman, en iyi liman olma işlevi görür. Doğru tepkileri olur, yanlış yöntemler bu tepkileri anlamsızlaştırır. Doğru tepkileri olur, fakat Marksist değerler yerine feodal ilişkiler tercih edildiği için yüz seksen derecelik bir dönüşle bu tepkileri geri "değerlere" kurban verir.

Dolayısıyla devrimcilik, gerçek anlamda sosyal yaşamda karşılığını buluyor. Sosyal yaşam ve sınıf mücadelesinin neresindesin? Bu soru belirleyicidir. Bu sorunun yanıtı, sorunun kendi tabiatına paralellikle ilintili bir rota izler.

Emekçi kadın hak ve özgürlüklerini her sene 8 Mart'a ramak kala anımsanır. Fakat diğer yandan da kadın erkek ilişkisine bakış açısında yaşanan çarpıklığı ya da işine gelen "ataerkil" yaşam tarzını sorgulamaya geldi mi, dilde pelesenk olan klişeleşmiş sözcüklerden öteye gidilmez. Ne var ki, sorgulama denilen enstrüman, doğru fikirler ile yaşam tarzı arasındaki uyumla paralel gider. Bir noktaya geldikten sonra da, yaşam tarzının neresinde olduğuna bakılır. Devrimci söylemler ağızda bol bol yuvarlayıp öte yandan da, burjuva ya da feodal bir sosyaliteye sahip olarak yaşıyorsa, bunun adına çelişkiden daha

çok, iki yüzlülük denir. Karşı cinsle olan ilişkiyi "cinsel özürlük" derekesine indirgeyip, sürekli kadın ya da erkek avcısı gibi çalışılıyorsa, Lenin'in dediği gibi, bu cinsel özgürlük değil, cinsel çürümüşlüktür.

Alkışı seven bir toplumdan gelmekteyiz. Etiket genellikle göz kamaştırır. Etiketi olanları alkışlamak, etraflarında pervane olmak, etiketin gölgesinde yaşamak nasıl bir kültürün ürünüdür? Ulaşılması gereken en yüksek toplumsal biçim olan komünist toplumun yeni insan tipini yaratma projesi ile sosyal yaşamda uygulanan bu reel "devrimci" kültürün arasında nasıl bir bağ kurulabilinir? Bu kültür, mevcut olanı analiz edebilir mi, sorgulayabilir mi? Bu kültür, etikete pervane olursa, sorgulamazsa, mevcut gerçekliğin Marksist bilim ile olan uyumunu mukayese etmezse ve buradan da alternatif bir proje geliştirmezse, sosyalizm perspektifinden uzaklaşmış olmuyor mu? Bu gün, yaratılan bu kültür, söylenene değil de söyleyene (etikete) bakmıyor mu? Dolaysıyla, söyleyen rotasını şaşırdığı zaman şakşakçılar onunla birlikte yolundan sapmış ve bu rotadan yürümüş olmuyorlar mı?

Türkiye ve Kuzey-Kürdistan devrimciliği büyük fedakârlıklar üzerine yürüyor. Can bedeli fedakârlıkların yanı sıra, ciddi anlamda ekonomik darboğaz içerisinde değerler yaratılıyor. Cebinde parası olmadığı için otobüse binemeyip saatlerce yol yürüyen devrimcileri biliyoruz. İnşaatların soğuk betonuna karton koyup onun üzerinde uyumak zorunda kalanları biliyoruz.

* * * * *

Avrupa devrimciliği genellikle gazete okumak, satmak, yılda birkaç sefer düzenlenen gecelerin biletlerini satmak ya da almakla sınırlıdır. Bu faaliyetleri yaptın mı, devrimcisin? Söz gelimi bağış kampanyalarının nasıl bir ekonomizm belasına döndüğü ve hatta Türkiye Kuzey-Kürdistan devrimci mücadelesinin gelişmesinin önünde ciddi anlamda engel teşkil eden unsurlardan biri olduğuna sadece burada değiniyoruz ve geçiyoruz. Avrupa kampanyaları artık kanıksanmış ve bir gelenek haline gelmiş rutin faaliyetlerdendir. Avrupa, Türkiye ve Kuzey-Kürdistan devrimciliğini hazırcılığa alıştırıyor. Yaratıcılığını köreltiyor. Nasıl olsa Avrupa'dan para gelecek türündün son derece zararlı bir beklentiye sokuyor. Bu ekonomizmdir. Bu anlamda, Avrupa ve ülke karşılıklı ekonomizm anlamında paslaşıyor. Bu paslaşmadan bir statüko oluştu. Ne yazık ki, mevcut durumdan beslenen ciddi bir erkte var.

Bu erkin unsurları altlarında arabaları olmadan bakkala bile gidemezler. Bir tarafta cebinde parası olmadığı için kilometrelerce yol yürüyen fedakâr

insanlar, diğer taraftan devrimciliği gazete satışı ve gece tertiplemeye indiren bir bürokratik çark var. Bir tarafta bir insanı nasıl kazanırım diye alın damarını çatlatan devrimcilik, diğer tarafta insanları un değirmeninde öğüten bir tarz. Bir tarafta günü bir öğün yemekle kapatan bir devrimcilik, diğer tarafta menüde ne yiyeceğini şaşıran kişilikler. Bu ikisi bir arada yürümez. Biri diğerinin sırtından geçinen, onun yarattığı değerleri kendisine sermaye olarak kullanan çürümüş bir şekilleniş söz konusu. Bunun adını açıkça ilan etmenin zamanı geldi de, geçiyor bile. Bunun adı, aristokrat-devrimciliktir. Bunun adı demokratlıktır, ama asla proleter devrimcilik değildir. Artık ciddi bir yol ayrımına gelinmiştir. Aristokrat devrimcilikle proleter devrimcilik arasında yol ayrımı kaçınılmazdır. Yurt dışı devrimciliğini doğru bir rotaya oturtulmasının yolu, devrimin merkezi halkasının önderliğinin kendisi ve yurt dışı ile ciddi hesaplaşmasından geçiyor. Buna gözümüzü kapamak, bu gerçekliği inkâra vardırmak neo-liberal devrimci kalkışmaya hizmet eder. 20 yüzyılın sonlarına doğru ile 21. yüzyılın başlarında ciddi anlamda ağırlığını hissettiren neo-liberal 'devrimci' kişilik, cümlenin gerçek anlamıyla çözümlenmeye muhtaçtır. Bu kişiliğin ekonomik, sosyolojik, pedagojik, kültürel ve etik açıdan sarmal hâlâ gelen dayanakları tek tek irdelenerek önemli sonuçlara varılması fevkalade önem taşımaktadır. Neden ve sonuçların devrimci kurumlar üzerindeki etkisi, devrimcileri en çok ilgilendiren konulardan biri olarak ön plana çıkıyor. Proleter devrimciliği yeniden yaratmak, neo-liberal devrimcilik ve onun tüm uzantıları ile köklü bir hesaplaşmaktan geçmektedir. Bu, hem tarihsel olarak ve hem de bilimsel olarak kaçınılmazdır.

Mevcut üretim ilişkisinin her gözeneğinden burjuva ve gerici kültür ve yaşam biçimi üretiliyor. Bu gözenekler bir sülük gibi insana yapışıyor. Ne kadar değer varsa emmeye başlıyor. Sistem adeta bir sülük gibi yapıştığı bireylerden ve topluluklardan besleniyor. Bu öyle bir sarmal döngü ki, bir yandan devletin sindirme amaçlı sürgit devam eden karşı devrimci şiddet politikası, bir yanda ekonomik kuşatma, bir yanda, kültürel yozlaşma ve sonuç olarak ahlaksal çözülmenin de önünün açılması gerçekleştirilmiş olunuyor.

16 Kasım 2007

ÜTOPYA'DAN

"HAYIR, EVET'TEN ÖNCE GELİR!" –HUKUK(SUZLUK) YAZILARI

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER

496 sayfa

* * *

"SÖYLENECEK YALAN KALMADI!" –İNSAN "HAK(SIZLIK)LARI"

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER

510 sayfa

* * *

EĞİTİM, ÜNİVERSİTE YÖK ve AYDIN(LAR)

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER

543 sayfa

* * *

"DERİN" MİLLİYETÇİLİĞİN SİYASAL İKTİSADI

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER

384 sayfa

* * *

MAFYA, NARKOEKONOMİ ve SUSURLUK / ŞEMDİNLİ

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER

379 sayfa

* * *

KIYAMETE ÇEYREK KALA! –EKOLOJİ YAZILARI

SİBEL ÖZBUDUN – CAHİDE SARI - TEMEL DEMİRER

501 sayfa

* * *

KÜRESELLEŞME, KADIN ve 'YENİ' - ATAERKİ

SİBEL ÖZBUDUN – CAHİDE SARI - TEMEL DEMİRER

228 sayfa

* * *

ANTROPOLOJİ GÖZÜYLE: SINIF, KÜLTÜR, KİMLİK YAZILARI

SİBEL ÖZBUDUN

342 sayfa

* * *

HERMES'TEN İDRİSE –Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri

SİBEL ÖZBUDUN

384 sayfa

* * *

KÜLTÜR HALLERİ –Geçmişte, Ötelerde, Günümüzde

SİBEL ÖZBUDUN

428 sayfa

* * *

NEO-LİBERAL SALDIRI KRİZ VE İNSAN(LIK)

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER vd...

494 sayfa

* * *

İSYANIN ADI: FİLİSTİN –İNTİFADA KAZANACAK

Derleyen: SİBEL ÖZBUDUN – YÜCEL DEMİRER

479 sayfa

* * *

21. YÜZYILLA GELENLER –Söylenceler Ve Gerçek

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER vd...

494 sayfa

* * *

İMPARATORUN SOYTARISI EGEMEN MEDYA

SİBEL ÖZBUDUN – GÖKÇER ÖZGÜR – TEMEL DEMİRER

320 sayfa

* * *

"YDD" KISKACINDA ÇEVRE VE KENT

SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER vd...

473 sayfa

* * *

KÜRESEL İNTİFADA

TEMEL DEMİRER

592 sayfa

* * *

ELVEDA NİSYAN... MERHABA İSYAN

TEMEL DEMİRER

558 sayfa

* * *

YENİ DÜZEN(SİZLİK)'TEN BAŞKALDIRIYA

SİBEL ÖZBUDUN – CAHİDE SARI - TEMEL DEMİRER – ÖZGÜR ORHANGAZİ

592 sayfa

* * *

LATİN AMERİKA'DA İSYANIN TARİHİ

Derleyen: SİBEL ÖZBUDUN

551 sayfa

* * *

LATİN AMERİKA BAŞKALDIRIYOR

SİBEL ÖZBUDUN – CAHİDE SARI – KOMUTAN YARDIMCISI MARCOS - TEMEL DEMİRER

416 sayfa

* * *

KRİZ, KAPİTALİZM, İSYAN

NOAM CHOMSKY - SİBEL ÖZBUDUN – CAHİDE SARI - TEMEL DEMİRER...

559 sayfa

* * *

BİR TAŞ DA SİZ ATIN!

SİBEL ÖZBUDUN

464 sayfa

* * *

YABANCILAŞMA VE...

SİBEL ÖZBUDUN - TEMEL DEMİRER – GEORGE MARKUS

316 sayfa

* * *

"Cehalet, ayrıcalıklı sınıfın ustaca kullandığı bir silahtır". K. Marx

Tartışmaları uzun süredir devam etmesine rağmen "küreselleşme" tezi, bir kez daha iflas etmiştir. Emperyalizmi "şirin" kılarak halkların gündemine yeniden sokmak, artık anlamsızdır. Kapitalist dünya sistemiyle Türkiye' deki neo-liberal politikaların eleştirisi, "küresel" emperyalizmle Türkiye kapitalizminin 'düşük yoğunluklu demokrasi' sinin yeni şifresinide kırıyor.

Türkiye kapitalizmi konjonktüre uygun olarak kendisini yeniden yapılandırıyor. Bu sürec oldukça çatışmalı geçiyor. Bu çatışmanın merkezinde AKP - CHP ya da MUSİAD ve bürokrat burjuvazi var. ABD'nin Ilımlı İslam projesi, Ortadoğu ve Kafkasların yeniden yapılandırılması çerçevesinde geliştirilen bir projedir.

Kürt sorununun kapsamlı bir analizini gerçekleştirirken, Kürtlerin demokratik talepleri, bunun karşısında sosyalistlerin nasıl tavır alması gerektiğine dair uzun süredir devam eden bir kafa karışıklığı var. Bir yandan demokratik taleplerin desteklenmesi, öte yandan Marks'a ve düşüncelerine yönelik saldırılara karşı tutarlı bir tavır geliştirmek; bu ikili görevi bir arada realize etmek hayati bir önem taşıyor.

Genel anlamda sosyalist hareketin, spesifik olarak da Kaypakkaya geleneğinin dünü, bugünü ve geleceğine ilişkin anlamlı bir değerlendirme yapmak için, sadece sosyalistlerin önündeki tıkaçların neler olduğuna, bu tıkaçların nasıl açılacağına dair tutarlı eleştirel bir bakış açısı geliştirip 'eski' olanın şifresini kırmak gerekmiyor mu?

'Ötekileştirilenler': Bu kitap 'bize' dair sis perdesini aralarken toplumun "dışlanmış" kültür ve inançlarına, kadınlara ve eşcinsellere dair bir perspektif de sunma ihtiyacı duyuyor. Bu kitap, bir çemberin dairesine hapsolmuş sorunlar yumağına ilişkin kapsamlı çözümlemeler yaparken, düşünüş tarzı ve çözüm önerileriyle bu çemberin dışına çıkılması gerektiğine işaret ediyor. Bunun için tezler, klişeleşmişe ve eklektizmin çarpık teorik-politik krallığına savaş açtığı müddetçe 'aykırı' olmak durumundadır. Statüko yıkılırken direnir, geçmişin bitmiş felsefesine daha sıkı bağlanır. Ne kadar bilimi yaklaşıyorsan, o kadar statükonun eleştirisine girersin. Bu, gelişim yasasının kaçınılmazlığı sonucudur...

ISBN 978-605-5580-18-6
9 786055 580186